

JAARSTUKKEN 2016

Colofon

Jaarstukken 2016

Uitgave

Gemeente Utrecht

Drukwerk

Ricoh Repro

Fotografie

Diverse fotografen

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en conerndienst

Financiën

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/verantwoording

finutrecht@utrecht.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	7
Samenstelling Bestuur / Organogram	9
Kerncijfers gemeente Utrecht	11
Leeswijzer	13
Samenvatting	15
Deel 1 Jaarverslag	23
Programma's	25
Bewoners en Bestuur	25
Stedelijke Ontwikkeling	39
Duurzaamheid	69
Bereikbaarheid	81
Openbare Ruimte en Groen	93
Economie	107
Werk en Inkomen	117
Onderwijs	127
Maatschappelijke Ondersteuning	141
Jeugd	157
Volksgesondheid	167
Veiligheid	179
Cultuur	197
Sport	207
Vastgoed	219
Algemeen	225
Algemene middelen en onvoorzien	225
Algemene Ondersteuning	229
Paragrafen	233
Wendbaarheid en weerbaarheid	233
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	245
Investerings- en onderhoud kapitaalgoederen	249
Financiering	275
Bedrijfsvoering	287
Verbonden Partijen	295
Grondbeleid	305
Lokale heffingen	307
Deel 2 Jaarrekening	315
Overzicht baten en lasten met toelichting	317
Overzicht baten en lasten	318
Balans en toelichting	333
Bijlagen	357
Reserves	357
Voorzieningen	375
Borgstellingen	384
Bijlage verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	389
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	398
Externe subsidieprogramma's	399
Investeringsstaten	403
Subsidies	427
Subsidieverantwoording per doelstelling en ontvanger	443

Subsidieverantwoording per ontvanger.....	475
Uitvoering raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken	497
Interbestuurlijk toezicht.....	499
Wijken	507
Verklarende woordenlijst.....	557

Voorwoord

Raadsvoorstel 2017, nummer 61

Utrecht, 12 mei 2017

Hierbij treft u de Jaarstukken 2016. Met deze jaarstukken leggen wij verantwoording af aan de gemeenteraad over de realisatie van het voorgenomen beleid. Wij laten zien wat we in 2016 hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat dat heeft gekost. Verder laten we op tal van onderwerpen, bijvoorbeeld schuldpositie en risico-omvang zien hoe de gemeente Utrecht er voor staat. Concluderend mag gesteld worden dat Utrecht financieel gezond is.

Wij hebben in 2016 met veel resultaat verder uitvoering gegeven aan het breed gedragen coalitieakkoord. Samen met de stad hebben wij gewerkt aan werk en hebben wij verder gebouwd aan een gezonde toekomst. Deze jaarstukken staan vol van de voorbeelden daarvan. Ook in 2016 gold: Utrecht maken we samen.

De secretaris,
drs. G. Haanen

De burgemeester,
mr. J.H.C van Zanen

Inleiding

Samenstelling Bestuur / Organogram

Samenstelling gemeenteraad

Stand per 31 december 2016

Zetelverdeling:

- 13 D66
- 9 GroenLinks
- 5 VVD
- 5 PvdA
- 4 SP
- 3 CDA
- 2 Stadsbelang
- 2 ChristenUnie
- 1 Student & Starter
- 1 Partij voor de Dieren

Samenstelling college van B en W

Stand per 31 december 2016

Burgemeester J. van Zanen

Portefeuille: Openbare Orde en Veiligheid (Politie, Brandweer), Ombudszaken, Burgerzaken, Veiligheidshuis

Wethouder J. Kreijkamp

Portefeuille: Financiën, Economie, Onderwijs, Internationale zaken, Stads promotie

Wijkwethouder: Overvecht, Oost

Wethouder L. van Hooijdonk

Portefeuille: Verkeer en mobiliteit, Duurzaamheid, Milieu,

Wijkwethouder: West en Zuid

Wethouder V. Everhardt (Eerste locoburgemeester)

Portefeuille: Werk en Inkomen, Jeugdzorg, Volksgezondheid, Stationsgebied, Juridische Zaken, Stationsgebied

Wijkwethouder: Leidsche Rijn, Noordoost

Wethouder K. Diepeveen

Portefeuille: Welzijn, Zorg en Maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wijkgericht werken en participatie, Cultuur

Wijkwethouder: Noordwest

Wethouder K. Geldof

Portefeuille: Organisatie vernieuwing, Bestuursinformatie, Publieksdienstverlening, Openbare ruimte en groen, Grondzaken, Leidsche Rijn, Erfgoed en monumenten

Wijkwethouder: Vleuten-De Meern, Binnenstad

Wethouder P. Jansen

Portefeuille: Wonen, Ruimtelijke ordening, Vastgoed, Dierenwelzijn, Sport

Wijkwethouder: Zuidwest

Gemeentesecretaris G. Haanen

Organogram gemeente Utrecht

BCS Bestuurs- en Concreetstaf
 IB Interne Bedrijven
 GS/AD Gemeentesecretaris/Algemeen directeur
 MM Mobiliteit en Milieu
 MO Maatschappelijke Ontwikkeling
 B19 Bureau NegenTien (voorheen Leidsche Rijn)
 POS Projectorganisatie Stationsgebied
 REO Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling
 VG Veiligheid

VTH Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving
 UVO Utrechtse Vastgoed Organisatie
 WI Werk en Inkomen
 VGZ Volksgezondheid
 PBZ Publiekszaken
 SW Stadswerken

○ Directieraad
 ○ Uitvoeringsorganisatie
 ○ Stadswerken
 ● Ontwikkelorganisatie

Kerncijfers gemeente Utrecht

Per einde kalenderjaar	2014	2015	2016
Sociale structuur			
Aantal inwoners	334.295	338.986	343.134
waarvan percentage 0-29 jaar	45	45	45
waarvan percentage 30-64 jaar	45	45	45
waarvan percentage 65+ jaar	10	10	10
Werkzame personen SBI 2008 ¹	230.069	238.900	243.647
Fysieke structuur			
Oppervlakte land in hectare	9.406	9.406	9.406
Bevolking per vierkante kilometer land	3.554	3.604	3.648
Woningen per vierkante kilometer land	1.568	1.588	1.576
Aantal woningen ²	147.511	149.322	148.212
waarvan % koopwoningen ³	46		
Gemiddelde woningbezetting (= bevolking in woningen/ woningen)	2,27	2,24	2,26
Financiële structuur (bedragen zijn in miljoenen euro's)			
Rekening			
Totaal lasten	1.295	1.417	1.435
Algemene Uitkering Gemeentefonds	451	631	651
Totaal reserves	583	588	585
Totaal voorzieningen ⁴	92	55	89

1 Voor werkzame personen zijn de definities van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008 (inclusief vrije beroepen) van toepassing. Bron is het Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) met de stand per 1 april. Cijfers van voorgaande jaren worden telkens bijgesteld; het meest recente cijfer over 2014 is 234.645 werkzame personen.

2 De overgang naar de BAG-registratie (vanaf 2014) is van invloed op de omvang van de woningvoorraad en daarmee ook de gemiddelde woningbezetting. In de nieuw gehanteerde woningdefinitie worden ook wooneenheden meegenomen.

3 Cijfers einde kalenderjaar 2015 bekend in april

4 Betreft voorzieningen zoals verantwoord aan de passivazijde van de balans.

Leeswijzer

Cijfernotatie

Er zijn diverse manieren om cijfers te noteren in financieel georiënteerde stukken. Hier is er voor gekozen om een notatie te gebruiken die voor mensen zonder financiële achtergrond zo logisch mogelijk is.

Baten en lasten, toevoegingen en onttrekkingen worden allemaal gepresenteerd als positieve bedragen. In een saldo-kolom krijgt een nadeel een negatieve notatie met een min (minus) en een voordeel krijgt een positieve notatie. In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve. Bij de 3^e W tabellen in Deel 1 Programma's, is er ook nog een kolom 'verschil actueel en realisatie'. Hier betekent een positief verschil (voordeel) dat er minder lasten waren of meer baten dan verwacht. Omgekeerd betekent een negatief verschil (nadeel) dat er meer lasten waren of minder baten dan verwacht.

Afrondingen

De cijfers die in deze jaarstukken zijn verwerkt komen direct uit de boekhouding van de gemeente. Daar staan de getallen genoteerd tot op 2 cijfers achter de komma. Voor de leesbaarheid worden de cijfers in de jaarstukken afgerond op 1.000-tallen. Ter voorkoming van fouten daarbij worden deze afrondingen gedaan in het programma Excel en worden de uitkomsten gebruikt voor publicatie. Hierdoor kan het voorkomen dat als een tabel nageteld wordt, er minimale verschillen zijn (1 of 2 cijfers).

Geen mutaties: geen gegevens opgenomen

Bij de 3e W tabellen in Deel 1 Programma's, wordt een onderscheid gemaakt naar onder andere baten en lasten. Soms is op een bepaalde subdoelstelling op bepaalde regels geen mutatie geweest in 2015. Om te voorkomen dat er in die regel dan alleen nullen genoteerd moeten worden, wordt die regel dan in zijn geheel weg gelaten.

Samenvatting

Bewoners en Bestuur

Het participatie- en initiatievenbeleid en het wijkgericht werken pasten we in 2016 in de hele gemeente toe. We hebben geleerd van de samenwerking tussen initiatiefnemers en ambtenaren, het initiatievenfonds geëvalueerd, de eerste ervaringen opgedaan met buurtbudgetten en Bewonersbod, en de vernieuwing van de wijkparticipatie in gang gezet. Ook zijn over zeer uiteenlopende onderwerpen stadsgesprekken gehouden, bijvoorbeeld over sport, voetgangers en de integratie van vluchtelingen.

Goede dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente met als doel de Utrechter centraal stellen. In 2016 zijn we gaan werken met een continue klanttevredenheidsmonitor en een dashboard dienstverlening om beter te kunnen sturen op de inzet en verbetering van onze dienstverleningskanalen. We zien dat persoonlijk contact (balie en telefonie) het hoogst gewaardeerd wordt. De dienstverlening via de website laat een stijgende lijn zien: verschillende aanpassingen hebben geleid tot een grotere klanttevredenheid zoals het schaalbaar maken van de site waardoor www.utrecht.nl goed te bezoeken is op alle soorten apparaten – van computer tot smartphone en tablet. Ook de toegankelijkheid van het digitaal kanaal is toegenomen. Voor mensen die moeite hebben met het digitaal aanvragen van producten is vorig jaar www.Uabc.nl gelanceerd, hier wordt op een eenvoudige manier uitleg gegeven bij websites van onder andere de gemeente. Om het telefonisch contact te vereenvoudigen hebben we naast het bestaande nummer een nieuw telefoonnummer geïntroduceerd voor ons Klantcontactcentrum: 14030. Bij de balies hebben we actief ingezet op het behalen van de servicenormen en zijn we gestart met een pilot om de openingstijden te verruimen. We hebben op verschillende manieren en over alle kanalen heen ingezet om de gastvrijheid van onze medewerkers en de taal die we gebruiken te vergroten.

Stedelijke Ontwikkeling

De voortvarende ruimtelijke ontwikkeling van Utrecht na de vastgoedcrisis heeft in 2016 stevig doorgezet. De populariteit van de Nederlandse steden in het algemeen en Utrecht in het bijzonder neemt verder toe. Binnen de G4 onderscheidt Utrecht zich daarbij op het thema 'Healthy Urban Living'. Om richting te geven aan de groei die deze populariteit met zich mee brengt is in 2016 de Ruimtelijke Strategie Utrecht vastgesteld. De groei van de stad willen we faciliteren door verdichting zonder in te boeten op de kwaliteit. We kiezen daarbij voor gezonde verstedelijking. Daartoe zijn prioritaire gebieden aangewezen: het Nieuwe Centrum en de Merwedekanaalzone. Het Utrecht Science Park, Stationsgebied/Binnenstad, Leidsche Rijn Centrum, Lage Weide zijn aangewezen als economische hot spots.

Economisch herstel is duidelijk zichtbaar. Er wordt volop geïnvesteerd. In 2016 nam de woningvoorraad door nieuwbouw in Utrecht relatief het sterkste toe in Nederland. Er zijn 2453 woningen en studenteneenheden opgeleverd. Daarnaast zijn er in de stad 2463 woningen in aanbouw genomen, waarvan 656 in Leidsche Rijn. We hebben nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties. Daarnaast hebben we het afgelopen jaar veel nieuwe initiatieven zien ontstaan voor ruimtelijke herontwikkeling: initiatieven voor transformatie, voor het toevoegen van sociale of beleggers huur- en koopwoningen en ook voor een hotel en andere voorzieningen.

In 2016 is de openbare ruimte aansluitend aan renovaties van de corporaties opgeknapt, zoals Kanaleneiland Noord, woningen in de Rietveldbuurt en in het 'THEMA-gebied' in Overvecht (onder andere nabij Sint Maartendreef). Ook het Mereveldplein en de openbare ruimte rondom Startblok en Max is aangepakt.

Het erfgoed in de stad heeft een impuls gekregen met de inrichting van de tentoonstelling in het Castellum waardoor nu het Museum Hoge Woerd is afgerond. Daarnaast zijn door de hele stad naoorlogse gebouwen aangewezen als gemeentelijk monument en is het voortbestaan van het archeologisch bezoekerscentrum DOMunder in samenwerking met crediteuren, fondsen en donateurs veilig gesteld

Het afgelopen jaar is ook de Moreelsebrug geopend. Voor het Beurskwartier en het Lombokplein is een structuurvisie opgesteld. Samen met de bewoners en in samenwerking met het Utrecht Sustainable Institute zijn er in het kader van het Smart Sustainable District de mogelijkheden van energieneutraliteit, klimaatrobuustheid en een aantrekkelijk verblijfsgebied onderzocht.

We bereiden ons langs verschillende sporen voor op de implementatie van de Omgevingswet. We werken samen met de Provincie aan een ruimtelijke agenda waarin Healthy Urban Living en de omgevingswet centraal staan. Op het jaarlijkse Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) tussen het rijk en de partijen uit de noordvleugel hebben wij de Brede Gebiedsverkenning Utrecht-Oost ingebracht. Deze is vastgesteld als kansrijk perspectief voor de verdere ontwikkeling van het Utrecht Science Park en vooral de bereikbaarheidsopgave in relatie met het Centraal Station en de gebiedsontwikkeling in de Merwedekanaalzone. Dit moet in de komende jaren leiden tot concrete afspraken over de te realiseren programma's en de daarmee samenhangende oplossingen voor de bereikbaarheid.

Duurzaamheid

Utrecht groeit. We willen deze groei faciliteren in een gezonde leefomgeving. Dit leidt tot opgaven op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid: externe veiligheid, geluid, luchtkwaliteit, ondergrond, en energie. In Utrecht hebben we hoge ambities op dit terrein. In de basis worden alle nieuwe ontwikkelingen getoetst op de landelijke normen voor geluid, lucht, ondergrond en externe veiligheid. Daarbovenop zoeken we bij gebiedsontwikkeling naar manieren om meer te doen dan deze landelijke eisen. Zo willen we geluid optimaal reduceren via bijvoorbeeld geluidsluwe gevels. Ook blijven we inzetten op een gezond vestigingsklimaat en het zoeken naar manieren om grondstoffen zo duurzaam mogelijk te benutten en daarmee ketens te sluiten. Dat doen we door projecten op het gebied van circulaire economie te initiëren en te ondersteunen.

Voor gezonde lucht streven we naar een verlaging van de concentraties voor fijnstof met als richtsnoer de WHO advieswaarden, in plaats van de EU-grenswaarde. We investeren in schoon vervoer (gebruik OV, fiets).

Ten aanzien van het benutten van de ondergrond is eind 2016 de Utrechtse Bodemenergie Agenda ondertekend. Doel van deze samenwerkingsagenda is om in samenwerking met de provincie de ondergrond te benutten voor duurzame energie en de (bodem)waterkwaliteit te verbeteren. In de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte (2016) is "meer en eerder aandacht voor de relatie tussen de bovengrond en ondergrond" opgenomen als een leidend principe voor ruimtelijke kwaliteit (gebruik, inrichting en beheer).

Binnen het programma Utrechtse Energie werken we per gebied op maat aan aardgasvrije gebieden en het stimuleren van zonne-energie met als doel minimaal 10% van de daken voorzien van zonnepanelen in 2020. We stimuleren activiteiten van anderen, die bijdragen aan de energietransitie in de stad. We doen dit door samen te werken met de belangrijkste spelers. Daarvoor is er dit jaar ook aan een aantal samenwerkingsovereenkomsten gewerkt zoals met Stedin als netbeheerder-, en Eneco als warmteleverancier.

Bereikbaarheid

Utrecht staat voor de uitdaging om de groei van de stad in goede banen te leiden. Gezonde verstedelijking is het uitgangspunt. Voor het verkeer heeft de groei van de stad grote gevolgen. We bouwen aan een duurzaam mobiliteitssysteem en leggen daarom het accent op openbaar vervoer, fiets en voetganger en zorgen daarnaast dat bestemmingen in de stad ook bereikbaar zijn voor het autoverkeer. Het verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen, dat in 2016 is vastgesteld, biedt hiervoor de blauwdruk.

In 2016 zijn een aantal schakels van het hoofd- en doorfietsnetwerk opgeleverd, zoals de Leidseweg, de fietspaden langs de van Hoorne- en van Egmondkade en de Oosterspoorbaan. Zeven doorfietsroutes zijn in voorbereiding of uitvoering. We hebben samen met inwoners, ondernemers en belangengroepen de mogelijkheden verkend voor een uitbreiding van het winkelwandelgebied.

We werken onverminderd verder aan De Uithoflijn waardoor straks 45.000 mensen per dag met de tram reizen tussen CS en De Uithof. Van het HOV netwerk is in 2016 de noordradiaal gereed gekomen met de

oplevering van de busbaan door Leidsche Rijn Centrum. Voor de lange termijn zetten we geld opzij voor een systeemsprong in het OV die zorgt voor een goede bereikbaarheid van onder meer het toekomstige Beurskwartier, de ontwikkeling van de Merwedekanaalzone en het Utrecht Science Park.

In 2016 is 't Goylaan opnieuw ingericht, waarbij verkeerslichten zo zijn afgesteld dat de verkeersafwikkeling in goede banen wordt geleid. De komende jaren zal Dynamisch VerkeersManagement een grote rol gaan spelen in het mobiliteitssysteem.

Utrecht maken we samen en dat geldt ook voor de infrastructuur. We zoeken daarom actief de samenwerking met de belanghebbenden zowel rondom de locatie van een project als daarbuiten, zodat in samenspraak maatregelen kunnen worden uitgevoerd.

Openbare Ruimte en Groen

In 2016 hebben wij de lijn van het inlopen van achterstallig onderhoud consequent voortgezet en is de geraamde hoeveelheid achterstand terug gebracht. Dit was mogelijk door het conform het college van B en W akkoord structureel beschikbare bedrag van 1 miljoen euro per jaar en de incidentele impuls van 1,4 miljoen euro bij de voorjaarsnota. En door daarnaast voort te maken met 'Werk met Werk' en dus onderhoud te combineren met werkzaamheden in andere programma's. Op een deel van de Waterlinieweg, op de Venuslaan, verschillende straten op Kanaleneiland (Trumanlaan, Peltlaan en Bevinlaan) en in Overvecht (Paranadadreef, Moezeldreef en Moldaudreef) is het asfalt wegdek vernieuwd. Bij de klinkerbestrating is onder meer een begin gemaakt met het vernieuwen van het Domplein en omgeving.

De bergingscapaciteit van de riolering hebben wij vergroot met de bouw van twee bergbezinkbassins. Het rioolgemaal nabij de Lange Hagelstraat is in 2016 gerenoveerd en de renovatie van het gemaal aan Kardinaal de Jongweg is gestart. Er is 4,3 kilometer riolering vervangen of gerelined. Waar mogelijk koppelen wij bij nieuwbouwprojecten en vervanging van riolering zo veel mogelijk verhard oppervlak af. In park De groene Kop is extra waterberging gerealiseerd, gecombineerd met natuurvriendelijke oevers. Samen met het Hoogheemraadschap hebben wij maatregelen ter verbetering van de doorstroming genomen in het Vechtzoompark en de Oudenrijnsingel. In 2016 is één hectare (niet functioneel) verhard oppervlak vergroend.

In de inwonersenquête hebben de bewoners de manier waarop wij de openbare ruimte onderhouden gewaardeerd met een 6,5 (doelstelling is 6). Naast de bewonenenquête wordt de openbare ruimte periodiek extern geschoond of deze onderhoudsnorm wordt gehaald. De norm voor het schoon houden is: niet meer dan 10% van de gemeten punten scoort lager dan een zes. Stadsbreed bleven we binnen deze norm. De doelstelling om in de binnenstad niet meer dan 10% van de gemeten punten lager dan een zeven te laten scoren, werd niet gehaald. De stijgende lijn van de afgelopen jaren zet zich nog wel voort: 13,9% van de gemeten punten scoorde lager dan een zeven. In 2015 was dit 15 %. De norm voor het groenonderhoud is in alle wijken gehaald. De lijn van het samenwerken met en ondersteunen van zelfbeheer hebben wij gecontinueerd. Bij de uitvoering van het meerjarengroenprogramma hebben wij initiatieven van inwoners en ondernemers zo veel mogelijk ondersteund. De wijkgroenplannen hebben geresulteerd in veel extra groen in de directe woonomgeving en draagvlak en betrokkenheid bij bewoners. Met het onderdeel Groene Web dragen we bij aan de verbetering van stadsnatuur door het realiseren van een ecologisch netwerk en het opheffen van knelpunten voor planten en dieren. Naast het groen in de stad zorgen wij als deelnemer in de twee recreatieschappen rondom Utrecht voor een groot aanbod aan recreatief groen.

Ook in 2016 zijn verschillende wijken aangesloten op Het Nieuwe Inzamelen. De doelstelling om 51% van de laagbouwaansluitingen van dit systeem te voorzien is gehaald, namelijk 53%. Het percentage dat gebruik maakt van zakkeninzameling is verder gedaald naar 23%, waarmee de doelstelling van 29% in 2016 ruimschoots is gehaald. Inwoners leverden 240 kg restafval in. Dat is 5 kg per inwoner lager dan het voor 2016 gesteld doel. De inwonerstevredenheid over de inzameling bedroeg in 2016 een 6,5, dus lager dan de beoogde 7. Wij hebben verbetermaatregelen genomen met het oogmerk de dienstverlening te verbeteren.

Met de Dierenbescherming is een contract afgesloten voor de dierenwelzijnstaken dierenopvang- en vervoer waarmee wordt ingezet op het terugdringen van het aantal zwerdieren in de stad. Met de

Algemene Utrechtse Hengelaarsvereniging is een nieuw contract voor het verhuren van de visrechten afgesloten.

Economie

De economie en werkgelegenheid van Utrecht groeiden in 2016 weer. We hebben deze groei onder andere gestimuleerd met subsidie vanuit het Lokaal Economisch Fonds (LEF) en (internationale) acquisitie. Dit levert meer dan 1.300 FTE op.

Voor de Utrechtse economie is het belangrijk dat het vestigingsklimaat op orde is, zowel voor (inter)nationale bedrijven als bedrijven die zich richten op de Utrechtse markt. Zo hebben we met onze partners in Startup Utrecht gewerkt aan een verbetering van het ecosysteem voor startups en scaleups. Ook hebben we economische missies georganiseerd naar Taiwan en Frankrijk en hebben we anderzijds bijgedragen aan het expatcenter. Samen met ondernemersverenigingen hebben we bijgedragen aan de toekomstbestendigheid van werklocaties als Lage Weide en Overvecht.

Een aantrekkelijke (wereld)economie kan ook zorgen voor meer toeristen en bezoekers naar Utrecht. De nieuwe Utrecht Marketing-organisatie zorgt dat Utrecht beter bekend wordt bij de buitenlandse bezoekers. De komst van meer toeristen en bezoekers levert ook meer werkgelegenheid op. Samen met Centrum Management Utrecht en andere partners zetten we ons in voor een vitale Binnenstad met eigentijdse horeca en een nieuw opgezette markt Vredenburg. Samen met ondernemers- en bewoners(verenigingen) werken we aan een nieuw horecakader.

Om te zorgen dat Utrecht ook in de toekomst economisch gezond is, zetten we ook in op de werkgelegenheid en bedrijvigheid van de toekomst. Dit deden we onder andere door het uitvoeren via onze activiteiten in het kader van smart city, en faciliteren van creatieve broedplaatsen als Cartesius Hof.

Werk en Inkomen

De opgave van de Participatiewet is om mensen, ook degenen met een arbeidshandicap, te laten werken naar vermogen. De verbetering van de economie heeft er nog niet in de volle breedte toe geleid dat er meer mensen uitstromen uit de uitkering. In het afgelopen jaar zijn er 1.004 mensen uitgestroomd uit de uitkering naar werk. Om de kansen op uitstroom naar werk te vergroten is in 2016 het project 'Mooi Matchen' gestart. Doel van dit project is het werkaanbod (onder andere vacatures, werkervaringsplaatsen, BBL-trajecten) en het kandidatenaanbod efficiënter op elkaar te laten aansluiten met als resultaat meer plaatsingen op werk.

In 2016 is er ook een professionaliseringsslag gemaakt in de samenwerking met sociaal ondernemers. De pilots en Social Impact Bonds die in de voorgaande jaren zijn gestart, zijn in 2016 doorontwikkeld van concretere werkafspraken tot het verbeteren van verdienmodellen. Met deze innovatieve manier van samenwerking hebben we de arbeidsparticipatie van Utrechters met een afstand tot de arbeidsmarkt vergroot op een ondernemende manier. De stijging van het aantal bijstandsgerechtigden is per saldo iets hoger dan werd verwacht eind 2016. De instroom van het aantal bijstandsgerechtigden is in het eerste en laatste kwartaal lager dan de prognose, maar is in het tweede en derde kwartaal hoger dan de prognose als gevolg van de instroom van statushouders. Utrecht sluit het jaar af met 10.110 bijstandsgerechtigden. Dat komt dicht bij de prognose van 10.100. De focus lag dit jaar op het flexibeler en doeltreffender omgaan met het verstrekken van financiële regelingen en toepassen van bijvoorbeeld de kostendelersnorm. We hebben het zoeken van passende oplossingen bij de vraag die wordt gesteld, gestimuleerd. Ook de digitale dienstverlening is verder vormgegeven en geoptimaliseerd. Daarnaast zijn we, waar mogelijk, flexibel met regelgeving ter stimulatie van het aanvaarden van (deeltijd) werk geweest.

In 2016 hebben we uitvoering gegeven aan de vernieuwing armoedeaanpak. Hierbij is meer focus komen te liggen op het vroegtijdig signaleren en voorkomen van armoede en schulden. Eén van de succesfactoren, de preventieve begeleiding, wordt voortgezet en uitgebreid naar andere levensgebeurtenissen.

Onderwijs

Onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. Elke leerling verdient onderwijs dat stimuleert zijn of haar talenten maximaal te ontwikkelen en te benutten. We

hebben in het kader van de Utrechtse Onderwijs Agenda, samengewerkt met de besturen van onze (onderwijs)partners in de stad.

In 2016 is opnieuw het bestuursakkoord met betrekking tot het jonge kind met een jaar verlengd. Ook is er op initiatief van gemeente Utrecht een regionale samenwerking tot stand gebracht wat betreft de Internationale Schakel Klassen (ISK).

Kwaliteit van onderwijs is één van de belangrijkste voorwaarden voor kansengelijkheid. In de Utrechtse aanpak is naast kwaliteit, evenals voorgaande jaren, gewerkt aan voor-en vroegschoolse educatie en onderwijsachterstandenbeleid, talentontwikkeling, goede overgangen, brede scholengemeenschappen, ouderbetrokkenheid en ouderverantwoordelijkheid. Er is een lokale alliantie gevormd met PO, VO besturen en de Universiteit. Samen met de gemeente zullen zij nader onderzoek doen naar onderwijskansen van kinderen in Utrecht. Op basis van die analyse bekijken schoolbesturen en gemeente samen wat verder gedaan kan worden in het kader van gelijke onderwijskansen voor Utrechtse kinderen.

Er is gewerkt aan de nadere invulling van onderwijshuisvesting in het kader van de groei van de stad. Onderdeel van deze invulling voor VO is een nieuwe brede scholengemeenschap in Leidsche Rijn, waarvoor planvorming in 2017 wordt gestart. Dit past in het gemeentelijk streven naar meer brede scholengemeenschappen, met het oog op meer gelijke onderwijskansen.

Maatschappelijke Ondersteuning

Utrecht wil een vitale en gezonde stad zijn waar het fijn is om te leven, inwoners hun talenten kunnen ontwikkelen en iedereen mee kan doen, ongeacht opleidingsniveau, herkomst, geaardheid, geloofsovertuiging of beperking. Inwoners voelen zich betrokken bij elkaar en zetten zich actief in voor een levendige en leefbare buurt. We investeren in een nog betere toegankelijkheid van de voorzieningen en het voorkomen van uitsluiting. Extra focus ligt op de opvang en integratie van nieuwkomers.

In de Wmo staat de eigen kracht en meedoen centraal. Utrechters worden gestimuleerd zich in te zetten voor elkaar en voor hun stad. De leefwereld van bewoners staat centraal bij de verdere ontwikkeling van zorg en ondersteuning voor de Utrechters die dat nodig hebben. Bewonersinitiatieven hebben een belangrijke rol bij het versterken van de eigen kracht en zijn een manier waarop 'sterke' bewoners kwetsbare buurtgenoten kunnen helpen.

Dat Utrecht hierin op de goede weg is, wordt bevestigd in het rapport 'Een positief verhaal', dat een visitatiecommissie onder leiding van Hans Simons heeft uitgebracht. In deze eerste visitatieronde heeft de commissie zich gericht op de samenwerking tussen de gemeente en de buurtteamorganisaties. De aanbevelingen van de commissie zijn opgenomen in de ontwikkelopgaven voor de komende jaren.

Er is veel aandacht besteed aan de verbetering van de Hulp bij het Huishouden (HbH). Om meer ruimte te bieden voor sociaal contact tussen hulp en klant en het maken van eigen keuzes door klant en professional, is bij de voorjaarsnota besloten het aantal normuren te verhogen. Vervolgens zijn het beleid en de dienstverlening rond HbH en overige individuele Wmo-voorzieningen verder aangepast. Dit mede naar aanleiding van signalen uit de praktijk van cliënten en professionals, onderzoek door de rekenkamer en besprekingen in de raad.

Verder zijn er wachtlijsten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen teruggedrongen, een proces dat nog steeds loopt. Er zijn extra plekken gerealiseerd, er is een centrale wachtlijst ingericht en er is meer inzicht in de achterliggende problematiek van de cliënten.

In maart heeft Utrecht met vier andere gemeenten en een aantal ministeries de Citydeal Inclusieve Stad gesloten. Hieruit zijn aanbevelingen gekomen voor het oplossen van knelpunten in concrete situaties waarbij de systeemwereld het daadwerkelijk leveren van maatwerk in huishoudens met meerdere problemen in de weg staat. Ook heeft deze Citydeal geleid tot de afspraak dat elke deelnemende gemeente ervaring gaat opdoen in één 'regelarme' wijk-, in Utrecht in Ondiep/Pijlssweerd.

Onder de noemer 'Utrecht zijn we samen' zetten we in op verbinding tussen inwoners met respect voor verschillen. Hiermee kunnen we ongewenst gedrag, polarisatie en eventuele radicalisering (helpen) voorkomen. In 2016 hebben we samen met maatschappelijke partners de Utrechtse Antidiscriminatie Agenda 'Wel verschillend, niet apart!' ontwikkeld en zijn we gestart met de uitvoering hiervan.

Jeugd

2016 was het jaar waarin de focus van de zorg voor jeugd verder verschoof van een soepele overgang en gegarandeerde zorgcontinuïteit naar de transformatie van de zorg voor jeugd. Er is inhoudelijk verder gebouwd op de uitgangspunten en leidende principes die centraal staan in de decentralisatie. We werkten ook het afgelopen jaar aan een hoogwaardige zorg voor jeugd die dichtbij beschikbaar is, waarin het gezin (in plaats van het systeem) centraal staat en waarin de professional voldoende handelingsruimte krijgt. De Buurtteams spelen hierbij, als spil in de zorg, een belangrijke rol.

Het afgelopen jaar werd zowel 'aan de voorkant' in het gewoon opgroeien als aan 'de achterkant' in de aanvullende zorg geïnvesteerd in nieuwe initiatieven. Dit leidde in het ontwikkelspoor van het gewoon opgroeien tot een pilot in de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang, waarbij kinderen met een (lichte) beperking of gedragsstoornis opgevangen kunnen worden in de reguliere opvang in plaats van in een speciale setting buiten de eigen buurt en school. In de aanvullende zorg is in nauwe samenwerking met huisartsen gezocht naar manieren om de consultatie en triage bij verwijzingen naar de aanvullende zorg verder te verbeteren. Verder zijn met huisartsen en enkele aanbieders van specialistische jeugdhulp voorbereidingen getroffen voor het buurtgericht organiseren van specialistische jeugdhulp in een tweetal Utrechtse wijken.

Met de aanbieders én gebruikers van Jeugdhulp met verblijf is een visie ontwikkeld op de toekomstige Utrechtse Jeugdhulp met verblijf waarin kwetsbare kinderen en jongeren zo normaal mogelijk kunnen wonen en zoveel mogelijk in hun eigen stad of zelfs buurt kunnen blijven.

Met een netwerk van, voor en door kinderrechtenorganisaties is de beweging rond Utrecht Kinderrechtenstad het afgelopen jaar verder versterkt. Hiervoor zijn onder andere een symposium en ruim twintig activiteiten in de stad georganiseerd.

Tot slot is het afgelopen jaar een visitatiecommissie onder leiding van de heer Hans Simons gevraagd om de rol van de gemeente in het nieuwe Utrechtse zorglandschap voor jeugd te onderzoeken. De uitkomst daarvan is het visitatierapport 'Een positief verhaal' dat de door Utrecht gekozen richting positief beoordeelt en tevens aanbevelingen doet om in 2017 mee verder te gaan.

Volksgezondheid

We zetten ons samen met inwoners, maatschappelijke en private partijen in voor een [gezonde groei van de stad](#) waarbij de gezondheidsverschillen die er zijn, kleiner worden. Dit is een opgave waarvan de concrete resultaten pas op langere termijn kunnen worden verwacht. We [bouwen aan een gezonde toekomst](#). Aan een Utrecht waar inwoners gezond en veerkrachtig (kunnen) zijn. We zien gezondheid daarbij als het vermogen om te kunnen omgaan met tegenslagen en om regie te voeren over het eigen leven.

De gezondheid van ongeveer 70.000 Utrechtse kinderen tot achttien jaar is op individueel en collectief niveau gemonitord. Daarnaast is geïnvesteerd in scholing voor Jeugdgezondheidsprofessionals, zodat zij meer vraaggericht en in dialoog met ouders en kinderen kunnen werken. De gemeente heeft 100% van de verplichte inspecties voor kinderopvang en peuterspeelzalen uitgevoerd. Ook is de Volksgezondheidsmonitor (VMU) als actueel kennis- en monitoringinstrument doorontwikkeld tot een samenhangende, dynamische en interactieve monitor die voor iedereen toegankelijk is.

We hebben de samenwerking tussen ouders, opvoeders, vrijwilligers, vrijetijdsvoorzieningen en alle andere basisvoorzieningen voor kinderen versterkt. Voorbeelden zijn de denktank scheidingen in Leidsche Rijn, het sportadvies spreekuur 'WKZSportief! Advies' en de organisatie van themabijeenkomsten voor professionals. We continueerden Jongeren Op Gezond Gewicht, haakten aan bij het faciliteren van een rookvrije generatie, evalueerden het handhavingsbeleid alcohol en werkten samen met de Hogeschool Utrecht aan de ontwikkeling van een game voor seksuele gezondheid (HOES). Ook stimuleerden we de gezonde voedselkeuze en versterkten we de maatschappelijke en economische

beweging rond gezond, duurzaam en lokaal voedsel. Voorbeelden zijn peutermoestuintjes, sociale restaurants als Gys en Colour Kitchen, voedseltuinen, de uitreiking van de Food Awards en de Oogstweek Utrechtse Oogst. Verder hebben we verkend waar gedragsinzichten van toegevoegde waarde kunnen zijn voor het verbeteren van de gezondheid, zoals de aanpak om gezondere traktaties te stimuleren op vier basisscholen in Kanaleneiland. En in het najaar openden we, samen met de Universiteit Utrecht en stichting Nieuw Welgelegen, het Living Lab Nieuw Welgelegen. Daarnaast hebben we in 2016 extra geïnvesteerd in de inbreng van gezondheidsexpertise bij de verdere ontwikkeling van een gezonde leefomgeving. Landelijk hebben we gezondheidsexpertise ingebracht bij de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) en het Manifest 2040. Ook zijn wij lid geworden van het WHO netwerk 'Healthy cities' waarmee wij een internationaal platform hebben om onze aanpak op gezond stedelijk leven verder te ontwikkelen.

Veiligheid

2016 was het tweede jaar dat het programma veiligheid werd uitgevoerd op basis van het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (IVP). Daarin heeft de gemeenteraad de doelen, uitgangspunten, resultaten en inspanningen op het gebied van veiligheid vastgesteld.

Mede door de betrokkenheid van veiligheidsprofessionals, bewoners, ondernemers, instellingen en organisaties geven de criminaliteitscijfers jaar na jaar een steeds positiever beeld. Dat geldt niet voor het veiligheidsgevoel. Gevoel van veiligheid (of onveiligheid) heeft te maken met veel factoren waarvan een aantal zichtbaar zijn in onze samenleving.

De afgelopen jaren hebben we vooral gestuurd op de aanpak van criminaliteit op basis van criminaliteitscijfers en meldingen, met als prioriteiten de High Impact Crimes en Jeugdoverlast en -criminaliteit. Deze cijfers laten slechts een deel van de situatie zien. We krijgen steeds meer zicht op de tot nu toe grotendeels onzichtbare criminele activiteiten en onderliggende structuren die onze samenleving ondermijnen. Bij de aanpak daarvan wordt onder meer gekeken naar het informatiegestuurd toepassen van bestuurs-, straf- en fiscaal recht en het gericht inzetten van toezicht en handhaving.

Al deze ontwikkelingen hebben grote invloed op lokaal niveau, zowel op de feitelijke als op de ervaren veiligheid. We zien een toename van spanningen in de wijken (bijvoorbeeld rond de jaarwisseling en ramadan, maar ook vele incidenten) een toename van demonstraties met een controversieel karakter, een toename van dreigingen op nationaal en lokaal niveau en we zien dat achter veel geweldsincidenten een systeem, netwerk of structuur van criminele ondermijnende activiteiten schuil gaat.

Cultuur

In 2016 heeft de aanvraagprocedure voor de Cultuurnota 2017-2020 plaatsgevonden. Een adviescommissie onder leiding van Saskia van Dockum heeft in mei 2016 haar advies over de aanvragen aan ons uitgebracht. Op basis daarvan is de Nota Subsidievoorstellen (met een subsidieverdeelbesluit voor de komende jaren) bij de behandeling van de Programmabegroting in de gemeenteraad vastgesteld. Er is besloten om de komende Cultuurnotaperiode meerjarig 63 instellingen te subsidiëren. Dit zijn naast de 54 Cultuurnota-instellingen, ook instellingen die het culturele vastgoed beheren zoals stichting Werkruimte Kunstenaars. Daarnaast worden vijf instellingen incidenteel gesubsidieerd in 2017 en is aan één instelling een tweejarige subsidie voor 2017-2018 toegekend. Ten opzichte van vorige periode zijn er negen nieuwe toetreders tot de Cultuurnota.

Met het Raadsbesluit van juni 2016 op basis van het adviesrapport van de commissie Gehrels heeft TivoliVredenburg een stevige financiële basis gekregen voor verdere groei en ontwikkeling in de cultuurnotaperiode 2017-2020. Met een brede en kwalitatief hoogstaande programmering trok het unieke muziekgebouw in 2016 ruim 920.000 bezoekers. Het gebouw functioneert als veelzijdige thuisbasis voor grote festivals als Oude Muziek, Le Guess Who? en Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht en is (co-)producent van bijzondere evenementen als Catching Cultures Festival, met muzikanten uit asielzoekerscentra, en het Betweter Festival gericht op de verbinding van kennis en cultuur.

Kunst in het Stationsgebied resulteerde in 2016 in Public Works: zes kunstenaars(duo's) presenteerden een groot(s) nieuw kunstwerk midden in de dynamiek en hectiek van het Stationsgebied. Zij wierpen

daarmee een nieuw licht op de openbare ruimte en ons gebruik ervan. De kunstprojecten trokken nationaal en internationaal de aandacht.

Stichting Cultuurpromotie Utrecht is per 1 januari 2017 onder leiding van de nieuwe directeur samen gegaan met Toerisme Utrecht in Utrecht Marketing. Door de Taskforce Utrecht Marketing, bestaand uit vertegenwoordigers van belangrijke stakeholders in de stad is gewerkt aan een ambitiesdocument dat het uitgangspunt van deze nieuwe organisatie is. De bestaande activiteiten, zoals Culturele Zondagen, gericht op bewoners en bezoekersmarketing worden op minstens hetzelfde niveau voortgezet en daar worden nieuwe taken (onder andere gemeentelijke taken die worden overgedragen) en de doelgroepen bedrijven en talent aan toegevoegd.

In 2016 heeft een zomerprogramma met een veelheid aan verschillend type activiteiten plaatsgevonden op en rondom het Berlijnplein in Leidsche Rijn. Via programmering werken we toe naar placemaking en het creëren van een eigen identiteit voor het gebied. Daarnaast is er een programmaregisseur aangesteld om een inhoudelijke programmastrategie voor de komende jaren op te stellen. Dit alles doen we in aanloop naar een gebouwde culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum.

Sport

In 2016 is een nieuwe Sportnota vastgesteld. Deze sportnota bouwt voort op de visie sport die in 2015 samen met de partners in de stad is ontwikkeld. Utrecht was met het Spoorwegmuseum gaststad voor het Tata Steel Chess Tournament met deelname van de beste schakers ter wereld. Tevens was Utrecht gaststad van de Nationale Sportweek. Een groot aantal Utrechtse sporters deed mee aan de Olympische spelen in Rio de Janeiro. Vier van hen kwamen thuis met medailles. Als legacy van de Grand Départ van de Tour de France is het eerste Festival du Vélo georganiseerd. We blijven inzetten op het efficiënt gebruik van de sportaccommodaties om zoveel mogelijk Utrechters te kunnen laten sporten met de beschikbare capaciteit. Het college van B en W legt het nieuwe tarievenbeleid sportaccommodaties in mei 2017 ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.

Vastgoed

In het programma Vastgoed worden de financiën van het vastgoed weergegeven, sommige vastgoedobjecten worden in andere programma's verantwoord zoals sport, onderwijs en de exploitatie van welzijn. Het totale overzicht van al het vastgoed wordt jaarlijks in het Meerjaren Perspectief Utrechts vastgoed (MPUV) bij de Voorjaarsnota gepresenteerd.

Samen met onze partners faciliteren we een optimale bezetting van goede, betaalbare en evenwichtig over de stad verspreide accommodaties voor maatschappelijke functies. Hiervoor maken we onder meer gebruik van zowel het Vastgoedloket als het Makelpunt. Het vastgoedloket verzorgt gebruik van de gemeentelijke sport- en welzijn accommodaties. Het Makelpunt bemiddelt bij vraag en aanbod van ruimtes voor maatschappelijke activiteiten in de stad Utrecht. De doelstelling om in 2016, 200 geslaagde geregistreerde matches te maken is behaald met 212 matches. Door de samenwerking en verbinding van activiteiten tussen aanbieder en vrager is op veel plekken een prachtige (inhoudelijke) meerwaarde voor de wijk ontstaan.

Door middel van klanttevredenheidsonderzoeken meten we de tevredenheid van de gebruikers van de gemeentelijke sport en welzijn accommodaties in eigendom en exploitatie bij de gemeente. Naast deze tweejarige klanttevredenheidsonderzoeken experimenteren we met een klantbelevingsdashboard, waarin de tevredenheidsresultaten per accommodatie staan, maar ook per doelgroep.

Deel 1 Jaarverslag

Programma's

Bewoners en Bestuur

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor bewoners en bezoekers, met een moderne overheid die haar bewoners ruimte geeft en faciliteert om de stad en de samenleving te verbeteren, en die de belangen van haar bewoners goed behartigt.

In 2016 heeft de gemeenteraad regelmatig contact gehad met bewoners en ondernemers, zowel tijdens raadsinformatiebijeenkomsten als tijdens bezoeken aan de wijken. Ook opende de raad een online platform voor bewoners om hun ideeën over en voor de stad te delen. We hebben verder gewerkt aan de verbetering van de samenwerking met initiatiefnemers uit de stad en dit vastgelegd in de Agenda 'Ruim baan voor initiatief, focus 2016'. Zo is er een leertraject uitgevoerd waarin initiatiefnemers en ambtenaren - als duo's - op bezoek gingen bij andere initiatiefnemers. Om te leren van - en reflecteren op - ervaringen in de samenwerking. Het initiatievenfonds is geëvalueerd en blijkt goed te werken. Op enkele punten zijn de regels van het fonds aangepast. De twee pilots met buurtbudgetten in Lunetten en Lombok zijn afgerond en krijgen in Lunetten een vervolg. In een intensief traject is geleerd van vernieuwende manieren en instrumenten voor de participatie van bewoners en andere belanghebbenden in verschillende wijken en buurten. Ook is daarbij gesproken met groepen bewoners die we niet vanzelfsprekend bereiken. Dit traject wordt in 2017 voortgezet. Daarbij kijken we ook naar hernieuwing van proces en inhoud om te komen tot wijkambities. De wijkactieprogramma's 2016, met maatregelen die bijdragen aan de realisatie van deze ambities, zijn uitgevoerd. De resultaten daarvan hebben wij opgenomen in de bijlagen van deze verantwoording.

Utrecht voert het Kansen voor West II programma uit, waarmee voor de stad middelen beschikbaar zijn gekomen vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (2014-2020) en Europees Sociaal Fonds (2014-2020). In 2016 hebben wij gewerkt aan zestien projecten waarvoor Europese subsidie is aangevraagd, waaronder enkele omvangrijke projecten wat betreft financiën en aantal betrokken partners. Voor een bedrag van 3,7 miljoen euro heeft Europa reeds positief beschikt. Twee grote aanvragen zijn in eerste instantie afgewezen maar worden doorontwikkeld en opnieuw ingediend in 2017.

Utrecht is actief in Europese Netwerken als Eurocities en via het G4-kantoor in Brussel. Daarmee creëren we een podium om ons te profileren als innovatieve stad en interessante partner om kennis mee te delen en subsidies aan te vragen. Wij zijn partner in een sterk netwerk van bedrijven en organisaties die de kwaliteiten van Utrecht in binnen- en buitenland uitdragen. Een groeiend aantal partners op het gebied van kennis, economie, toerisme, cultuur en sport ziet het belang van en werkt actief mee aan het laden en uitdragen van het Utrecht profiel.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Uitvoeringsplan Kansen voor Utrecht \(2014-2020\)](#) (pdf, 615 kB)
- [Agenda 'Ruim baan voor initiatief' Focus 2016](#) (pdf, 1,7 MB)
- [Portal voor informatie over initiatieven](#)
- [Utrechtse participatiestandaard](#) (pdf, 1,9 MB)
- [Site voor het initiatievenfonds](#)
- [Wijkambities 2014-2018](#)
- [Wijkactieprogramma's 2016 per wijk](#)

Utrecht wordt nationaal en internationaal gezien als een aantrekkelijke stad van kennis en cultuur

1.2 Utrecht wordt nationaal en internationaal op de kaart gezet

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Reputatie Utrecht onder Nederlanders	Steden en Streken Merkenonderzoek (Hendrik Beerda)	3e positie landelijk (2013)	3e positie	3e positie

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1 Aantal belangrijke stake holders actief betrokken bij netwerken en coalities citymarketing Toelichting: TU, SCU, SUM, Utrechts Festival Overleg, CMU, Provincie, USP, UU, HU, HKU, EBU, Universiteit voor Humanistiek, UMC, ROC, Klépierre, Jaarbeurs, Rabobank, Creative Connection, Theater Utrecht, muziekpartners, filmpartners, regiogemeenten	CIS / Citymarketing	7 (2012)	>25	30
P1.2.2 Aantal gebruikers van Utrecht logo en merk Toelichting: o.a. TU, SCU, UFO, SUM, CMU, OFU, EBU, U10, Taxi Keur, VSU, Utrecht Rent, Leidsche Rijn Sportief, Utrechtse Feesten, Congres Evenementen, kennisinstellingen, handelsmissie Taiwan, NFF, de Beschaving, UCIB, Podium, Expatcenter, Filmcommission	CIS Citymarketing	3 (2012)	23	23
P1.2.3 Aantal gebruikers Utrecht Toolkit Toelichting: Aantal terugkerende gebruikers Toolkit	CIS Citymarketing	1.100 (2015)	1.500	1745
P1.2.4 Aantal opgenomen films Toelichting: Aantal opgenomen speelfilms, TV series en commercials is 52 met in totaal 88 draaidagen in Utrecht.	CIS Citymarketing	5 (2015)	6	52

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Utrecht heeft een goede reputatie bij bezoekers, bedrijven en bewoners

Wij zijn partner in een sterk netwerk van bedrijven en organisaties die de kwaliteiten van Utrecht in binnen- en buitenland uitdragen. Een groeiend aantal partners op het gebied van kennis, economie, toerisme, cultuur en sport ziet het belang van en werkt actief mee aan het laden en uitdragen van het Utrecht profiel. De meest recente meting van het 'Steden en Streken Onderzoek' stamt uit 2015 (van voor de Grand Départ). Dit laat zien dat Utrecht qua reputatie op een gedeelde 3e positie stond. De ontwikkeling die is ingezet in 2015 met de Grand Départ is dat Utrecht internationaal steeds meer wordt erkend en herkend in de internationale pers. In 2016 is door de Taskforce Utrecht Marketing, bestaande uit vertegenwoordigers van stakeholders in het marketing netwerk, gewerkt aan een ambitiedocument dat het uitgangspunt is van de nieuwe Utrecht Marketing organisatie. Deze organisatie zal de krachten op marketing bundelen en zich vanaf 2017 inzetten op het verder versterken van de reputatie van Utrecht onder bezoekers, bewoners, bedrijven én talent.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Samen met het Utrecht Brand Netwerk, een groeiend netwerk van partners in de stad en regio, werken we aan de marketing, promotie en profilering van Utrecht

Wij hebben samen met een uitbreidend netwerk van marketingpartners in stad en regio gewerkt aan het versterken en (inter)nationaal uitdragen van het profiel van Utrecht. Het aantal gebruikers van het UTRECHT merk is toegenomen. Dit komt ook door de samenwerking op regionale schaal, waar met kennis en economische partners gestart is met het UTRECHT REGION merk tijdens de Campus Party en de Taiwan missie. We hebben extra ingezet op internationale economische branding, met als doel dat meer bedrijven, bezoekers en bewoners Utrecht zien als gezonde, groene en slimme stad. Dit hebben we gedaan door onder andere mee te werken aan het digitale loket voor talent, de Talent Portal. Utrecht komt steeds vaker voor in internationale persberichten hierover. Het loket Film Commission levert een toename op van het aantal filmmakers dat in Utrecht filmt.

Binnen de marketingpartners is een kern van stakeholders, de Taskforce Marketing, in samenwerking met TU, SCU en gemeente aan de slag gegaan met het Ambitiedocument Utrecht Marketing. Doel was het oprichten van een breed gedragen Utrecht Marketing organisatie die zich richt op de voor Utrecht relevante doelgroepen: bewoners, bedrijven, bezoekers en talent. Er is breed draagvlak bij de marketing stakeholders voor deze organisatie. Dit biedt de basis om, met alle marketing stakeholders inclusief het Utrecht Brand Netwerk, nog efficiënter en effectiever te kunnen werken aan de marketing, promotie en profilering van Utrecht. Het Ambitiedocument Utrecht Marketing bevat doelen en kpi's voor de komende jaren.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
01-1-2-1 Utrecht wordt nationaal en internationaal	327	317	298	20
Totaal Lasten	327	317	298	20
Saldo baten en lasten	-327	-317	-298	20
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-327	-317	-298	20

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Utrecht wordt nationaal en internationaal op de kaart gezet

Het budget is conform de begroting besteed aan de profilering van de stad Utrecht.

Het Utrechts belang wordt goed behartigd op regionaal, nationaal en internationaal niveau

2.1 Utrecht is een invloedrijke partner, lokaal, landelijk en internationaal

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1 Aantal dossiers waarin inzet van Utrecht is aan te wijzen	Afdeling BZ	20	25	25
E2.1.2 Toegekende subsidie voor Europese projecten (€)	Afdeling CIS	3,61 miljoen (2009)	3,25 mln	3,7 mln
E2.1.3 Percentage Utrechters dat gebruik maakt van internationale contacten voor studie of werk	Inwonersenquête	25% (2011)	30%	29%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Het aantal Utrechtse partnerorganisaties betrokken bij internationale projecten in samenwerking met de gemeente	Afdeling CIS	100 (2011)	180	180

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

In externe wet- en regelgeving wordt rekening gehouden met Utrechtse belangen

We hebben in wisselende allianties stedelijke opgaven op de Haagse agenda gezet door samenwerking op gedeelde vraagstukken en experimenteerruimte op Utrechtse thema's. Daarbij hielp dat Gezond Stedelijk Leven / Healthy Urban Living (HUL) als leidend principe steeds meer is bekrachtigd in de stad en regio, door stedelijke partners en ook nationaal wordt herkend. Het is gelukt om bijvoorbeeld toewijding van het Rijk en partners te krijgen op: city deals Inclusieve Stad, Health Hub / Living Lab Stationsgebied en Circulaire Economie. In 2016 is in verschillende coalities van overheid en bedrijfsleven verder gewerkt aan de city deals Last & First Mile (over binnenstedelijke vervoersoplossingen) en Sociaal Ondernemerschap. Mede door de Utrechtse inzet vinden de U10-gemeenten als netwerksamenwerking elkaar steeds sneller op regionale thema's. De U10 deelt de meerwaarde voor een gezamenlijke ruimtelijk-economische koers, om als regio Groen, Gezond en Slim te blijven. Dat bouwen we verder uit, zeker richting de Tweede Kamer verkiezingen.

Afgelopen jaar hebben we ons vanuit Utrecht ook ingezet op een aantal grote dossiers en de belangen van de stad en stedelijke regio behartigd richting het Rijk. Belangrijke dossiers waren het herverdelingsvraagstuk van het ruimtelijk cluster in het gemeentefonds (VHROSV), het budget voor de bijstand (BUIG), de bereikbaarheidsopgave en het asielakkoord. Het is gelukt de herverdeling op VHROSV iets te verzachten. Ook de verhoogde asielinstroom was afgelopen jaar een belangrijk onderwerp waar gemeenten met het Rijk aan tafel moesten over een sluitende aanpak.

Effectdoelstelling E2.1.2

Utrecht ontvangt subsidies

De samenwerking met de stakeholders in de stad om de Europese subsidiemogelijkheden optimaal te benutten hebben we versterkt onder meer in de Internationaliseringsagenda van de Economic Board Utrecht (EBU). Met de versterking van de samenwerking in de stad signaleren wij meer indieningsmogelijkheden ten behoeve van de stad. Wij hebben gezamenlijke aanvragen ingediend met onder andere de Universiteit Utrecht, Utrecht Sustainability Institute, Bo-Ex, Lomboxnet, RIVM, TNO. Ook kijken we naar aanknopingspunten voor subsidies in de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Innovatieve oplossingen en investeringen in onze prioritaire ontwikkelgebieden konden soms als pilotproject onderdeel zijn van Europese subsidieaanvragen.

Effectdoelstelling E2.1.3

Kennis en internationale oriëntatie van de gemeentelijke organisatie, partners en bewoners is vergroot

Utrecht wil een aantrekkelijke internationale stad zijn waar bewoners, internationale studenten, expats, ondernemers, investeerders en bezoekers zich thuis voelen en hun weg kunnen vinden. Zo is de Engelstalige informatievoorziening voor internationale bedrijven en studenten verbeterd met de online Talentportal van Utrecht Region. Het culturele aanbod in de stad is toegankelijker voor internationale bezoekers met de Engelstalige uitgave MAG. Internationale duurzame doelstellingen als de Global Goals for Sustainable Development (opgesteld door de Verenigde Naties) worden steeds meer opgepakt door bedrijven voor verduurzaming van de productie en bedrijfsvoering en ingebed in duurzame stedelijke ontwikkeling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Samenwerken met partners en invloed uitoefenen op verschillende niveaus

We hebben zestien Europese subsidieaanvragen ingediend voor een totaalbedrag van 20,1 miljoen euro. Hiervan zijn vijf aanvragen goedgekeurd door de Europese Commissie.

In 2016 zijn ook de eerste Kansen voor West II projecten van start gegaan. Kansen voor West II is het programma waarmee de Randstad aanspraak maakt op structuurfondsmiddelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO 2014-2020). Binnen het stedelijk programma is 18% (1.188.005 euro) beschikt aan het project 'Leerwerkplaatsen Zorg-Welzijn', een samenwerkingsproject van ROC Midden-Nederland en MBO Utrecht. Het project past binnen de programmaprioriteit Arbeidspotentieel van het Stedelijk Uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht'. Een tweede grote subsidieaanvraag van ruim 1,2 miljoen euro is ingediend binnen de pijler Vestigingsklimaat, maar deze bevindt zich nog in de beoordelingsprocedure. Naast EFRO middelen, zijn er voor de stad ook ESF middelen beschikbaar die aanvullend daarop kunnen worden ingezet. In 2016 hebben we via een kaderaanvraag een bedrag van 0,795 miljoen euro aangevraagd bij het Agentschap SZW. Het Kansen voor West I programma (EFRO 2007-2013) is in 2016 tot een einde gekomen. Nagenoeg al deze voor Utrecht beschikbare middelen zijn aan de stad ten goede gekomen.

In de Taskforce Internationaal werkten we samen met de Economic Board Utrecht, Provincie en regio gemeenten aan versterking van de internationale acquisitie en handel. We stroomlijnden inkomende en uitgaande economische missies met de focus op Duitsland, Frankrijk, Taiwan, VS, India en China. We versterkten het internationale vestigingsklimaat met bijvoorbeeld betere Engelstalige informatievoorziening. We faciliteerden met dat doel ook internationale activiteiten zoals de viering van Chinees Nieuwjaar en de onthulling van het standbeeld van Gandhi. De economische missie naar Taiwan zette Utrecht op de kaart als stad die inzet op Healthy Urban Living en waar e-health en e-mobility sterk in ontwikkeling zijn. Utrecht wist Europese aandacht te trekken met de aanpak van slimme stedelijke mobiliteit. Internationale delegaties bezochten LomboxNet als inspirerend voorbeeld. Smart Solar Charging stond in de top 3 van de Eurocities Award. Daarnaast heeft Utrecht in G4-verband een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van het Pact van Amsterdam (Europese Agenda Stad) gedurende het EU Nederlands voorzitterschap. Als gevolg hiervan zit Utrecht aan tafel bij het partnerschap luchtkwaliteit. In december is Utrecht host geweest van een grote WHO-conferentie, waar

de inzet op Healthy Urban Living is gepresenteerd en Utrecht lid is geworden van het WHO Healthy Cities Network. We werkten samen met bedrijven en bewoners aan de realisering van de Global Goals for Sustainable Development van de Verenigde Naties op lokaal en internationaal niveau. We bepaalden in de Nota Utrecht Global Goals City hiervoor de ambities en de Utrecht4GlobalGoals campagne werd opgestart.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
01-2-1-1 Samenwerken en beïnvloeden	0	864	983	120
Totaal Baten	0	864	983	120
Lasten				
01-2-1-1 Samenwerken en beïnvloeden	2.696	2.907	2.860	47
Totaal Lasten	2.696	2.907	2.860	47
Saldo baten en lasten	-2.696	-2.044	-1.877	167
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.696	-2.044	-1.877	167

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Samenwerken met partners en invloed uitoefenen op verschillende niveaus

De niet begrote baten 2016 bedragen 0,12 miljoen euro. Dit bedrag is voor 0,065 miljoen euro toe te schrijven aan een terugbetaling van het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland - Nicaragua betreffende de afrekening van het programma Caminando Juntos en voor 0,029 miljoen euro aan incidentele Europese subsidie voor het project Urbact City Logo. Het restant verschil van 0,026 miljoen euro wordt veroorzaakt door incidentele baten.

Het budget van de lasten is conform de begroting besteed aan regionale en internationale samenwerking.

Utrecht heeft een moderne en toegankelijke overheid met betrokken bewoners

3.1 Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.1.1 Percentage inwoners dat het idee heeft dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te beïnvloeden	Inwonersenquête	27% (2010)	27%	35%
E3.1.2 Percentage inwoners dat bekend is met het initiatievenfonds Toelichting: Nulmeting (2010) heeft betrekking op het Leefbaarheidsbudget. De eerste meting kort na invoering van het initiatievenfonds liet een bekendheid van 23% zien (2015).	Inwonersenquête	46% (2010)	46%	25%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.1.1 Aantal raadsinformatie-avonden Toelichting: In 2016 zijn raadsinformatie-avonden overgegaan in raadsinformatiebijeenkomsten.	Griffie	23 (2009)	20-25	21
P3.1.2 Waardering participatieproces	Benchmark Burgerparticipatie	6,6 (2011)	7,2	6,7

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.1.1

Gemeentelijk beleid en uitvoering sluiten beter aan bij de kennis, kracht en kunde van bewoners

We hebben in 2016 op verschillende manieren samen met bewoners beleid gemaakt. Bewoners en betrokken organisatie konden bij zeven stadsgesprekken - in een vroeg stadium van plan- en beleidsvorming - meepraten over verschillende onderwerpen. Van de inwoners - die in één of andere vorm een bijdrage hebben geleverd om het beleid te beïnvloeden - heeft 35% het idee dat de gemeente er iets mee heeft gedaan. Dit percentage is gestegen (was 31% in 2015). Uit de Benchmark Burgerparticipatie blijkt dat de waardering van het participatieproces licht is gedaald van een 7,1 in 2015 naar een 6,7 in 2016.

In de buurten Lombok en Lunetten zijn de pilots buurtbudgetten afgerond. De tijd bleek te kort - en de materie te complex - om binnen negen maanden budgetten op (sub)wijkniveau inzichtelijk te krijgen en te beïnvloeden. De gemeenteraad heeft besloten om de pilot in Lunetten een vervolg te geven. In 2016 zijn voor de vernieuwing van de wijkparticipatie op basis van praktijkonderzoek en diverse gesprekken uitgangspunten geformuleerd. In 2017 gaan we op basis van deze uitgangspunten de vernieuwing in de praktijk vormgeven, zowel in concrete projecten als bij het in beeld brengen van de opgave in de wijken.

Vanuit het initiatievenfonds zijn 1.131 aanvragen gehonoreerd. De bekendheid van het fonds is iets gestegen. Ook is het initiatievenfonds geëvalueerd. Een monitoringgroep van inwoners volgde met ons hoe het initiatievenfonds in de praktijk werkte. Op basis van de evaluatie zijn enkele regels aangepast en wordt geïnvesteerd in verdere vergroting van de bekendheid, laagdrempeligheid en toegankelijkheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Betrekken van bewoners bij vraagstukken die voor hen belangrijk zijn

In 2016 organiseerde de gemeenteraad op 21 dagen raadsinformatiebijeenkomsten en vier bijeenkomsten in de wijk. De gemeenteraad bezoekt vanaf 2015 niet meer standaard twee keer per jaar alle Utrechtse wijken, maar naar aanleiding van een actueel thema. De gekozen thema's in 2016 waren: accommodaties in zelfbeheer (Leidsche Rijn en Vleuten- De Meern), bereikbaarheid centrum Vleuterweide en veilig oversteken van busbanen (Vleuten-De Meern), het straatleven en groepen die regelmaat op straat verblijven (Binnenstad) en de ontwikkelvisie Oudenoord (Noordwest).

Met de voorjaarsnota in zicht konden bewoners van 25 april tot en met 23 juni 2016 voor het eerst online hun ideeën voor de stad indienen bij de gemeenteraad. Er zijn 65 ideeën binnen gekomen. Tijdens een ideeënmarkt in het stadhuis kon elke indiener zijn of haar idee 'verkopen' aan de raadsleden en stadsgenoten. Een aantal ideeën - zonder bestaande vorm van gemeentelijke ondersteuning - werden door raadsleden opgepakt en ingebracht bij de Begroting 2017.

In het kader van de vernieuwing van de wijkparticipatie is gesproken met groepen bewoners die we niet zo makkelijk bereiken, zoals jongeren en digitaal minder vaardigen. Zij gaven aan wat zij nodig hebben om beter mee te kunnen doen. Ook zijn lessen getrokken uit al bestaande voorbeelden van vernieuwing

in wijken en buurten, en is gesproken met de wijkraden. Er zijn voorstellen gemaakt voor meer participatie op maat, vanaf de start van trajecten, met passende en nieuwe (werk)vormen en om een meer gevarieerde groep bewoners te bereiken. Een en ander is vastgelegd in de notitie 'Al doende vernieuwen'. We betrokken in 2016 ook bewoners, andere belanghebbenden en wijkraden bij beleids- en besluitvormingsprocessen. De wijkraden brachten 45 adviezen aan ons uit en leverden regelmatig vroegtijdige inbreng bij planontwikkeling. Samen met betrokken partners - en onder regie van de wijkregisseurs - voerden we de wijkactieprogramma's uit. In de jaarstukken staan in een bijlage de resultaten van de wijkactieprogramma's 2016.

Prestatiedoelstelling P3.1.2

Ruimte scheppen voor en stimuleren van initiatieven van bewoners voor het collectief belang van buurt, wijk of stad

We hebben verder gewerkt aan de agenda 'Ruim baan voor initiatief', samen met initiatiefnemers uit de stad. 'Al doende leren', één van de zes agendapunten voor 2016, gaven we handen en voeten met een leertraject voor initiatiefnemers en ambtenaren om de samenwerking te verbeteren. Ook was er een leertraject voor ambtenaren, initiatiefnemers en raadsleden. Het leertraject leverde onder andere een serious game en een aantal sketches op, om het leren in de organisatie te bevorderen. Initiatiefnemers en organisaties in de stad hebben - met onze ondersteuning - diverse initiatievencafés georganiseerd om initiatiefnemers te verbinden en verder te helpen. De gekozen thema's waren: ruimtegebruik & verkeer en sociaal ondernemen & bewoedernemers'. Ook zijn er initiatievencafés en -markten voor de wijk georganiseerd in Leidsche Rijn, Noordwest en Binnenstad. Met het Bewonersbod (Right to challenge) hebben we geëxperimenteerd met het overnemen van gemeentelijke taken door initiatiefnemers, onder andere bij buurthuis de Nieuwe Jutter en sporthal Lunetten. Binnen de organisatie hebben we het initiatievennetwerk - met ambtenaren van diverse afdelingen - verder uitgebouwd om het initiatiefnemers makkelijker te maken. Zodat zij weten waar ze moeten zijn in de gemeente en er snel duidelijkheid ontstaat over wat zij wel en niet van de gemeente kunnen verwachten.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
01-3-1-1 Bewoners betrekken	0	0	866	866
Totaal Baten	0	0	866	866
Lasten				
01-3-1-1 Bewoners betrekken	17.085	17.518	17.010	508
Totaal Lasten	17.085	17.518	17.010	508
Saldo baten en lasten	-17.085	-17.518	-16.144	1.374
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-17.085	-17.518	-16.144	1.374

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Betrekken van bewoners bij vraagstukken die voor hen belangrijk zijn

De niet begrote baten 2016 bedragen 0,866 miljoen euro. Dit bedrag is voor 0,413 miljoen euro toe te schrijven aan de nieuwe systematiek waartoe is besloten in de verordening op de financiële bijdrage aan fracties. Daarin is vastgesteld dat indien de gemeente bij wijze van voorschot uitgaven doet voor een fractie deze in rekening worden gebracht (Artikel 4, lid 3). Het bedrag van 0,413 miljoen euro betreft de

terugbetaling door de raadsfracties van de salariskosten van fractiemedewerkers, die de gemeente Utrecht gedurende het jaar heeft voorgesloten.

Verder heeft er in verband met de doorrekening van de voorziening wethouderspensioenen een niet begrote vrijval à 0,443 miljoen euro plaats gevonden. De voorziening bleek te hoog te zijn opgenomen. De overige incidentele baten bedragen 0,01 miljoen euro.

De realisatie van de lasten is 0,508 miljoen euro lager dan begroot. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

- Bij Raadsorganen staan tegenover de niet begrote baten van 0,413 miljoen euro (zie hierboven) de door de gemeente Utrecht voorgesloten, dus niet begrote, salarislaster van de fractiemedewerkers à 0,413 miljoen euro. Verder is er een voordeel van 0,273 miljoen euro toe te schrijven aan het feit dat de vergoedingen aan raadsleden lager uitvielen dan begroot omdat de bijdrage ZVW voor raadsleden intussen is vervallen.
- Het budget voor het initiatievenfonds van 4,472 miljoen euro is onderbesteed met 0,781 miljoen euro. Een deel van deze onderbesteding (0,494 miljoen euro) is al wel toegekend, maar de afrekening vindt plaats in 2017. Naast het toegekende bedrag voor 2016 is reeds 0,399 miljoen euro toegekend voor de jaren 2017 en volgende jaren.
Na één jaar gebruik is het initiatievenfonds medio 2016 geëvalueerd. We hebben enkele maatregelen genomen om de bekendheid en de toegankelijkheid van het fonds verder te vergroten. Verder wordt bij aanvragen voor verkeersmaatregelen en aanpassingen in de openbare ruimte voortaan het aantonen van draagvlak in de buurt als voldoende eigen inzet beschouwd. Wij verwachten dat het beroep op het initiatievenfonds hierdoor in de toekomst toeneemt.
- De geraamde lasten op de wijkbureaus zijn met 0,115 miljoen euro overschreden, doordat ingeboekte besparingen op de loonkosten nog niet volledig in 2016 gerealiseerd konden worden.
- De overige incidentele nadelen bedragen 0,018 miljoen euro.

3.2 De kwaliteit van de dienstverlening aan bewoners is adequaat

Indicatoren subdoelstelling 3.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.2.1 % klachten over geleverde burgerzaken producten	Klachtenmonitor Publiekszaken	0,02% (2010)	0,02%	0,095%
E3.2.2 Klanttevredenheid Klant Contact Centrum (schaal 1-10)	Klanttevredenheidsonderzoek	6,9 (2009)	7,5	7,7
E3.2.3 Digitale klanttevredenheid (schaal 1-10)	Klanttevredenheidsonderzoek	7,3 (2009)	7,5	7,5

Prestatie-indicator		Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.2.1	Burgerzaken voldoet aan de kwaliteitseisen op het terrein van beheren van gegevens, processen en privacy-aspecten (auditnorm BZK)	Kwaliteitsmonitor BZK	90% (2010)	100%	91,3%
P3.2.2a	Percentage telefonische contact-pogingen dat leidt tot een contact (bereikbaarheidsnorm)	Klant Contact-Centrum	93% (2010)	95%	90,8%
P3.2.2b	Percentage vragen dat tijdens het eerste contact wordt beantwoord (Telefonisch via KCC)	Klantcontactcentrum	58% (2009)	75%	77,3%
P3.2.2c	Digitaal ontvangen dienstverleningstransacties	Dienst Ondersteuning	nmb	220.000	232.449
P3.2.4	Realisatie Webrichtlijnen	Webrichtlijnen versie twee inspectie Utrecht	n.n.b.	40/51	41/51

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.2.1

Burgerzakenproducten worden adequaat en volgens wettelijke vereisten geleverd

De producten van Burgerzaken hebben wij adequaat en volgens wettelijke vereisten geleverd. Burgerzaken meet de kwaliteit van de producten die we uitgeven aan de hand van de kwaliteitsmonitor. De kwaliteitsmonitor bestaat uit drie onderdelen: Basisregistratie Personen (BRP), Reisdocumenten en Registratie Niet Ingezetenen (RNI). Als onderdeel van de kwaliteitsmonitor voeren we sinds vorig jaar ook een steekproef uit op de kwaliteit van 100 persoonslijsten (een persoonslijst bevat alle gegevens over één persoon in de BRP). De Kwaliteitsmonitor is samengesteld door de Rijksdienst voor Informatiegegevens (RvIG) van het Ministerie van BZK en ondersteunt gemeenten bij het op peil houden en verbeteren van de kwaliteit van de BRP en de uitgifte van reisdocumenten. Wij zijn verplicht om jaarlijks de resultaten van de Kwaliteitsmonitor te rapporteren aan de minister van BZK. RvIG heeft een norm gesteld van 90% om 'goed' te kunnen scoren op de drie onderdelen van de kwaliteitsmonitor. Gemiddeld hebben we hierop ruim voldoende gescoord. Op de onderdelen Reisdocumenten en RNI scoorden we 'goed' (beiden 93%), op het onderdeel Paspoorten scoorden we met 89% één punt onder de norm. Deze score is vooral veroorzaakt doordat er soms een vertraging optreedt in de behandeling van aanvragen of mutaties. Vanzelfsprekend pakken we de aanbevelingen uit de rapportage van de kwaliteitsmonitor projectmatig en multidisciplinair aan, om volgend jaar weer positief te scoren.

In 2016 heeft de afdeling Burgerzaken meer dan 257.000 baliebezoekers geholpen, en in totaal 243 klachten ontvangen, oftewel een percentage van 0,095% van het aantal baliebezoeken. Dit percentage is in 2016 gedaald ten opzichte van 2015 (0,125%). De belangrijkste redenen voor burgers om een klacht in te dienen betroffen de telefonische bereikbaarheid en (on)duidelijke informatie op de website. Als maatregel om de telefonische bereikbaarheid te verbeteren, heeft Burgerzaken de interne samenwerking met het Klantcontactcentrum versterkt, wat de bereikbaarheid aantoonbaar heeft verbeterd. Klachten over onduidelijke informatie op de website zijn voor ons aanleiding geweest om teksten aan te passen en verder te verduidelijken.

Burgerzaken gaat zorgvuldig om met klachtbehandeling en benut de ontvangen klachten als input om haar dienstverlening verder te verbeteren. Burgers die de moeite nemen om een klacht in te dienen, worden in de regel binnen vijf werkdagen gebeld om hun klacht te bespreken.

Sinds ruim een jaar monitoren wij ook door middel van een klanttevredenheidsonderzoek continu de tevredenheid van onze klanten. De respondenten geven de baliedienstverlening van Burgerzaken gemiddeld een score van 8,1. In het klanttevredenheidsonderzoek kunnen burgers aangeven wat de redenen zijn van hun tevredenheid of ontevredenheid over onze dienstverlening. Signalen van ontevredenheid vanuit dit klanttevredenheidsonderzoek pakken wij ook actief en zorgvuldig op als klachten en deze tellen wij ook mee in het vermelde aantal en percentage klachten.

Effectdoelstelling E3.2.2

Bewoners en bedrijven zijn tevreden over het contact met de gemeente

Goede dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. In 2016 zijn we gaan werken met een continue klanttevredenheidsmonitor. Voorgaande klanttevredenheidsonderzoeken waren gebaseerd op steekproeven. Afgelopen jaar konden we continu monitoren hoe de tevredenheid van bewoners en bedrijven zich ontwikkelde. Daarbij konden we een gedetailleerd beeld per kanaal krijgen en per thema en zo beter zien waar verbeteringen mogelijk zijn en wat het effect is van vernieuwingen en aanpassingen. We zien dat persoonlijk contact (balie en telefonie) het hoogst gewaardeerd wordt. De dienstverlening via de website laat door het jaar heen een stijgende lijn zien tot een 7,5. We zien dat de aanpassingen zoals het schaalbaar maken van de site leiden tot een grotere klanttevredenheid. Ook vindbaarheid en eenvoud van de online dienstverlening scoren goed, daar hebben we een aantal stappen in gezet waar we in 2017 nog verder op doorpakken.

Het Utrechts Archief (HUA) beheert de grootste publiek toegankelijke collectie archieven, gedrukte werken en (bewegend) beeldmateriaal over Utrecht, waaronder de archieven van de Gemeente Utrecht. In 2016 werkte HUA aan het bevorderen van het gebruik van de collectie en het in gereedheid brengen van de organisatie voor integraal beheer van de collectie en van toekomstig digitaal gevormd archief. Hiertoe werd een nieuwe website ontwikkeld met één zoekingang om alle bronnen te doorzoeken en extra functionaliteiten als de online filmcollectie. HUA voegde ruim een half miljoen digitale bestanden aan de verzameling toe en verhoogde de ambitie om het kwetsbaarste en meest geraadpleegde deel van de collectie te digitaliseren: in 2020 zal niet 10%, maar 20% van de collectie digitaal beschikbaar zijn. De website www.hetutrechtsarchief.nl werd bijna tien miljoen keer geraadpleegd en ook via social media werd de collectie miljoenen keren gedeeld en bekeken. Voor het fysieke publieksbereik was het een recordjaar met bijna 35.000 bezoekers. Vanaf 1 januari 2017 werkt Utrecht door het vervangingsbesluit als een van de eerste grote gemeenten met een volledig digitale informatiehuishouding. De verbeterde vindbaarheid en toegankelijkheid zorgden ervoor dat burgers en bedrijven sneller geholpen konden worden met informatieverzoeken.

Effectdoelstelling E3.2.3

Utrecht levert betere dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten

Goede dienstverlening wordt voor een belangrijk deel bepaald door onze medewerkers die dagelijks contact hebben met onze inwoners. We hebben in 2016 op verschillende manieren ingezet om de gastvrijheid van deze medewerkers te vergroten. In de houding van de medewerkers zien we dat gastvrijheid steeds meer als een vanzelfsprekendheid wordt gezien en ook in het gedrag zien we dit terug. Niet alleen in het persoonlijke contact maar ook in de schriftelijke communicatie is 'gastvrij schrijven' van belang. We hebben veel aandacht gericht op het schrijven in begrijpelijke taal. De meest gebruikte standaardbrieven zijn als eerste aangepast. Om het begrijpelijk schrijven als vanzelfsprekende stijl te verankeren zijn nu in de organisatie taalcoaches actief. Het maken van een afspraak met de gemeente is verder verbeterd. Zo krijg je sinds medio 2016 een sms-herinnering daags voor je afspraak. Afgelopen jaar hebben we actief ingezet op het werken binnen de servicenormen bij de balies. Het is in 2016 op zo goed als alle momenten gelukt binnen deze normen te blijven en dus aan de verwachtingen van de bezoekers te voldoen, ook bij piekmomenten in het jaar. Daarnaast is er in 2016 een pilot gestart met verruiming van de openingstijden aan de randen van de dag. Deze pilot loopt nog door in 2017 en zal dan geëvalueerd worden. Ook is een pilot gestart om baliefuncties van de ZBO's (Belastingdienst,

UWV, SVB) onder te brengen in één baliefunctie. Deze pilot is erop gericht om minder digitaal vaardige inwoners via de gemeente te ondersteunen met persoonlijke hulp in een digitaliserende overheid.

De medewerkers van het Klantcontactcentrum (KCC) staan klaar voor alle telefonische contacten, maar in toenemende mate weet men ons ook via social media te bereiken. We hebben veel aandacht gegeven aan de telefonische bereikbaarheid. Het bereikbaarheidspercentage is duidelijk verbeterd ten opzichte van 2015, van 81% naar 90,8%. In het vierde kwartaal lag de bereikbaarheid op 93,8%. We hebben de norm niet helemaal gehaald doordat we in de eerste helft van 2016 tijd hebben moeten steken in het op sterkte krijgen van het team (kwantitatief en kwalitatief). Het aanbod op social media is sterk toegenomen, omdat we dit bemensen vanuit hetzelfde team heeft dit ook invloed gehad op de telefonische bereikbaarheid. Tenslotte heeft het afsprakensysteem vooral in de piekperiode bij Burgerzaken (tweede kwartaal) veel storingen en traagheid gekend, dit heeft geleid tot langere gesprekstijden en daarmee verminderde bereikbaarheid. De samenwerking met de webredactie en de newsroom én een bredere betrokkenheid bij het vullen van de kennisbank hebben ertoe geleid dat we dit jaar weer een groter deel van de vragen direct aan de telefoon hebben kunnen afwikkelen. Dit wordt als positief ervaren en zien wij ook terug in de waardering van onze klanten in de klanttevredenheidsmonitor.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.2.1

Leveren van een betrouwbaar, actueel en juist bestand van persoonsgegevens

Het bijhouden van een betrouwbaar, actueel en juist bestand van persoonsgegevens Basisregistratie Personen (BRP) is een wettelijke taak, die Burgerzaken uitvoert op het Stadskantoor en in het Wijk Service Centrum in Vleuten. Instrumenten die we inzetten om de kwaliteit van de BRP en de dienstverlening te verhogen zijn onder andere: inzetten op educatie van medewerkers, procesoptimalisatie, adresonderzoeken, gegevensuitwisseling met ketenpartners, steekproeven en periodieke kwaliteitscontroles. Daarnaast heeft Burgerzaken Utrecht aan het einde van 2016 initiatief genomen voor de oprichting van een WTI (Werkgroep tegengaan identiteitsfraude) waarin alle gemeenten van de Politieregio Midden Nederland vertegenwoordigd zijn. In een WTI werken gemeenten en ketenpartners (IND, OM, Politie) met elkaar samen om identiteitsfraude in de breedste zin te voorkomen.

Prestatiedoelstelling P3.2.2

Geven van duidelijke en eenduidige informatie aan bewoners

Het afgelopen jaar hebben we verder gewerkt aan het verbeteren van het digitale kanaal met als doel onze informatie, producten en diensten meer vraaggericht aan te bieden. De thema's gezondheid, maatschappelijke ontwikkeling, zwembaden en gemeenteraad/politiek zijn meer vraaggericht en eenduidig ingericht. Ook is de voor hen belangrijkste informatie nu in het Engels beschikbaar. We hebben sinds 2016 een webarchief waar alle informatie die op de website van de gemeente Utrecht staat behouden blijft en in de toekomst altijd terug te vinden is.

We hebben in 2016 een nieuw telefoonnummer geïntroduceerd voor ons Klantcontactcentrum: 14030. Het idee erachter is dat het gemakkelijker te onthouden is; mensen hoeven niet eerst het nummer van de gemeente op te zoeken als ze willen bellen. Het 14+netnummer is het verkorte telefoonnummer van alle gemeenten in het land. Het nummer 030-2860000 is ook gewoon in gebruik gebleven. Afgelopen jaar zien we dat 29% van de inkomende telefoontjes bij het KCC via 14030 kwamen.

Prestatiedoelstelling P3.2.3

Met kanaalsturing leiden we onze inwoners naar de meest passende kanalen gegeven klantvraag, situatie en moment.

Als gemeente zetten we verschillende kanalen in voor onze dienstverlening. De voorkeur van onze bewoners en ondernemers voor een bepaald kanaal is verschillend en hangt samen met de vraag, de situatie en het moment. Om effectief te kunnen sturen op het gebruik van onze kanalen (web, telefonie, post, balie, et cetera) hebben we doelgericht instrumenten ingezet om onze inwoners en ondernemers

optimaal te leiden naar het meest passende kanaal. Om dit te kunnen doen hebben wij goede stuurinformatie nodig. Daarom zijn we in 2015 gestart met de bouw van het dashboard dienstverlening. Dit geeft alle publieksdiensten actueel en gedetailleerd inzicht in het gebruik en verloop van de dienstverlening over de kanalen heen en geeft handvatten om door continu verbeteren processen efficiënter in te richten en tevens beter in te zetten voor en afstemmen op onze inwoners. Dit dashboard hebben we in 2016 verder uitgebreid. In combinatie met de continue klanttevredenheidsmonitor kunnen de publieksdiensten nu beter zien waar mogelijkheden voor verbetering zijn en wat het effect is van aanpassingen. We hebben een newsroom ontwikkeld, een plek binnen de organisatie waar continu gemonitord wordt wat er over de organisatie wordt gezegd om daar, als dat nodig is, snel op te reageren. Hier werken perswoordvoering, publieksvoorlichting en social media nauw samen. Zo krijgen we inzicht in wat er speelt in de stad, kunnen we incidenten beter volgen en vroegtijdiger inzetten op actie indien nodig. Op dezelfde manier kan de newsroom monitoren wat de effecten zijn van de door de gemeente geïnitieerde berichten. Zo kunnen we steeds gericht de match maken tussen het bericht en het meest effectieve communicatiekanaal.

Prestatiedoelstelling P3.2.4

Onze website is toegankelijk conform doelstellingen Agenda 22

We willen dat onze dienstverlening op de website toegankelijk is voor zo veel mogelijk gebruikers. We hanteren de webrichtlijnen daarbij als leidraad. Eind 2016 hebben we een extern bureau onze website laten toetsen op de webrichtlijnen. Door een upgrade van ons digitale loket scoren we op een aantal technische en functionele webrichtlijnen beduidend beter dan twee jaar geleden. We werken nu al langere tijd met een centrale webredactie die zorgt dat alle nieuwe en herschreven content voldoet aan de redactionele webrichtlijnen zoals begrijpelijke taal (B1). Dit zien we ook terug in de score op de webrichtlijnen. De website is schaalbaar gemaakt zodat bezoekers met elk soort apparaat (pc, tablet, smartphone) goed onze website kunnen gebruiken. Bij de invoering hiervan is de navigatie flink vereenvoudigd en de menustructuur eenduidig en vraaggericht ingericht. Daarnaast zijn verschillende onderdelen van de site nu logischer bij elkaar gezet. Dit komt de vindbaarheid en toegankelijkheid van de informatie ten goede. Ook is dit moment benut om de 600 meest bezochte pagina's te herschrijven in begrijpelijke taal (B1-niveau). Op de site hebben we de toegankelijkheid vergroot door meer gebruik te maken van filmpjes als ondersteuning. Daarnaast is het afgelopen jaar mogelijk geworden de meldingen in de openbare ruimte eenvoudig op een kaart aan te geven in plaats van met een formulier. Sinds 2016 is de Utrechtse website geheel 'https' wat zorgt dat de online dienstverlening veilig verloopt.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verskil actueel / realisatie
Baten				
01-3-2-1 Juist bestand persoonsgegevens	7.126	7.328	7.641	313
01-3-2-2 Informatie aan bewoners	66	66	95	29
Totaal Baten	7.192	7.395	7.736	341
Lasten				
01-3-2-1 Juist bestand persoonsgegevens	8.708	9.349	9.997	-648
01-3-2-2 Informatie aan bewoners	5.769	5.933	6.048	-115
01-3-2-3 Publieksdienstverlening	1.813	2.789	2.234	555
Totaal Lasten	16.290	18.071	18.279	-208
Saldo baten en lasten	-9.097	-10.677	-10.543	133
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	616	616	616	0
Onttrekking reserves	0	400	400	0
Saldo na mutaties reserves	-9.713	-10.892	-10.759	133

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De baten op deze prestatiedoelstelling zijn 0,290 miljoen euro hoger dan begroot.

De baten op Burgerzaken zijn 0,364 miljoen euro hoger dan begroot en bestaan uit een voordelig verschil (0,078 miljoen euro) op de Rijksvergoeding die we als centrumgemeente ontvangen voor de uitvoering van de registratie Niet- ingezetenen (RNI-taken) en de opbrengsten op de legesproducten Burgerzaken. We zien in 2016 met name een hoger aantal aanvragen dan begroot op de producten reisdocumenten (0,206 miljoen euro) en rijbewijzen (0,037 miljoen euro). Ook zien we een hoger aantal vrije- en vaste locatiehuwelijken dan we hadden geraamd (0,026 miljoen euro). Echter, hogere aantallen verkochte producten betekent ook hogere afdrachten aan Rijksleges en hogere personeelskosten (zie verder toelichting lasten).

Het nadeel op de lasten bedraagt 0,648 miljoen euro.

De lasten op Burgerzaken zijn 0,661 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een hoger aantal aan verstrekte Burgerzaken-producten zoals reisdocumenten en rijbewijzen. We hebben hierdoor meer personele capaciteit (inhuur) moeten inzetten om deze toename op te vangen, en ook meer aan Rijksleges moeten afdragen. Het totale nadeel hierop was 0,553 miljoen euro. Tegelijkertijd is er ook een incidenteel voordeel vanwege lagere uitvoeringskosten dan begroot voor de registratie Niet- ingezetenen (RNI) van 0,213 miljoen euro. Daarnaast hebben we in 2016 een incidenteel nadeel van 0,194 miljoen euro vanwege de gemaakte kosten in verband met het organiseren van het referendum over het associatieverdrag met Oekraïne. Het restantnadeel van 0,127 miljoen euro is het gevolg van een mix van hogere uitvoeringskosten Burgerzaken waaronder kosten voor de verruiming openingstijden, en van overige incidentele voordelen.

Bewoners en bedrijven zijn tevreden over het contact met de gemeente

Een voordeel op de baten van 0,029 miljoen euro is voor 0,027 miljoen euro toe te schrijven aan het feit dat de opgave betreffende het BTW-compensatiefonds van Het Utrechts Archief hoger was dan begroot. Het nadeel van 0,115 miljoen euro op de lasten wordt veroorzaakt doordat de begrote bijdrage aan Het Utrechts Archief 0,044 miljoen euro hoger was dan de werkelijke contributie. Verder staat een nadeel van 0,159 miljoen euro inzake het Klant Contact Centrum als gevolg van extra inzet van personele capaciteit om de streefnormen te halen.

Publieksdienstverlening

Het voordeel op de lasten van 0,555 miljoen euro is met name het gevolg van het nog niet benutten van het budget voor een planning- en roostertool (0,400 miljoen euro): Ondanks een succesvolle aanbestedingsprocedure in 2016 heeft de ontwikkeling, vanwege een aangespannen kort geding door een niet gekozen partij, acht maanden stil gelegen. Deze juridische procedure is ten tijde van de jaarovergang naar 2017 nog niet afgerond. De verwachting is dat de ontwikkeling van de planning- en roostertool in 2017 zal starten, om dit te kunnen financieren is dit incidentele budget in 2017 nog benodigd. Ook hebben twee projecten die volledig waren gepland en begroot in 2016 (project Kanaalsturing en project Chat op digitaal kanaal) wat vertraging opgelopen, waardoor 0,070 miljoen euro van het beschikbare incidentele budget in 2016 niet is uitgegeven, maar in 2017 zal worden uitgegeven. Tenslotte zijn er incidentele voordelen voor een bedrag van 0,052 miljoen euro vanwege de kostentoerekening van Publiekszaken aan de programmakosten Publieksdienstverlening.

Stedelijke Ontwikkeling

Algemene programmadoelstelling

Een vitale en leefbare stad waar mensen met plezier kunnen wonen en werken. We willen zorgen voor aantrekkelijke woon- en werkmilieus en een uitnodigende openbare ruimte.

De voortvarende ruimtelijke ontwikkeling van Utrecht na de vastgoedcrisis heeft in 2016 stevig doorgezet. De populariteit van de Nederlandse steden in het algemeen en Utrecht in het bijzonder neemt verder toe. Binnen de G4 onderscheidt Utrecht zich daarbij op het thema 'Healthy Urban Living'. Om richting te geven aan de groei die deze populariteit met zich mee brengt is in 2016 de Ruimtelijke Strategie Utrecht vastgesteld. De groei van de stad willen we faciliteren door verdichting zonder in te boeten op de kwaliteit. We kiezen daarbij voor gezonde verstedelijking. Daartoe zijn prioritaire gebieden aangewezen: het Nieuwe Centrum en de Merwedekanaalzone. Het Utrecht Science Park, Stationsgebied/Binnenstad, Leidsche Rijn Centrum, Lage Weide zijn aangewezen als economische hot spots. Economisch herstel is duidelijk zichtbaar. Er wordt volop geïnvesteerd. In 2016 nam de woningvoorraad door nieuwbouw in Utrecht relatief het sterkste toe in Nederland. Er zijn 2.453 woningen en studenteneenheden opgeleverd. Daarnaast zijn er in de stad 2.463 woningen in aanbouw genomen, waarvan 656 in Leidsche Rijn. We hebben nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties. Daarnaast hebben we het afgelopen jaar veel nieuwe initiatieven zien ontstaan voor ruimtelijke herontwikkeling: initiatieven voor transformatie, voor het toevoegen van sociale of beleggers huur en koopwoningen en ook voor een hotel en andere voorzieningen.

In 2016 is de openbare ruimte aansluitend aan renovaties van de corporaties opgeknapt, zoals Kanaleneiland Noord, woningen in de Rietveldbuurt en in het 'THEMA-gebied' in Overvecht (onder andere nabij Sint Maartendreef). Ook het Mereveldplein en de openbare ruimte rondom Startblok en Max is aangepakt. In samenwerking met crediteuren, fondsen en donateurs is het voortbestaan van het archeologisch bezoekerscentrum DOMunder veilig gesteld. Het afgelopen jaar is ook de Moreelsebrug geopend. Voor het Beurskwartier en het Lombokplein is een structuurvisie 356 opgesteld. Samen met de bewoners en in samenwerking met het Utrecht Sustainable Institute zijn er in het kader van het Smart Sustainable District de mogelijkheden van energieneutraliteit, klimaatrobuustheid en een aantrekkelijk verblijfsgebied onderzocht.

We bereiden ons langs verschillende sporen voor op implementatie van de Omgevingswet. We werken samen met de Provincie aan een ruimtelijke agenda waarin Healthy Urban Living en de omgevingswet centraal staan. Op het jaarlijkse Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) tussen het rijk en de partijen uit de noordvleugel hebben wij de Brede Gebiedsverkenning Utrecht-Oost ingebracht, en deze is vastgesteld als kansrijk perspectief voor de verdere ontwikkeling van het Utrecht Science Park en vooral de bereikbaarheidsopgave in relatie met het Centraal Station en de gebiedsontwikkeling in de Merwedekanaalzone. Dit moet in de komende jaren leiden tot concrete afspraken over de te realiseren programma's en de daarmee samenhangende oplossingen voor de bereikbaarheid.

Meerjarige uitvoeringsafspraken, programma's of beleidskaders en jaarlijkse rapportages:

- [Resetting cities](#) (pdf, 513 kB)
- [City Deal Health Hub](#)
- [City Deal Healthy Urban Boost](#)
- [Ruimtelijk-Economische Ontwikkel Strategie](#)
- [Ruimtelijke strategie 2016: Utrecht kiest voor gezonde groei!](#)
- [Grondprijzenbrief 2016](#) (pdf, 1,4 MB)
- [Meerjarenperspectief stedelijke ontwikkeling 2016](#)
- [Prestatieafspraken 2016-2019](#)
- [Bouwen aan een Gezonde Toekomst. Een uitnodiging aan de stad 2015-2018](#)
- [Erfgoedagenda](#) (pdf, 8 MB)
- [Actualisering Woonvisie Utrecht](#) (pdf, 5,6 MB)
- Bestedingskader middelen stedelijke herontwikkeling (volgt, nog niet vastgesteld door college)

Een optimale verdeling van het ruimtelijk programma en daaraan gekoppelde middelen over de verschillende onderdelen van de stad

1.1 Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E.1.1.1 Positie op de woon-aantrekkelijkheidsindex	Atlas Nederlandse gemeenten	2 (2008)	2	2

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.2 Aandeel bestemmingsplannen jonger dan tien jaar	Gemeente Utrecht	-	100%	100%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

We zijn er in geslaagd onze positie als tweede gemeente op de woonaantrekkelijkheidsindex uit de Atlas Nederlandse Gemeenten te behouden. De voortvarende ruimtelijke ontwikkeling van Utrecht na de vastgoedcrisis heeft in 2016 stevig doorgezet. De populariteit van de Nederlandse steden in het algemeen en Utrecht in het bijzonder neemt verder toe. Binnen de G4 onderscheidt Utrecht zich daarbij op het thema 'Healthy Urban Living'. Om richting te geven aan de groei die deze populariteit met zich mee brengt is in 2016 de Ruimtelijke Strategie Utrecht vastgesteld. De groei van de stad willen we faciliteren door verdichting zonder in te boeten op de kwaliteit. We kiezen daarbij voor gezonde verstedelijking. Daartoe zijn prioritaire gebieden aangewezen: het Nieuwe Centrum en de Merwedekanaalzone. Het USP, Stationsgebied/Binnenstad en Leidsche Rijn centrum en Lage Weide zijn aangewezen als economische hot spots. Op basis van de bij de RSU behorende Investeringsstrategie is een eerste tranche middelen vrij gemaakt ter stimulering van de groei. In het verlengde van het Coalitieakkoord 'Utrecht maken we Samen' hanteren we 'Bouwen aan een gezonde toekomst' als leidend begrip.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

- De 'Ruimtelijke Strategie Utrecht' (RSU) is vastgesteld. Op basis van het uitgangspunt 'gezonde verstedelijking' faciliteren we de groei van Utrecht naar 410.000 inwoners in 2030 door inbreiding. In het eerste kwartaal van 2016 zijn daartoe marktconsultaties gehouden in het kader van 'Utrecht maken we Samen'. In de tweede helft van het jaar heeft bovendien een expertmeeting plaats gevonden ter voorbereiding van de behandeling in de Raad van de RSU.
- Als onderdeel van de RSU hebben we een Investeringsstrategie opgesteld, die samen met de RSU door de Raad is vastgesteld. Om uitdrukking te geven aan de langjarige investeringsopgave die voortvloeit uit de RSU hebben we bij de Voorjaarsnota een eerste investeringsimpuls vastgesteld en van bestedingsdoelen voorzien.
- Voor het beoordelen van volgende tranches voor de jaarlijkse investeringsimpuls hebben we een bestedingskader voorbereid, dat begin 2017 aan de Raad zal worden voorgelegd.

- We bereiden ons langs verschillende sporen voor op implementatie van de Omgevingswet. We hebben een stedelijke omgevingsvisie 1.0 opgesteld ten behoeve van besluitvorming in 2017. Daarnaast hebben we samen met belanghebbenden een omgevingsvisie opgesteld voor Vleuten-De Meern, eveneens ten behoeve van besluitvorming in het voorjaar 2017. Vernieuwend aan deze pilot is het uitgebreide participatietraject. Opvallend is dat de door de Utrechters aangedragen onderwerpen rechtstreeks bijdragen aan een gezond leven.
- Rond de omgevingswet werken we nauw samen binnen de G4 (onder meer opstellen van een pamflet als bouwsteen voor de nationale omgevingsvisie en meedenken met en het geven van een reactie op AMvB's), de G32, het VNG, GGD, GHOR Nederland en de U10.
- Wij hebben de Utrechtse ambities en bijdragen aan de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Nederland als geheel ingebracht in het proces van de Ruimtelijk-Economische Ontwikkelingsstrategie (REOS) die voor de Randstad vleugels en de regio Eindhoven wordt opgesteld. Dat heeft uitgemond in een bestuurlijke Intentieverklaring op 9 juni 2016 ondertekend door vijf grote steden, de ministeries van I&M, EZ en BZK, vijf provincies en vier economic boards. Deze wordt verder uitwerkt in een uitvoeringsagenda, die doorloopt tot in 2017 en belangrijke input moet leveren in beleids- en investeringsprogramma's op rijks- en regionaal niveau.
- In 2016 hebben wij doorgewerkt aan samenwerking met andere partijen. De nieuwe samenwerking in U-10 verband heeft zich uitgekristalliseerd waarbij wij onder meer hebben gewerkt aan een gezamenlijke ruimtelijke-economische koers. In het 2e kwartaal van 2016 is daartoe een peilnota ruimtelijk-economisch koers U10 vastgesteld. In de tweede helft van het jaar heeft een eerste proeve van de koers de aanzet gegeven tot het vervaardigen van een uitvoeringsprogramma in 2017.
- Op het jaarlijkse Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) tussen het rijk en de partijen uit de noordvleugel hebben wij de Brede Gebiedsverkenning Utrecht-Oost ingebracht, en deze is vastgesteld als kansrijk perspectief voor de verdere ontwikkeling van het Utrecht Science Park en vooral de bereikbaarheidsopgave in relatie met het Centraal Station en de gebiedsontwikkeling in de Merwedekanaalzone. Dit moet in de komende jaren leiden tot concrete afspraken over oplossingen en programma's.
- Met onze partners in het Science Park zijn in 2015 en 2016 diverse bestuurlijke conferenties gehouden met als gevolg dat wordt gewerkt aan drie grote opgaven: een verdiepingsslag kenniseconomie, met betrekking tot de bereikbaarheid een verkenning Utrecht Oost en tenslotte een programma voor de korte, middellange en lange termijn.
- Samenwerking met de Provincie krijgt gestalte in een ruimtelijke agenda waarin Healthy Urban Living en de omgevingswet centraal staan.
- In internationaal perspectief vormen we met de andere 3 grote steden een Super Global Connected Region. Met de G4 hebben we publicaties en een congres verzorgd rond het thema 'Het draait om de steden' en wordt een manifest voorbereid ten behoeve van de kabinetsvorming.
- Inmiddels zijn we als Utrecht ook lid van het WHO Healthy City Network en zijn de relaties met de Europese Commissie via DG Sante aangehaald. Deze worden in 2017 verder uitgebouwd.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Het opstellen van stedelijke kaders (bestemmings- en omgevingsplannen)

Het project 'Beter Bestemmen' is in 2015 gestart met het doel de bestemmingsplannen flexibeler te maken. Hierbij wordt rekening gehouden met de komst van de Omgevingswet. Het resultaat is een nieuwe werkwijze, gebaseerd op een mix van goede ervaringen en nieuwe inzichten. Met deze werkwijze wordt de ontwikkelingsruimte vastgelegd in de omgevingsvisie en waar mogelijk – flexibel – vertaald in een omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

- In 2016 is het bestaande beleid geordend en is onderzocht welk beleid verouderd is of welk beleid geschrapt kan worden. Het resultaat is een omgevingsvisie voor de hele gemeente Utrecht, waarin het bestaande beleid voor de fysieke leefomgeving op een logische manier is opgenomen. Rond de zomer van 2017 zal de omgevingsvisie aan de Raad worden voorgelegd, inclusief het voorstel om het beleid dat niet in de omgevingsvisie is opgenomen te schrappen.
- Er is een omgevingsvisie voor het gebied Vleuten- De Meern gemaakt die eveneens begin 2017 als ontwerp ter inzage zal worden gelegd.
- De eerste doorkijk naar een omgevingsplan is opgesteld in de vorm van een concept voor een nieuw bestemmingsplan voor Veldhuizen.
- Er is gewerkt aan kennisontwikkeling rond deze vernieuwde aanpak.

Op 22 december 2016 is de Kadernota Kwaliteit openbare Ruimte vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee is er een kader op hoofdlijnen vastgelegd, waarmee de regie en samenhang in de kwaliteit van de openbare ruimte wordt geborgd. Vastgesteld zijn drie kwaliteitsniveaus en een hoofdstructuur openbare ruimte.

Actualisering bestemmingsplannen

Vanaf medio 2015 worden de bestemmingsplannen actueel gehouden aan de hand van het nieuwe programma Actualisatie Bestemmingsplannen. Voor een paar delen van het Maximapark is er een actualiseringsplan gemaakt en is gewerkt aan de actualisering van de bestemmingsplannen voor De Meern Noord, Vogelenbuurt, Tuinwijk, Wittevrouwen-Zeeheldenbuurt-Huizingabuurt en Lage Weide (bestuurlijke lus). Met ingang van 28 oktober heeft het Rijk Utrecht aangewezen als innovatiegemeente op grond van het besluit Uitvoering Crisis- en herstelwet. Dit houdt onder andere in dat de actualiseringsplicht per direct is gewijzigd van tien jaar naar twintig jaar.

Ontwikkelbestemmingsplannen

Voor ruimtelijke ontwikkelingen die niet passen in een bestaand bestemmingsplan wordt een ontwikkelbestemmingsplan opgesteld. Deze ontwikkelingen worden soms geïnitieerd door de gemeente zelf, maar vooral door initiatieven van ontwikkelaars, woningbouwcorporaties en particuliere investeerders. Als ontwikkelingen niet in eerder vastgestelde planologische kaders passen, kunnen ze mogelijk gemaakt worden met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan. Meestal wordt dan een voortraject doorlopen conform het Utrechts Plan Proces, waarbij inhoud, participatie en bestuurlijk weging leiden tot richting in de ruimtelijke ontwikkeling. De verwachting was dat als gevolg van de verandering van de landelijke 'Kruimelregeling', sinds november 2014 het gemakkelijker was om zonder tussenkomst van de gemeenteraad bestemmingswijzigingen door te voeren. In de praktijk heeft dat niet geleid tot een afname van het aantal ontwikkelbestemmingsplannen. De economische groei van het laatste jaar heeft dit effect teniet gedaan. In 2016 is er gewerkt aan 49 ontwikkelbestemmingsplannen en drie gecombineerde actualisatie bestemmingsplannen, 26 bestemmingsplannen zijn vastgesteld, waaronder het Noord- en Zuidgebouw, de Amsterdamsestraatweg en Tivoli. De overige 23 bestemmingsplannen zijn net gestart of het ontwerp bestemmingsplan is ter inzage gelegd. Voorbeelden hiervan zijn Winkelcentrum de Gaard en de Van Lieflandlaan. Er is in 2016 aan diverse plannen bij de Raad van State gewerkt, zoals Lage Weide, Haarzuilens. De plannen bevinden zich in verschillende stadia, sommige lopen nog, er zijn vier plannen die onherroepelijk zijn. Beroepsprocedures voor Noord- en Zuidgebouw zijn ingetrokken.

Vastgestelde Plannen:

1. As van Kanaleneiland Vlek 4 en 5
2. Zuidgebouw
3. Nedereindseweg 541
4. Westflank Noord, van Sijpesteijnkade 1e herziening
5. Hoek Rijksstraatweg, Meerndijk (Rhenomare)
6. Rijnvliet
7. Leidsche Rijn centrum Oost
8. Amsterdamsestraatweg
9. Leidsche Rijn centrum Noord, wijzigingsplan
10. Tjeerdraklaan/Damraklaan
11. Nedal/KWS Vleuterweide 2, Centrumplan uitwerkingsplan
12. Centrum Vleuterweide bestemmingsplan
13. Tivoli Oudegracht
14. Veemarkt, 1e Veemarkt 2e herziening
15. Beiroetdreef, Overvecht
16. Actualiseringsplan 2016
17. Hoge Woerd, 1e herz.
18. De Wetering
19. Actualisering: De Meern Noord, Maximapark, Vogelenbuurt, Wittevrouwen
20. HOV Transwijk Wilhelminapark/Buiten Wittevrouwen
21. Oudegracht 245
22. Mariaplaats 14

23. Rijnsweerd, Maarschalkerweerd 1e herziening
24. Wilhelminapark, Buiten Wittevrouwen

Lopende plannen in 2016 bij Raad van State:

1. Lage Weide
2. Rijnenburg
3. Oog in Al Lunetten
4. Hoge Woerd, 1e herziening
5. Noordgebouw
6. Zuidgebouw
7. Mariaplaats
8. Nieuwe Zandpad
9. Rijnsweerd/Maarschalkerweerd
10. Haarzuilens

Er is in 2016 gewerkt aan 63 planschade zaken, zes aanvragen zijn nog in behandeling en er lopen 27 zaken in bezwaar of beroep.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving		Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten					
02-1-1-1	Ruimtelijke ontwikkelingen	0	0	1.561	1.561
02-1-1-2	Stedelijke kaders	541	499	419	-79
Totaal Baten		541	499	1.981	1.482
Lasten					
02-1-1-1	Ruimtelijke ontwikkelingen	-4.626	-3.382	-1.390	-1.992
02-1-1-2	Stedelijke kaders	1.789	2.097	2.005	92
Totaal Lasten		-2.837	-1.285	616	-1.900
Saldo baten en lasten		3.378	1.783	1.365	-418
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Onttrekking reserves		0	49	49	0
Saldo na mutaties reserves		3.378	1.832	1.414	-418

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

De Ruimtelijke ontwikkelingen bestaat uit twee onderdelen:

- De negatieve lasten (en niet begrote, gerealiseerde baten) opgenomen, die samenhangen met de verdeling van de uitname van overhead en de invulling van taakstellingen. Deze lasten zijn in de loop van het jaar toegerekend aan de producten. Met name door de toegekende gelden bij de Voorjaarsnota 2016, is een neutraal resultaat behaald.
- Transitie en strategische producten ruimtelijke keten veroorzaken het negatieve resultaat door 0,418 miljoen euro hogere lasten binnen deze doelstelling. Deze bewegingen worden geïnitieerd op landelijk niveau (denk aan ontwikkelingen als Beter Bestemmen of de nieuwe Omgevingswet), op regionaal niveau (denk aan de ontwikkelingen aan de Oostzijde van de Stad (Alliantietafel ruimtelijke ontwikkeling, coördinatie ontwikkelingen Oostzijde) en de regionale OV MIRT verkenning) als op gemeentelijk niveau (denk aan de verschuiving van activerend grondbeleid naar het faciliteren van particuliere initiatieven).

Opstellen van stedelijke kaders (bestemming- en omgevingsplannen)

Het budget voor stedelijke kaders is geheel in lijn met de planning en begroting aan de bestemmingsplannen besteed inclusief het incidenteel budget dat bij de Voorjaarsnota 2016 beschikbaar gekomen is voor het actueel maken en houden van de bestemmingsplannen. Voor de ontwikkelbestemmingsplannen is 0,419 miljoen euro aan leges geïnd. Daarom zijn de baten 0,08 miljoen euro lager dan begroot. Voor de functie beleidsontwikkeling en loketfunctie Grondzaken is 0,197 miljoen euro beschikbaar.

1.2 Beheer van erfpachtcontracten en afstoten van gemeentelijk bezit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Ontvangen meerwaardeafdracht (uit erfpachtconversie en bestemmingswijziging)	Gemeente	n.v.t.	1,5 mln	17,5

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.2 Netto jaarlijkse opbrengst uitgifte gemeentelijk bezit (in periode 2011-2015)	Gemeente	n.v.t.	2,7 miljoen	7,6

Toelichting: Doelstelling ins gewijzigd in 4,1 miljoen.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Economische meerwaarde die ontstaat door bestemmingswijziging of verruiming inzetten voor gemeentelijke investeringen

In 2015 heeft de gemeenteraad besloten dat de Gemeente Utrecht stopt met de gronduitgifte in erfpacht voor projecten en nieuwbouw waarin wonen de hoofdfunctie vormt. Daarnaast is er de mogelijkheid om voor woningen waarvoor de canon eeuwigdurend is afgekocht het bloot eigendom te verwerven. Voor bestaande situaties en andere functies dan wonen is er nog sprake van erfpacht, dat wil zeggen dat het volledig gebruik van het onroerend goed, tegen een vergoeding, aan de erfpachter ten goede komt. Door een wijziging van het gebruik of de bestemming van de grond, bijvoorbeeld door sloop, uitbreiding of functiewijziging, kan een waardestijging van de grond ontstaan. Deze waardestijging, de zogenaamde meerwaarde, dient op basis van de erfpachtovereenkomst aan de gemeente, de erfverpachter, afgedragen te worden. Daar waar in 2016 sprake is geweest van een wijziging van gebruik en/of bestemming is de eventueel ontstane meerwaarde in rekening gebracht. Ten laste van dit product is in 2016 gewerkt aan een nieuwe conversieregeling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Op verzoek en indien passend in ruimtelijke doelstellingen toepassen van conversies en bestemmingswijzigingen

In 2016 is voor 329 bestemmingswijzigingen op basis van het erfpachtcontract de meerwaarde in rekening gebracht. Een belangrijk deel (305) van deze bestemmingswijzigingen heeft betrekking op de verkoop van corporatiebezit. Bij de verkoop van corporatiebezit verandert de bestemming van 'sociale huurwoning' in 'woning'. Daarnaast hebben er veertien conversies, waarvan negen particulieren plaatsgevonden waarbij een tijdelijk erfpachtrecht of een erfpachtrecht met een jaarlijkse of periodieke canon omgezet zijn naar een eeuwigdurend erfpachtrecht. In 2016 is er een conversieregeling ter

besluitvorming aangeboden aan de Raad voor woningen waarvoor de canon nog niet eeuwigdurend is afgekocht. De inkomsten op dit product zijn incidenteel van karakter.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Uitgiftes gemeentelijk bezit

Ten behoeven van dit product geldt een taakstelling in het kader van Uitgifte Vastgoed. In 2016 is de totale verkoopopbrengst 7,6 miljoen euro waarvan na aftrek van de boekwaarde en de gekapitaliseerde verhuuroopbrengsten 5,9 miljoen euro ten behoeve van taakstelling Uitgifte Vastgoed ingezet kan worden. Hiermee is de tot en met 2016 opgelegde taakstelling behaald. Het betreft hier vooral de verkoop van panden. In het hoofdstuk 'Vastgoed' vindt u daar meer informatie over.

Prestatiedoelstelling P1.2.3

Ontvangen van de erfpachtcanons, administratieve behandelingen en handhaven van bepalingen van de erfpachtcontracten

Tot en met februari 2015 werd grond in de Gemeente Utrecht uitgegeven in erfpacht. Met ingang van 1 februari wordt de grond ten behoeve van koopwoningen niet meer in erfpacht uitgegeven op basis van een éénmalige afkoop, maar in volle eigendom geleverd. Daarnaast is er in november 2015 het besluit genomen om bestaande erfpachtcontracten met de bestemming 'wonen' de mogelijkheid te geven de bloot eigendom van de grond te verwerven. Het beheer van de bestaande contracten en het handhaven van de contracten is onderdeel van deze prestatiedoelstelling. Het beheer bestaat uit het administratief verwerken van wijzigingen in lopende contracten en het innen van de erfpachtcanons. Aan het beheer van contracten waarbij de canon voor eeuwig is afgekocht zijn geen kosten verbonden. Daarnaast moeten voor de niet afgekochte erfpachtcontracten periodiek de erfpachtcanons worden herzien. In de overeengekomen erfpachtvoorwaarden is geregeld hoe dit moet gebeuren. Daar waar dit in 2016 aan de orde was, zijn de administratieve wijzigingen verwerkt, de periodieke canon betalingen gefactureerd en de herzieningen conform de contractvoorwaarden afgewikkeld. In 2016 zijn er 116 verzoeken tot het leveren van het bloot eigendom in behandeling genomen en is er ten laste van dit product gewerkt aan een nieuwe conversieregeling.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving		Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten					
02-1-2-1	Conversies en bestemmingswijzigingen	7.376	7.376	32.377	25.001
02-1-2-2	Uitgiftes	620	620	9.058	8.438
02-1-2-3	Erfpachtbeheer	10.397	10.397	11.360	963
Totaal Baten		18.393	18.393	52.795	34.402
Lasten					
02-1-2-1	Conversies en bestemmingswijzigingen	5.896	5.896	14.827	-8.931
02-1-2-2	Uitgiftes	620	620	1.473	-853
02-1-2-3	Erfpachtbeheer	5.328	5.328	6.313	-985
Totaal Lasten		11.844	11.844	22.613	-10.769
Saldo baten en lasten		6.549	6.549	30.182	23.634
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Onttrekking reserves		0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves		6.549	6.549	30.182	23.634

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Op verzoek en indien passend in ruimtelijke doelstellingen van conversies en bestemmingswijzigingen

In 2016 is een positief resultaat gerealiseerd. Met name de conversie voortvloeiende uit de herontwikkeling van het jaarbeursgebied met een netto resultaat op lasten en baten van 5 miljoen euro, een omvangrijke conversie van een bestaand erfpachtrecht van 2,6 miljoen euro en een interne vergoeding voor een vervallen erfpachtrecht van 3,250 miljoen euro heeft hieraan bijgedragen. Het resterende resultaat van 6,5 miljoen euro is behaald door bestemmingswijzigingen ten behoeve van de verkopen van corporatiebezit en wegens een wijziging van gebruik en/of bestemming door particulieren. Al deze opbrengsten zijn incidenteel van aard.

Uitgeven van gemeentelijk bezit

De verantwoording van de taakstelling verkoop gemeentelijke eigendommen van in totaal 5,6 miljoen euro in 2016 vindt plaats onder deze prestatiedoelstelling. Het verkoopresultaat op panden en overige uitgiftes van gemeentelijke eigendommen bedraagt na aftrek van de boekwaarde 7,585 miljoen euro. Dit resultaat is het saldo van het voordeel op de baten van 8,438 miljoen euro en het nadeel op de lasten van 0,853 miljoen euro. Het negatieve effect van de verkopen op de structurele exploitatie van gemeentelijk bezit is 0,009 miljoen euro. In 2012 heeft een uitgifte plaatsgevonden waarbij overeen is gekomen dat de koper de niet benodigde gronden aan de gemeente terug mag leveren. De koper heeft aangegeven in 2017 in het kader van deze afspraak percelen grond aan de gemeente te willen verkopen. De geraamde koopprijs bedraagt 0,350 miljoen euro en zal in 2017 ten laste komen van deze doelstelling.

Ontvangen van de erfpachtcanons, administratieve behandelingen en handhaven van bepalingen van de erfpachtcontracten

Er is sprake van een klein negatief resultaat van 0,020 miljoen euro als gevolg van beheerwerkzaamheden. Ten behoeve van de ontwikkelingen in het Stationsgebied zijn er een aantal overeenkomsten gesloten met daarin de uitgifte van nieuwe erfpachtrechten. Binnen het erfpachtbeheer ontstaat hierdoor een structureel hogere opbrengst. Conform de verantwoordingsvoorschriften is de waarde van de uitgegeven gronden opgenomen op de balans. De hieraan verbonden jaarlijkse vermogenslasten zijn gelijk aan de opbrengsten waardoor het financiële resultaat per saldo ongewijzigd blijft.

Versterken van de vitaliteit en leefbaarheid van de stad

2.1 Ruimtelijke kwaliteit van de bestaande stad versterken

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1 Bruto toegevoegde woningen in bestaand stedelijk gebied	BAG, Uitvoeringsprogramma	n.v.t.	1.189	1614

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Aantal lopende projecten binnen Stedelijke Ontwikkeling	Uitvoeringsprogramma	n.v.t.	100	144

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

Transformatie van locaties en gebouwen met kwalitatief goede openbare ruimte

In 2016 hebben we gemerkt hoe hard de markt aantrekt. Er zijn veel nieuwe initiatieven binnen gekomen voor ruimtelijke herontwikkeling: initiatieven voor transformatie, voor het toevoegen van

sociale of beleggers huur en koopwoningen en ook voor een hotel en andere voorzieningen. In 2016 is voor zestien nieuwe projecten een startdocument vastgesteld door het college van B en W. Voor het grootste gedeelte gaat het hier om woningbouwprojecten, zowel nieuwbouw als transformatie, bijvoorbeeld de Ivoordreef, Lomanlaan 55 en ROC locatie aan de Amerikalaan 199. Het project Krachtstations aan de Amerikalaan 199 is een voorbeeld van een transformatie waar naast woningen (216 studenteneenheden) ook voorzieningen zijn toegevoegd. In dit geval een sportschool, horeca en ateliers/studio's. Het startdocument Helling 3 maakt de begeleiding van een hotel met ontmoetingsruimte in de wijk Zuid mogelijk. Belangrijke lopende plannen zijn een stap verder gebracht; in 2016 heeft het college het bestemmingsplan voor de uitbreiding van Winkelcentrum De Gaard vastgesteld en het SPVE voor de herontwikkeling van de NPD strook in Centrum Overvecht na vaststelling ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad. Het SPVE Defensierterrein is in 2016 door de gemeenteraad vastgesteld. Op deze binnenstedelijke grondexploitaties wordt een fors aantal woningen gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Initiëren, faciliteren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke plannen met betrekking tot wonen, werken en stedelijke functies

In 2016 is voor het eerst een stadsbreed MPSO aangeboden aan de Raad. Dit MPSO gaat in op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten uit de hele stad en betreft zowel woningbouw- en commercieel vastgoedprojecten als openbare ruimteprojecten. Naast inhoudelijke analyses op het terrein van woningbouw, commercieel vastgoed en gezonde verstedelijking geeft het MPSO de financiële vertaling van de projecten uit de verschillende programma's (Stedelijke Ontwikkeling, Leidsche Rijn en Stationsgebied). Ook wordt het financiële beeld gegeven van de verschillende gemeentelijke grondexploitatieprojecten en de stand van zaken van de Reserve Stedelijke Herontwikkeling. In 2016 is gestart met de bouw van ruim 2.500 woningen waarvan 1.800 in binnenstedelijk gebied. Dat is meer dan het aantal woningen dat in 2015 in aanbouw is gegaan. Ruim een vijfde van de woningen die in het binnenstedelijk gebied in aanbouw zijn gegaan bestaat uit sociale huurwoningen. Ook het aandeel middeldure huurwoningen is fors met circa 350 woningen. Voorbeelden van projecten die in 2016 in uitvoering zijn gegaan zijn de nieuwbouw van 130 middeldure huurappartementen in deelgebied 4 en 5 van Kanaleneiland Centrum, de transformatie van een ROC-gebouw tot 216 studenteneenheden aan de Amerikalaan en de transformatie van het kantoorgebouw aan de Nijenoord 2-4 tot huurwoningen voor starters. Een andere mooie mijlpaal is de oplevering van de Trip in de wijk Zuid met daarin ruim 250 sociale huurwoningen. In 2016 is een principebesluit genomen om een bijdrage te leveren aan het Hof van Cartesius om op die manier een vernieuwende ontwikkeling in de Vlampijpzone mogelijk te maken. Het Hof van Cartesius is een initiatief voor het bouwen van werkunits in het groen op een circulaire manier. De werkunits zijn bedoeld voor de startende ondernemers die passen binnen het profiel van het Werkspoorkwartier. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht zijn economische ontwikkelgebieden benoemd en verdichtingslocaties voor woningbouw waaronder Utrecht Science Park/Oost en de Merwedekanaalzone.

De kern van de opgave in USP/Rijnsweerd is ontwikkelruimte en randvoorwaarden bieden om daarmee dit economisch waardevolle gebied voor de stad en regio verder te laten groeien. Dat betekent focus op ontwikkelruimte (in bijvoorbeeld Rijnsweerd), het garanderen van een goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk leefbaar gebied waar ontmoeting centraal staat. Om hier invulling aan te geven is in 2016 gestart met het maken van een ruimtelijk/economische visie voor Rijnsweerd (ontwikkelkansen in beeld brengen) en zijn op regionaalniveau de mogelijke satellietlocaties van het USP onderzocht. Met betrekking tot de bereikbaarheid is in het kader van het Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) de Gebiedsverkenning Oost gestart, waarin gekeken wordt naar structurele oplossingsrichtingen voor de lange termijn. Voor de Merwedekanaalzone, deelgebied 4, 5 en 6 (tussen Mr. Tellegenlaan en A12) is in 2016 gestart met het opstellen van een Structuurvisie en een Milieu Effect Rapportage (MER) om richting te geven aan de gewenste duurzame en gezonde stedelijke verdichting van het gebied. In deelgebied 4 is in juli 2016 het Stedenbouwkundig Programma van Eisen Defensierterrein in de Raad vastgesteld en in december 2016 het gecombineerde bouw- en bestemmingsplan Wilhelminawerf (Kanaalweg 59). In deelgebied 5 is met het merendeel van de eigenaren gestart met het gezamenlijk opstellen van een stedenbouwkundig ontwikkelplan. Ook de gemeente, als eigenaar van de locaties OPG-terrein en Busstalling, neemt hier actief aan deel. In

augustus 2016 is het project Pax en Lux – naast Campus Max – geopend en zijn hiermee 257 appartementen aan de woningvoorraad toegevoegd. In deelgebied 6 wordt het leegstaande kantoorgebouw Vliegend Hertlaan 1 getransformeerd naar studentenhuysvesting en was de bouw van het Van der Valk conferentiehotel in volle gang.

In 2016 zijn belangrijke straten en pleinen in de binnenstad heringericht. Samen met bewoners, ondernemers, het Centraal Museum, de Nicolaikerk en het buurtcomité is de zuidelijke entree van de binnenstad verbeterd met bredere stoepen, meer zicht op historische gebouwen en plekken om te verblijven: Agnietenstraat, Twijnstraat, Nicolaasstraat en een deel van het Nicolaaskerkhof. En we hebben de openbare ruimte aan de randen van het kernwinkelgebied aangepakt om bezoekers naar andere delen van onze mooie binnenstad te leiden: Stadhuisbrug, Choorstraat en Zadelstraat. In oktober 2016 is begonnen met de inrichting van Domplein, icoon van onze stad, tot allure gebied. Een slimme insteek van de herbestrating combineert een heldere markering van 2.000 jaar geschiedenis met een beter functionerend plein voor voetgangers en fietsers. Het project sanitaire voorzieningen in het centrum en stadsparken is opgestart. Het doel is realisatie van sanitaire gebouwen in vijf stadsparken en vijf uriliften in het centrum. De Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR) heeft bijgedragen aan de positionering van Utrecht als stad van Healthy Urban Living (gezonde en duurzame stad), onder andere door vier openbare bijeenkomsten waar telkens de tussenresultaten van de IABR gepresenteerd en besproken zijn. Het IABR onderzoek heeft een aantal algemene aanbevelingen opgeleverd en twee casussen voor Overvecht en MerwedeKanaalZone. De resultaten hiervan zijn meegenomen in de ontwikkelingen.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Investeren in stedelijke herontwikkeling door ondersteuning van (nieuwe) partijen die de ruimtelijke kwaliteit van de stad versterken of door (bij te dragen) uitvoering gem. herontwikkelingsprojecten

In 2016 is de openbare ruimte aansluitend aan renovaties van de corporaties opgeknapt. Het gaat hier bijvoorbeeld om Kanaleneiland Noord, woningen in de Rietveldbuurt en in het 'THEMA-gebied' in Overvecht (onder andere nabij Sint Maartendreef). De openbare ruimte rondom de Fruitbuurt Noord is nog niet ingericht, omdat dit aansluitend aan de oplevering van de nieuwbouw zal gebeuren in 2017. Ook het Mereveldplein en de openbare ruimte rondom Startblok en Max zijn verbeterd om aan te sluiten op de ontwikkelingen in deze gebieden. Uit de Reserve Stedelijke Herontwikkeling hebben we voor projecten Pastoe en Jongerius een financiële bijdrage toegekend in de vorm van een subsidie (zie ook subsidiestaat). In 2016 is een principebesluit genomen om een financiële bijdrage te leveren aan het Hof van Cartesius om op die manier een vernieuwende ontwikkeling in de Vlampiezone mogelijk te maken. Het Hof van Cartesius is een initiatief voor het bouwen van werkunits in het groen op een circulaire manier. De werkunits zijn bedoeld voor de startende ondernemers die passen binnen het profiel van het Werkspoorkwartier. Samen met de bewoners, ondernemers en organisaties uit de buurt is in 2016 gestart met het maken van een integrale ontwikkelvisie voor de Kanaalstraat in West. Daarnaast is in het kader van verbreden en delen van kennis over gebiedsontwikkeling nieuwe stijl bijgedragen aan het jaarprogramma Shared Spaces van Aorta (door middel van subsidie), aan de debatserie TAAI met een debat over de macht van de marktpartij, aan het ontwikkelen van een city game voor Overvecht en aan het Werkspoorkwartaal: bijeenkomsten met betrokken partijen over de ruimtelijke ontwikkelingen in het Werkspoorkwartier, met als doel kennis te delen en te inspireren. Hiermee dragen we bij aan het gesprek over en het werken aan 'samen stad maken' in Utrecht. Een compleet overzicht van de bestedingen uit de Reserve Stedelijke Herontwikkeling wordt opgenomen in het MPSO 2017.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Verkopen of in erfpacht uitgeven van (bouwrijpe) gronden ten behoeve van wonen en werken in de stad

In 2016 hebben wij bouwrijpe gronden opgeleverd ten behoeve van de realisatie van projecten die onderdeel vormen van het programma Stedelijke Ontwikkeling. Over het financiële en inhoudelijke verloop van de grondexploitaties wordt de gemeenteraad separaat geïnformeerd in het MPSO. In 2016 is het Veemarktterrein verder ontwikkeld en is de bouw gestart van de projecten Gerrit Rietveldcollege, Talmalaan 2e fase en het Victor Hugo plantsoen.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	762	762	873	111
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	0	0	402	402
02-2-1-3 Grondexploitaties	35.537	32.323	20.517	-11.806
Totaal Baten	36.299	33.085	21.792	-11.293
Lasten				
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	4.790	5.840	6.015	-175
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	7.270	5.777	3.067	2.710
02-2-1-3 Grondexploitaties	35.429	32.215	7.718	24.497
Totaal Lasten	47.489	43.831	16.800	27.031
Saldo baten en lasten	-11.190	-10.747	4.992	15.738
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	11.588	11.270	8.159	-3.111
Saldo na mutaties reserves	399	524	13.151	12.627

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Initiëren, faciliteren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen met betrekking tot wonen, werken, voorzieningen en openbare ruimte

Het resultaat op deze prestatiedoelstelling is conform begroting en behaald door strakke sturing en tussentijdse bijstelling van het jaarprogramma Stedelijke Ontwikkeling. In 2016 was de omzet op intentie- en anterieure overeenkomsten gesloten met ontwikkelende partijen in de stad hoger dan verwacht. Onderdeel van deze overeenkomsten is het verhalen van de plankosten. Zowel de baten als de lasten zijn hierdoor 0,111 miljoen euro hoger dan begroot. Door diverse kleine afwijkingen zijn de lasten 0,064 miljoen euro hoger dan begroot.

Investeren in Stedelijke herontwikkeling door ondersteuning van (nieuwe) partijen die de ruimtelijke kwaliteit van de stad versterken of door (bij te dragen aan) uitvoering van gemeentelijke herontwikkelingsprojecten

Bij het MPSO 2016 is de (her)programmering van de middelen uit de reserve Stedelijke Herontwikkeling vastgesteld door de gemeenteraad. Volgens de bijbehorende planning is een bedrag van 5,777 miljoen euro aan lasten begroot. De gerealiseerde lasten bedragen 3,067 miljoen euro. Een aantal projecten in onder andere Overvecht en de Cartesiusdriehoek heeft een langere planvorming dan verwacht, waardoor de uitvoering doorschuift naar 2017. Een reservering voor bodemsanering voor een risico dat de gemeente liep, is komen te vervallen en een deel van de verwachte kosten kon uit andere programma's gedekt worden. In 2016 is een bedrag van 0,402 miljoen euro aan baten gerealiseerd. Dit bedrag bestaat uit een bijdrage aan bovenwijkse voorzieningen voor de Merwedekanaalzone en een subsidie van de provincie voor Rotsoord.

Onttrekkingen aan reserves

Er is 3,111 miljoen euro minder onttrokken aan de reserve Stedelijke Herontwikkeling dan begroot, omdat een aantal projecten later wordt opgeleverd, een reservering kon vervallen en incidentele baten ontvangen zijn. Deze middelen zullen in 2017 worden besteed of in de herprogrammering bij het MPSO 2017 meegenomen worden.

Verkopen of in erfpacht uitgegeven van (bouwrijpe) gronden ten behoeve van wonen en werken in de stad

Grondexploitaties zijn meerjarige begrotingen opgenomen in het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO). We laten zien welk deel van de baten en lasten uit grondexploitaties is gerealiseerd. Een deel van de geplande werkzaamheden wordt in 2017 uitgevoerd. Dat houdt in dat de lasten en baten ook later worden gerealiseerd. Per saldo laat dit product, ten opzichte van de begroting, een verschil zien van 0,588 miljoen euro. Dit saldo bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een positief saldo van 0,753 miljoen euro op de afsluiting van de grondexploitatie Cereol.
- Een positief saldo van 0,195 miljoen euro op de afsluiting van de grondexploitatie Gemeentewerf Vleuten
- Een positief saldo van 0,150 miljoen euro op de afsluiting van de grondexploitatie Ikea
- Een negatief saldo van 0,084 miljoen euro op diverse oude projecten
- Een negatief saldo van 0,426 miljoen euro op de strategische verwervingen en voorraadfunctie.

Om de voorziening negatieve grondexploitaties op het bij de actualisatie van de grondexploitaties voor het MPSO bepaalde niveau te brengen, is een onttrekking/dotatie aan de voorziening negatieve grondexploitaties gedaan van 1,503 miljoen euro. Bij de Voorjaarsnota 2016 zal, bij de bestuurlijke behandeling van het MPSO, de actuele stand van de afzonderlijke projecten worden toegelicht.

2.2 Streven naar passende huisvesting voor Utrechtse bewoners en woningzoekenden naar inkomen, huishoudens groote en zorgvraag

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1a Zoektijd huurwoning aanbodsysteem in jaren	Bestuursinformatie GU	n.v.t.	4,5	5,2
E2.2.1b Het aantal gerealiseerde eenheden door middel van transformatie van kantoren	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	n.v.t.	600	353
Toelichting: Het aantal gerealiseerde eenheden dmv transformatie van kantoren is lager dan voorzien. Enerzijds komt dit door vertraging in de registratie. Anderzijds zijn in de Basisadministratie Gebouwen (BAG) definities aangepast.				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1a Monitor Utrechtse samenwerkingsafspraken	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2012	1	1
P2.2.1b Aantal certificaten Politie Keurmerk Veilig Wonen Toelichting: particulieren	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	n.v.t.	1.250	1600
P2.2.1c Aantal verstrekte startersleningen	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	n.v.t.	max. 175	189
P2.2.1d Huurteam Utrecht	Urbannerdam BV	n.v.t.	500	469
P2.2.1e Aantal rollatorwoningen in sociale huur Toelichting: zie P2.2.1f	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2016	nulmeting	
P2.2.1f Aantal nultredewoningen in sociale huur Toelichting: Dit aantal betreft zowel rollatorwoningen als nultredewoningen	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2016	500	9433

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1g Aantal woningen gerealiseerd met zelfbouw	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2015	55	56

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.2.1

Utrechtse bewoners en woningzoekenden zijn naar inkomen en zorgvraag binnen een redelijke termijn passend gehuisvest. Bij woningzoekenden speelt inkomen en zorgvraag, ook huishoudensgrote een rol

In 2016 nam de woningvoorraad door nieuwbouw in Utrecht relatief het sterkste toe in Nederland. Er zijn 2.453 woningen en studenteneenheden opgeleverd. De betaalbaarheid van het wonen, vooral voor de laagste inkomens is verbeterd, door nieuwe toewijzingsregels en door nieuwe prestatieafspraken over betaalbaarheid met de woningcorporaties. Ondanks onze inspanningen is de doorstroming op de woningmarkt verder gestagneerd. De zoektijd is sterker opgelopen dan vooraf voorzien. Dit komt vooral door een sterkere daling van het aantal mutaties. De druk op de sociale huurwoningmarkt neemt toe. Om deze trend te keren is in 2016 een 'aanjager sociale huur' aangesteld. Dit zal in 2017 tot resultaat leiden. In 2016 is de armoedeaanpak in Utrecht vernieuwd (zie programma Werk en Inkomen, P3.2.1 Armoedebestrijding). In het kader van deze vernieuwing is met de corporaties afgesproken dat zij per 2017 een huurkorting zullen geven aan U-pas houders die een te hoge huur hebben. Hiermee wordt de betaalbaarheid van het wonen voor de laagste inkomens in de stad verbeterd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

We maken en monitoren prestatieafspraken met de Utrechtse corporaties

In het najaar van 2015 zijn de prestatieafspraken met de corporaties grondig herzien op basis van de Woonvisie 2015. Deze afspraken zijn begin 2016 door de raad vastgesteld. Dat vormde de start van een jaarlijkse cyclus, waarin we nauw samenwerken met corporaties en huurders. In het najaar van 2016 zijn de afspraken bijgesteld en met een jaar verlengd (2017-2020). In de nieuwe afspraken zijn verbeteringen doorgevoerd op het gebied van betaalbaarheid, omvang van de voorraad en duurzaamheid.

Prestatiedoelstelling P2.2.2

We stellen een regionale huisvestingsverordening op en voeren deze uit

In afstemming met 16 regiogemeenten en de woningcorporaties in de regio is een nieuwe Regionale Huisvestingsverordening vastgesteld in 2015. De nieuwe verordening is aangepast aan de nieuwe Huisvestingswet die sinds 1 januari 2015 van kracht is. In juli 2016 is een gewijzigde huisvestingsvergunning op een aantal onderdelen aangepast. Deze aanpassingen hadden te maken met het in overeenstemming brengen van de verordening met het principe van het passend toewijzen en het gewijzigde hoofdstuk betreffende de woonruimtevoorraad (omzetten en splitsen). In 2016 hebben wij uitvoering gegeven aan het nieuwe beleid voor omzetten en splitsen, zoals dit door de gemeenteraad is vastgesteld op 26 november 2015 en is vastgelegd in de Regionale Huisvestingsverordening Utrecht en het voorbereidingsbesluit 2016 woningvorming splitsing en omzetting. Door toepassing van het nieuwe beleid is het aantal aanvragen voor een omzettings- of splitsingsvergunning gedaald van 183 naar 47. Het aantal verleende vergunningen is gedaald van 122 naar 54. Het aantal aanvragen voor een vergunning voor bouwkundige splitsing is gedaald van 78 naar 34.

Prestatiedoelstelling P2.2.3

We stimuleren en faciliteren het woningaanbod in de middeldure huur- en koopsector en voor studenten en starters

In 2016 hebben we het Actieplan Studentenhuisvesting (ASU) proactief uitgevoerd, zowel op kwantiteit als kwaliteit:

- We hebben in 2016 gezorgd voor een goede monitoring van vraag en aanbod aan studentenhuisvesting onder andere via de Lokale Monitor Studentenhuisvesting) en van (inter)nationale trends en ontwikkelingen rondom studentenhuisvesting en gezorgd voor het verbinden van verschillende partijen en organisaties in het veld (zoals SSH, VIDUIS en onderwijsinstellingen maar ook nieuwe aanbieders zoals Socius).
- We hebben de planning en realisatie van projecten uit de planvoorraad gefaciliteerd, de tijdelijke eenheden in sloopwoningen gemonitord en via het nieuwe omzettings- en splitsingsbeleid gezorgd voor een verantwoorde toevoeging van studentenwoningen binnen de nieuwe leefbaarheidskaders.
- We hebben gestimuleerd dat een deel van de gerealiseerde woningen bestaat uit flexibele concepten, die het mogelijk maken om eenheden in de toekomst te gebruiken voor andere doelgroepen.
- We hebben door de inzet van het Huurteam de huurprijs van met name onzelfstandige particuliere huurwoningen in overeenstemming laten brengen met de huurprijswetgeving (puntensysteem) en de aanpak van malafide verhuurders versterkt. Het huurteam heeft 469 opnames gedaan. In vergelijking met eerder jaren heeft het huurteam in 2016 meer kleine complexen onderzocht, waardoor het totaal aantal opnames iets lager is uitgevallen.
- We voeren het Actieplan Middeldure Huur uit. We dragen de wensen en het beleid van de gemeente uit via onder andere het nieuw opgerichte Development Network Utrecht. Daar waar mogelijk maken we met marktpartijen op vrijwillige basis afspraken over middeldure huurwoningen. In gronduitgiften en tenders wordt het middensegment meegenomen in de uitvraag (bijvoorbeeld in het SPvE NPD-strook). In 2016 zijn er 557 middeldure appartementen en/of eengezinswoningen in heel Utrecht in aanbouw gegaan en er zijn 56 woningen gerealiseerd in particulier opdrachtgeverschap. In gronduitgiften en tenders wordt het particulier opdrachtgeverschap waar mogelijk meegenomen in de uitvraag (bijvoorbeeld in het SPvE NPD-strook en in de tender voor Duurstedelaan).

Prestatiedoelstelling P2.2.4

We stimuleren en faciliteren de huisvesting van bijzondere doelgroepen

Ook in 2016 zagen wij een toename van het aantal statushouders en uitstromers uit de maatschappelijke opvang. Daarom is in 2016 een 'aanjager sociale huur' aangesteld. Er zijn verbeterde afspraken gemaakt met de corporaties en een aantal projecten is in versnelling gebracht (bijvoorbeeld de Lichtkring en Overtuin). Deze projecten worden in 2017 opgeleverd. Daarnaast is er overeenstemming bereikt in U-16 verband over een nieuw regioconvenant betreffende een grotere uitstroom van cliënten Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Dit convenant treedt in februari 2017 in werking. Medio 2016 zijn we gestopt met het verstrekken van startersleningen. Het beschikbare budget voor de leningen was uitgeput. Bovendien is het door de lage marktrente niet langer nodig om vanuit de overheid een nog lagere rente te subsidiëren. Het stoppen van de starterslening heeft niet geleid tot minder woningverkoop. Het aantal verkopen is juist ongekend hoog. In 2016 hebben de corporaties een onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van hun huidige woningvoorraad. In het kader van dit onderzoek zijn de criteria voor nultreden/rollatorgeschikt aangepast. Dit was nodig omdat er anders geen reëel beeld van de toegankelijkheid van de voorraad zou ontstaan. Het bleek nog niet mogelijk om een goed onderscheid te maken tussen de nultredenwoningen en de rollatorgeschikte woningen. Hiervoor zouden alle woningen apart moeten worden geïnventariseerd, dit bleek niet haalbaar. Bij het onderzoek zijn alle appartementen die met een lift toegankelijk zijn als nultredenwoning aangemerkt, vandaar het hoge aantal woningen.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
02-2-2-1 Wonen	0	0	716	716
Totaal Baten	0	0	716	716
Lasten				
02-2-2-1 Wonen	3.082	6.170	3.765	2.405
Totaal Lasten	3.082	6.170	3.765	2.405
Saldo baten en lasten	-3.082	-6.170	-3.049	3.121
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	3.063	3.063	0
Saldo na mutaties reserves	-3.082	-3.107	14	3.121

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wonen

De baten zijn 0,716 miljoen euro hoger wegens niet begrote ontvangsten rentebaten startersleningen 0,665 miljoen euro, ontvangen leges leegstand 0,012 miljoen euro en saldowijziging rekening courant NRF 0,039 miljoen euro.

De lasten zijn lager omdat de uitbetaling van de begrote subsidies uit het fonds woningbouwproductie zijn uitgesteld. Deze subsidies zullen worden uitgekeerd nadat de nieuwbouw projecten zijn opgeleverd. Hogere lasten hebben betrekking op de rente die niet was begroot over het saldo uitstaande gelden bij de SVn en de reserve stimuleringsfonds Volkshuisvesting en uitvoeringskosten SVn startersleningen 0,878 miljoen euro. Het saldo van de startersleningen wordt afgerekend met de reserve stimuleringsfonds Volkshuisvesting. De dekking van de uitgaven 0,225 miljoen euro huurdersparticipatie, verhuiscoördinator en PKVW subsidie loopt via de reserve Woonfonds.

Duurzame verbetering van de woon en leefsituatie in de Krachtwijken Kanaleneiland, Overvecht, Ondiep en Zuilen Oost

3.1 Verbetering van de situatie van en het perspectief voor bewoners op het gebied van wonen, werken, leren, integreren, veiligheid en gezondheid in de Krachtwijken

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.1.1 Het buurtoordeel Krachtwijken benadert het gemiddelde buurtoordeelcijfer	Inwonersenquête Bestuursinformatie	2007	6,0	5,6

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.1.1

Verbetering van de situatie van en het perspectief voor bewoners op het gebied van wonen, werken, leren, integreren, veiligheid en gezondheid in de Krachtwijken

De aanpak in genoemde wijken en buurten is onderdeel van de wijkactieprogramma's die voor alle wijken zijn opgesteld. Uit de monitor van 2016 blijkt dat de aanpak zijn vruchten heeft afgeworpen: sinds de start in 2008 zijn op de meeste terreinen en in de meeste gebieden positieve ontwikkelingen zichtbaar. Zo zijn de toekomstverwachtingen van bewoners verbeterd, is het aantal woninginbraken sterk afgenomen en is het percentage jongeren met een startkwalificatie gestegen. Wel wordt duidelijk dat met name de ontwikkelingen in Overvecht minder gunstig zijn en de problematiek hardnekkig is; dit beïnvloedt ook het buurtoordeel over alle krachtwijken. Om die reden hebben wij bij de voorjaarsnota extra geld vrij gemaakt om in Overvecht te investeren, en met bewoners plannen gemaakt voor de 'versnelling', die nu in uitvoering zijn. Zo wordt er extra ingezet op de thema's gezondheid, veiligheid, werk & ondernemerschap, opvoeden & opgroeien en samenleven & zorg. In Zuilen-Oost en Ondiep wordt er door intensieve samenwerking met het jongerenwerk, wijkagenten en vrijwilligers minder jongerenoverlast ervaren. Ook is een wijkgerichte armoedeaanpak in uitvoering. In Kanaleneiland is met name ingezet op jongerenwerk, vreedzame wijk, toeleiding naar werk en fysieke projecten (renovatie/herinrichting).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Uitvoeren van de wijkactieprogramma's in de vier Krachtwijken

Dit is het voorlaatste jaar dat wij separaat rapporteren over de aanpak Krachtwijken. De aanpak wordt afgebouwd; er is geen sprake meer van aparte programmering. De inzet in de krachtwijken is volledig geïntegreerd in de wijkactieprogramma's van Overvecht, Zuidwest en Noordwest en draagt bij aan de wijkambities. In de bijlagen bij de verantwoording worden de voortgang van alle wijkactieprogramma's en de bereikte resultaten beschreven. Geleidelijk wordt een steeds groter deel van de activiteiten uit reguliere middelen gefinancierd. In Kanaleneiland geldt dat bijvoorbeeld voor ouderparticipatie en het Jongerencultuurhuis. In Overvecht is de extra inzet op jongeren regulier gemaakt. In Zuilen en Ondiep is een aantal activiteiten ondergebracht in het reguliere aanbod van de buurtteams.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
02-3-1-1 Uitvoeren van de wijkactie- programma's	0	3.367	2.772	595
Totaal Lasten	0	3.367	2.772	595
Saldo baten en lasten	0	-3.367	-2.772	595
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	3.367	2.772	-595
Saldo na mutaties reserves	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de wijkactieprogramma's in de vier krachtwijken

In het voorjaar van 2015 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de inzet van de resterende middelen voor de jaren 2015-2017. De programmering van de middelen is terug te vinden in de wijkactieprogramma's van 2016. De gerealiseerde lasten zijn lager dan begroot. Enkele posten zijn nog niet benut, zoals de herinrichting van de openbare ruimte in aansluiting op de herontwikkeling van de watertoren. Het programma Krachtwijken 2008-2017 wordt verder afgerond; succesvolle activiteiten worden daarbij zoveel mogelijk onderdeel van regulier beleid en reguliere financiering. Het saldo op deze prestatiedoelstelling bedraagt 0 miljoen euro.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Voor de uitvoering van de wijkactieprogramma's 2016 was een onttrekking aan de reserve Krachtwijken nodig van 2,772 miljoen euro. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de afronding van het programma.

Borgen van de monumentale en cultuurhistorische waarden

4.1 Zorgdragen voor de instandhouding van monumentale en cultuurhistorische waarden als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Indicatoren subdoelstelling 4.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E4.1.1 Aandeel ruimtelijke ordeningsprojecten en bestemmingsplannen waarin cultuurhistorie is geïntegreerd	Afdeling SteM	n.v.t.	100%	100%
Toelichting: Bij de toetsing van ruimtelijke plannen wordt mede getoetst aan de cultuurhistorische waarden. Bij het opstellen van bestemmingsplannen worden de cultuurhistorische waarden van het betreffende plangebied aangegeven				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P4.1.1 Verbeteren van 200 in matige / slechte staat verkerende monumenten (meerjarenaanpak)	Registratie projecten	Beleidsplan 2004	175 van 200	182 van 200
Toelichting: Er zijn drie financieringen verstrekt uit het Utrechts Restauratiefonds voor restauratie van gemeentelijke monumenten. Daarnaast zijn vier financieringen voor Rijksmonumenten verstrekt door het Nationaal Restauratiefonds.				

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E4.1.1

Monumenten en cultuurhistorische waarden zijn geborgd als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Het behoud van monumenten, archeologische en cultuurhistorische waarden hebben wij ondersteund met adviezen, financieringen en subsidies. Herbestemming, waaronder Wonen boven winkels, en duurzaamheid zijn daarbij van steeds groter belang. Een belangrijk voorbeeld van herbestemming is het

voormalig hoofdpstkantoor. De aanwijzing van naoorlogse (wederopbouw)architectuur en -stedenbouw als gemeentelijk monument is afgerond. In 2016 is ter uitvoering van een motie de concept-visie religieus erfgoed opgesteld. Het voortbestaan van DOMunder is in samenwerking met crediteuren, fondsen en donateurs geborgd. Dit bijzondere archeologisch bezoekerscentrum is hiermee voor de stad behouden. De oplevering van de inventarisatie groen erfgoed schuiven we, gelet op deze extra opgaven, door naar 2017. Wij hebben archeologische onderzoeken uitgevoerd en de resultaten daarvan vastgelegd. Mede op basis van die resultaten hebben wij cultuurhistorie ook geïntegreerd in gebiedsontwikkeling en – ruimtelijke - plannen. Wij hebben steekproefsgewijs onderzoek gedaan naar de bouwtechnische staat van de als gemeentelijk monument beschermde gebouwen. Gelet op de vraag naar financiering van restauraties van gemeentelijke monumenten, heeft uw gemeenteraad bij de Voorjaarsnota 2016 budget toegevoegd aan het Utrechts Restauratiefonds voor de jaren 2016 en 2017. Wij hebben private initiatieven voor presentatie en visualisatie van cultureel erfgoed ondersteund waarmee de kennis van Utrechts cultureel erfgoed wordt verbreid. Hiermee hebben wij tevens een verdere verbinding van erfgoed en vrijetijdseconomie bewerkstelligd wat gelet op bezoekersaantallen aan evenementen als Kerken Kijken voorziet in een behoefte. De Gemeente Utrecht en de Stichting Museum Oud Amelisweerd hebben een Europa Nostra prijs ontvangen voor de restauratie en herbestemming van het landhuis Oud Amelisweerd.

Wij hebben cultuurhistorie op diverse niveau's ingezet bij ontwikkelingen in de wijken. Door ondersteuning van eigenaren van gebouwd erfgoed en door de inbreng van cultuurhistorie als informatiebron bij herbestemmingsprojecten en ontwikkelingslocaties. Inventarisaties en aanwijzing van objecten als beschermd gemeentelijk monument hebben om een brede doorsnee van erfgoed te betrekken veelal een bovenwijkse insteek. In Leidsche Rijn / Vleuten- De Meern is met de oplevering van de tentoonstelling 'Drieduizend jaar wonen en werken in Leidsche Rijn' een belangrijke bijdrage geleverd aan publieksbereik en educatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P4.1.1

Begeleiden, toetsen, subsidiëren, en financieren van monumenten-renovaties en – onderhoud en het borgen van cultuurhistorische waarden in de stad

- Wij hebben een selectie van naoorlogse architectuur en infrastructuur - in stedenbouwkundige context - aangewezen als gemeentelijk monument.
- Om een beeld te krijgen van de bouwkundige situatie van onze gemeentelijke monumenten hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de staat van onderhoud en de gegevensverwerking hiervan uitgevoerd in het kader van een pilot datagedreven sturing.
- Wij hebben een concept visie religieus erfgoed opgesteld die wij met stakeholders van religieus erfgoed verder uitwerken.
- Voor zowel een zorgvuldige aanpak van gebouwen als voor input bij gebiedsontwikkeling hebben wij, naast de meer reguliere toetsing bij vergunningaanvragen, onderzoeksgegevens voor grotere projecten vastgelegd in bouwhistorische rapporten en zijn archeologische basisrapportages opgesteld.
- Wij hebben cultuurhistorische waarden en elementen meegewogen bij ontwikkelingen in de openbare ruimte, zoals de herinrichting van de Mariaplaats, het Domplein en het Vredenburg.
- Wij hebben elf archeologische onderzoeken uitgevoerd, onder andere bij de Zeedijk waarbij delen van de stadsmuur zijn gevonden van de middeleeuwse voorstad Bemuurde Weerd.
- Wij hebben zeven archeologische noodonderzoeken die niet archeologievergunningsplichting waren uitgevoerd op eigen kosten.
- Wij hebben 42 Plannen van Aanpak voor externe archeologische onderzoeken en 25 Programma's van Eisen getoetst, waarmee wij de kwaliteit van de uitvoering daarvan willen borgen, en 21 archeologievergunningen verleend.
- Wij hebben in samenwerking met het Centraal Museum een goed bezochte tijdelijke tentoonstelling over de Domtoren ingericht.
- Wij zijn gestart met onderzoek naar de bouwtechnische staat van de Domtoren ten behoeve van de noodzakelijke restauratie van dit belangrijkste monument van onze stad. Naast de inzet van de UVO als beheerder zetten wij hiervoor ook de bouwhistorische- en restauratietechnische kennis in, gericht op een zowel bouwkundig als historisch verantwoord restauratieplan.

- In het Castellum Hoge Woerd is de tweede fase van de tentoonstelling ingericht. Daarmee is de inrichting van het Museum Hoge Woerd afgerond.
- Wij zijn met advisering en toetsing betrokken geweest bij 294 kleine en grote planinitiatieven voor Rijks- en gemeentelijke monumenten en overige panden in Beschermd Stadsgezicht.
- Veel plannen - het uitvoeren van onderhoud of zonder verlies aan monumentwaarden - konden afgehandeld worden op basis van overleg en advisering zonder aanvraag omgevingsvergunning. Daarmee bewerkstelligen wij lastenverlichting voor de burger en een efficiënte inzet van ambtelijke capaciteit.
- 175 Planinitiatieven en 68 ingediende omgevingsvergunningen hebben wij getoetst op archeologische aspecten. Doordat wij structureel inzetten op voorlichting, advisering en vooroverleg bij planvorming en vergunningaanvragen zijn veel initiatiefnemers zich bewust van de archeologische waarden in de ondergrond van hun plangebied.
- Voor vergunningplichtige wijzigingen aan monumenten zijn 155 aanvragen omgevingsvergunning afgehandeld. Doordat wij structureel inzetten op voorlichting, advisering en vooroverleg bij vergunningaanvragen zijn veel eigenaren zich bewust van de cultuurhistorische waarden van hun bezit. Na overleg met de eigenaren zijn tien aanvragen ingetrokken, die aanvragen zijn geweigerd.
- Wij hebben drie financieringen verstrekt uit het Utrechts Restauratiefonds voor restauratie van gemeentelijke monumenten, waaronder voor herbestemming van de Werkspoorkathedraal op de ontwikkellocatie 2^e Daalsdijk. Daarnaast heeft het Nationaal Restauratiefonds vier restauratiefinancieringen verstrekt voor Rijksmonumenten.
- Wij hebben met de Stichting DOMunder een meerjarig exploitatie subsidie verleend en een traject uitgezet om in de komende tien jaar tot een stabiele positie van DOMunder te komen.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verskil actueel / realisatie
Baten				
02-4-1-1 Monumentale en cultuurhistorische waarde	339	500	1.272	772
Totaal Baten	339	500	1.272	772
Lasten				
02-4-1-1 Monumentale en cultuurhistorische waarde	2.643	3.751	4.270	-519
Totaal Lasten	2.643	3.751	4.270	-519
Saldo baten en lasten	-2.304	-3.251	-2.998	252
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	300	632	632	0
Onttrekking reserves	180	1.128	1.128	0
Saldo na mutaties reserves	-2.424	-2.755	-2.502	252

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Begeleiden, toetsen subsidiëren en financieren van monumenten -renovaties en onderhoud en het borgen van cultuurhistorische waarden in de stad

De baten nemen met 0,772 miljoen euro toe ten opzichte van de actuele begroting.

- Het grootste deel wordt veroorzaakt door de bijdrage aan het museum Castellum Hoge Woerd vanuit fondsen van derden: 0,435 miljoen euro.
- De archeologische opgravingen zorgen voor een hogere opbrengst van 0,337 miljoen euro dan begroot. Dit zijn vooruit ontvangen bedragen.
- De waarde van het revolverend fonds URF neemt toe met 0,044 miljoen euro.

De lasten nemen met 0,519 miljoen euro toe. De oorzaken zijn:

- In het Museum Castellum Hoge Woerd is de laatste fase van de inrichting voltooid. De lasten voor de afrondende investeringen van 0,412 miljoen euro worden gedekt uit ontvangen fondsen van derden (zie baten).
- De overige 0,107 miljoen euro aan niet begrote lasten worden grotendeels veroorzaakt door archeologisch onderzoek. Hier staan baten tegenover.

Toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves zijn conform de actuele begroting verwerkt.

De bebouwde omgeving is veilig, leefbaar en tast de gezondheid niet aan

5.1 Veiligheid, leefbaarheid, milieu en gebruik van de bebouwde omgeving voldoen aan wet- en regelgeving

Indicatoren subdoelstelling 5.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E5.1.1 Percentage slechte panden in de kwaliteitsmonitor ten opzichte van de totale voorraad	SO-PD-JZB	0,5% (2005)	<0,10%	<0,10%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P5.1.1 Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen omgevingsvergunningen	VTH	2011	<1,00%	<0,49%
P5.1.2a Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen handhavingsbesluiten maximaal 10%	VTH	2013	<10%	<10%
Toelichting: Exacte % is nog niet bekend.				
P5.1.2b Bij nieuwbouw en verbouw is het streefpercentage van alle conform 'Handhavingsstrategie bouwen en slopen' gecontroleerde onderdelen, dat op bouwkundige en constructieve aspecten voldoet aan de bouwregelgeving	VTH	2016	100%	100%
P5.1.2c Het percentage van alle gecontroleerde milieuactiviteiten (zie handhavingsstrategie bedrijven en instellingen), dat de milieu- en brandveiligheidsregelgeving correct heeft nageleefd, is na hercontrole minimaal 80%	VTH	2016	>80%	92,1%
Toelichting: Exclusief brandveiligheidsregelgeving				

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E5.1.1

De bebouwde leefomgeving en ruimtelijke ordening is leefbaar, veilig en tast de gezondheid niet aan

We hebben ervoor gezorgd dat het oprichten, slopen of wijzigen van gebouwen voldoet aan de wettelijke en lokale regelgeving en dat uitvoering van (nieuwe) wet- en regelgeving betrouwbaar, professioneel en klantgericht is. Het leefmilieu hebben wij beschermd tegen aantasting door bedrijfsmatige activiteiten en bodemverontreiniging. Daarnaast hebben wij erop toegezien dat de bebouwde leefomgeving voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en dat woningen uit de kernvoorraad legaal verhuurd en bewoond worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P5.1.1

We toetsen en houden toezicht op alle vergunningaanvragen, integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen en aan vigerende landelijke en lokale wet- en regelgeving

Alle Wabo-vergunningaanvragen zijn geheel overeenkomstig de prestatiedoelstelling integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen getoetst. De bouwtechnische toetsen gebeurden geprioriteerd aan de hand van het vastgestelde toetsprotocol 'SUPER'; waarbij veiligheid en gezondheid de hoogste prioriteit kregen. De overige toetsen gebeurden integraal. Deze werkwijze heeft geresulteerd in twaalfgegronde bezwaren op een totaal van 2.415 beschikkingen, ofwel 0,49%. Daarmee is ruimschoots voldaan aan de doelstelling voor 2016, te weten <1%. Het aantal verzoeken om vooroverleg is, conform de trend in de afgelopen jaren, verder toegenomen met circa 10% ten opzichte van 2015 en bedraagt 2.770. Het aantal ingediende bezwaren op verleende vergunningen is ten opzichte van 2015 met de helft afgenomen en bedraagt 40. Alle aanvragen zijn digitaal gepubliceerd. In 2016 zijn slechts vier vergunningen van rechtswege verleend omdat zij niet binnen de wettelijke termijn zijn afgehandeld. Alle overige aanvragen (vrijwel 100%) zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

Prestatiedoelstelling P5.1.2

We houden toezicht op de naleving van de milieuregels, de kwaliteit en het gebruik van de bestaande gebouwen en terreinen

We hebben programmatisch en conform de handhavingsstrategieën toezicht gehouden op de naleving van vergunningen bij de oprichting, asbestverwijdering en sloop of wijziging van gebouwen en op de Milieu wet- en regelgeving bij bedrijven.

Asbest, sloop en bouw(hinder)

- Alle asbestdaken moeten in 2024 gesaneerd zijn. De eigenaren zijn hiervoor verantwoordelijk. In 2016 hebben we een inventarisatie gemaakt van alle asbestdaken in Utrecht.
- Wij hebben alle meldingen afgehandeld en de verhoogde inzet op sloop- en asbestwerkzaamheden gecontinueerd.
- Wij houden toezicht bij de meeste risicovolle objecten, hierdoor hebben wij de omgevingsvergunningen (kleine bouwplannen met een laag risico) alleen bij oplevering gecontroleerd op wet- en regelgeving.
- Wij hebben de Toolbox Bouwhinder in gebruik genomen en bouwplannen getoetst op Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie tijdens de bouw.
- Procesbegeleiding is ingezet bij 36 bouwprojecten waarbij er hinder voor de omgeving te verwachten was.
- De kwaliteitsmonitor is gereed, de actualisatie van slechte panden is gaande.
- Wij hebben meerdere geluidmeters tegelijkertijd ingezet in de Voorstraat naar aanleiding van klachten om een objectief beeld van (geluids)overlast te krijgen. Dit heeft gezorgd voor concrete handavingsinzet van THBO op enkele locaties. Tevens is hierdoor de afdeling VTH THOR voorzien van extra informatie om de overlast van mensen op en rond de Voorstraat effectiever te kunnen aanpakken.

Milieu wet- en regelgeving

- Het plein voor garagehouders heeft geleid tot een verbetering van de onderlinge communicatie.
- Wij hebben ontwikkelingen in de bebouwde leefomgeving (private kwaliteitsborging, nieuwe Omgevingswet, Wet VTH en Natuurwet) gemonitord.
- Wij hebben lozingen van vet op het schoonwaterriool van marktkramen aangepakt.
- Houtrookoverlast: we hebben bij het ministerie aangekaart dat er een leemte is in de wetgeving.
- Een deel van de toezichttaken milieu wordt voor de gemeente uitgevoerd door de RUD-Utrecht. De RUD-Utrecht controleert de zwaardere milieubedrijven, waaronder bijvoorbeeld de bedrijven die onder het BEVI vallen (Besluit Externe Veiligheid Bedrijven) en de bedrijven die voorheen onder bevoegd gezag van de Provincie Utrecht vielen. De uitvoering van het milieutoezicht op bodemsaneringen van verontreinigde grond, grondverzet en ketenbeheer gebeurt ook door de RUD-Utrecht.

Woonfraude en illegaal gebruik

We hebben programmatisch en conform de handhavingstrategieën toezicht gehouden op de kwaliteit en het gebruik van bestaande gebouwen en terreinen. Tevens hebben wij opgetreden tegen woonfraude en het illegaal onttrekken van zelfstandige woonruimtes.

- Wij hebben 42 kleinere Verenigingen van Eigenaren (VVE's) geactiveerd. We hielpen deze VVE's bv. met het opstellen van meerjaren onderhoudsplannen. Daarbij stimuleerden we maatregelen voor veilige installaties (APK), energiebesparing en de aanschaf van zonnepanelen.
- Wij hebben actief toegezien op de kwaliteit en het gebruik van woningen en gebouwen. Hierbij hebben wij alle meldingen opgepakt en verschillende projecten in dit domein uitgevoerd.
- Alle meldingen over omgezette woningen (kamerverhuur) zijn opgepakt.
- Om wildgroei en overlast van vakantieverhuur en Short stay (verhuur voor een periode van een week tot zes maanden) te voorkomen, wordt nieuw beleid gevormd.
- Wij hebben in samenwerking met
- de corporaties toezicht gehouden op legale bewoning van de sociale woningvoorraad.
- Het toezicht en de handhaving in de wijk Lombok is geïntensiveerd. Een aantal hotspots (gebieden met veel overlast) in de stad, waaronder de Amsterdamsestraatweg, blijven onder verhoogd toezicht staan.

Wij hebben de aanpak van huisjesmelkers versterkt door het laten vaststellen van een beleidsregel over de toepassing van nieuwe instrumenten voor de Woningwet. In 2016 hebben wij gerealiseerd: het instellen van een meldpunt voor huisjesmelkers, samenwerking en informatiedeling met andere gemeenten en organisaties, inzet van het Huurteam en de inbedding van de aanpak in 'de aanpak ondermijnende criminaliteit'.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
02-5-1-1 Toetsen en toezicht houden vergunningen	12.872	12.852	16.543	3.692
02-5-1-2 Toezicht op de naleving van milieuregels	908	600	973	373
Totaal Baten	13.780	13.452	17.516	4.064
Lasten				
02-5-1-1 Toetsen en toezicht houden vergunningen	8.342	8.221	8.710	-489
02-5-1-2 Toezicht op de naleving van milieuregels	4.817	4.937	4.484	453
Totaal Lasten	13.160	13.158	13.195	-37
Saldo baten en lasten	620	293	4.321	4.028

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	250	250	0
Saldo na mutaties reserves	620	543	4.571	4.028

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Toetsen en toezicht houden op alle vergunningen

Baten

Door het aantrekken van de economie is het bouwvolume toegenomen en daarmee ook het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen (WABO). Dit heeft in 2016 een extra legesopbrengst gegenereerd van 3,3 miljoen euro. In verband met de regeling voor het ontvangen van compensatiebedragen voor woonruimte-onttrekkingen zijn de lasten en baten (budgettair neutraal) 0,4 miljoen euro hoger dan begroot. De extra ontvangsten komen vooral voort uit de aanvragen over 2015, die op basis van de oude regeling zijn ingediend.

Lasten

Bij de lasten zien we, naast de verhoging van 0,4 miljoen euro in verband met de compensatiebedragen, ook een stijging van 0,1 miljoen euro als gevolg van meer inzet voor de nieuwe Omgevingswet en invoering van de nieuwe regelgeving voor het splitsen en omzetten van woningen.

Toezicht houden op de naleving van milieuregels

Baten

De diverse bouwprojecten in de stad hebben 0,328 miljoen euro extra precario voor Inneming Openbare Grond gegenereerd. Daarnaast is er 0,05 miljoen euro aan extra dwangsommen ontvangen.

Lasten

Bij de Voorjaarsnota 2015 zijn voor drie en een halfjaar middelen beschikbaar gesteld voor aanpak van onder andere huisjesmelkers. In 2016 is volop ingezet met de regulier beschikbare middelen. Het aanloopjaar 2015 is met name gebruikt ter voorbereiding van dit project. Daardoor kwamen de lasten in 2015 0,250 miljoen lager uit. In 2016 is dit bedrag nog niet ingezet. Deze middelen zijn gedurende de totale looptijd van het project benodigd. Een ander deel van de lagere lasten wordt veroorzaakt door verschuiving van personele inzet ten behoeve van de prestatiedoelstelling 02-5-1-1, 'Toetsen en toezicht houden op alle vergunningen'. Daarnaast is er een daling van het aantal aanvragen voor splitsingen en omzettingen als gevolg van de nieuwe regelgeving per 2016. Daarmee is ook de inzet voor handhaving gedaald.

Leidsche Rijn: De stad Utrecht uitgebreid met een stedelijk gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

6.1 Leidsche Rijn is een stedelijk gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

Indicatoren subdoelstelling 6.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E6.1.1 Tevredenheid bewoners	Wijkwijzer 2015	n.v.t.	7,2	n.n.b.

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P6.1.1a Woningen	Gemeente Utrecht	n.v.t.	68,2%	71,4%
P6.1.1b Kantoren	Gemeente Utrecht	n.v.t.	39,6%	39,6
P6.1.1c Bedrijven	Gemeente Utrecht	n.v.t.	56,5%	55,3

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E6.1.1

Leidsche Rijn is een goed functionerend stadsdeel

In Leidsche Rijn Centrum zijn de eerste woningen in de verkoop gegaan. De belangstelling voor de 88 woningen in 'De Edmund' was met 400 inschrijvingen overweldigend. De oplevering van fasen 4 en 5 van de Wilhelminalocatie in het Maximapark heeft in 2016 plaatsgevonden. In Grauwaart zijn er naast 40 koopwoningen ook 28 beleggers-huurwoningen opgeleverd. Het grootste aantal opleveringen zat in Hoge Weide, waar de bouw voorspoedig is voortgezet. Met 139 opleveringen is Het Zand weer een stukje dichter bij de afronding van het eengezinsprogramma gekomen. In Terwijde leverden we ook nog 127 woningen op. Bestemmingsplannen voor Rijnvliet, Leidsche Rijn Centrum Oost en Castellum zijn vastgesteld. Bestemmingsplan Leeuwesteijn is gereed gemaakt voor behandeling in de gemeenteraad. Voor het bedrijventerrein Haarrijn zijn in 2016 een intentie (3.178 m2) en een uitgifte (3.784 m2) gerealiseerd.

Voor Oudenrijn zijn in 2016 drie uitgiftes met een metrage van 13.374 m2 gerealiseerd. Zoals al aangegeven in de Peilstok hebben in 2016 geen transacties in de kantorenmarkt plaatsgevonden. De interesse voor de kantorenstrook langs de A2 in Leidsche Rijn Centrum Noord en Papendorp is in 2016 wel weer toegenomen. Dit heeft nog niet geleid tot het afsluiten van overeenkomsten. Begin 2016 is de nadere uitwerking van de eindbestemming van The Wall vastgesteld in de Raad. Het verruimen van de mogelijkheden heeft ertoe geleid dat voor de kop van The Wall een invulling is gevonden.

Effectdoelstelling E6.1.2

Het voorzieningenniveau in Leidsche Rijn sluit ten minste aan bij de vraag (kwantitatief en kwalitatief) van bewoners en bedrijven

In 2016 is de de Nieuwbouw Islamitisch Cultureel Centrum Leidsche Rijn geopend. In Hoge Weide is gestart met de bouw van het kinderdagverblijf en is het gelukt de plannen voor boerderij 'De Hoef' definitief te maken met de kerk, een uitvaartondernemer en buitenschoolse opvang. Ook is een selectieprocedure gestart voor een kinderdagverblijf in Leidsche Rijn Centrum Zuid. In Leidsche Rijn Centrum Oost is de realisatie van zeven Skaeve Huse met een beheerderswoning en 510 tijdelijke sociale huurwoningen voorbereid. De ontwikkelaar PResidential 2 BV heeft een akkoord bereikt met de woningcorporaties Mitros en Portaal. Mitros en Portaal zullen samen zowel de Skaeve Huse als ook de 510 tijdelijke wooneenheden exploiteren. De parkorganisatie voor het Máximapark is op 1 september 2016 van start gegaan. Voor dit samenwerkingsverband tussen de gemeente en diverse partijen uit het maatschappelijk veld. Door de Vrienden van het Máximapark is aan de Alendorperweg een onderkomen in gebruik genomen met als doel hier uiteindelijk een bezoekerscentrum te realiseren. In 2016 is het crematorium van Dela in De Wetering-zuid in gebruik genomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P6.1.1

Realiseren van bouwrijpe grond voor woningbouw, kantoren, bedrijventerreinen, voorzieningen en de aanleg en inrichting van bijbehorende openbare ruimte

2016 was een mooi jaar voor de woningbouw. Door verder herstel van de woningmarkt hebben wij de planvoorbereiding versneld en hebben we gronden bouwrijp gemaakt. Er zijn 656 woningen in aanbouw genomen. In de tenders hebben alle ontwikkelaars een lagere EPC dan wettelijk voorgeschreven aangeboden en blijft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. De vraag naar zelfbouwkavels bleek zeer

groot afgelopen jaar. In 2016 zijn 25 kavels in optie uitgegeven en 24 zelfbouwers zijn gestart met de bouw van hun droomhuis. Voor de overige zelfbouwkavels in het huidige aanbod bestaat nog een wachtlijst. In Terwijde zijn twee projecten met in totaal 35 eengezinswoningen en 70 beleggershuurwoningen gestart met bouwen en in Hoge Weide 188 plus twaalf zelfbouwkavels. Daarnaast zijn we met diverse ontwikkelaars in gesprek over de planvorming in winkelcentrum Terwijde en Terwijde Zuid Oost. In Het Zand zijn 115 eengezinswoningen in aanbouw genomen in De Veiling en een aantal vrije kavels. In Grauwaart zijn 111 koop- en beleggershuurwoningen gestart met de bouw. We hebben in Langerak in 2016 op basis van het gegunde plan het bestemmingsplan voor Perceel Tjeerdsraklaan/Damraklaan/Groenedijk vastgesteld. Direct na de zomer is gestart met saneren, bouwen en woonrijpmaken. We hebben diverse tenders gehouden voor projecten in Het Zand, Hoge Weide, Terwijde, Leidsche Rijn Centrum en het Máximapark en de benodigde delen gefaseerd bouwrijp gemaakt. Voor Leeuwesteyn en Rijnvliet hebben we een Bestemmingsplan gemaakt en voor Rijnvliet bestekken voor het bouwrijpmaken van de eerste fase. De Groep Haarzicht heeft tweede kwartaal 2016 het aangepaste Stedenbouwkundig Plan ter vaststelling aan het college van B en W aangeboden. Op basis hiervan is voor Haarzicht een Bestemmingsplan voorbereid en opgesteld ten behoeve van besluitvorming in de gemeenteraad. In Park Zuid is in 2016 volop gebouwd. De blokken 4 en 5 zijn verkocht in 2016 en aan de bouw van blok 4 is begonnen. Vier bouwvelden zijn bebouwd. Ook zijn er twaalf kavels in het Maximapark onder optie of in aanbouw. In Leidsche Rijn Centrum Noord hebben we gewerkt aan de planontwikkeling van 250 studenteneenheden en 149 beleggershuurwoningen. In Leidsche Rijn Centrum Zuid hebben we gewerkt aan de planontwikkeling van 84 beleggershuurwoningen. In Leidsche Rijn Centrum Kern zijn we gestart met de ontwikkeling van een bouwblok met circa 80 sociale huurwoningen. In Leidsche Rijn Centrum Oost is gewerkt aan de planontwikkeling en het bouwrijp maken van 510 tijdelijke sociale huurwoningen bij de Skaeve Huse. Eind 2016 is gestart met de bouwplaatsinrichting. We zijn in wijk 9 en 10 in gesprek met diverse initiatiefnemers met betrekking tot ontwikkelingen voor woningbouw en voorzieningen op hun eigen grond. Voor het Noordwestkwadrant in het Hart van De Meern is met de Bon-groep een nieuwe overeenkomst gemaakt en is de bestemmingsplanherziening voorbereid. Voor Rhenomare hebben we het bestemmingsplan vastgesteld en is de omgevingsvergunning verleend. Ook hebben we een profielkeuze gemaakt voor de Meerndijk en is de herinrichting van het Dorpsplein in 2016 voorbereid. Voor Castellum Novum in het Noordoostkwartier van Hart van De Meern bereiden we herontwikkeling voor naar aanleiding van een initiatief voor het realiseren van circa 30 beleggershuurwoningen.

We hebben gewerkt aan de planontwikkeling van een aantal kavels op bedrijventerrein Haarrijn. Dit heeft geresulteerd in een verleende vergunning voor een automobielbedrijf en de start van de bouw van Skydive. Twee bedrijfspanden zijn in 2016 opgeleverd. We hebben gesprekken gevoerd met verschillende geïnteresseerde partijen, die in 2017 naar verwachting tot nieuwe overeenkomsten gaan leiden. Er is verder gewerkt aan de realisatie van een klimhal in de noordpunt van het Máximapark.

Ter vergroting van de aantrekkingskracht en de levendigheid in het kantorenpark Papendorp willen we in 2017 tijdelijke horeca aan het Taatsenplein realiseren. Daarvoor hebben we in 2016 gewerkt aan een selectieleidraad, zodat begin 2017 kan worden gestart met de selectieprocedure. Brasserie De Steiger heeft in 2016 de horeca locatie uitgebreid en een plan ingediend voor de realisatie van het benodigde parkeerterrein. De verwachting is dat dit parkeerterrein begin 2017 gerealiseerd wordt. We hebben geconstateerd dat de leegstand op Papendorp sterk terug loopt, er zijn verschillende mooie bedrijven toegevoegd aan Papendorp. Verder is de herontwikkeling van de Secoya Campus gestart ten behoeve van een kwaliteitsverbetering van het buitenterrein van het Campus en het faciliteren van extra parkeerplaatsen ten behoeve van het nieuwe werken / horeca. Voor Hooggelegen is in 2016 het stedenbouwkundig plan verder uitgewerkt en is er verder gesproken met de ontwikkelaar voor de komst van tweetal horecaketens. De verwachting is dat begin 2017 een ontwikkelovereenkomst wordt getekend. In De Wetering-zuid hebben we gewerkt aan de uitbreidingsplannen van ziekenhuis Sint Antonius met een moeder-kindcentrum. De uitvoering vindt plaats in 2017. Voor de ontwikkeling van Strijkviertel hebben we in 2016 enkele gesprekken gevoerd met een Chinese investeerder, deze hebben helaas niet tot een overeenkomst geleid. Voor bedrijventerrein Oudenrijn hebben we in 2016 het openbaar gebied rondom de Damzigt, Veldzigt, Landzigt en Molensteijn woonrijp gemaakt. Tevens hebben we de kavels rond het deelgebied Beefland bouwrijp gemaakt en hebben we voor deze (vijf) kavels gesprekken met gegadigden gevoerd. Op twee van de drie kavels die in 2016 zijn getransporteerd is in 2016 gestart met de bouw, waarvan een pand ook is opgeleverd. Er zijn nog slechts twee kavels nabij de Boteyken niet bebouwd. Ook voor deze kavels voeren we gesprekken met gegadigden. In

Leidsche Rijn Centrum is verder gebouwd aan het winkelgebied met bovengelegen woningen en kantoren en hebben we gewerkt aan de voorbereidingen voor de realisatie van het openbaar gebied. In 2016 hebben we gewerkt aan de realisatie van een flexibel winkelgebied waarbij de mogelijkheden voor food zijn verruimd. We hebben gesprekken gevoerd met geïnteresseerde partijen voor de ontwikkeling van een hotel/congrescentrum.

Prestatiedoelstelling P6.1.2

Voorbereiden van de plannen en opleveren van voorzieningen

Dafne Schippersbrug werd onder grote publieke belangstelling ingehesen en de aansluiting van het fietspad door Leeuwesteyn bouwrijp gemaakt. Eind 2016 is de Vleutensebaan in gebruik genomen. Daarmee zijn de hoofdroutes voor de auto in Leidsche Rijn gerealiseerd. Ook hebben we eind 2016 de busbaan en aantal hoofdfietsroutes in Leidsche Rijn Centrum in gebruik genomen, waaronder de fietsroute langs de Vleutensebaan. Voor het gezondheidscentrum in Vleuten is in 2016 gestart met de bouwveloppe. In 2016 hebben we gewerkt aan de planontwikkeling voor de bibliotheek en wijkbureau op het Brusselplein in Leidsche Rijn Centrum en hebben we gesprekken gevoerd met potentiële exploitanten voor de maatschappelijke ruimte in de Kopenhagenstraat. Ook zijn twee basisscholen en een gymzaal in Leidsche Rijn Centrum Zuid eind 2016 opgeleverd en hebben we de omliggende openbare ruimte inclusief schoolplein aangelegd. In 2016 zijn we gestart met de planontwikkeling van de Berlijnpleinparkeergarage (550 openbare parkeerplaatsen waaronder 50 P&R-parkeerplaatsen). Ook hebben we in 2016 gewerkt aan de planvoorbereiding van een horecapaviljoen op het Berlijnplein. In 2016 hebben we diverse activiteiten en evenementen georganiseerd op het Berlijnplein in aanloop naar de realisatie van de culturele voorziening.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
02-6-1-1 Realiseren van bouwrijpe grond	75.992	86.125	83.931	-2.194
Totaal Baten	75.992	86.125	83.931	-2.194
Lasten				
02-6-1-1 Realiseren van bouwrijpe grond	76.511	59.936	54.953	4.983
Totaal Lasten	76.511	59.936	54.953	4.983
Saldo baten en lasten	-519	26.189	28.978	2.789
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.159	2.159	2.159	0
Saldo na mutaties reserves	1.640	28.348	31.137	2.789

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Realiseren van bouwrijpe grond voor woningbouw, kantoren bedrijventerreinen, voorzieningen en aanleg en inrichting van bijbehorende openbare ruimte

De baten zijn in de Peilstok Grondexploitatie (3e Technische wijziging) geraamd op 86,1 miljoen euro. De lasten zijn op 53,2 miljoen euro geraamd en hiermee werd verondersteld dat het Onderhanden werk af zou nemen met 6,7 miljoen euro. De werkelijke baten hebben 86,7 miljoen euro bedragen, 0,630 miljoen euro meer. Dit wordt veroorzaakt door lagere opbrengsten wegens gronduitgifte ten bedrage van 4,6 miljoen euro (voornamelijk door uitgifte in Leidsche Rijn Centrum in 2017 in plaats van 2016), een hogere huuropbrengst van 0,4 miljoen euro, hogere overige inkomsten ten bedrage van 1,1 miljoen euro, een niet geraamde bijdrage uit het onderhanden werk van 0,55 miljoen wegens rentenadeel

en de van derden ontvangen bijdragen zijn 0,8 miljoen euro hoger dan geraamd. Door de verbetering van het resultaat van de grex Leidsche Rijn kon 2,2 miljoen uit de voorziening vrijvallen. De totale lasten hebben 57,7 miljoen euro bedragen, eveneens 2,1 miljoen euro minder. De plan- en vatkosten zijn 1,8 miljoen euro onder de raming gebleven en voor verwerving is 1 miljoen euro minder uitgeven. De kosten van het bouw en woonrijpmaken zijn 3,9 miljoen euro onder de raming gebleven en de rentelasten zijn 1,7 miljoen euro hoger dan geraamd. Doorbelastingen aan andere organisatie onderdelen zijn 6 miljoen euro hoger dan geraamd. In de voorjaarsnota is besloten om een bedrag van 26 miljoen euro vrij te laten vallen ten gunste van het rekeningsaldo 2016. Dit besluit wordt administratief verwerkt door een hogere bijdrage uit het Onderhanden werk. Als gevolg van deze mutaties is er 10,6 miljoen euro aan het Onderhanden werk onttrokken en omdat deze als negatieve lasten verwerkt worden komt het totaal van de netto uitgaven hiermee op 57,7 miljoen euro. Het saldo van het Onderhanden werk per 31-12-2016 bedraagt 34,5 miljoen euro.

Stationsgebied: Samen met partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

7.1 Een aantrekkelijk en economisch optimaal benut Stationsgebied

Indicatoren subdoelstelling 7.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2025
E7.1.1a Toename banen	Ecorys/BI	n.v.t.	2.280-2.510
Toename netto contant			
E7.1.1b waarde	Ecorys/BI	n.v.t.	290 miljoen euro
Toename ozb opbrengst			
E7.1.1c per jaar	BI	n.v.t.	4,8 miljoen euro

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2025
Toename aantal			
P7.1.1a woningen	Berap/MP	n.v.t.	2.229
Toename m2 kantoren			
P7.1.1b (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	251.714
Toename m2 winkels			
P7.1.1c (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	47.500
Toename m2 leisure			
P7.1.1d (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	70.000
Toename m2 cultuur			
P7.1.1e (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	37.500
P7.1.1f Toename m2 hotel (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	29.000
Toename m2 horeca			
P7.1.1g (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	12.515

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E7.1.1

Een aantrekkelijke en economisch optimaal benut Stationsgebied

Door de uitbreiding van vierkante meters winkels, voorzieningen en kantoren wordt werkgelegenheid toegevoegd. Daarnaast neemt door de uitbreiding van het vastgoed en de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte, de waarde van het vastgoed toe. De afzetmogelijkheden voor de marktpartijen zijn door de combinatie van bovenstaande factoren gunstig. Als gevolg hiervan stijgen de jaarlijkse inkomsten voor de gemeente (ozb-opbrengsten).

In de eindsituatie is de aantrekkelijkheid sterk verbeterd door sociaal veilige routes voor langzaam- en snelverkeer (Stationspassage, de Moreelsebrug en HOV banen), een kwalitatief hoogwaardig ingericht

openbaar gebied met aantrekkelijke pleinen (Jaarbeursplein, Stadsplateau, Stationsplein, Vredenburgplein en Smakkelaarsveld), gebouwde stallingsvoorzieningen voor 33.000 fietsen, vermindering van autoasfalt ten gunste van groen en water (herstel Catharijnesingel en Leidsche Rijn), nieuwe woningen in het gebied en de gezamenlijk gemaakte beheer- en onderhoudsafspraken van de (semi) openbare ruimtes in het gebied.

Mijlpalen in 2016 waren onder meer:

- aan de centrumzijde van het spoor: de afronding van de contractering en het publiekrechtelijke traject, en vervolgens de uitgifte van de kavels Noordgebouw en Het Platform (voorheen: Zuidgebouw), waardoor begin 2017 niet alleen het Stationsplein, maar ook alle aangrenzende projecten in uitvoering zijn;
- oplevering parkeergarage Catharijnesingel;
- start bouw van het WTC aan de westzijde, alsmede de (gedeeltelijke) oplevering en ingebruikname van de Bioscoop op het Jaarbeursterrein.
- in december is zowel Utrecht Centraal als de Moreelsebrug geopend en
- afronding van de Ontwikkelovereenkomst met Jaarbeurs in maart 2016 en de daarvan afgeleide grondleveringen in december 2016. Hiermee is de privaatrechtelijke basis geborgd voor de Omgevingsvisie Beurskwartier/ Lombokplein.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P7.1.1

Uitvoeren masterplan (inclusief jaarlijkse raadsbesluiten)

Uitvoeren masterplan (inclusief jaarlijkse raadsbesluiten)

De prestaties bestaan uit vastgoedprojecten van private partijen en gemeente en infrastructurele projecten. De programmatafel is te zien als een prestatie-indicator voor het vastgoedvolume.

In voorbereiding, uitvoering en oplevering in 2016

Infrastructurele werken

- Busstation Jaarbeurszijde en tijdelijk busstation Jaarbeursplein zijn opgeleverd
- Moreelsebrug is in december in gebruik genomen
- Aanbesteding herinrichting Croeselaan is opgestart
- Aanbesteding Knoopstalling is afgerond en werkzaamheden zijn gestart
- Herinrichting Knooppassage is in uitvoering
- Parkeergarage Jaarbeursplein; bouw is gestart
- Aanleg HOV-Baan Smakkelaarsveld; het tramtracé is gereed op het Smakkelaarsveld. De busbaan langs de FGH bank wordt uitgevoerd als de tijdelijke fietsenstallingen niet meer nodig zijn.
- Bouw 1e fase fietsenstalling en HOV viaduct Stationsplein is in uitvoering, HOV viaduct is in gebruik genomen
- Restanten Rijksmonument Vredenburg onder de Stadskamer zijn geplaatst
- Bouw plaatbrug Noord, naast Stadskamer, is aanbesteed en gestart met uitvoering
- Aanleg bergbezinkbassin thv SHV is in uitvoering, rioolzinker Catharijnesingel midden is gereed
- Inventarisatie randvoorwaarden en wensen Catharijnesingel Zuid
- Beheerconvenant voor onderhoud openbare ruimte (na oplevering diverse gebieden) is in ontwikkeling.

Vastgoed

- OV-terminal (ProRail); opgeleverd in 2016
- Bouw nieuwe parkeergarage Vredenburg (Klépierre); opgeleverd in 2016
- Uitvoering Westblok Entréegebouw (Klépierre); oplevering in 2018
- Uitvoering Poortgebouw c.a. (Klépierre): oplevering in 2018
- Renovatie Hoog Catharijne (Radboudkwartier, Klépierre); oplevering 2018
- Jaarbeursplein parkeergarage (Gemeente); start bouw was in 2015, oplevering 2018
- Bioscoop (Kinépolis); opgeleverd in 2016 (deels); volledige oplevering begin 2017
- CBRE: Uitgifteovereenkomst WTC, mei 2016
- WTC (CBRE): start bouw in 2016; oplevering in 2018

- NS/WesselsZeist : uitwerking en planbegeleiding Westflank-Noord, in het bijzonder woningbouwontwikkeling Fase 3A
- Voorbereiding woningbouw (Fase 3A) aan de Van Sijpesteijnkade (NS/WesselsZeist): start bouw begin 2017; oplevering in 2019
- Dura Vermeer/NIC: Planontwikkeling Noordgebouw en uitgifteovereenkomst in december 2016;
- Noordgebouw: start bouw begin 2017; oplevering in 2018
- ABC Planontwikkeling/Westplan Investors: Uitgifteovereenkomst, november 2016
- Het Platform: start bouw december 2016; oplevering in 2018
- Rijksverzamelkantoor De Knoop: start bouw 2016; oplevering in 2018
- Paviljoen op Stationsplein Oost: start bouw 2016; oplevering in 2017
- Voorzetgebouw Klépierre (eerste deel) aan Stationsplein Oost: start bouw 2016; oplevering in 2019 (het tweede deel wordt in 2019 opgeleverd)
- Jaarbeurs: Ontwikkelovereenkomst en Overeenkomst van Grondruiling (maart 2016 vastgesteld en overeengekomen); grondruiling is in december 2016 feitelijk geëffectueerd;
- Amrâth: planbegeleiding en voorbereiding bestemmingsplan
- Smakkelaarsveld: Raadsbesluit inzake ontwikkeling Smakkelaarsveld (optie Park+); marktconsultatie en participatievoorstel
- Healthy Urban Quarter: tenderprocedure gestart in oktober 2016.

Overig

Bouwhinderfonds is gestart met uitkeringen namens de partners Afstemmingsoverleg Programmering Stationsgebied

2^e fase stationsgebied

De 2e fase stationsgebied heeft in het teken gestaan van de totstandkoming van de structuurvisie Beurskwartier en Lombokplein. Er zijn circa 100 gesprekken met stakeholders gevoerd, er heeft een breed opgezet en diepgaand stadsgesprek plaatsgevonden, en er vonden twee kleinere vervolgstadsgesprekken, drie klankbordbijeenkomsten en een tweetal bewonersavonden Croeselaan plaats. Het Stadslab werd hiervoor opgericht, waar een deel van deze gesprekken plaatsvonden. Daarnaast zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd. In samenwerking met het Utrecht Sustainable Institute is er in het kader van het Smart Sustainable District-project onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van energieneutraliteit, klimaatrobustheid en een aantrekkelijk verblijfsgebied. In samenwerking met de ministeries Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken, Rijkswaterstaat en de Provincie Utrecht is ontwerpend onderzoek uitgevoerd naar duurzame mobiliteit, circulaire economie, energie- en klimaatneutraal en gezond gedrag. Andere onderzoeken werden uitgevoerd naar de haalbaarheid van een kabelbaan, bereikbaarheid van de Utrechtse binnenstad en de Milieu Effect Rapportage.

De participatiegesprekken en de onderzoeken hebben in eerste instantie geleid tot een zevental keuzedocumenten: identiteit, structuur, stad op ooghoogte, gezondheid, duurzaamheid, mobiliteit en ontwikkelstrategie. Over deze onderwerpen kreeg burger en politiek de kans een mening te vormen. Vervolgens zijn deze meningen tegen het licht gehouden en tegen elkaar afgewogen, wat heeft geleid tot een eerste draft van de concept-structuurvisie. Randvoorwaardelijke- en deelprojecten zoals tijdelijke maatregelen op het Westplein, placemaking en de expeditiebrug over het Merwerdekanaal werden opgestart of gecontinueerd. Het jaar 2017 staat in het teken van inspraak en besluitvorming. Naar verwachting ligt de structuurvisie vlak na de zomer ter vaststelling voor bij de gemeenteraad.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	83.561	110.584	91.106	-19.478
Totaal Baten	83.561	110.584	91.106	-19.478

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Lasten				
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	84.170	115.052	95.527	19.525
Totaal Lasten	84.170	115.052	95.527	19.525
Saldo baten en lasten	-610	-4.468	-4.421	47
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	989	1.039	1.039	0
Saldo na mutaties reserves	380	-3.429	-3.382	47

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren Masterplan

Het resultaat 2016 op het programma Stationsgebied sluit op 0,05 miljoen euro voordelig en is opgebouwd uit een drietal onderdelen: het geprognosticeerd eindresultaat van de grondexploitatie, de gerealiseerde lasten en baten grondexploitatie 2016 (cashflow) en het resultaat op het incidenteel deel van het krediet stenen en middelen Stads Kantoor.

Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Stationsgebied

Het geprognosticeerd eindsaldo van de geactualiseerde grondexploitatie (2022) sluit op nul. Voor een gedetailleerde toelichting op de ontwikkeling van de meerjarig geraamde lasten en baten verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling 2017, dat gelijktijdig met deze verantwoording voorligt.

Gerealiseerde lasten en baten grondexploitatie jaarsnede 2016 (cashflow)

De werkelijke ontvangsten in 2016 zijn 19,6 miljoen euro lager dan geraamd. Het verschil wordt met name verklaard doordat de inkomsten voor het Noordgebouw niet in 2016 maar begin 2017 zijn gerealiseerd. Vastgoedopbrengsten van het Zuidgebouw (ABC), WTC (CBRE), de Knoopkazerne (RGD), het Paviljoen, het Voorzetgebouw en de plinten op maaiveld rondom Hoog Catharijne (Klépierre) zijn het afgelopen jaar gerealiseerd. Daarnaast zijn bijdragen van derden later binnen komen dan geraamd, zoals een rijksbijdrage voor de realisatie van regionale voorzieningen. Verder zijn er lagere baten in verband met de activering van fietsenstalling Stationsplein Oost en De Knoop.

De gerealiseerde lasten grondexploitatie zijn in 2016, inclusief het onderhanden werk, per saldo 19,6 miljoen euro lager dan begroot. Het onderhanden werk is 24,3 miljoen euro hoger dan geraamd. Verder wordt het verschil van 43,9 miljoen euro vooral veroorzaakt door langere doorlooptijden van in uitvoering genomen werken, zoals Catharijnesingel Midden, Omgeving Kruisvaart en fietsenstalling De Knoop en Stationsplein Oost. Deze lasten schuiven door naar 2017. Daarnaast worden de lagere lasten verklaard door het project OV-terminal, waarbij afspraken met de provincie en Prorail hebben geleid tot een andere betalingsritme dan oorspronkelijk afgesproken. Activering van de kosten fietsenstalling Stationsplein Oost en De Knoop verklaren de overige lagere lasten.

Resultaat incidenteel krediet Stenen en middelen Stads Kantoor

Het resultaat op het incidentele restant krediet Stenen en middelen Stads Kantoor bedraagt 0,05 miljoen euro positief. Het resultaat bestaat uit 0,17 miljoen euro aan baten en 0,12 miljoen euro aan lasten. Voor het structurele deel van het restant krediet verwijzen wij naar de paragraaf investeringen en onderhoud kapitaalgoederen. De nazorgfase voor het structurele en incidentele deel wordt in 2017 afgerond.

Duurzaamheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een duurzame en gezonde stad.

We willen een duurzame en gezonde stad zijn waarin mensen wonen, werken en verblijven in gezonde lucht, met zo min mogelijk geluidsoverlast, een schone bodem en een veilige en groene leefomgeving. We willen zuinig omgaan met energie en grondstoffen door te streven naar een circulaire economie en energie duurzaam op te wekken. We blijven streven naar een klimaatneutraal Utrecht in 2030. Dat doen we gebieds- en stapsgewijs door te werken aan aardgasvrije gebieden en het stimuleren van zonne-energie. Dit scheelt bewoners en bedrijven energielasten, levert banen en bedrijvigheid op en is goed voor milieu en klimaat. Onze doelen zijn energiebesparing, de productie van groene energie, CO₂ reductie en duurzame werkgelegenheid. We werken daarin samen met netbeheerders en warmteleveranciers en met kleine en grote ondernemers. Het meewegen van belangen van milieu en volksgezondheid zoals bij lucht, geluid en bodem, gebeurt vaak in het kader van andere programma's. Bijvoorbeeld in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Het programma Duurzaamheid heeft daarom een nauwe samenhang met de programma's Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit, Openbare ruimte en Groen en het programma Volksgezondheid.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- ['Utrecht, energiek middelpunt van het land'- Energieplan Utrecht](#) (vastgesteld op 14 januari 2016) (pdf, 1,2 MB)
- [Duiding van het College bij het Energieplan](#) (vastgesteld op 14 januari 2016) (pdf, 1,7 MB)
- [Uitvoeringsprogramma Gezonde lucht voor Utrecht 2013-2015](#) (vastgesteld oktober 2013) (pdf, 1,2 MB)
- [Geluidnota](#) (herzien in 2014) (pdf, 1,9 MB)
- [Actieplan Geluid](#) (herzien in 2014) (pdf, 1,2 MB)
- [Nota Bodembeheer 2012-2022, 'Grondig werken 3'](#) (vastgesteld op 20 maart 2012, de actualisatie wordt naar verwachting vastgesteld in 2017) (pdf, 7,4 MB)
- [Gebiedsgericht Grondwaterbeleid](#) (vastgesteld op 12 mei 2009) (pdf, 2,1 MB)
- [Nota Externe veiligheid](#) (vastgesteld op 13 maart 2007) (pdf, 1,8 MB)

In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

1.1 In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 30% minder CO ₂ uitstoot in 2020 (vermindering CO ₂ emissies per inwoner)		t.o.v. basisjaar 2010	10% (17% per inwoner)	(verwacht april/mei 2017)
E1.1.2 20% opwekking van duurzame energie in 2020 (% van finaal energieverbruik)			4%	(verwacht april/mei 2017)
E1.1.3 10% van de daken heeft zonnepanelen			3%	4,5%
Toelichting: Schatting op basis van extrapolatie; definitief in juli '17.				

Prestatie-indicator		Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1	Wonen: Labelstappen corporatiewoningen per jaar	afsprak 'Bouwen aan de Stad'	n.v.t.	3.000	4.290
P1.1.10	Totaal aantal gecreëerde banen Toelichting: Met beschikbare gegevens is het niet mogelijk om een goede schatting te maken van de werkgelegenheid die direct te relateren is aan de inspanningen van de gemeente, zowel de directe als indirecte werkgelegenheid omvat en jaarlijks te monitoren is.	Utrechtse energie	n.v.t.	400	n.a.
P1.1.2	Wonen: Totaal aantal energieambassadeurs Toelichting: In 2016 is de capaciteit meer gaan zitten in activiteiten, het opzetten van een regionaal netwerk en kennisdeling dan in het werven extra ambassadeurs.	Utrechtse energie	n.v.t.	100	78
P1.1.3	Wonen: Huurders campagne (totaal aantal uitgebrachte adviezen) Toelichting: Er bleek bij huurders meer animo voor de adviezen dan verwacht, waardoor we het project hebben geïntensiveerd.	Utrechtse energie	n.v.t.	200	858
P1.1.4	Wonen: Aantal Nul-op-de-Meter woningen Toelichting: Het concept Nul op de Meter is gericht op grootschalige uitrol door een seriematige aanpak. Voor renovatie zijn maar een beperkt aantal woningen geschikt. We rapporteren hierover in de Voortgangsrapportage Utrechtse Energie.	Utrechtse Energie	n.v.t.	100	8
P1.1.5	Bedrijven: Top 10 Utrechtse bedrijven dat in overheidsaanpak zit (% totaal aantal bedrijven)	Utrechtse Energie	n.v.t.	75%	85%
P1.1.6	Bedrijven: Leningen verstrekt door het Energiefonds (in duizenden euro's)	Energiefonds	n.v.t.	4.000	2.300
P1.1.7	Bedrijven: Aantal bedrijven bezocht vanuit handhaving per jaar	Utrechtse energie	n.v.t.	200	213
P1.1.8	Duurzame opwek: geïnstalleerd vermogen zonnepanelen (MWp) Toelichting: Schatting op basis van extrapolatie; definitief in juli 2017.	Klimaatmonitor	n.v.t.	15,3	15,9
P1.1.9	Wonen: Bewoners die één of meer isolatiemaatregelen hebben genomen Toelichting: Betreft het aantal bewoners dat aangeeft dat de woning minimaal twee isolatiemaatregelen heeft (glas, muur, vloer en/of dak (inclusief groen dak). Hierbij gaat het ook om bewoners die in huurwoningen wonen en waarvan de eigenaar dit al heeft gedaan.	Utrechtse Energie enquête	n.v.t.	58%	58%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

30% minder CO₂ en 20% opwekking duurzame energie en 10 % van de daken heeft zonnepanelen in 2020

We beperken onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen zoals olie en aardgas door energie te besparen en duurzaam lokaal op te wekken. De ambitie (stip aan de horizon) is een klimaat neutrale stad in 2030 en 30% minder CO₂-uitstoot (ten opzichte van het basisjaar 2010), 20% lokale opwekking van duurzame energie in 2020 en 10% van de daken voorzien van zonnepanelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Uitwerken van de ambities op basis van het Energieplan en een nieuwe energieagenda 2016-2019

We hebben de ambities van het programma voor 2016-2019 uitgewerkt. Speerpunten zijn gebiedsgewijs en stapsgewijs werken aan aardgasvrije gebieden en het stimuleren van zonne-energie met als doel minimaal 10% van de daken te voorzien van zonnepanelen in 2020. We stimuleren activiteiten van anderen, die bijdragen aan de energietransitie in de stad. We doen dit door samen te werken met de belangrijkste spelers. Daarvoor is er dit jaar ook aan een aantal samenwerkingsovereenkomsten gewerkt zoals met Stedin als netbeheerder en Eneco als warmteleverancier.

De samenwerking vanuit het programma is bestuurlijk en organisatorisch verbreed door de vorming van de Regietafel Energietransitie Utrecht, waarin de belangrijkste stakeholders uit de stad deelnemen en vorm geven aan de stedelijke energietransitie en de aanpak rond aardgasvrije gebieden. In het Energieprogramma worden 'grotere' opgaven aangepakt door meer gebiedsgewijs te werken en bij alle gebiedsopgaven in de stad aan te sluiten. De lobby naar het rijk is geïntensiveerd, leidend tot actieve input bij het maken van nieuw rijksbeleid over de rol van aardgas, duurzame warmte en de stimulering van zonne-energie. Er is samengewerkt aan een green deal aardgasvrij (8 maart 2017 ondertekend), we hebben een plek aan tafel bij de ministeries van Economische Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en aan de warmtetafel, een goede betrokkenheid bij de Energiedialoog, en de discussie over de European Energy Directive (EED).

Utrecht blijft koploper op het gebied van zonne-energie. In de eerste ronde van SDE+ werden aan Utrecht, in vergelijking met de andere G4-steden, de meeste aanvragen toegekend. Samen met de stad organiseerden we de eerste Zon-10-daagse waaruit een nieuw samenwerkingsnetwerk is ontstaan. Ook lanceerden we met een aantal partners het platform buurtstroom voor postcodeoosprojecten. Van de subsidieregeling Collectieve Zonne-Energie projecten werd veel gebruik gemaakt: het budget voor 2016 was al snel uitgeput. Om die reden is het budget voor zonneroosprojecten in deze regeling ondergebracht. Universiteit Utrecht en UMC plaatsten dit jaar samen 6.500 zonnepanelen op het Utrecht Science Park. Dit is nu het grootste PV systeem in Utrecht. Het percentage daken met zonnepanelen is daarmee gestegen naar 4,5% (het gaat om een schatting op basis van extrapolatie, definitief percentage wordt verwacht in de loop van 2017).

Het grootste energieverbruik zit bij bedrijven. We richten onze aanpak op de grotere bedrijfsterreinen en grootverbruikers. In 2016 zijn er weer 213 bedrijven nieuw bezocht in het kader van handhaving. In totaal neemt nu 85% van de midden- en grootverbruikers in de stad Utrecht deel aan een overheidsaanpak resulterend in besparingen van 10% (gemiddeld bij alleen handhavingstraject) tot al bij enkele bedrijven volledige duurzame energieopwekking. De zorgsector heeft dit jaar een convenant ondertekend voor een gestandaardiseerde aanpak om samen energie en afval te besparen.

De gebiedsgerichte aanpak heeft veel uitwisseling van gegevens met samenwerkingspartners en daardoor nieuwe inzichten, opgeleverd. Dit leidt zowel tot betere kennis en input bij concrete projecten zoals warmteplan Rijnvliet en een aanpak voor all electric voor Haarrijn, als ook tot energie-ambities in de grotere opgaven zoals Beurskwartier, Merwedekanaalzone en Leidsche Rijn. Inmiddels zijn veel van de data, zoals van Stedin over het vervangen van leidingen, al openbaar gemaakt.

In 2016 bleek het milieurendement van stadsverwarming lager dan in de toenmalige kwaliteitsverklaring was vastgelegd. We hebben de rechtsgeldigheid van de vergunningen getoetst. We hebben, samen met Eneco en projectontwikkelaars maatregelen aan woningen getroffen waardoor deze woningen ook aan de bij aankoop gerechtvaardigde verwachtingen voldoen als met het lagere rendement wordt gerekend.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
03-1-1-1 Klimaat, energie en duurzaamheid	0	207	18	-189
Totaal Baten	0	207	18	-189
Lasten				
03-1-1-1 Klimaat, energie en duurzaamheid	7.044	8.317	8.517	-201
Totaal Lasten	7.044	8.317	8.517	-201
Saldo baten en lasten	-7.044	-8.110	-8.500	-390
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	41	41	41	0
Onttrekking reserves	0	688	688	0
Saldo na mutaties reserves	-7.086	-7.463	-7.853	-390

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Energie

Er zijn lagere baten én lagere lasten van 0,201 miljoen euro doordat er in 2016 minder subsidies zijn verstrekt dan begroot voor energiemaatregelen aan de corporaties. Tegenover de lagere verstrekking (lasten) staat ook een lagere inzet van vooruit ontvangen ISV-subsidie (baten). Daarnaast zien we in het jaarresultaat hogere baten én hogere lasten van 0,090 miljoen euro omdat een correctie op een verstrekte subsidie ten onrechte is geboekt op baten in plaats van op lasten.

Door overige kleine verschillen zijn de baten 0,012 miljoen euro hoger.

De lasten zijn verder 0,549 miljoen euro hoger als gevolg van:

- Problematiek van de Stadsverwarming (0,226 miljoen euro hoger)
- Stichting Utrecht Natuurlijk; de subsidie is 0,131 miljoen euro hoger dan begroot doordat de Dienstverleningsovereenkomst Castellum Hoge Woerd in 2016 met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2015 is afgesloten. De lasten van 2015 zijn ten onrechte niet verwerkt in de jaarrekening van 2015
- uitgaven voor de Energieagenda 2016 zijn 0,192 miljoen euro hoger dan begroot voornamelijk veroorzaakt door het versneld uitwerken van gebiedsgewijs en stapsgewijs werken aan aardgasvrije gebieden.

Daarnaast waren de lasten 0,147 miljoen euro lager ten gevolge van:

- Dierenbescherming; het nieuwe contract is ingegaan op 1 augustus 2016 waardoor in 2016 de lasten incidenteel lager waren (0,048 miljoen euro)
- Greendeal; lagere besteding dan begroot (0,099 miljoen euro).

Utrecht is een stad met een gezonde, stille en veilige leefomgeving

2.1 Utrecht is een stad met zo min mogelijk geluidsoverlast en een veilige leefomgeving

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1a Het percentage inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaai ervaart	Onderzoek Utrecht, Inwoners-enquête	2010	≤ 22%	27%
E2.1.1b De risico's en locaties van transport en gebruik gevaarlijke stoffen zijn bekend en beheerst	Provinciale risicokaartkaart.nl	-	gegevens gepubliceerd op www.risicokaart.nl	Gegevens gepubliceerd op www.risicokaart.nl

Toelichting: We weten waar de locaties zijn met opslag van gevaarlijke stoffen (bv tankstations) en deze zijn op de provinciale kaart aangegeven. De hoeveelheden zijn vastgelegd in de omgevingsvergunningen en de vergunningverlening ligt bij Reg. Uitvoeringsdienst

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Aantal woningen gesaneerd/geïsoleerd voor geluid	Eigen monitoring	-	175	0
Toelichting: In 2016 is voorbereidend werk verricht voor de geluidssanering van 132 woningen aan de Lessinglaan. Deze saneringsopgave komt in 2017 tot afronding.				

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

We willen méér dan alleen voldoen aan de wettelijke eisen voor externe veiligheid en geluid

De geluidbelasting in de woon- en werkomgeving kan tot gezondheidsproblemen leiden zoals ernstige hinder en slaapverstoring. Ook binnen de wettelijke normen voor geluid kunnen gezondheidsproblemen ontstaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen stellen we daarom aanvullende voorwaarden ter verbetering van het akoestisch woon- en leefklimaat. In de Geluidnota Utrecht 2014-2018 is het geluidbeleid vastgelegd. Op de lange termijn moet dit resulteren in een afname van de geluidhinder.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Aanvullend aan de wet voorwaarden stellen voor geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Kansen aangrijpen om bestaande knelpunten te verbeteren. Reguleren transport gevaarlijke stoffen

Aanvullend aan de wettelijke grenswaarden wordt geëist dat elke nieuwe woning tenminste één geluidsluwe gevel heeft waar je het raam open kan zetten zonder lawaai binnen te krijgen. Deze aanvullende eis beïnvloedt regelmatig de planvorming en/of uitwerking. Voorbeelden waar dit heeft gespeeld zijn Rijnvliet, Defensierrein – Merwedekanaalzone en het Veemarkterrein

In bestemmingsplannen in de uitleggebieden (zoals Leidsche Rijn) wordt aan vijf dB strengere grenswaarden getoetst om de akoestische ambitie voort te zetten. Deze strengere eis is toegepast bij de ontwikkeling van bestemmingsplannen zoals Leeuwesteijn, Leidsche Rijn Centrum Oost en Rijnvliet.

Ook bij de transitie van kantoren naar woonruimte worden akoestische eisen gesteld wat tot aanvullende geluidsmaatregelen kan leiden. Voorbeeld van een dergelijke transitie is een voormalig kantoorpand aan

de Nijenoord 2-4 waarin studentenwoningen zijn gerealiseerd. Hier moesten bouwkundige maatregelen getroffen worden ten behoeve van een geluidluwe gevel.

We hebben gelobbyd bij het rijk om de geluidshinder van rijksprojecten te beperken, zoals bij de Ring Utrecht en de spooruitbreiding Utrecht CS – Amsterdam-Rijnkanaal. Deze lobby had als resultaat, dat de spoorbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal stiller wordt gemaakt ondanks dat hiervoor geen wettelijke verplichting was. Ook worden er langs de snelwegen van de Ring bovenwettelijke maatregelen getroffen om de geluidshinder in de naastgelegen woonwijken te beperken. Verder is middels een provinciaal inpassingsplan, na jaren van ambtelijke en bestuurlijke lobby, de afronding van de geluidwal Veldhuizen op grondgebied van de gemeente Woerden planologisch mogelijk gemaakt. We zijn ook betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe Omgevingswet en de gerelateerde regelgeving voor geluid.

In 2016 is een deel van de benodigde geluidisolatie bij woningen langs de Uithoflijn (Vaartsestraat, Pelikaanstraat en Oude Houtensepad) uitgevoerd. De uitvoering zal doorlopen in 2017. In 2016 is gestart met het geluidisolatie-onderzoek vanwege de aanleg van de busbaan Transwijk (HOV Zuidradiaal - Z80). In 2017 start het isoleren van de woningen. De Lessinglaan/Haydnlaan kent een gecombineerde aanpak van geluids- en warmte-isolatie. In 2016 zijn 132 woningen onderzocht. Alle bewoners hebben een warmte-isolatie-advies gehad. De uitwerking van het geluidsisolatie-onderzoek vergt meer tijd. Het project loopt daarom door in 2017. Uit de Utrechtmonitor 2017 blijkt dat het aantal mensen dat in 2016 aangaf vaak last te hebben van verkeerslawaaï is toegenomen met 4% ten opzichte van 23% in 2015.

Externe veiligheid

In 2016 hebben wij veiligheidsaspecten beoordeeld bij (concept) vergunningaanvragen van twee Bevi bedrijven. De vergunningstrajecten worden in 2017 afgerond. In 2016 zijn onderdelen van Leidsche Rijn (Leidsche Rijn Centrum Oost en Leeuwesteyn) en enkele plangebieden nabij het stationsgebied (Croeselaan, Stationsgebied en 2^e Daalsedijk, Wisselspoor) aan de normen voor externe veiligheid getoetst. Andere plannen waar we hebben getoetst waren de beheersverordening De Meern Noord, Maximapark, Vogelenbuurt, Wittevrouwen en het projectplan Tractieweg 41 (Werkspoor-kathedraal). Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over gemeentelijke wegen moet de vervoerder een ontheffing vragen. In het jaar 2016 hebben we ontheffingen verleend voor transport van en naar acht LPG stations, één LNG station, één bedrijf en 25 propaantanks. In 2016 is in vervolg op voorgaande jaren opnieuw een vergelijking gemaakt tussen verleende ontheffingen voor propaantransport en bij ons bekende propaantanks. In 2016 hebben wij in verband met wijzigingen van bedrijfssituaties diverse keren gegevens over externe veiligheid geleverd aan het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS).

In 2016 is het concept van het Ontwerp-Tracébesluit A27/A12 Ring Utrecht (OTB) voorgelegd aan belanghebbenden waaronder de gemeente Utrecht. In de maand mei is het ontwerpbesluit gepubliceerd. Zowel bij het concept OTB als bij het OTB hebben wij, in samenwerking met de provincie Utrecht, tekstbijdragen over externe veiligheid geleverd. In de maand mei werden door het ministerie van Infrastructuur en Milieu realisatiecijfers van transporten met gevaarlijke stoffen over het spoor in 2015 bekend gemaakt. Uit die informatie bleek dat de aantallen transporten niet in overeenstemming waren met het basisnet. Naar aanleiding van deze informatie hebben we bij het rijk aandacht gevraagd voor de ontstane situatie. In verband met onder andere de gewijzigde Wet vervoer gevaarlijke stoffen per 1 april 2015 is in 2015 begonnen met het opstellen van een nieuwe routeringsverordening. De routeringsverordening is in 2016 afgerond en vastgesteld door de gemeenteraad.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving		Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten					
03-2-1-1	Lucht, geluid en externe veiligheid	61	61	63	2
Totaal Baten		61	61	63	2

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Lasten				
03-2-1-1 Lucht, geluid en externe veiligheid	1.109	1.211	1.374	-163
Totaal Lasten	1.109	1.211	1.374	-163
Saldo baten en lasten	-1.048	-1.150	-1.311	-161
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-1.048	-1.150	-1.311	-161

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Preventieve maatregelen lucht, geluid en externe veiligheid

De belangrijkste oorzaak van de hogere lasten van 0,163 miljoen euro is dat er meer wettelijke taken voor luchtkwaliteit en geluid zijn verricht ten behoeve van gebiedsopgaven en bereikbaarheidsprojecten.

2.2 Utrecht heeft een schone bodem

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1 Vracht verontreiniging (de nog aanwezige verontreiniging in het grondwater)	Gebiedsplan gebiedgericht Grondwaterbeheer	2013 (1.475 kg)	1.350 kg	Volgt
Toelichting: Met het in 2016 opgestelde monitoringsplan is gestart met het plaatsen van extra meetnetpeilbuizen en voorbereiden van gerichte grondwatermonitoring. De uitvoering van monitoring loopt door tot in 2017 waardoor dit cijfer medio 2017 bekend wordt.				
E2.2.2 In 2018 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak belemmeren gesaneerd	Bijlage 7 Gebiedsplan gebiedsgericht Grondwaterbeheer	2015 (0)	40%	20%
Toelichting: In 2016 is gestart met het uitvoeren van bodemonderzoeken ter voorbereiding van de daadwerkelijke sanering. Deze onderzoeken lopen door tot in 2017.				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1 Raadpleging bodeminformatiesystemen	Eigen monitoring	2015 (9.754)	10.000	9.256
P2.2.2 Aantal nieuwe betalende deelnemers aan het gebiedsplan	Eigen monitoring	2015 (0)	2	2

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.2.1

De bodem is geschikt voor het gewenste gebruik, zonder gevaar voor de gezondheid

We willen nieuwe verontreiniging van de bodem voorkomen. En waar de bodem verontreinigd is en risico's voor de gezondheid bestaan, hebben we gezorgd dat de bodem weer geschikt gemaakt werd voor het gewenste gebruik.

Effectdoelstelling E2.2.2

Milieuhygiënisch gestage verbetering van de kwaliteit

We willen gestage kwaliteitsverbetering van de bodemkwaliteit en tenminste realiseren van het standstill beginsel (als de milieukwaliteit in een gebied beter is dan de geldende eisen mag dit relatief schone gebied niet verslechteren).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Beheren van de ondergrond

Beheren van de ondergrond

In 2016 is de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak van start gegaan volgens de 3 beleidsprincipes:

Beschermen, verbeteren en benutten.

In het gebiedsplan zijn vijf locaties benoemd die een risico vormen voor de schone gebieden en gesaneerd moeten worden. De vijf locaties zijn de Reactorweg 11-Atoomweg 12, Amsterdamsestraatweg 312-314, Jutfaseweg 226, Vrouwjutenstraat en Notebomenlaan 5. Momenteel zijn we op de Reactorweg 11-Atoomweg 12, Amsterdamsestraatweg 312-314 en Jutfaseweg 226 bezig met onderzoek ter voorbereiding van de daadwerkelijke sanering. De verwachting is dat de realisatie binnen vijf jaar voltooid is. Over het benutten van de ondergrond is eind 2016 de Utrechtse Bodemenergie Agenda ondertekend. Deze samenwerkingsagenda heeft tot doel om in samenwerking met de provincie de ondergrond duurzaam te benutten door vormen van duurzame energie.

De drie beleidspijlers van beschermen, verbeteren en benutten zijn binnen de gemeentelijke beleidsontwikkelingen ingebracht in het project Beter Bestemmen. In de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte (2016) is 'meer en eerder aandacht voor de relatie tussen de bovengrond en ondergrond' opgenomen als een leidend principe voor ruimtelijke kwaliteit (gebruik, inrichting en beheer).

Om de begroting van het gebiedsplan sluitend te krijgen voor de komende 30 jaar ligt er een opgave om in totaal circa 2 miljoen euro bijdrage van derden te verwerven. Hiervoor werkt de gemeente momenteel aan een werkwijze voor derden om gebruik te maken van de gebiedsgerichte aanpak (P2.2.2). Het verkregen geld komt in een reserve en wordt deels besteed aan de monitoring van de gebiedsgerichte aanpak en deels aan de beheersing van risico's voor de mens en risico's op verspreiding naar het schone gebied.

De sanering van de west plas van de Nedereindse Plas is eind 2016 afgerond. In 2017 zal de voorbereiding van start gaan van de sanering van de oostplas. Er is (met financiële steun van het Rijk) gestart met onderzoek naar de afbouw van de nazorg van het Griftpark. Het doel van het onderzoek is om of de eeuwigdurende nazorg van het Griftpark eindig te maken of om de nazorg eeuwigdurend voort te zetten tegen minimale kosten. Daar waar een mogelijke geval is van ernstige bodemverontreiniging, is bodemonderzoek gedaan. De nadruk heeft gelegen op het uitsluiten van humane risico's.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
03-2-2-1 Schone bodem	2.832	3	361	358
Totaal Baten	2.832	3	361	358
Lasten				
03-2-2-1 Schone bodem	2.864	4.124	2.788	1.335
Totaal Lasten	2.864	4.124	2.788	1.335
Saldo baten en lasten	-32	-4.121	-2.427	1.693
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	100	100	0
Saldo na mutaties reserves	-32	-4.021	-2.327	1.693

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schone bodem

Baten

De baten zijn 0,358 miljoen euro hoger dan begroot, grotendeels veroorzaakt door ontvangen bijdragen voor het gebiedsplan waarmee in de begroting geen rekening was gehouden (0,361 miljoen euro). Door overige kleine verschillen zijn de baten 0,003 miljoen euro lager.

Het verschil bij de baten tussen de nominale begroting en de actuele begroting is ontstaan doordat de bijdrage van het Rijk uit het bodemconvenant 2016-2020 wordt afgerekend via het gemeentefonds (dus als budget wordt verstrekt), terwijl dit voorheen als subsidie werd verstrekt.

Lasten

De lasten zijn per saldo 1,335 miljoen euro lager dan begroot, wat veroorzaakt wordt door

- Uitvoering van de vervanging van de apparatuur Griftpark start in 2017 (1,600 miljoen euro lager)
- De bijdrage aan het Prozeeterrein wacht op het definitieve saneringsrapport (0,400 miljoen euro lager)
- De driejaarlijkse monitoring binnen het gebiedsplan loopt door in 2017 (0,256 miljoen euro lager)
- De uitgaven voor de sanering van de Nedereindseplas zijn 0,278 miljoen euro hoger, dit hangt samen met strenge verantwoordingseisen van de uitgevoerde saneringswerkzaamheden
- De sanering Akkrumerraklaan in Leidsche Rijn (0,726 miljoen euro hoger)
- Overige kleine verschillen (0,083 miljoen euro lager).

2.3 Utrecht heeft een gezonde lucht

Indicatoren subdoelstelling 2.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.3.1a WHO advieswaarden fijnstof realiseren	WHO/RIVM	2015	Dalende trend fijnstof	Licht dalende trend
E2.3.1b Wettelijke norm fijnstof (PM 10) jaargemiddelde concentratie is 40µg/m3 Toelichting: Er is sprake van een licht dalende trend.	Monitoringsrapportage	2011	Dalende trend fijnstof	Max. 23µg/m3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.3.1c Wettelijke norm fijnstof (PM10) maximaal 35 dagen overschrijding 24-uursgemiddelde grenswaarde is 50µg/m3	Monitoringsrapportage	2011	Dalende trend fijnstof	Max. 11 dgn
Toelichting: Er is sprake van een licht dalende trend.				
E2.3.1d Wettelijke norm stikstofdioxide (NO) Jaargemiddelde concentratie 40 µg/m3	Monitoringsrapportage	2011	Dalende trend stikstofdioxide	Max. 42µg/m3
Toelichting: Er is sprake van een licht dalende trend.				
E2.3.1e Wettelijke norm stikstofdioxide (NO). Maximaal achttien keer overschrijding uurconcentratie van 200 µg/m3	Monitoringsrapportage	2011	Dalende trend stikstofdioxide	0 dgn

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.3.1a Zie programma Bereikbaarheid voor NSL-maatregelen	Gezonde lucht voor Utrecht	Jaarlijkse monitoringsrapportages luchtkwaliteit	2011 voldoen aan de grenswaarden PM10	ja
P2.3.1b Zie programma Bereikbaarheid voor NSL-maatregelen	Gezonde lucht voor Utrecht	Jaarlijkse monitoringsrapportages luchtkwaliteit	2015: voldoen aan de grenswaarden NO2	Naar verwachting ja (*)
Toelichting: (*) dit wordt medio 2017 definitief duidelijk.				

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.3.1

Minimaal voldoen aan de wettelijke EU-normen voor fijn stof en stikstofdioxide

Jaarlijks verschijnt medio oktober/november een landelijke rapportage over het voorgaande jaar. Over 2016 komen dus pas in de tweede helft van 2017 de gegevens over de luchtkwaliteit beschikbaar. Uit de landelijke Monitoringsrapportage Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit komt naar voren dat landelijk de gemiddelde concentraties stikstofdioxide en fijn stof ook in 2015 verder zijn gedaald.

Fijn stof

De landelijke Monitoringsrapportage laat zien dat er voor het jaar 2015 in Utrecht geen (potentiële) overschrijdingen waren van de EU-grenswaarden voor fijn stof (PM_{2,5} en PM₁₀). Ook voor 2016 verwachten we geen overschrijdingen van de EU-grenswaarden voor fijn stof. In 2015 bedroeg de grootschalige achtergrondconcentratie voor fijn stof in de provincie Utrecht 19,9 µg/m³, net onder de

WHO-advieswaarde van $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De berekende concentraties langs (drukke) wegen in de gemeente Utrecht zijn vrijwel allemaal hoger dan de WHO-advieswaarde, tot maximaal circa $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Stikstofdioxide

Voor Utrecht laat de Monitoringsrapportage NSL 2016 voor het jaar 2015 drie overschrijdingen zien van de Europese jaargemiddelde grenswaarde voor stikstofdioxide, waarvan één langs de Graadt van Roggenweg en twee langs de Waterlinieweg. Ter plekke van de overschrijdingen langs de Waterlinieweg bevinden zich geen woningen en vindt geen blootstelling plaats. Daarnaast worden er circa 30 bijna-overschrijdingen berekend voor stikstofdioxide. In vergelijking met vorig jaar, toen er één knelpunt was en 23 bijna-overschrijdingen, is dit een lichte verslechtering. Het hardnekkige knelpunt voor stikstofdioxide langs de Catharijnesingel is verdwenen. Door de verbetering van de achtergrondconcentraties voor stikstofdioxide en lagere emissiefactoren is de verwachting voor 2016 dat de concentraties licht zijn gedaald, maar verwachten we nog wel dezelfde overschrijdingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.3.1

Uitvoeren maatregelen Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), inclusief jaarlijkse monitor en bijsturing

De maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Gezonde lucht 2013-2015 en het Nationaal Samenwerkingsprogramma Lucht zijn uitgevoerd. Daarnaast wordt de luchtkwaliteit gemonitord, zowel met metingen als met berekeningen. De gemeentelijke NSL-Monitoringsrapportage 2015 zoomt in op de in december 2015 verschenen landelijke NSL-Monitoringsrapportage. In de gemeentelijke rapportage is in de voortgang van de afzonderlijke 'In Betekenende Mate-projecten' (IBM-projecten) opgenomen. Ook is de stand van zaken vooral de uitvoering van de maatregelen van het 'Uitvoeringsprogramma 2013 – 2015, Gezonde lucht voor Utrecht' opgenomen. Tegelijkertijd met de gemeentelijke NSL-Monitoringsrapportage is de gemeentelijke Luchtmeetnetrapportage uitgebracht.

Bereikbaarheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een aantrekkelijke en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is.

De stad groeit; er komen steeds meer mensen wonen en werken in Utrecht. Deze groei vertaalt zich door naar een groeiende mobiliteitsvraag. Hiervoor bouwen we aan een duurzaam mobiliteitssysteem waarbij we het accent leggen op openbaar vervoer, fiets en voetganger. Dat draagt bij aan een aantrekkelijke en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is. Het Verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen, vastgesteld in 2016, bevat een blauwdruk van zo'n mobiliteitssysteem.

Utrecht maken we samen en dat geldt ook voor de omslag naar een aantrekkelijk en duurzaam mobiliteitssysteem waar we samen met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen in de stad en met andere overheden aan werken. In dit systeem zijn de behoeften van gebruikers van de openbare ruimte en de mobiliteitsbehoefte met elkaar in evenwicht. En in dit mobiliteitssysteem is Utrecht bereikbaar met alle vervoerwijzen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen](#) (pdf, 16,4 MB)
- [Nota Stallen en Parkeren](#) (pdf, 1,3 MB)
- [Actieplan Utrecht Fietst!](#) (pdf, 14,7)
- [Actieplan Voetganger](#) (pdf, 2,1 MB)
- [Actieplan Utrecht werkt aan verkeersveiligheid](#) (pdf, 9.1 MB)
- [Actieplan Schoon Vervoer](#) (pdf, 746 kB)
- [Actieplan Goederenvervoer](#) (pdf, 693 kB)
- [Actieplan De Gebruiker Centraal](#) (pdf, 476 kB)
- [Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2016](#) (pdf, 3,4 MB)

Utrecht is een aantrekkelijke en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is

1.1 Voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet-fysieke maatregelen die bijdragen aan duurzame mobiliteit

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016

E1.1.1 Zie onder subdoelstelling 2:
effecten van niet fysieke en
fysiek maatregelen zijn
gelijk en versterken elkaar

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1a Oplaadpalen	Actieplan Schoon Vervoer	2013	In de openbare ruimte 320; Semi openbare laadpalen 200; Private laadpalen 100	In de openbare ruimte 322; Semi openbare laadpalen 110; Private laadpalen 185

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1b E-scooters	Actieplan Schoon Vervoer	2013	Zakelijk 400; Particulier 100	totaal: 700
P1.1.1c Logistiek ontkoppel punt projecten	Actieplan goederenvervoer	2016	In uitvoering	verkend
P1.1.1d Maatregelen meldpunt stoplichten	MPB	2016	In uitvoering	In uitvoering

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Inwoners, ondernemers en bezoekers kiezen bewust voor een vervoerswijze

We streven er naar dat inwoners, bezoekers en ondernemers meer bewust een vervoerswijze gaan kiezen voor een bepaalde reis. We willen mensen prikkelen om vaker voor duurzaam vervoer te kiezen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Uitvoeren van maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement (De gebruiker Centraal), schoon vervoer, goederenvervoer en verkeersmanagement

Mobiliteitsmanagement

In 2016 is gewerkt aan het programma De Gebruiker Centraal met een doelgroepgerichte aanpak voor mobiliteitsmanagement. In het voorjaar is het eerste actieplan geëvalueerd. In juni 2016 is het vervolgactieplan door het college van B en W vastgesteld (De Gebruiker Centraal 2016-2020). In het nieuwe actieplan zijn twee nieuwe doelgroepen toegevoegd, studenten en bezoekers. In 2016 zijn onder meer de volgende acties uitgevoerd:

- Inwoners; nieuwe inwoners ontvingen onder andere een fietsplattegrond en werden zo gestimuleerd om meer te gaan fietsen. In Vleuten- De Meern ontvingen mensen persoonlijk reisadvies op maat. In 2016 is een pilot uitgevoerd voor twee Leefstraten, waarbij de bewoners zelf hun straat tijdelijk mochten herinrichten
- Jeugd; de campagne Lekker Lopen, fijn fietsen; fietslessen, fietsexamens en debatten op scholen zijn met succes uitgevoerd en worden voortgezet
- Bezoekers; projecten rondom Publiekstrekken en evenementen, om onder andere hun communicatie over bereikbaarheid te verbeteren, zijn in voorbereiding
- Werknemers en werkgevers; platforms zoals U15 zijn versterkt en ontwikkelen in overleg met werkgevers bereikbaarheidsoplossingen. Op de Wetering komt een e-bike deelsysteem. E-bike roadshows zijn voortgezet en via de Utrechtinbeweging-app worden werknemers extra gestimuleerd om meer te gaan fietsen.

De twee pilots in de openbare ruimte: Herinrichting Vijfsprong Adriaan van Ostadelaan en Tolsteeg-Maliesingel, zijn uitgevoerd. De pilots betroffen een ander aanpak voor om te komen tot een herinrichting.

Schoon Vervoer

Het speerpunt van het actieplan Schoon Vervoer (2015-2020) is het stimuleren van elektrisch vervoer, met als uitgangspunt: 'elektrisch, tenzij het echt niet anders kan'. In 2016 hebben we veel aandacht besteed aan het stimuleren van de inzet van schone voertuigen voor de energietransitie. We ondersteunen Smart Solar Charging van WeDriveSolar om deelauto's uit te rollen in Utrecht en omgeving, die ingezet zullen worden voor opslag en teruglevering aan huishoudens, ten behoeve van netbalansering. Door partijen aan elkaar te verbinden hebben we Q-buzz en de provincie bereid gevonden om ook het bussenpark hierop in te gaan zetten. Buslijn 1 wordt volledig elektrisch: de ZE-bussen zijn voorzien van een accu die naast laden ook kan ontladen. Op piekmomenten in de avond worden de bussen ingezet om energie te leveren op de remise. De oplaadinfrastructuur is in 2016 verder uitgebreid en efficiënter gebruik hiervan is gestimuleerd. Gebruik van e-scooters is gestimuleerd. Het project 'brommers naar de rijbaan' is afgerond. Er is gestart met het maken van een plan van aanpak

met daarin mogelijkheden om scheepvaart te verschonen, in het kader van de motie 'Elektrisch vervoer over water'. We hebben maatregelen voor het verder stimuleren van autodelen - en de verschoning van de voertuigen die daarvoor worden ingezet - uitgevoerd. Tenslotte zijn elektrische aansluitpunten op evenemententerreinen gerealiseerd, waardoor het gebruik van dieselaggregaten tijdens evenementen wordt verminderd.

Goederenvervoer

Wij hebben in 2016 de voorbereiding getroffen voor vier stop en drop locaties voor de bevoorrading van horeca in de binnenstad. Samen met EVO, TLN en CMU hebben we een concept akkoord bereikt over raamwerk Zero Emission Stadslogistiek. De overeenkomst wordt dit jaar bekrachtigd. Ook vorig jaar hebben we het gebruik van twee bouwlogistieke centra gefaciliteerd en gestimuleerd. We hebben samen met een exploitant en met stakeholders op Lage Weide de mogelijkheden onderzocht om te komen tot een sluitende businesscase voor een Logistiek Ontkoppel Punt. Uiteindelijk is geconstateerd dat het hiervoor nog te vroeg is. De logistiek makelaar heeft tot slot meer dan 150 bedrijven benaderd om te bespreken welke mogelijkheden er zijn rondom efficiëntere en schonere logistiek.

Verkeersmanagement

Naar aanleiding van meldingen aan het Meldpunt Verkeerslichten zijn op deze locaties de stoplichten uitgezet. Op vijf locaties zijn de bedrijfstijden van de verkeerslichten korter geworden. Utrecht is één van de 'koplopers' voor de fiets - en OV UseCases van het Beter Benutten Vervolg project - C-ITS. Diverse fiets- en OV trajecten doen mee in de pilots en experimenten met slimme kruispunten. Op 't Goylaan is een volledig nieuwe manier van netwerkregelen geïntroduceerd voortkomend uit de resultaten van de Proof Of Concept (PoC) Utrecht-Zuid.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
04-1-1-1 Maatregelen duurzaam vervoer	0	5.177	7.852	2.675
Totaal Baten	0	5.177	7.852	2.675
Lasten				
04-1-1-1 Maatregelen duurzaam vervoer	3.782	9.947	10.751	-804
Totaal Lasten	3.782	9.947	10.751	-804
Saldo baten en lasten	-3.782	-4.770	-2.899	1.871
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.032	4.950	3.079	-1.871
Saldo na mutaties reserves	250	180	180	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement (de gebruiker centraal) schoon vervoer, goederenvervoer en verkeersmanagement

Algemene toelichting

In de begroting ramen wij de lasten en baten per jaar van de meerjarige projecten van het programma Bereikbaarheid op basis van de uitvoeringsplanning van het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB). Dit is het zogenaamde kasritme. Door vertraging of versnelling van projecten ontstaan er voordelige of nadelige afwijkingen van dit kasritme. Afwijkingen kunnen ook ontstaan omdat het betaalritme van

projecten niet synchroon loopt met de uitvoeringsplanning. Ook onverwachte situaties in projecten beïnvloeden het kasritme:

- Vertraging van een project of in het betaallitme leidt tot lagere lasten, maar ook tot lagere baten (subsidies) of een lagere onttrekking aan de reserve in een jaar
- Versnelling van een project of in het betaallitme leidt tot hogere lasten, maar ook tot hogere baten (subsidies) of een hogere onttrekking aan de reserve in een jaar
- Daarnaast kunnen projecten die in enig jaar worden afgesloten leiden tot voor- of nadelen. Meer informatie over af te sluiten projecten in 2016 is terug te vinden in de bijlage 'Af te sluiten investeringen'.

In het MPB is meer informatie opgenomen over de uitvoeringsplanning van de projecten.

Als gevolg van deze afwijkingen van de planning zijn de totale baten per saldo 2,675 miljoen euro lager en de lasten per saldo 0,804 miljoen euro lager dan begroot.

Onderstaand lichten wij de belangrijkste afwijkingen toe

- Doordat we de projecten uit het Nationale Samenwerking Programma Luchtkwaliteit binnen de subsidieperiode hebben uitgevoerd kunnen we het gehele bedrag van de FES4 middelen in de jaarrekening 2016 verantwoorden. Dit leidt in 2016 tot extra baten van totaal 3 miljoen euro.
- Verder zien we onder andere meer uitgaven in de projecten Schone bussen (0,6 miljoen euro), Elektrisch Vervoer (1,4 miljoen euro) en Actieplan De Gebruiker Centraal (0,6 miljoen euro).
- De uitgaven van de projecten op het gebied van Goederenvervoer, inclusief de Beter Benutten Vervolg projecten Stadsdistributie Stop en Drop, blijven achter bij de begroting (1,5 miljoen euro).

Reserves

De onttrekking aan de reserve is 1,871 miljoen euro lager dan begroot in verband met het kasritme van de bereikbaarheidsprojecten.

1.2 We bouwen met fysieke maatregelen aan een duurzame infrastructuur

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 % fietsgebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	OViN (CBS)	26% (2011 en 2012)	27%	nog niet beschikbaar
E1.2.2 % OV gebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	OViN (CBS)	15% (2011 en 2012)	18%	nog niet beschikbaar
E1.2.3 % autogebruik voor verplaatsingen in, van en naar de gemeente Utrecht op basis van modal split	OViN (CBS)	40% (2011 en 2012)	38%	nog niet beschikbaar

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1a Doorfietsroute Vechtoever fase 1	MPB	-	Gereed	Voorbereid
P1.2.1b Doorfietsroute Oosterspoorbaan	MPB	-	Gereed	Gereed

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1c Fietsbrug over AR kanaal	MPB	-	In uitvoering	In uitvoering
P1.2.1d 2e tranche verkeersveiligheidsmaatregelen	-	-	Minimaal in uitvoering	in uitvoering
P1.2.1e Verkeersveiligheidsmaatregelen Vleuterweide	MPB	-	Gereed	1e deel gereed
P1.2.2a De Uithoflijn	MPB	-	In uitvoering	In uitvoering
P1.2.2b Busbaan Dichterswijk	MPB	-	Ontwerp gereed	in voorbereiding
P1.2.2c Busbaan Transwijk	MPB	-	Aanbesteed	Gegund
P1.2.3a Stadsboulevard 't Goylaan	MPB	-	Gereed	Gereed
P1.2.3b Aansluiting NOUW2 op LRC	MPB	-	Gereed	Gereed

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Fietsers en voetgangers staan op de eerste plaats in een verkeersveilige stad

De fiets en de voetganger zijn wat ons betreft de belangrijkste vormen van vervoer in de stad. Er wordt al veel gefietst en gelopen in de stad en om het fietsgebruik en het lopen verder te stimuleren richten we ons op de realisatie van veilige, snelle, comfortabele, logische en herkenbare voetgangersvoorzieningen en fietsroutes en goede stallingsvoorzieningen voor de fiets. Verkeersveiligheid is dan ook belangrijk.

Effectdoelstelling E1.2.2

Het openbaar vervoer in, van en naar de stad is een aantrekkelijk vervoermiddel

Ook het Openbaar Vervoer speelt een grote rol in het bereikbaar en aantrekkelijk, leefbaar, gezond en duurzaam houden van Utrecht. In Utrecht is een van de drukste NS stations gevestigd met goede verbindingen naar plaatsen in het hele land. Ook heeft Utrecht een uitgebreid regionaal netwerk. Samen met het rijk en de regio werken we aan de verbetering van deze verbindingen, waarbij moet worden opgemerkt dat zij bevoegd gezag zijn. We richten ons op de verdere realisatie van veilige, snelle, comfortabele, herkenbare bus- en tramroutes.

Effectdoelstelling E1.2.3

Het autogebruik past in het duurzaam mobiliteitssysteem

In de stad zijn de bestemmingen bereikbaar voor de auto. We streven daarbij naar een efficiëntieverbetering, waarbij de milieuhinder, onveiligheid, barrièrewerking en overmatig ruimtebeslag worden teruggedrongen. Autoverkeer zonder herkomst of bestemming willen we op de snelwegen laten rijden. Bij de herinrichting van de binnenstedelijke verbindingswegen zoeken we de balans tussen de mobiliteitsbehoefte en de behoeften van de gebruiker van de openbare ruimte.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

Voetganger

We hebben in 2016 een meldpunt voetganger op de website geopend. We hebben 354 meldingen ontvangen. Waar mogelijk zijn of worden deze opgepakt waarbij we kijken naar 'werk met werk' maken. Voor de verbetering van het voetgangersnetwerk zijn twee pilots gestart, één rondom station Vaartsche Rijn en één bij winkelcentrum Overvecht. We hebben in een stadsgesprek met bewoners, ondernemers en belangengroepen de mogelijkheden voor de uitbreiding van het winkelwandelgebied verkend. We hebben een bijdrage geleverd aan recreatieve wandelroutes en de looproutes van en naar fietsenstallingen onderzocht.

Fiets

In 2016 is gestart met de voorbereiding van de integrale herinrichting van de Oosterkade/Westerkade, de Voorstraat/Wittevrouwenstraat en de Burgemeester Reigerstraat/Nachtegaalstraat. Deze herinrichtingen hebben als belangrijk doel om de positie van voetganger en fietser te verbeteren. Tevens is gestart met de aanleg van doorfietsroutes. De doorfietsroute Oosterspoorbaan is in gebruik. De uitvoering Vechtroute fase 1 is voorbereid en de start van het werk in januari 2017. De eerste fase van de singelroute Oost, de herinrichting van de Tolsteeg/Maliesingel, is afgerond. Samen met bewoners verkennen we oplossingen voor de kruising van de Maliebaan met de Nachtegaalstraat. De voorbereiding voor het vervolg van de singelroute Oost is gestart. Dit geldt ook voor de Vechtroute fase 2, de doorfietsroute parallel aan het spoor Amsterdam/Utrecht, de doorfietsroute Reactorweg, de doorfietsroute Overvecht/USP (waarvan het deel fietspad Tripkade al in uitvoering is) en de fietsroute langs het Amsterdam Rijnkanaal ter hoogte van de nieuwe wijk Leeuwesteijn. De Dafne Schippersbrug wordt begin 2017 in gebruik genomen. In het kader van de afronding van de top vijf fietsroutes is de Leidseweg opgeleverd, zijn de fietspaden langs de van Hoorne- en van Egmondkade opgeleverd, de aansluiting van het fietspad bij de Nedal fabriek verbeterd, de Muntsluis fietsvriendelijk bestraat, de aansluiting met de Dafne Schippersbrug door Park Oog-in Al in rood asfalt aangelegd, het fietspad van de oprit naar de Jutfasebrug verbreed en hersteld, het fietspad langs de Vleutensebaan opgeleverd, het fietspad in de noordelijke tunnelbuis van de Daalsetunnel verbreed en de Gouverneursstraat heringericht als fietsstraat, de fietspaden in en rondom de Leidscheveertunnel zijn verbeterd, de fietspaden bij de Stadionlaan verbeterd en is de aansluiting op de Albatrosbrug verbeterd. De Geraniumstraat wordt in januari 2017 opgeleverd als fietsstraat. De Moreelsebrug voor wandelaars en fietsers is in 2016 opgeleverd. Het fietspad bij de kop van Lombok en de aansluiting op de Leidseweg is definitief. In voorbereiding zijn nog de herinrichting van het laatste stukje Kanaalweg ter hoogte van de Cereol, het fietsvriendelijk herstraten van de Predikherenstraat, Noorderstraat, delen van de Herenroute en Domplein/Korte Nieuwstraat. Verder is de bouw de twee fietstunnels ter hoogte van de Daalsebuurt in onderzoek.

Verkeersveiligheid

In 2016 hebben we een intern onderzoek verricht naar de uitvoering van het programma Verkeersveiligheid. Uit dit onderzoek zijn aanbevelingen voor verbetering van programma- en projectmanagement naar voren gekomen; deze zijn in gang gezet. Een aantal maatregelen is uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de korte termijn maatregelen op de Kanaalstaat – Laan van Nieuw Guinea, de maatregelen op de Parkzichtlaan – Crouweldijk en de herinrichting van de Kapteynlaan. De aanpak van achttien knelpunten is daarnaast versneld.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

Samen met de provincie Utrecht leggen wij De Uithoflijn aan, een trambaan tussen Utrecht CS en De Uithof. Deze tram zal in 2020 45.000 reizigers per dag van en naar De Uithof vervoeren en dat komt ten goede aan de bereikbaarheid van de regio en de leefbaarheid langs het tracé. Voor de aanleg van De Uithoflijn is een gezamenlijke projectorganisatie Uithoflijn (provincie en gemeente) opgericht. Medio 2016 is de weg vrijgemaakt voor de aanleg van de trambaan op de Adama van Scheltemabaan en het

bus- tramstation centrumzijde. Daarvoor is namelijk de Dichtersbaan in gebruik genomen en zijn alle bussen naar het (tijdelijke) busstation aan de Jaarbeuszijde verhuisd. De aanleg van de Uithoflijn is inmiddels vergevorderd; op veel tracédelen zijn inmiddels rails en bovenleidingmasten aangebracht. Eind 2016 is het eerste tramstel op de remise in Nieuwegein gearriveerd. In 2016 is zowel de herinrichting van de Pelikaanstraat afgerond, alsook de werkzaamheden aan de naastgelegen bergingen, buurtstallingen en commerciële ruimtes onder trambaan. De inpassing van de trambaan is daarmee behoudens de herinrichting van de Vaartsestraat en het zuidelijke deel van de Oosterspoorbaan helemaal gereed.

De busbaan door Leidsche Rijn Centrum (de HOV Noordradialen N40 en N50) is eind november 2016 in gebruik genomen, inclusief het tijdelijk busstation. Oplevering definitieve busstation is medio 2017. Met de realisatie van de N40 en N50 is de gehele noordradiaal van het HOV-netwerk voltooid. Met de oplevering van de Vleutensebaan is de OV-doorsteek van de Atoomweg naar Wolfgang Pauliweg (NOUW2) en de touringcarhalte Reactorweg gerealiseerd. Deze touringcarhalte vervangt de -wegens de ontwikkelingen in Leidsche Rijn Centrum- vervallen locatie Muziektheater Leidsche Rijn. Voor de voltooiing van het volledige HOVnetwerk ontbreken nog twee schakels: de busbaan Transwijk (trajectdeel Z80) en de busbaan Dichterswijk (trajectdeel Z90). In 2016 is voor de Busbaan Transwijk het Voorlopig Ontwerp en het bestemmingsplan vastgesteld. Eind vorig jaar is de aanbestedingsprocedure afgerond en het project gegund. Voor de busbaan Dichterswijk hebben wij in 2016 in co-creatie het IPvE en FO opgesteld, waarvoor eind 2016 het participatietraject is gestart. In de eerste helft van 2017 zal dit IPvE met FO aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De herinrichting van de St. Jacobstraat, inclusief maatregelen voor een betere doorstroming van bussen, kon niet volledig worden afgerond in verband met de verbouwing van De Bijenkorf. In de zomer van 2017 zullen de afrondende werkzaamheden plaatsvinden.

Prestatiedoelstelling P1.2.3

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

In 2016 hebben we de aanpak van de besluitvorming over de opwaardering NRU, mede op het verzoek van de adviesgroep aangepast, in de zin dat de wijze van afkoppeling van de Moldaudreef en de keuze voor het verdiepte plein plaatsvinden bij de vaststelling van het Integraal Programma van Eisen. Zo is een integrale afweging geborgd. Besluitvorming vindt plaats in 2017. Ook voor de Westelijke Stadsboulevard wordt gewerkt aan een Integraal Programma van Eisen samen met bewoners en andere belanghebbenden. De stadsboulevard 't Goylaan is in gebruik. De Vleutensebaan is opgeleverd. Als alternatief voor een knip op de Maarssenseweg zijn de uitvoering van een rotonde en 30 kilometer maatregelen voor de Schoolstraat in voorbereiding.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
04-1-2-1 Maatregelen wijk fiets voetganger	329	3.304	4.869	1.565
04-1-2-2 Maatregelen openbaar Vervoer	9.632	12.893	8.535	-4.358
04-1-2-3 Maatregelen autogebruik	0	8.787	4.764	-4.023
Totaal Baten	9.961	24.984	18.168	-6.816
Lasten				
04-1-2-1 Maatregelen wijk fiets voetganger	8.357	18.298	20.694	-2.397
04-1-2-2 Maatregelen openbaar Vervoer	12.658	16.477	11.765	4.712
04-1-2-3 Maatregelen autogebruik	4.728	15.574	10.748	4.826
Totaal Lasten	25.743	50.349	43.208	7.141
Saldo baten en lasten	-15.782	-25.365	-25.040	325

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verskil actueel / realisatie
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	12.001	15.661	15.661	0
Onttrekking reserves	8.861	24.027	22.346	-1.682
Saldo na mutaties reserves	-18.921	-16.999	-18.355	-1.357

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemene toelichting:

In de begroting ramen wij de lasten en baten per jaar van de meerjarige projecten van het programma Bereikbaarheid op basis van de uitvoeringsplanning van het Meerjaren perspectief Bereikbaarheid (MPB). Dit is het zogenaamde kasritme. Door vertraging of versnelling van projecten ontstaan er voordelige of nadelige afwijkingen van dit kasritme. Afwijkingen kunnen ook ontstaan omdat het betaalritme van projecten niet synchroon loopt met de uitvoeringsplanning. Ook onverwachte situaties in projecten beïnvloeden het kasritme.

- Vertraging van een project of in het betaalritme leidt tot lagere lasten, maar ook tot lagere baten (subsidies) of een lagere onttrekking aan de reserve in een jaar
- Versnelling van een project of in het betaalritme leidt tot hogere lasten, maar ook tot hogere baten (subsidies) of een hogere onttrekking aan de reserve in een jaar
- Daarnaast kunnen projecten die in enig jaar worden afgesloten leiden tot voor- of nadelen. Meer informatie over af te sluiten projecten in 2016 is terug te vinden in de bijlage 'Af te sluiten investeringen'.

In het MPB is meer informatie opgenomen over de uitvoeringsplanning van de projecten.

Als gevolg van deze afwijkingen zijn de totale baten per saldo 6,816 miljoen euro lager en de lasten per saldo 7,141 miljoen euro lager dan begroot.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

Op het project Hoofd- en doorfietsroutes is 1,561 miljoen euro meer uitgegeven dan oorspronkelijk was begroot (kasritme).

Projecten waarbij geldt dat de werkzaamheden in 2016 nog niet volledig zijn uitgevoerd en een vervolg krijgen in 2017 zijn onder andere:

- Doorfietsroutes (2,178 miljoen euro)
- Verbeteren As van Berlage/Van Hoornekade en Van Egmondkade (0,866 miljoen euro)
- Herenroute (0,223 miljoen euro)
- Fietsparkeren Business case Openbaar Vervoer Terminal na pilot (0,376 miljoen euro)
- maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid (1,103 miljoen euro).

De uitbreiding van de tijdelijke fietsenstalling aan het Smakkelaarsveld heeft lagere lasten dan begroot (0,197 miljoen euro) en is in 2016 afgerond.

Overig:

Ten onrechte is een te hoog bedrag gestort in de vaste activa reserve voor de dekking van de Montessorischool (behorende bij het project 'Dafne Schippers fietsbrug'). Dit is 2,1 miljoen euro hoger dan noodzakelijk, waardoor de lasten in de jaarrekeningcijfers te hoog zijn. Met de bestedings- en dekkingsvoorstellen zullen wij u een technische correctie voorleggen van 2,1 miljoen euro om dit tekort te herstellen.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

- Bij het project 'HOV bestaande stad Z80' zijn de lasten 3,8 miljoen euro lager als gevolg van een afwijking in het betaalritme. De uitgaven volgen in 2017
- De uitgaven voor het project 'Bereikbaarheid van het station via de Oosterkade en de Westerkade' zijn 1,040 miljoen euro lager. Dit is te verklaren doordat het project in de voorbereiding vertraging heeft opgelopen waardoor de realisatie naar achteren is geschoven en daarmee ook de kosten.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

Bij onder andere de volgende projecten waren de lasten lager dan het geraamde kasritme:

- Het wegnummer- en informatiesysteem (1,400 miljoen euro lager)
- Integrale aanpak NRU (3,400 miljoen euro lager)
- Maatregelen alternatief KNIP Maarssenseweg (0,500 miljoen euro lager)
- Oversteekbaarheid Eykmanlaan (0,900 miljoen euro lager).
- Parkeerreizigersinformatiesysteem (PRIS); door een voordelige aanbesteding zijn de lasten 0,700 miljoen euro lager dan begroot. Dit voordeel is eerder gemeld en de vrijgevallen gemeentelijke middelen zijn via motie 2014/137 voor een bedrag van 0,400 miljoen euro bestemd voor verkeersveiligheid.

De bijdrage vanuit het programma aan de 'NOUW Leidsche Rijn Centrum' is in 2016 2,200 miljoen euro hoger dan begroot.

Mutaties reserves

De onttrekking aan de reserves is 1,682 miljoen euro lager dan begroot in verband met het kasritme van de bereikbaarheidsprojecten (zoals onder het kopje 'Algemeen' toegelicht).

1.3 Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een aantrekkelijke, leefbare en bereikbare stad

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.3.1 Aantal verkochte P+R combikaarten	-	125.373 (2010); 114.877 (2012)	140.000	179.951.
E1.3.2 Aantal gestalde fietsen in centrum en stationsgebied, bewaakt en onbewaakt (zaterdag in juni van 12-14 uur)	Fietsparkeerdrukmetingen	26.231 (2010); 26.947 (2012)	29.000	27.211

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.3.1 Stimuleren P+R gebruik	Parkeerexploitatie	-	In uitvoering	In voorbereiding
P1.3.2 Buurtstallingen	Parkeerexploitatie	-	+2	+3

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.3.1

Het parkeergedrag van automobilisten draagt bij aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

De nota Stallen en Parkeren, die uw raad in 2013 heeft vastgesteld, bevat de aanpak voor autoparkeren in lijn met Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar. De aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Effectdoelstelling E1.3.2

Het parkeergedrag van fietsers draagt bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte

De nota Stallen en Parkeren, die uw raad in 2013 heeft vastgesteld, bevat een de aanpak voor fietsparkeren in lijn met Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar. De aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren die bijdragen aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

De stap naar een volledige digitalisering van parkeervergunningen is gezet. In 2016 is een geslaagde pilot uitgevoerd, waardoor de digitalisering van zakelijke vergunningen uitgerold kan worden in 2017. Dit maakt een verdere optimalisering van de handhaving mogelijk, onder andere door meer inzet op informatie gestuurd handhaven. Het digitaliseren van de Europese gehandicaptenparkeerkaarten is complexer. We zijn daarom gestart door, samen met de RDW en de G4 gemeenten, een technisch ontwerp van de gewenste oplossing te maken. Het Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht is bij dit traject aangehaakt. In 2017 is het doel om dit ontwerp in productie te nemen. Wij hebben ingezet op een evenwichtige parkeerdruk en een zo hoog mogelijke betalingsbereidheid op fiscale parkeerplaatsen. Met data analyse en landelijke vergelijking hebben we een uniforme definitie gemaakt voor de betalingsbereidheid. Wij zijn in 2016 gestart met de aanbesteding van de scanapparatuur. De tweede scanauto is in het tweede kwartaal 2017 operationeel. Wij hebben het handhavingsprogramma 2016 conform uitgevoerd.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren die bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte

In 2016 hebben we de fietsenstalling Laag Catharijne geopend en daarmee voor de bezoekers van Tivoli Vredenburg een extra mogelijkheid gecreëerd om veilig te stallen. Het P-route fiets systeem, waarop de stalling Laag Catharijne is aangesloten, is uitgebreid (met de Pop-up stallingen) en verbeterd en er is een goedwerkende app beschikbaar. Ook op station Vaartsche Rijn is aan de Westerkade de door ProRail gebouwde fietsenstalling geopend. Er is aanvullende capaciteit voor fietsparkeren op straat gerealiseerd op de Vondellaan. Onder de trambaan bij station Vaartsche Rijn zijn ook drie buurtstallingen in gebruik genomen. De zoektocht naar goede locaties voor fietsparkeren in de binnenstad heeft geleid tot een overeenkomst met de ontwikkelaar van het oude Postkantoor op de Neude. In 2018 opent hier in de kelder een stalling met +/- 700 plekken. In de gehele stad zijn op verschillende plekken op verzoek van wijkbewoners/wijkbureau extra fietsklemmen bijgeplaatst. In 2016 is daarnaast het digitale entree systeem voor alle stallingen in de binnenstad geïmplementeerd. Op basis hiervan is een eerste monitor opgesteld waar allerlei gegevens over het gebruik van de stallingen zijn opgenomen.

In het stationsgebied is veel extra tijdelijke fietsparkeercapaciteit toegevoegd, onder andere op het Willemsviaduct en in de oksel bij de trambaan. De opening van de 1e fase van de Stationspleinstalling staat gepland voor medio 2017. Voor de exploitatie van de fietsenstallingen in het stationsgebied is een verlenging en verbreding van de pilot Fietsparkeren overeengekomen met ProRail en NS en het ministerie. Hierdoor blijven NS en ProRail ten minste tot 2019 bijdragen aan de beheer en exploitatielasten van de stationsstallingen. Tevens is er een convenant Fietsparkeren afgesloten tussen het Rijk, gemeenten, provincies, vervoersregio's en vervoersorganisaties waarbij alle partners zich verplichten tot het meewerken aan oplossingen voor het wegwerken van de tekorten aan plaatsen en de problematiek rondom de financiering van beheer en exploitatie.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
04-1-3-1 Maatregelen autoparkeren	29.926	30.796	32.589	1.793
04-1-3-2 Maatregelen fietsparkeren	504	677	580	-97
Totaal Baten	30.430	31.473	33.169	1.696
Lasten				
04-1-3-1 Maatregelen autoparkeren	16.504	14.689	13.986	703
04-1-3-2 Maatregelen fietsparkeren	4.678	5.264	5.104	160
Totaal Lasten	21.182	19.953	19.090	863
Saldo baten en lasten	9.248	11.520	14.078	2.558
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	470	523	523	0
Onttrekking reserves	1.119	1.929	1.381	-548
Saldo na mutaties reserves	9.897	12.926	14.936	2.010

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren die bijdragen aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

De baten zijn 1,793 miljoen euro hoger dan begroot. Dit komt grotendeels door stijging van de parkeerinkomsten als gevolg van toename van transacties (1,533 miljoen euro). Het overgrote deel is het gevolg van een 7,5% hogere betalingsbereidheid door informatieverricht handhaven. Deze efficiencyvoordelen waren bij de voorjaarsnota vanaf 2017 voorzien maar de baten stijgen eerder en fors dan verwacht. Vermoedelijk werkt de economische groei ook door in de toename van het aantal transacties en de langere parkeerduur. Vanaf 2e kwartaal 2017 worden de data van de nieuwe scanauto gebruikt om beter zicht te krijgen op het parkeergedrag in de stad. Daarnaast hebben wij meeropbrengsten uit de naheffingen en extra opbrengsten bij incidentele parkeervergunningen. De lasten voor autoparkeren zijn 0,703 miljoen euro lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een verdergaande digitalisering in de afhandeling van de vergunningsaanvragen, lagere personele en materiële lasten (0,506 miljoen euro lager) alsmede vertraging in de onderhoudswerkzaamheden (0,306 miljoen euro lager). Daar tegenover zijn de lasten hoger vanwege het vormen van een voorziening voor het btw geschil inzake de combivervoerskaarten (0,109 miljoen euro hoger).

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren die bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte

De lagere baten voor fietsparkeren (0,097 miljoen euro) zijn voornamelijk het gevolg van lagere opbrengsten van fietsen die langer dan 24 uur zijn gestald en lagere opbrengsten op de exploitatiestalling Vredenburg (0,211 miljoen euro). Daartegenover staan hogere baten (0,114 miljoen euro) door meer verwijderde fietsen. Dat komt doordat met een efficiëntere capaciteitsinzet meer wees- en gevaarlijk gestalde fietsen zijn verwijderd in het Stationsgebied en bij de nieuwe locaties de Drift en het Jaarbeursplein. De lagere lasten bij fietsparkeren (0,160 miljoen euro) zijn vooral een gevolg van lagere personele en materiële kosten bij de fietshandhaving en buurtstallingen.

Mutatie reserve

De onttrekking van de parkeerreserve is 0,548 miljoen euro lager vanwege vertraging in de uitvoering van het marketingplan P+R (0,118 miljoen euro) en vertraging van het meerjarig onderhoud (0,430 miljoen euro).

Openbare Ruimte en Groen

Algemene programmadoelstelling

De openbare ruimte moet naar onze mening leefbaar, duurzaam en aantrekkelijk zijn voor bewoners, gebruikers en bezoekers van onze stad. Een buitenruimte die plaats biedt aan iedereen om te leven, om te gebruiken en om te genieten is wat wij nastreven.

De openbare ruimte van Utrecht moet schoon, veilig en heel zijn. Het is van belang dat we onze doelstellingen halen. Daarbij gaat het zowel om de visuele kwaliteit (schoon, netjes en ordelijk), als de technische kwaliteit (veilig in gebruik en heel).

Groen en schoon

Het groenonderhoud en het schoonhouden van de straat werden door onze inwoners gemiddeld gewaardeerd met een 6,5. Daarmee is de doelstelling om minimaal een 6,0 te scoren behaald.

Afval

In 2016 is de hoeveelheid restafval per inwoner teruggebracht naar 240 kilo per inwoner. Daarmee is de doelstelling om de hoeveelheid restafval per inwoner in 2016 terug te brengen naar 245 kilo behaald. Ook de gestelde doelstellingen op het gebied van Het Nieuwe Inzamelen en het terugbrengen van de afvalinzameling met zakken, zijn behaald. Eind 2016 was 53% van de laagbouw huishoudens aangesloten op Het Nieuwe Inzamelen (doelstelling: 51%) en was het aantal huishoudens dat gebruik maakt van zakkeninzameling teruggebracht naar 21% (doelstelling: 29%). In 2016 waardeerden de bewoners de afvalinzameling met een 6,3. Daarmee is de doelstelling van een waardering van 7,0 of hoger niet gehaald. De reden hiervan is te herleiden naar onvoldoende maatwerk in de communicatie gekoppeld aan de aanloopp problemen bij Het Nieuwe Inzamelen en het bijplaatsen van afval rondom de ondergrondse containers. Hiervoor zijn inmiddels maatregelen getroffen en gaan we ervan uit dat deze doeltreffend zullen zijn. We hopen dat hiermee de waardering in 2017 weer naar het gewenste niveau zal gaan.

Kapitaalgoederen

De doelstelling om de achterstand in het onderhoud terug te brengen is behaald. Voor eind 2016 kwam deze uit op 91 miljoen euro. Tijdens het opstellen van de Nota Kapitaalgoederen Openbare ruimte 2016-2019, ultimo 2014, was de stand 95 miljoen euro. Mede door het structureel beschikbaar stellen van 1 miljoen euro, conform besluitvorming Coalitieakkoord, de incidentele impuls in 2016 van 1,4 miljoen euro, conform besluitvorming voorjaarsnota en het door ontwikkelen van werk met werk maken, hebben we het achterstallig onderhoud terug kunnen brengen naar 91 miljoen euro.

Klinkers en asfalt

Naast het uitgevoerde reguliere onderhoud aan de bestrating in verschillende delen van de stad, is een begin gemaakt met het terug brengen van een deel van de historie van het Domplein in het straatmotief. Daarmee worden de fundamente van de voormalige Salvatorkerk, de Heilige Kruiskerk en het middenschip van de Domkerk zichtbaar gemaakt. Belangrijk detail hierbij is dat alle obstakels zoals stoepranden en dergelijke uit het straatbeeld zullen verdwijnen. De verwachting is dat deze omvangrijke klus in november 2017 gereed is. Wat betreft het onderhoud aan asfalt, is het aanbrengen van een nieuw wegdek op delen van de Waterlinieweg vanaf de Berenkuil tot de aansluiting A 28 het belangrijkste project dat in 2016 is uitgevoerd. Op de Venuslaan inclusief de spooronderdoorgangen is eind 2016 achterstallig onderhoud asfalt op beide rijbanen aangepakt. Het asfalt op beide rijbanen is vervangen en het werk is ter hoogte van de Albatrosbrug gecombineerd met de inpassing van bushaltes. In de Choorstraat is in 2016 achterstallig onderhoud straatwerk aangepakt. De versleten stenen zijn vervangen conform materiaalgebruik binnenstad. Gelijktijdig zijn het riool en aansluitleidingen vervangen. In Kanaleneiland is in 2016 achterstallig onderhoud asfalt aangepakt. De Trumanlaan, Peltlaan en Bevinlaan zijn voorzien van nieuw asfalt en tevens zijn de aansluitleidingen op het riool vernieuwd. In Overvecht zijn in 2016 de Paranadreef, Moezeldreef en de Moldaudreef voorzien van nieuw asfalt en ook zijn de aansluitleidingen op het riool vernieuwd.

Rioolstelsel

In 2016 lag de prioriteit op de afwatering via het rioolstelsel en alles wat er mee te maken heeft. Zo is de bergingscapaciteit van het rioolstelsel vergroot met twee zogenoemde bergbezinkbassins, zijn een aantal grote rioolgemaal, zoals rioolgemaal Lange Hagelstraat en het rioolgemaal Kardinaal de Jongweg, gerenoveerd en stromen de natuurlijke afwateringen, zoals een aantal singels, nu beter door.

Bomenbeleid en groenplannen

Punt van aandacht blijft de conditie van de bomen op de werven van de grachten. Dit heeft invloed op het uitvoeren van het project Wal- en Kluismuren. Een verdere afweging hierover volgt in 2017. Overigens heeft het bomenbeleid in heel Utrecht voor een toename van het aantal bomen gezorgd en het daarbij zoveel mogelijk behouden van oudere exemplaren. Met de wijkgroenplannen is er vanuit de bewoners ideeën meer groen en belevingswaarde toegevoegd in wijken en buurten. Het gaat vaak niet om grote oppervlakten, maar om meer kleinere objecten, waar de bewoners veel waarde aan hechten in hun directe woonomgeving. Circa een derde blijft nadien in zelfbeheer. De ontwikkeling van het grootschalig groen om de stad ligt op schema. Afgelopen jaren zijn Wielreveldt en delen van Haarzuilens, Hamlaan etcetera opgeleverd. Deze gebieden leveren veel mogelijkheden op voor onze bewoners. Het beheer berust vaak bij derden (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer). Zorgen zijn er ontstaan rond de ontwikkelingen met betrekking tot de essentakziekte. Bij inspecties in Wijk Zuid blijkt dat ruim 80% van de essen in meer of mindere mate is aangetast door deze schimmelziekte. In ons omringende landen heeft deze ziekte geleid tot uiteindelijke sterfte van 80 tot 95% van het totale essenbestand. In Utrecht staan circa 24.000 essen. Een remedie tegen deze ziekte is op dit moment niet beschikbaar.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019](#) (pdf, 2,4 MB)
- [Plan gemeentelijke watertaken Utrecht 2016-2019](#) (pdf, 13,1 MB)
- [Groenstructuurplan](#) (pdf, 1,2 MB)
- [Meerjarenplanning Groen 2014-2017](#) (pdf, 2 MB)
- [Beleidsnota afval is grondstof 2015-2018](#) (pdf, 1,3 MB)

Openbare ruimte is veilig en functioneel

1.1 De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 Potentieel onveilige objecten in de openbare ruimte worden buiten werking gesteld, zodat iedereen zich veilig kan verplaatsen en verblijven	SW	40 (2008)	5	7

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1 Omvang achterstallig onderhoud (€ miljoen)	SW	195 (2007)	94	91

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

In de openbare ruimte kan iedereen zich veilig verplaatsen en verblijven

Periodiek voeren we inspecties uit om de veiligheid voor gebruikers van de openbare ruimte te kunnen garanderen. Als we niet direct het benodigde onderhoud konden uitvoeren, stelden we uit veiligheidsoverwegingen een deel van de openbare ruimte tijdelijk buiten gebruik. De doelstelling om het aantal functiebeperkende maatregelen tot vijf terug te brengen, is niet behaald. In 2016 hebben we uiteindelijk zeven objecten tijdelijk buiten werking moeten stellen. Van tevoren is moeilijk precies in te schatten hoeveel functiebeperkende maatregelen zich in een bepaald jaar voordoen. Drie van deze maatregelen waren gericht op het weren van ander verkeer dan voetgangers of fietsers over bruggen. De andere beperkingen betroffen het afsluiten of beperken van verkeer op (delen van) wegen en kades.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

We werken achterstallig onderhoud weg aan de kapitaalgoederen

In 2016 hebben we uitgevoerd wat we ons in de begroting hadden voorgenomen. Zo is groot onderhoud uitgevoerd op gedeelten van de rijbanen van de Waterlinieweg tussen de Berenkuil en de aansluiting op de A28. Ook is het vervangen van beschoeiing aan de oostzijde van de Oosterstroom in 2016 in gang gezet. We verwachten dat project in het eerste kwartaal 2017 af te ronden. Verder is de betonrenovatie van de Vondelbrug en de Vaartscherijnbrug klaar en beginnen we met een soortgelijke klus voor de Tolsteegbrug in het voorjaar van 2017.

Sier- en herbestrating

Samen met de belanghebbenden is gewerkt aan een ontwerp voor een aantrekkelijker Domplein waarbij 2.000 jaar geschiedenis zichtbaar wordt. Eind 2016 is gestart met de uitvoering van het Domplein zelf, in de omliggende omgeving is in 2016 al een groot deel gerealiseerd. Eveneens in het kader van het aantrekkelijker maken van de woonomgeving is een groot aantal woonstraten van gevel tot gevel aangepakt. Daarbij zijn op basis van het bomenbeleid bomen vervangen door jonge bomen. We hebben ook de groeiplaatsen verbeterd bij bomen die dit nodig hadden. Met een totaalaanpak richten we ons op het beperken van de overlast door boomwortelopdruk, het opnieuw bestraten en – waar nodig – het vervangen van de riolering. Overigens is de Biltonkade hier een goed voorbeeld van. Na jaren van oplappen voerden we daar een complete herbestrating uit, waarbij we rekening hielden met ernstige boomwortelopdruk, het behoud van de monumentale boomstructuur en wijkwensen.

Werven en bomen

Bij de werf- en walmuren wees aanvullend onderzoek uit dat de conditie van sommige bomen in het werkgebied in mindere staat verkeerde dan eerder was aangenomen. Herhaald onderzoek hiernaar leverde resultaten op die consequenties hebben voor de verdere uitvoering van het project Wal- en kluiswanden.

Verlichting en verkeer

Bij het onderhoud van de openbare verlichting lag de nadruk op het vervangen van lichtmasten, voedingskasten en openbare verlichtingskabels. Waar mogelijk is het vervangen gecombineerd met energiebesparende maatregelen en maatregelen die het licht reduceren.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
05-1-1-1 Achterstallig onderhoud wegwerken	4.399	5.854	6.142	288
Totaal Baten	4.399	5.854	6.142	288
Lasten				
05-1-1-1 Achterstallig onderhoud wegwerken	52.411	51.088	52.617	-1.530
Totaal Lasten	52.411	51.088	52.617	-1.530
Saldo baten en lasten	-48.013	-45.234	-46.476	-1.242
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	4.000	6.621	6.621	0
Ottrekking reserves	8.000	8.000	8.000	0
Saldo na mutaties reserves	-44.013	-43.855	-45.097	-1.242

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Achterstallig onderhoud wegwerken

Zoals hiervoor al inhoudelijk toegelicht is in 2016 uitgevoerd wat we ons in de begroting hadden voorgenomen. De in de voorjaarsnota beschikbaar gestelde incidentele impuls voor de leefomgeving van 1,4 miljoen euro, is vormgegeven. Werkzaamheden in de historische binnenstad, in de omgeving van het Domplein en groot onderhoudswerkzaamheden aan de Vaartsche Rijnbrug en Vondelbrug hebben plaatsgevonden. In verband met gunstige weersomstandigheden kon er tot het einde van december worden doorgewerkt aan grote projecten. Hierdoor is er vooruitgewerkt op de programmering van 2017. Projecten waarvan een doorlooptijd tot in het voorjaar van 2017 werd verwacht konden al in december worden afgerond. Het gaat hierbij vooral om het vervangen van asfalt en open verhardingen zoals de Isotopenweg, Paranadreef en diverse wegen in Leidsche Rijn. In totaal is voor 1,496 miljoen euro (conform de bestaande gedragslijn) vooruitgewerkt, dit zorgt voor een even groot nadeel op de lasten. De hiervoor genoemde incidentele impuls van 1,4 miljoen euro is gedekt uit het vrijvallen van de WIA-voorziening. Als gevolg hiervan was er geen dekking voor de WIA-lasten in 2016, het nadeel hiervan bedraagt 0,548 miljoen euro. Een nadeel van 0,496 miljoen euro ontstond door schades in de openbare ruimte. De baten van 0,288 miljoen euro bestaan voornamelijk uit de verhaalde schades. Om de problemen met betrekking tot de wateroverlast in Lombok op adequate wijze op te lossen is, bij besluitvorming Voorjaarsnota 2016, 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld. Uitvoering zal starten in 2017, derhalve ontstaan hierdoor in 2016 minder lasten van 1,0 miljoen euro. Overige kleinere voor- en nadelen op de lasten leveren per saldo 0,010 miljoen euro nadeel op.

1.2 Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Het aantal keer per jaar dat wateroverlast optreedt door het onvoldoende functioneren van het gemeentelijk hemelwater- en/of ontwateringssysteem	SW	64 (2012)	50	34

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1 Jaarlijks 5km re-linen/vervangen	SW	5 km (2009)	5 km	4,3

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Een goed functionerend rioolstelsel

Door het rioolstelsel goed te beheren en te onderhouden zorgen we ervoor dat het afvalwater veilig wordt ingezameld en afgevoerd, zonder risico's voor de volksgezondheid en het milieu. Het hemelwater zamelen we in en verwerken we op dusdanige wijze dat er geen wateroverlast op straat optreedt. Het streven is om zoveel mogelijk hemelwater via de bodem of via waterwegen af te laten vloeien. Hierdoor wordt minder beroep gedaan op de bergingscapaciteit in het rioolstelsel en wordt voorkomen dat relatief schoon water naar de zuivering gaat. De meldingen van wateroverlast geven ons een deel van het beeld hoe ons rioolstelsel functioneert. Zoals aangekondigd in het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht doen wij nog onderzoek naar een meer nauwkeurige effectindicator. Informatie over het jaarlijks aantal grondwatermeldingen volgt in het kader van het Duurzaamheidsverslag.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Vervangen en re-linen van vijf kilometer riolering per jaar, het realiseren van éénbergbezinkbassin per jaar en afkoppelen van twee hectare verhard oppervlak

Uitgevoerd in 2016 zijn de projecten in De Meern Zonstraat, Meentweg (gedeeltelijk), Pr. Irenelaan, Pr. Beatrixlaan, Pr. Margrietlaan, Melkmeisjeslaan, Gouvernantelaan, Zeilmakerslaan, Stoelenmakerslaan en in Veldhuizen De Milan Viscontilaan (gedeeltelijk) alle in verband met afkoppelen en grondwateroverlast. Verder zijn riolen vernieuwd in het Oppenheimplein, Pr. Irenelaan (Zuilen), De Wiericke, Nieuwravenstraat, P. Nieuwlandstraat en Patrimoniumstraat. In combinatie sloop/nieuwbouw en/of met herinrichting van straten zijn riolen vernieuwd in de Vechtensteinlaan, Queeckhovenplein, Boelesteinlaan, Goudesteinlaan, Weresteinlaan, Leidseweg, G. Borgesiuslaan, Verenigingstraat, Verenigingdwarsstraat, Schermerhornstraat.

In de Trumanlaan, Peltlaan, Pearsonlaan, Auriolaan, Monnetlaan, Kapteynlaan, 't Goylaan, Zadelstraat en Choorstraat zijn de aansluitleidingen vernieuwd gelijktijdig met de reconstructie/herinrichting van de rijweg.

Ook troffen we maatregelen om wateroverlast te voorkomen. Hiervoor wordt de bergingscapaciteit van het rioolstelsel vergroot. Zo is in de Rijnkade gestart met de realisatie van een bergbezinkbassin en zijn we gestart met de voorbereiding van het bergbezinkbassin in het Willemsplantsoen. We bouwen twee bassins in plaats van één bassin (Catharijnesingel). Daardoor is 0,7 kilometer minder riool vervangen.

Ook koppelen we waar het mogelijk was verhard oppervlak af. Bij de projecten Queeekhovenplein en City Campus Max werd de afkoppeling van de nieuwbouw gerealiseerd. De renovatie van het rioolgemaal Lange Hagelstraat is gereed en de renovatie van het rioolgemaal Kardinaal de Jongweg is gestart en begin 2017 gereed. De uitgevoerde waterkwaliteitsmaatregelen in 2016 zijn vooral nog gebaseerd op de wijkwaterplannen. Komende jaren baseren we ons op een onderzoek naar de waterkwaliteit in Utrecht op 92 locaties. De belangrijkste maatregelen die in 2016 zijn uitgevoerd zijn:

- Aanleg park de Groene Kop (Tuindorp), met daarin veel extra waterberging en aanleg van natuurvriendelijke oevers samen met Meerjaren groenprogramma en Hoogheemraadschap
- Verbetering doorstroming Vechtzoompark (Overvecht) ter bestrijding kroosvorming samen met Hoogheemraadschap
- Verbetering doorstroming Oudenrijnsingel (De Meern) ter bestrijding kroosvorming samen met Hoogheemraadschap
- Aanbrengen drijfwaterplanten en vegetatie-eilanden Stadsbuitengracht (Binnenstad) samen met bewoners en Hoogheemraadschap.

In 2016 is veel aandacht uitgegaan naar het samen met bewoners verminderen van de wateroverlast in de souterrainwoningen in Lombok en Zeeheldenbuurt. In 2017 zal begonnen worden met de realisatie. Om Utrecht ook in de toekomst wateroverlast bestendig te houden zijn we doorgegaan met afkoppelen. De verbreding van de afkoppeldoelstelling waarmee we ook het vervangen van verharding door groen kunnen financieren, heeft ertoe geleid dat we in 2016 één hectare verhard oppervlak hebben vergroend.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
05-1-2-1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering	38.333	37.962	39.177	1.216
Totaal Baten	38.333	37.962	39.177	1.216
Lasten				
05-1-2-1 Vervangen en re-linen van 5 km riolering	30.070	30.039	29.830	208
Totaal Lasten	30.070	30.039	29.830	208
Saldo baten en lasten	8.263	7.923	9.347	1.424
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	8.263	7.923	9.347	1.424

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Vervangen en re-linen van vijf kilometer riolering

De hogere baten van 1,216 miljoen euro zijn met name te verklaren door hogere opbrengsten uit de rioolheffing als gevolg van meer volume (betalers) en een lagere oninbaarheid van vorderingen dan bij de tariefopstelling 2016 rekening mee is gehouden. De structurele component van het voordeel op de baten is meegenomen bij de tariefopstelling 2017 en heeft geleid tot een substantiële verlaging van de rioolheffing in 2017.

Openbare ruimte is groen en schoon en nodigt uit tot ontmoeting

2.1 De buitenruimte is schoon en het groen is onderhouden

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1 Waardering bewoners schone openbare ruimte minimaal 6,0	Bewonersenquête	6 (1996)	6,0	6,5

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 % scores schoon onder 6	Technische schouw	5 (2008)	10	1,1
P2.1.2 % scores groen onder 6	Technische schouw	10 (2008)	10	1,9
P2.1.3 Gegronde bezwaren 1% Toelichting: Gegronde bezwaren naar aanleiding van verleende vergunningen.	JZ	1% (2012)	< 1%	<1%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

De buitenruimte is schoon en het groen is netjes onderhouden

Om te bepalen of de afgesproken onderhoudsnorm gehaald wordt, laten we de openbare ruimte schouwen: in totaal twaalf keer per jaar voor schoon en vier keer per jaar voor groen. Het gestelde doel is zowel voor schoon als voor groen gerealiseerd. Vanaf 2016 is de methodiek van het CROW leidend in de uitvoering van de werkzaamheden. Het door ons zelf ontwikkelde kwaliteitsinstrument voor onderhoud van de openbare ruimte (KIOR) is voor het laatste jaar in gebruik geweest voor de bestuurlijke verantwoording.

De bewoners waarderen onze aanpak met een 6,5.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Schoonhouden van de openbare ruimte

De norm voor schoon is: niet meer dan 10% van de gemeten punten scoort lager dan een zes. Stadsbreed bleven we dit jaar ruim binnen deze norm. De doelstelling om in de binnenstad niet meer dan 10% van de gemeten punten lager dan een zeven te laten scoren, werd niet gehaald. De stijgende lijn van de afgelopen jaren zet zich nog wel voort: 13,9% van de gemeten punten scoorde lager dan een zeven. In 2015 was dit 15%.

Winkelcentra

We zijn gestart met het op zaterdag schoonmaken van alle winkelcentra in Leidsche Rijn/Vleuten- De Meern. In Overvecht zijn de schoonmaakwerkzaamheden verplaatst van de zaterdag naar de zondag. Doordat het op zondag minder druk is, kunnen we de werkzaamheden sneller en beter uitvoeren.

Parken

Op verschillende onderdelen is ingezet om de Utrechtse parken schoner te krijgen: het plaatsen van kolenbakken en ondergrondse containers, extra inzet van medewerkers gedurende de weekenden in de zomermaanden en de inzet van een borstel-zuigmachine om de ligweides te ontdoen van zwerfafval.

Bijdrage kinderen

Op verschillende locaties hebben kinderen bijgedragen aan een schone omgeving. Rond een Buiten Schoolse Opvang in Vleuterweide hebben kinderen de buitenruimte schoon gemaakt en op initiatief van enkele leerlingen van een basisschool in Langerak is een grote schoonmaakactie gehouden. We faciliteren dit soort acties met knijpers, hesjes, handschoenen en vuilniszakken.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Onderhouden van het groen

De norm voor groenonderhoud is: niet meer dan 10% van de gemeten punten scoort lager dan een zes. In alle wijken wordt deze norm gehaald. Het meer inzetten van de expertise van bewoners en meer zelfbeheer blijven belangrijke wensen in de hele stad. We leveren hieraan een bijdrage door nieuwe en bestaande zelfbeheerders waaronder bijvoorbeeld de vrienden van het Máximapark, zoveel mogelijk te ondersteunen. Ook leveren we een bijdrage aan nieuwe initiatieven, waarvoor bijvoorbeeld een beroep wordt gedaan op het Initiatievenfonds.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Handhaven algemene regelgeving en voorschriften vergunningen

Wij hebben het vastgestelde handhavingsprogramma 2016 uitgevoerd en hebben met onze interventies bijgedragen aan het correct gebruik van de openbare ruimte. In het handhavingsverslag 2016 rapporteren wij over de resultaten van de handhavingsacties. In 2016 hebben wij extra ingezet op zwerfvuul in parken als proef binnen het zwerfafval vergoedingsfonds. Hierbij hebben gemeentelijke handhavers op warme zomeravonden meer inzet gepleegd om contact te maken met bezoekers, hen te wijzen op de mogelijkheden om het afval op te ruimen en eventueel op heterdaad te beboeten. Na positieve evaluatie besloten wij deze werkwijze voort te zetten in 2017. De publicaties voor (aanvragen voor) velvergunningen gaan sinds medio 2016 gepaard met de relevante bijlagen, zodat burgers een beter beeld kunnen krijgen van wat er gaat plaatsvinden. Bij de toetsing van een aanvraag voor meerdere bomen toetsen wij kritisch op de onderzochte alternatieven en noodzaak van de kap en vragen aanvragers dit in een bomenparagraaf toe te lichten.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
05-2-1-1 Aantrekkelijke groene leefomgeving	89	789	410	-379
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	2	2	151	149
05-2-1-3 Handhaving regelgeving vergunningen OR	4.912	4.137	4.124	-13
Totaal Baten	5.002	4.927	4.685	-243
Lasten				
05-2-1-1 Aantrekkelijke groene leefomgeving	15.673	16.695	16.204	491
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	13.768	14.261	14.309	-48
05-2-1-3 Handhaving regelgeving vergunningen OR	3.207	3.011	2.924	87
Totaal Lasten	32.649	33.967	33.437	530
Saldo baten en lasten	-27.646	-29.040	-28.752	287

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-27.646	-29.040	-28.752	287

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schoonhouden van de openbare ruimte

De uitvoering van het project 'Programma schoon' (zwerfafval) is deels doorgeschoven naar 2017. Van het totale budget van 0,700 miljoen euro is 0,321 miljoen euro uitgegeven. In 2016 betekent dit een voordeel van 0,379 miljoen euro op de lasten en baten, omdat de subsidie die op dit project wordt ontvangen ook deels doorschuift naar 2017. Op de lasten resteert een incidenteel voordeel van 0,112 miljoen euro veroorzaakt door het minder hoeven inzetten op gladheidsbestrijding in november en december.

Onderhouden van het groen

De baten zijn incidenteel hoger doordat er drie opdrachten zijn uitgevoerd voor externen. Er is groen aangelegd in winkelcentrum Mereveldplein en er zijn twee schoolpleinen aangepast.

Handhaven van de algemene regelgeving en voorschriften van vergunningen

De lagere lasten worden veroorzaakt door een voordeel op de aanbesteding van de kleding van de geüniformeerde (BOA-)diensten, en met vervanging van oude uniformen is terughoudend omgegaan. Daarnaast was in 2014 en 2015 geld gereserveerd voor het Individueel Loopbaanbudget. De niet bestede gelden zijn in 2016 vrijgevallen.

2.2 We richten het groen zo in dat aantrekkelijk en bereikbaar wordt

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1 Tevredenheid met buurtgroen	Inwonersenquête	66% (2010)	70%	68%

E2.2.2 Tevredenheid parken	Inwonersenquête	72% (2010)	77%	73%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1 Negen hoofdroutes naar groengebieden aangelegd	MGP2014	0 (2010)	50%	55%
P2.2.2 In goede uitvoering van de gemeenschappelijke regelingen is het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden om de stad verzorgd	Regeling	100% (2010)	100%	100%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.2.1

Een aantrekkelijke en voor iedereen bereikbare groene leefomgeving in en om Utrecht

De instrumenten voor het bereiken van deze doelstelling zijn het Groenstructuurplan 2007 en het Bomenbeleid 2009. Deze laatste is in 2016 geëvalueerd, waaruit blijkt dat het belang van bomen steeds transparanter meegewogen wordt bij ruimtelijke projecten. Dit heeft mede geresulteerd in meer en oudere bomen. De uitvoering loopt via het Meerjaren Groenprogramma. Bij de uitvoering maken wij zoveel mogelijk werk-met-werk en proberen we bewonersinitiatieven en ondernemers te steunen. Sinds de start van het Groenprogramma is door samen te werken het geïnvesteerde budget verdubbeld. Hiermee verbeteren we parken en groen in en om Utrecht. De wijkgroenplannen hebben geresulteerd in veel extra groen in de directe woonomgeving en draagvlak en betrokkenheid bij bewoners. Met het onderdeel Groene Web dragen we bij aan de verbetering van stadsnatuur door het realiseren van een ecologisch netwerk en het opheffen van knelpunten voor planten en dieren. Naast het groen in de stad zorgen wij als deelnemer in de twee recreatieschappen rondom Utrecht voor een groot aanbod aan recreatief groen rondom onze compacte stad. Die rol wordt steeds belangrijker door de groei van onze stad. Om de ambitie van een gezond Utrecht vorm te geven doet onze stad mee aan de City Deal 'De waarden van groen en blauw in de stad' (31 mei 2016). Op basis van deze City Deal werken we samen met andere steden en partners aan de verdere ontwikkeling van instrumentarium om de waarde van stedelijk groen en blauw significant mee te nemen in stedelijke opgaven. De tevredenheid met buurtgroen en parken stijgt een fractie in vergelijking met de inwonersenquête van 2010. Dit ondanks de veel hogere gebruiksdruk.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving dicht bij huis met ruimte voor stadsnatuur

Met het uitvoeringsprogramma Meerjaren Groen jaarsnede 2016 zijn volop projecten gerealiseerd om meer en aantrekkelijk groen en stadsnatuur dicht bij de Utrechter te brengen. In 2016 zijn de wensen van actieve bewoners in Noordwest vertaald in een ontwikkelvisie voor het Niftarlakeplantsoen, op basis waarvan we komende jaren projecten gaan uitvoeren. Het Monicahofje is gerenoveerd. Bij Park Oog in AI is op basis van het bewonersinitiatief de entree Meijsters Buiten opgeleverd en de planvorming voor de entree Beethovenlaan gereed voor uitvoering. Samen met de bewoners werken we verder aan deelplannen die vanaf 2017 in uitvoering gaan. Samen met het initiatief Kasteeltuin Nijvelt in het Milan Viscontipark is het plan gemaakt om park en omgeving beter op elkaar aan te sluiten en aantrekkelijk te maken. In dit plan werken ondernemers (Abrona) en bewoners met ons samen. Voor de Parkzone Amsterdam-Rijnkanaal is de ambitie in 2016 vastgesteld in het Ontwikkeldkader Parkzone en zijn we met de bewoners aan de slag met de Wagenaarkade en de aansluiting op de eerder gerealiseerde Rooseveltboulevard en de aansluiting op het Stadsstrand. Beide maken ook onderdeel uit van het Rondje Stadseiland. Bij het oude Demkaterrein is samen met Rijkswaterstaat de planvoorbereiding gestart voor een recreatieve route en een parkje langs het kanaal. De realisatie van groen langs de Vechtoevers (Hogelanden) combineren we met de planvorming van de fietsverbinding langs de westzijde. De aanleg voorzien we in 2018. Bij de Draaiweg wordt een verhard pleintje omgevormd tot een groenere plek met een kadeverlaging naar de Vecht. In het voorjaar werd in Overvecht het Zambesipark opgeleverd door het verwijderen van een gedeelte van de Zambesidreef dat is afgekoppeld van de NRU. Daarbij is de groenstructuur van Overvecht weer aaneengesloten. Bij de Groene Kop (Visie Eykmanlaan) is de bodemsanering afgerond en is het raamwerk van het park in de historische landschapsstructuur met veel water aangelegd. Bij de Oosterspoorbaan is bijgedragen aan het bewonersinitiatief om hier een park te realiseren. In de oostelijke stadsrand hebben we de eerste fase van de Toekomstvisie Landgoederen voor Amelisweerd afgerond. De uitvoering van Erfgoedparels Amelisweerd is in 2016 gestart, dit zal naar verwachting in 2017 gereed komen. Hetzelfde geldt voor de projecten Verbetering bereikbaarheid Amelisweerd en Restauratie van de tuin Nieuw Amelisweerd, waarvoor in 2016 extra budget beschikbaar was gesteld. De uitvoering van de laatste twee wijkgroenplannen Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern loopt in 2017 door en zal aan het einde van dat jaar gereed zijn. Samen met bewoners worden dan ook in die wijken groenprojecten gerealiseerd. In 2016 hebben we de laatste projecten van het wijkgroenplan Binnenstad afgerond met onder andere een volledig heringerichte binnentuin in wijk C. Met behulp van

een subsidieregeling is tot dusver ruim 9.100 m2 groen dak gerealiseerd op 118 particuliere daken. Dit extra groen op daken levert een bijdrage aan een duurzame, gezonde en leefbare stad. In het kader van het Groene Web hebben we samen met bewoners het openbare groen en tuinen aantrekkelijk gemaakt voor wilde bijen. We hebben gierzwaluwen en vleermuizen in de stad geïnterviewd om deze soorten beter te beschermen. Hiervoor is ook in Utrecht een pilot gestart voor een monitoringsmeetnet voor vleermuissoorten die aan de stad gebonden zijn. Veel komt tot stand dankzij de samenwerking met vrijwilligers in de stad.

Dierenwelzijn

Met de Dierenbescherming is een contract afgesloten voor de dierenwelzijnstaken dierenopvang- en vervoer waarmee wordt ingezet op het terugdringen van het aantal zwerfdieren in de stad Utrecht. Met de Algemene Utrechtse Hengelaarsvereniging is een nieuw contract voor het verhuren van de visrechten afgesloten. Bij de contractonderhandelingen is gezocht naar een evenwicht tussen ecologie en recreatieve belangen.

Prestatiedoelstelling P2.2.2

Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden om de stad

Naast de activiteiten van het Meerjaren Groenprogramma zijn we verantwoordelijk voor beheer en realisatie van de recreatie om de stad via de gemeenschappelijke regeling van het Recreatieschap Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht. In Haarzuilens zijn na een succesvolle publieksactie van Natuur Monumenten 70.000 bomen geplant en is de aanleg van het nieuwe Parkbos De Haar vrijwel afgerond. De eerder aangelegde recreatiegebieden Ruigenhoek en Gagelbos worden steeds beter benut, dat komt ook door de nieuwe verbindingen die eerder zijn aangelegd (Fietsviaduct De Gagel). In de afgelopen tien jaar is bijna 360 hectare recreatiegebied toegevoegd rondom de stad. Dat is vooral zichtbaar geworden in de ontwikkeling van Haarzuilens en Wielrevelde, Noorderpark (Ruigenhoek) en een gedeelte van het Hollandsche IJsselbos.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
05-2-2-1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	0	0	-24	-24
Totaal Baten	0	0	-24	-24
Lasten				
05-2-2-1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	2.230	2.153	2.239	-86
05-2-2-3 Groen en recreatie om de stad	1.041	1.101	1.071	30
Totaal Lasten	3.271	3.254	3.310	-56
Saldo baten en lasten	-3.271	-3.254	-3.334	-80
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	500	500	0
Onttrekking reserves	0	50	50	0
Saldo na mutaties reserves	-3.271	-3.704	-3.784	-80

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Een aantrekkelijke en voor iedereen bereikbare groene leefomgeving in en om Utrecht

De baten zijn per saldo 0,024 miljoen euro lager dan begroot. De baten zijn 0,199 miljoen euro lager doordat de afrekening van de EFRO-subsidie 0,601 miljoen euro bedroeg terwijl er 0,800 miljoen euro

was geraamd; dit verschil is grotendeels veroorzaakt door een verschuiving van lasten naar niet subsidiabel (er is meer uitgevoerd door eigen medewerkers en deze lasten zijn niet subsidiabel). De baten zijn 0,175 miljoen euro hoger door bijdragen uit diverse subsidies (bijvoorbeeld Erfgoedparels Amelisweerd, Vleermuiskasten en Food Smart Cities).

De lasten zijn per saldo 0,086 miljoen euro hoger dan begroot. De lasten zijn 0,273 miljoen euro lager doordat van het incidentele budget voor Amelisweerd bereikbaarheid/restauratie tuin (0,400 miljoen euro) er 0,127 miljoen euro is uitgegeven; het restant zal in 2017 volgen. Door nagekomen kosten voor het project Amelisweerd (onder andere accountantskosten) zijn de lasten 0,061 miljoen euro hoger; de saneringskosten voor de Groene Kop zijn 0,080 miljoen euro hoger geworden (dekking hiervan uit de exploitatieovereenkomst met de ontwikkelaar verwachten we in 2017); door meer uitvoering van onthardingsprojecten (vervanging van verharding door groen en bomen) in samenspraak met de bewoners, onder andere binnen de wijkgroenplanprojecten, zijn de lasten 0,218 miljoen euro hoger dan begroot.

2.3 Afval wordt op efficiënte wijze gescheiden ingezameld om de klant van dienst te zijn en om in te zetten als grondstof

Indicatoren subdoelstelling 2.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.3.1 Tevredenheid over de afvalinzameling (cijfer)	Bewonersenquête	6,8 (2014)	7,0	6,5
E2.3.1 Restafval/inwoner (kg)	Weeggegevens	256 (2013)	245	240

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.3.1 Percentage laagbouwaansluitingen aangesloten op voorzieningenniveau van Het Nieuwe Inzamelen	Projectplanning	6% (2013)	51%	53%
P2.3.1 Percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van zakkeninzameling	Projectplanning	41% (2013)	29%	23%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.3.1

Het afval wordt in toenemende mate gescheiden ingezameld

In lijn met de nota Afval is Grondstof 2015-2018 zijn ook dit jaar weer diverse wijken overgegaan op Het Nieuwe Inzamelen. Eind 2016 was 53% van de laagbouwaansluitingen aangesloten op het voorzieningenniveau van Het Nieuwe Inzamelen. Dit heeft wederom geresulteerd in een daling van de hoeveelheid restafval. Ten opzichte van 2015 nam het restafval af met zes kilogram per inwoner naar 240 kilogram per inwoner. Hiermee is de doelstelling voor 2016 gehaald.

De doelstelling met betrekking tot de tevredenheid over de afvalinzameling is vorig jaar niet behaald. Vorig jaar was het gemiddelde rapportcijfer 6,5. Wij hebben in de loop van het jaar verbetermaatregelen genomen om komend jaar de klanttevredenheid proberen te verhogen, waaronder een verbeterde communicatiestrategie en actieplan tegen het bijplaatsen van afval bij ondergrondse containers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.3.1

Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken

Dit jaar zijn verschillende wijken omgezet naar de nieuwe wijze van afvalinzameling. Het gaat om Hoograven, Dichterswijk, Transwijk, Rivierenwijk, Tuindorp, Tuindorp-oost, Terwijde en diverse buurten met nieuw opgeleverde woningen. Voor de overige delen van Noordoost volgt de implementatie in 2017. Om in wijken waar door het ontbreken van een achterom geen ruimte is voor klike's, beter aan te sluiten bij de uitgangspunten van Het Nieuwe Inzamelen, is besloten tot een pilot in de Vogelenbuurt met zakkeninzameling voor plastic, blik en pak. Deze pilot zal in 2017 worden uitgevoerd.

De proef met het slimmer inzamelen van afval op basis van de vullingsgraad van de ondergrondse containers heeft in 2016 nog niet plaatsgevonden in verband met de uitloop van het automatiseringsproject en de boordcomputers die hiervoor de basis zijn. De planning is om deze pilot in 2017 te starten. Hiervoor is eind 2016 een marktconsultatie gepubliceerd.

Naar aanleiding van een proef met verruimde openingstijden van de afvalscheidingsstations, is begin 2016 besloten om deze verruiming definitief te maken. Met name de zondagsopenstelling van het afvalscheidingsstation aan de Tractieweg is zeer populair en het afvalscheidingsstation wordt goed bezocht; meer dan de helft van de bezoekers gaf aan vaker te komen.

Onder het motto 'Utrecht weet wat afval waard is' is in 2016 campagne gevoerd om alle inwoners van Utrecht bewust te maken van de waarde van afval en hen te verleiden meer en beter afval te scheiden. In januari 2016 werd gestart met een publieke campagne om duidelijk te maken dat plastic, blik en pak voortaan samen in de plastic bak mogen. Naast deze campagne is aandacht gevraagd voor de nationale compostdag, het opruimen en scheiden van afval op Koningsdag en het inleveren van taxussnoeisels bij de afvalscheidingsstations. De campagne 'Utrecht weet wat afval waard is' loopt door tot eind 2018.

In samenwerking met onder andere de G4 en het ministerie van Infrastructuur en Milieu is het onderzoek naar afvalscheiding in de hoogbouw verder geconcretiseerd met pilots in de deelnemende gemeenten. De voorbereidingen voor de pilot in Utrecht zijn in 2016 vergevorderd. De start vindt plaats in het eerste kwartaal van 2017. Het resultaat van het onderzoek moet leiden tot meer inzicht in de mogelijkheden tot duurzame gedragsverandering bij inwoners van hoogbouw woningen en minder restafval.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
05-2-3-1 Het afval ophalen en de infrastructuur d	40.460	40.147	39.991	-156
Totaal Baten	40.460	40.147	39.991	-156
Lasten				
05-2-3-1 Het afval ophalen en de infrastructuur d	31.596	31.572	31.194	378
Totaal Lasten	31.596	31.572	31.194	378
Saldo baten en lasten	8.864	8.575	8.797	222
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	526	526	545	19
Saldo na mutaties reserves	9.390	9.101	9.342	241

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het afval ophalen en infrastructuur daardoor versterken

Het voordeel op de lasten van 0,378 miljoen euro wordt grotendeels veroorzaakt door verschillen in de afwikkeling van opgelegde afvalstoffenheffingen voor de jaren 2012 tot en met 2015. Voor het overige zijn er kleinere voor- en nadelen op de baten en lasten (dat wil zeggen beneden het afgesproken grensbedrag waarop afzonderlijke posten worden toegelicht).

Economie

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor ondernemers, werkenden en bezoekers.

De economie en werkgelegenheid van Utrecht groeiden in 2016 weer. We hebben deze groei onder andere gestimuleerd met subsidie vanuit het Lokaal Economisch Fonds (LEF) en (internationale) acquisitie. Dit laatste hebben we ook actief ondersteund met een handelsmissie naar Taiwan en Frankrijk.

Voor de Utrechtse economie is het belangrijk dat het vestigingsklimaat op orde is, zowel voor (inter)nationale bedrijven als bedrijven die zich richten op de Utrechtse markt. Zo hebben we enerzijds samen met ondernemersverenigingen bijgedragen aan de toekomstbestendigheid van werklocaties als Lage Weide en Overvecht en hebben we anderzijds bijgedragen aan het expatcenter.

Een aantrekkende (wereld)economie kan ook zorgen voor meer toeristen en bezoekers naar Utrecht. De nieuwe Utrecht Marketing-organisatie zorgt dat Utrecht beter bekend wordt bij de buitenlandse bezoekers. De komst van meer toeristen en bezoekers levert ook meer werkgelegenheid op.

Om te zorgen dat Utrecht ook in de toekomst economisch gezond is, zetten we ook in op de werkgelegenheid en bedrijvigheid van de toekomst. Dit deden we onder andere door het uitvoeren via onze activiteiten in het kader van smart city, innovatieve startups en faciliteren van creatieve broedplaatsen als Cartesius Hof.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Economische Agenda Utrecht 2012 – 2018](#) (pdf, 2,7 MB)
- [Ontwikkelingskader Horeca 2012](#) (pdf, 1,8 MB)
- [Room with a view, hotelnota 2010 – 2020](#) (pdf, 3,4 MB)
- [Kantorenstrategie Stad Utrecht 2012](#) (pdf, 1 MB)
- [Bedrijventerreinenstrategie Utrecht 2012 -2020](#) (pdf, 203 kB)
- [Ontwikkelingskader detailhandel](#) (pdf, 354 kB)
- [Vitale stadswijken, functiemenging in woonwijken](#) (pdf, 700 kB)
- [Perspectief Toerisme 2020](#) (pdf, 1,7 MB)
- [Evenementenbeleid](#) (pdf, 2,8 MB)

Utrecht is een economisch vitale stad

1.1 Utrecht heeft een goede fysieke economische structuur

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1a Percentage incurant aanbod bedrijfsruimte ten opzichte van totale aanbod	Vastgoedmonitor	62% (2011)	30%	11,1
E1.1.1b Beste G4 stad met betrekking tot vestigingsplaats voor bedrijven	Elsevier/ Bureau Louter	1 (2011)	1	2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1c Aantal ZZP'ers	KvK	pm	23.500	24.600
Toelichting: Betreft meer een indicator dan een doelstelling. Wordt vanaf 2018 alleen nog in de Arbeidsmarktmonitor meegenomen				
E1.1.1d Leegstand % kantoorruimte			11%	11,6%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur

Voor bedrijven en (kennisinstellingen) is het belangrijk dat ze hun activiteiten op een goede manier kunnen uitvoeren. Een goede fysieke economische structuur is daarbij een voorwaarde om de bestaande werkgelegenheid op bedrijventerreinen, kantorenparken en in winkelcentra te behouden of zelfs te laten groeien. Samen met bedrijven en instellingen hebben we – ook via onze inzet binnen het Ondernemersfonds Utrecht – hieraan gewerkt.

Na een flinke daling van het percentage incurant aanbod van bedrijfsruimte in 2015 is dit in 2016 nog iets verder gedaald. De leegstand van kantoorruimte in de stad is stabiel. Binnen de retail is er een groei van het aantal horecagelegenheden, met name daghoreca en restaurants.

Via een vernieuwende aanpak van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) hebben we op 29 bedrijventerreinen en winkelcentra bijgedragen aan een schoon, heel en veilige bedrijfsomgeving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Bevorderen van de (fysieke) economische structuur

Toekomstbestendige bedrijventerreinen, kantorenparken en winkelcentra zijn essentieel voor een goede fysieke economische structuur. Via ons accountmanagement weten we welke kansen zich aandienen en kunnen we indien nodig snel schakelen. Het is daarbij belangrijk dat we onze informatie op een makkelijke manier beschikbaar stellen voor anderen. Zo is er voor bedrijventerrein Lage Weide een kanskaart gemaakt, waarop de kansrijke ontwikkellocaties staan aangegeven. Dit heeft er in 2016 toe geleid dat drie locaties op Lage Weide worden herontwikkeld. Op bedrijventerrein Nieuw Overvecht zijn we gestart met het versterken van de betrokkenheid van ondernemers en betere profilering van het terrein. Ook zijn we met voorbereidingen bezig voor het opzetten van een stagestraat die in 2017 moet starten. Juist nieuwe bedrijfsactiviteiten op bedrijventerreinen kunnen leiden tot meer werkgelegenheid voor lager- en middelbaar opgeleiden.

Er is een start gemaakt met het opstellen van een nieuwe gezamenlijke visie voor het kantorenpark Rijsweerd waarbij gemeente intensief samenwerkt met Stichting Kantorenpark Rijsweerd (SKR) en met Utrecht Science Park (USP). Door nieuwe aanwas van ICT bedrijven zoals bv Accenture, Vodafone en Ingram Micro wordt het vertrek van ATOS op kantorenpark Papendorp gecompenseerd.

Er is voor meer dan 66.000 m² bedrijfsruimte getransformeerd naar andere functies, bijvoorbeeld de Watertoren Rotsoord waar nu bedrijfsruimten en een restaurant in zijn gevestigd.

In het kader van de winkeltijdenverordening zijn er twintig ontheffingsprocedures gevolgd waarbij een leefbaarheidstoets heeft plaatsgevonden. Via onze inzet in de brancheringscommissie voor Leidsche Rijn Centrum zijn we bij de ontwikkelingen daar betrokken. Ook hebben we een informatiebijeenkomst over de toekomst van detailhandel georganiseerd.

Samen met het Centrum Management Utrecht (CMU) werken we aan de uitvoering van het convenant De Rode Loper over inrichting, beheer en vindbaarheid van Utrecht centrum. Bijvoorbeeld met een nieuwe kaart van het centrum en een nieuwe website met informatie over alle winkels in de binnenstad. Daarnaast hebben we samen met ondernemers gewerkt aan een nieuwe indeling en nieuw standplaatsenbeleid van de markt Vredenburg. We hebben nieuwe horeconconcepten geholpen om een goede plek te vinden in de stad, zoals bijvoorbeeld Stan&C0 en Hutspot.

We hebben in 2016 de aanpassingsrichtingen voor het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2012 in kaart gebracht. Deze werken we in 2017 samen met belangstellenden in de stad verder uit tot een aangepast horecakader. Dit biedt ook nieuwe werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Net als andere betalers van Onroerende Zaak Belasting voor niet woningen hebben we bijgedragen aan het Ondernemersfonds Utrecht (OFU). Onze inzet was gericht op het vergroten van de (indirecte) werkgelegenheid. Zo werken we vanuit het trekkingsgebied Stads Kantoor/Centraal station aan een project met de Utrechtse Ondernemers Academie.

Gezamenlijk met de andere G5-steden hebben we onze visie verwerkt in een nationale smart city strategie. Hierdoor staat Utrecht nationaal en internationaal op de kaart als smart city, onder de thema's health en inclusiviteit. Daarnaast hebben we via ons accountmanagement actief technologie- en telecombedrijven gekoppeld met toekomstige Utrechtse smart city projecten. Aansprekend voorbeeld is de verbetering van de digitale verbindingen van het FC Utrecht stadion Galgenwaard met Huawei, Tele2, stadion eigenaar Memid en FC Utrecht.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
17-1-1-1 Versterken economisch structuur	0	0	118	118
Totaal Baten	0	0	118	118
Lasten				
17-1-1-1 Versterken economisch structuur	7.769	9.176	9.225	-49
Totaal Lasten	7.769	9.176	9.225	-49
Saldo baten en lasten	-7.769	-9.176	-9.106	70
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	350	350	0
Saldo na mutaties reserves	-7.769	-8.826	-8.756	70

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Versterken economische structuur

Vanuit de Rijksgelden cofinanciering PID (Pieken in de Delta) voor de uitvoering van de Economische Agenda Utrecht 2012-2018 is 0,118 miljoen euro opgenomen ter dekking van incidentele uitgaven voor subsidies voor Rijnsweerd en USP, marketing en acquisitie uitgaven en accountmanagement.

Doordat de daadwerkelijke opbrengst OZB Niet woningen lager was dan ingeschat, was ook de subsidie aan het OFU in 2016 uiteindelijk 0,097 miljoen euro lager. Daarnaast bedroeg de onderbesteding van het incidenteel budget 2016 Werken aan Werk 0,136 miljoen euro. Er waren in 2016 hogere lasten wegens incidentele uitgaven van 0,118 miljoen euro voor subsidies voor Rijnsweerd en USP, extra marketing en

acquisitie uitgaven en accountmanagement. Tenslotte waren er hogere uitgaven van 0,068 miljoen euro voor onder andere communicatie, inhuur voor straatmanagement en onderzoek ondernemerspeiling.

1.2 Utrecht is een aantrekkelijke stad voor bezoekers en evenementen

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1a Aantal nationale dagbezoeken	NBTC/TNS/NIPO	4.500.000 (2014)	4.500.000	3.736.000
E1.2.1b Besteding leisure bezoeker per dag	NBTC-NIPO Research	€ 43 (2014)	€ 45	€ 43
E1.2.1c Aantal overnachtingen leisure en zakelijk	CBS/SLA	463.000 (2014)	475.000	534.000
E1.2.1d Aantal congresdeelnemersdagen	ICCA/Toerisme Utrecht	19.500 (2014)	20.000	55.000
E1.2.1e Besteding congresbezoekers per dag	NBTC-NIPO Research	€ 354 (2014)	€ 360	€ 419
E1.2.1f Aantal voltijdbanen	PAR/Ecorys	12.510 (2014)	12.700	13.760
E1.2.1g Aantal Utrechtse evenementen dat gehonoreerd is met een prijs	St. Nationale Evenementenprijzen	2 (2009)	3	1
Toelichting: Daarnaast waren was er nog 1 nominatie				
E1.2.1h Positie op de ranglijst evenementen G50	Evenementenmonitor G50	2 (2011)	Top 3	N.v.t.
Toelichting: Er is vanaf 2015 geen sprake van één algemene G50 ranglijst. Wel bekend over 2016: totaal evenementen (Utrecht 3e plaats) evenementen per 1000 inwoners (Utrecht 4e plaats), totaal bezoeken (Utrecht 5e plaats),bezoeken per 1000 inwoners (Utrecht 11e				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1a Aantal publicaties in buitenlandse bladen	Gemeente Utrecht	50 (2009)	180	118
P1.2.1b Aantal nieuwe grote samenwerkingsprojecten/initiatieven met stakeholder uit de festival en evenementenwereld	Gemeente Utrecht	1 (2015)	2	

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor zakelijke toeristen en voor evenementen

2016 is wederom een goed jaar geweest voor de bekendheid van Utrecht als toeristische bestemming. In 2016 waren er 534.000 overnachtingen, waarvan de helft buitenlandse gasten. De Domtoren was in 2016 populairder dan ooit en ontving een recordaantal van 84.000 bezoekers, maar liefst 11.000 meer dan in 2015. De aandacht voor Utrecht is ook na de Tour de France onverminderd groot gebleken. In

2016 zijn er tot eind oktober 82 persreizen georganiseerd waaraan in totaal 184 journalisten en *bloggers* hebben deelgenomen. Dit komt overeen met de toeristische aandacht die er voor Utrecht was rondom de Tour de France. De onverminderde aandacht voor Utrecht in media is zowel een resultaat als een bevestiging van de uitbreiding van de Press Office van Toerisme Utrecht. Door Toerisme Utrecht is in samenwerking met regionale partners een plan gepresenteerd om de (inter)nationale toerist te verleiden stad en regio te bezoeken. Daarnaast zijn ook de reguliere bezoekerscampagnes (onder andere 'Echt Utrecht', 'Winter Utrecht' en de City Break Campagne) uitgevoerd. Deze campagnes leverden zowel bezoekers als (media)aandacht op. De campagne 'Winter Utrecht' trok bijvoorbeeld 24.000 extra bezoekers in november en december en leverde de stad 1 miljoen euro op. De City Break campagne, geregisseerd door NBTC Holland Marketing, zorgde voor een prominente positie in zeven Europese landen, waarbij Utrecht extra onder de aandacht is gebracht van citybreakers uit Duitsland en België.

De Infobalie in Hoog Catharijne is in 2016 geprolongeerd, waardoor een groot aantal bezoekers die per trein Utrecht bezoeken, direct konden worden geholpen. Een gastvrije ontvangst is een belangrijke voorwaarde voor een aangenaam toeristisch verblijf in de stad. Om de economische potentie van (zakelijk) toerisme en evenementen te benutten, werken we continu aan behoud en versterking van de aantrekkelijkheid van de stad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Verhogen van de (zakelijke en toeristische) bekendheid van de stad

Utrecht is een stad met een unieke dynamiek, waar voor bezoekers en toeristen veel te ontdekken valt. Vanuit ons Toeristisch Perspectief 2020 met als motto 'live like a local' sluiten we aan op het karakter van de stad. Er is gewerkt aan de versterking van het toeristisch imago van de stad, vooral op het gebied van kenniscongressen, erfgoed, evenementen en fietsstad. Het bevorderen van de internationale gastvrijheid en het verbeteren van de Engelstalige informatie is hier nadrukkelijk onderdeel van. Het Utrecht Convention Bureau, onderdeel van Toerisme Utrecht, heeft in 2016 versterkte acquisitie gepleegd op meerdaagse internationale wetenschappelijke congressen. Dit alles in nauwe samenwerking met diverse partners in de stad.

In 2016 is Toerisme Utrecht begonnen met de voorbereidingen voor *Mondrian to Dutch Design*, de viering van 100 jaar De Stijl. Daarnaast was Toerisme Utrecht verantwoordelijk voor de exploitatie van de VVV (informatievoorziening), de balie op Hoog Catharijne (een samenwerking tussen Hoog Catharijne en Toerisme Utrecht) en de Domtoren. In 2016 is de Domtoren door het Green Key keurmerk (internationaal keurmerk voor duurzame bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche) met zilver beoordeeld.

In 2016 hebben we van de taskforce van stedelijke partners gewerkt het ambitedocument 'Het Verhaal van Utrecht' ontvangen. Dit is het richtinggevende document op basis waarvan Toerisme Utrecht en stichting Cultuurpromotie Utrecht per 1 januari 2017 zijn opgegaan in de nieuwe organisatie Utrecht Marketing. De nieuwe marketingorganisatie gaat zich richten op het profileren van Utrecht voor bezoekers, bewoners, bedrijven en talent.

In 2016 is een aantal aantrekkelijke hotels gerealiseerd, zoals het budgethotel Stay Okay aan de Neude. Wij streven naar uitbreiding van het aantal hotelkamers, vooral van zogenaamde 'experience hotels'. Daarnaast is in 2016 ingezet op een verbeterde informatievoorziening met betrekking tot het toegankelijke aanbod van de stad en zijn ondernemers in samenwerking met Solgu geprikkeld om meer inspanningen te verrichten voor het toegankelijk(er) maken van hun locatie.

In 2016 zijn wederom meerdere geslaagde netwerkactiviteiten georganiseerd, zoals de ambassadeursbijeenkomst en de Vrijetijdsconferentie, die tot doel hebben partijen uit de stad samen te brengen en samenwerking te stimuleren.

Op het gebied van evenementen werken we samen met onze partners aan het verder verbeteren van het evenementenklimaat in Utrecht. We blijven inzetten op meer samenhang en verbinding van evenementen en festivals met de (toeristische) promotie van de stad. Speciale aandacht gaat daarbij uit

naar een duurzame en internationale uitstraling van evenementen en festivals in Utrecht. Een voorbeeld hiervan was de Campus Party, waar technologische ontwikkelingen op een laagdrempelige manier werden gepresenteerd en jonge, veelal internationale studenten gevraagd werden om (maatschappelijk) vraagstukken op een innovatieve manier op te lossen.

Net als het toeristisch beleid, zien we het evenementenbeleid als één van de pijlers van citymarketing. Bij het samenwerken aan themajaren, zoals in 2016 de viering van het 1.700ste geboortjaar van St. Maarten, het aantrekken en faciliteren van nieuwe initiatieven, het samenstellen van de internationale festivalkalender zijn de merkwaarden – Bright, Inspiring, Welcoming & Connecting – van Utrecht leidend.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
17-1-2-1 Toerisme en evenementen	1.665	1.821	2.025	-204
Totaal Lasten	1.665	1.821	2.025	-204
Saldo baten en lasten	-1.665	-1.821	-2.025	-204
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-1.665	-1.821	-2.025	-204

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor (zakelijke) toeristen en voor evenementen

De begroting van Toerisme en evenementen is conform begroting uitgevoerd en besteed met uitzondering van het niet begrote project Campus Party. De projectkosten hiervan bedragen na aftrek van diverse gemeentelijke bijdragen en subsidies van derden 0,163 miljoen euro. Er is een Rijkssubsidie verleend middels het Gemeentefonds (0,041 miljoen euro). Deze is niet verantwoord in het programma Economie, maar bij de algemene middelen. Daarom is het tekort 0,204 miljoen euro.

1.3 Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.3.1 Aantal banen	PAR	n.v.t.	230.000	243.745
Toelichting: De doelstelling voor 2016 is geformuleerd in augustus 2015 op basis van de toenmalige cijfers (PAR april 2014, die bekend zijn gemaakt in december 2014). Juist in deze periode is de Utrecht economie en werkgelegenheid sterk gegroeid.				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.3.1a Aantal banen gecreëerd via LEF	Gemeente Utrecht	2014	400	318
Toelichting: Waarvan 18% geschikt voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.				

Prestatie-indicator		Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.3.1b	Aantal stage- en leerwerkplekken gecreëerd via LEF	Gemeente Utrecht	2014	100	324
Toelichting: Waarvan 298 stageplekken en 26 Beroeps Begeleidend Leerweg (BBL)-trajecten					
P1.3.1c	Aantal banen via acquisitie	Gemeente Utrecht	2015	500	948
P1.3.1d	Dienstverlening gemeente Utrecht	Ondernemerspeiling (KING)	2014	6,5	
Toelichting: Deze is begin juli bekend					

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.3.1

Vergroten van de werkgelegenheid, versterking kenniseconomie en goede dienstverlening aan ondernemers en ondernemingen

De economische groei zet door in Nederland. Zowel in 2016, als in 2017 neemt het bruto binnenlands product (BBP) met 2,1% toe. De vraag naar arbeid neemt weer toe. Ten opzichte van 2015 is de werkgelegenheid in Utrecht gestegen met 2.358 werkzame personen (in FTE). Deze positieve groei is grotendeels het gevolg door groei bij bestaande bedrijven. De groei van de werkgelegenheid in Utrecht is ook te zien aan het oplopend aantal openstaande vacatures. Daarbij zijn er ook meer bedrijven bij gekomen. Ook het grote aantal nieuwe ZZP'ers heeft hier een grote invloed op. Zoals aangegeven in de Arbeidsmarktmonitor zijn er door de aantrekkende economie meer mensen die zich opnieuw op de arbeidsmarkt begeven. Dit zijn mensen die wel willen werken, maar nog niet direct een baan hebben. Hierdoor daalt de werkloosheid minder hard. Nieuwe technologie en kennisvalorisatie biedt enerzijds kansen voor meer werkgelegenheid aan startups en vernieuwende bedrijven. Traditionele bedrijven – van detailhandel en horeca tot banken – veranderen langzaam en bieden nieuwe bedrijfsmodellen aan. Dit vraagt ook nieuwe vaardigheden van werknemers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Bevorderen van de economische vestiging

Met ons acquisitieteam Utrecht City in Business (UCiB) en het Lokaal Economisch Fonds (LEF) hebben we gezorgd voor meer werkgelegenheid in Utrecht. Zo zijn er dankzij UCiB negentien nieuwe bedrijven en instellingen naar Utrecht gekomen met in totaal 1.048 nieuwe banen. Een van de bedrijven is Utrecht Community (UCo), waar verschillende kleine bedrijven op het gebied van duurzaamheid gaan samenwerken.

2016 was het eerste volledige jaar dat het Expat Center Utrecht (ECU) geopend was. Er zijn ruim duizend expats voorzien van advies.

Via een internationale economische missie naar Taiwan hebben we de exportmogelijkheden voor Utrechtse bedrijven enerzijds vergroot, terwijl we anderzijds Utrecht hebben kunnen promoten als mogelijke vestigingsplaats. Ook is er gewerkt aan een handelsmissie naar München en Neurenberg. Deze gezamenlijke missie van de regio's Utrecht en Amsterdam heeft tot doel om bedrijven uit onze regio's in contact te brengen met relevante partners in Beieren. Deze handelsmissie vindt in februari 2017 plaats.

In maart 2016 namen wij deel aan een economische missie naar Frankrijk. Deze missie was de finale van het Frans Nederlands handelsjaar dat door de beide ministers van Economische Zaken werd afgetrapt in ons stadskantoor aan de vooravond van de Grand Depart. Tijdens deze handelsmissie vond de ondertekening van een Letter of Intent door Lomboxnet, ElaadNL, Renault en de gemeente Utrecht

plaats. Deze Nederlands-Franse samenwerking gaat e-mobility oplossingen invoeren waarbij auto's rijden op zonne-energie opgewekt in Lombok.

Ook in 2016 hebben we onze samenwerking tussen Bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in Economic Board Utrecht (EBU) gecontinueerd. Wij hebben gezamenlijk gewerkt aan het verbeteren van het 'gezond stedelijk leven' in onze regio. Langs de lijnen Groen, Gezond en Slim zijn er investeringen uitgelokt ter waarde van circa 50 miljoen. Investerings die tot stand gekomen door maatschappelijke uitdagingen met behulp van onze kennisinstellingen om te zetten in kansen voor vernieuwende bedrijven.

We hebben samen met Startup Utrecht – de overkoepelende organisatie van de Utrechtse incubators, Utrecht Science Park, de Jaarbeurs en de gemeente Utrecht – verder gewerkt aan verbetering van het startup klimaat in Utrecht. Dit hebben we gedaan volgens de actielijnen één) betere toegang tot investeerders, twee) betere toegang tot corporaties en drie) betere toegang tot vaardigheden en talent.

2016 was het tweede jaar voor het Lokaal Economisch Fonds. Er zijn meer subsidies dan in 2015 verstrekt. Het ging daarbij over relatief kleinere aanvragen dan in 2015. Hierdoor konden we meer groeiende bedrijven en instellingen bedienen.

We werken samen met de Social Impact Factory (SIF) aan een gunstig klimaat creëren voor sociaal ondernemen. Inmiddels is het netwerk rond sociaal ondernemerschap gegroeid tot meer dan 100 partners. We zetten ons actief in om sociaal ondernemerschap te stimuleren, onder andere via sociaal inkoop.

Via onze inzet binnen het Ondernemersfonds Utrecht hebben we samen met onze partners projecten uitgewerkt om zowel de directe als indirecte werkgelegenheid te vergroten. Een voorbeelden hiervan is ondersteuning van de Utrechtse Ondernemers Academie waar een werkgelegenheidsproject in 2017 start.

Samen met de Utrecht Science Park-organisatie werken we aan versterking van de bedrijvigheid. Dit doen we door zowel startups in UtrechtInc en de nieuwe Life Science Incubator te faciliteren als, grotere bedrijven te koppelen aan kennispartners als Universiteit Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht en de Hogeschool Utrecht. Daarnaast hebben vier ministeries, de U10-gemeenten en de hiervoor relevante kennisinstellingen van onze gemeente de City Deal Health Hub ondertekend. Hiermee geven alle partners aan mee te willen aan een gezonde verstedelijking.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
17-1-3-1 Werkgelegenheid	0	0	2.630	2.630
Totaal Baten	0	0	2.630	2.630
Lasten				
17-1-3-1 Werkgelegenheid	3.279	3.407	2.741	666
Totaal Lasten	3.279	3.407	2.741	666
Saldo baten en lasten	-3.279	-3.407	-110	3.296
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	58	58	0
Saldo na mutaties reserves	-3.279	-3.349	-52	3.296

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bevorderen werkgelegenheid

Er zijn incidentele baten van 2,269 miljoen euro doordat een reservering voor een deelneming in de WOM Lombok bv is vrijgefallen. Er was een positief subsidieresultaat op EFRO-project Wijkeconomie en Kleinschalig Ondernemerschap van 0,02 miljoen euro, extra ontvangsten van 0,01 miljoen euro door een bijdrage van de Gemeente Amersfoort. Voor een onderzoek over kansen van de Brexit en een bijdrage uit cofinanciering Rijksgelden Pieken in de Delta voor uitgaven voor uitvoering Economische Agenda Utrecht van 0,331 miljoen euro.

De lasten waren 1,027 miljoen euro lager door lagere lasten voor de subsidies vanuit het Lokaal Economisch Fonds (LEF) 2016 met een budget van 1,9 miljoen euro. Dit komt doordat voor de totale waarde van in 2016 uitgegeven beschikkingen (1,43 miljoen euro) niet een volledige bevoorschotting werd gegeven en een subsidiebeschikking uit 2015 lager is vastgesteld (-0,2 miljoen euro).

Daarnaast waren de uitgaven voor KVO en Expat Center 0,03 miljoen euro lager dan begroot. Er waren extra lasten van totaal 0,331 miljoen euro, waarvan voor startups 0,2 miljoen euro (uitvoering motie 2015/151 Versterk de startupcommunity), rode looper voor ondernemers 0,045 miljoen euro, bijdrage campus party 0,025 miljoen euro en werkzaamheden Ondernemersfonds en overige kosten 0,061 miljoen euro.

Werk en Inkomen

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een vitale stad waarin alle Utrechters werken of participeren naar vermogen en voldoende middelen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien.

De opgave van de Participatiewet is om mensen, ook degenen met een arbeidshandicap, te laten werken naar vermogen. De verbetering van de economie heeft er nog niet in de volle breedte toe geleid dat er meer mensen uitstromen uit de uitkering. In het afgelopen jaar zijn er 1.004 mensen uitgestroomd uit de uitkering naar werk. Om de kansen op uitstroom naar werk te vergroten is in 2016 het project 'Mooi Matchen' gestart. Doel van dit project is het werkaanbod (onder andere vacatures, werkervaringsplaatsen, BBL-trajecten) en het kandidatenaanbod efficiënter op elkaar te laten aansluiten met als resultaat meer plaatsingen op werk. In 2016 is er ook een professionaliseringsslag gemaakt in de samenwerking met sociaal ondernemers. De pilots en Social Impact Bonds die in de voorgaande jaren zijn gestart, zijn in 2016 doorontwikkeld van concretere werkafspraken tot het verbeteren van verdienmodellen. Met deze innovatieve manier van samenwerking hebben we de arbeidsparticipatie van Utrechters met een afstand tot de arbeidsmarkt vergroot op een ondernemende manier. De stijging van het aantal bijstandsgerechtigden is per saldo iets hoger dan werd verwacht eind 2016. De instroom van het aantal bijstandsgerechtigden is in het eerste en laatste kwartaal lager dan de prognose, maar is in het tweede en derde kwartaal hoger dan de prognose als gevolg van de instroom van statushouders. Utrecht sluit het jaar af met 10.110 bijstandsgerechtigden. Dat komt dicht bij de prognose van 10.100. De focus lag dit jaar op het flexibeler en doeltreffender omgaan met het verstrekken van financiële regelingen en toepassen van bijvoorbeeld de kostendelersnorm. We hebben het zoeken van passende oplossingen bij de vraag die wordt gesteld, gestimuleerd. Ook de digitale dienstverlening is verder vormgegeven en geoptimaliseerd. Daarnaast zijn we, waar mogelijk, flexibel met regelgeving ter stimulatie van het aanvaarden van (deeltijd) werk geweest.

In 2016 hebben we uitvoering gegeven aan de vernieuwing armoedeaanpak. Hierbij is meer focus komen te liggen op het vroegtijdig signaleren en voorkomen van armoede en schulden. Eén van de succesfactoren, de preventieve begeleiding, wordt voortgezet en uitgebreid naar andere levensgebeurtenissen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Kadernota Participatie en inkomen](#) (pdf, 1,1 MB)
- [Uitwerkingsnota Werken aan Werk](#) (pdf, 3,6 MB)
- [Utrecht inclusief - Vernieuwing van de Utrechtse arbeidsaanpak](#) (pdf, 1,1 MB)

Utrecht is een vitale stad

1.1 Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Op deze subdoelstelling zijn indicatoren niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Voldoende werkgelegenheid in Utrecht

Werkgelegenheid is belangrijk voor de stad en haar inwoners. Inwoners werken om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Niet minder belangrijk: werk biedt bewoners de mogelijkheid om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving. Daarnaast biedt het jongeren de ruimte zich te ontwikkelen en talenten te benutten. Voor iedereen die kan werken moet dat perspectief aanwezig zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Inzet werkgelegenheidsoffensief

De initiatieven via de actielijnen, zoals verwoord in de uitvoeringsnota Werken aan Werk, zijn voortgezet. De projecten in het kader van het Werkgelegenheidsoffensief, verkeren in verschillende stadia, van volop in uitvoering tot een eerste verkenning van haalbaarheid. In 2015 zijn enkele succesvolle projecten voortgezet zoals het Techniek Pact en de inrichting van een gezamenlijke Entreeopleiding. In het najaar is de arbeidsmarktmonitor verschenen.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
06-1-1-1 Inzet werkgelegenheidsoffensief	664	774	682	92
Totaal Lasten	664	774	682	92
Saldo baten en lasten	-664	-774	-682	92
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-664	-774	-682	92

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Inzet werkgelegenheidsoffensief

De lasten in het werkgelegenheidsoffensief zijn 0,092 miljoen euro lager dan begroot. In de Voorjaarsnota 2016 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het programma Werken aan Werk. Deze projecten vragen een langere voorbereidingstijd en de realisatie is daarnaast afhankelijk van samenwerkingspartners.

Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam

2.1 Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1.1 Wijziging aantal bijstandsgerechtigden die werken of participeren (tot 65 jaar) ten opzichte van afgelopen jaar: landelijk	CBS		+2,5%	+4,3%
E2.1.1.1 Wijziging aantal bijstandsgerechtigden die werken of participeren (tot 65 jaar) ten opzichte van afgelopen jaar: Utrecht	W&I		max. +5,6%	+5,0%

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1.2 Uitstroom uit de bijstand naar werk: volwassenen en jongeren			1.000	1.004
E2.1.2 %Wsw-ers dat gedetacheerd is	W&I		65%	65%
Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1.1 Aantal plaatsingen op werk: volwassenen en jongeren	WenI		3.000	2745
P2.1.1.2 Aantal plaatsingen op school jongeren	W&I		150	154
P2.1.2 Realisatie taakstelling Wsw-dienstbetrekking en begeleid werken	W&I		700	688

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

Utrechtse bijstandsgerechtigden werken of participeren naar vermogen in samenwerking met het bedrijfsleven

De opgave van de Participatiewet is om mensen, ook degenen met een arbeidshandicap, te laten werken naar vermogen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt zijn er 1.004 mensen uitgestroomd uit de uitkering naar werk. Het totaal aantal gerealiseerde plaatsingen op werk is 2.745.

Effectdoelstelling E2.1.2

Samen met het bedrijfsleven zorgen wij ervoor dat Utrechters met een arbeidshandicap werken of participeren naar vermogen

Onderdeel van de Participatiewet is ook de opzet van een Regionaal Werkbedrijf. In Utrecht noemen we het Regionaal Werkbedrijf, de Utrechtse Werktafel. Het doel is om in deze regio voor 1 januari 2017, in totaal 1.145 banen voor werkzoekende met een arbeidshandicap te creëren. Onze totale regionale inspanningen, hebben er toe geleid dat er tot en met juni 2016 in totaal 718 banen zijn gerealiseerd. We volgen hierin de telling van het UWV die door complexiteit altijd wat achter loopt. De belangrijkste resultaten zijn de verbetering in de samenwerking en gezamenlijke aanpak met de regiogemeenten, UWV en de sociale partners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Begeleiden en faciliteren werkloos werkzoekenden, waarbij we streven naar regulier, betaald werk, werken met tijdelijke subsidie of werken met behoud van uitkering

In 2016 hebben we onze prestatiedoelstelling gerealiseerd. Dit hebben we gedaan door onze dienstverlening gericht op uitstroom en plaatsing op werk te intensiveren. Om de kansen op uitstroom naar werk te vergroten is het project Mooi Matchen gestart. Doel van dit project is het werkaanbod (onder andere vacatures, werkervaringsplaatsen, BBL-trajecten) en het kandidaatsaanbod efficiënter op elkaar te laten aansluiten met als resultaat meer plaatsingen op werk. Matchen is efficiënter en effectiever geworden, omdat we bijvoorbeeld met meer matchvormen werken en we op basis van analyses gericht passend werkaanbod verwerven. In 2016 is er ook een professionaliseringsslag gemaakt in de samenwerking met sociaal ondernemers. De pilots en Social Impact Bonds die in de voorgaande

jaren zijn gestart, zijn in 2016 doorontwikkeld van concretere werkafspraken tot het verbeteren van verdienmodellen. Naast de lopende pilots zetten we in op een brede beweging waarin we zo veel mogelijk partijen bewegen richting het *nieuwe normaal*: een stap richting sociaal ondernemerschap. Dit heeft geleid tot 405 plaatsingen.

In 2016 is er ook voor gekozen de Loonkostensubsidie naar loonwaarde breder in te zetten om zo meer kansen te creëren op uitstroom naar werk voor mensen die minder productief zijn. Dit biedt ook meer mogelijkheden voor werkzoekenden om na OpMaat door te stromen naar een banenafpraak. Na de afronding van de pilot OpMaat per 1 juli 2016, is besloten om deze voorziening voort te zetten en uit te breiden van 27 naar 40 werkplekken. De pilotperiode laat zien dat OpMaat van meerwaarde is voor mensen om zich verder te ontwikkelen richting participatie of werk. Een voorbeeld van een nieuwe vorm van dienstverlening die we in 2016 hebben ontwikkeld, is het project Maatwerk. Voor UW zien wij een belangrijke rol weg gelegd in het creëren van een doorlopende lijn van training, ontwikkeling en uitplaatsing van mensen op regulier werk bij reguliere werkgevers. In het nieuwe project Maatwerk worden mensen in zes maanden getraind en kunnen zij werkervaring opdoen. Daarna volgt in principe uitplaatsing op regulier werk bij reguliere werkgevers.

Als uitstroom naar werk of plaatsing op werk (nog) niet mogelijk is, zetten we in participeren naar vermogen. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen hebben we onze wijkcontactdagen geïntensiveerd en hebben we een (nieuwe) vooruitgeschoven post van Werk en Inkomen in de wijk Overvecht georganiseerd. De wijkcontactdagen zijn een effectieve manier om veel uitkeringsgerechtigden (uit arrangement 4) te spreken. Door intensivering van het aantal wijkcontactdagen zijn we nog beter in staat in contact te blijven met deze groep, hen actiever te informeren over mogelijkheden, te participeren en begeleiden naar de buurtteams en/of naar (een stap richting) werk. In 2016 hebben we twee extra wijkcontactdagen georganiseerd met speciale aandacht voor (alleenstaande) ouders met jonge kinderen.

In 2016 zijn veel statushouders ingestroomd. Zij ontvangen zoveel mogelijk de reguliere dienstverlening. Het team van werkmatchers voor statushouders is uitgebreid om statushouders te kunnen begeleiden naar opleiding of werk. Met UAF, ROC, Hogeschool Utrecht, de social Impact Factory en UW bedrijven zijn trajecten gestart om op verschillende manieren invulling te geven aan de stap naar werk.

Onderdeel van de Participatiewet is ook de opzet van een Regionaal Werkbedrijf. In Utrecht noemen we het Regionaal Werkbedrijf, de Utrechtse Werktafel. Het doel is om in deze regio voor 1 januari 2017, in totaal 1.145 banen voor werkzoekende met een arbeidshandicap te creëren. Onze totale, regionale, inspanningen hebben er toe geleid dat er tot en met juni 2016 in totaal 718 banen zijn gerealiseerd. We volgen hierin de telling van het UWV die door complexiteit altijd wat achter loopt. De belangrijkste resultaten zijn de verbetering in de samenwerking en gezamenlijk aanpak met de regiogemeenten, UWV en de sociale partners.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Organiseren van betaald werk voor personen die behoren tot de doelgroep van de Wsw (begeleid werken of wsw-dienstbetrekking)

Ook in 2016 heeft UW voor ons werk georganiseerd voor personen in de doelgroep WsW. Het aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen in 2016 was iets lager dan het aantal waarop het budget was gebaseerd. Sinds het vaststellen van het Transitieplan zijn de omstandigheden gewijzigd en is het speelveld voor UW veranderd. In 2016 hebben er strategische sessies plaatsgevonden over de beweging die wij willen maken naar de toekomst. Ook is het pand aan de Niels Bohrweg gerenoveerd.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
06-2-1-1 Re-integratie	1.008	1.008	2.240	1.232
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	4.199	3.972	4.192	220
Totaal Baten	5.207	4.980	6.433	1.452
Lasten				
06-2-1-1 Re-integratie	19.331	19.545	18.981	564
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	26.486	24.937	24.658	280
Totaal Lasten	45.817	44.483	43.639	844
Saldo baten en lasten	-40.609	-39.502	-37.206	2.296
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	874	874	0
Saldo na mutaties reserves	-40.609	-38.628	-36.332	2.296

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Re-integratie

De lasten op het programma re-integratie zijn 0,564 miljoen euro lager dan begroot. De belangrijkste financiële ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

- De lasten op re-integratieactiviteiten in het ondersteuningsmodel zijn 1,019 miljoen euro lager dan begroot. Voor een groot deel wordt dit verklaard door een positieve uitspraak in een rechtszaak tegen een taalaanbieder inburgering. Hierdoor viel een voorziening dubieuze debiteuren Inburgering vrij ter hoogte van 0,650 miljoen euro.
- De lasten van het arbeidsmarktbudget zijn 0,145 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten voor Utrechtse Werktafel zijn 0,211 miljoen euro lager dan begroot.
- Het zwaartepunt van de lasten van de activiteiten uit het regionale bestedingsplan ESF 2015-2016, waaronder ook het regionale actieplan jeugdwerkloosheid valt, ligt in 2016. In 2016 zijn de lasten hierdoor 0,172 miljoen euro hoger dan begroot.
- Gemeente Utrecht ontvangt als centrumgemeente de ESF subsidie van de pro-vso scholen. Het doorbetalen van deze subsidie aan de scholen leidt tot 0,540 miljoen euro hogere lasten.
- De doorbelaste overhead is 0,176 miljoen euro hoger dan begroot.

De baten op de doelstelling Re-integratie zijn 1,232 miljoen euro hoger dan begroot. De belangrijkste financiële ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

- Een positieve uitspraak in de rechtszaak tegen een taalaanbieder heeft geleid tot 0,265 miljoen euro hogere baten. De tegenpartij is in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak. Dit is opgenomen in de risicoparagraaf.
- Gemeente Utrecht ontvangt als centrumgemeente de ESF subsidie van de pro-vso scholen, wat leidt tot 0,540 miljoen euro hogere baten. Deze subsidie is doorbetaald aan de scholen.
- De subsidie ESF J3 is in 2017 vastgesteld. Deze subsidie was niet begroot. Dit leidt tot 0,633 miljoen euro hogere baten.
- Het huidige subsidietijdvak voor ESF Actieve Inclusie loopt van 2014 tot 2016. De daadwerkelijk te ontvangen subsidieopbrengst is afhankelijk van de subsidievaststelling in 2017. We hebben uit voorzichtigheid de te ontvangen subsidie 0,243 miljoen euro lager opgenomen dan begroot, op 75% van het begrote bedrag.

Sociale werkvoorziening

De lasten zijn 0,280 miljoen euro lager. Dit komt doordat er minder arbeidsplaatsen zijn gerealiseerd dan begroot. De realisatie is uitgekomen op 688 arbeidsplaatsen, het ministerie ging in de bekostiging uit van 702. Hierdoor zijn de lasten 0,370 miljoen euro lager. De lasten gemoeid met de buitengemeenten zijn 0,071 miljoen euro hoger. Overige verschillen bedragen 0,019 miljoen euro (hogere lasten).

De baten zijn 0,220 miljoen euro hoger. De baten vanuit de buitengemeenten zijn 0,071 miljoen euro hoger. Verder hebben we over 2014 een bonus begeleid werken ontvangen van 0,065 miljoen euro en hebben we de balanspost bonus begeleid werken van 0,083 miljoen euro laten vrijvallen.

Utrechters worden niet financieel belemmerd om deel te nemen aan het maatschappelijk leven

3.1 Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.1.1 Aantal huishoudens met bijstandsuitkering: volwassenen (27-65 jaar)	WenI		9.090	9.126
E3.11 Aantal huishoudens met bijstandsuitkering: jongeren (tot 27 jaar)	W&I		1.010	984

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.1.1 Aantal beëindigde en niet toegekende bijstandsuitkeringen door handhaving	W&I		375	276
P3.1.1 Bedrag incasso op openstaande schuld bij voormalig bijstandsgerechtigden	W&I		3 miljoen euro	2,6 miljoen euro

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.1.1

Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Utrecht sluit het jaar af met 10.110 bijstandsgerechtigden. Dat komt dicht bij de prognose van 10.100. In het eerste en laatste kwartaal van 2016 was er minder instroom. In kwartaal drie en vier lag de instroom van het aantal bijstandsgerechtigden hoger dan de prognose.

Hoewel er sprake was van een lagere instroom en hogere uitstroom als gevolg van conjuncturele redenen, stijgt het bestand vooral door instroom van statushouders. Dit was dit jaar de op één na meest voorkomende reden voor instroom in de bijstand. Verder was er sprake van een grote instroom vanuit de WW.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen

Wij willen meer vanuit de bedoeling werken en flexibeler en doeltreffender omgaan met de onderliggende regelgeving. We stimuleren het zoeken van passende oplossingen bij de vraag die wordt gesteld. Dit komt vooral voor bij het verstrekken van financiële regelingen en toepassen van bijvoorbeeld de kostendelersnorm. Ook de digitale dienstverlening is verder vormgegeven en geoptimaliseerd. In 2016 is een nieuw aanvraagformulier en een nieuwe website ontwikkeld. Cliënten kunnen eenvoudiger informatie aanleveren en uitwisselen met de gemeente. Het aanleveren en verwerken van inkomsten is hierdoor eenvoudiger geworden. Daarnaast zijn we, waar mogelijk, flexibel met regelgeving ter stimulatie van het aanvaarden van (deeltijd) werk. Dit doen we onder andere door het verkorten van de aanvraagperiode na tijdelijke uitstroom naar werk en het versnellen van de verrekening van deeltijd inkomsten en stimulatie richting het zelfstandig ondernemerschap.

Eind 2016 is ruim 91% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn van 8 weken afgehandeld. Het totaal aantal bezwaarschriften over 2016 is met ruim 300 gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor. Het totaal over 2016 bedraagt 1371. Deze daling is onder andere het gevolg van extra inzet op pre-meditation en extra klantcontacten. Daarnaast wordt steeds meer geïnvesteerd in het toepassen van maatwerk waar nodig en mogelijk, ook juist in samenwerking met externe partners (City Deal Inclusieve Stad).

Onze onderzoeksactiviteiten, in het kader van 'hoogwaardig handhaven', hebben zich in 2016 gericht op nieuwe aanvragen, themagerichte onderzoeken en individuele signalen. Deze aanpak heeft in 2016 geresulteerd in 276 beëindigingen. Een belangrijk onderdeel van het hoogwaardig handhaven, is de inzet op preventie en optimale dienstverlening. Nauwere samenwerking met de werkdienstverlening en met team nieuwe aanvragen heeft geleid tot vroegtijdig onderzoek waardoor we inzetten op naleving maar ook fraude eerder constateren.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verskil actueel / realisatie
Baten				
06-3-1-1 Verstreken bijstand	145.986	151.047	139.901	-11.146
Totaal Baten	145.986	151.047	139.901	-11.146
Lasten				
06-3-1-1 Verstreken bijstand	160.657	165.748	164.173	1.575
Totaal Lasten	160.657	165.748	164.173	1.575
Saldo baten en lasten	-14.672	-14.701	-24.272	-9.571
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-14.672	-14.701	-24.272	-9.571

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verstreken bijstand

Algemeen

De rijksuitkering ('Buig') is veel lager dan benodigd. Het totale financiële tekort is 8,876 miljoen euro. Dit is exclusief de doorbelasting op apparaat van 0,695 miljoen euro.

Toelichting lasten en baten:

De systematiek voor het begroten van de bijstand is dat we deze budgettair neutraal ramen. Dat wil zeggen dat we veronderstellen dat de Rijksuitkering die we ontvangen gelijk is aan de uitkeringslasten.

Baten

De baten zijn per saldo 11,146 miljoen euro lager dan begroot. In de baten is rekening gehouden met de aanspraak die we doen op de vangnetregeling.

In de voorjaarsnota is in het tekort op de bijstand voorzien: Op het programma Algemene Middelen is hiervoor dekking opgenomen (10,000 miljoen euro).

Lasten

Per saldo zijn de lasten 1,575 miljoen euro lager dan begroot. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De begrote lasten zijn gebaseerd op 10.100 uitkeringen Wwb. Het gerealiseerde aantal bijstandsuitkeringen is 10.110. Het saldo wordt voornamelijk verklaard door de overige BUIG uitkeringen (IOAW, IOAZ, Bbz en loonwaardesubsidie). De lasten bij de overige BUIG-uitkeringen zijn lager dan begroot. Hierdoor zijn de lasten exclusief overhead 2,270 miljoen euro lager dan begroot.
- De doorbelasting van overhead leidt tot 0,695 miljoen euro hogere lasten.

3.2 Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund

Indicatoren subdoelstelling 3.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.2.1 Bereik armoederegelingen: Individuele inkomens-toeslag (voorheen ldt)	Armoedemonitor		≥90%	
Toelichting: De cijfers met betrekking tot het bereik van de armoederegelingen zijn niet beschikbaar, er is geen meting uitgevoerd.				
E3.2.1 Bereik armoederegelingen: ziektekostenverzekering	Armoederegeling		67%	
Toelichting: De cijfers met betrekking tot het bereik van de armoederegelingen zijn niet beschikbaar, er is geen meting uitgevoerd.				
E3.2.1 Bereik armoederegelingen: U pas	Armoedemonitor		≥ 90%	
Toelichting: De cijfers met betrekking tot het bereik van de armoederegelingen zijn niet beschikbaar, er is geen meting uitgevoerd.				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.2.1.1 Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	W&I		3.500	4838
P3.2.1.2 Aantal schuldregelingen	W&I		750	747
P3.2.1.3 Aantal huishoudens in budgetbeheer	W&I		550	631
P3.2.1.4 Aantal U-pashouders	W&I		36.000	39.137
P3.2.1.5 Aantal toekenningen individuele inkomenstoeslag	W&I		6.000	6068

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.2.1

Geen Utrechter wordt vanwege financiële belemmeringen in zijn/haar participatie belemmerd

Vroegtijdige ondersteuning is ingezet om armoede en schulden te voorkomen. Ook bieden we ondersteuning gericht op participatie, maatwerk in de vorm van schulddienstverlening en ondersteuning in bijzondere situaties via de bijzondere bijstand.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.2.1

Bestrijden van armoede door financiële ondersteuning van huishoudens met een vastgesteld maximum inkomen

In 2016 hebben we uitvoering gegeven aan de Vernieuwing armoedeaanpak. Hierbij is meer focus komen te liggen op het vroegtijdig signaleren en voorkomen van armoede en schulden, bijvoorbeeld met de pilots vroeg signalering van betalingsachterstanden in de huur. Er is extra aandacht voor jongeren en schulden. Zo hebben we mbo-studenten laten onderzoeken wat er nodig is om jongeren met schulden te helpen. De pilot levensgebeurtenissen gericht op (echt)scheiding en ontslag was succesvol. Eén van de succesfactoren, de preventieve begeleiding, zal in 2017 worden voortgezet en uitgebreid naar andere levensgebeurtenissen (zoals langdurige armoede, verlies van een partner en arbeidsongeschikt worden).

Het U-pas kind pakket is per 1 juli 2016 gestart. We zien dat meer kinderen zijn gaan sporten en dat er vaak een fiets is aangeschaft. Om het gebruik van de fiets binnen het kind pakket zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij het doel, namelijk bevorderen van meedoen op school of in de wijk door het stimuleren van mobiliteit, zijn eind 2016 uitvoeringsregels opgesteld.

Het Nibud heeft voor Utrecht een Minima effectrapportage gemaakt, waaruit blijkt dat mensen uit bepaalde huishoudens niet rond kunnen komen met hun inkomen, zoals bepaald in het Rijksbeleid en/of door een hoge huur. We zijn een lobby gestart richting het Rijk over het inkomensbeleid. Ook is besloten de Individuele inkomenstoeslag voorlopig voort te zetten. Met de corporaties is een akkoord gesloten over huurmatiging voor mensen met de laagste inkomens die wonen in te dure huurwoningen.

Het gebruik van de armoederegelingen is onverminderd hoog. De bijzondere bijstand blijft stijgen, met name als het gaat om inrichtingskosten van huisvesting statushouders. Ook de kosten met betrekking tot beschermingsbewind blijven stijgen, maar deze stijging lijkt wel af te vlakken. In de eerste helft van 2016 is een alternatieve lichtere voorziening gestart waarbij mensen worden ondersteund in het op orde krijgen van hun financiën.

Met betrekking tot de schulddienstverlening is de samenwerking met de buurtteams verder geïntensiveerd. Per september ligt de toegang tot hulp bij financiële problemen en schulden volledig bij

de buurtteams. Trajectbegeleiders van Werk en Inkomen werken een deel van hun tijd in de buurtteams, om zo gezamenlijk mensen te ondersteunen bij de aanpak van schulden. De signalen over de samenwerking zijn positief, in de eerste helft van 2017 verwachten we de eerste resultaten.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
06-3-2-1 Armoedebestrijding	180	180	253	73
Totaal Baten	180	180	253	73
Lasten				
06-3-2-1 Armoedebestrijding	17.866	20.289	23.284	-2.995
Totaal Lasten	17.866	20.289	23.284	-2.995
Saldo baten en lasten	-17.686	-20.109	-23.031	-2.922
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	331	331	0
Saldo na mutaties reserves	-17.686	-19.778	-22.700	-2.922

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bestrijden van armoede door financiële ondersteuning van huishoudens met een vastgesteld maximum inkomen. Het gaat om ondersteuning voor de betaling van de vaste lasten, participatie, maatwerk in de vorm van schuldhelpverlening en bijzondere bijstand

De baten zijn 0,073 miljoen euro hoger dan begroot:

- De baten zijn 0,073 miljoen euro hoger in verband met niet begrote ontvangsten uit terugvordering en verhaal bijzondere bijstand.

De lasten zijn 3,006 miljoen euro hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken worden hieronder toegelicht:

- De lasten van de bijzondere bijstand zijn 1,462 miljoen euro hoger. Voor een bedrag van 0,950 miljoen euro wordt dit veroorzaakt door de extra instroom van statushouders. Voor deze extra kosten zijn Rijksmiddelen ter beschikking gesteld in het programma Algemene Middelen. Het genoemde tekort is exclusief deze Rijksmiddelen.
- De lasten van de U-pas zijn 0,861 miljoen euro hoger dan begroot. Er is een voordeel van 0,075 miljoen euro behaald op de uitvoeringskosten. Hiertegenover staan 0,936 miljoen euro hogere programmakosten. Het nieuwe kind pakket, met name de mogelijkheid om een fiets aan te schaffen, is succesvol gebleken. De verwachte kosten zijn daardoor incidenteel overschreden.
- De lasten van de premiebijdrage aan de collectieve ziektekostenverzekering zijn 0,206 miljoen euro hoger dan begroot. De premiebijdrage aan de collectieve ziektekostenverzekering is verruimd van 110% naar 125% van het wettelijk minimum loon. Dit heeft tot hogere kosten geleid.
- De lasten van de pilot levensgebeurtenissen zijn 0,294 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten van de individuele inkomenstoeslag zijn 0,440 miljoen euro hoger dan begroot. Dit komt omdat in 2016 veel vaker dan begroot de hogere toeslag is verstrekt. Door vertraging in de afbouw van het woonlastenfonds zijn de lasten 0,347 miljoen euro hoger dan begroot. In 2016 was 0,400 miljoen euro beschikbaar als onderhandelingsruimte met de woningbouwcorporaties. Deze is in 2016 niet ingezet waardoor het onderdeel woonlastenfonds nu per saldo 0,053 miljoen euro positief sluit.
- De doorbelaste overheadkosten zijn 0,268 miljoen euro hoger dan begroot.
- De lasten van de pilot levensgebeurtenissen zijn 0,294 miljoen euro lager dan begroot.

Onderwijs

Algemene programmadoelstelling

Iedere Utrechtse leerling heeft optimale kansen om zijn talenten te ontwikkelen. Iedere inwoner heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur.

Goed onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. Elke leerling verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert zijn of haar talenten maximaal te ontwikkelen en te benutten. Onderwijs draagt bij aan een brede ontwikkeling van leerlingen. Goed onderwijs draagt bovendien bij aan een bloeiende economie.

Visie en beleid op het gebied van onderwijs zijn vastgelegd in het collegeprogramma, in de Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018 en Masterplan Onderwijshuisvesting. Ook in 2016 hebben we de samenwerking in de Utrechtse Onderwijs Agenda gecontinueerd; we hebben samengewerkt met de besturen van Spelonderwijs, Kinderopvang, PO, VO, MBO, Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht. Door bundeling van krachten versterken we Utrecht als stad van kennis.

In 2016 is wederom ingezet op een passende schoolloopbaan voor iedere jongere. Het rijk heeft het bestuursakkoord gericht op het jonge kind opnieuw met een jaar verlengd met behoud van middelen. We verwachten dat het rijk in de loop van 2017 besluit over voortgang hiervan de komende jaren. De verwachting is dat er de komende jaren voor Utrecht minder rijksmiddelen beschikbaar zullen zijn. In het kader van taalonderwijs voor nieuwkomers is er in 2016 een regionale samenwerking tot stand gebracht wat betreft de internationale schakel klassen (ISK).

Kwaliteit van onderwijs is één van de belangrijkste voorwaarden voor kansengelijkheid. Ambities op het gebied van onderwijskwaliteit zijn opgenomen in het collegeprogramma. In de Utrechtse aanpak is naast kwaliteit in 2016 evenals voorgaande jaren, gewerkt aan voor-en vroegschoolse educatie en onderwijsachterstandenbeleid, talentontwikkeling, goede overgangen, brede scholengemeenschappen, ouderbetrokkenheid en ouderverantwoordelijkheid.

In Utrecht is in 2016 een lokale alliantie gevormd met PO, VO besturen en de Universiteit. Samen met de gemeente zullen zij nader onderzoek doen naar onderwijskansen van kinderen in Utrecht. Op basis van die analyse bekijken schoolbesturen en gemeente in 2017 samen wat verder gedaan kan worden in het kader van gelijke in onderwijskansen voor Utrechtse kinderen.

In 2016 is gewerkt aan de nadere invulling van onderwijshuisvesting in het kader van de groei van de stad. Onderdeel van deze invulling is een nieuwe brede scholengemeenschap in Leidsche Rijn, waarvoor planvorming in 2017 wordt gestart. Dit past in het gemeentelijk streven naar meer brede scholengemeenschappen, met het oog op meer gelijke onderwijskansen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Visie Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018](#) (pdf, 3,4 MB)
- [Meerjarenperspectief OHV 2016-2025](#) (pdf, 0,9 MB)
- [Voortgangsrapportage Onderwijshuisvesting 2016](#) (pdf, 3,3 MB)
- [Visie bibliotheek Utrecht](#) (pdf, 1,6 MB)

Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod

1.1 Adequate onderwijshuisvesting

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 Drie denominaties per wijk	Leerlingadministratie	100%	100%	100%
E1.1.1 Twee onderwijsconcepten op stedelijk niveau	Leerlingadministratie	100%	100%	100%
E1.1.1 Twee scholen speciaal onderwijs op stedelijk niveau	Leerling-administratie	100%	100%	100%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1 Projecten opgeleverd (MPOHV) wel cumulatief	Voortgangsrapportage		0	1
P1.1.1 Projecten Leidsche Rijn	Voortgangsrapportage		30	25
Toelichting: Doelstelling 2016 komt niet overeen met de werkelijkheid; werkelijke doelstelling was 24.				
P1.1.1 Aantal gerealiseerde projecten in Masterplan VO	Voortgangsrapportage masterplan		Masterplan is afgerond	Masterplan is afgerond
P1.1.1 Projecten opgestart (MPOHV) niet cumulatief	Voortgangsrapportage		15	14
P1.1.1 Aantal gerealiseerde projecten masterplan PO en (V)SO	Voortgangsrapportage masterplan		Masterplan is afgerond	Masterplan is afgerond

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Er is keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties en onderwijsconcepten; daarnaast is er een passend aanbod voor iedere leerling

Voor onderwijshuisvesting hebben we een wettelijke taak uitgevoerd. We hebben de vanuit maatschappelijk oogpunt gewenste keuzevrijheid van ouders bewaakt. Voor het basisonderwijs kunnen ouders in Utrecht op wijkniveau kiezen voor onderwijs vanuit diverse denominaties en op stedelijke niveau vanuit verschillende onderwijsconcepten. Voor het voortgezet onderwijs hebben we hiervoor gekeken naar variatie en breedte van het aanbod op stedelijke niveau. Voor het speciaal onderwijs hebben we onze regionale functie vervuld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Versterken van de educatieve infrastructuur

Het Masterplan primair onderwijs is afgesloten. De laatste kinderclusters Teun de Jagerdreef en Beiroetdreef worden in 2017 opgeleverd. In 2016 is het kindercluster aan de Ibisdreef opgeleverd en deze zal in maart 2017 officieel worden geopend.

Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV)

In het MPOHV zijn de projecten gedefinieerd voor het uit kunnen voeren van de wettelijke taak. Het afgelopen jaar hebben we in de voortgangsrapportage aangegeven welke projecten we hebben opgepakt en hebben uitgevoerd.

In 2016 zijn verschillende projecten opgeleverd. Voor het primair onderwijs was dit onder andere de fietsbrug in Oog in Al en de uitbreiding van Apollo 11. Voor het voortgezet onderwijs is tijdelijke uitbreiding gerealiseerd van het Leidsche Rijn College en X11. In 2016 zijn er geen nieuwe aanvragen geweest in het kader van passend onderwijs.

In oktober is de voortgangsrapportage naar de raad gestuurd. De financiële verantwoording vindt zoals gepland plaats via de jaarlijkse begrotingscyclus.

In 2016 zijn met de schoolbesturen voor het voortgezet onderwijs gesprekken gevoerd over de invulling van de groei van de stad. Deze hebben geresulteerd in overeenstemming over de omvang van de nodige groei. Onderdeel van deze invulling is een nieuwe brede scholengemeenschap in Leidsche Rijn centrum. De planvorming hiervoor zal in 2017 worden opgestart.

In 2016 is in Leidsche Rijn de ontwikkeling van nieuwe woonwijken, zoals in Rijnvliet, Leeuwenstein Noord, Haarzicht en Haarrijn van start gegaan. Bij deze ontwikkeling zijn de voorbereidingen voor realisatie van onderwijsvoorzieningen in deze nieuwe wijken eveneens in gang gezet.

In 2016 is voor de invulling van de groei ruimtelijke en programmatische reserveringen gemaakt voor onderwijsvoorzieningen ten behoeve van de binnenstedelijke herontwikkelingsgebieden, zoals Merwedekanaalzone, Cartesius Driehoek en Stationsgebied.

De realisatie van de permanente huisvesting van de OPDC heeft vertraging opgelopen vanwege een ongunstige aanbesteding. Dit heeft geleid tot vertraging. De verwachting is dat het project nu in het eerste kwartaal 2018 wordt opgeleverd.

De tijdelijke huisvesting van de Internationale School Utrecht (ISU) is uitgebreid met het gebouw aan de Grebbeberglaan. We zoeken naar een locatie voor definitieve huisvesting van de internationale school

In 2016 hebben we op initiatief van gemeente Utrecht afspraken gemaakt over samenwerking wat betreft de internationale schakel klassen (ISK). Dit is uitgemond in een regionale samenwerking die uniek is in Nederland. Door deze samenwerking is er inmiddels een dislocatie van de ISK geopend in Stichtse Vecht.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	1.619	1.560	2.142	583
Totaal Baten	1.619	1.560	2.142	583
Lasten				
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	38.832	40.881	39.880	1.001
Totaal Lasten	38.832	40.881	39.880	1.001
Saldo baten en lasten	-37.213	-39.322	-37.738	1.584
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	2.206	2.206	0
Onttrekking reserves	2.191	3.356	3.396	40
Saldo na mutaties reserves	-35.022	-38.171	-36.548	1.623

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Educatieve infrastructuur

De baten zijn 0,583 miljoen euro hoger dan begroot.

Meer ontvangen dan begroot totaal 0,583 miljoen euro:

- 0,201 miljoen euro betreffende de verhuur BSO/KDV-ruimten en is bestemd voor reservering onderhoud en kapitaallasten.
- 0,141 miljoen euro verhuurde schoolgebouwen.
- 0,042 miljoen euro uitkering waterschade(2014).
- 0,199 miljoen euro diverse opbrengsten en doorbelastingen.

De lasten zijn 1,001 miljoen euro lager dan begroot.

Dit is een saldo van een aantal posten waarbij voor 1,861 miljoen euro meer en voor 2,862 miljoen euro minder uitgegeven is dan wij begroot hebben.

Meer uitgegeven dan begroot totaal 1,861 miljoen euro:

- 0,078 miljoen euro voor uitgaven van de Huisvestingsprogramma's tot en met 2015.
- 0,318 miljoen euro deactiveringen van de boekwaarden in de administratie van gesloopte en/of overgedragen gebouwen en grond.
- 0,283 miljoen euro aandeel overheadkosten UVO.
- 0,739 miljoen euro belastingen OZB als gevolg van bij de BghU ontstane vertraging bij het tijdig opleggen van aanslagen voor de in de afgelopen jaren (nieuw) opgeleverde en in gebruik genomen onderwijsvoorzieningen.
- 0,167 miljoen euro 1e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair.
- 0,276 miljoen euro programmakosten PO/VO/Gebiedsontwikkeling en huur onderwijsvoorzieningen.

Minder uitgegeven dan begroot totaal 2,862 miljoen euro:

- 0,762 miljoen euro als gevolg van vertraging uitvoering huisvestingsprogramma 2016.
- 0,929 miljoen euro voor de projecten uit de Masterplannen en het plan Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting(M.P.O.H.V.) die nog in uitvoering zijn en waarvan 0,730 miljoen euro conform besluitvorming Programmabegroting 2017 te reserveren als onderdeel van de dekking plan M.P.O.H.V..
- 0,320 miljoen euro als gevolg van minder declaraties en kosten schade/vandalisme.
- 0,407 miljoen euro onderhoud aan de eigen onderwijsgebouwen.
- 0,444 miljoen euro asbestsanering, Tijdelijke Huisvesting PO, risico BSO en verhuiskosten.

1.2 Adequaat leerlingenvervoer

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingvervoer	Administratie Leerlingzaken/thuiszitters	Schooljaar 2010-2011	0	0
Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1 Klanttevredenheid	Klanttevredenheidsonderzoek		8	7,6

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Leerlingen die dit nodig hebben kunnen met behulp van leerlingenvervoer onderwijs volgen

Leerlingen die niet zelf van en naar school kunnen komen, bijvoorbeeld leerlingen in het speciaal onderwijs hebben een vergoeding gekregen voor de vervoerskosten of hebben vervoer aangeboden gekregen. Door de inzet van leerlingenvervoer waren kinderen in staat om het onderwijs van hun keuzen en/of het juiste niveau te volgen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Verzorgen van leerlingenvervoer naar scholen

In 2016 hebben we zowel binnen de gemeente als in de regio gesprekken gevoerd over synchronisatie van de aanbestedingen leerlingenvervoer en regiotaxi. Op grond hiervan en op basis van de lopende contracten, verwachten we dat een samengestelde aanbesteding vanaf 2020 mogelijk is. We hebben de verordening uitgevoerd, hebben dit doorlopend geëvalueerd en waar nodig aanpassingen gedaan. Zo is in 2016, naar aanleiding van evaluatie met de ouders, extra geïnvesteerd in opstart van leerlingenvervoer bij aanvang van het nieuwe schooljaar. Hierdoor is de opstart dit jaar heel goed verlopen. Samen met de ouders is verder gewerkt aan de monitor op de kwaliteit van leerlingenvervoer. De nieuwe opzet van de monitor leidt niet tot wijziging van de indicator en de waardering op zich. De wijze waarop de waardering tot stand komt is wel eenvoudiger en transparanter geworden: ze wordt nu volledig bepaald door de waardering die ouders en vervoerder aan de dienstverlening van de afdeling leerlingenvervoer geven.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
07-1-2-1 Leerlingenvervoer	3.661	3.698	3.696	2
Totaal Lasten	3.661	3.698	3.696	2
Saldo baten en lasten	-3.661	-3.698	-3.696	2
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-3.661	-3.698	-3.696	2

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Leerlingenvervoer

De uitgaven zijn conform begroting.

Kwalitatief goed onderwijs

2.1 Alle Utrechtse leerlingen van 0-12 jaar bereiden zich voor op het behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1 Alle leerlingen vinden een plaats in het voortgezet onderwijs	Leerlingadministratie		100%	100%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Aantal combinatie functionarissen (fte) sport, cultuur en onderwijs: VO Toelichting: Doelstelling 2016 is niet correct; dit moet zijn 26,8 fte			9,2	26,8
P2.1.1 % bereik doelgroeppeuters Toelichting: Per 1 oktober 2016 lag dit op 91%. Door migratie van het Digitaal Dossier JGZ is er geen betrouwbaar bereikpercentage beschikbaar per december 2016. In de loop van het tweede kwartaal is het bereik per 1 april 2017 beschikbaar.	Opgave Spelonderwijs Utrecht		95%	niet beschikbaar
P2.1.1 Aantal brede scholen			13	12
P2.1.1 Aantal combinatie functionarissen (fte) sport, cultuur en onderwijs: PO			26,8	26,8

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

Alle leerlingen beschikken over een optimale voorbereiding zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt

Onderwijs vormt de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. In de leeftijd van 0 tot 12 jaar spelen opvang, voorschoolse educatie en primair onderwijs een belangrijke rol in de voorbereiding voor leerlingen om talenten te ontwikkelen. Leerlingen hebben zoveel mogelijk bagage meekregen om hun kansen op een betekenisvolle toekomst te vergroten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Vorbereiden van leerlingen op hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school

Cognitie

Het oude bestuursakkoord 2012-2015 is, binnen dezelfde inhoudelijke en financiële kaders met een jaar verlengd tot eind 2016. Het voornemen om samen met de schoolbesturen een gemeentelijk kader onderwijsachterstandenbeleid 2016-2020 te ontwikkelen is door de ook in 2017 nog voortdurende onduidelijkheid over het landelijke langere termijn beleid, naar achteren geschoven. Per 1 oktober 2016 had 91% van de doelgroeppeuters een plaats op een peutercentrum. Door migratie naar een nieuw

digitaal dossier jgz was het niet mogelijk om per eind 2016 een bereikpercentage te bepalen, zoals voorgaande jaren. Op 1 oktober ligt het percentage altijd iets lager doordat instroom na de zomervakantie gefaseerd plaatsvindt. Op die manier kunnen alle peuters die instromen rustig opgenomen worden in de groep.

In 2016 zijn we, samen met de partners in het voorschoolse veld, gestart met de voorbereiding op de harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen, zoals die door een wetswijziging wordt voorgeschreven door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Onze aanpak 'Nu voor later' is voortgezet (www.nuvoorlaterutrecht.nl).

In 2016 zijn een tweetal rapporten verschenen over de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen in Utrecht. Dit betrof een onderzoek van de Universiteit Utrecht, waarin geconcludeerd wordt dat de proceskwaliteit in Utrecht, ook naar internationale maatstaven, hoog ligt. Daarnaast kwam de Inspectie van het Onderwijs in haar onderzoek naar de doelstellingen van het bestuursakkoord tot de conclusie dat Utrecht de beste kwaliteit VVE beleid heeft in Nederland.

De ontwikkeling van ondersteunende vaardigheden van ouders is versterkt. De eerste resultaten daarvan zijn in beeld gebracht (zie programma jeugd). De inzet voor leertijduitbreiding is in 2016 ongewijzigd gecontinueerd. Het aantal brede school academies is zeven; één van de locaties (Lombok) wordt dit schooljaar afgebouwd, wegens onvoldoende doelgroep leerlingen. Op de overige zes locaties worden ook doelgroep leerlingen uit andere wijken toegelaten.

Zorg

In het kader van passend onderwijs hebben we de investering in een verdere verfijning van sluitende zorgstructuren voortgezet. In 2016 is veel aandacht besteed aan de vormgeving van het Utrechtse thuiszitterspact. Dit is vastgesteld in het OOGO van november 2016. Het thuiszitterspact is een ambitie van PO, VO, OCW en de VNG; Utrecht was één van de eerste gemeenten waar deze ambitie is omgezet in lokale afspraken. Daarnaast is in het OOGO besloten dat we een proeftuin starten gericht op het verbeteren van de (boven)lokale verbinding van onderwijsondersteuning, jeugdhulp en zorg in passende arrangementen. Dit met het doel de regeldruk voor de speciaal onderwijs scholen te verminderen.

Talentontwikkeling

De inzet in de brede scholen is gecontinueerd. Er is één school bijgekomen wat het totaal aantal betrokken scholen op 43 brengt met ingang van schooljaar 2016/2017. Er zijn 11.700 leerlingen bereikt. De inhoudelijke verbinding op binnen- en buitenschools leren vindt plaats zoals voorheen. Er wordt nog steeds gewerkt vanuit de principes van de vreedzame aanpak. Ook de extra inzet op talentontwikkeling (sport, cultuur, techniek) door combinatiefunctionarissen is in 2016 ongewijzigd gebleven. In 2016 is verder gewerkt aan de versterking van de samenwerking tussen sport en onderwijs. Er lopen drie pilots, in Hoograven, Overvecht en Noordwest. Hierin ontwikkelen we een leerlijn sport, waarbij de binnenschoolse en buitenschoolse sportactiviteiten in aanbod van activiteiten en pedagogische begeleiding met elkaar worden verbonden.

Integrale kindcentra (ikc)

In 2016 is onderzoek gedaan naar tien Utrechtse initiatieven. Op basis daarvan is er een bestuurlijke bijeenkomst geweest met ongeveer 30 verschillende organisaties in de stad. Conclusie is dat alle initiatieven op het gebied van ikc hun eigen ontwikkeling kennen. De te nemen vervolgstappen en de uiteindelijke vorm van de ikc is afhankelijk van de partners die in het ikc samenwerken. Vervolgstappen worden gecoördineerd vanuit de tafel IKC binnen de UOA.

Cultuureducatie

Vanaf 2016 kunnen alle scholen direct een aanvraag indienen voor cultuureducatie, waarmee de transitie is voltooid. De subsidieregeling cultuur voor ieder kind is geëvalueerd: 94% van de scholen in het primair en 80% van de scholen in het voortgezet onderwijs hebben in 2016 een aanvraag ingediend. De niet bereikte scholen informeren we actief over de mogelijkheid om subsidie aan te vragen. Andere bevindingen van de evaluatie: verankering op scholen is sterk in gang gezet, meer samenhang in aanbod, verhouding tussen scholen en aanbieder geïntensiveerd en de regeling zorgt voor verbeterde opbrengst. Cultuur en School bemiddelt bij grootschalige projecten tussen scholen en een aantal culturele instellingen. De website voor matching tussen vraag en aanbod is stopgezet, omdat deze niet

rendabel bleek. We zijn nog bezig met een verkenning van alternatieven hiervoor. Om scholen alvast op weg te helpen organiseren we in maart 2017 een cultuureducatie uitmarkt (CultOn, zet cultuureducatie aan in je school!), waar het onderwijs en het brede Utrechtse culturele veld met elkaar kunnen kennismaken. Het Utrechts Centrum voor de Kunsten (UCK) verzorgt aanbod voor amateurkunsteducatie.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	17.480	20.121	17.894	-2.227
Totaal Baten	17.480	20.121	17.894	-2.227
Lasten				
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	30.773	33.358	30.491	2.867
Totaal Lasten	30.773	33.358	30.491	2.867
Saldo baten en lasten	-13.293	-13.237	-12.597	640
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2	2	2	0
Saldo na mutaties reserves	-13.291	-13.236	-12.595	640

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Talentontwikkeling 0-12 jaar

De baten op talentontwikkeling 0-12 zijn 2,227 miljoen euro lager dan begroot. Dit is een saldo van:

- 2,223 miljoen euro niet bestede rijksmiddelen. Deze middelen zijn conform de regeling overgeheveld naar 2017. Het Onderwijsachterstandenbeleid wordt gefaseerd uitgevoerd
- 0,004 miljoen euro lagere baten uit schoolzwemmen.

De lasten op talentontwikkeling 0-12 zijn 2,867 miljoen euro lager dan begroot. Dit is een saldo van:

- 2,223 miljoen euro lagere lasten op onderwijsachterstandenbeleid vanwege de fasering van de uitvoering van dit beleid dat uit rijksmiddelen wordt bekostigd
- 0,189 miljoen euro lagere lasten op onderwijsachterstandenbeleid uit gemeentemiddelen
- 0,455 miljoen euro lagere lasten door een combinatie van terugvorderingen op subsidies uit voorgaande jaren en diverse lagere uitgaven.

2.2 Alle Utrechtse leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1 % 22 jarigen met startkwalificatie	Leerlingadministratie	78%	95%	94%
Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft % 17-22 jarigen met startkwalificatie of schoolinschrijving.				

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1 % Daling voortijdig schoolverlaters voor: MBO 1 Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft: % voortijdig schoolverlaters. De voorlopige VSV cijfers voor schooljaar 2015-2016 zijn in maart 2017 bekend.			22,5%	zie voetnoot
P2.1.1 % Daling voortijdig schoolverlaters voor: HAVO/VWO bovenbouw Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft: % voortijdig schoolverlaters. De voorlopige VSV cijfers voor schooljaar 2015-2016 zijn in maart 2017 bekend.			0,5%	zie voetnoot
P2.2.1 % Daling voortijdig schoolverlaters voor: VMBO-bovenbouw Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft: % voortijdig schoolverlaters. De voorlopige VSV cijfers voor schooljaar 2015-2016 zijn in maart 2017 bekend.			4%	zie voetnoot
P2.2.1 % Daling voortijdig schoolverlaters voor: MBO 2 Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft: % voortijdig schoolverlaters. De voorlopige VSV cijfers voor schooljaar 2015-2016 zijn in maart 2017 bekend.			10%	zie voetnoot
P2.2.1 MBO 3/4 Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft: % voortijdig schoolverlaters. De voorlopige VSV cijfers voor schooljaar 2015-2016 zijn in maart 2017 bekend.			2,75%	zie voetnoot
P2.2.1 % Daling voortijdig schoolverlaters voor: VO-onderbouw Toelichting: De formulering van deze indicator is niet correct. Het betreft: % voortijdig schoolverlaters. De voorlopige VSV cijfers voor schooljaar 2015-2016 zijn in maart 2017 bekend.		2013: 1%	!%	zie voetnoot
P2.2.1 Aantal brede scholen			10	10
P2.2.1 Aantal combinatie functionarissen (fte)			9,2	9,2

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.2.1

Alle leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt

Onderwijs en werk vormen de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. In de leeftijd van 12 tot 23 jaar speelt het voortgezet en middelbaar onderwijs een belangrijke rol in verbetering van kansen voor iedereen om talenten te ontwikkelen zodat leerlingen hun startkwalificatie kunnen behalen en een goede start op de arbeidsmarkt kunnen maken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen

Onderwijsimpuls

De middelen beschikbaar voor de onderwijsimpuls in 2016 zijn volledig besteed. Bijna alle VO scholen zijn betrokken bij één van de projecten gesubsidieerd vanuit de onderwijsimpuls. In totaal zijn in 2015 en 2016, zeventien projecten gefinancierd; er zijn nog geen projecten afgerond. Voor 2017 zijn 29 projectvoorstellen ingediend. We hebben in 2016 verschillende projecten bezocht: de onderwijsimpuls zorgt voor een versnelde ontwikkeling binnen scholen. Begin 2017 komen de eerste eindrapportages beschikbaar, dan komt er meer informatie over de behaalde resultaten. Bekijk hier het [filmpje](#) waarin enkele scholen hun ervaringen met de onderwijsimpuls delen. Subsidies zijn voor het overgrote deel aangevraagd door scholen, soms door docenten, soms door derden in samenwerking met scholen. De kwaliteit van de aanvragen is goed; er zijn weinig volledige afwijzingen, wel soms gedeeltelijke afwijzingen. In 2016 zijn er verder twee goedbezochte onderwijscafé's geweest, georganiseerd voor én door docenten. Hierin komen actuele thema's aanbod, docenten wisselen daarover van gedachten en leren van elkaars ervaringen. Op de website [kijkoponderwijs](#) is een [impressie](#) te zien.

Cognitie: Kansrijke deelname en schoolloopbaan

In de tweede helft van 2016 heeft OCW op basis van de wet voortgezet onderwijs, het beleid ten aanzien van de overgang PO-VO aangescherpt. De implicaties hiervan worden in 2017 verder vormgegeven door het samenwerkingsverband, de schoolbesturen en de gemeente.

Er zijn gesprekken geweest met de partners in het lokale onderwijsveld en de raad over gelijke kansen in het onderwijs. Er is een lokale alliantie gevormd en we zijn gestart met een nadere analyse van de Utrechtse situatie. De uitkomsten worden verder uitgewerkt in het kader van de voorbereiding van de nieuwe Utrechtse onderwijsagenda 2018-2022.

De werkwijze volgens de 'School Werkt' agenda met vijf actielijnen is inmiddels geïmplementeerd. In 2016 is er een nieuw regionaal programma VSV 2017-2020 gemaakt, dat is gebaseerd op de nieuwe kaders die zijn vastgesteld door het ministerie van OCW. In het nieuwe programma hebben instellingen zich verbonden aan het in gezamenlijkheid zoeken naar de juiste maatregelen voor een jongere; daarbij kijken ze over de grenzen van de eigen instelling heen. Het doel van het regionale VSV programma is om de doorlopende loopbaan van jongeren te faciliteren. Hier is ook in 2016 aan gewerkt door onder andere goed onderwijs, een goede verzuimaanpak, risicosignalering en ook begeleiding in de overstappen zowel binnen het onderwijs als naar de arbeidsmarkt. In de stad Utrecht 2016 is door middel van de pilot 'RMC-experiment' in Overvecht een outreachende wijkgerichte aanpak gestart om kwetsbare jongeren zonder startkwalificatie, schoolinschrijving of inkomen beter in beeld te krijgen (18-23 jaar). Het doel is om deze jongeren duurzaam terug te leiden naar opleiding of werk. Door deze nieuwe werkwijze hebben we meer jongeren kunnen bereiken. Dit goede resultaat heeft geleid tot voortzetting en uitbreiding van deze aanpak in schooljaar 2016-2017 onder de naam 'Focus. Blik op de Toekomst'

In de nieuwe 'School Werkt' agenda heeft de overgang naar de arbeidsmarkt expliciet een plek gekregen. De focus ligt op voldoende stages en banen, het matchen daarop en het behouden ervan. Aan de hand van analyses is in kaart gebracht hoe de stage- en arbeidskansen zijn bij verschillende mbo opleidingen. Deze informatie gebruiken we om met het onderwijs het gesprek aan te gaan om de arbeidsgerichtheid op te nemen in het loopbaanbeleid en de opleiding. Ook hebben we in 2016 een paar concrete resultaten behaald, zoals het breder uitrollen van het peer coaching project, waarbij niveau 3 en 4 studenten niveau twee studenten begeleiden bij het vinden en behouden van stages. Een ander concreet resultaat is matching-events waar studenten werkgevers konden ontmoeten op zoek naar een stage of leerwerkplek. Het regionale netwerk rond jongeren in een kwetsbare positie heeft de begeleiding naar werk en dagbesteding verder versterkt. In samenwerking met het actieplan jeugdwerkloosheid zijn jobhunters ingezet, gericht op het vinden van werk voor jongeren die uitstromen uit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en de mbo Entreeopleidingen. Zij hebben 60 leerlingen naar werk begeleid.

In 2016 is gestart met een pilot tussen RMC en team jongeren van Werk en Inkomen om nauwer samen te werken en samen op te trekken bij de begeleiding naar onderwijs of werk. Vanuit deze samenwerking kan relevante informatie worden gedeeld, zodat we jongeren optimaal begeleiden.

Zorg

In 2016 is het Utrechtse thuiszitterspact (zie prestatiedoelstelling 2.1) opgesteld. Voor het VO wordt een interventieteam thuiszitters ingesteld ten behoeve van complexe casussen. Dit zal in 2017 nader vorm krijgen. Het stedelijk jeugdteam mbo is voortgezet en uitgebreid met MBO Utrecht. Er heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden over de toekomstige invulling; dit traject wordt in 2017 verder vormgegeven.

Talentontwikkeling

De inzet in tien brede scholen is gecontinueerd; op deze scholen zaten in totaal 5600 leerlingen. Het uitgangspunt is ongewijzigd, brede persoonlijke talentontwikkeling. Er zijn activiteiten uitgevoerd op het terrein van sport, cultuur en burgerschap. Ook in 2016 zijn hiervoor combinatiefunctionarissen ingezet. De reguliere inzet van het jongerenwerk is versterkt op 8 scholen met een vmbo afdeling met tijdelijke middelen vanuit het programma Utrecht Zijn We Samen. De vraag hiervoor was groot vanuit het VO, dus is besloten alle middelen daar in te zetten. Scholen waarderen deze inzet over het algemeen als positief. Ze geven aan dat jongerenwerkers de 'taal' spreken van de leerling waardoor sfeer en veiligheid op school wordt versterkt en vroegtijdig schoolverlaten wordt voorkomen. Jongerenwerkers leggen veelal contact door activiteiten in de pauzes te organiseren. Er is hierbinnen ook specifiek aandacht voor meiden.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	2.358	2.149	1.979	-171
Totaal Baten	2.358	2.149	1.979	-171
Lasten				
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	9.478	10.783	10.441	342
Totaal Lasten	9.478	10.783	10.441	342
Saldo baten en lasten	-7.120	-8.633	-8.462	171
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-7.120	-8.633	-8.462	171

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Talentontwikkeling 12-23 jaar

De baten zijn 0,171 miljoen euro lager dan begroot. Dit is een saldo van:

- 0,121 miljoen euro niet bestede rijksmiddelen OAB. Deze middelen zijn overgeheveld naar 2017. Dit is toegestaan, vanwege de fasering van de uitvoering van het Onderwijsachterstandenbeleid
- 0,060 miljoen euro niet bestede rijksmiddelen RMC. Deze middelen zijn overgeheveld naar 2017 en mogen eveneens gefaseerd besteed worden
- 0,010 miljoen euro diverse hogere inkomsten.

De lasten zijn 0,342 miljoen euro lager dan begroot. Dit is een saldo van:

- 0,181 miljoen euro lagere lasten door niet bestede rijksmiddelen
- 0,161 miljoen euro diverse lagere lasten.

Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur

3.1 Zoveel mogelijk Utrechters gebruiken de bibliotheek

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.1.1 Aantal leners	Jaarverslag Bibliotheek	2010	65.000	69.835
E3.1.1 Aantal bezoeken fysieke bibliotheek	Jaarverslag Bibliotheek	2010	1.350.000	1.313.029
E3.1.1 Aantal bezoeken website/digitale bibliotheek	Jaarverslag Bibliotheek	2010	950.000	894.289

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.1.1 Groepsbezoeken leesbevordering en media-educatie met scholen	Jaarverslag Bibliotheek	2010	1.200	1.130
P3.1.1 Culturele, informatieve en educatieve 'dagdelen'	Jaarverslag Bibliotheek	2010	150	1.193

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.1.1

Meer mensen gebruiken de bibliotheek

Door vrije en laagdrempelige toegang tot bronnen van kennis en cultuur kunnen burgers zich bewust, kritisch en actief bewegen in de maatschappij. Daarom hebben we onze inzet in 2016 weer gericht op het laagdrempelig, bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden van de bibliotheek Utrecht.

Het aantal jeugdleden is wederom gestegen afgelopen jaar; de dalende trend in het aantal volwassen leden heeft zich in 2016 voortgezet. Het aantal bezoekers is in 2016 weliswaar licht gestegen ten opzichte van 2015, maar blijft iets achter bij de doelstelling. De oorzaak zit in de terugloop van het aantal bezoekers van de centrale bibliotheek. Hier tegenover staat een stijging in met name de nieuwe vestiging in Kanaleneiland. Tot slot is het aantal bezoekers van de website gedaald. De verklaring is te vinden in het toenemend gebruik van de bibliotheek-app.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen

De bibliotheek heeft in 2016, op basis van haar visie 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21^e eeuw', een ondernemersplan gemaakt. Aan de hand hiervan is subsidie verleend voor 2016. Hierna zal jaarlijks een jaarplan worden gemaakt, op basis waarvan subsidie verleend kan worden. In 2016 heeft een herijking plaatsgevonden van de indicatoren. Op basis hiervan wordt vanaf 2017 verantwoord. In 2016 zijn de voorbereidingen voor de verbouw van locatie Neude afgerond; start van de bouw is gepland in 2017.

De hierboven genoemde ontwikkeling van de bibliotheek is terug te zien in de stijging van het aantal culturele en informatieve bijeenkomsten. Conform het ondernemingsplan heeft er namelijk een verschuiving in inzet van middelen plaatsgevonden om vorm te geven aan de programmerende organisatie. Het aantal groepsbezoeken is gedaald, doordat de vraag daarnaar licht is gedaald. Voor het onderwijs is dit deels met andere activiteiten ingevuld, zoals ouderbijeenkomsten bij Spelenderwijs.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Lasten				
07-3-1-1 Bibliotheek Utrecht	11.226	11.925	11.707	219
Totaal Lasten	11.226	11.925	11.707	219
Saldo baten en lasten	-11.226	-11.925	-11.707	219
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.215	3.855	3.855	0
Saldo na mutaties reserves	-8.011	-8.070	-7.852	219

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bibliotheek Utrecht

De lasten zijn 0,219 miljoen euro lager dan begroot door diverse lagere lasten.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een vitale sociale stad, waar inwoners berokken zijn en verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Ook kwetsbare inwoners nemen hun toekomst in eigen handen, doen mee naar vermogen en krijgen indien nodig daarbij ondersteuning.

Ambitie

Utrecht wil een vitale en gezonde stad zijn waar het fijn is om te leven, inwoners hun talenten kunnen ontwikkelen en iedereen mee kan doen. In onze stad voelen inwoners zich betrokken bij elkaar en zetten zich actief in voor een levendige en leefbare buurt. We ondersteunen daarom bewonersinitiatieven die een bijdrage leveren aan een sterke sociale basis. We bieden ruimte aan sociaal ondernemers, zij zijn namelijk een belangrijke motor van maatschappelijke vernieuwing en innovatieve oplossingen. We stimuleren de mogelijkheden voor kwetsbare inwoners om mee te doen, een bijdrage te leveren aan de samenleving en zich te ontwikkelen. Hulp is zoveel mogelijk in 'het gewone leven' beschikbaar. Als het nodig is, is er goede professionele ondersteuning die aansluit bij wat inwoners nodig hebben.

Utrecht voor iedereen

Utrecht wil een stad zijn waarin iedereen erbij hoort ongeacht opleidingsniveau, herkomst, geaardheid, geloofsovertuiging of beperking. We investeren in een nog betere toegankelijkheid van voorzieningen, de uitvoering van het geratificeerde VN verdrag en het voorkomen van uitsluiting. Extra focus ligt op de opvang en integratie van nieuwkomers. Onder de noemer 'Utrecht zijn we samen' zetten we in op verbinding tussen inwoners met respect voor verschillen. Hiermee kunnen we ongewenst gedrag, polarisatie en eventuele radicalisering (helpen) voorkomen.

Bewonersinitiatieven

In de Wmo staat de eigen kracht en meedoen centraal. De bewonersinitiatieven hebben een belangrijke rol bij het versterken van de 'samenredzaamheid' en zijn een manier waarop 'sterke' bewoners kwetsbare buurtgenoten kunnen helpen. Daarom ondersteunen wij bewonersinitiatieven met advies en soms met een kleine subsidie en experimenteren daarbij met verschillende vormen van zoals crowdfunding en bewonersbod.

Zorg en ondersteuning passend bij de vraag van de inwoners

Om ervoor te zorgen dat Utrecht een zorgzame en toegankelijke stad voor iedereen is, hebben wij ook in het tweede jaar na de decentralisaties, in samenwerking met de partners in de stad verder gebouwd aan het geheel van zorg en ondersteuning voor de Utrechters die dat nodig hebben. Door gesprekken te voeren met inwoners, cliënten, professionals en partners in de stad en door een groeiend inzicht in de behoeften en kenmerken van inwoners en cliënten, krijgen wij een steeds beter beeld over de resultaten van het Utrechts aanpak van zorg en ondersteuning en op de opgaven waar de verdere ontwikkeling op moet worden ingezet. Zo is er specifiek aandacht voor de samenwerking en samenhang tussen de basiszorg en de aanvullende zorg, tussen het sociaal domein en het medisch domein, én tussen de formele en informele zorg. Belangrijke aandachtspunten hierbij waren in 2016 de dienstverlening op het gebied van de individuele maatwerkvoorzieningen, het beleid op hulp bij het huishouden en de druk op de maatschappelijke opvang en beschermd wonen en de problematiek van wonen en schulden. Dat Utrecht hierbij op de goede weg is, wordt bevestigd in het rapport 'Een positief verhaal' dat een visitatiecommissie onder leiding van Hans Simons in augustus heeft uitgebracht. In deze eerste visitatieronde heeft de visitatiecommissie zich gericht op de samenwerking tussen gemeente en buurtteamorganisaties. Specifieke aandacht is uitgegaan naar de manier waarop het co-creatieproces invulling heeft gekregen in relatie tot de opdrachtgeversrol van de gemeente.

Hulp bij het Huishouden

In de voorjaarsnota 2016 is het aantal basisuren HbH verhoogd van 78 naar 104 uur per jaar. Dit met het doel om meer gelegenheid voor sociaal contact tussen hulp en klant te bieden, een kwalitatieve impuls die ook kan worden benut voor het stimuleren van zelfregie bij de klant. Daarnaast draagt de extra

ruimte bij aan de tijd en mogelijkheden voor de signaleringsfunctie van de hulp. Zowel de klant als de professional krijgen door de uitbreiding dus meer mogelijkheden tot het maken van eigen keuzes (en het onderlinge gesprek daarover). Vervolgens is er naar aanleiding van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep een objectief en onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de normtijd van de basisvoorziening Schoon huis door de bureaus KPMG/Plexus en HHM. Daarnaast heeft de Rekenkamer ook een onderzoek uitgevoerd. De resultaten van beide onderzoeken zijn in een raadsinformatiebijeenkomst in september gepresenteerd. Ten slotte heeft de gemeenteraad bij de Voorjaarsnota 2016 twee moties aangenomen met betrekking tot de HbH, namelijk motie 129 Maatwerk voor iedereen, en motie 93. Ook toegankelijke zorg maken we samen. Dit geheel heeft, in samenhang met signalen uit de praktijk van cliënten en professionals, geleid tot aanpassing van het beleid en de uitvoering van Hulp bij het Huishouden en overige Wmo-voorzieningen. Het verbeterplan wordt in 2017 verder uitgevoerd.

Versnelling Overvecht

Wij hebben in 2016 besloten extra te investeren in de wijk Overvecht: we willen ontwikkelingen die de bewoners van Overvecht vooruit kunnen helpen versnellen. De focus ligt op 'op orde komen, meekomen en verder komen'. Deze focus vraagt inzet en concentratie van iedereen die een rol kan vervullen in verbinding met elkaar. Het vraagt van organisaties over de eigen grenzen heen te werken. Alle betrokken organisaties committeren zich aan het gezamenlijk doel van de Versnelling, maken hun activiteiten daaraan dienstbaar en vormen een brede alliantie, een niet vrijblijvende samenwerking. Binnen het programma maatschappelijke ondersteuning investeren wij extra in sociaal makelaarschap, outreachend werk door de buurtteams in Overvecht, het creëren van bijenkorven (ontmoetingsplekken voor bewoners en professionals in de directe leefomgeving van bewoners), versterking van de sociale cohesie en het reduceren van taalachterstanden, polarisatie en radicalisering.

Cliëntparticipatie

Als gemeente stellen wij de inwoners centraal. We zoeken steeds naar nieuwe manieren om samen te werken en om inwoners te betrekken bij de stad. Het bundelen van cliënt- en adviesraden en belangenorganisaties in het sociaal domein is hier een voorbeeld van. Afgelopen jaar hebben wij samen met de betrokken organisaties geïnvesteerd in het proces van bundelen. Het gaat om een stapsgewijs proces, waarin we samen blijven leren en actief de dialoog aangaan over hoe versterking van de samenwerking en verbetering van de participatie verder vorm kan krijgen in Utrecht. Door vernieuwende vormen van participatie worden inwoners eerder betrokken bij beleidsontwikkeling. De vraag en uitnodiging aan de organisaties is om naast adviseren (gevraagd en ongevraagd), mee te denken en mee te doen.

Citydeal inclusieve stad

In maart heeft Utrecht met vier andere gemeenten en een aantal ministeries de citydeal Inclusieve Stad gesloten. Middels een analyse van 100 casussen (20 per gemeente) zijn de belangrijkste knelpunten in de systeemwereld in beeld gebracht die het daadwerkelijk leveren van maatwerk in huishoudens met meerdere problemen in de weg staan. Op basis van deze analyse gaat elke gemeente in een 'regelarme' wijk ervaring opdoen. We gaan na wat het oplevert als buurtteams meer maatwerk kunnen leveren dat aansluit bij de vragen en mogelijkheden van de huishoudens waar het om gaat. Naast deze pilot is er een wekelijks overleg ingesteld waarbij door de verschillende organisaties en gemeentelijke afdelingen, casussen die worden ingebracht worden besproken en naar oplossingen wordt gezocht. Naast de gemeente en de buurtteamorganisaties nemen ook Zilveren Kruis als uitvoerder van de Zorgverzekeringswet (ZVW) en Wet Langdurige Zorg (WLZ) en woningcoöperaties deel aan dit overleg.

In de voortgangsrapportages die wij jaarlijks uitbrengen, wordt een uitgebreidere toelichting geven op de ontwikkelingen en resultaten.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Wmo kadernota Meedoen naar vermogen](#) (pdf, 877 kB)
- [Wmo Uitvoeringsplan eerste fase](#) (pdf, 2,5 MB)
- [Wmo Uitvoeringsplan tweede fase](#) (pdf, 1,4 MB)
- [Meedoen naar Vermogen: inkoopstrategie aanvullende zorg](#) (pdf, 103 kB)
- [Agenda 22, Plan 2012-2018](#) (pdf, 1,2 MB)
- [Kadernota Vrijwillige inzet](#) (pdf, 765 kB)
- [Nota Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer](#) (pdf, 768 kB)
- [Nota herijking Volwasseneneducatie](#) (pdf, 172 kB)
- [Routekaart naar Vernieuwend Welzijn](#) (pdf, 170 kB)
- [Wijkambities 2014-2018](#)
- [Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015 - 2017](#) (pdf, 712 kB)
- [Actieplan "Utrecht zijn we samen"](#) (pdf, 3,1 MB)
- [De Utrechtse Regenboogagenda 2015-2018](#) (pdf, 1 MB)
- [Utrechtse anti-discriminatie agenda 2016-2020](#) (pdf, 375 kB)
- [Stedelijke agenda ouderen](#) (pdf, 739 kB)
- [Transformatieagenda Meedoen naar Vermogen](#) (pdf, 785 kB)
- [Uitvoeringsnotitie Maatschappelijk initiatief onder dak](#) (pdf, 12,9 MB)
- [Volwaardig burgerschap en psychiatrie](#) (pdf, 692 kB)

Utrecht is een vitaal sociale stad, waar inwoners betrokken zijn en verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving, kwetsbare inwoners nemen hun toekomst in eigen handen

1.1 Utrecht is een vitaal sociale stad, waar inwoners betrokken zijn en verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving, kwetsbare inwoners nemen hun toekomst in eigen handen

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator		Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1	% bewoners dat zich verantwoordelijk voelt voor de buurt	Inwonersenquête (onderzoek)		88%	nb
Toelichting: Vraag is niet meer opgenomen in de inwonersenquête omdat deze indicator is geschrapt in de eerste bestuursrapportage 2016.					
E2	% bewoners dat actief is in de buurt	Inwonersenquête (Onderzoek)		38%	28%
Toelichting: De grote afname wordt mogelijk verklaard doordat in de vragenlijst de vraag voorafgaand aan deze vraag over verantwoordelijk voelen in de buurt is verwijderd. Er is dus een methodische reden. Bij vragen over buurtkracht zien we een lichte daling.					
E3	% Utrechters dat zich vrijwillig inzet voor diensten of organisaties	Inwonersenquête (onderzoek)		40%	39%
E4	% bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewonersactiviteiten in de buurt	Inwonersenquête (Onderzoek)		32%	35%
E5	% Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt	Inwonersenquête (Onderzoek)		10%	15%
E6	% Utrechters dat informele zorg ontvangt	Inwonersenquête (Onderzoek)	2015	n.t.b.	15%

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E7 % Utrechters dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	Inwonersenquête (onderzoek)	2015	n.t.b.	79%
E8 % Utrechters dat in staat is om het leven weer zelfstandig vorm te geven	KTSD	2016	n.t.b.	84%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1 Bezettingsgraad welzijnsaccommodaties	UVO		1.470 uur	1.596 uur
P1.2 Aantal homogereleerde incidenten bij de politie	BHV		25	nb
Toelichting: Wordt niet meer geregistreerd. In de eerste bestuursrapportage 2016 is besloten om deze indicator te wijzigen in 'aantal meldingen Artikel 1'.				
P1.3 Rapportcijfer ondersteuning vrijwilligers	KTO Vrijwilligerscentrale		7,5	7,4
P1.4 Rapportcijfer ondersteuning mantelzorgers				nb
Toelichting: Deze indicator is in de eerste bestuursrapportage 2016 geschrapt en vervangen door de indicator 'mate van overbelasting van mantelzorgers'				
P1.5 % Utrechters dat de gemeentelijke voorzieningen als fysiek toegankelijk ervaart	N.t.b.	2016	n.t.b.	nb
Toelichting: Wordt niet gemeten. In de eerste bestuursrapportage 2017 doen we een voorstel voor andere indicatoren van toegankelijkheid.				
P1.6 Bereik sociale prestatie en dagondersteuning				7248
P1.7 Deelnemerservaring sociale prestatie en dagondersteuning		2016		nb
Toelichting: Wordt kwalitatief gemeten. In de eerste bestuursrapportage 2017 doen we het voorstel om deze indicator te schrappen.				
P2.1 Cliëntervaring buurtteams	Verantwoording buurtteamorganisatie	2015	n.t.b.	7,8
P2.2 Tijd tussen melding en start ondersteuning en zorg	KTSD	2015	n.t.b.	5 dagen
P2.3 % volgens plan beëindigde trajecten	KTSD	2015	n.t.b.	nb
Toelichting: Deze indicator is niet meer opgenomen in de landelijke standaard en wordt daarom niet meer geregistreerd. Onze inzet is om deze weer in de landelijke standaard op te laten nemen.				
P2.4 Bereik buurtteams				13.700
P2.5 Aantal doorverwijzingen naar aanvullende zorg				1204

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.1 Cliëntervaring aanvullende zorg	Cliëntervaringsonderzoek	2016	n.t.b.	80%
Toelichting: % respondenten uit cliëntervaringsonderzoek 2015/2016 dat de hulp of ondersteuning van de aanvullende zorg en/of buurtteams als goed waardeert. In het volgende onderzoek wordt de cliëntervaring aanvullende zorg apart gemeten.				
P3.2 Tijd tussen melding en start ondersteuning en zorg	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.t.b.	nb
Toelichting: Het berichtenverkeer is op het onderdeel wachttijd nog niet voldoende betrouwbaar. We werken er samen met de aanbieders hard aan om dit in 2017 te verbeteren.				
P3.3 Bereik maatwerk voorzieningen				2268
P3.4 % volgens plan beëindigde trajecten	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.t.b.	nb
Toelichting: Deze indicator is niet meer opgenomen in de landelijke standaard en wordt daarom niet meer geregistreerd. Onze inzet is om deze weer in de landelijke standaard op te laten nemen.				
P4.1 Cliëntervaring centrumgemeente taken	Cliëntervaringsonderzoek	2016	n.t.b.	80%
Toelichting: % respondenten uit het cliëntervaringsonderzoek 2015/2016 dat de hulp of ondersteuning van de aanvullende zorg en/of buurtteams als goed waardeert. In het volgende onderzoek wordt de cliëntervaring centrumgemeente apart gemeten.				
P4.2 Tijd tussen melding en start ondersteuning en zorg centrumgemeente taken	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.t.b.	nb
Toelichting: Het berichtenverkeer is op het onderdeel wachttijd nog niet voldoende betrouwbaar. We werken er samen met de aanbieders hard aan om dit in 2017 te verbeteren.				
P4.3 Bereik centrumgemeente taken				2290
P4.4 % volgens plan beëindigde trajecten centrumgemeente taken	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.t.b.	nb
Toelichting: Deze indicator is niet meer opgenomen in de landelijke standaard en wordt daarom niet meer geregistreerd. Onze inzet is om deze weer in de landelijke standaard op te laten nemen.				

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrechters organiseren zelfstandig activiteiten en voelen zich meer verantwoordelijk voor hun omgeving en hebben competenties ontwikkeld om de civil society (beter) te ondersteunen en vorm te geven

Utrecht is een actieve stad met florerende civil society en betrokken inwoners. Ruim een derde van de Utrechters van achttien jaar en ouder verricht vrijwilligerswerk. Uit het klanttevredenheid- en behoeftenonderzoek van de Vrijwilligerscentrale blijkt dat vrijwilligersorganisaties tevreden zijn met de geboden ondersteuning. De dienstverlening van de ondersteunende organisaties in de stad (Gemeente/Wijkbureau, sociaal makelorganisaties, Harten voor sport, KEES, Zimihc, Vereniging Sport Utrecht en Vrijwilligerscentrale Utrecht) is gewaardeerd met een gemiddeld cijfer van 7,4.

Ook de toename van zowel de kwantiteit als kwaliteit van (bewoners)initiatieven laat een sterke betrokkenheid van Utrechters bij hun omgeving zien. Met behulp van bestaande

ondersteuningsstructuren als de sociaal makelorganisaties en extra ondersteuning van Dwarsverband en de Stichting Omzien, leren bewonersinitiatieven van elkaar.

Het sociaal makelaarschap wordt in zes verzorgingsgebieden door vijf verschillende partijen uitgevoerd. Sociaal makelaars ondersteunen bewoners bij het opbouwen en gebruiken van sociale netwerken in buurten en wijken. De beoogde maatschappelijke effecten hiervan zijn leefbare en levendige wijken, waar bewoners met elkaar en voor elkaar actief zijn. Sociaal makelorganisaties initiëren en ondersteunen initiatieven voor en door bewoners. Zij zijn hiermee een belangrijke partner in het laten meedoen van ook meer kwetsbare bewoners in de samenleving. De sociaal makelaar levert een bijdrage aan een sterke sociale basis. Een buurt met veel initiatieven biedt het Buurtteam ook meer mogelijkheden om cliënten die vereenzamen door te verwijzen naar bewonersnetwerken en activiteiten in de buurt die aansluiten op hun behoeften.

We streven naar laagdrempelige accommodaties die initiatieven en (welzijns)activiteiten goed ondersteunen. De accommodaties zijn geen doel op zich maar een middel om ontmoeting, actief burgerschap en hulpverlening te faciliteren. In de stad ontstaan steeds meer zelfbeheerinitiatieven om het beheer van accommodaties van de professionals over te nemen.

De bezetting van de welzijnsaccommodaties is gestegen. In 2016 is de gemiddelde bezettingsgraad 38 uur per week, dit is hoger dan het gemiddelde streefcijfer van 35 uur per week. Voor 2017 werken we toe naar een bezettingsgraad van gemiddeld 40 uur per week per locatie. Daarnaast is de doelstelling dat 32% van de bewoners tevreden is over beschikbaarheid van de ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt gehaald (35%).

Het nieuwe tarievenbeleid voor de buurtcentra, dat in het najaar van 2015 is geïmplementeerd, laat in 2016 zien dat het aantal gebruikers groeit. Dit blijkt uit het aantal keer dat ruimtes zijn verhuurd en uit de opbrengsten uit verhuur ten opzichte van 2015. De kosten voor de welzijnsaccommodaties zijn binnen de financiële kaders gebleven.

Effectdoelstelling E1.1.2

Utrechters ervaren zo min mogelijk drempels, fysiek of sociaal, om deel te nemen aan het dagelijkse leven

Inmiddels staat op www.toegankelijkutrecht.nl van bijna 550 panden informatie over de toegankelijkheid. Er zijn indicatoren ontwikkeld die aangeven hoe inwoners de toegankelijkheid in de stad ervaren. Deze zullen in de komende jaren opgenomen worden in de programmabegroting of de voortgangsrapportages.

Naast de fysieke toegankelijkheid is ingezet om drempels op het vlak van taal- en digitale vaardigheden te verlagen. Zo hebben 885 mensen gebruik gemaakt van het formeel taalaanbod, en met ruim 1.000 vrijwilligers worden bijna 2000 deelnemers bereikt. De organisatie Digiwijs heeft 60 vrijwilligers getraind en circa 400 deelnemers bereikt.

Uit de Utrecht Monitor 2016 blijkt dat 15% van de Utrechters zich wel eens gediscrimineerd voelt. Dit percentage is de laatste jaren gestegen en dat vinden wij een zorgelijke ontwikkeling. Het beeld komt overeen met de landelijke trend, hoewel Utrecht binnen de G4 verreweg het laagste percentage laat zien. Met de uitvoering van de Antidiscriminatie Agenda dragen wij bij aan het keren van deze trend.

Met de integrale aanpak 'Utrecht zijn we samen' zetten wij in op een inclusieve samenleving. Uitgangspunt is dat alle Utrechters zoveel mogelijk dezelfde kansen hebben. Wij zoeken verbinding tussen Utrechters, signaleren uitsluiting en radicalisering. Dit doen we met behulp van het instrumentarium uit het programma Utrecht zijn we Samen.

Effectdoelstelling E1.1.3

Utrechters zijn in staat om samen met hun directe omgeving een adequate oplossing te vinden voor hun (zorg)vraag

Het aantal inwoners dat bij de buurtteams komt met een hulpvraag lijkt zich te stabiliseren in de loop van 2016 en het aantal cliënten (de caseload) dat ondersteuning krijgt ook. De gemiddelde wachttijd bij de buurtteams is beneden norm van vijf dagen komen te liggen. De cliënten waarderen de hulp en ondersteuning van de buurtteams gemiddeld met een 7,8. De resultaten van het cliëntervaringsonderzoek dat begin 2016 is gehouden, kunnen niet uitgesplitst worden naar de verschillende soorten zorg en ondersteuning. Vanaf 2017 zal dit wel mogelijk zijn.

De vijf pilots buurtnetwerken in Oost, Overvecht Spoorzoom, Kanaleneiland Zuid, Ondiep en Vleuten groeien langzaam en de resultaten zijn nog niet in alle buurten goed zichtbaar. Naast deze pilots komen er in verschillende buurten en wijken netwerken van actieve bewoners en professionals tot stand. Door extra middelen voor ondersteuning mantelzorg heeft een groot aantal 'nieuwe' mantelzorgers gebruik gemaakt van het ondersteuningsaanbod in de stad. Ook het aantal ingeschreven mantelzorgers bij het Steunpunt mantelzorg is in korte tijd verdubbeld (van ongeveer 800 naar 1.500).

Effectdoelstelling E1.1.4

Utrechters die zeer beperkt zelfredzaam zijn ervaren, met behulp van een solide vangnet, voldoende kwaliteit van leven

Uit het cliëntervaringsonderzoek onder cliënten die in 2015 zorg en ondersteuning hebben gekregen blijkt dat de meerderheid van deze cliënten tevreden is over zowel het contact, de toegankelijkheid, de kwaliteit en de effecten van de hulp of ondersteuning. Aandachtspunt is wel dat desondanks één op de vijf cliënten in meer of mindere mate niet wist waar hij moest zijn met zijn hulpvraag. Dit gaat met name om cliënten met een complexe hulpvraag. De uitkomsten van het onderzoek zijn met de buurtteams en zorgaanbieders besproken met het doel daarvan te leren en de zorg en ondersteuning te verbeteren. Het was in dit onderzoek nog niet mogelijk om de resultaten uit te splitsen naar de verschillende soorten voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund

Vernieuwend welzijn

De afgelopen 2,5 jaar, sinds de invoering van Vernieuwend Welzijn in augustus 2013, hebben de sociaal makelorganisaties netwerken opgebouwd, contacten gelegd met bewoners en nieuwe samenwerkingsverbanden opgestart. Dit begint goed vorm te krijgen, maar is ook nog sterk in ontwikkeling. De sociaal makelorganisaties hebben in 2016 onder andere gewerkt aan de aanbevelingen uit de tussentijdse evaluatie uit 2015, zoals het vergroten van de zichtbaarheid en het bieden van continuïteit in de buurtcentra. Zo hebben de sociaal makelorganisaties onder andere de succesvolle conferentie 'Hedendaags verbinden in de Utrechtse wijken' georganiseerd waarmee het vak sociaal makelaarschap meer bekendheid heeft gekregen en verder is ontwikkeld. Er is ook extra aandacht geweest voor een goede samenwerking met de partners in de sociale basis zoals de Buurtteams en JoU. Wij hebben besloten om de nieuwe subsidieperiode voor het sociaal makelaarschap een jaar uit te stellen, tot 1 januari 2019. Een jaar verlenging geeft de huidige sociaal makelorganisaties en hun samenwerkingspartners meer tijd en ruimte om hun taken in samenhang nog beter vorm te geven en de vruchten te plukken uit de succesvolle contacten met bewoners. Inhoudelijk vormen de aanbevelingen van de visitatie Simons mede het vertrekpunt voor de nieuwe subsidieperiode sociaal makelaarschap.

Welzijnsaccommodaties

In de 25 welzijnsaccommodaties is in 2015 een kwaliteitsslag gemaakt. Deze kwaliteitsslag is in 2016 voortgezet. Zo zijn in vele buurtcentra 'driehoeksoverleggen' ontstaan met gebruikers, sociaal beheerders en UVO. In deze overleggen worden het beheer en de activiteiten van het buurtcentrum en de gezamenlijke communicatie besproken. Ook is, aanvullend op het regulier kleinschalig onderhoud en vervanging van het meubilair, geïnvesteerd in de buurtcentra De Dreef, BuurThuis en Hof 't Spoor. In

2015 en 2016 zijn in vele buurtcentra samen met gebruikers huiskamers gerealiseerd. Dit zijn ruimten die vrij toegankelijk zijn voor ontmoeting. In enkele huiskamers vindt ook dagbesteding voor ouderen plaats. De ervaring laat zien dat de ontmoetingsfunctie en dagbesteding elkaar versterken qua gebruik, levendigheid, saamhorigheid, bekendheid en toegankelijkheid van het buurtcentrum.

In juni 2016 hebben wij de notitie 'Maatschappelijk Initiatief Onderdak, in buurtcentra voor de toekomst' vastgesteld. We beschrijven hierin per wijk waar ruimte is voor bewonersinitiatief. Deze ruimte kan geboden worden in buurtcentra in gemeentelijk beheer, buurthuizen in zelfbeheer en op locaties van derden zoals sportkantines, zorginstellingen, scholen, kerken et cetera. Deze laatste 'schil' van accommodaties heeft in eerste instantie een andere functie maar stelt (delen) van de ruimte beschikbaar voor bewonersinitiatieven.

In december hebben wij verder besloten tot een tijdelijke subsidieregeling om maatschappelijke accommodaties van derden zoals sportkantines, scoutinggebouwen, woon-zorgcomplexen geschikt te maken voor bewonersactiviteiten. Zo willen we dat er naast buurtcentra ook andere accommodaties beschikbaar komen voor bewonersactiviteiten. Gelijktijdig hebben we ook een subsidieregeling vastgesteld om de driehoeksoverleggen in de buurtcentra te faciliteren met een jaarlijkse subsidie van 2.500 euro om te besteden aan communicatiemiddelen, leestafel, keukenmaterialen, televisie et cetera.

In de stad ontstaan steeds meer zelfbeheerinitiatieven om het beheer van accommodaties van de gemeente over te nemen. Onze rol is om deze initiatieven inhoudelijk te faciliteren en stap voor stap het zelfbeheer te begeleiden naar steeds meer financiële onafhankelijkheid. Om de zelfbeheerinitiatieven van welzijnsvoorzieningen inhoudelijk te verbeteren, hebben wij in 2016 een onderzoek gestart naar de behoefte van ondersteuning en advisering via het ondersteunend netwerk zelfbeheer. De ervaring van zelfbeheer leert dat de initiatieven andere gesubsidieerde diensten en activiteiten aanbieden én er een ondergrens is aan de subsidieonafhankelijkheid van initiatieven. Voor enkele initiatieven geldt dat de gemeente voor specifieke situaties een langdurige financiële basis faciliteert.

Vrijwillige inzet

Utrecht is een actieve stad met een florierende civil society en betrokken inwoners. Net als voorgaande jaren was onze inzet vorig jaar gericht op het makelen, binden, promoten, versterken, ondersteunen en waarderen van vrijwillige inzet. Tevens is aandacht besteed aan het verbeteren van de randvoorwaarden voor de vrijwillige inzet het goede vrijwilligersklimaat te behouden en te verbeteren.

Naast het verrichten van vrijwilligerswerk blijkt ook uit de toename van de kwantiteit als kwaliteit van (bewoners)initiatieven in de stad dat Utrechters sterk betrokken zijn bij hun omgeving. Samen met maatschappelijke initiatieven experimenteren we met nieuwe (financiële) instrumenten als het Bewonersbod (voorheen right to challenge) en het in september 2016 gelanceerde crowd-fundingsplatform Voor je Stadsie. Voor je Stadsie is hét crowdfunding en -sourcingplatform voor lokale initiatieven in de stad Utrecht. Via Voor je Stadsie kun je als initiatiefnemer donaties (crowdfunding) en kennis, hulp en materiaal (crowdsourcing) werven.

We zijn gestart met het traject vernieuwing informele zorg in co-creatie met de stad. Doel is de samen met vrijwilligers (organisaties) in de stad de informele zorg te versterken. Uitkomsten van de pilots buurtnetwerken zijn onder andere input voor de vernieuwing. Uitkomst van dit traject heeft mogelijk vanaf 2019 effect op de subsidies die we verstrekken aan informele zorg partijen.

Mantelzorg

Met mantelzorgers en (zorg)organisaties in de stad werken wij aan een goede ondersteuningsstructuur waardoor mantelzorgers zich gewaardeerd en gesteund voelen en de zorg voor hun naaste langer vol kunnen houden. Met extra middelen voor mantelzorgondersteuning is ingezet op het aanjagen van innovaties in het aanbod en het stimuleren van de partners in de stad om meer oog te hebben voor mantelzorgers, tijdig signaleren waar het mis dreigt te gaan en voldoende ondersteuning op maat te bieden en daarom heeft mantelzorg een prominente plek in de Stedelijke Agenda Ouderen. We hebben via een citychallenge (prijsvraag via internet) uitgeschreven onder de titel 'take a break voor mantelzorgers' en is er met zorgverzekeraar en CIZ gewerkt aan betere organisatie en bereikbaarheid van tijdelijk verblijf of respijtzorg, zoals logeeropvang.

Agenda 22

In 2016 is de Utrecht Standaard Toegankelijk voor gebouwen in samenwerking met de SOLGU ontwikkeld. In verschillende programma's en documenten is de Toegankelijkheid verankerd: in de Algemene Subsidieverordening is de verplichting opgenomen er voor te zorgen dat alle activiteiten toegankelijk zijn voor iedereen, in de Ketenaanpak Openbare Ruimte, in de structuurvisie voor Stationsgebied 2e fase en in het voetgangersprogramma. Als stimulans is in 2016 voor de tweede keer de Toegankelijkheidsprijs toegekend en dit jaar aan de stichting Appeltaartenconcerten.

Diversiteit en LHBT

In 2016 hebben we in co-creatie met maatschappelijke partners de Utrechtse Antidiscriminatie Agenda 'Wel verschillend, niet apart!' ontwikkeld en zijn we gestart met de uitvoering hiervan. Vanuit de Regenboogagenda zijn in 2016 verschillende activiteiten uitgevoerd. Zo is in juni een Transgenderplein georganiseerd, zijn we gestart met Veilige Haven en is eind 2016 de eindconferentie 'Jezelf kunnen zijn' gehouden. Verder hebben we een genderneutraal stoplicht geplaatst en is een begin gemaakt om de gemeentelijke organisatie te voorzien van gender neutrale toiletten.

Utrecht zijn we samen

Het actieplan Utrecht Zijn We Samen (UZWS) is in 2015 opgestart en in 2016 gecontinueerd. Het actieplan is opgebouwd uit de pijlers gerichte preventie, signalering, hulpverlening en repressie. Het omvat een breed scala aan activiteiten om polarisatie en radicalisering te voorkomen en te bestrijden. Het merendeel van de activiteiten is bekostigd uit rijksmiddelen, de zogenaamde versterkingsgelden 2016 die zijn toegekend door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en voortvloeien uit het landelijke actieprogramma 'Integrale aanpak Jihadisme'. Met onder andere de organisatie van dialoogbijeenkomsten voor jongeren, uitbreiding van het jongerenwerk, de aanstelling van een cultuur-sensitieve jobhunter, trainingen Multicultureel vakmanschap en Radicalisering voor onder andere frontlinewerkers en een (landelijk) congres 'Utrecht zijn we Samen', is in 2016 invulling gegeven aan de uitvoering van het actieplan UZWS. In oktober hebben we op initiatief van de Universiteit Utrecht en de daaraan verbonden hoogleraren Beatrice de Graaf en Micha de Winter een Taskforce UZWS opgericht voor een periode van vier jaar. De Taskforce zal ons gevraagd en ongevraagd adviseren over de aanpak van polarisatie en radicalisering. Voor de periode oktober 2016 – december 2017 is onderwijs het focusgebied van de Taskforce.

Ouderen en eenzaamheid

Ook voor ouderen geldt dat gewoon mee kunnen doen de basis is. In de tweede helft 2016 is hier mede op verzoek van de Raad een aantal extra impulsen op gegeven. Zo is bijvoorbeeld de proeftuin Digitale buddies gestart. Hierin zijn 20 ouderen samen met ROC-studenten aan de slag om met behulp van de internet en andere digitale toepassingen hun levensverhaal in kaart te brengen. Ook is besloten deel te nemen aan het landelijke programma Age Friendly Cultural Cities 2017-2018 (AFCC) vanuit het doel cultuurparticipatie te vergroten onder groepen die dat niet als vanzelfsprekend doen, het benutten van cultuur als middel om te verbinden en te zorgen voor nieuwe ontmoetingen en het zoveel mogelijk beleggen van het eigenaarschap bij deelnemers zelf. Vanuit alle sporen vindt inzet plaats om sociaal isolement terug te dringen. Samen in de Stad, dat zich richt op versterken van het netwerken van ouderen, is uitgebreid waardoor deze aanpak nagenoeg stadsdekkend is geworden. Door de extra inzet van de buurtteams om meer ouderen te bereiken draagt ook bij in het terugdringen van eenzaamheid onder ouderen.

Sociale prestatie en dagondersteuning

Door deel te nemen aan sociale prestatie of dagondersteuning, een nieuwe vorm van laagdrempelig groepsaanbod, kunnen kwetsbare mensen een hun dag zinvol invullen. Het geeft hen de mogelijkheid anderen te ontmoeten, iets te leren en iets te doen. Er is sprake van een groeiend aantal deelnemers aan activiteiten in het kader van de Sociale Prestatie en dagondersteuning. Een evenwicht tussen vraag en aanbod is echter nog niet bereikt. Er zijn gesprekken gevoerd in de wijken en met de buurtteams om de vraag scherper te krijgen en witte vlekken te signaleren. Dit is meegenomen ten behoeve van de subsidietoekenning 2017 en is er extra ingezet op buurten waar te weinig aanbod was en op aanbod specifiek voor mensen met een (licht) verstandelijke beperking en ouderen. Ook is door veel organisaties aangegeven dat met meer individuele ondersteuning, sommige deelnemers kunnen doorstromen naar een vrijwel zelfstandig bestaan als vrijwilliger. Die individuele ondersteuning is nu mogelijk gemaakt binnen de sociale prestatie door aanpassing van de beleidsregel. Verder is in gesprekken ook gebleken

dat het samenwerken en afstemmen in de wijk met alle betrokken partijen nog de nodige aandacht vraagt.

(Digi)tale vaardigheden

In het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) is er met veertien gemeenten in de arbeidsmarktregio een regionaal plan voor 2016 en 2017 opgesteld. Er zijn in het kader van dit plan regionale afspraken gemaakt met Taal+ en ROC MN. In vier wijken in Utrecht is een (digi)Taalhuis in de bibliotheek gevestigd. In de Taalhuizen wordt er naar gestreefd om in het klantcontact zowel naar problemen met de digitale – als taalvaardigheden te kijken. Met Digiwijs hebben wij afspraken gemaakt gericht op het verhogen van de digitale vaardigheden. Hiervoor werven zij vrijwilligers, organiseren themabijeenkomsten met buurtteams, bibliotheken en inlopen, en is er op hun verzoek een impuls gegeven aan beheer en onderhoud van verschillende oefencomputers in de wijken. Er is een digitale leermodule www.Uabc.nl ontwikkeld met medewerking van onder andere de belastingdienst, UWV en SVB. Deze wordt sinds het najaar gebruikt bij (trainings)bijeenkomsten voor bewoners in bibliotheken, buurtteams en buurthuizen.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Een staddekkend, goed functionerend netwerk van buurtteam

Achttien Buurtteams Sociaal bieden alle inwoners van de stad sociale basiszorg, generalistische en dichtbij. Een groeiend aantal bewoners weten op eigen initiatief of op verwijzing de buurtteams goed te vinden en geven gemiddeld een 7,8 voor de ondersteuning die het Buurtteam hen biedt. De generalistische werkwijze binnen de Buurtteams is verder bestendigd en tegelijkertijd wordt er vernieuwd op verschillende ontwikkelthema's. Zo is er in het eerste half jaar 2016 een preventieve aanpak ontwikkeld rond schulden en armoede en is in september de toegang tot schulddienstverlening verlegd van Werk en Inkomen naar buurtteams, zodat bij schuldenproblematiek sneller en met minder overdrachtsmoment ondersteuning wordt ingezet. Vanaf oktober voeren buurtteams in samenwerking met medewerkers van Werk & Inkomen (WMO-loket) ook het brede gesprek als toegang tot hulp bij huishouding uit. Daarnaast was het vergroten van het bereik van ouderen die langer thuis blijven wonen een speerpunt. Daarbij richten de activiteiten zich op het vergroten van de bekendheid van de buurtteams bij ouderen, het versterken van de samenwerking met organisaties die de sociale netwerken voor ouderen in de wijk, zoals Samen in de Stad, en op vroegsignalering door samenwerkingsafspraken in de driehoek buurtteam – huisarts en wijkverpleegkundige. In zes buurten is gewerkt aan het vergroten van het bereik onder kwetsbare (migrante) ouderen door te investeren in samenwerking met netwerkpartners, gesprekken met de doelgroep en verbetering van het ondersteuningsaanbod vanuit de buurtteams. Vanuit de buurtteams Overvecht Centrum en Lunetten is bijgedragen aan de opzet van de pilots GGZ-teams in de wijk (EPA) en zijn medewerkers extra geschoold op het terrein van GGZ en verslavingsproblematiek.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Passende aanvullende ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben

In 2016, het tweede jaar van de nieuwe wet WMO, is op basis van ervaringen en gesprekken met cliënten, professionals en andere stakeholders verder gebouwd aan het Utrechts model voor zorg en ondersteuning in de stad. Belangrijke thema's hierbij waren de cliëntregie, samenhang en samenwerking tussen de verschillende vormen van ondersteuning en de aansluiting van het aanbod op de vraag van de inwoners en daarbij streven dat de geboden hulp en ondersteuning (uiteindelijk) zo licht mogelijk is.

Arbeidsmatige activering

In 2016 had Utrecht 25 aanbieders van Arbeidsmatige Activering en dit blijkt vooralsnog ruim voldoende voor het aantal deelnemers. In 2016 zijn er door herbeoordelingen door de Buurtteams circa 100 deelnemers vanuit de Arbeidsmatige Activering doorgestroomd naar de Sociale Prestatie. Het totaal aantal deelnemers aan Arbeidsmatige Activering is per saldo wel toegenomen. Dit komt mede doordat bij deelnemers bekend werd dat voor deze activiteiten geen eigen bijdrage wordt gevraagd en er sprake was van een groeiende instroom vanuit het VSO en PRO onderwijs door verscherpte Wajong-regels. Er is gestart met een nieuwe werkwijze met een combinatie van Sociale prestatie en Arbeidsmatige activering voor deelnemers die naast hun werkzaamheden in de arbeidsmatige activering behoefte hebben aan sociale contacten en andere typen activiteiten die geboden worden vanuit de sociale prestatie. In

samenwerking met Werk & Inkomen is de pilot Opmaat uitgevoerd waaraan 27 personen hebben deelgenomen. Hiervan hebben zes deelnemers een reëel perspectief op betaald werk en vijf deelnemers een mogelijk perspectief op betaald werk na verlenging. De Opmaat-voorziening wordt gecontinueerd.

Dagbegeleiding

Op basis van een inventarisatie in de stad naar de behoefte van de ouderen en hun mantelzorgers en het bestaande aanbod aan dagbegeleiding, is een aanbesteding gedaan zodat in de geconstateerde leemtes in de spreiding over de stad en aanbod in het groen en voor migrantenouderen voorzien wordt. Vanuit deze aanbesteding zijn drie nieuwe aanbieders geselecteerd die in 2017 starten.

Ouderen

Een groot aantal partijen is actief in de (informele) zorg en ondersteuning aan ouderen. Met deze partijen en Zilveren Kruis is geconstateerd dat meer bereikt kan worden door gezamenlijke agendavoering en betere afstemming op een concreet aantal doelen waaronder de vroegsignalering, en coördinatie van zorg voor kwetsbare ouderen. Middels een intentieverklaring hebben deze partijen, waaronder de Huisartsen Stad Utrecht, de grootste aanbieders wijkverpleging, de buurtteamorganisatie Sociaal, Cosbo, Adviescommissie Ouderenbeleid en partijen uit de informele zorg, zich gecommitteerd aan een Stedelijk Platform Ouderen Utrecht die werkt aan de realisatie van deze doelen.

Omdat meer kwetsbare ouderen vaak te maken hebben met meerdere zorgwetten werken wij samen met Zilveren Kruis aan de uitvoering van de Stedelijke Agenda Ouderen. Vanuit deze samenwerking is met vijf andere gemeenten het 'Grensvlakkendocument ouderenzorg' uitgewerkt. Dit document geeft professionals in de praktijk goede handvatten over hoe om te gaan met ondersteuning die onder verschillende zorgwetten verleend kan worden.

Hulp bij huishouden en overige wmo-voorzieningen

De uitbreiding van het aantal uren voor hulp bij het huishouden is ingezet om een kwalitatieve verbeterslag te realiseren. Hiervoor zijn in 2016 een vijftal samenhangende aanpassingen in het beleid en de uitvoering van Hulp bij het Huishouden en overige Wmo-voorzieningen ingezet:

- Het aantal basisuren HbH is verhoogd naar 105 uur per jaar vanaf 10 oktober 2016.
- De toegang voor hulp bij het huishouden is bij de buurtteams belegd. Zij voeren bij nieuwe en bestaande klanten een breed gesprek thuis.
- De huishoudelijke hulp wordt meer betrokken bij de samenwerkingsdriehoek bestaande uit wijkverpleegkundige, huisarts en buurtteam, zodat zij hun rol nog beter kunnen vervullen.
- Er worden verbeteringen doorgevoerd in de kwaliteit van de dienstverlening en verstrekking van Wmo voorzieningen (zoals communicatie en informatievoorziening, nazorg et cetera).
- De HHT (huishoudelijke hulp toelage) regeling wordt in ieder geval gecontinueerd tot 2019.

Regiotaxi

Transvision, de uitvoerder van de regiotaxi in 2015, heeft eenzijdig de overeenkomst opgezegd en is daarin vervolgens door de rechter in het gelijk gesteld. Dit was de aanleiding om de provincie Utrecht begin 2015 de opdracht te geven een openbare Europese aanbestedingsprocedure uit te schrijven voor het Regiotaxi Utrecht Vervoer in de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht. Op 1 oktober 2016 is na deze aanbesteding de nieuwe vervoerder De Vier Gewesten (DVG) gestart. Zij hebben een zeer slechte start gehad. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een formele ingebrekestelling waarin een termijn van 60 dagen is gesteld waarbinnen de ritten volledig conform bestek uitgevoerd dienen te worden. Eind van het jaar was de dienstverlening van DVG conform de gemaakte afspraken.

Hulpmiddelen

De kwaliteit van de dienstverlening van Welzorg, één van de leveranciers van hulpmiddelen is onder de norm gebleken. Na een gele kaart met als consequentie dat er geen leveringsopdrachten meer voor spoedaanvragen werden gegeven, was na drie maanden de dienstverlening nog niet op orde. Daarop volgde een rode kaart met als consequentie dat Welzorg geen nieuwe opdrachten krijgt van de gemeente Utrecht, deze worden aan één van de andere drie leveranciers verstrekt. Bestaande klanten van Welzorg kunnen overstappen naar een andere leverancier. Eind van het jaar bleek Welzorg nog steeds niet in staat verbeteringen door te voeren die zorgen voor de gewenste dienstverlening. Daarom zijn zij begin januari formeel in gebreke gesteld. Met deze formele ingebrekestelling kregen zij tot 1 maart 2017 de tijd om te voldoen aan de eisen in het contract. Als op dat moment nog niet aan de

contractuele eisen wordt voldaan, volgt ontbinding en nemen de overige drie leveranciers de klanten over conform het overdrachtsdocument.

Regeling Tegemoetkoming Zorgkosten 2016 (RTZ2016)

Vanwege de afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) is de gemeente sinds 2015 verantwoordelijk voor het bieden van financiële compensatie aan mensen met hoge zorgkosten. In dat kader konden inwoners van Utrecht van 1 september tot en met 15 november 2016 een tegemoetkoming van 200 euro voor hoge zorgkosten aanvragen via de RTZ2016. Voorwaarden waren onder meer een maximaal verzamelinkomen van 0,039 miljoen euro en meer dan 200 euro aan noodzakelijke zorgkosten ten gevolge van een chronische ziekte of handicap. In totaal ontvingen 8.112 inwoners de tegemoetkoming. Het merendeel (7.760) kreeg de tegemoetkoming in 2015 ook al via de RTZ2015.

Prestatiedoelstelling P1.1.4

Effectieve uitvoering van de taken als Centrumgemeente

Proeftuinen GGZ in de Wijk (EPA)

In september zijn de proeftuinen in Overvecht en Lunetten van start gegaan. Hierbij werken medewerkers van Altrecht, Lister, Kwintes, Jellinek, WIJ 3.0, Indigo, Tussenvoorziening, Leger des Heils en anderen nauw samen om te komen tot een integrale specialistische zorg voor mensen met een ernstige psychische kwetsbaarheid. Centraal in deze proeftuinen staan:

- Herstel en eigen regie van iemand met (ernstige) psychiatrische problematiek.
- Aandacht voor wat hij of zij zelf belangrijk vindt en definieert als hersteldoelen.
- Het benutten van oplossingen die er zijn in het eigen netwerk en in de eigen omgeving.
- Laagdrempelige integrale specialistische ggz in de wijk die goed aansluit en samen werkt met huisartsen, buurtteams/sociale wijkteams, politie, woningcorporaties en andere ketenpartners.

De eerste ervaringen zijn positief en tegelijk wordt duidelijk hoe lastig het in de praktijk is om vanuit de verschillende culturen en verschillende financieringskaders en regelgeving (WMO/ZVW/WLZ) tot integrale samenwerking te komen. Dat vraagt om beleidsvrijheid en intensieve samenwerking. Hierin worden belangrijke stappen gezet.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Door inzet op de aanpak van de wachtlijsten voor de opvang en beschermd wonen is er een daling in deze wachtlijst gerealiseerd. Deze aanpak bestaat uit de volgende onderdelen:

- Onderzoek naar de cliënten in de nacht- en crisisopvang en een nadere analyse van de oorzaak, aard en oplossingen van de wachtlijstproblematiek, de behoefte aan specifieke voorzieningen en de randvoorwaarden voor de uitstroom uit de voorzieningen.
- Inrichting centraal wachtlijstbeheer door de ketenpartners en gemeente.
- Vrijmaken innovatiebudget van 1,4 miljoen euro per jaar uit de reguliere budgetten voor beschermd wonen en opvang voor de jaren 2016 tot en met 2018. Hieruit worden achttien projecten gerealiseerd die zich richten op de beweging van zware naar lichtere vormen van begeleiding, met meer inzet van informele zorg, eigen netwerken, ervaringsdeskundigheid en sociale technologie.
- Beschikbaar stellen van extra middelen uit het reguliere centrumgemeente-budget voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen voor meer capaciteit en begeleiding. In totaal wordt de capaciteit met ruim 150 extra plekken (ambulant en 24-uursvoorzieningen) uitgebreid, waarbij er voorrang wordt gegeven aan de plaatsing van jongeren en gezinnen.
- Inzet op extra financiële hulpverlening. Daarnaast werken wij samen met het Leger des Heils en de Tussenvoorziening aan voorstellen om de uitstroom uit de keten van opvang en beschermd wonen mogelijk te maken voor cliënten die nog schulden hebben.
- De gemeente Utrecht heeft samen met de woningcorporaties en de NEMO-instellingen een actieplan sociale woningbouw opgesteld.
- Op basis van het advies van een werkgroep van gemeente en instellingen is de norm voor de wachtlijst opvang en beschermd wonen op zestien weken vastgesteld. Bij het bepalen van de norm is rekening gehouden met zowel de persoonlijke behoefte aan passende ondersteuning van cliënten als aan aspecten van bedrijfsvoering en (wettelijke) termijnen en vereisten van indicatiestelling.

Daarnaast is er een start gemaakt met de doorontwikkeling van de eerste opvang van dak- en thuislozen waarbij wij ons richten op drie trajecten:

- Vorming van een Stadsteam Herstel. Dit team zorgt voor de opsporing en toeleiding naar verdere hulpverlening van daklozen in Utrecht. Het draagt bij aan het anders organiseren van de hulpverlening aan daklozen en het sneller later doorstromen van daklozen naar vervolgvoorzieningen voor opvang en begeleiding.
- Doorstroom (deel) bezoekers Dagopvang Catharijnehuis naar andere voorzieningen. Het Catharijnehuis, de ketenpartners en de gemeente werken intensief samen aan het verlagen van de bezoekersdruk bij het Catharijnehuis. Inzet is om een deel van de groep stapsgewijs toe te leiden naar voorzieningen die beter bijdragen aan een hersteltraject.
- Vernieuwde visie op de opvang van dak- en thuislozen in Utrecht, gericht op het vergroten van de kans op herstel.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

In de Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling zijn de volgende speerpunten benoemd die de deelnemende 28 gemeenten gezamenlijk oppakken:

- Inbedding van het werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Extra inzet op de aanpak van ouderenmishandeling met specifieke aandacht voor de thema's voorkomen ontspoorde mantelzorg, financieel misbruik en tools handelingsverlegenheid voor professionals. Er zijn aandachtsfunctionarissen ouderenmishandeling bij Veilig Thuis Utrecht aangesteld en er zijn buurtteammedewerkers getraind op het thema ouderenmishandeling
- Uitstroom: De druk op de woningmarkt door uitstroom uit de opvang vanwege huiselijk geweld concentreert zich in de gemeente waar opvanginstellingen zijn gevestigd. Er is een traject gestart om met alle regiogemeenten afspraken te maken over uitstroom, urgentieverlening en beschikbaar woningaanbod en passende begeleiding.

Vluchtelingen

In 2016 hebben we in samenwerking met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers het aantal structurele plaatsen voor de opvang van asielzoekers uitgebreid van 450 naar 600. Tevens zijn er 250 tijdelijke plaatsen toegevoegd. Dit alles als antwoord op de toenmalige verhoogde asielinstroom. We hebben een nieuw concept voor vluchtelingenopvang ontwikkeld in de vorm van 'plan Einstein' waarin asielzoekers en (jonge) buurtbewoners in Overvecht samen wonen, samen leven en samen leren. Een inclusieve aanpak die zowel ten goede komt aan de asielzoekers als aan de buurtbewoners in Overvecht. Plan Einstein is door de Europese Commissie als top 5% van innovatieve projecten gewaardeerd. De 38 jongeren met binding met Overvecht zijn in november 2016 al in het gebouw van de opvang gaan wonen (de eerste asielzoekers volgende eind februari 2017). In 2016 zijn stadsgesprekken op gebied van integratie van vluchtelingen en over de toekomstige kaders voor de opvang van asielzoekers gehouden. Dit met het doel om de energie die er is om vluchtelingen te ondersteunen te behouden en de zorgen van mensen in de stad over de opvang van asielzoekers te bespreken.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving		Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verskil actueel / realisatie
Baten					
16-1-1-1	Basisvoorzieningen	2.915	3.414	3.081	-333
16-1-1-2	Buurtteams Sociaal	284	284	76	-208
16-1-1-3	Aanvullende ondersteuning	4.000	3.919	3.455	-464
16-1-1-4	Centrumgemeentetaken	0	4.000	6.021	2.021
Totaal Baten		7.199	11.617	12.633	1.016

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	34.380	35.591	35.785	-194
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	19.392	20.248	20.741	-493
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	50.951	48.909	42.502	6.407
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	100.525	101.010	98.978	2.032
Totaal Lasten	205.247	205.758	197.230	8.528
Saldo baten en lasten	-198.049	-194.141	-185.373	8.768
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	15	2.092	1.265	-827
Saldo na mutaties reserves	-198.034	-192.050	-183.333	7.941

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemeen

Het programma MO heeft voor 2016 een positief resultaat van 7,9 miljoen euro op een totale begroting van ca. 200 miljoen. Het betreft een incidenteel overschot. Bij de tweede bestuursrapportage is een verwacht incidenteel resultaat gemeld van 6,5 miljoen euro. Hierbij was geen rekening gehouden met de nog niet bestede middelen voor het actieplan sociale Woningbouw van 1,2 miljoen euro. Het resterende verschil ten opzichte van de tweede bestuursrapportage wordt veroorzaakt door een hoger overschot op de PGB.

Het overschot 2016 kan als volgt worden verklaard:

De gemeente heeft in 2016 2,5 miljoen euro niet bestede PGB-budgetten 2015 terugontvangen van de SVB. Zoals hierboven al genoemd is het budget bestemd voor de uitvoering van het actieplan sociale Woningbouw nog niet besteed. Na aftrekt van deze bedragen resteert een overschot van 4,2 miljoen euro. Dit overschot is niet structureel. In de loop van 2016 zijn belangrijke wijzigingen ingezet ten aanzien van hulp bij het huishouden en Beschermd Wonen waarvan de financiële gevolgen nog maar beperkt in 2016 zichtbaar zijn. De volledige verhoging van het uitgaven niveau wordt in 2017 gerealiseerd. Daarnaast is in 2017 de Rijksuitkering voor de WMO met 3,2 miljoen euro verlaagd.

De Transitie AWBZ-WMO heeft plaatsgevonden in 2015. Bij de opstelling van de Begroting 2016 ontbrak het in meer of mindere mate aan goede historische informatie over zorggebruik, eigen bijdragen, persoonsgebonden budgetten in Utrecht. Daardoor zijn uitgaven, achteraf bezien, voorzichtig begroot, zodat iedereen in ieder geval de zorg heeft kunnen ontvangen waar hij of zij recht op had. Met name geldt dit voor de uitgaven voor PGB's en voor de inkomsten uit eigen bijdragen.

Voor Beschermd Wonen is nog geen objectief verdeelmodel vastgesteld door het Rijk. Dat zal in de naaste toekomst alsnog gebeuren, waarbij mogelijk ook de centrumgemeentetaak zal verdwijnen. De overstap van historische financiering naar een objectief verdeel model leidt vrijwel altijd tot een verandering van de Rijksuitkering. Gezien de aanzienlijke omvang van deze uitkering hebben kleine afwijkingen al grote financiële gevolgen. Het overschot op deze taak moet mede in dat licht worden beoordeeld.

Basisvoorzieningen

Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen ten opzichte van de begroting te melden.

Buurtteams

De lagere baten worden verklaard door de lagere bijdragen van woningcoöperaties omdat minder cliënten worden aangemeld voor trajecten voorkomen huisuitzetting.

Onderdeel van de hogere lasten is de hogere aanvullende subsidie aan het buurtteam. Zoals in de tweede bestuursrapportage is aangekondigd, wordt de extra subsidie aan het buurtteam gedekt uit het overschot PGB aanvullende zorg.

Aanvullende ondersteuning

De lagere baten betreffen de lagere eigen bijdrage als gevolg van het gewijzigd gemeentelijk beleid.¹

De lagere lasten ten opzichte van de begroting hebben voor een belangrijk deel te maken met lagere PGB-lasten. Naast de terugontvangen middelen PGB 2015 van 1,2 miljoen euro zijn ook in 2016 de PGB lasten 2,7 miljoen lager dan begroot. Hierover hebben wij u in de tweede bestuursrapportage geïnformeerd. Het AWBZ-overgangsrecht van de PGB-cliënten verliep in het voorjaar 2016 en alle cliënten zijn door het buurtteam geherindiceerd. Dit heeft geleid tot minder PGB-cliënten doordat cliënten naar het buurtteam zijn gegaan of zijn uitgestroomd.

De individuele voorzieningen laten daarnaast per saldo een onderbesteding zien. Dit saldo zal in 2017 worden ingezet voor de uitvoering van de dienstverlening voor Hulp bij het huishouden.

De niet benutte middelen voor de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) over 2016 (2 miljoen euro) worden conform de commissiebrief Verbetering dienstverlening HBH en andere Wmo-voorzieningen van 6 september 2016, bestemd als aanvullende dekking voor het voortzetten van HHT-regeling in de jaren 2017 tot en met 2019. Deze middelen maken geen onderdeel uit van het resultaat.

Centrumgemeentetaken

De hogere baten betreffen met name de hogere eigen bijdrage voor beschermd wonen¹ en de bijdrage die we ontvangen van het rijk per gehuisveste statushouder.

De lagere lasten dan geraamd hebben voor 1,2 miljoen euro betrekking op de middelen toegekend bij de voorjaarsnota voor het actieplan sociale woningbouw. Zoals u met de raadsbrief van 22 december bent geïnformeerd, zal dit budget in 2017 worden ingezet voor de uitvoering van het actieplan.

Ook voor de centrumtaak zijn de PGB-lasten 1,5 miljoen euro lager dan begroot. Dit betreft voor 1,3 miljoen euro terugontvangen budget 2015. De hogere lasten voor asielzoekers zijn 1,5 miljoen euro, deze worden voor de helft gedekt uit de van het rijk ontvangen baten voor statushouders.

De begrote onttrekking aan de algemene dekkingsreserve als gevolg van het bestedings- en dekkingsvoorstel 2015 met betrekking tot de centrumgemeentetaak kan achterwege blijven. Per saldo leidt dit niet tot een resultaat.

¹ Conform de Kadernota Rechtmatigheid 2016 van de commissie BBV wijzen wij erop dat aangezien het Centraal administratiekantoor (CAK) de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdragen uitvoert, er geen zekerheid is over de volledigheid van de inkomsten uit eigen bijdragen.

Jeugd

Algemene programmadoelstelling

Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooiën.

Van zorgcontinuïteit naar transformatie

2016 was het jaar waarin de focus van de zorg voor jeugd verder verschoof van een soepele overgang en gegarandeerde zorgcontinuïteit naar de transformatie van de zorg voor jeugd. In die transformatie is inhoudelijk verder gebouwd op de uitgangspunten en leidende principes die centraal staan in de hele decentralisatie. De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek uit 2015/2016 boden hiervoor richtinggevende handvatten. Utrecht werkt aan hoogwaardige zorg die dichtbij beschikbaar is, waarin het gezin (in plaats van het systeem) centraal staat en de professional voldoende handelingsruimte krijgt. De rol die het Buurtteam hierbij speelt als spil in de zorg voor jeugd is in 2016 verder versterkt. Zowel 'aan de voorkant' (in spoor 1) als 'aan de achterkant' (in spoor 3) is geïnvesteerd in nieuwe initiatieven en een goede samenwerking van het Buurtteam met belangrijke partners. Aan de voorkant, de kant van het Gewoon Opgroeien en de Sociale basis, heeft dit onder andere geleid tot een pilot in de kinderdagopvang en buitenschoolse opvang. Daarbij kunnen kinderen met een (lichte) beperking of gedragsstoornis worden opgevangen in de reguliere opvang in plaats van in een speciale setting buiten de eigen buurt en school. Aan de achterkant is de aandacht bijvoorbeeld uitgegaan naar een betere consultatie en triage bij verwijzingen naar de aanvullende zorg. Daarbij is nauwe samenwerking met de huisartsen gezocht. Samen met de huisartsen is bijvoorbeeld een gezamenlijke visie op basiszorg voor jeugdigen met psychische klachten opgesteld. Deze visie wordt inmiddels in een gezamenlijke pilot verder getoetst en uitgewerkt. Eveneens samen met de huisartsen en gezamenlijk met enkele aanbieders van specialistische jeugdhulp zijn pilots voorbereid voor het buurtgericht organiseren van specialistische jeugdhulp. Deze pilots starten in 2017.

Met de aanbieders én gebruikers van Jeugdhulp met verblijf is een visie ontwikkeld op de toekomstige Utrechtse Jeugdhulp met verblijf waarin kwetsbare kinderen en jongeren zo normaal mogelijk kunnen wonen en zoveel mogelijk in hun eigen stad of zelfs buurt kunnen blijven.

Kinderrechtenstad

Utrecht heeft kinderrechten hoog in het vaandel staan. Daarom is in 2016 de beweging kinderrechtenstad ingezet. Met een netwerk van, voor en door kinderrechtenorganisaties, een symposium en ruim twintig activiteiten is gewerkt aan draagvlak en inspiratie op dit thema, dat in 2017 nog verder uitgewerkt zal worden.

Visitatiecommissie

Utrecht heeft er in de vormgeving van een nieuw zorglandschap voor gekozen om de transformatie in co-creatie met aanbieders en andere partijen, zoals de huisartsen en het onderwijs, vorm te geven. Zij functioneert daarbij als opdrachtgever, maar zij faciliteert ook, denkt mee en ontwikkelt mee. Om scherp te blijven in die rol, is de blik van een buitenstaander een belangrijk instrument. In 2016 heeft Utrecht een visitatiecommissie onder leiding van Hans Simons gevraagd om haar op al die rollen en de opbrengst daarvan onder de loep te nemen. De uitkomst daarvan is het visitatierapport 'Een positief verhaal' dat de door Utrecht gekozen richting sterk ondersteunt en tevens aanbevelingen doet om in 2017 mee verder te gaan.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Notitie Sturing en Bekostiging 2017 - 2020 Zorg voor Jeugd](#) (pdf, 561 kB)

Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooiën

1.1 Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooiën

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1 Percentage ouders dat aangeeft weinig tot geen problemen te hebben met opvoeden	Utrecht Monitor	2015	n.v.t.	90%
E2 Percentage jongeren dat op volwassen leeftijd in staat is het leven zelfstandig vorm te geven				94%
Toelichting: Dit cijfer is geoperationaliseerd als % 17-22 jarigen met een startkwalificatie of inschrijving bij een onderwijsinstelling.				
E3 Percentage (leerlingen) met hoog/bovengemiddeld risico op psychosociale problemen				11%
Toelichting: De jeugdmonitor wordt eens per 2 jaar afgenomen. Dit cijfer is gebaseerd op de meting 2015-2016.				
E4 Percentage gezinnen/jongeren dat aangeeft zich door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden	KTSD	2016	n.v.t.	87%
E5 Aantal aangehouden jeugdige verdachten ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen				1,7%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1 Cliëntervaring jongerenwerk				n.t.b.
P1 Bereik jongerenwerk	Eindverantwoording	2013		2.308
P2.1 Clientervaring buurtteams	Verantwoording buurtteamorganisaties	2015		7,9
P2.2 Tijd tussen melding en start contact	KTSD	2015		Gemiddeld 14 dagen
P2.3 % volgens plan beëindigde trajecten	KTSD	2015		74%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.4 Aantal doorverwijzingen naar aanvullende zorg				2.570
P3.1 Tijd tussen melding en start hulp	Verantwoording zorgaanbieders	2015		n.t.b.
Toelichting: Het berichtenverkeer is op het onderdeel wachttijd nog niet altijd volledig betrouwbaar. Er wordt samen met aanbieders hard aan gewerkt om dit in 2017 te verbeteren.				
P3.2 % volgens plan beëindigde trajecten	Rapportages zorgaanbieders	2016		64%
P3.3 Cliëntervaring Aanvullende zorg	Verantwoording zorgaanbieders	2015		80%
Toelichting: Percentage respondenten uit het cliëntervaringsonderzoek dat de hulp of ondersteuning van de Aanvullende zorg en/of Buurtteams als goed waardeert. In het volgende cliëntervaringsonderzoek wordt de cliëntervaring Aanvullende zorg apart gemeten.				
P4.1 Verhouding drang-dwangmaatregelen gecertificeerde instelling	Landelijke dataset	CBS: 2011(1.525)		N.t.b.
P4.2 Tijd tussen melding en start maatregel	Verantwoording van de gecertificeerde instelling	2015		5 werkdagen
P4.3 Aantal uit huis plaatsingen				n.t.b.
P4.4 Cliëntervaring van de gecertificeerde instelling	Verantwoording van de gecertificeerde instelling	2015		n.t.b.

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

De zelfredzaamheid van ouder/opvoeders en kinderen wordt versterkt

Binnen alle onderdelen van de Utrechtse Zorg voor Jeugd is het vergroten van de zelfredzaamheid van ouders/opvoeders, jongeren en kinderen essentieel. Uitgangspunt hierbij is dat opvoeden altijd gepaard gaat met grote en kleine vragen. Een sterke sociale basis, voldoende veerkracht bij ouders zijn essentieel om kleine vragen ook klein te houden en afhankelijkheid van hulp of zorg te voorkomen. In 2016 is de zelfredzaamheid van gezinnen versterkt door uitbreiding van een aantal bestaande initiatieven (bijvoorbeeld HomeStart) en door een aantal nieuwe initiatieven te ondersteunen (bijvoorbeeld de steunouders voor ouders met beperkte draagkracht en de BSO voor autistische kinderen). Daarnaast hebben we samen met ouders, kinderen, de partijen in de sociale basis en de buurtteams ingezet op samenwerking en optimale benutting van elkaars kennis en kunde, ten gunste van gezinnen.

Effectdoelstelling E1.1.2

Gezinnen die dat (tijdelijk) nodig hebben worden ondersteund

Kwalitatief goede zorg is in Utrecht voor alle gezinnen laagdrempelig en dichtbij beschikbaar. Door de toerusting en positionering van de Buurtteams waren zij ook in 2016 in staat om gezinnen goed te ondersteunen bij een breed scala aan problemen. Daarbij gaat het vaak (43%) om meerdere praktische problemen op het gebied van financiën, werk en wonen. De Buurtteams hebben in 2016 meer gezinnen bereikt dan in het voorgaande jaar en de waardering voor het werk van de Buurtteams is hoog: in het laatste kwartaal ging het om gemiddeld een 7,9. In veel gevallen bleek ondersteuning door het Buurtteam afdoende en was inzet van (duurdere) aanvullende zorg niet nodig. Ongeveer de helft van de cliënten komen uit eigen beweging bij de Buurtteams, anderen doen dit via scholen, huisartsen en

andere professionals. De Buurteams vormen nu ook de ingang naar de schulddienstverlening. De inzet en ontwikkeling van de Buurteams en de samenwerking tussen Buurteams en gemeente is positief beoordeeld door de externe visitatiecommissie. De commissie gaf verder onder meer aan dat het wenselijk is om de Buurteams ook tijd te geven de huidige opdrachten verder te ontwikkelen en voorzichtig te zijn met het formuleren van eventueel aanvullende opgaven voor de buurtteams. De commissie gaf verder aan dat het wenselijk is om de Buurteams tijd te gunnen om de huidige opdrachten verder te ontwikkelen en een stevige inbedding in de organisatie en stad te realiseren.

In 2016 is verder ingezet op de cascade: dit is de gewenste beweging naar voren, waarbij de inzet verschuift van specialistische jeugdhulp naar Buurteam en van Buurteam naar sociale basis. Dit vanuit de overtuiging dat investeren in het gewoon opgroeien en de basiszorg ruimte biedt voor afbouw van de specialistische zorg én kwalitatief beter zorg dichtbij in de buurt. Hiervoor is het afgelopen jaar veel in gang gezet. De buurtteams worden goed gevonden, wat tegelijkertijd ook voor spanning zorgt op de cascade. Op meerdere plekken in de stad worden buurtteams geconfronteerd met een forse instroom en caseload, waardoor soms tijdelijk wachtlijsten ontstaan. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat investeringen vanuit de buurtteams gedeeltelijk renderen buiten het terrein van de jeugdhulp, doordat buurtteams ook hulp bieden aan kinderen, jongeren en ouders op het terrein van werk en inkomen, onderwijs en veiligheid. Dit past bij onze visie: doen wat nodig is. Daarnaast krimpt de aanvullende zorg, maar vooralsnog minder hard dan verwacht. Hierdoor groeit de vraag naar basiszorg en is er tegelijkertijd ook behoefte om meer te investeren in de sociale behoefte. De kost gaat hier voor de baat uit, zo is onze verwachting.

Effectdoelstelling E1.1.3

Zorg voor Jeugd sluit goed aan bij de vraag van de gebruiker, is snel beschikbaar en eenvoudig en efficiënt georganiseerd

In 2016 heeft het Buurteam zich verder doorontwikkeld en is de samenwerking met de partners van de aanvullende zorg versterkt. Zo is verder geïnvesteerd op de samenwerking tussen Buurteams en huisartsen: zij hebben een gezamenlijke visie op basiszorg voor jeugdigen met psychische klachten opgesteld. Aan de hand van een pilot wordt deze visie getoetst in de praktijk. Daarnaast is ingezet op samenwerking en afstemming met de aanvullende zorg op het gebied van consultatie. Kennis vanuit de aanvullende zorg wordt zo naar voren gebracht: dit komt de kwaliteit van de basiszorg ten goed. Tenslotte is geïnvesteerd in het buurtgericht organiseren van specialistische jeugdhulp. In 2016 is een pilot voorbereid waarbij vanaf 2017 in twee buurten ervaring wordt opgedaan in het buurtgericht organiseren van specialistische jeugdhulp. Het doel van de pilot is de zorg dichterbij te organiseren vanuit een netwerk dat uit basiszorg (huisartsen en Buurteams) en expertise uit specialistische jeugdhulp bestaat. Wij verwachten dat deze werkwijze bijdraagt aan het sneller inzetten van de juiste hulp voor de cliënt dichtbij de eigen leefomgeving.

In samenspraak met cliënten, zorgaanbieders en andere belanghebbenden is het afgelopen jaar geïnvesteerd in het formuleren van gemeenschappelijke uitgangspunten voor het verder ontwikkelen van jeugdhulp met verblijf. Dit heeft geleid tot een set aan uitgangspunten, gebaseerd op ervaring en signalen van cliënten, om de vernieuwing van deze vorm van jeugdzorg komende jaren verder vorm te geven. Hierbij is de gemene deler dat in de toekomst in Utrecht zoveel mogelijk kwetsbare kinderen en jongeren opgroeien in hun eigen buurt of plek die aansluit bij hun dagelijkse leven. Zo gewoon mogelijk is hierbij het credo. In de stad waar dit kan, daar buiten waar dat beter is. Zorgaanbieders in de stad omarmen de visie dat kinderen en jongeren in Utrecht niet uit huis worden geplaatst, tenzij het echt niet anders kan. Aanbieders van jeugdhulp met verblijf stellen steeds meer en vaker hun expertise beschikbaar ten behoeve van de basiszorg die Buurteams verlenen. De vraag naar uitstroombmogelijkheden in de vorm van zelfstandige woonruimte voor kwetsbare jongvolwassenen is het afgelopen jaar scherper in beeld gebracht. Het initiatief om middels een plan van aanpak extra zelfstandige woonruimte voor deze groep jongeren beschikbaar te krijgen is gestart.

In 2016 hebben we onze kennis en expertise beschikbaar gesteld voor een landelijk traject om te komen tot vermindering van administratieve lasten. In deze landelijke aanpak wordt aangestuurd op een vermindering van de regeldruk en administratieve lasten op basis van drie inkoopmodellen, waarvan het Utrechtse model er één is.

In 2016 hebben wij in de verantwoording gebruik gemaakt van het model van Simons. Deze werkwijze is passend bij de inkoopvorm die wij hanteren en draagt bij aan het terugdringen van de administratieve last bij de aanbieders.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund

De sociale basis is een bestaand, breed en dynamisch veld: er zijn vele ontwikkelingen gaande en de behoeften van kinderen en ouders zijn aan verandering onderhevig, en verschillen per buurt. Op deze ontwikkelingen spelen we snel en flexibel in, door continu in gesprek te zijn met ouders, kinderen en partners in de buurt. Op basis van deze gesprekken willen we de sociale basis, daar waar nodig, versterken: we willen de mogelijkheden en kansen van kinderen en opvoeders vergroten zodat kinderen 'gewoon op kunnen groeien' en niet belemmerd worden door hun eigen problematiek of externe omstandigheden. De versterking zetten we in op drie thema's; 'iedereen doet mee', 'samen leven, samen opgroeien, in de buurt' en 'ondersteuning dichtbij'.

1. Iedereen doet mee

We werken aan een stad waarin alle kinderen kunnen meedoen en optimale kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Zoveel mogelijk in reguliere voorzieningen, ook voor kinderen met een beperking en/of psychische- of gedragsproblematiek.

Pilot kinderopvang

In gesprek met ouders, Buurteams en kinderopvangorganisaties is in 2016 een pilot gestart om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om kinderen met een (lichte) beperking of gedragsstoornis op te vangen op een reguliere BSO. De pilot vindt plaats op twee locaties (Leidsche Rijn en Utrecht Oost) en zijn in eerste instantie gericht op kinderen met autisme. De pilots lopen op beide locaties van half oktober 2016 tot najaar 2017.

2. Samen leven, samen opgroeien, in de buurt

Opvoeden en opgroeien gebeurt niet alleen in het gezin. Ouders hebben vaak behoefte aan contact met andere ouders om opvoedervaringen en -tips uit te wisselen. Het helpt om de eigen ervaringen in perspectief te plaatsen als die worden afgezet tegen de ervaringen van een ander.

Wijkacademie

Een voorbeeld om van ouders te horen wat er in de wijk nodig is, is de wijkacademie. De wijkacademie wordt gevormd door een groep bewoners. Zij gaan met elkaar aan de slag met thema's die spelen in de wijk rondom gewoon opgroeien en opvoeden. In 2016 is een start gemaakt met de wijkacademie in de wijken Hoograven, Kanaleneiland en Leidsche Rijn. De wijkacademie is een methodiek binnen de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd (AWTJ) en heeft als doel:

- Ouders en betrokken burgers hebben het vermogen (competenties en zelfvertrouwen) om met anderen verbindingen aan te gaan die ondersteunend zijn bij de opvoeding
- Er zijn structuren in de wijk die ouders en betrokken burgers faciliteren in het aangaan van verbindingen met anderen.

Sterke professionals in samenwerking met ouders

De platforms in de wijken waarbinnen professionals van verschillende organisaties elkaar ontmoeten en constructief samenwerken zijn in 2016 gecontinueerd. Daarnaast zijn er een aantal wijken sociale wijktafels georganiseerd waar we in 2017 mee verder gaan. Deze overlegstructuren benutten we om te kijken waar extra inzet nodig is om het Gewoon Opgroeien te versterken. Hierbij worden ook ouders en kinderen betrokken.

Speeltuinen

In de periode van september 2015 tot begin februari 2016 hebben meer dan honderd personen vanuit de twintig beheerde speeltuinen samen ontdekt, geëxperimenteerd en geleerd. In dit proces is er door de betrokkenen per speeltuin een beheerplan opgesteld, hoe deze per 2018 vormgegeven moet worden. Dit heeft geresulteerd in het stedelijke advies om het speeltuinwerk, daar waar er voldoende draagvlak is vanuit buurtbewoners, te verzelfstandigen. Speeltuininitiatieven die al in de startblokken stonden hebben in goed overleg met de sociaal makelorganisaties de ruimte gekregen om de volgende stap te zetten en initiatieven die nog niet zo ver zijn krijgen de tijd om zich naar zelfstandigheid door te ontwikkelen.

Jongerenwerk

In 2016 zijn we een nieuwe subsidierelatie aangegaan met Stichting JoU voor de uitvoering van het jongerenwerk voor de jaren 2016 tot en met 2019. We hebben voortgebouwd op de ingeslagen weg en werkwijze en een stevige positie van het jongerenwerk binnen het Gewoon Opgroeien gecontinueerd. Het afgelopen jaar heeft het jongerenwerk een onderzoek afgerond onder ouders, waarbij 197 enquêtes onder ouders zijn afgenomen. Ouders zijn tevreden en waarderen het jongerenwerk met het cijfer acht gemiddeld.

Kinderrechtenstad

Utrecht wil een stad zijn die luistert naar de stem van kinderen op onderwerpen die hun aangaan. Daarom hebben we de beweging kinderrechtenstad ingezet met een kick off bijeenkomst op 20 november 2015. We hebben ons in 2016 gericht op het creëren van draagvlak zowel binnen de gemeentelijke organisatie als bij de partners in de stad. We hebben initiatieven uit de stad ondersteund en gefaciliteerd. In 2016 zijn er rondom het thema kinderrechten ruim twintig activiteiten georganiseerd, gericht op het verzamelen van ideeën en de verdere uitwerking van het thema kinderrechten. Er is een netwerk opgezet van, voor en door kinderrechtenorganisaties in de stad. Zij hebben een adviserende rol bij de verdere uitwerking van dit thema. Op 23 november jl. vond het kinderrechtensymposium plaats. Een symposium ter inspiratie, zowel voor professionals als voor de gemeentelijke inzet op dit thema in 2017. Als opmaat naar dit symposium vonden in verschillende Utrechtse wijken activiteiten met kinderen plaats om het onderwerp kinderrechten in de stad onder de aandacht te brengen.

Vreedzame Wijk

De Vreedzame Wijk is als eenduidige pedagogische aanpak ingevoerd voor alle organisaties 'in de wijk' die werken met kinderen en jongeren. We hebben de afgelopen jaren gestimuleerd dat deze werkwijze rond De Vreedzame Wijk op verschillende plekken in de stad werd ingevoerd. Inmiddels zijn negen wijken in Utrecht Vreedzaam. In 2016 is goed merkbaar geworden dat het concept van De Vreedzame Wijk een 'merknaam' is geworden in de stad. In 2016 is met het project De Vreedzame Wijk 2.0 een methodiek ontwikkeld om de betrokkenheid van ouders en bewoners bij De Vreedzame Wijk te bevorderen en sociale netwerken rondom gezinnen te versterken, in onder andere Kanaleneiland. Hierbij is aansluiting gezocht bij lopende projecten gericht op ouders, kinderen en samenwerking gezocht met vrijwilligers en professionals uit de sociale basis die in de wijk actief zijn.

3. Ondersteuning dichtbij

Opgroeien gaat soms gepaard met kleine of grotere problemen en vragen. Veel gezinnen hebben voldoende veerkracht om hun vraagstukken zelf op te lossen, maar soms zijn de draagkracht en draaglast van een gezin langdurig uit balans. Bijvoorbeeld door de zorg voor een kind met een beperking, financiële problemen of een psychische stoornis of verstandelijke beperking bij ouders. In dit soort situaties willen we gezinnen de ondersteuning bieden die zij nodig hebben om hen in staat te stellen goed om te gaan met het probleem en uitdagingen waarvoor zij staan.

Steunouders

Sinds 2016 kan een beroep worden gedaan op informele zorg door steunouders. Met steunouders bedoelen we getrainde vrijwilligers, die worden 'gekoppeld' aan een gezin waar draaglast en draagkracht langdurig uit balans zijn. De zorg kan bestaan uit het regelmatig opvangen van een kind, een weekend logeren of het fungeren als voorbeeld of maatje voor de 'vraagouder'. Deze ondersteuning wordt als zeer waardevol ervaren. In de eerste plaats door de 'vraagouders' zelf, maar ook door de betrokken professionals.

Thuisbegeleiding

Sommige ouders zijn langdurig aangewezen op hulp bij het 'runnen' van hun huishouden, bijvoorbeeld als gevolg van een psychische stoornis of een verstandelijke beperking. In deze gevallen kan thuisbegeleiding worden ingezet. Afgelopen jaar is er gewerkt aan optimalisering van de inzet van thuisbegeleiding en verbetering van de samenwerkingsafspraken met de Buurtteams.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Een stedelijk dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin

De Buurtteams Jeugd en Gezin vormen de spil van het Utrechtse Model voor jeugdhulp. Ze bieden hoogwaardige, generalistische ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen. De teams zijn, gezamenlijk met de Buurtteams Sociaal, verspreid over de stad gevestigd in achttien buurten en daarmee voor iedere inwoner dichtbij beschikbaar.

De Buurtteams werken in toenemende mate goed samen met belangrijke partners in de wijk zoals huisartsen, wijkverpleging, wijkagenten, sociaal makelaars en diverse jeugdhulporganisaties. Zij blijven over deze samenwerking in gesprek. Basiszorg voor jongeren met psychische problemen is verbeterd door intensievere samenwerking met huisartsen. Daarnaast werken ze intensief samen met aanbieders van aanvullende zorg en met SAVE. De kanteling schulddienstverlening zorgt voor meer adequate kennis bij Buurtteam en hulp bij gezinnen en de introductie van het Citydeal overleg zorgt voor het slechten van systeemproblemen.

Gezinnen met een hulpvraag wisten het Buurtteam goed te vinden. De Buurtteams hielpen in 2016 ruim 8.500 gezinnen, waar in totaal ruim 19.000 unieke cliënten bij betrokken waren. De instroom in 2016 bedroeg zo'n 5250 gezinnen. Bijna 87% van de gezinnen geeft aan zelfstandig verder te kunnen na beëindiging van de ondersteuning (in 2015 was dit 77%). Bij gezinnen waarbij dat nodig is onderhoudt het Buurtteam een 'waakvlamcontact' om in te kunnen springen als dat nodig is.

Naast de directe ondersteuning aan gezinnen werken de Buurtteams in diverse verbanden, met interne én externe collega's, aan een groot aantal ontwikkelingsopgaven om de Utrechtse zorg voor jeugd verder vorm te geven. Het gaat daarbij inhoudelijk om thema's als consultatie van- en samenwerking met specialisten uit de aanvullende zorg zodat de Buurtteams in toenemende mate in staat zijn om cliënten dichtbij huis en vooral vanuit de Buurtteams te ondersteunen. Ook met SAVE en basisvoorzieningen zoals onderwijs, jeugdgezondheidszorg, sociaal makelaars en JoU is intensief samengewerkt.

De Buurtteams hebben in de afgelopen twee jaar veel geleerd over de verschillende buurten en de wijze waarop ze goed kunnen aansluiten op de behoeften en vragen van de inwoners. Extra aandacht is er bijvoorbeeld voor complexe echtscheidingen in Leidsche Rijn, voor systeemproblemen in Ondiep, voor huurachterstanden in Kanaleneiland en Overvecht, voor verwijzingen en normaliseren in De Meern en Noordoost en voor kinderen met gedragsproblemen in kinderrijke wijken.

Onderwijs

Sinds 2015 levert het Buurtteam op iedere basisschool basishulp; met de scholen worden afspraken gemaakt over de aanwezigheid en de rol van het Buurtteam. Hierbij worden signalen vanuit de scholen opgevangen, waarna de Buurtteams de kinderen in hun context (zowel thuis als op school) waar nodig begeleiden. Dit gebeurt ook op het voortgezet onderwijs: het VO-team is aan alle voortgezet onderwijs scholen in Utrecht gekoppeld. Tot slot is de in 2015 gestarte pilot met het MBO-team in 2016 doorgezet. Deze pilot biedt Lokalis de kans om, samen met een aantal MBO-scholen, te leren hoe de inzet vanuit het MBO-team in de praktijk vorm krijgt.

Vanuit de gemeente Utrecht is een werkgroep opgericht om samen met het Passend Onderwijs, Lokalis en de Samenwerkingsverbanden te kijken naar de juiste afstemming, zowel op inhoudelijk als financieel gebied, om passend onderwijs op (voortgezet) speciaal onderwijs scholen mogelijk te maken.

Dyslexie

Het afgelopen jaar was er sprake van een verhoogde instroom van cliënten met enkelvoudige ernstige dyslexie. Met Passend Onderwijs, schoolbesturen en zorgpartijen hebben we actief het gesprek gezocht om deze verhoogde instroom te verklaren en de mogelijkheden te verkennen hoe deze instroom kan worden teruggebracht op prevalentieniveau.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Passende aanvullende zorg voor gezinnen die dat nodig hebben

In 2016 is in toenemende mate geïnvesteerd in het bouwen aan relaties rond het aanbod aan aanvullende zorg in Utrecht. Zo hebben Buurtteams netwerkbijeenkomsten met aanbieders op buurtniveau belegd, heeft de gemeente de kwartaalgesprekken verder geprofessionaliseerd en is er voor vrijgevestigde en kleine aanbieders iedere maand inlooppreekuren georganiseerd. Er is een structureel overleg vanuit de basiszorg met huisartsen en Buurtteams van de grond gekomen en er zijn pilots opgestart (zie paragraaf 2.3). Vanuit de toenemende vraag naar JGGZ zijn er een drietal bijeenkomsten met jeugdhulpaanbieders geweest die, verbreed van JGGZ naar specialistische zorg, hebben geleid tot een pilot buurtgerichte specialistische zorg die in 2017 start.

Om ervoor te zorgen dat cliënten de juiste zorg ontvangen én de middelen doelmatig worden besteed is de Commissie Passend Alternatief ingericht. Deze commissie bestaat uit onafhankelijke professionals die beoordelen of er een passend alternatief in gecontracteerde aanbod voorhanden is. Als dit niet het geval is, wordt het budget van een gecontracteerde aanbieder opgehoogd of een declaratiebrief voor een niet-gecontracteerde aanbieder opgesteld. Omdat we in het najaar concludeerden dat de budgetten van de JGGZ aanbieders bijna waren uitgeput hebben we hier extra in geïnvesteerd naast de al genoemde acties om met elkaar te blijven leren in de samenwerking en vernieuwing. Samen met andere gemeenten in de provincie Utrecht is de inkoop van enkele zeer specialistische vormen van zorg ook in 2016 gezamenlijk afgestemd.

Om richting te geven aan de vernieuwing van jeugdhulp met verblijf vonden het afgelopen jaar meerdere dialoogsessies plaats. Tijdens deze bijeenkomsten werd samen met zorgaanbieders en andere belanghebbenden een gemeenschappelijke visie ontwikkeld op jeugdhulp met verblijf. De voornaamste uitgangspunten van deze visie zijn dat:

- jongeren zo snel mogelijk een stabiele plek vinden om te wonen;
- niet onnodig worden verplaatst van het ene verblijf naar het andere;
- en zo gewoon mogelijk opgroeien.

Hierbij willen we binnen de jeugdhulp met verblijf meer aandacht voor inbreng van ouders of andere belangrijke anderen van de jeugdigen. We onderzoeken met partijen waar (intensieve) ambulante hulpvormen een alternatief kunnen zijn voor jeugdhulp met verblijf. Met aanbieders van pleegzorg is in 2016 een traject doorlopen met als resultaat dat pleegzorgaanbieders gezamenlijk het initiatief nemen om te komen tot een plan 'ontwikkelperspectief pleegzorg 2020'.

Ten slotte is het afgelopen jaar intensief samenwerking gezocht met het wonen-domein om de vraag naar woningen voor kwetsbare jongvolwassenen te adresseren met meer geschikt en betaalbaar aanbod aan kamers, studio's en kleine woningen voor deze doelgroep. In het actieplan sociale woningbouw heeft deze vraag naar extra betaalbare woonruimte een plek gekregen.

Prestatiedoelstelling P1.1.4

Passende uitvoering van Jeugdbescherming Nieuwe Stijl om de veiligheid van kinderen te borgen

Jeugdbescherming Nieuwe Stijl is de inzet van de jeugdbeschermingsmaatregelen, jeugdreclasseringmaatregelen, inzet van Veilig Thuis en inzet op preventie (drang). De SAVE teams werken nauw samen met de Buurtteams, dit betekent dat de werkwijze op elkaar aansluit en dat het werkgebied van de SAVE teams aansluit op die van de Buurtteams. Door goede samenwerking en preventieve inzet van SAVE en het Buurtteam kan voorkomen worden dat er maatregelen worden opgelegd én wordt tegelijkertijd de ondergrens van veiligheid bewaakt.

Na een sterke afname van het aantal opgelegde maatregelen in 2015 zagen we in 2016 een minder sterke afname dan aanvankelijk geprognostiseerd. De voorzichtige conclusie is dat het aantal maatregelen

zich lijkt te stabiliseren. De zaken waarbij nog wel een maatregel wordt uitgesproken, worden door SAVE professionals als complex en zwaar betiteld. De Buurtteams maakten in 2016 minder gebruik van SAVE consult en advies dan in 2015, maar schakelden SAVE meer dan verwacht in voor kortdurende begeleidingen. Dit laatste had ook een directe relatie met de wachtlijsten bij de Raad voor de Kinderbescherming; ter overbrugging van de wachtlijsten werd begeleiding geboden door SAVE teams. Op de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen, jeugdreclasseringmaatregelen en preventie (drang) is in 2016 een taakstelling gerealiseerd van 10%, zonder dat dit in 2016 leidde tot krapte in het aanbod of wachtlijsten.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	0	0	54	54
15-1-1-3 Aanvullende zorg	0	0	394	394
Totaal Baten	0	0	449	449
Lasten				
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	2.919	2.859	2.688	171
15-1-1-2 Buurtteams Jeugd en Gezin	14.240	14.282	16.268	-1.986
15-1-1-3 Aanvullende zorg	51.032	47.074	41.055	6.019
15-1-1-4 Jeugdbescherming	11.553	10.547	10.589	-41
Totaal Lasten	79.743	74.763	70.600	4.163
Saldo baten en lasten	-79.743	-74.763	-70.151	4.612
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-79.743	-74.763	-70.151	4.612

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Op het programma Jeugd is een overschot gerealiseerd van 4,612 miljoen euro. Het betreft een incidenteel overschot. Hoewel we verwachten dat de kosten op de landelijk ingekochte zorg en PGB op hetzelfde niveau blijven als in 2016, zien we dat de vraag in de basiszorg toeneemt. De voor de cascade gewenste afname van de vraag in de aanvullende zorg zien we (nog) niet voldoende terug om hiermee ook de kortingen op de rijksmiddelen op te kunnen vangen.

Gewoon opvoeden

Geen opmerkingen.

Buurtteams Jeugd en gezin

Op de Buurtteams Jeugd en gezin is een tekort gerealiseerd van 1,986 miljoen euro. In 2016 is een aanvullende subsidie aan het Buurtteam verstrekt van 1,850 miljoen euro zodat het Buurtteam de capaciteit kon aansluiten op de groeiende vraag. Zoals we bij de tweede bestuursrapportage en de commissiebrief van 19 januari 2016 al meldden, dekken we deze extra subsidie uit het overschot op de aanvullende zorg. Overige kleinere afwijkingen binnen de doelstelling leiden tot 0,136 miljoen euro hogere lasten.

Aanvullende zorg

Op de aanvullende zorg is een overschot ontstaan van 6,413 miljoen euro. De baten van 0,394 miljoen euro betreffen een niet begroting afrekening over 2015 met een aanbieder.

Op de lasten is een overschot ontstaan van 6,019 miljoen euro. Op het persoonsgebonden budget (PGB) is uiteindelijk 3,274 miljoen euro minder uitgegeven, waarvan 1,030 miljoen euro vanuit de afrekening 2015. Op de landelijk ingekochte zorg (LTA) is een overschot ontstaan van 2,710 miljoen euro, waarvan 1,185 miljoen euro vanuit de afrekening over 2015. Overige kleine afwijkingen leiden per saldo tot 0,035 miljoen euro lagere kosten.

Jeugdbescherming

Geen opmerkingen.

Volksgezondheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn.

Gezondheid is een belangrijke waarde waar iedereen in de stad aan bijdraagt. We zien gezondheid als het vermogen om te kunnen omgaan met tegenslag en om regie te voeren op je eigen leven. Door dit vermogen te bewaken, te beschermen en te bevorderen dragen wij bij aan gezond leven en wonen in een grote en groeiende stad als Utrecht. De gemeente draagt hier aan bij vanuit alle [portefeuilles](#). Het college van B en W ziet het verkleinen van gezondheidsverschillen als een gemeenschappelijke opgave waarvan de concrete resultaten pas op langere termijn kunnen worden verwacht.

In deze verantwoording maken we een begin met een nieuwe manier van verantwoorden. Wij schetsen aan welke waarden is bijgedragen, welke opgave er lag en wat het resultaat was. Diverse raadsleden zijn het afgelopen jaar betrokken bij deze nieuwe manier van verantwoorden. Een manier die past bij een overheid die samen met inwoners en partijen in de stad taken oppakt en uitvoert. Hierbij volgen wij de lijnen vanuit de Programmabegroting 2017, langs de wettelijke kerntaken en kernthema's. Daarbij hanteren wij de volgende [uitgangspunten](#):

- Gezonde stad: 'Utrecht, een stad waar mensen in goede gezondheid wonen, werken en leven – waar iedereen de moeite waard is en een kans krijgt om mee te doen.'
- Gezonde wijk: 'In Utrecht wonen, werken en leven mensen gezond in de wijk, buurt op school en thuis.'
- Gezonde start: 'Utrecht een stad waar kinderen gezond en veilig opgroeien met de mogelijkheid om zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooiën.'

Kerntaken Volksgezondheid

De gemeente is verantwoordelijk voor uitvoering van de publieke gezondheidszorg (WPG). Met de uitvoering van de kerntaken Jeugdgezondheidszorg (inclusief het Rijksvaccinatieprogramma) en de Inspectie Kinderopvang dragen wij bij aan de gezonde ontwikkeling en het gezond opgroeien van de kinderen in Utrecht. Met de Volksgezondheidsmonitor (VMU) brengen we de gezondheid van onze inwoners in beeld. Ook dragen wij zorg voor mensen die het, door problemen op meerdere gebieden, niet meer zelf redden.

GGD regio Utrecht (GGDrU) voert de Tuberculose- en infectieziektenbestrijding, eerstelijns medische milieukunde en forensische geneeskunde uit als kerntaak, aangevuld met reizigersvaccinatie. Bij grootschalige ongevallen en rampen is de GHOR⁵ aan zet.

Kernthema's Volksgezondheid

Op basis van '[Bouwen aan een Gezonde Toekomst](#)' onderscheiden we zes kernthema's:

- Gezond en Veilig opgroeien
- Gezondheidsvaardigheden voor een gezonde leefstijl
- Gezonde keus aantrekkelijk maken
- Voedsel en voeding
- Gezonde leefomgeving
- Rondkomen

Met deze thema's zetten we in op vernieuwende vormen van samenwerking voor de gezondheid van de stad en haar inwoners. We zijn alert op initiatieven van bewoners en partijen en op bewegingen in de stad. Waar nodig faciliteren we deze initiatieven en versterken we netwerken. Een belangrijke basis hiervoor zijn netwerken rondom gezondheid in de verschillende wijken. Dat betekent dat GEZ (Geïntegreerde Eerstelijns Zorg) en andere gezondheidspartners in de wijken samenwerken en een gezamenlijke agenda maken en uitvoeren. In deze netwerken brengen we kennis en kunde over gezondheid in.

5 GHOR: Geneeskundige hulpdienst bij ongevallen en rampen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Bouwen aan een gezonde toekomst. Een uitnodiging aan de Stad, het volksgezondheidsbeleid 2015 - 2018](#) (pdf, 3,7 MB)
- [Volksgezondheidsmonitor Utrecht](#)
- [Utrecht kiest voor gezonde groei- Ruimtelijke Strategie 2016](#) (pdf, 2,5 MB)
- [Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar 'Slimme Routes, Slim regelen en Slim bestemmen', Mobiliteitsplan Utrecht 2025](#) (pdf, 17,1 MB)
- [City deal Health Hub](#)
- [City Deal Voedsel](#)
- [Convenant Utrecht gezond! 2014-2017](#) (pdf, 35 kB)
- [Kadernota 'Zorg voor Jeugd'](#) (pdf, 1,21 MB)
- [Utrecht sportief en gezond, Sportnota 2017-2020](#) (pdf, 6,1 MB)
- [Utrecht Inclusief, Vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak 2016-2019](#) (pdf, 595 kB)
- [Aanpak Meedoen naar Vermogen](#)
- [Samenwerkingsconvenant 'Gegevensoverdracht & samenwerking in de geboortezorgketen'](#) (pdf, 297 kB)
- [Beleid toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang Utrecht 2013](#) (pdf, 65 kB)
- [Handhavingsprogramma Inspectie Kinderopvang 2016](#) (pdf, 55 kB)
- [Preventie- en handavingsplan alcohol 2015 - 2018](#) (pdf, 975 kB)
- [Verlenging samenwerkingsovereenkomst Gemeente Utrecht en JOGG](#) (pdf, 1,2 MB)

Utrecht is een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

1.1 Utrecht is een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1 Percentage leerlingen in klas 4 van Utrechtse scholen voor voortgezet onderwijs met een (heel) goed ervaren gezondheid: klas 4	E-MOVU	klas 4: 84%	klas 4: 84%	83%
E1 Percentage inwoners ≥ 19 jaar met een uitstekend tot (zeer) goed ervaren gezondheid	Gezondheidspeiling	78%	80%	volgt
Toelichting: Mei 2017 is realisatie 2016 bekend. Vanwege een landelijke harmonisatie is de vraagstelling aangepast. Meer info: http://www.volksgezondheidsmonitor.nl/ervaren-gezondheid/page168.html				
E1 Percentage kinderen in groep 7 en 8 (PO) met (heel) goed ervaren gezondheid	Jeugd Monitor	91% (2014)	91%	92%
E1 Percentage leerlingen in klas 2 van Utrechtse scholen voor voortgezet onderwijs met een (heel) goed ervaren gezondheid: klas 2	E-MOVO	klas 2: 85%	klas 2: 85%	-
Toelichting: Niet gemeten, volgende meting vindt plaats in schooljaar 2016-2017				

Wat hebben we bereikt?

De Utrechter ervaart zijn gezondheid als goed. De effectindicatoren over de ervaren gezondheid van Utrechters laten stabiele cijfers zien. We hebben hieraan bijgedragen door:

- de uitvoering van kerntaken;
- het doorontwikkelen van de Volksgezondheidsmonitor Utrecht (VMU) tot een actueel en toegankelijk kennis- en monitoringsinstrument;
- het faciliteren van netwerken met onze expertise, met informatie en met organisatiekracht rondom de kernthema's.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Zie uitklapkopjes Kerntaken en Kernthema's.

Kerntaken Volksgezondheid

Jeugdgezondheidszorg

Utrecht wil een stad zijn waar kinderen gelijke kansen krijgen op een gezonde start, gezond en veilig kunnen opgroeien en zich maximaal kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Wij zien het als onze opgave dat iedere nieuwe generatie mee kan doen in de maatschappij. Hiervoor hebben wij onder andere de wettelijke taken van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) uitgevoerd.

We hebben in 2016 de gezondheid en ontwikkeling van ongeveer 70.000 Utrechtse kinderen tot achttien jaar gemonitord, zowel op individueel als op collectief niveau. De jeugdverpleegkundige komt standaard kort na de geboorte van een baby op huisbezoek. Dit biedt de gelegenheid om de startpositie van zowel kind als ouders te bespreken. Wanneer het nodig is, leiden we naar de juiste hulp toe.

Vaccinaties

Vanuit het belang van de publieke gezondheid is het nodig dat de vaccinatiegraad op het gewenste niveau blijft. Landelijk en in de gemeente Utrecht vertoont de vaccinatiegraad een licht dalende trend, voortkomend uit een kritischer houding van ouders ten opzichte van het vaccineren van hun kinderen tegen besmettelijke kinderziekten. De vaccinatiegraad ligt in de gemeente Utrecht met circa 95% boven het gewenste niveau van 90%.⁶ Wij zijn alert en informeren ouders en kinderen tijdens contactmomenten over het belang van de bescherming door vaccinaties. Ook het RIVM en zelforganisaties hebben meer aandacht gegeven aan het informeren van ouders.

Vraaggericht werken in dialoog met kind en ouders

In 2016 hebben we geïnvesteerd in scholing op het gebied van vraag- en dialooggericht werken voor JGZ professionals. Zo kunnen zij meer aansluiten bij de vragen, behoeften en de leefwereld van ouders en kinderen. Op verzoek van ouders bieden wij onder andere opvoedondersteuning in groepsverband,

⁶ Zie memo 18 januari 2017. Als reactie op vragenuur 3 november 2016. Kenmerk: 17.500109

waarin ouders ervaringen kunnen uitwisselen. In 2016 is JGZ betrokken geweest bij ongeveer 140 groepsbijeenkomsten over uiteenlopende onderwerpen als voeding, kinderziektes en opvoeding. Ook voor individuele opvoedvragen konden ouders terecht bij de JGZ. Zij kunnen eveneens informatie vinden op www.jeugdengezinutrecht.nl en er is een Facebookplatform gelanceerd: Gewoon Opvoeden doe je samen: <https://www.facebook.com/groups/gewoonopvoeden/>.

Inspectie kinderopvang

We dragen ook bij aan de waarde gezond en veilig opgroeien door toe te zien op de wettelijke kwaliteitseisen voor veilige en gezonde kinderopvang in Utrecht. In 2016 is 100% van de verplichte inspecties uitgevoerd. Alle locaties voor kinderopvang en peuterspeelzalen zijn geïnspecteerd (725 inspecties). Voor gastouderopvang zijn we verplicht om jaarlijks minimaal 5% te inspecteren, met een score van 5,3% hebben we hieraan voldaan (26 gastouders)⁷. We handhaven op basis van het handhavingsbeleid en -programma Inspectie Kinderopvang. In 2016 hebben we extra geïnvesteerd in het actief inzetten op het contact met de ondernemers (houders). We hebben onze informerende rol verder uitgewerkt en we zoeken de dialoog op over naleving van wet- en regelgeving. Het belang van het kind staat centraal. Zo praten we eerst met de ondernemers om overtredingen waar mogelijk op te lossen. Handhaving is de laatste stap.

Volksgezondheidsmonitor

We geven met de [Volksgezondheidsmonitor Utrecht \(VMU\)](#) inzicht in de gezondheid van de Utrechters. Dit inzicht is nodig om samen met de stad te werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. We monitoren op basis van uiteenlopende bronnen, waaronder registratiegegevens en vragenlijstonderzoek. Op basis van de resultaten gaan we met inwoners en professionals het gesprek aan om deze uitkomsten te duiden. De VMU en bijhorende VMU-website geven een belangrijke impuls aan datagedreven sturing binnen het Utrechtse netwerk rond gezondheid en gezondheidszorg. De VMU groeide in 2016 uit tot een samenhangende, dynamische en interactieve monitor gebaseerd op zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie en wordt gemaakt in coproductie met de stad. De VMU website wordt actief gebruikt als instrument om kennis te delen en de dialoog op te zoeken met websitegebruikers.

Op basis van geanonimiseerde data uit het digitaal dossier van JGZ kregen we in 2016 inzicht bij hoeveel basisschoolleerlingen sprake is van [overgewicht](#). Tevens is een beeld gekregen van de mate van [eigen kracht](#) van Utrechtse ouders. In 2016 zijn de [resultaten](#) van de Jeugdmonitor Utrecht (JMU) beschikbaar gekomen en is gestart met gesprekken met inwoners en professionals om deze uitkomsten te duiden. De resultaten van de E-MOVO (Elektronische Monitor en Voorlichting⁸) en de JMU zijn verwerkt in de folder '[Dit is Utrecht – junior](#)'. Deze folder geeft een beeld van de gezondheid van de Utrechtse jeugd van 10-15 jaar en is de basis om gesprekken met kinderen te voeren. De evaluatie van de pilot van samenwerking tussen ketenpartners voor gezond gewicht is in 2016 gestart. Op basis van tussentijdse resultaten van deze evaluatie zijn aanbevelingen gedaan voor het verbeteren van de samenwerking.

Aan de Gezondheidspeiling 2016 hebben ongeveer 3400 Utrechters (35%) deelgenomen. De resultaten hiervan komen najaar 2017 beschikbaar. Inwoners die de digitale vragenlijst invulden, ontvingen ook persoonlijke gezondheidsadviezen. Op deze manier kan de peiling zelf ook bijdragen aan de gezondheid van Utrechters. Het responspercentage op steekproefsgewijs vragenlijstonderzoek loopt over de jaren heen langzaam terug, zowel landelijk als in Utrecht. Dit vraagt voor de toekomst om een herijking van de inzet van dit instrument.

De VMU heeft ook oog voor kwetsbare groepen. Om zicht te krijgen op de omvang en kenmerken van deze groepen zijn geanonimiseerde monitorgegevens uit het KetenRegistratie en Informatie Systeem (KRIS) ontsloten over cliënten van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Daarnaast heeft Meetellen in Utrecht in 2016 onderzoek gedaan naar de ervaringen van sociaal kwetsbare Utrechters met [informatietoegankelijkheid en digitale vaardigheden](#).

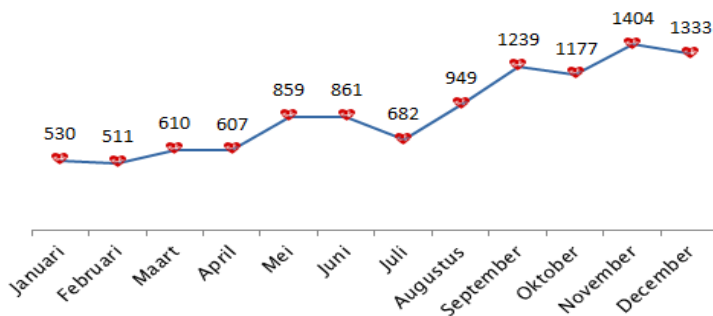
⁷ Het gaat om voorlopige cijfers. Definitieve cijfers zijn in maart 2017 door Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) gepubliceerd.

⁸ EMOVO is een onderzoek naar gezondheid en leefstijl van jongeren in het voortgezet onderwijs

Doorontwikkeling van de VMU website

De [VMU-website](#) zorgt ervoor dat de informatie over de gezondheid van de Utrechters breed toegankelijk is. Sinds de lancering van de VMU website eind 2015 zijn de open data tabellen uitgebreid van 30 naar ruim 180, is een [wijkenvergelijker](#) toegevoegd en wordt door Twitter, een RSS-feed en een nieuwsbrief geattendeerd op nieuwe en/of actuele items. In december is de [Engelstalige versie](#) van de website gelanceerd, mede in het kader van het Utrechtse lidmaatschap van het European Healthy Cities Network van de WHO. Vergeleken met begin 2016, wordt de website eind 2016 ruim twee keer zo vaak bezocht. Zie hieronder het aantal websitebezoeken per maand in 2016.

Sessies per maand in 2016

Samenwerking in onderzoek

In 2016 hebben we samengewerkt met onder andere de Universiteit Amsterdam, het Wilhelmina Kinderziekenhuis en het Institute of Positive Health. Samen hebben we bijvoorbeeld gezondheidsprofielen voor de jeugd ontwikkeld en het concept van positieve gezondheid verder onderzocht. We vinden deze samenwerking met kennisinstellingen en maatschappelijke partners belangrijk omdat zo kennis en inzichten sneller toenemen, die direct ondersteunend zijn aan beleid en praktijk.

Zorg kwetsbare inwoners

We dragen bij aan de waarde dat mensen een menswaardig bestaan kunnen leiden. Voor Utrechters die op meerdere gebieden problemen hebben en zelf geen uitweg meer zien of hebben, zien we het als onze opgave te signaleren hoe uitval kan worden voorkomen, en ervoor te zorgen dat iedereen toegeleid wordt naar zorg.

Sociaal medische zorg en woonhygiëne

We hebben hieraan bijgedragen door de uitvoering van de aanpak voor woonhygiënische problematiek en de sociaal medische zorg. Zo hebben wij het vangnet voor kwetsbare Utrechters in stand gehouden. Er zijn dit jaar 80 unieke meldingen gedaan over woonhygiënische problematiek, een lichte stijging ten opzichte van 2015. We zien geen stijging van het aantal patiënten in de sociaal medische spreekuren. Wel is een intensivering van de onderliggende problematiek te zien, vooral gerelateerd aan het wel of niet hebben van een zorgverzekering. Vanuit de aanpak verwarde personen worden maatregelen genomen om het aantal onverzekerden terug te dringen.

Heroïne

Voor problematisch heroïnegebruikers die geen baat hebben bij methadonbehandeling is er sinds 2000 de mogelijkheid van behandeling met heroïne onder medisch toezicht. Maximaal 45 patiënten kunnen hier drie keer per dag gebruik van maken. In 2016 hebben op dagbasis gemiddeld 43 personen deelgenomen.

Sekswerk

We hebben de hulp en dienstverlening aan sekswerkers gecontinueerd via subsidiering van het uitstapprogramma. In 2016 zijn 45 nieuwe uitstaptrajecten gestart en zijn tien sekswerkers daadwerkelijk uitgestapt. De ontwikkeling van de Merwedekanaalzone tot een woonwijk was de aanleiding om de dialoog over de toekomst van de tippelzone te starten. Er zijn scenario's uitgewerkt en besproken in een open gesprekstafel met betrokkenen, deskundigen en raadsleden.

Kernthema's Volksgezondheid

Gezond en veilig opgroeien

We werken samen met partners in de stad aan de thema's en initiatieven die bijdragen aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen.

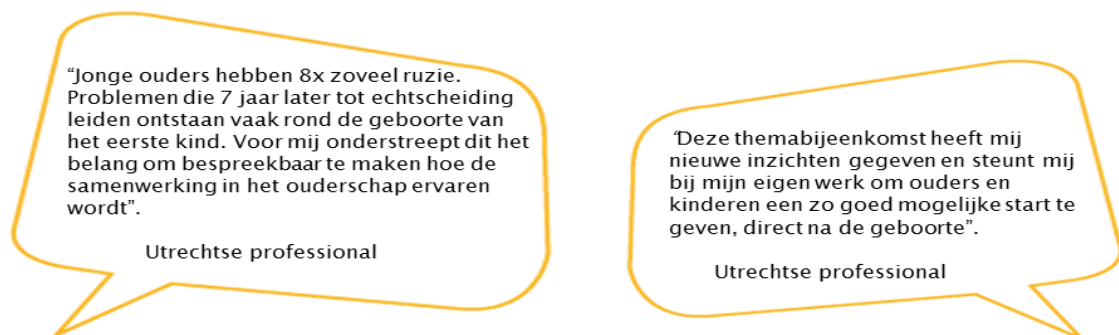
Veilige hechting tussen ouder en kind

Omdat we weten dat een warme relatie tussen ouder en kind van groot belang is voor de ontwikkeling van een kind, stimuleren we met partners in de stad een veilige hechtingsrelatie. In 2016 heeft de stedelijke werkgroep veilige hechting, een initiatief waarin jeugdhulporganisaties, de JGZ en de buurtteams vertegenwoordigd zijn, aanbevelingen gedaan over wat nodig is om een onveilige hechtingsrelatie te signaleren en een goede relatie te stimuleren. De aanbevelingen werken we in 2017 uit. De JGZ heeft in de week van de opvoeding een themabijeenkomst over hechting voor ouders georganiseerd.

(Complexe) scheidingen

In Utrecht ligt het scheidingspercentage hoger dan het landelijk gemiddelde (landelijk 2,02 scheidingen per 1.000 inwoners en in Utrecht 3,14 per 1.000 inwoners). Van professionals in de stad krijgt de JGZ signalen over de toename van (complexe) scheidingen en de bijbehorende risico's in de ontwikkeling van kinderen. Deze signalen vormden voor professionals in Leidsche Rijn aanleiding om een denktank scheidingen op te zetten. Hierin zijn naast de JGZ verschillende partijen uit de wijk vertegenwoordigd. Zij peilen de behoefte bij ouders aan ondersteuning. Ook hebben we een themabijeenkomst voor ruim 100 Utrechtse professionals georganiseerd ter bevordering van hun deskundigheid over scheidingen (zie hieronder enkele citaten).

Omdat de geboorte van een eerste kind spanningen in de relatie tussen jonge ouders kan veroorzaken, onderzoekt de JGZ met verloskundigen hoe het voorbereiden op het ouderschap en hechting kan worden meegenomen in de contactmomenten met aanstaande ouders.

Versterken samenwerking geboortezorg

Een gezonde start begint bij de zwangerschap en de geboorte. We stimuleren daarom de samenwerking in de geboortezorgketen door het maken van afspraken tussen professionals op wijk-, stads-, en regionaal niveau. Vooral voor zwangeren in een kwetsbare context is een doorgaande zorglijn tijdens en na de zwangerschap belangrijk. De JGZ kan al tijdens de zwangerschap op verzoek van de verloskundige of gynaecoloog op huisbezoek komen, als er extra ondersteuning nodig is. Wij voeren ook [het programma VoorZorg](#) uit, een (bewezen) effectief gebleken intensief programma voor zeer kwetsbare jonge (aanstaande) ouders.

Voor- en vroegschoolse educatie

Voor- en vroegschoolse educatie draagt bij aan het voorkomen van een taalachterstand. De JGZ zorgt voor toeleiding van kinderen met een (risico op een) taalachterstand naar de voorschool. Daarnaast besteden we in Utrecht aandacht aan de essentiële rol die ouders kunnen spelen in de ontwikkeling van hun jonge kind. We zoeken naar nieuwe manieren en doen dit onder andere in samenwerking met de Universiteit Utrecht en de Hogeschool van de Kunsten Utrecht (zie bijvoorbeeld dit [filmpje](#)).

Themabijeenkomsten en kennis delen over gewoon opgroeien

Het bekende credo 'it takes a village to raise a child' geeft in een paar woorden onze intenties weer met gewoon opgroeien. We versterken, samen met de partners uit het sociale domein, de [samenwerking](#) tussen ouders, opvoeders, vrijwilliger, vrijetijdsvoorzieningen en alle andere basisvoorzieningen voor kinderen. Om de vakkennis over gewoon opgroeien van Utrechtse te verdiepen, hebben wij in 2016 vier themabijeenkomsten georganiseerd. Bijvoorbeeld over het jonge begaafde kind en over het opvoeden in twee culturen. De bijeenkomsten werden per keer door ongeveer 100 professionals bezocht en positief ontvangen. Daarnaast zijn er vijf themabijeenkomsten georganiseerd voor ouders. Deze zijn bezocht door ongeveer 400 ouders. Ruim 60% van de ouders heeft informatie of tips gekregen die thuis direct toepasbaar waren. Enkele reacties van ouders op de themabijeenkomst 'talent van je kind':

"Onderbouwde uitleg over hoe je kinderen kunt aanspreken op gedrag en verantwoordelijkheid. Daarnaast de mogelijkheden om kinderen meer te laten leren met speelgoed in plaats van alleen entertainment."

"Nog beter luisteren naar wat het kind zegt of aangeeft. Met verwondering en nieuwsgierigheid. Meer gebruik maken van hun zelfstandigheid en autonomie. Hun intelligentie meer prikkelen door verwondering te stimuleren."

Inclusieve stad

We werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen door gelijke kansen op gezond opgroeien mogelijk te maken. Hierbij gaat het om sociaal economische gezondheidsverschillen en om verschillen als gevolg van andere factoren, zoals een moeilijke thuissituatie of een beperking. JGZ-jeugdartsen en het Wilhelmina Kinderziekenhuis zijn gestart met een sportadvies spreekuur '[WKZSportief! Advies](#)' voor alle kinderen met een chronische aandoening (lichamelijk en/of psychisch) en een onvervulde sportwens. Ouders kunnen zich aanmelden voor sportadvies op maat, waarna ouders en kind op eigen kracht verder kunnen. Tevens dragen we er, mede vanuit de aanpak 'Utrecht zijn we samen', aan bij dat gezinnen met een niet-westerse achtergrond ook mee kunnen doen. In 2016 is ook gewerkt aan het versterken van vroegsignalering en preventie van problemen bij jonge begaafde kinderen, waarover meer te zien is in dit [filmpje](#) over een bijeenkomst voor professionals.

Gezondheidsvaardigheden voor een gezonde leefstijl

Dit thema draagt bij aan de waarde van gezond voelen, zijn en blijven. Onze opgave is bevorderen dat inwoners over voldoende kennis en vaardigheden beschikken om gezond te kunnen leven. Hierbij gaat het enerzijds over een gezonde leefstijl en gezond gedrag en anderzijds over de gezondheidsvaardigheden die daarvoor nodig zijn. Juist bij mensen die minder gezondheidsvaardig zijn, zien we vaker een ongezonde leefstijl. Het versterken van gezondheidsvaardigheden levert daarmee een bijdrage aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. We werken op verschillende manieren aan dit thema (zie onderstaand schema).

Projectmatige aanpak/ subsidie voor:

- Verslavingspreventie en zorg
- Vitaliteitsmakelaar
- Bevorderen psychische gezondheid
- Taal en gezondheid
- Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

Samenwerking

- Ontwikkeling van de HOES game voor seksuele gezondheid
- Bijeenkomst taal en gezondheid

Uitvoering van wettelijke taken

- Aandacht voor leefstijl en vaardigheden tijdens:
- Spreekuren SOA Sense
 - Spreekuren JGZ

Bijdrage aan initiatieven uit de stad

- Noordwest aan het water
- Bent u mijn goede voorbeeld?
- Vaders op de middenstip
- Utrecht rookvrij

Gezondheidsvaardigheden

Gezondheidsvaardigheden zijn de vaardigheden om informatie over gezondheid te krijgen, te verwerken en toe te passen. Hierbij gaat het over kennis van de taal, opvoeden, en het kunnen toepassen van die kennis. We hebben in 2016 aandacht besteed aan verschillende aspecten van gezondheidsvaardigheden. Ter illustratie enkele voorbeelden:

- De JGZ sluit aan bij het (taal)niveau van ouders. Voorbeeld: moeder met een huilend kind die niet weet hoe ze haar baby moet troosten. De jeugdarts wiegt een pop in haar handen (taal en gezondheid, vaardigheden).
- De serious game 'Virtuele Patiënt' is voortgekomen uit een samenwerking tussen partijen uit praktijk en beleid en de Universiteit Utrecht. De game traint vaardigheden en inzicht in communicatie van de zorgprofessional met cliënten met complexe problematiek (aansluiten bij mensen die minder gezondheidsvaardig zijn). De verdere ontwikkeling is nu in handen van twee start-ups, namelijk Stichting Volte en Dialogue Trainer.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de gezondheidsdagen in moskeeën (zie infografic).

Gezonde leefstijl

We kijken met een brede en integrale blik naar het stimuleren van een gezonde leefstijl en werken hier op verschillende manieren aan.

Gezond gewicht

In 2016 is op diverse manieren gewerkt aan het bevorderen van een gezond gewicht voor Utrechters. Zo faciliteerden we een aantal beweeggroepen die kinderen met overgewicht op een speelse manier stimuleren om meer te bewegen. Meerdere MBO locaties ontvingen een onderscheiding vanwege hun gezonde schoolkantine. Ook is gewerkt aan een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten. Bijvoorbeeld via het initiatief 'Noordwest aan het water' is aan de slag gegaan met gezond gewicht en bewegen. Het initiatief 'Bent u mijn goede voorbeeld' gaat over het voorbeeld dat ouders geven over gezondheid en opvoeding. De JGZ heeft een belangrijke rol in het signaleren (meten en wegen), adviseren (over gezonde leefstijl) en verwijzen op het gebied van gezond gewicht en overgewicht. Tijdens een gesprek met het landelijke JOGG bureau kwamen we tot een lidmaatschap dat meer ruimte geeft aan eigen invulling en dat mee beweegt met de ontwikkeling van positieve gezondheid en aandacht voor een gezonde leefstijl. Utrecht profiteert van dit lidmaatschap met name vanwege de kennisuitwisseling over gezond gewicht en de onderzoeken en samenwerkingsprojecten met de G4, gefinancierd door JOGG. De voorbereidingen voor de gesprekstafel over JOGG vanuit het perspectief op gezonde leefstijl zijn gestart. Deze tafel staat gepland in voorjaar 2017 en hierbij zijn ook raadsleden betrokken.

Sport en gezondheid

Sport en gezondheid gaan hand in hand. We stimuleren en ondersteunen initiatieven op het gebied van sport en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Een voorbeeld is het initiatief [Vaders op de middenstip](#) met FC Utrecht. Ook besteedt JGZ in haar consulten aandacht aan sport en bewegen, zwemles, lidmaatschap van een sportvereniging, fietsen of lopen naar school en buitenspelen. We hebben ingezet op de gezonde sportvereniging en er is gewerkt aan de verschillende beweeggrondjes in de stad om bewegen aantrekkelijk en makkelijk te maken. In de wijk Noordwest is vanuit het thema 'sport als gezonde motor van Noordwest' gewerkt aan het versterken van de aansluiting tussen de behoefte van bewoners, aan bewegen en sport en het aanbod van onder andere de sportverenigingen. In een aantal wijken is een pilot met vitaliteitsmakelaars gestart. Deze beweegmakelaars helpen en ondersteunen wijkbewoners bij zaken rondom gezonde leefstijl, zoals sporten&bewegen, voeding of ontspanning. In Overvecht werd de inzet van deze vitaliteitsmakelaar na eerste positieve ervaringen verbreed en vanuit de [Versnelling Overvecht](#) verder gebracht.

Preventie en handhaving alcohol

We voeren een integraal alcoholbeleid uit waarin preventie een belangrijke plek heeft (zie het [Preventie& Handhavingsplan alcohol 2015-2018](#)). Victas en Stichting Voorkom! ontvangen subsidie voor het uitvoeren van activiteiten op het gebied van preventie en verslavingszorg bij middelengebruik. In 2016 heeft de gemeente opdracht gegeven voor een onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij supermarkten, slijterijen, sportverenigingen en in de horeca. De naleving laat in al deze branches nog te wensen over. De gemeenteraad is in oktober 2016 geïnformeerd over de resultaten van dit onderzoek. In Utrecht hebben we organisaties die meededen aan de landelijke campagne 'IKPAS' ondersteund en waar mogelijk versterkt met andere initiatieven. Over de evaluatie van het convenant sport en alcohol hebben we verantwoord via een breed netwerkgesprek met diverse partijen in de stad en gemeenteraadsleden. De Vereniging Sport Utrecht (VSU) werkt via de gezonde sportvereniging verder aan de ontwikkeling van verantwoord alcoholgebruik samen met sportverenigingen. Het bleek niet nodig hiervoor een nieuw convenant af te sluiten.

Tabak en cannabis

Zowel landelijk als in Utrecht is meer aandacht voor tabaksontmoediging. Zo hebben we het initiatief van Utrechtse inwoners en professionals 'Utrecht rookvrij, doet u mee?' gefaciliteerd. Wij waren en zijn met de G4 en VWS in gesprek hoe we elkaar kunnen versterken. In november zijn twee moties aangenomen, gericht op het stimuleren van rookvrije schoolpleinen en rookvrije sportvelden en het komen tot een rookvrij stadhuis. De uitvoering van deze moties is opgepakt en bij de voorjaarsnota volgt een eerste voortgangsrapportage. Utrecht heeft actief bijgedragen aan het vormgeven van de noodzaak van modernisering van het cannabisbeleid. In Nederland tekent zich een steeds groter draagvlak af voor regulering van de cannabissteelt en experimenten. Dit blijkt uit een Tweede Kamermeerderheid en meer dan 80% van de Nederlandse gemeenten die de modernisering ondersteunen. We hebben hierin een initiërende rol als gemeente. Daarbij richten wij ons zowel op recreatieve gebruikers (via het faciliteren van Cannabis Social Clubs) als op psychiatrische patiënten die extra kwetsbaar worden voor psychische problemen door hun cannabisgebruik.

Seksuele gezondheid

We geven in samenwerking met de GGDrU uitvoering aan onze landelijke, wettelijke taken rondom seksuele gezondheid en leggen hierover verantwoording af aan het RIVM. We leveren een bijdrage aan het vergroten van kennis bij inwoners en professionals en het versterken van gezond gedrag. Door bijvoorbeeld programma's als 'de week van de lentekriebels', 'lang leve de liefde' en 'je lijf, je lief' onder de aandacht van scholen te brengen en het desgewenst geven van gastlessen seksuele gezondheid op het MBO. In opdracht van de gemeente hebben studenten van de Hogeschool Utrecht voor jongeren een campagne ontwikkeld over seksuele gezondheid in de vorm van de game [HOES](#). Bekende video-bloggers maakten YouTube-video's om seksualiteit bespreekbaar te maken.

Psychosociale gezondheid

We subsidiëren Indigo (hulp bij psychische problemen) om in de wijken met de grootste gezondheidsverschillen bij te dragen aan de psychosociale gezondheid en de mentale veerkracht van de inwoners. De professionals van Indigo werken steeds meer samen met de partijen in de wijk. Deze samenwerking heeft bijvoorbeeld geleid tot (assertiviteits) trainingen als Piep zei de Muis, workshops voor moeders over stress en opvoeden, scholing van vrijwilligers in het herkennen van signalen bij

ouderen en workshops over pesten op social media. Ook hebben we in 2016 het project Open de deur (Steunpunt GGZ Utrecht) financieel ondersteund. Ervarensdeskundigen begeleiden 10 Turkse vrouwen met stemmings- en angstklachten die in een isolement leven. Met deze community-aanpak worden gezondheidsvaardigheden versterkt en ligt de focus op eigen verantwoordelijkheid.

Gezonde keus aantrekkelijk maken

Door de gezonde keus aantrekkelijk te maken dragen wij eraan bij dat Utrechters gezond kunnen wonen, werken en leven. We hebben verkend waar gedragsinzichten van toegevoegde waarde kunnen zijn voor het verbeteren van gezondheid. Hieruit is een aantal initiatieven gekomen dat in 2016 is gestart, bijvoorbeeld over het ontwikkelen van een aanpak om gezondere traktaties te stimuleren op vier basisscholen in Kanaleneiland, of hoe speeltuinen in Zuid door een meer diverse groep kan worden gebruikt. In het najaar startten we, samen met de Universiteit Utrecht en stichting Nieuw Welgelegen, [het Living Lab](#) Nieuw Welgelegen⁹. Hier wordt nieuwe kennis ontwikkeld over nudging¹⁰.

Voedsel en Voeding

Gezond, duurzaam en lokaal voedsel hoort bij het gezond stedelijk leven in Utrecht. We stimuleren de gezonde voedselkeuze en versterken de maatschappelijke en economische beweging rond gezond, duurzaam en lokaal voedsel. Voorbeelden zijn initiatieven zoals sociale restaurants als Gys en Colour Kitchen en voedseltuinen. De gemeente sluit aan bij deze initiatieven, zowel op buurt- en wijkniveau als op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau. Voedselinitiatieven (zoals in de afbeelding hieronder) raken veel domeinen en leveren meerwaarde op voor gezondheid, duurzaamheid, lokale economie, participatie, sociale cohesie en de leefomgeving:

Gezonde voedselkeuze stimuleren

Voor het stimuleren van de gezonde voedselkeuze brengen we in kaart wie hier al mee is gestart. Om jonge kinderen gezond te leren eten hebben we een bijdrage geleverd aan [peutermostuintjes](#) bij

⁹ Een living lab is een gebied waar een of meerdere interventies wetenschappelijk worden onderzocht 'in het echt' (in tegenstelling tot een laboratoriumsetting). Nieuw Welgelegen heeft verschillende contexten gesignaleerd waarin de gezondheid of het welzijn van mensen verbeterd zou kunnen worden. Onderzoekers van onder andere de Universiteit Utrecht gaan kijken naar de effectiviteit van verschillende gedragsveranderingstrategieën in deze contexten.

¹⁰ Nudging is een populairwetenschappelijke term die verschillende definities kent. Naar Thaler en Sunstein (2009) is nudging de presentatie van keuzealternatieven die de gewenste (gezonde) keuze gemakkelijker maken zonder de alternatieve (ongezonde) keuze te verbieden.

peutercentra, een samenwerking van Spelenderwijs en Utrecht Natuurlijk. Peuters leren spelenderwijs gezond en lekker eten.

Versterking van voedselinitiatieven in de stad

Op lokaal niveau hebben we met verschillende activiteiten de beweging rond lokaal voedsel actief versterkt. Er is weinig bekend over stedelijke voedselsystemen. Stichting RUAF11 brengt het voedselsysteem in kaart. Wij hebben dit onderzoek gekoppeld aan een serie workshops (stadsgesprekken) om de belangrijkste voedselvraagstukken en –kansen in regio Utrecht op te halen. Deze workshops hebben opgeleverd dat een groep stadsgesprekdeelnemers samen een community van koplopers zijn gestart van waaruit voedselvraagstukken aangepakt worden. Een andere groep werkt nu aan het vergroten van de markt van regionale producten. Met de uitreiking van Food Awards hebben we gezonde, sociale en duurzame voedselinitiatieven voor een breed publiek in het zonnetje gezet en een stimulans gegeven om hun initiatief uit te breiden. Tijdens het participeren aan de Oogstweek Utrechtse Oogst hebben we partners met elkaar in contact gebracht, waaruit nieuwe activiteiten zijn voortgekomen. Zo'n 7.000 bewoners kwamen hierop af. Deze activiteiten hebben we vanuit het internationale Food Smart Cities for Development project gefaciliteerd. Kijk [hier](#) voor een impressie.

Op landelijk niveau heeft Utrecht met elf andere steden en de Ministeries van BZK, EZ en VWS 12 een citydeal Voedsel op de Stedelijke Agenda ontwikkeld die in januari 2017 is ondertekend. Hiermee krijgt Utrecht landelijk een gezicht als levende proeftuin van voedsel, gezondheid en inclusie. De opbrengsten van deze proeftuinen zijn 'voer' voor de nationale voedselagenda.

Op internationaal niveau heeft Utrecht zich gepresenteerd als inspirerende voedselstad tijdens een event over voedsel en steden op de Habitat III Conferentie in Quito. Ook heeft Utrecht deelgenomen aan de jaarlijkse Milan Urban Food Policy Pact meeting in Rome.

Gezonde Leefomgeving

We vinden het belangrijk dat gezond leven gemakkelijk is in Utrecht. Zowel de fysieke als de sociale omgeving is van grote invloed op gezondheid. We beschermen de gezondheid van Utrechters tegen schadelijke milieufactoren. De meest vervuulende auto's worden uit de stad geweerd door de milieuzone en scholen worden niet meer gebouwd in de buurt van snelwegen. We werken toe naar de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en maken zo de druk op gezondheid is zo laag mogelijk. De Utrechtse leefomgeving moet uitnodigen tot beweging (we stimuleren wandelen en fietsen) en ontmoeting. We maken groen bereikbaar voor iedereen.

In 2016 hebben we landelijk onze gezondheidsexpertise over bovenstaande terreinen ingebracht bij de [Internationale Architectuur Biënnale](#) Rotterdam (IABR) en het [Manifest 2040](#) 'Wij maken ruimte'. Op lokaal niveau stellen we een gezonde leefomgeving centraal bij de Ruimtelijke Strategie, de AMVB's Omgevingswet, de pilot Omgevingswet, het Living Lab Utrecht 'Slimme en gezonde stad' en bij het verkeersplan 'Slimme Routes, Slim Regelen en Slim Bestemmen'. Als lid van het World Health Organization-network '[Healthy cities](#)' is er een internationaal platform om ons hierop verder te ontwikkelen. Zie hiervoor ook het hoofdstuk Stedelijke ontwikkeling en het hoofdstuk Bereikbaarheid. We hebben gezondheidsdeskundigheid ingebracht op lokaal niveau doordat gezondheidsexperts hebben deelgenomen in gebiedsteams. Zij adviseren en geven mede richting over gewoon gezond leven en hoe de leefomgeving daar aan kan bijdragen: is er groen, water, ruimte om te spelen, te ontmoeten, te fietsen en te wandelen, zijn er voldoende voorzieningen en is er aandacht voor diversiteit? Voorbeelden van te ontwikkelen gebieden waar gezonde verstedelijking voorrang krijgt, zijn het Defensie terrein (aaneengesloten centraal groengebied) en Leeuwesteyn (één ontsluitingsweg voor auto's, autoluwe buurt zodat deze uitnodigt tot verblijven en spelen). In 2016 was het onderzoek 'Handelingsperspectieven voor een gezonde leefomgeving in Utrecht', volop in uitvoering. Dit onderzoek is gestart om invulling te geven aan motie 2015/78 'Geen vuiltje aan de lucht met WHO-advieswaarde' en wordt uitgevoerd door het RIVM. Doel van deze nieuwe benadering is om een richtlijn op te stellen voor een integrale afweging van maatregelen. Zowel in het sociale en fysieke domein waaronder de

11 Research Centres on Urban Agriculture and Food Foundation

12 BZK: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. EZ: Ministerie van Economische Zaken. VWS: Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

milieuzone. Welke maatregelen zijn veelbelovend als het gaat om het bevorderen van gewoon gezond leven? Deze vraag wordt onderzocht voor de 10 wijken afzonderlijk en de stad als geheel.

Ook hebben we met de Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht en provincie Utrecht besloten om een gemeenschappelijk kennis- en onderzoeksagenda op te stellen. Hier zoeken kennisinstellingen antwoorden op vragen uit de praktijk, zo kan de kennis van deze instellingen worden toegepast. Dit past in de gemeenschappelijke strategie en regionale propositie Healthy Urban Living.

Virtuele leefomgeving

In 2016 is in beeld gebracht welke ontwikkelingen er gaande zijn met betrekking tot de virtuele leefomgeving en de gevolgen voor gezondheid. In een memo informeren we de raad begin 2017 hierover.

Rondkomen

In Utrecht willen we een negatieve spiraal van ongezondheid, schulden en armoede voorkomen en doorbreken. Gezondheidsproblemen kunnen leiden tot schulden of armoede, en omgekeerd kunnen schulden en armoede ook leiden tot gezondheidsproblemen. Extra kosten en/of verlies van inkomsten door gezondheidsklachten spelen hierin een rol. Net als verminderde vaardigheden of motivatie om gezonde keuzes te maken en vol te houden. Samen met partners in de stad zetten we in op het voorkomen en doorbreken van deze negatieve spiraal.

In 2016 experimenteerden partners in de stad om met fit -en gezondheidbijeenkomsten aan te sluiten bij de stedelijke contactdagen van Werk & Inkomen. In de wijken zijn diverse initiatieven op het gebied van het voorkomen en het verlichten van armoede versterkt. Onder andere door het faciliteren van avonden waarin initiatiefnemers, ondernemers, wijkpartners en andere bewoners elkaar konden ontmoeten. Zo zijn er in Noordwest nieuwe, community versterkende coalities ontstaan tussen de Sociale Supermarkt, de Voedselbank en de Kracht van Zuilen. Tevens hebben we ingezet op het borgen van preventie in de nieuwe uitvraag voor de collectieve ziektekostenverzekering voor de minima. In 2016 is het onderzoek Fit-4-work in G4 verband afgerond, gericht op de re-integratie van cliënten met multi-problematiek (waaronder psychiatrische problematiek). Voornaamste conclusie is dat als deze groep mensen start met (betaald) werk de mentale en fysieke gezondheid verbetert. De zorgkosten nemen ook af. De re-integratie van deze groep mensen vraagt om een brede, intensieve samenwerking.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	3.007	2.803	2.954	151
Totaal Baten	3.007	2.803	2.954	151
Lasten				
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	25.961	26.846	26.789	57
Totaal Lasten	25.961	26.846	26.789	57
Saldo baten en lasten	-22.954	-24.044	-23.835	208
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	325	1.030	1.030	0
Saldo na mutaties reserves	-22.629	-23.013	-22.805	208

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.
Geen toelichting

Veiligheid

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht werken wij samen aan een stad waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen.

Inmiddels zijn we halverwege de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (IVP). Uitgangspunten van het IVP zijn dat professionele veiligheidspartners intensief samenwerken met alle relevante partners in de stad, dat het beleid en de aanpak preventief zijn waar dat kan en repressief waar het moet, en dat we werken met een gebiedsgerichte én persoonsgerichte aanpak.

De afgelopen jaren hebben we vooral gestuurd op de aanpak van criminaliteit op basis van de criminaliteitscijfers van de politie en de meldingen bij de gemeente, met als prioriteiten het bestrijden en voorkomen van de zogenaamde High Impact Crimes en van jeugdoverlast en –criminaliteit. Mede door de betrokkenheid en inzet van onze professionele veiligheidspartners, bewoners, ondernemers, instellingen en organisaties vertonen de meeste criminaliteitscijfers jaar na jaar een positiever beeld. Op basis van nieuwe inzichten en technieken wordt echter duidelijk dat deze criminaliteitscijfers slechts een deel van de situatie laten zien. We krijgen steeds meer zicht op de tot nu toe grotendeels onzichtbare criminele activiteiten en onderliggende structuren die onze samenleving ondermijnen. We zijn daarom afgelopen jaar gestart met het integreren van een vernieuwde aanpak in de bestaande werkwijze. Die vernieuwde aanpak bestaat onder meer uit het informatiegestuurd toepassen van bestuursrecht, strafrecht en fiscaal recht en het gericht inzetten van toezicht en handhaving.

Het veiligheidsgevoel ontwikkelt zich niet in dezelfde positieve trend. Gevoel van veiligheid (of onveiligheid) heeft te maken met een groot aantal factoren. De afgelopen jaren is een aantal van die factoren zichtbaar geworden in onze samenleving. Te denken valt aan gebeurtenissen op mondiale schaal zoals oorlogen, aanslagen, terrorismedreiging en machtswisselingen. Daarbij spelen de media een grote rol. De beschikbare informatie en de snelheid van informatie is enorm. De invloed van deze factoren op de feitelijke en de ervaren veiligheid in Utrecht lijkt groot. We zien een toename van spanningen in de wijken, bijvoorbeeld rond de jaarwisseling en Ramadan, en bij vele incidenten. Ook zien we dat (inter)nationale dreigingen lokaal effect hebben. We constateren een toename van het aantal demonstraties met een controversieel karakter.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Integraal Veiligheidsplan 2015-2018](#) (pdf, 1,7 MB)
- [Convenant Veilig Uitgaan 2016-2021](#) (pdf, 1,6 MB)
- [Beleidskader cameratoezicht 2014-2018](#) (pdf, 863 kB)
- [Beleidsplan Veiligheidsregio 2016-2019](#) (pdf, 1 MB)

Afname van criminaliteit en onveiligheidsgevoel

1.1 Afname van de High Impact Crimes woninginbraak en geweld

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 Aantal woninginbraken	Politie, BVH	2.693 (2011)	2.154	1.649
E1.1.1 Aantal overvallen	Politie, BVH	51 (2011)	30	22
E1.1.1 Aantal geweldsdelicten (exclusief huiselijk geweld)	Politie, BVH	3.232 (2011)	2.719	2.178
E1.1.1 Aantal straatroven	Politie, BVH	322 (2011)	184	140
E1.1.1 Aangiftebereidheid geweldsmisdrijven	Inwonersenquête	2015	pm	56%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1 Aantal hotspotbuurten met aanpak woninginbraak	Gemeente	n.v.t.	4	4

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Afname van HIC delicten

Het totaal aantal misdrijven is in 2016 in Utrecht met 4% gedaald ten opzichte van 2015. Vooral geweldsdelicten (5%), zakkenrollen (20%), bedrijfsinbraken (8%) en vernielingen (15%) zijn fors gedaald.

Woninginbraak

Het aantal woninginbraken is in 2016 met 20% gelijk gebleven in vergelijking met 2015. Ten opzichte van 2011 is de afname 39%. Hiermee wordt de doelstelling uit het IVP (afname van 20% ten opzichte van 2011) nog steeds ruimschoots gehaald.

Overvallen en straatroven

Het aantal overvallen is in 2016 met 19% gedaald ten opzichte van 2015. Ook het aantal straatroven is gedaald. In 2016 6% minder dan in 2015. De doelstellingen uit het IVP worden ruim gehaald.

Geweld

Voor de registratie van geweldsdelicten worden verschillende categorieën gehanteerd. Het totale aantal delicten is in 2016 met 5% gedaald ten opzichte van 2015. Het aantal openlijk geweld-incidenten is in 2016 afgenomen met 33% ten opzichte van 2015. In 2016 waren er 22 overvallen, vijf minder dan het jaar ervoor. Ten opzichte van 2011 ligt het aantal overvallen 56% lager (doelstelling in het IVP is een daling van 41% in 2018).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale aanpakken van de HIC delicten (woninginbraak, straatroven, overvallen en geweld) op stedelijk- en wijkniveau

Woninginbraak

De gezamenlijke aanpak van High Impact Crimes door gemeente, OM en politie richt zich op (potentiële) slachtoffers, de fysieke omgeving en daders. De gemeente richt zich vooral op preventie door middel van communicatie en het stimuleren van preventieve maatregelen en het nemen van fysieke maatregelen. In 2016 is dat in alle wijken weer veelvuldig gedaan. Er waren ook campagnes gericht op de doelgroepen studenten en ouderen.

In 2016 hebben wij het informatiegestuurd werken in de aanpak van woninginbraak (naast de succesvolle flexibele inzet van het WAFV-team) verder ontwikkeld met behulp van een digitaal model dat ervaringsinformatie over woninginbraken gebruikt om de waarschijnlijkheid van toekomstige inbraken in te schatten. Het doel daarvan is om mensen en middelen nog efficiënter te kunnen inzetten.

Meer en meer zijn ook bewoners betrokken bij de lokale aanpak. Het aantal whatsapp-groepen is flink toegenomen. Met de stoeptegel 'deze buurt is alert' maakt de buurt kenbaar dat bewoners op (digitale) platforms actief zijn.

Tegengaan van heling is een essentieel onderdeel van de aanpak van High Impact Crimes (HIC)-delicten. Het digitaal opkopers register (DOR) is in 2016 bij alle opkopers van de benoemde branches ingevoerd. Ook is een start gemaakt met de opkopers op de Utrechtse markten. VTH heeft de administratieve en fysieke controles uitgevoerd. Via diverse media zijn bewoners gewezen op nut en noodzaak van het registreren van waardevolle goederen via www.stopheling.nl en de stopheling-app. Daarnaast is gewaarschuwd voor het kopen van gestolen goederen vanuit de boodschap 'voor je het weet koop je gestolen spullen'. Hierbij is aangesloten bij de Landelijke Stop Heling campagne.

Straatroven en overvallen

Bij overvallen op ondernemers zijn veiligheidschecks uitgevoerd bij betreffende winkels en werden in twee gevallen trainingen voor medewerkers op de werkvloer georganiseerd. In 2016 zijn ook twee voorlichtingsbijeenkomsten 'Laat je niet overvallen' voor ondernemers georganiseerd. In de gevallen waar sprake was van een overval op ondernemers, zijn veiligheidschecks uitgevoerd bij de winkels. In twee gevallen worden trainingen op maat ontwikkeld voor medewerkers op de werkvloer. Daarnaast is in samenwerking met de politie en SODA (ServiceOrganisatie Directe Aansprakelijkstelling) een manier ontwikkeld om het civielrechtelijk verhalen van de schade op de winkeldief nog makkelijker te maken.

Voor winkelcentrum Kanaleneiland is in 2016 een collectief winkelverbod ingegaan.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van daders

In het Veiligheidshuis Regio Utrecht (VHRU) is in 2016 de integrale aanpak van HIC-plegers uitgevoerd; de Top-X aanpak. In 2016 bestond de Top-X lijst van het district/de gemeente Utrecht uit 89 personen. Eind 2016 stroomden er nog eens 29 personen in. Eind 2016 waren van deze Top X'ers 7 minderjarig (18-), 48 adolescent (18 tot 24 jaar) en 34 volwassenen (24+). Bijna twee derde van de Top-X is dus nog geen 24 jaar oud. Op de Top-X lijst district/gemeente Utrecht stonden bijna 40 jeugdige veelplegers, 36 HIC-plegers en een kleine dertig personen die als kopstuk van een jeugdgroep op de Top-X lijst zijn gekomen. De verdeling (jeugdige veelplegers, HIC-plegers, kopstukken) binnen de Top-X is grotendeels gelijk aan die van vorig jaar. In 2016 stroomden de eerste Top-X'ers uit en kregen we een beeld van het effect van de gezamenlijke aanpak. Van 24 personen kon het aantal politieregistraties als misdrijfverdachte in het jaar vóór eerste bespreking (dus start plan van aanpak) in het VHRU worden vergeleken met het aantal politieregistraties als misdrijfverdachte een jaar ná bespreking. Zij hadden samen in het jaar vóór eerste bespreking in het casusoverleg Top-X in totaal 144 registraties als misdrijfverdachte, dat is gemiddeld zes per persoon. In het jaar ná eerste bespreking waren er totaal 101 registraties als misdrijfverdachte, dat is gemiddeld vier per persoon.

In 2016 zijn 661 gedetineerden aangemeld bij het coördinatiepunt nazorg/re-integratie. In het kader van nazorg en re-integratie van volwassen ex-gedeteneerden is in 2016 gestart met de pilot zorgmijders. Verkend wordt hoe ex-gedeteneerden die in eerste instantie niet openstaan voor begeleiding toch kunnen worden toegeleid naar het gewenste traject. Ook voor gezinsleden van gedetineerde volwassenen kan het buurtteam worden ingezet. Voorwaarde is dat betrokkenen zelf een ondersteuningsvraag hebben, afkomstig van gedetineerde of gezinsleden zelf.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Uitvoeren van diverse programma's tegen geweld

Gemeente, politie, KHN-afdeling Utrecht en VRU (brandweer) hebben het nieuwe convenant Veilig Uitgaan 2016-2021 ondertekend. We hebben de afspraken van het convenant uitgevoerd en bij wijze van proef zijn we gestart met het delen van persoonsgegevens van mensen met een collectieve horeca ontzegging op de Veiligstappen-app. De acht grootste studentenverenigingen en Veilig Uitgaan gaan voortaan jaarlijks met elkaar in gesprek over trends en ervaringen in het uitgaansleven.

De aanpak van huiselijk geweld valt voornamelijk onder het programma Maatschappelijke Ondersteuning. Vanuit het programma Veiligheid passen we de maatregel van tijdelijk huisverbod toe. In 2016 zijn 51 huisverboden opgelegd.

Utrecht neemt samen met politie en OM deel aan het landelijke programma Veilige Publieke Taak (VPT), waarbij geweld tegen personen met een publieke taak wordt afgedaan met lik op stuk beleid. In 2016 hebben, in navolging van corporatie Bo-ex, de overige Utrechtse corporaties het convenant Veilige Publieke Taak ondertekend. In 2016 heeft de politie 318 misdrijven geregistreerd. Dit zijn alle strafbare feiten VPT, waarbij niet noodzakelijkerwijs in alle gevallen aangifte hoeft te zijn gedaan.

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de positie van slachtoffers van HIC-delicten. De aanbevelingen worden in 2017 uitgewerkt in een concreet plan van aanpak.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
09-1-1-1 Aanpak woninginbraken, geweld en daders	30	191	100	-91
Totaal Baten	30	191	100	-91
Lasten				
09-1-1-1 Aanpak woninginbraken, geweld en daders	2.397	2.715	2.426	289
Totaal Lasten	2.397	2.715	2.426	289
Saldo baten en lasten	-2.367	-2.524	-2.327	197
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.367	-2.524	-2.327	197

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale aanpakken op woninginbraak en geweld en van de integrale persoonsgerichte aanpak van daders. Uitvoeren van diverse programma's tegen geweld

In 2016 is een subsidie van 0,1 miljoen euro toegekend en begroot voor het treffen van preventieve maatregelen tegen woninginbraken in hotspots in Noordwest. De maatregelen en de subsidie zijn grotendeels doorgeschoven naar het voorjaar van 2017, waardoor lasten en baten 0,091 miljoen euro lager uitvallen dan begroot.

Het Veiligheidshuis Regio Utrecht heeft besloten de financiële overschotten over de jaren 2013 en 2014 terug te storten aan de deelnemende gemeenten. Deze financiële overschotten zijn verrekend met de gemeentelijke bijdrage 2016, waardoor deze 0,055 miljoen euro lager is dan begroot.

De lasten op toezicht en handhaving zijn 0,1 miljoen euro lager dan begroot. Oorzaak hiervan is een voordeel op de aanbesteding van de kleding van de geüniformeerde (BOA-)diensten en de terughoudendheid bij de vervanging van de oude uniformen. Daarnaast is in 2014 en 2015 geld gereserveerd in het kader van het Individueel LoopbaanBudget. De niet bestede gelden zijn in 2016 vrijgevallen. Tot slot zijn er kleine incidentele voordelen op de Toelage Onregelmatige Dienst en op projecten op het gebied van informatie- en procesmanagement.

1.2 Afname Jeugdoverlast en -criminaliteit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Ervaren jongerenoverlast (% vaak)	Inwonersenquête	19% (2011)	17%	23,5%
E1.2.2 Aandeel (%) jeugdige verdachten van het totaal aantal jeugdigen	Politie, BHV	2,9% (2010)	2,9%	1,7%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1 % groepsgerichte plannen van aanpak ten opzichte van aantal groepen	Aanpak Jeugdgroepen	51 (2010)	100%	100%

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Afname van jeugdoverlast

Het percentage bewoners dat vaak jongerenoverlast ervaart schommelt al jaren rond de 20%. In 2016 is het percentage gestegen naar 23,5%. Dat is 3 procentpunten hoger dan in 2015. In 2016 waren er 3.262 meldingen jeugdoverlast bij politie. Dit is een stijging van 9% ten opzichte van 2015. In heel Midden Nederland was de stijging 13% ten opzichte van 2015. Bij de gemeente zijn 353 meldingen jeugdoverlast binnengekomen tegen 287 overlastmeldingen in 2015. De ervaren jongerenoverlast blijkt bijzonder moeilijk te beïnvloeden. Vaak spelen bij de ervaren overlast, net als bij de ervaren

onveiligheid, vele factoren mee waar gemeente en andere veiligheidspartners slechts deels invloed op hebben. We zien ook dat de meldingen die bij gemeente worden gedaan in de categorie jongerenoverlast, vaak een verzameling vormen van verschillende soorten overlast, waaronder overlast van drugsgebruik, afval op straat, verkeers- en parkeeroverlast en geluidsoverlast. Het is bovendien niet altijd duidelijk of overlast van jongeren komt (volgens de Jeugdwet tot 18 jaar), van jongvolwassenen (volgens de landelijke systematiek en politieregistratie tot 23 jaar) of van volwassenen ouder dan 23 jaar. Overlast die door bewoners ervaren en gemeld wordt als jongerenoverlast, kan dus ook een andere bron hebben.

Effectdoelstelling E1.2.2

Afname van jeugdcriminaliteit

In 2016 bedroeg het aantal unieke aangehouden jeugdige verdachten in de leeftijdscategorie 12 tot en met 24 jaar, dat in Utrecht woont, 1,7% van het totaal aantal jeugdigen in die leeftijdscategorie. Dit is een afname ten opzichte van 2015 (2,1%). Daarmee wordt voldaan aan de doelstelling uit het IVP (2,9%).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

Utrecht telde eind 2016 in totaal veertien problematische jeugdgroepen. Eind 2014 en 2015 waren dit er respectievelijk vijftien en dertien. In deze veertien groepen zitten zo'n 164 jongeren. Eind 2015 waren dat er nog 137.

Na een daling van het gemiddeld aantal jongeren per groep, zien we de laatste jaren weer een lichte stijging. Deze stijging is toe te schrijven aan met name drie nieuwe groepen die dit jaar in beeld gekomen zijn. Binnen de bestaande groepen zien we juist een afname van het aantal leden per groep. De gemiddelde leeftijd per groep is achttien en een half jaar. Tussen bestaande en nieuwe groepen zit hierbij een behoorlijk verschil. Bij in 2016 ontstane groepen is de gemiddelde leeftijd zeventien komma acht jaar en bij bestaande groepen is dat negentien en een half jaar. We spreken over jongeren in een jeugdgroep. We bedoelen hiermee zowel jongeren (volgens de Jeugdwet tot achttien jaar) als jongvolwassenen (volgens de landelijke systematiek en politieregistratie tot 23 jaar). In een klein aantal gevallen behoren zelfs volwassenen ouder dan 23 jaar tot een jeugdgroep. Leidend hierbij is dat zij echt tot de groep behoren en meegenomen worden in de integrale aanpak.

Voor alle groepen is een aanpak in uitvoering gericht op het individu, een aanpak gericht op de groep als geheel en op het domein. Alle jongeren die gezien worden in een problematische jeugdgroep worden hierover geïnformeerd door middel van een brief. Ook ouders van thuiswonende jongeren krijgen zo'n brief. In veel gevallen is de brief aanleiding geweest voor gesprekken met ouders. Het jongerenwerk heeft in 2016 zo'n 118 oudergesprekken gevoerd, vaak samen met de wijkagent.

Zeven jongeren uit een problematische jeugdgroep hebben in 2016 een gebiedsverbod opgelegd gekregen. Daarnaast hebben nog vier jongeren een onderling contactverbod opgelegd gekregen. Met een gebieds- en/of contactverbod kan het onderlinge verband in een groep duurzaam worden ontworcht, waardoor de groep uit elkaar valt.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige ouders en hun (gezins)systeem

Bijna driekwart van de Top X'ers was in 2016 jonger dan 24 jaar. Op de kopstukken van problematische jeugdgroepen, HIC-plegers, jeugdige veelplegers en personen die acute maatschappelijke problemen veroorzaakten werden de krachten van de verschillende partijen uit het Veiligheidshuis (zoals politie, Openbaar Ministerie, reclassering, SAVE, Raad voor de Kinderbescherming, gemeente) gebundeld. Er zijn zowel justitiële als zorginterventies ingezet om recidive te verminderen en perspectief te bieden.

De samenwerking van gemeente, politie, JoU (Jongerenwerk Utrecht) en buurtteams is in 2016 geïntensiveerd. Partijen werken nu met korte lijnen samen in de wijken en reageren snel op zorgsignalen waarbij het Buurtteam door de Politie of JoU wordt geïntroduceerd bij gezinnen. REGI voerde het dagbestedingsaanbod uit.

Met name in de intensivering van de samenwerking tussen de buurtteamorganisaties, SAVE, 3RO (de reclasseringsorganisaties) en andere organisaties op het raakvlak van zorg en veiligheid is geïnvesteerd. Sinds 2008 zetten wij de aanpak ernstig overlastgevende gezinnen (EOG) in. In 2016 werd deze aanpak vier keer ingezet. Doel is met zorg en hulpverlening, en een drang- of dwangkader, de criminaliteit en het probleemgedrag van de gezinsleden te verminderen en een veilig opvoed- en ontwikkelklimaat te creëren.

Zie verder Programma Jeugd, prestatiedoelstelling 2.3.1.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
09-1-2-1 Aanpak jeugdgroepen en jeugdige daders	38	0	-6	-6
Totaal Baten	38	0	-6	-6
Lasten				
09-1-2-1 Aanpak jeugdgroepen en jeugdige daders	6.186	6.335	6.299	36
Totaal Lasten	6.186	6.335	6.299	36
Saldo baten en lasten	-6.148	-6.335	-6.305	30
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-6.148	-6.335	-6.305	30

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen en het regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem

De gerealiseerde lasten en baten laten per saldo geen grote afwijkingen zijn ten opzichte van de actuele begroting.

1.3 Afname van veel voorkomende delicten

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.3.1 Aantal fietsdiefstal	Politie,BHV	2.747 (2011)	3.252	4.428
E1.3.1 Aantal zakkenrollen	Politie, BHV	1.210 (2011)	1.150	799

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.3.1 Aantal winkeldiefstallen	Politie, BHV	1.469 (2011)	1.548	1.464
E1.3.1 Aantal autokraken	Politie, BHV	6.126 (2011)	5.029	6.007
E1.3.2 Functioneren van de gemeente in aanpak van veiligheidsproblemen	Veiligheidsmonitor	38% (2014)	42%	40%
E1.3.2 Onveiligheidsgevoel (% wel eens in eigen buurt)	Inwonersenquête	26% (2011)	26%	33%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.3.1 Aantal KVO gebieden	gemeente	33 (2009)	36	34
P1.3.2 Aantal wijken waar Waaks! structureel onderdeel uitmaakt van de veiligheidsaanpak	gemeente	1 (2012)	10	10
P1.3.2 Aantal nieuwe initiatieven bewonersparticipatie buurtveiligheid	gemeente	21 (2010)	20	33

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.3.1

Afname van autokraken, fietsendiefstallen, zakkenrollen en winkeldiefstal

Autokraken zijn in 2016 met 4% toegenomen ten opzichte van 2015. Tot dit delict behoren de inbraken waarbij buit uit de auto wordt gestolen maar ook de diefstallen aan/vanaf een auto, bijvoorbeeld airbags, verlichting of wielen. Het aantal fietsdiefstallen in 2016 is gedaald (1%) ten opzichte van 2015. Zakkenrollen is in 2016 met 20% gedaald ten opzichte van 2015. Het aantal winkeldiefstallen is afgelopen jaar met 5% toegenomen ten opzichte van 2015.

Effectdoelstelling E1.3.2

Afname van onveiligheidsgevoel

We streven naar een toename van veiligheidsgevoelens, maar meten de onveiligheidsgevoelens. Het percentage bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt is min of meer stabiel gebleven: van 32% in 2015 naar 33% in 2016. De doelstelling van het IVP bedraagt 26% in 2018.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's en stimuleren Keurmerk Veilig Ondernemen

In 2016 hebben alle wijken hun wijkveiligheidsplan uitgevoerd. In het wijkveiligheidsplan staan de doelstellingen per wijk en de acties om de doelstellingen en ambities op bijvoorbeeld het gebied van woninginbraak en jongerenoverlast in de betreffende wijk te behalen.

In 2016 is in elke wijk het actieplan fietsdiefstal uitgevoerd. De aanpak van de gemeente bestond uit preventieve acties waaronder graveeracties, confronterende voorlichting op hotspots en diverse communicatiecampagnes waaronder het Lichte dagen offensief en intensief gebruik van sociale media waaronder Facebook en Twitter. Ook zijn we gestart met een publiek private samenwerking om een innovatieve aanpak te ontwikkelen waarin we de fiets met de digitale wereld verbinden. Om autokraak

tegen te gaan is de aanpak op hotspots vernieuwd met de invoering van nieuw landelijk communicatiemateriaal gericht op gedragsbeïnvloeding. Het collectief toegangsverbod tot parkeergarages van autokrakers is samen met de particuliere garagehouders en politie uitgevoerd.

Ondernemers, politie, brandweer, gemeente en andere instellingen werkten in veel gebieden intensief samen aan een schoon, heel en veilig gebied. Het merendeel werkte samen conform de KVO-methodiek. In 2016 waren er 34 KVO-gebieden: vijftien daarvan zijn opnieuw KVO-gecertificeerd, één gehercertificeerd en er is één KVO-gebied bijgekomen.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van activiteiten en aanpakken gericht op verbinding, betrokkenheid en initiatieven in de wijken

Professionele veiligheidspartners, bewoners en ondernemers werken in de wijken intensief samen, bijvoorbeeld in de vorm van beheergroepen rondom hostels voor verslaafden en nachtopvang, parken of bijzondere plekken (zoals tegenover de Munt in de wijk West), met behulp van Whatsapp-groepen, buurtgerelateerde Facebookgroepen en belcirkels tussen bewoners. In 2016 zijn bewoners opgeroepen om ook deel te nemen aan het landelijke Burgernet.

In 2016 zijn vele bewonersavonden gehouden, bijvoorbeeld over overlastproblematiek en de opvang van vluchtelingen. In het kader van de aanpak van radicalisering zijn de banden met de 'bondgenoten' verder aangehaald.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
09-1-3-1 Aanpak wijkveiligheid en KVO	38	0	24	24
Totaal Baten	38	0	24	24
Lasten				
09-1-3-1 Aanpak wijkveiligheid en KVO	2.970	3.512	3.107	406
Totaal Lasten	2.970	3.512	3.107	406
Saldo baten en lasten	-2.933	-3.512	-3.083	430
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.933	-3.512	-3.083	430

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's en stimuleren van het KVO en van activiteiten en aanpakken gericht op verbinding, betrokkenheid en initiatieven in de wijken

De lasten op toezicht en handhaving zijn 0,1 miljoen euro lager dan begroot. Voor een verdere verklaring: zie onder 1.1 Afname van de High Impact Crimes woninginbraak en geweld.

Bij de Voorjaarsnota 2016 zijn gelden beschikbaar gesteld voor de nachtelijke veiligheidsinzet vanaf oktober 2016. In verband met de werving van personeel en inpassing in de roosters is in eerste instantie gestart met een beperkte inzet. Hierdoor is incidenteel 0,2 miljoen euro minder besteed.

Het (flexibel inzetbare) wijkveiligheidsbudget is niet volledig benut, waardoor de lasten 0,125 miljoen euro lager zijn dan begroot.

1.4 Voorkomen en faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Indicatoren subdoelstelling 1.4

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.4.1 Aantal BIBOB onderzoeken	gemeente	27 (2009)	19	34
P1.4.1 Aantal gebiedsgerichte integrale aanpakken	gemeente	1 (2009)	2	3

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.4.1

Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Criminelen en criminele organisaties verzwakken en/of misbruiken de (rechts)structuren in onze samenleving. Dit gebeurt door misbruik van legale 'bovenwereld' instituties (zoals financiële instellingen, vastgoedsector, maar ook gemeentelijke voorzieningen) voor illegale activiteiten. We noemen dit georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In 2016 is de gemeentelijke informatiepositie en de uitwisseling van informatie tussen alle betrokken partijen versterkt en geïntensiveerd. Steeds meer wordt daardoor de aard en omvang van de ondermijnende criminaliteit duidelijk.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.4.1

Uitvoeren van een bestuurlijke aanpak en maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit

De gemeente is voorzitter van de in 2016 opgerichte Districtelijke Integrale Stuurploeg, waar in RIEC-verband (Regionaal Inlichtingen- en ExpertiseCentrum) casuïstiek wordt behandeld. De samenwerking met de RIEC-partners is geïntensiveerd en de informatiepositie van de gemeente is verbeterd. Steeds vaker worden criminelen, netwerken en structuren met behulp van strafrecht, bestuursrecht en fiscaal recht aangepakt. De intensievere samenwerking geldt zowel op lokaal, regionaal als landelijk niveau.

Raamprostitutie/mensenhandel

Op 26 april heeft de Raad van State uitspraak gedaan in het hoger beroep van Wegra tegen de intrekking van de vergunningen voor de ramen aan het Zandpad en de Hardebollenstraat. De RvS acht het hoger beroep ongegrond. De Raad van State concludeert dat de organisatie van Wegra er niet op was ingericht om adequaat op te treden en informatie te delen. Er was sprake van onvoldoende toezicht. De gemeente mocht concluderen dat er onvoldoende vertrouwen in Wegra bestond om aannemelijk te achten dat er in de toekomst geen mensenhandel zou plaatsvinden.

Op basis van een studie naar overlast rond het Zandpad en in nauw overleg met omwonenden en alle betrokken partijen, is een beheer- en handhavingsplan opgesteld voor het Nieuwe Zandpad zodat het op en om de zone schoon, heel en veilig blijft. Dit plan omvat onder andere een ontwerp van de openbare ruimte, een heldere klachtenregeling, een handhavingsplan, een aanpak voor monitoring van overlast en een passende overlegstructuur. Dit beheerplan moet nog worden vastgesteld door de gemeenteraad. Verder is een klankbordgroep van sekswerkers opgericht zodat deze ook blijvend hun stem kunnen inbrengen in de ontwikkeling en uitvoering van het Nieuwe Zandpad. De gemeente heeft aan de Tussenvoorziening (die op het Zandpad een rol heeft in de hulp- en dienstverlening aan sekswerkers) gevraagd om dit initiatief te faciliteren.

In de zomer van 2016 is vastgoedontwikkelaar Beja Beheer B.V. in een tenderprocedure geselecteerd om het Nieuwe Zandpad te realiseren. Bij de selectie is gekeken naar de mate waarin het plan bijdraagt aan

transparante raamprostitutie, naar de ruimtelijke kwaliteit en naar de financiële onderbouwing. Met het ondertekende contract voor de huur van de grond en de bouw van de werkruimten, de inwerkingtreding van het bestemmingsplan en het op korte termijn publiceren van de aanvraag voor de omgevingsvergunning was er voldoende zekerheid om de grondbouwrijp te gaan maken, onder andere door het vellen van de benodigde bomen. De selectie was onder voorbehoud van het nog te doorlopen BIBOB onderzoek. Begin 2017 moesten wij op grond van de uitkomsten van het BIBOB onderzoek de contracten met BeJa ontbinden. Daarop zijn wij gesprekken gestart met Non Nobis (de tweede uit de tenderprocedure) en hebben wij parallel andere geïnteresseerden uit de tenderprocedure benaderd.

Bestuurlijke maatregelen raamprostitutie en straatprostitutie (tippelzone Europalaan)

Ten aanzien van de vergunningen voor de tippelzone is in 2016 één vergunning ingetrokken en is er één geweigerd op basis van aanwijzingen van slachtofferschap mensenhandel.

Om de zelfredzaamheid te versterken en tijdig te kunnen reageren op signalen van mensenhandel wordt bezien of registratie van sekswerkers die in de raamprostitutie willen werken kan worden aangescherpt. De eventueel aangescherpte regeling ligt ter beoordeling bij de de Autoriteit Persoonsgegevens.

Hennepsteelt/drugs

In 2016 zijn 91 hennepkwekerijen en -drogerijen opgerold. In 2015 waren dit er 86. Daarnaast is één XTC-laboratorium ontruimd. In 2016 zijn vier panden gesloten op grond van artikel 13b Opiumwet: twee woningen, één bedrijfspand en één garagebox.

Bibob

In 2016 zijn 47 Bibob-onderzoeken in behandeling geweest, waarvan er 34 zijn afgerond en op 31 december 2016 nog dertien in behandeling waren. Van de 34 afgeronde dossiers hadden er negentien betrekking op horeca, negen op seksinrichtingen en zes op coffeeshops. Van de dossiers die nog in behandeling zijn hebben er acht betrekking op horeca, één op een WABO-vergunning, twee op een vastgoedtransactie, één op vergunningen in de zin van de Huisvestingswet en één op een seksinrichting. Daarnaast zijn er negentien vooronderzoeken afgerond. Eén vooronderzoek is nog in behandeling. Het aantal afgeronde Bibob-onderzoeken in 2016 ligt fors hoger dan aanvankelijk begroot (negentien) als gevolg van uitbreiding van onderzoekscapaciteit door incidenteel extra budget en door procesoptimalisatie.

Door het delen van informatie met de politie en onze andere RIEC-partners is de noodzaak zichtbaar geworden om fraude met en misbruik van vastgoed te bestrijden. Misbruik van vastgoed door huisjesmelkers gaat vaak samen met illegale prostitutie, illegaal gokken, illegale hennepsteelt en uitbuiting van arbeidsmigranten. De projectaanpak maakt werk van relatiescans, scans op panden en casuïstiek, Bibob-onderzoek en de inzet van innovatieve handhavingsinstrumenten en -interventies. Met actief toezicht, integrale inspecties, dwangsommen en bestuurlijke boetes sanctioneren wij misbruik en leggen we de basis voor informatie-uitwisseling en interventies door samenwerkingspartners.

Coffeeshops

Het lokale coffeeshopbeleid is uitgevoerd. Dit beleid is gericht om het evenwicht tussen vraag en (kleinschalig) aanbod te bewaren, waardoor de verkoop via niet-gedoogde verkooppunten is bestreden. In 2016 is één nieuwe coffeeshop (Laan van Nieuw Guinea) geopend, waarvoor in 2015 reeds een gedoogverklaring was verleend. Eén aanvraag heeft geleid tot het verlenen van een omgevingsvergunning waarbij tevens uitzicht is op het verlenen van een exploitatievergunning en gedoogverklaring.

Met de exploitanten van de coffeeshops is in 2016 een periodiek overleg gestart. Dit overleg heeft driemaal plaatsgevonden en onder meer geleid tot verduidelijking en versoepeling van het handhavingsbeleid ten aanzien van coffeeshops en het beleid voor het vestigen van coffeeshops. Deze aanpassingen zullen in 2017 in werking treden.

Gebiedsgerichte integrale aanpakken

In 2016 werd gewerkt aan de gebiedsgerichte aanpakken op de kop van Lombok en de Amsterdamsestraatweg. Daar is ook de Versnelling Overvecht bijgekomen. Al de gebiedsgerichte aanpakken krijgen vorm samen met bewoners en ondernemers.

De Versnelling Overvecht heeft een pijler 'Veiligheid' die bestaat uit: aanpak jeugdgroepen, speciale BOA's voor Overvecht, meer inzet op het voorkomen van polarisatie en radicalisering en de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Bij al deze onderdelen wordt intensief samengewerkt met politie, OM en tal van professionals in de wijk.

In Lombok-Oost concentreert zowel de overlast als de aanpak zich op rommel en afval op straat, gevaarlijk verkeer en onveilig parkeren, overlastgevend gedrag (van jongeren) op straat en drugsgebruik en drugshandel.

Naar aanleiding van de bekladding van een woning heeft in Sterrenwijk in 2016 een aantal gesprekken en bijeenkomsten met bewoners en leden van het college plaatsgevonden. Onderwerpen die sterk leven in deze buurt zijn onder andere wonen/woningtoewijzing, speeltuin/ jongeren- en welzijnswerk en buurthuis Sterrenzicht. Ook in februari 2017 vond nog een gesprek met bewoners plaats.

Op de Amsterdamsestraatweg is de overlasttelefoon gestart waardoor ondernemers en bewoners direct meldingen kunnen doen bij de meldkamer van Toezicht en handhaving openbare ruimte (THOR). Voor een deel van de Amsterdamsestraatweg zijn collectieve sluitingstijden voor horeca en dienstverlening ingevoerd. De eerste ervaringen daarmee zijn positief.

De aanpak van de Breedstraatbuurt is in een lichtere vorm voortgezet.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
09-1-4-1 Aanpak ondermijnende criminaliteit	305	364	394	31
Totaal Baten	305	364	394	31
Lasten				
09-1-4-1 Aanpak ondermijnende criminaliteit	1.854	2.718	2.814	-96
Totaal Lasten	1.854	2.718	2.814	-96
Saldo baten en lasten	-1.548	-2.354	-2.419	-65
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	101	101	0
Saldo na mutaties reserves	-1.548	-2.253	-2.318	-65

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Regie voeren op de integrale aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit

Op het onderdeel bijzondere wetten (drank en horeca, prostitutie, gokken en cannabis) zijn de lasten 0,088 miljoen euro hoger dan begroot. Een deel van de overschrijding is veroorzaakt door een toename bij de vergunningverlening van het aantal aanvragen / meldingen nieuwe leidinggevendenden, een gevolg enerzijds van een toename van het aantal horecazaken en anderzijds van geïntensiverde toezicht en handhaving op dit aspect. Verder was wegens het groeiend aantal horecaondernemingen meer inzet nodig van het horecateam, en is meer handhaving ingezet bij de integrale aanpak van misstanden in de horeca en dienstverlening (heling, malafide massagesalons, doorschenken, schenken aan jongeren, drugs, overlast). Tot slot heeft de voorbereiding van de bouw van het Nieuwe Zandpad meer inzet gevraagd.

Voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde

2.1 Voorkomen en bestrijden van verstoringen van de openbare orde en voorkomen van maatschappelijke onrust

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Aantal vergunde evenementen getoetst op veiligheidsaspecten	gemeente	1.000 (2010)	700	700

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

Verstoringen van de openbare orde en maatschappelijke onrust zijn voorkomen en/of bestreden

Verstoringen van de openbare orde en maatschappelijke onrust zijn voorkomen en bestreden door vroegtijdig signaleren en door het treffen van maatregelen. Daarbij is goed gebruik gemaakt van de uitgebreide wijknetwerken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Effectdoelstelling P2.1.1

Uitvoeren van activiteiten en aanpakken gericht op het voorkomen en/of bestrijden van verstoringen van de openbare orde en maatschappelijke onrust

De kans op ordeverstoringen wordt verkleind door te zorgen voor professionele voorbereiding van risicogebeurtenissen. We maken gebruik van risicoanalyses, scenario's en draaiboeken.

Openbare manifestaties, demonstraties en voetbal

In 2016 zijn 85 openbare manifestaties en demonstraties voorbereid waarvoor 50 kennisgevingen zijn gedaan. Enkele demonstraties sprongen eruit wat complexiteit en risico's voor de openbare orde betreft. Tegen de komst van vluchtelingen en AZC's is een aantal keer gedemonstreerd. Ook heeft in december een demonstratie plaatsgevonden tegen de verschijningsvorm van Zwarte Piet. Met partners zijn hierover goede afspraken gemaakt.

Voor het betaald voetbal hebben we 28 vergunningen verleend. Vanaf het seizoen 2016-2017 wordt voor wedstrijden met een laag risico een collectieve vergunning verleend. Dat gaat om competitie- en oefenwedstrijden van FC Utrecht, Jong FC Utrecht met een laag risico. Door het toetreden van Jong FC Utrecht is het aantal thuiswedstrijden betaald voetbal fors toegenomen van zeventien naar 36 per seizoen. De toename van de werkzaamheden is deels gecompenseerd door de wijziging in de vergunningverlening en door de afname van het aantal risico-wedstrijden.

Evenementen

In 2016 waren er circa 700 evenementen in onze gemeente. Ongeveer 240 daarvan waren vergunningvrije straatfeesten. De overige evenementen, variërend van een klein evenement tot een groot dancefeest, zijn ten behoeve van de vergunningverlening, samen met politie en Veiligheidsregio, getoetst op onder meer veiligheid. In toenemende mate zijn organisatoren en hulpdiensten alert op dreiging en afwijkend gedrag van bezoekers van evenementen.

Koningsdag en jaarwisseling

Koningsdag is uitgebreid voorbereid met diverse in- en externe partners. Extra aandacht is besteed aan het verbeteren van de inrichting van het vrijmarktgebied door deze zo veel mogelijk te ontdoen van obstakels in de loopstromen. Omdat de belangrijkste in- en uitgang van Vredenburg gesloten was, zijn maatregelen voorbereid voor veilige looproutes van en naar het station. Om nog effectiever te kunnen zijn werkten tijdens de vrijmarkt gemeentelijke toezichthouders en handhavers voor het eerst samen in integrale teams. Ook is een bewoners- en bezoekersonderzoek uitgevoerd over de beleving van Koningsdag.

Bij de voorbereiding van de jaarwisseling is ook intensief samengewerkt. De aanpak van illegaal vuurwerk en vuurwerkoverlast is versterkt met behulp van onder meer een vuurwerkdetectiesysteem, vuurwerkteams en de invoering van vuurwerkvrije en vuurwerkluwe zones. Naar aanleiding van een behoeftepeiling bij zorginstellingen en dierenverblijven, kregen tien instellingen hulp bij het weren van vuurwerk in de nabije omgeving. De Voorveldse polder is dit jaar aangewezen als vuurwerkvrije zone. Middels gerichte communicatie zijn bewoners en instellingen en bezoekers van dit gebied geïnformeerd over deze maatregel. De maneges en instellingen in het gebied kregen de beschikking over het telefoonnummer van het vuurwerkteam zodat zij bij overlast direct in contact konden treden met de handhavers. In november 2016 heeft de gemeenteraad het initiatiefvoorstel 'Hervorming vuurwerktraditie' besproken. Het initiatiefvoorstel beoogt een aantal vuurwerkvrije zones aan te wijzen en hierop de APV aan te passen, geen nieuwe vergunningen meer uit te geven voor de verkoop en opslag van vuurwerk en de mogelijkheid van een centrale vuurwerkshow te onderzoeken. De burgemeester heeft toegezegd om in de eerste helft van 2017 een onderzoek onder bewoners te houden naar het draagvlak voor een grote vuurwerkshow en naar de wenselijkheid van vuurwerkvrije zones rondom dierenweides en parken. Tijdens de jaarwisseling is voor de eerste keer flexibel cameratoezicht ingezet op de Theemsdreef in Overvecht. Voor deze locatie is gekozen vanwege jaarlijks terugkomende problemen tijdens de jaarwisseling. Het cameratoezicht ondersteunde ook de handhaving van de zestien gebiedsverboden die zijn afgegeven voor dat gebied.

Radicalisering

Sinds de aanslag op Charlie Hebdo in 2015 worden in Utrecht de handen ineengeslagen om de integrale aanpak van polarisatie en radicalisering verder vorm te geven met de naam 'Utrecht zijn we samen' (UZWS). In het kader van UZWS wordt gewerkt aan een samenleving waarin iedere Utrechter zich betrokken en geaccepteerd voelt en waarin respectvol met elkaar wordt omgegaan. Zo proberen wij het goed samenleven in Utrecht te bevorderen en gevoelens van uitsluiting die kunnen leiden tot vervreemding, en in extreme situaties tot radicalisering, te voorkomen.

Wij zetten in op het vergroten van het netwerk van betrokkenen bij de aanpak. Het actieplan bestaat uit drie pijlers: gerichte preventie, signalering en hulpverlening en repressie.

In 2016 zijn wij doorgegaan met de uitvoering van het in 2013 ontwikkelde handelingsperspectief. Samen met politie, OM en NCTV wordt onder andere in het casusoverleg Radicalisering samengewerkt aan een persoonsgerichte aanpak gericht op het opvangen van (potentiële) jihadistische uitreizigers en het blijven volgen van terugkeerders. Tot oktober 2016 werden in totaal 35 personen besproken in het casusoverleg (veertien uitreizigers, acht terugkeerders, vier vrijdelde uitreizigers, zes overige geradicaliseerden en drie mogelijk gesneuvelden). Sinds 2013 zijn twaalf bestuurlijke maatregelen genomen die vallen onder de persoonsgerichte aanpak. In deze aanpak worden alle noodzakelijke netwerk- en hulpverleningspartners ingeschakeld. De aanpak is er op gericht om eventuele dreiging van personen of groepen zo vroeg mogelijk te signaleren, te verminderen dan wel weg te nemen. Sinds de start van de aanpak tot oktober 2016 zijn zo'n 90 signalen van mogelijke radicalisering opgepakt. Frontlijnmedewerkers en andere professionals zijn getraind op interculturele sensitiviteit en op betere signalering van tekenen van radicalisering. In 2016 hebben 103 professionals de driedaagse training Multicultureel vakmanschap en Radicalisering gevolgd en 94 personen de eendaagse variant van deze training. In totaal zijn tot nu toe 363 professionals getraind.

Middels een live social media monitor (LVM) wordt polarisatie in de Utrechtse samenleving gevolgd. Door de uitkomsten hiervan regelmatig te delen met de projectgroep van UZWS, wordt de gevoeligheid met betrekking tot het onderwerp polarisatie en radicalisering actueel en scherp gehouden. Ook wordt de

LVM, indien nodig, ingezet om demonstraties of andere ontwikkelingen die mogelijk tot polarisatie en of openbare orde verstoringen kunnen leiden in beeld te brengen en te duiden.

In het kader van UZWS werken we integraal samen aan de doorgaande lijn van preventie en repressie in de aanpak van radicalisering. Na de verschillende aanslagen in Europa en de coup poging in Turkije bleek dit netwerk in staat om (in)formele partners in de stad te mobiliseren en is de kalmte en rust bewaard gebleven. Het bondgenoten- en sleutelfigurennetwerk heeft hier eveneens aan bijgedragen. We blijven investeren in deze netwerken van mensen die zich in de haarvaten van de samenleving begeven. Dit wordt zowel op stedelijk- als op wijkniveau gedaan. Stedelijk is in 2016 een brede bijeenkomst georganiseerd voor alle bondgenoten. Verder is vanuit UZWS een landelijk congres georganiseerd. Daarbij stond het ochtendgedeelte in het teken van het uitwisselen van kennis en het vergroten van het netwerk van UZWS. Het middaggedeelte bestond uit workshops om de kennis over het onderwerp bij deelnemers verder te vergroten.

In 2016 hebben wij het Verwey-Jonker Instituut (VJI) de opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de pedagogische kwaliteit en naar de mogelijke invloed van de lessen van Dar al-Hudaa (onderdeel van stichting alFitrah) op de ontwikkel- en participatiekansen van hun leerlingen in de samenleving. Deze opdracht is verleend naar aanleiding van zorgelijke signalen vanuit professionals én media over het gebrek aan openheid bij de stichting en de mogelijke beïnvloeding van leef- en denkwijzen van kinderen die les krijgen bij stichting alFitrah – Dar al-Hudaa. De onderzoekers stellen vast dat leerlingen worden aangemoedigd zich te ontwikkelen en actief te zijn in de samenleving, met respect in de omgang met andersdenkenden. In het rapport worden ook risico's benoemd. Eén daarvan is het bijbrengen van non-conformistische gedrag norms die een obstakel kunnen vormen in de participatie en acceptatie van de kinderen buiten hun eigen kring. Het samenleven in buurt, wijk of op scholen kan hierdoor onder druk komen te staan. Ook het alleen of vooral omgaan met mensen binnen de eigen (geloofs)kring wordt door VJI als een risico aangemerkt. Dit kan een vorm van segregatie tot gevolg hebben, waarbij kinderen onvoldoende leren omgaan met de bredere samenleving en waardoor zij daarin minder goed kunnen participeren.

Cameratoezicht

Het Uitvoeringsplan Cameratoezicht 2016 is opgesteld. De verbetervoorstellen hieruit zijn uitgevoerd. Er is een pilot flexibel cameratoezicht gestart. De raad heeft de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aangepast om deze pilot mogelijk te maken. Flexibel cameratoezicht is voor de eerste keer ingezet in Overvecht in het kader van de integrale aanpak rond de jaarwisseling.

Maatschappelijke onrust en Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ)

Alle signalen van mogelijke maatschappelijke onrust zijn beoordeeld en zo nodig opgepakt. Alle meldingen van vrijkomende gedetineerden die ernstige gewelds- of zedendelicten hebben gepleegd zijn in behandeling genomen. Deze meldingen vallen onder Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ), waarbij de burgemeester vooraf informatie ontvangt om maatschappelijke onrust te voorkomen. Daarnaast is met diverse partners gewerkt aan een aantal dossiers om maatschappelijke onrust te voorkomen.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
09-2-1-1 Aanpak verstoringen MO en OO	23	15	19	4
Totaal Baten	23	15	19	4
Lasten				
09-2-1-1 Aanpak verstoringen MO en OO	2.840	3.540	3.807	-267
Totaal Lasten	2.840	3.540	3.807	-267
Saldo baten en lasten	-2.818	-3.525	-3.788	-264

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.818	-3.525	-3.788	-264

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De begrote lasten voor de aanpak van het Actieplan 'Utrecht zijn we samen' van 0,683 miljoen euro zijn met 0,188 miljoen euro overschreden. Dit betreft de kosten voor het landelijk congres, voor onderzoek naar de lessen van alFitrah en voor ondersteuning bij de uitvoering van het Actieplan UZWS.

Ter voorkoming van verstoringen van de openbare zijn 0,076 miljoen euro meer kosten gemaakt dan begroot. Deze kosten hebben onder andere betrekking op (de organisatie van) koningsdag, jaarwisseling, demonstraties en een supportersproject bij FC Utrecht.

2.2 Voorkomen en bestrijden van incidenten en crisis

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1 Aantal crisisoefeningen voor bestuurders en medewerkers	gemeente	2 (2009)	2	6

Wat hebben we bereikt?

Prestatiedoelstelling E2.2.1

Incidenten en crisis zijn voorkomen en/of bestreden

Mogelijke incidenten en crises zijn voorkomen door vroegtijdig signaleren en door het treffen van passende maatregelen. Branden werden bestreden en bij incidenten en ongevallen werd hulp verleend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen

In 2016 hebben drie GRIP 1 incidenten plaatsgevonden. Hierbij was twee keer sprake van een grote brand in een bedrijfspand en één keer van een brand in een studentenflat. Met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), politie en andere partners is door middel van planvorming, opleiding, training en oefeningen voorbereid op mogelijke crises. In 2016 zijn de incidentbestrijdingsplannen voor de Leidsche Rijn- en Stadsbaantunnel, Conventionele Explosieven en Terrorismegevolgbestrijding vastgesteld. Het dreigingsniveau voor terroristische aanslagen is in Nederland nog steeds substantieel. Vanwege de ontwikkelingen in omliggende landen is wederom ingezet op de voorbereiding op terrorisme door middel van planvorming en opleidingen, trainingen en oefeningen.

In 2016 is het Beleidsplan 2016-2019 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) vastgesteld. Dit Beleidsplan kent drie hoofdthema's:

1. Verdiepen van verbindingen: verbindingen met alle samenwerkingspartners worden verdiept. Leren van elkaar maakt hier deel vanuit. De samenwerking met andere veiligheidsregio's wordt geïntensiveerd
2. Risico's en veiligheidsbewustzijn: de beweging van repressie naar preventie wordt geïntensiveerd, onder andere door het programma stimulerende preventie
3. Informatieautoriteit: beschikbare informatie wordt slim gekoppeld en de juiste informatie wordt snel beschikbaar gesteld.

Het algemeen bestuur van de VRU heeft in november beleid voor repressieve huisvesting vastgesteld. Dit betekent voor Utrecht dat er geen eigendomsoverdracht plaatsvindt (de gemeente blijft eigenaar van de kazernes) en dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor onderhoud en exploitatie van de kazernes. De situatie in de gemeente Utrecht ten aanzien van repressieve huisvesting blijft hierdoor ongewijzigd. In 2017 zal dit beleid regionaal worden uitgevoerd.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
09-2-2-1 Voorkomen incidenten, crises en rampen	27.495	27.547	27.218	328
Totaal Lasten	27.495	27.547	27.218	328
Saldo baten en lasten	-27.495	-27.547	-27.218	328
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-27.495	-27.547	-27.218	328

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crisis en rampen

De VRU-gerelateerde kosten (gemeentelijke bijdrage, kosten brandweerkazernes) waren 0,322 miljoen euro lager dan begroot.

Cultuur

Algemene programmadoelstelling

Het programma Cultuur draagt bij aan de profilering van Utrecht als stad van kennis en cultuur. De stad is een aantrekkelijke en gastvrije ontmoetingsplaats, met internationale allure, broedplaats van talent. Het programma draagt hier aan bij door stimulering van initiatieven uit de stad en ondersteuning van een veelzijdige programmering, een bloeiend productieklimaat, een brede samenstelling van publiek en de voorbereiding van de viering van 900 jaar Stadsrechten in 2022.

In 2016 heeft de aanvraagprocedure voor de Cultuurnota 2017-2020 plaatsgevonden. Een adviescommissie onder leiding van Saskia van Dockum heeft in mei 2016 haar advies over de aanvragen aan ons uitgebracht. Op basis daarvan is de Nota Subsidievoorstellen met een subsidieverdeelbesluit voor de komende jaren opgesteld die bij de behandeling van de Programmabegroting 2017 in de gemeenteraad is vastgesteld. Er is besloten om de komende Cultuurnotaperiode meerjarig 63 instellingen te subsidiëren. Dit zijn naast de 54 Cultuurnota-instellingen, ook instellingen die het culturele vastgoed beheren zoals stichting Werkruimte Kunstenaars. Daarnaast worden vijf instellingen incidenteel gesubsidieerd in 2017 en is aan één instellingen een tweejarige subsidie voor 2017-2018 toegekend. Ten opzichte van vorige periode zijn er negen nieuwe toetreders tot de Cultuurnota.

Met het Raadsbesluit van juni 2016 op basis van het adviesrapport van de commissie Gehrels heeft TivoliVredenburg een stevige financiële basis gekregen voor verdere groei en ontwikkeling in de cultuurnotaperiode 2017-2020. Met een brede en kwalitatief hoogstaande programmering trok het unieke muziekgebouw in 2016 ruim 920.000 bezoekers. Het gebouw functioneert als veelzijdige thuisbasis voor grote festivals als Oude Muziek, Le Guess Who? en Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht en is (co-)producent van bijzondere evenementen als Catching Cultures Festival, met muzikanten uit asielzoekerscentra, en het Betweter Festival gericht op de verbinding van kennis en cultuur.

Kunst in het Stationsgebied resulteerde in 2016 in Public Works: zes kunstenaars(duo's) presenteerden een groot(s) nieuw kunstwerk midden in de dynamiek en hectiek van het Stationsgebied. Zij wierpen daarmee een nieuw licht op de openbare ruimte en op ons gebruik ervan. De kunstprojecten trokken nationaal en zelfs internationaal de aandacht.

Stichting Cultuurpromotie Utrecht is per 1 januari 2017 onder leiding van de nieuwe directeur samen gegaan met Toerisme Utrecht in Utrecht Marketing. In 2016 is door de Taskforce Utrecht Marketing, bestaand uit vertegenwoordigers van belangrijke stakeholders in de stad, gewerkt aan een ambitiedocument dat het uitgangspunt van deze nieuwe organisatie is. De bestaande activiteiten gericht op bewoners en bezoekersmarketing worden op minstens hetzelfde niveau voortgezet en daar worden nieuwe taken (onder andere gemeentelijke taken die worden overgedragen) en de doelgroepen bedrijven en talent aan toegevoegd.

In 2016 heeft een zomerprogramma met een veelheid aan verschillende type activiteiten plaatsgevonden op en rondom het Berlijnplein. Via programmering werken we toe naar placemaking en het creëren van een eigen identiteit voor het gebied. Daarnaast is er een programmaregisseur aangesteld om een inhoudelijke programmastrategie voor de komende jaren op te stellen. Dit alles doen we in aanloop naar een gebouwde culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Cultuurvisie 2012-2020 Open ruimte](#) (pdf, 755 kB)
- [Open Ruimte Benut - actualisering Cultuurvisie 2012-2022](#) (pdf, 944 kB)
- [Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs](#) (pdf, 68 kB)
- [Beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte Utrecht 2013-2016](#) (pdf, 1 MB)
- [Plan van aanpak Kunst in het Stationsgebied 2009-2018](#) (pdf, 1 MB)

Utrecht is een aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure voor kunstenaars, bewoners, ondernemers en bezoekers

1.1 Utrecht kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod en bloeiend productieklimaat, wat zichtbaar wordt op een verscheidenheid aan locaties in de gehele stad

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau	Inwonersenquête	85% (2009)	80%	79%
E1.1.1 Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau	Inwonersenquête	43,4% 2009)	43%	44%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1 Aantal lang- en meerjarig gesubsidieerde instellingen	Subsidiestaat	60 (2009)	60	66
P1.1.1 Aantal gehonoreerde projectaanvragen	SIU- (subsidieSoftware-systeem)	117 (2009))	100	126

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Een breedschalig scala van culturele instellingen/ makers produceert en programmeert een veelzijdig, divers, artistiek interessant aanbod op diverse locaties in de gehele stad

Een bloeiend productieklimaat en rijk cultureel aanbod – in alle kunstdisciplines –, groot- en kleinschalig, traditioneel en vernieuwend, toegankelijk en verkennend – dragen bij aan de culturele dynamiek en veelzijdigheid van het culturele leven in de stad en daarmee aan de landelijke en internationale betekenis van Utrecht als cultuurstad. Diversiteit in producerende en programmerende culturele organisaties bevordert de kwaliteitsontwikkeling en het publieksbereik van dit aanbod.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen, op diverse locaties in de gehele stad

Wij faciliteren een voldoende aantal goed toegeruste culturele accommodaties, zowel in de binnenstad als in de diverse wijken. We ondersteunen artistiek aantrekkelijke productie- en programmeringsactiviteiten van Utrechtse culturele instellingen en makers. Met goede faciliteiten willen wij zowel jonge talentvolle, als reeds succesvolle makers voor de stad behouden.

Cultuurnota

De afspraken Cultuurnota 2013-2016 over producerende en programmerende instellingen zijn uitgevoerd. In 2016 heeft de aanvraagprocedure voor de Cultuurnota 2017-2020 plaatsgevonden. Een adviescommissie heeft in mei 2016 haar advies over de aanvragen aan ons uitgebracht. Op basis daarvan is de Nota Subsidievoorstellen met een subsidieverdeelbesluit voor de komende jaren opgesteld. Er is besloten om in totaal ruim 60 instellingen in het eerste jaar van de nieuwe cultuurnotaperiode te gaan subsidiëren. Dit zijn naast de Cultuurnota-instellingen, ook instellingen die het culturele vastgoed beheren zoals stichting Werkruimte Kunstenaars. Ten opzichte van vorige periode zijn er negen nieuwe toetreders tot de Cultuurnota.

TivoliVredenburg, Centraal Museum, Stadsschouwburg Utrecht

- Met het onderzoek en de adviezen van de Rekenkamer als stevige basis heeft in mei 2016 het Onderzoeks- en Adviesteam TivoliVredenburg onder voorzitterschap van Carolien Gehrels advies uitgebracht over het ondernemingsplan 2017-2020 van Stichting TivoliVredenburg. De raad heeft bij de Voorjaarsnota 2016 ingestemd met het voorgestelde financieel arrangement ('investeringscenario') en extra financiële middelen beschikbaar gesteld voor verlaging van de gebouwgebonden kosten, voor programmering en om met een incidentele bijdrage het weerstandsvermogen te versterken. Met deze extra middelen is een duurzame en gezonde exploitatie van TivoliVredenburg mogelijk gemaakt
- In januari 2016 heeft de gerenoveerde en verbouwde Stadsschouwburg Utrecht de deuren weer geopend voor het publiek. Onder andere de Blauwe Zaal, restaurant Zinding, de Douwe Egbertszaal, het entreegebied en de kantoren zijn vernieuwd, waarmee de SSBU weer volledig geëquipeerd is om het aantrekkelijkste theaterpodium van Utrecht en omstreken te zijn. De Schouwburg heeft in december met Jungle Boek voor het eerst een eigen succesvolle kerstproductie gemaakt in samenwerking met Theater Utrecht, ISH Dance Collective en Jungle by Night
- Het grondig verbouwde Centraal Museum overtrof met 290.000 bezoekers in 2016 ruim haar oude bezoekersrecord dat stond op 160.000.

Leidsche Rijn

- Het Podium Hoge Woerd heeft het eerste volledige jaar gedraaid
- In 2016 heeft een zomerprogramma met een veelheid aan verschillende type activiteiten plaatsgevonden op en rondom het Berlijnplein. Via programmering werken we toe naar placemaking en het creëren van een eigen identiteit voor het gebied. Daarnaast is er een programmaregisseur aangesteld om een inhoudelijke programmastrategie voor de komende jaren op te stellen. Dit alles doen we in aanloop naar een gebouwde culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum.

Diverse projecten

- Wij ondersteunden nieuwe talenten en ontwikkelingen in diverse disciplines met éénmalige subsidies
- In 2016 heeft de Taskforce Utrecht Marketing, bestaand uit vertegenwoordigers van een divers palet aan betrokken organisaties uit de stad, de 'Call to Action: de tijd is rijp voor Utrecht Marketing' van ons college van B en W opgepakt. Dit heeft een mooi ambitiedocument voor de nieuwe organisatie Utrecht Marketing opgeleverd, waar de organisatie in opdracht van ons college van B en W in 2017 mee aan het werk kan
- We hebben in 2016 gezien dat Rotsoord als creatieve hotspot steeds meer vorm krijgt. De HKU is inmiddels in de Pastoe Fabriek getrokken en ook diverse creatieve bedrijven hebben daar hun plek weten te vinden. Cultuur heeft in 2016 een meer vanzelfsprekende plek gevonden in gesprekken over gebiedsontwikkeling zoals bij de vorming van het visiedocument Cartesius-driehoek en de voorbereidingen voor de visie op de Merwede-kanaalzone
- In november is het onderzoek Creativiteit in gebiedsontwikkeling 2016 gestart dat in het tweede kwartaal de resultaten zal opleveren. Ook wordt er meegekeken met de ontwikkelingen binnen het Beurskwartier en de Healthy Urban Quarter. Doel is te onderzoeken in hoeverre de creatieve industrie in dit toekomstige stadscentrum een structurele plek kan krijgen
- Eind 2016 zijn we mede op verzoek van de raad gestart met het onderzoek naar de waarde van kunst en Cultuur voor de stad Utrecht aan de hand van een maatschappelijke kosten- baten analyse. Het onderzoek wordt verricht door de Atlas voor Gemeenten. De resultaten van de eerste fase van het onderzoek zullen in het voorjaar van 2017 worden gepresenteerd.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
10-1-1-1 Programmering en productie	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0
Lasten				
10-1-1-1 Programmering en productie	33.825	33.792	36.327	-2.535
Totaal Lasten	33.825	33.792	36.327	-2.535
Saldo baten en lasten	-33.825	-33.792	-36.327	-2.535
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	1.100	1.100	1.100	0
Onttrekking reserves	1.207	1.186	1.214	28
Saldo na mutaties reserves	-33.718	-33.706	-36.213	-2.507

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Programmering en productie

De gerealiseerde lasten vallen per saldo 2,535 miljoen euro hoger uit dan begroot. Een overschrijding die voor het grootste deel is toe te schrijven aan:

- Een aanvullende subsidie aan TivoliVredenburg van 2,200 miljoen euro om het tekort over 2015 te dekken. Bij de Voorjaarsnota 2015 was reeds besloten om het verwachte tekort 2015 van TivoliVredenburg te compenseren en dit financieel af te dekken door 2,500 miljoen euro in reserve te doteren. Uit de verantwoording 2015 van TivoliVredenburg is gebleken dat het negatieve resultaat 2,200 miljoen euro bedroeg; een voordeel van 0,3 miljoen euro ten opzichte van de eerdere raming en het gereserveerde bedrag
- Een overschrijding van het salarisbudget van in totaal 0,202 miljoen euro door inhuur van personeel in verband met langdurige ziekte en doorlopende salarislasteren van uitvloeiend personeel.
- Doorlopende frictielasten van 0,054 miljoen euro als gevolg van de reorganisatie van Muziekcentrum Vredenburg in 2009
- Extra onderzoekskosten van 0,040 miljoen euro voor de maatschappelijke kosten-baten analyse. Mede op verzoek van gemeenteraad is de eerste fase van dit onderzoek gestart in 2016 door de Atlas voor Gemeenten.

Het saldo wordt veroorzaakt door verschillende kleinere onder- en overbestedingen.

1.2 Utrecht kent een breed, divers samengesteld publiek van kenners en niet-kenners, dat deelneemt aan het culturele leven in de stad, op locaties in zowel de binnenstad als de verschillende wijken

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Percentage Utrechters dat minstens 1x per jaar een culturele activiteit bezoekt	Inwonersenquête	87% (2009)	>85%	83%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1 Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen (in miljoenen)	Jaarverslagen	1,8 (2009)	>1,6 miljoen euro	2,4 miljoen
P1.2.1 Aantal leden van de gesubsidieerde amateurkunst verenigingen	SI-U (subsidie Software-systeem)	3.791 (2009)	>3.500	3721

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Een breed publiek van kenners en niet- kenners, afkomstig uit Utrecht en daarbuiten, neemt deel aan en/of voelt zich betrokken bij het culturele leven in de stad

Een zo divers mogelijk samengesteld publiek, afkomstig uit Utrecht en daarbuiten, neemt in actieve en/of passieve vorm deel aan het culturele leven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Het bevorderen van (actieve) cultuurparticipatie en een brede deelname in het aanbod, zoals geprogrammeerd en geproduceerd door Utrechtse makers/ instellingen

Aandacht voor nieuw talent gaat hand in hand met aandacht voor culturele diversiteit, cultuurparticipatie en cultuur in de wijk. De wijkcultuurhuizen, opgenomen in de Cultuurnota 2013-2016, spelen hierin een belangrijke rol.

Amateurkunst

- De afspraken Cultuurnota 2013-2016 van instellingen gericht op participatie zijn uitgevoerd.
- Vanuit de wijkcultuurhuizen zijn er verschillende activiteiten op het gebied van actieve en passieve amateurkunst georganiseerd. Het aantal verenigingen dat een gemeentelijk basis-subsidie ontving is met een aantal van 130 stabiel gebleven
- ZimiHC heeft in het kader van 100 jaar Jaarbeurs, in juni het landelijke amateurkunstfestival Festival Bombarie georganiseerd
- Twee amateurverenigingen hebben in 2016 in het kader van de cultuurperiode 2017-2020, een meerjaren subsidieaanvraag ingediend hebben. Beide instellingen hebben een positief advies gekregen.

Educatie en participatie

- In november zijn in een slotconferentie voor de culturele sector en het onderwijs de resultaten gedeeld van het ontwikkeltraject Creatief Vermogen. De resultaten komen voort uit kennisdeling van elf culturele instellingen, 24 scholen in het primair onderwijs, Hogeschool voor de Kunsten en het Utrechts Centrum voor de Kunsten, op basis van het werken in de vorm van creatieve partnerschappen. De partners vormen nu een lerend netwerk, geheten 'Creatief Vermogen Utrecht'. De door hen in 2013-2016 ontwikkelde resultaten zijn voor iedereen te vinden op www.creatiefvermogenutrecht.nl
- In 2016 werd in samenspraak met bewoners gewerkt aan de realisatie van diverse kunstprojecten in de binnenstad, Overvecht, Zuilen, Hoograven en Kanaleneiland. De volgende 1,5% kunstprojecten werden onthuld: 'I'll be your mirror' van Giny Vos in de Stadsschouwburg, 'Ik vaar naar waar ik wil' van Matthijs Bosman in Brede school Marco Polo en 'Studio Steltman' van Frank Koolen bij het Gerrit Rietveld College. In samenwerking met Mitros werd het mozaïek van Jan Boon herplaatst bij het Herderplein, Oog in Al. Een bestaand mozaïek van Peter Alma werd herplaatst in OBS Overvecht,

locatie de Watertoren. In Vleuten werd een mozaïek van Harrie Sterk herplaatst. Het kleurige wandkunstwerk van Jan Bons afkomstig van het Dixonpand aan Vredenburg werd gedemonteerd en opgeslagen.

Public Works en kunst in Science Park

- Kunst in het Stationsgebied presenteerde in 2016: Public Works. Zes kunstenaars(duo's) presenteerden een groot(s) nieuw kunstwerk midden in de dynamiek en hectiek van het Stationsgebied. Zij wierpen daarmee een nieuw licht op de openbare ruimte en op ons gebruik ervan. Public Works is tot stand gekomen in dialoog met verschillende kunstenaars én met partners en bedrijven in het Utrechtse stationsgebied als Klepierre, NS, ProRail, Rabbank, SNS en Jaarbeurs. De kunstenaars(duo's) hebben de opdracht gekregen om nieuw werk te ontwikkelen: PolyLester (Gabriel Lester & Martine Vledder), Constant Dullaart, Berend Strik in samenwerking met Aziz Bekkaoui, HeHe (Helen Evans & Heiko Hansen), Sander Breure & Witte van Hulzen en Marcus Coates. De kunstprojecten trokken nationaal en zelfs internationaal de aandacht
- Kunst in het Science Park richtte, mede ter versterking van het internationale profiel, in 2016 het Department of Search op dat een nieuwe manier van onderzoeken introduceert: de methode kunstenaar. Deze methode verbindt, experimenteert, herdenkt, zoekt op onbegane paden en leidt soms tot iets, soms tot niets. Deze nieuwe zoekmethode sluit aan bij het belangrijkste verbindende thema binnen het USP, Healthy Urban Living. Hoe houden we steden en hun inwoners gezond? En hoe kan een mentaliteitsverandering en andere blik op de wereld worden gerealiseerd? Het eerste programma van 'Department of Search' is: 'Zero Footprint Campus'. Twaalf internationale kunstenaars gaan gedurende het academiejaar artistiek onderzoek doen naar de (on)mogelijkheden van een zero footprint. In 2017 komen de zoektochten van de kunstenaars tot een eindtentoonstelling.

Diverse projecten

- Stichting Cultuurpromotie Utrecht is per 1 januari 2017 onder leiding van de nieuwe directeur samen gegaan met Toerisme Utrecht in Utrecht Marketing. In 2016 is door de Taskforce Utrecht Marketing, bestaand uit vertegenwoordigers van belangrijke stakeholders in de stad, gewerkt aan een ambitedocument dat het uitgangspunt van deze nieuwe organisatie is. De bestaande activiteiten gericht op bewoners en bezoekersmarketing worden op minstens hetzelfde niveau voortgezet en daar worden nieuwe taken (onder andere gemeentelijke taken die worden overgedragen) en de doelgroepen bedrijven en talent aan toegevoegd.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
10-1-2-1 Participatie	0	0	768	768
Totaal Baten	0	0	768	768
Lasten				
10-1-2-1 Participatie	5.199	5.354	5.965	-612
Totaal Lasten	5.199	5.354	5.965	-612
Saldo baten en lasten	-5.199	-5.354	-5.197	157
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-5.199	-5.354	-5.197	157

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Participatie

De gerealiseerde lasten vallen 0,612 miljoen euro hoger uit dan begroot. Deze overschrijding wordt per saldo veroorzaakt door:

- Extra kosten van 0,768 miljoen euro voor de kunstmanifestatie 'Public Works' die in 2016 plaatsvond in het stationsgebied. Deze extra kosten zijn volledig gedekt uit de gerealiseerde (fonds)bijdragen voor de kunstmanifestatie
- Een onderbesteding van 0,101 miljoen euro doordat Firma Media haar activiteiten heeft gestaakt en daardoor is weggevallen als meerjarige subsidierelatie.

Het saldo wordt veroorzaakt door verschillende kleinere onder- en overbestedingen.

De baten vallen per saldo 0,768 miljoen euro hoger uit dan begroot. De volledige som aan baten bestaat uit gerealiseerde (fonds)bijdragen voor de financiering van het project 'Public Works'. Met deze bijdragen zijn de helft van de totale kosten van 'Public Works' gefinancierd.

1.3 De culturele betekenis maakt Utrecht tot een aantrekkelijke stad, zowel lokaal, nationaal als internationaal

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.3.1 Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod	Atlas voor Gemeenten	3 (2009)	2	2

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.3.1 Aantal buitenlandse bezoekers	Toerisme Utrecht	241.000 (2013)	>241.000	312000

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.3.1

Het vergroten van de lokale en (inter)nationale culturele betekenis van Utrecht

Cultuur werkt als een magneet, zowel binnen als buiten de stadsgrenzen, voor onder andere bewoners, kunstenaars, bezoekers, ondernemers. Mede dankzij het rijke culturele aanbod behoort Utrecht met Amsterdam tot de twee meest aantrekkelijke steden van het land. Deze positie willen wij graag behouden, versterken en ook internationaal aan betekenis laten winnen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Het faciliteren van een breed scala aan culturele activiteiten die bijdragen aan de verdere profilering van Utrecht, als (inter)nationale stad van kennis en cultuur

Wij ondersteunden aansprekende projecten, die het internationale profiel van Utrecht, als stad van kennis en cultuur versterken en de positie van Utrecht, binnen de (internationale) creatieve economie, bevorderen. Wij hebben ons hierbij met name op internationaal georiënteerde activiteiten gericht, die de Utrechtse creatieve sector artistiek op een hoger plan kunnen brengen en bijdragen aan de ontwikkeling van Utrechts talent.

Investeringsen

- We hebben in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling een bijdrage geleverd aan de verbouwing van Het Huis waarmee de entree is opgeknapt en de akoestiek in de foyers is verbeterd en we zijn betrokken bij de zoektocht van een nieuwe locatie voor Kytopia en BAK
- We zijn in 2016 een onderzoek gestart naar de behoefte van creatieve makers in de stad. De resultaten hiervan worden in de loop van 2017 verwacht
- In 2016 is aan het Centraal Museum een bijdrage geleverd voor de financiering van het restauratieplan van de collectie die het Centraal Museum beheert, waarmee de gemeentelijke collectie weer op orde gebracht wordt.

(Internationale) Projecten, conferenties en residenties

- Wij hebben ons ingezet om de veelheid van (inter)nationale festivals te behouden en uit te bouwen. Dit in de context van een reeks hoogtepunten in de komende jaren, 100 jaar Jaarbeurs en 100 jaar De Stijl (2017), Europese Brassband Kampioenschappen (2018) en 900 jaar Stadsrechten (2022).
- Zimihc heeft een verrassend stedelijk fringe-programma georganiseerd rondom de eerste Europese Kampioenschappen voor Harmonie Orkesten (ECWO) die in mei hebben plaatsgevonden in het Muziekcentrum Tivoli/Vredenburg. De voorbereiding op de internationale WASBE (World Association of Symphonic Bands and Ensembles) Conferentie in juli 2017 en de Europese Brassband Kampioenschappen in mei 2018 in Utrecht zullen plaatsvinden, is te hand genomen. In het kader van het traject Utrecht zingt zijn ook een aantal, activiteiten gerealiseerd waaronder de Conferentie van Cross the Line. In samenwerking met de European Choral Association/Europa Cantat en 9 andere organisaties in Europa heeft ZIMIHc met succes, met het project "Sing Me In - Collective Singing in the Integration Process of Young Migrants", een beroep gedaan op de subsidiemogelijkheden van het Erasmus Plus – Youth Programme van de Europese Unie.
- Dankzij het programma Residenties in Utrecht zijn (inter)nationale kunstenaars en wetenschappers in verbinding gebracht met uiteenlopende Utrechtse organisaties, wat leidde tot een reeks bijzondere ontmoetingen en uitwisselingen tussen de werelden van kunst en cultuur, onderwijs, wetenschap en maatschappelijke voorzieningen.
- Met succesvolle internationale conferenties als de Creative Makers Conference (film, animatie en games), International Computer Music Conference (Gaudeamus, HKU en TivoliVredenburg) en Cartoon Business (Nederlands Filmfestival en Holland Animation Film Festival) heeft Utrecht zich kunnen presenteren als interessante en spannende stad van ontmoeting en kennisdeling op hoog internationaal niveau.
- In 2016 is een opdracht verstrekt aan Toerisme Utrecht voor de realisatie van het projectplan voor het themajaar 100 jaar De Stijl 'Mondriaan to Dutch Design' in 2017. Hiermee wordt bijgedragen aan het versterken van de internationale profilering van Utrecht en Amersfoort met als doel meer nationale en internationale toeristen te trekken.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verskil actueel / realisatie
Baten				
10-1-3-1 Internationalisering	2	2	15	13
Totaal Baten	2	2	15	13
Lasten				
10-1-3-1 Internationalisering	1.743	1.740	1.861	-121
Totaal Lasten	1.743	1.740	1.861	-121
Saldo baten en lasten	-1.741	-1.738	-1.846	-108
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	2	2	0	2
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-1.743	-1.740	-1.846	-106

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Internationalisering

De gerealiseerde lasten vallen per saldo 0,121 miljoen euro hoger uit dan begroot. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door:

- Een overbesteding op het subsidiebudget voor internationale projecten waaruit onder andere de bijdrage van 0,08 miljoen euro is gefinancierd voor marketing van Het Stijljaar 2017 door Toerisme Utrecht.
- Een subsidie aan het Nederlands Film festival voor het project 'Cartoon Business' die voor 0,015 miljoen euro is gefinancierd met bijdragen van derden.

Het saldo wordt veroorzaakt door verschillende kleinere onder- en overbestedingen.

De baten vallen per saldo 0,013 miljoen euro hoger uit dan begroot door de realisatie van bijdragen van de Hoge school voor de Kunsten en Stichting Economic Board Utrecht voor het project 'Cartoon Business' van in totaal 0,015 miljoen euro.

Sport

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht staat jouw talent centraal.

In 2016 is een nieuwe Sportnota vastgesteld. Deze sportnota bouwt voort op de visie sport die in 2015 samen met de partners in de stad is ontwikkeld. Ook de input voor de sportnota is opgehaald bij en besproken met partners in de stad en sportexperts. Hiervoor is onder andere een druk bezocht stadsgesprek georganiseerd. De sportnota geeft een doorkijk naar de periode 2017-2020 en omschrijft welke acties gepland staan om de sport en beweegdeelname in Utrecht te stimuleren, hoe om te gaan met de groei van de stad en een efficiënter gebruik van de sportaccommodaties. In aansluiting op de sportnota heeft de gemeenteraad een nieuwe opzet voor de begroting Sport goedgekeurd, met aangepaste doelstellingen en indicatoren. Utrecht was met het Spoorwegmuseum gast stad voor het Tata Steel Chess Tournament met deelname van de beste schakers ter wereld en een uitgebreid side – event programma met de Utrechtse schaakverenigingen en scholen. Tevens was Utrecht gast stad van de Nationale Sportweek met vele leuke activiteiten zoals de Domtorenloop om Utrechters te stimuleren tot sporten en bewegen. Een groot aantal Utrechtse sporters deed mee aan de Olympische spelen in Rio de Janeiro. Vier van hen kwamen thuis met medailles. Daarnaast vond de nationale ontvangst en huldiging van alle deelnemers aan de Paralympische spelen plaats in Utrecht. Op de uitvraag voor de nieuwe beleidsregel combinatiefunctionarissen zijn bijna twee keer zoveel aanvragen binnengekomen dan we konden honoreren. Er zijn 18 formatieplaatsen toegekend voor 20 verschillende sporten. We blijven inzetten op het efficiënt gebruik van de sportaccommodaties om zoveel mogelijk Utrechters te kunnen laten sporten met de beschikbare capaciteit. De gymzalen zijn voorzien van gecodeerde ontsluiting waardoor gebruikers niet meer de sleutel op hoeven te halen. We hebben een nota van uitgangspunten voor het nieuwe tarievenbeleid opgesteld en een concept voorstel met nieuwe tarieven gepresenteerd aan de gebruikers. Het college van B en W zal het nieuwe tarievenbeleid sportaccommodaties in april ter besluitvorming aan de raad voorleggen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Sportnota 2011-2016](#) (pdf, 2,1 MB)
- [Notitie Professionalisering in de Sport / Sport en bewegen in de buurt](#) (2012) (pdf, 2,6 MB)
- Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed, inclusief Meerjaren-nota kapitaalgoederen (zie programma Vastgoed)
- [Discussienotitie wachtlijsten sport](#) (2013) (pdf, 341 kB)
- [Taskforce bezuinigingsvoorstellen Sport - eindrapportage](#) (2013) (pdf, 0,9 MB)
- [Meerjaren huisvestingsplan veldsport 2014-2020](#) (pdf, 364 kB)
- [Meerjaren huisvestingsplan binnensport 2015-2020](#) (pdf, 370 kB)
- [Utrecht Sport, de Utrechtse sportvisie op weg naar 2020](#) (pdf, 266 kB)
- [Sportnota 2017-2020](#) (pdf, 6,1 MB)

Plannen, ontwikkelen en exploiteren van voldoende kwalitatief goede voorzieningen

1.1 Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke basisvoorzieningen

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 Tevredenheid bewoners over sportvoorzieningen	Inwonersenquête	71% (2008)	75%	72%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1 Aantal basisvoorzieningen	Telling Utrechtse Vastgoed organisatie (UVO)	101 (2008)	103	104

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Meer inwoners zijn tevreden over de sportvoorzieningen in de stad

Bij de meting in de inwonersenquête is de tevredenheid van bewoners iets gedaald: van 74% in 2015 naar 72% in 2016. Hiervoor is geen duidelijke verklaring. We hebben het nieuwe digitale verhuursysteem geëvalueerd aan de hand van de dagelijkse reacties. Het aantal reacties is flink afgenomen. De informatievoorziening over de sportaccommodaties op Utrecht.nl is in 2016 opnieuw ingericht. We hebben het klanttevredenheidsonderzoek per accommodatie verbeterd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Plannen en ontwikkelen van kwalitatief goede voorzieningen

We hebben het plein 'roeien' georganiseerd om input op te halen bij gebruikers en belanghebbenden van het Merwedekanaal voor beantwoording van motie 130. De mogelijkheden voor een tweede roeiaccommodatie op het Befu-terrein zijn onderzocht. Roeivereniging Viking heeft voornamelijk ervoor gekozen in de Driewerf te blijven. De drie roeiverenigingen maken samen plannen voor renovatie en aanpassing van de Driewerf gericht op het creëren van meer ruimte voor het toegenomen aantal leden, de aanpak van achterstallig onderhoud en het vergroten van de duurzaamheid van de accommodatie. Op sportpark Rijnvliet zijn twee nieuwe hockeyvelden gerealiseerd waar een nieuwe hockeyvereniging, HC Rijnvliet, haar thuisbasis heeft gevonden. HC Kampong en MHC Fletiomare hebben samen drie blaashallen op hun kunstgrasvelden gerealiseerd waar een deel van hun leden in de winter traint en competitie speelt. Ook in de Sportbox en het Disaster Home wordt in de winter gehockeyd door Utrechtse hockeyverenigingen. Deze initiatieven geven ruimte in de sporthallen voor de zaalsporten die deze het jaar rond gebruiken. De raad heeft vier ton beschikbaar gesteld voor extra kunstgrasvelden. Het uitzetten van een prijsvraag heeft geleid tot ondernemerschap en creativiteit bij deelnemende verenigingen. Een team van experts heeft de verschillende pitches beoordeeld. Inmiddels zijn twee kunstgrasvelden gerealiseerd met medefinanciering door de verenigingen. In 2017 wordt het derde veld opgeleverd. In nauwe afstemming met een klankbordgroep van gebruikers is een nota van uitgangspunten opgesteld voor een nieuw tarievenbeleid voor de sportaccommodaties. In november zijn alle vaste gebruikers geïnformeerd over het voorgenomen besluit en de voorlopige tarieven. Op basis van de reacties van verenigingen en overige gebruikers wordt een voorstel aan de raad voorbereid in het voorjaar van 2017. Er zijn zes gymzalen opgeleverd bij scholen die vanuit het Masterplan Primair Onderwijs vervangende nieuwbouw hebben betrokken. In Leidsche Rijn Centrum is een nieuwe gymzaal gerealiseerd. De herontwikkeling van het sportpaviljoen op sportpark Fletiomare Oost heeft vertraging opgelopen, maar de bouw is inmiddels gestart. De financiering van het Nationaal Hockeycentrum bij Kampong is rond, de bouw van het nieuwe clubhuis en het herpositioneren van enkele velden zijn gestart. Het subsidieproces voor beheer, onderhoud en recreatief medegebruik van de volkstuinten is naar tevredenheid van alle betrokkenen vereenvoudigd.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
11-1-1-1 Basisvoorzieningen	0	0	7	7
Totaal Baten	0	0	7	7
Lasten				
11-1-1-1 Basisvoorzieningen	753	782	799	-18
Totaal Lasten	753	782	799	-18
Saldo baten en lasten	-753	-782	-793	-11
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	38	38	38	0
Saldo na mutaties reserves	-715	-744	-755	-11

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Basisvoorzieningen

Toelichting op de baten en lasten is niet van toepassing.

Onttrekking aan de reserve dient ter dekking van rente en afschrijving op sportvoorzieningen in de openbare ruimte.

1.2 Utrechtse zwembaden van goede kwaliteit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.2.1 Gemiddeld cijfer klanttevredenheidsonderzoek zwembaden	Onderzoek UVO	7.2 (2008)	7.4	7.3

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.2.1 Bezoekersaantal zwembaden	Telling UVO	716.000 (2012)	743.000	705.000
P1.2.1 Lengte inschrijfflijst voor instructiezwemmen	Telling UVO	3-6 maanden	2-5 maanden	2,7 maand

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.2.1

Stabiliseren van het bezoekersaantal van de vier Utrechtse zwembaden

Het aantal bezoekers van de zwembaden is 705.000. Dit is in vergelijking met 2015 een daling van 19.000 bezoekers. Dit wordt veroorzaakt door een teruglopend aantal recreatieve bezoekers aan Den Hommel met als reden deels de zomersluiting in verband met de (technische) renovatie van het bad. Daarnaast is het aantal deelnemers schoolzwemmen gedaald. Daar tegenover is een stijging van het aantal deelnemers aan banenzwemmen waarvoor het aanbod is uitgebreid. Ook heeft het leeszemmen geleid tot hogere inkomsten. Het aantal bezoekers van zwembad De Krommerijn in de acht maanden van exploitatie door de Stichting is 168.000. We willen deze bezoekcijfers voor de Programmabegroting 2018 meenemen in de indicator. Het college van B en W heeft motie 261 Zwemvaardigheid Utrechtse kinderen overgenomen die ingaat op het achterblijven van de zwemvaardigheid in een aantal wijken. Hierover wordt in 2017 gerapporteerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Exploitatie en beheer vier Utrechtse zwembaden naar tevredenheid bezoekers

Binnen het netwerk zwemmen is gezocht naar creatieve oplossingen om tot een optimale bezetting van het zwemwater te komen. Dit heeft geleid tot kleine aanpassingen in de programmering. Voor de visie op zwemmen zijn de doelstellingen opgesteld en is samen met de gebruikers van de zwembaden verkend welke belangen de verschillende partijen hebben. Het visiedocument wordt in 2017 ter besluitvorming voorgelegd. Conform het besluit over de Taskforce Sport zijn de tarieven van de zwembaden met 3,3% gestegen. Met Zwemvereniging Utrecht hebben we verkend of zelfbeheer van de ondersteunende horeca in De Kwakel haalbaar was. De vereniging heeft besloten hier voorlopig niet aan te beginnen. Inmiddels is met een aanbesteding een nieuwe pachter gevonden voor deze horecavoorziening.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Lengte van aanmeldingenlijst voor instructiezwemmen

De gemiddelde wachttijd om te kunnen starten met instructiezwemmen is vanaf het bereiken van de vijfjarige leeftijd gemiddeld 2.7 maanden. Hiermee is de doelstelling tussen de twee en vijf maanden wachttijd bereikt.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
11-1-2-1 Zwembaden	3.561	4.041	4.189	148
Totaal Baten	3.561	4.041	4.189	148
Lasten				
11-1-2-1 Zwembaden	9.230	10.279	11.149	-869
Totaal Lasten	9.230	10.279	11.149	-869
Saldo baten en lasten	-5.668	-6.238	-6.959	-721
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	120	120	186	66
Saldo na mutaties reserves	-5.548	-6.118	-6.773	-656

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Zwembaden

De baten zijn hoger door onder andere een toename van het lezwemmen (0,102 miljoen euro). Hier staan hogere lasten tegenover. De stijging van de lasten wordt veroorzaakt doordat we meer hebben uitgegeven aan onderhoud en energiebeperkende maatregelen (0,894 miljoen euro) en hogere exploitatielasten (0,130 miljoen euro). Hier staat tegenover dat de kapitaallasten dalen (0,155 miljoen euro) als gevolg van vrijval van kapitaallasten. Voor het onderhoud is het volgende gedaan: bij de zwembaden Krommerijn en De Kwakel is het dak gerenoveerd en zijn zonnepanelen geplaatst, in zwembad Fletiomare is het badwatermonitoringssysteem geautomatiseerd en bij zwembad Den Hommel heeft regulier groot onderhoud plaats gevonden. Daarbij is een energieverbruik verbeterde luchtbehandelingsinstallatie (BAOBT) gerealiseerd. De hogere onttrekking dient ter dekking van de hogere kapitaallasten van de nieuwe investeringen.

1.3 Utrechtse sportparken en sporthallen van goede kwaliteit

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.3.1 Bezettingsgraad buitenaccommodaties	Telling UVO	77% (2008)	79%	78%
E1.3.2 Bezettingsgraad binnenaccommodaties	Telling UVO	59%	65%	45%

Toelichting: Voor de programmabegroting 2017 is een nieuwe rekenmethode bezetting binnensport ingevoerd. De realisatie 2016 is op basis van de nieuwe rekenmethode gedaan en dus niet te vergelijken met de doelstelling die nog in de PB 2016 werd opgenomen.

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.3.1 Sportoppervlak realisatie / renovatie per jaar in m2	Meting UVO	62.000 (2008)	70.000	149.500
Toelichting: 2 extra hockeyvelden en de omzetting van gras naar kunstgras van de velden vanuit de prijsvraag				
P1.3.2 Aantal sporthallen ingericht naar eisen NOC*NSF	Telling UVO	14 (2008)	16	

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.3.1

In stand houden van de kwaliteit van sportparken en atletiekbanen volgens de normen en eisen van het NOC*NSF

In 2016 hebben we een inhaalslag gemaakt bij het uitvoeren van onderhoud. Dit was nodig omdat er vertraging was opgelopen bij het aanbestedingsproces van onderhoud. Waar mogelijk zijn bij het uitvoeren van onderhoud ook duurzaamheidsmaatregelen toegepast . bij sport- en gymzalen zoals verbetering dakisolatie, zonnepanelen en energiezuinige verlichting.

Effectdoelstelling E1.3.2

Handhaven van het kwaliteitsniveau van de sporthallen die ingericht zijn naar de normen en eisen van het noc*nsf

In het klanttevredenheidsonderzoek zijn de sporthallen beoordeeld met een 7,6. In 2016 is sporthal Hoograven gerenoveerd: vervangen douches/tegels in de kleedkamers, schilderwerk in het ontvangstgedeelte, nieuwe plafondplaten en linoleum. Het sportgedeelte volgt nog.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Realiseren en renoveren van velden en de mogelijkheden benutten voor aanleg van nieuwe ondergronden

In het kader van efficiënt gebruik van sportparken is HMS verhuisd van Overvecht Noord naar Zuilenselaan. Samen met gemeente Stichtse Vecht en de Provincie wordt gezocht naar een herontwikkeling van de sportruimte in relatie tot het uitbreiden van de rode contour. Op sportpark Vechtzoom heeft voetbalvereniging DSO haar accommodatie overgedragen aan de gemeente en is een nieuwe buurtsportvereniging opgericht die bij kan dragen aan een hogere sportparticipatie voor Overvecht. In 2016 is de bestemming van sportparken verruimd met de mogelijkheid van maatschappelijke activiteiten. Hierdoor kunnen behalve sport ook andere bewonersactiviteiten in sportkantines plaatsvinden. Aanpassing van de bestemming wordt bij de reguliere actualiseringen voor zover de situatie het toestaat toegepast. Tijdens de berichtgeving over eventueel nadelige effecten van rubbergranulaat in kunstgrasvelden en de uitkomsten van het onderzoek door het RIVM heeft de gemeente korte communicatielijnen onderhouden met de betrokken verenigingen. Op basis van een nieuw onderzoek van het Mulier instituut over de capaciteitsbehoefte voor voetbal, hockey en tennis zijn gesprekken met de verenigingen gehouden over wensen en mogelijkheden. Er is een goede samenwerking met Olympos waardoor hockeyvereniging UNO haar activiteiten heeft kunnen verplaatsen naar de hockeyvelden van Olympos en de studenten rugbyers USRS tijdelijk trainen op sportpark Overvecht.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Exploitatie en beheer van vijftien sporthallen naar tevredenheid bezoekers

In september 2016 is sporthal Lunetten overgedragen aan de Stichting Sporthal Lunetten die het beheer en de exploitatie overneemt van de gemeente. De basketbalverenigingen Cangeroes en Amazone vinden hier hun thuisbasis, maar ook de verenigingssport uit de wijk blijft welkom. De zaalverdelingscommissie heeft samen met de VSU en de gemeente de criteria voor prioritering en werkwijze bijgesteld. De nieuwe prioritering geeft meer mogelijkheden voor sporten die het jaar rond gebruik maken van de sporthallen. Hierdoor zullen de sporthallen efficiënter gebruikt kunnen worden. Voor de toegang tot de gymzalen is in 2016 een digitaal systeem geïntroduceerd. Gebruikers hoeven geen sleutel meer op te halen, maar kunnen met een code de gymzaal ontsluiten.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving		Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten					
11-1-3-1	Buitenaccommodaties	1.394	1.654	1.581	-74
11-1-3-2	Binnenaccommodaties	2.835	2.835	3.165	331
Totaal Baten		4.229	4.489	4.746	257

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Lasten				
11-1-3-1 Buitenaccommodaties	10.282	9.438	9.185	253
11-1-3-2 Binnenaccommodaties	10.561	10.609	10.323	286
Totaal Lasten	20.843	20.048	19.508	539
Saldo baten en lasten	-16.614	-15.558	-14.762	796
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	48	1.434	1.434	0
Onttrekking reserves	1.724	1.724	1.887	162
Saldo na mutaties reserves	-14.938	-15.268	-14.309	959

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Buitenaccommodaties

De baten zijn lager door minder verhuur onroerend goed (0,074 miljoen euro). De lagere lasten worden veroorzaakt door enerzijds hogere onderhoudslasten aan gebouwen en installaties op de sportparken (0,189 miljoen euro) en anderzijds lagere kapitaallasten als gevolg van volledige afschrijving (0,442 miljoen euro). De hogere onttrekking dient ter dekking van de hogere kapitaallasten van de nieuwe investeringen.

Binnenaccommodaties

De baten zijn hoger doordat met name de onderwijsinstellingen meer sporthal reserveringen hebben gedaan (0,229 miljoen euro), hogere overige huisvestingopbrengsten (0,042 miljoen euro) en hogere pachttopbrengsten (0,059 miljoen euro). De lasten zijn lager doordat er lagere kapitaallasten zijn als gevolg van volledige afschrijving (0,168 miljoen euro) en de onderhoudslasten (0,156 miljoen euro). Hier staat tegenover dat de exploitatielasten hoger zijn (0,038 miljoen euro). De hogere onttrekking (0,064 miljoen euro) dient ter dekking van de hogere kapitaallasten van de nieuwe investeringen.

Zoveel mogelijk Utrechters sporten en bewegen en vinden en ontwikkelen zo hun eigen talent

2.1 Meer Utrechters sporten en bewegen in een goede sportinfrastructuur bij verenigingen (vooral in de Krachtwijken).

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1 Sportdeelname $\geq$ 16 jaar	Utrecht monitor	68%	71%	70%
E2.1.2 Jeugdsportdeelname Noordwest	Jeugdmonitor	67%	75%	75%
E2.1.2 Zuidwest	Jeugdmonitor	62% 2008	70%	67%
Toelichting: Deze cijfers zijn gebaseerd op de jeugdmonitor 2015-2016 en dezelfde als in de Verantwoording 2015. Begin 2018 zijn de nieuwe cijfers bekend.				
E2.1.2 Jeugdsportdeelname Overvecht	Jeugdmonitor	55% 2008	72%	63%
E2.1.3 Tevredenheid sportvoorzieningen in de wijk	Utrecht Monitor	51% (2008)	65%	62%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Verenigingen met vernieuwende sportconcepten	Meting VSU	4 (2012)	10	12
P2.1.2 Solarship / Jeugdkaderopleidingen	Meting VSU	7 (2012)	12	12

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

Meer Utrechters vanaf zestien jaar doen regelmatig aan sport

Het aantal Utrechters dat regelmatig sport is gelijk gebleven ten opzichte van 2015.

Effectdoelstelling E2.1.2

Meer kinderen in Krachtwijken doen aan sport en zijn lid van een vereniging

Van de Utrechtse kinderen in groep 7 en 8 van de basisschool is 83% lid van een sportvereniging. In de krachtwijken ligt dit lager, in Overvecht is de sportdeelname gedaald tot 63%. Uit een eerste beknopt onderzoek onder een aantal leerlingen uit de groepen 7 en 8 blijken de belangrijkste redenen hiervoor: geen tijd, andere interesses, geen zin, onduidelijkheid, te duur en reistijd. We gaan dit verder onderzoeken en komen in september 2017 terug met een rapportage.

Effectdoelstelling E2.1.3

Urechters zijn tevreden over de sportvoorzieningen (gebruik en aanbod) in hun wijk en/of buurt

Iets minder Utrechters dan vorig jaar waren tevreden over de sportvoorzieningen in hun wijk. Behalve de gemeentelijke accommodaties kunnen Utrechters ook van andere sportvoorzieningen gebruik maken. De inline skaters van Disaster stellen hun accommodatie open voor diverse andere sporters en geven clinics voor scholen. Onder andere voor het speciaal onderwijs. En ook de Sportbox biedt ruimte voor beachvolleybal, streetball, bossaball en geeft clinics voor scholen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Stimuleren en ondersteunen van vernieuwende concepten binnen sportverenigingen en sportinfrastructuur

Er is een aantal vernieuwende sportconcepten gestart zoals robeskipping bij Longa, walking voetbal voor 60-plussers en Box-Lacross in het Disaster Home.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname van de jeugd

Op basis van de vernieuwde uitvraag combinatiefunctionarissen zijn 32 formatieplaatsen aangevraagd. Een commissie heeft de aanvragen beoordeeld wat heeft geresulteerd in achttien toegekende formatieplaatsen (waarvan één formatieplaats wordt ingezet voor coördinatie) voor twintig verschillende sporten. Bij de atletiekbaan Overvecht is in 2016 een nieuwe buurtsportclub gestart in samenwerking met Harten voor Sport en Wijk & Co. Voor een combinatie van sport en weerbaarheid zijn Fighting for Power en Colosseum gestart. De eerste speciaal voor meiden en vrouwen. Het uitbreiden van voetbal voor jeugd op zondag om wachtlijsten terug te dringen is nog onvoldoende van de grond gekomen. Er is nog te weinig animo voor deelname uit de regio om tot een aantrekkelijke competitie voor de zondag te komen. De wachtlijsten hockey zijn verkleind door de start van nieuwe verenigingen HC Rijnsweerd en

HC UNO. Tijdens de landelijke coming-out-day heeft basketbalvereniging UBALL een dag georganiseerd om aandacht te hebben voor de acceptatie van lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders binnen de sport. Dertien verenigingen hebben de regenboogvlag gehesen op deze dag. In 2016 zijn twee verenigingen ondersteund met een verenigingstraject om tot een goed plan te komen voor hun maatschappelijke inzet. Het netwerk Sport doet meer (voorheen Vitaal+) en wordt ondersteund door de VSU en is in 2016 drie keer bij elkaar gekomen op verschillende thema's. De samenwerking met de buurtteams is versterkt, er zijn meer doorverwijzingen naar sport vanuit de buurtteams gekomen.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Realiseren van een goed gebruik van sportvoorzieningen in wijk en/of buurt

Met het vernieuwde onderzoek van het Mulier instituut brengen we de capaciteitsbehoefte voor voetbal, hockey en tennis opnieuw in beeld. De hockeybond heeft ook een onderzoek laten uitvoeren voor Utrecht en de omliggende gemeenten. Buurthockeyclub UNO is een echte vereniging geworden en focust zich vooralsnog op jeugd. Zij maken gebruik van de hockeyvelden op Olympos, wat een mooi resultaat is van de samenwerking met de studentensport.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
11-2-1-2 Jeugdsportdeelname	0	0	3	3
Totaal Baten	0	0	3	3
Lasten				
11-2-1-1 Sportdeelname groter of gelijk 16 jaar	898	918	942	-24
11-2-1-2 Jeugdsportdeelname	995	1.307	1.371	-64
11-2-1-3 Sportvoorzieningen wijk/buurt	156	169	156	12
Totaal Lasten	2.049	2.394	2.469	-76
Saldo baten en lasten	-2.049	-2.394	-2.466	-72
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.049	-2.394	-2.466	-72

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Sportdeelname groter of gelijk 16 jaar

Toelichting op de baten en lasten is niet van toepassing.

Jeugdsportdeelname

Hogere lasten dan begroot voor subsidie Buurtsportcoaches, uitvoering van de Nationale Sportweek en door belaste overhead.

Sportvoorzieningen wijk/buurt

Toelichting op de baten en lasten is niet van toepassing.

2.2 Utrechters met een beperking hebben voldoende mogelijkheden tot sporten

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1 Aantal verenigingen met specifiek aanbod	Consulent aangepast	23 (2012)	36	37

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1 Aantal verenigingen met OGGZ aanbod	Consulent aangepast	1 (2012)	6	8

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.2.1

Meer mogelijkheden voor sporten voor mensen met een beperking

Het aantal verenigingen met specifiek sportaanbod is gestegen naar 37. Het aantal verenigingen met (O)GGZ aanbod is uitgekomen op acht verenigingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Faciliteren en ondersteunen van initiatieven voor een breder sportaanbod voor mensen met een beperking

Ter voorbereiding op het stadsgesprek voor de Utrechtse Sportnota is een bijeenkomst sporten en bewegen naar vermogen georganiseerd in revalidatiecentrum De Hoogstraat. Deze bijeenkomst heeft het netwerk versterkt. Tijdens de nationale sportweek is aangepast sporten gepromoot, onder andere met Rio-Reinaerde, een duo-fietsstocht en vele activiteiten bij verenigingen. De paralympische sporters die in Rio zijn uitgekomen voor Nederland kregen een warm onthaal in Tivoli Vredenburg en de medaillewinnaars zijn gehuldigd. Ook is een nieuwe sportvereniging opgericht speciaal voor kinderen met een beperking, Only Friends Utrecht. De app van het Mulier Instituut om de toegankelijkheid van sportaccommodaties te verbeteren wordt niet doorontwikkeld. De pilot waar Utrecht aan meedeeld heeft onvoldoende resultaat opgeleverd. De consulenten aangepast sporten zijn per 1 juli in dienst van Harten voor Sport, waar zij in samenwerking met de beweegmakelaars en buurtteams mensen met een beperking ondersteunen bij het vinden van een passende sport. Om ouderen ook te ondersteunen in hun sport- en beweegvragen werken de beweegmakelaars van Harten voor Sport samen met het SAMEN, en partnerorganisaties zoals Axxion continu en Careyn. Ook faciliteren ze specifieke activiteiten in de wijken.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
11-2-2-1 Sporten voor mensen met een beperking	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0
Lasten				
11-2-2-1 Sporten voor mensen met een beperking	257	274	274	0
Totaal Lasten	257	274	274	0
Saldo baten en lasten	-257	-274	-274	0
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-257	-274	-274	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Sporten voor mensen met een beperking

Toelichting op de baten en lasten is niet van toepassing.

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor topsport, topsporters en topsporttalenten

3.1 Bevorderen van topsport – talentontwikkeling door het versterken van de topsport(infra)structuur en faciliteren van (top)sportevenementen

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E3.1.1 Aantal netwerkbijeenkomsten	Meting Sport	5 (2013)	5	5

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P3.1.1 Ondersteuning topsporters	VSU	75 (2013)	75	75

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E3.1.1

Meer samenwerking met partners bij de ontwikkeling van de topsport(infra)structuur en (top)sportevenementen in de stad

Het kernsportbeleid is geëvalueerd. Samen met VSU en verenigingen met topsport(ambities) is het topsportverenigingsbeleid ontwikkeld dat in de sportnota is vastgelegd. Het platform Topsportcorridor Oost is omgezet naar het Utrechts Talent Centrum (UTC). Het UTC oriënteert zich niet alleen op Utrecht Oost, maar onderzoekt ook andere plekken in de stad waar de sport elkaar kan versterken op gebied van topsport en talentontwikkeling. De VSU heeft opnieuw de uitreiking van de Utrechtse Sportprijzen georganiseerd; de prijs voor en door de Utrechtse sport.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Behouden en uitbreiden van (top)sportevenementen, ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalenten en vestiging talentencentra

In januari was het Utrechtse Spoorwegmuseum het decor van het Tata Steel Chess on Tour. Op het programma stond onder andere de wedstrijd tussen de Nederlander Anish Giri en wereldkampioen Magnus Carlsen. Tegelijkertijd namen 400 Utrechtse scholieren deel aan het schoolschaak toernooi. Utrecht was gaststad voor de Nationale Sportweek die sportief werd gestart met een openingsrun. Gedurende de week hebben vele sportverenigingen activiteiten georganiseerd om Utrechtse inwoners kennis te laten maken met hun sport. Een sportkaravaan trok door de stad, er was een sportcongres in de Jaarbeurs, vele dappere lopers zijn de trappen van de Dom opgerend en de Sportweek werd afgesloten met het Sportweek Festival in het Griftpark. Op 8 november is het wedstrijdschema voor WEURO 2017 (EK Vrouwenvoetbal 2017) bekendgemaakt. In stadion Galgenwaard wordt de openingswedstrijd gespeeld, Nederland-Noorwegen, en nog drie groepswedstrijden. Vanuit de legacy van de Grand Départ van de Tour de France in Utrecht is het eerste Festival du Veló georganiseerd. Het Regionaal Trainingscentrum (RTC) shorttrack is geaccrediteerd, en gestart op de Vechtsebanen. Top Judo Utrecht opteert voor een RTC judo in Utrecht voor de regio midden Nederland. Het NTC Waterpolo heeft een nieuwe accreditatie voor de komende vier jaar ontvangen. Tijdens de Olympische Spelen in Rio hebben veel Utrechtse sporters hun prestaties neergezet. Dit heeft geresulteerd in vier medailles. De burgemeester en wethouder Paulus Jansen hebben Dafne Schippers, Monica Lanz, Inge Janssen, Laurien Leurink, Kaj Hendriks en Paralympische topsporters Peter Kooij en Annelies van de Bilt gehuldigd voor de bijzondere prestaties in Rio. Bij het WK zwemmen is de Utrechtse Jesse Puts wereldkampioen 50 meter vrije slag geworden. Hij heeft voor deze prestatie de sportpenning ontvangen.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
11-3-1-1 Bevordering topsport	0	0	241	241
Totaal Baten	0	0	241	241
Lasten				
11-3-1-1 Bevordering topsport	957	993	1.408	-414
Totaal Lasten	957	993	1.408	-414
Saldo baten en lasten	-957	-993	-1.167	-173
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-957	-993	-1.167	-173

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bevordering topsport

De hogere baten en lasten worden veroorzaakt door de afrekening van de Grand Départ 2015 met de Stichting Utrecht 2015. Het saldo hiervan van 0,184 miljoen euro is toegelicht in de raadsbrief van 24 januari 2017, kenmerk 4180146. Het restant saldo van 0,011 miljoen euro wordt vooral veroorzaakt door een voordelige subsidie afrekening van de provincie.

Vastgoed

Algemene programmadoelstelling

Utrecht heeft voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijk doelstellingen van de gemeente.

De missie van de Gemeente Utrecht is om activiteiten te accommoderen die een bijdrage leveren aan de Utrechtse gemeentelijke doelstellingen van de verschillende beleidssectoren.

De Gemeente Utrecht zal accommodaties beheren en (laten) realiseren met een maatschappelijke toekomstwaarde in dienst van gemeentelijke beleidsdoelen.

De Gemeente Utrecht zal een actieve, ondernemende, klantgerichte en professionele rol spelen als het gaat om vastgoed met een gemeentelijke beleidsdoelstelling. Dit ongeacht of zij daadwerkelijk zelf ontwikkelen, exploiteren en beheren, dan wel samenwerken met of uitbesteden aan andere partijen. De Gemeente Utrecht zal de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie vooral zelf ter hand nemen waar het gaat om wettelijke taken en basisvoorzieningen waarvoor het aanbod op de markt te duur, onvoldoende toegankelijk of onvoldoende gespreid is of niet de juiste kwaliteit en capaciteit heeft.

In het programma Vastgoed worden de financiën van het vastgoed weergegeven, sommige vastgoedobjecten worden in andere programma's verantwoord zoals sport, onderwijs en de exploitatie van welzijn. Het totale overzicht van al het vastgoed wordt in het Meerjaren Perspectief Utrechts vastgoed (MPUV) gepresenteerd. Deze wordt jaarlijks met de voorjaarsnota gemaakt. In de verdere tekst van het programma Vastgoed zal ter voorkoming van dubbelingen geregeld worden verwezen naar het MPUV.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (volgt, nog niet in het college vastgesteld)
- Kadernota Vastgoed (volgt, nog niet in het college vastgesteld)

Voldoende functionele gebouwen en terreinen voor gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente

1.1 Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E1.1.1 Het aantal leegstaande panden (% van de totale portefeuille)	MPUV	4% (2011)	3%	4,1%

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P1.1.1 Aantal opgestelde en uitgevoerde huisvestingsplannen	MPUV	1 (2006)	5	

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrecht heeft ook in de toekomst voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed

Wij sturen op een effectief en efficiënt gebruik van ons vastgoed door middel van het stimuleren van medegebruik en sturen op een zo hoog mogelijke bezettingsgraad van de accommodaties. Wij sturen op het efficiënt exploiteren van ons vastgoed door de openstelling aan te laten sluiten op de daadwerkelijke ruimtereserveringen en behoefte aan activiteiten (vraagsturing) tegen zo laag mogelijke kosten.

Ter toelichting op de effect indicator het volgende:

Wij hebben in twee brieven, de dato 4 januari en 8 juli 2016 aan de raadscommissie Stad & Ruimte, uitgebreid geïnformeerd over de klanttevredenheidsonderzoeken bij vastgoed. Twee jaarlijks worden klanttevredenheidsonderzoeken gehouden bij de drie Utrechtse binnenzwembaden, de elf Utrechtse sporthallen, de acht sportzalen en bij de 44 gymzalen. We meten de klanttevredenheid bij het vastgoed dat de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO) exploiteert, zoals de sport- en de welzijnsaccommodaties. Wanneer UVO alleen eigenaar is van het vastgoed en dus niet de exploitatie doet (zoals bij Tivoli Vredenburg en de Bibliotheek), is het aan de organisatie zelf om een dergelijk klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren. Na het klanttevredenheidsonderzoek wordt er een verbeterplan opgesteld met medewerkers en bij voorkeur ook met een klantpanel. Naast de twee jarige onderzoeken experimenteren we met een klantbelevingsdashboard, waarin de tevredenheidsresultaten per accommodatie staan, maar ook per doelgroep. Jaarlijks informeren wij over de klanttevredenheid door de resultaten op te nemen in het MPUV.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Verwerven, ontwikkelen, beheren en afstoten van duurzaam en toegankelijk gemeentelijk vastgoed

Wij actualiseren en stellen meerjarige huisvestingsplannen op voor de diverse vastgoedportefeuilles. De meerjaren huisvestingsplannen worden cyclisch in samenspraak met de verschillende beleidsvelden opgesteld zodat de verwachtingen en afspraken duidelijk zijn. Wij gaan voor elk beleidsveld een huisvestingsplan schrijven.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
12-1-1-1 Duurzame en toegankelijke accommodaties/	26.930	28.739	23.621	-5.117
Totaal Baten	26.930	28.739	23.621	-5.117
Lasten				
12-1-1-1 Duurzame en toegankelijke accommodaties/	19.436	19.457	25.745	-6.288
Totaal Lasten	19.436	19.457	25.745	-6.288
Saldo baten en lasten	7.494	9.281	-2.124	-11.405
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	1.400	1.400	0
Onttrekking reserves	2.450	3.270	3.409	138
Saldo na mutaties reserves	9.944	11.152	-115	-11.267

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Duurzame en toegankelijke accommodaties/Vastgoedbeheer

De totale baten zijn 5,117 miljoen lager. Er zijn een aantal oorzaken:

De te behalen baten hebben mede betrekking op de taakstelling verkoop vastgoed. Deze baten uit verkoop vastgoed zijn in het programma Stedelijke ontwikkeling verantwoord. De taakstelling te verkopen vastgoed voor 2016 van netto 4,1 miljoen euro is volledig gerealiseerd.

De huurinkomsten zijn 0,576 miljoen euro lager. Dit heeft te maken met een lagere indexering ten opzichte van begroting op de huurcontracten en met leegstand. Daarnaast heeft een correctie van 0,44 miljoen plaatsgevonden, de balanspost nog te ontvangen huren, reeds in 2015 ontvangen, is op de huurinkomsten gecorrigeerd.

De totale lasten zijn 6,288 miljoen hoger dan begroot. Er zijn een aantal oorzaken:

In 2016 hebben we aanslagen OZB ontvangen van oudere jaren voor nieuw opgeleverde panden (0,26 miljoen). Daarnaast zijn de kosten voor OZB en verzekeringspremies 0,326 miljoen hoger dan begroot. De vergoeding voor BTW schade (0,4 miljoen) is in 2015 per abuis niet naar balans geboekt, in 2016 is dat alsnog rechtgetrokken. Er is voor 0,3 miljoen euro tekort op de exploitatie van de aangehuurde panden. Het ontbreken van de sponsorbijdrage voor het gebouw TivoliVredenburg zorgt voor 0,257 miljoen aan hogere kapitaallasten, de verschuiving van grondkosten naar gebouw bij activering TivoliVredenburg zorgt voor hogere kapitaallast van 0,11 miljoen euro. Er is 1,7 miljoen euro lagere interne huur door meerjarig lagere indexering van de huren ten opzichte van de begroting. Er is 0,8 miljoen euro servicebaten onterecht begroot bij interne huur. Leegstand (o.a. Vredenburg 40) zorgt voor een incidenteel nadeel van 0,6 miljoen euro. De inkoopstaakstelling van 0,4 miljoen is in 2016 niet gerealiseerd. Er is 0,7 miljoen euro besteed aan kosten vastgoedinformatie, toename beheer door komst nieuwe panden en kosten voor juridische ondersteuning, haalbaarheidsonderzoeken. De lasten zijn 2,275 miljoen hoger door afwaardering panden vanwege duurzame waardevermindering. Er is voor 1,437 miljoen euro minder aan planmatig onderhoud uitgevoerd.

De onttrekking aan de reserves is 0,138 miljoen hoger dan begroot door een hogere onttrekking aan de vaste activa reserves.

Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers

2.1 Utrecht heeft kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties waarin verschillende gebruikers naar tevredenheid functioneren dan wel samenwerken

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.1.1 KTO gebruikers multifunctionele accommodaties	KTO Maatschappelijk Vastgoed	7,0 (2008)	7,0	Geen meting

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.1.1 Aantal verhuurde uren verhuurloket Makelpunt	Verhuursysteem	260.000 uur (2010)	350.000	385.000
P2.1.2 Aantal geregistreerde gematchte partijen Makelpunt	Makelpunt	100 (gem. 2009-2011)	200	212

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.1.1

Kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties en tevreden gebruikers

Wij zorgen dat kwalitatief goede accommodaties worden gebruikt voor de daarvoor bestemde activiteiten en stemmen vraag en aanbod van de verschillende gebruikers op elkaar af. Waar mogelijk regelen wij de samenwerking tussen de partners en coördineren de programmering en gezamenlijke activiteiten in het gebouw.

Ter toelichting op de effect indicator het volgende:

Wij hebben in twee brieven, de dato 4 januari en 8 juli 2016 aan de raadscommissie Stad & Ruimte, uitgebreid geïnformeerd over de klanttevredenheidsonderzoeken bij vastgoed. Twee jaarlijks worden klanttevredenheidsonderzoeken gehouden bij de drie Utrechtse binnenzwembaden, de elf Utrechtse sporthallen, de acht sportzalen en bij de 44 gymzalen. We meten de klanttevredenheid bij het vastgoed dat de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO) exploiteert, zoals de sport- en de welzijnsaccommodaties. Wanneer UVO alleen eigenaar is van het vastgoed en dus niet de exploitatie doet (zoals bij Tivoli Vredenburg en de Bibliotheek), is het aan de organisatie zelf om een dergelijk klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren. Na het klanttevredenheidsonderzoek wordt er een verbeterplan opgesteld met medewerkers en bij voorkeur ook met een klantpanel. Naast de twee jarige onderzoeken experimenteren we met een klantbelevingsdashboard, waarin de tevredenheidsresultaten per accommodatie staan, maar ook per doelgroep. Jaarlijks informeren wij over de klanttevredenheid door de resultaten op te nemen in het MPUV.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Stimuleren van het ontwikkelen van kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties en het tot stand brengen van een goede samenwerking in die gebouwen

Samen met onze partners faciliteren we een optimale bezetting van goede, betaalbare en evenwichtig over de stad verspreide accommodaties voor maatschappelijke functies. We stimuleren de samenwerking in deze gebouwen en bouwen zoveel mogelijk juridische waarborgen voor samenwerking in. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van zowel het Vastgoedloket als het Makelpunt.

Het Vastgoedloket is de centrale plek in de stad waar vraag en aanbod van ruimte bij elkaar komt. Het vastgoedloket verzorgt de verhuur van de gemeentelijke accommodaties.

Het Makelpunt is onderdeel van de Utrechtse Vastgoed Organisatie. Het is de centrale plek in de stad waar vraag en aanbod van ruimte bij elkaar komt. Het verhoogt niet alleen de bezettingsgraad van de gemeentelijke accommodaties maar ook die van haar partners en faciliteert tegelijkertijd initiatiefnemers in de stad in het vinden van ruimte. Het Makelpunt bemiddelt bij vraag en aanbod van ruimtes voor sociaal, maatschappelijke en commerciële activiteiten in de stad Utrecht en voorziet daarmee in een grote maatschappelijke behoefte.

De doelstelling om in 2016, 200 geslaagde geregistreerde matches te maken is behaald met 212 matches. Door de samenwerking en verbinding van activiteiten tussen aanbieder en vrager is op veel plekken een prachtige (inhoudelijke) meerwaarde voor de wijk ontstaan. Ook de intensieve inzet van Social Media heeft verder bijgedragen aan de bekendheid van het Makelpunt. Aantal volgers via Twitter en Facebook, LinkedIn en de LinkedIn-groep: 'Beschikbare Ruimte in Utrecht' telt inmiddels in totaal 4322 volgers (was in 2015, 3237).

Ook landelijk is de bekendheid van het Makelpunt verder toegenomen en is Makelpunt Utrecht opgenomen op de landelijke site www.makelpunten.nl en wordt de open-data van het Makelpunt slim benut door een marktpartij, www.tippiq.nl.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
12-2-1-1 multifunctionele accommodaties	1.088	1.088	1.107	19
Totaal Baten	1.088	1.088	1.107	19
Lasten				
12-2-1-1 multifunctionele accommodaties	1.159	673	755	-82
Totaal Lasten	1.159	673	755	-82
Saldo baten en lasten	-71	415	352	-63
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	155	155	182	27
Saldo na mutaties reserves	84	570	535	-36

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Multifunctionele accommodaties

Geen toelichting omdat er een geringe afwijking is.

2.2 Facilitair beheer voor een aantal (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
E2.2.1 KTO gebruikers multifunctionele accommodaties	KTO Maatschappelijk Vastgoed	7,0 (2008)	7,0	geen meting

Prestatie-indicator	Bron	Nulmeting	Doelstelling 2016	Realisatie 2016
P2.2.1 Aantal accommodaties met facilitair beheer	UVO	5 (2008)	6	6

Wat hebben we bereikt?

Effectdoelstelling E2.2.1

Facilitair beheer van (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

Utrecht verzorgt het totale facilitair beheer voor bestaand en nieuw maatschappelijk vastgoed, zoals Multi Functionele Accommodaties, welzijnsaccommodaties en bedrijfsverzamelgebouwen. Door middel van klanttevredenheidsonderzoek meten we de tevredenheid van de gebruikers van de multifunctionele accommodaties over het facilitair beheer. Hierover wordt gerapporteerd in het MPUV.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Het inrichten van het facilitair beheer voor een groeiend aantal (multifunctionele) accommodaties

Utrecht vervult een loketfunctie voor alle huurders en gebruikers en draagt zorg voor verbetering van het gezamenlijke beheer. Afhankelijk van de vraag wordt de dienstverlening van de Front- en/of BackOffice op maat ingezet.

Op gebied van onderhoud van de accommodaties en de buitenterreinen adviseren en ondersteunt Utrecht de eigenaar en huurders van het pand, waardoor een gelijkwaardig kwaliteit- en serviceniveau voor alle gehuurde ruimtes behaald wordt. Ook worden Verenigingen van Eigenaren (VvE's) geadviseerd ten aanzien van de inrichting van het beheer.

Voor de indicatoren wordt verwezen naar het MPUV.

Wat heeft dat gekost?

Omschrijving	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil actueel / realisatie
Baten				
12-2-2-1 facilitair beheer	1.509	1.015	1.036	22
Totaal Baten	1.509	1.015	1.036	22
Lasten				
12-2-2-1 facilitair beheer	2.104	1.757	1.798	-41
Totaal Lasten	2.104	1.757	1.798	-41
Saldo baten en lasten	-595	-742	-762	-20
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-595	-742	-762	-20

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Facilitair beheer

Het facilitair beheer van multifunctionele accommodaties is nagenoeg budgettair neutraal.

Algemeen

Algemene middelen en onvoorzien

Programmadoelstelling

Algemene middelen en onvoorzien gaat over de financiële middelen die nog geen bepaald bestedingsdoel hebben. Zij worden betrokken bij het financiële beeld van de voorjaarsnota. Het betreft:

- gemeentelijke belastingen;
- ontvangen uitkeringen uit het Gemeentefonds;
- het resultaat op langlopende leningen en dividenden;
- algemene stelposten die nog te verdelen zijn over de beleidsprogramma's;
- de stelpost budgetstructuur Leidsche Rijn;
- een stelpost voor onvoorziene algemene kosten.

	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
Onroerendezaakbelasting	90.246	92.796	91.190	-1.606
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	2.766	2.794	3.376	582
Uitkering gemeentefonds	629.576	634.216	651.401	17.185
Langlopende geldleningen	57.477	55.643	56.866	1.223
Dividenden	1.650	1.250	1.873	623
Totaal Baten	781.715	786.699	804.707	18.008
Lasten				
Onroerendezaakbelasting	5.976	5.778	5.534	244
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	312	264	297	-33
Langlopende geldleningen	29.097	26.319	26.235	84
Overige stelposten	918	19.592	9.605	9.987
Onvoorzien	159	159	0	159
Budgetstructuur Leidsche Rijn	-1.813	-2.557	0	-2.557
Totaal Lasten	34.649	49.556	41.672	7.884
Saldo baten en lasten	747.067	737.143	763.035	25.892
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	4.137	39.034	39.034	0
Onttrekking reserves	5.271	33.871	33.871	0
Saldo na mutaties reserves	748.200	731.979	757.871	25.892

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hierna lichten wij per onderdeel de belangrijkste financiële ontwikkelingen toe.

Onroerendezaakbelasting

De opbrengsten Onroerendezaakbelasting laten een nadeel zien van 1,606 miljoen euro. Uit het onderzoek naar een verschil in debiteurenstand tussen de BghU en Gemeente Utrecht is gebleken dat de BghU nog 0,446 miljoen euro moet afdragen aan de gemeente. Dit is in 2016 gebeurd. Op de oude belastingjaren is een nadelig resultaat gerealiseerd van 1,035 miljoen euro. Voornamelijk het gevolg van meer dan geraamde verminderingen in het belastingjaar 2015. Deze zijn het gevolg van bezwaar en beroepsprocedures en ambtshalve verminderingen van beschikkingen. De belastingopbrengst 2016 is 1,016 miljoen euro achtergebleven bij de begroting. Dit heeft zijn oorzaak in de opbrengst van de niet-

woningen. Enerzijds is er sprake van een minder negatieve waardeontwikkeling dan begroot, anderzijds is er sprake van een lagere volumestijging dan geraamd.

Precario- toeristen- en hondenbelasting

De opbrengsten van de precario- en hondenbelasting blijven iets achter op de begroting vanwege een geringe daling in het aantal aangeslagen objecten en honden. De opbrengsten toeristenbelasting komen aanzienlijk hoger uit dan de begroting. We zien hierin de toegenomen belangstelling voor onze stad weerspiegelt. Voor een nadere toelichting zie de paragraaf lokale heffingen.

Uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is 17,2 miljoen euro hoger uitgevallen dan begroot. Dit voordeel bestaat uit de volgende componenten:

Taakmutaties	2,6 miljoen euro
Nacalculatie 2014 en 2015	2,7 miljoen euro
Mei- en septembercirculaire	7,6 miljoen euro
Volumeverschil landelijk	4,3 miljoen euro
Totaal	17,2 miljoen euro

Taakmutaties

Er is voor een bedrag van 2,6 miljoen euro aan middelen binnengekomen in het Gemeentefonds, die zijn bestemd voor dekking van gemeentelijke taken. Het gaat voornamelijk om de regeling voor de verhoogde asielinstroom, deze leverde 2,1 miljoen euro extra op.

Nacalculatie

Er is 2,7 miljoen euro meer binnen gekomen dan begroot over de jaren 2014 en 2015. De berekeningen over oude jaren staan nog niet stil, niet alle parameters zijn definitief vastgesteld. Deze jaren worden na gecalculeerd en nabetaald, per saldo levert dit in 2016 een voordeel op.

Mei- en septembercirculaire

Het voordeel van circa 4,6 miljoen euro uit de meicirculaire 2016 is bij de tweede Bestuursrapportage gemeld. De gevolgen van de septembercirculaire 2016 zijn 3,0 miljoen euro voordelig, zie hiervoor commissiebrief 16.507349.

Volumeverschil landelijk

Bij het berekenen van het gemeentefonds door het Rijk worden de landelijke aantallen van onder andere inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden geprognoseerd. De landelijke prognose voor 2016 van de groei van deze aantallen blijkt te hoog. Omdat de verdeling van het gemeentefonds werkt met een vast bedrag per eenheid zou de verlaging van het aantal eenheden leiden tot een lagere uitkering. Echter het gemeentefonds wordt in zijn geheel uitbetaald. Het verschil wordt naar verhouding verdeeld tussen de gemeenten. Dit levert een positieve bijdrage aan het rekeningresultaat van 4,3 miljoen euro.

Langlopende geldleningen

Het resultaat op langlopende leningen bedraagt 1,3 miljoen euro voordelig.

De baten waren in totaal circa 1,2 miljoen euro hoger dan begroot. De situatie van negatieve rente op de geldmarkt leidde over 2016 tot een voordeel van circa 1,4 miljoen euro. Financieren op de geldmarkt doen wij met twee doelen:

1. Het aangaan van 'doorrollende' 3- en 6-maands leningen waarmee de feitelijke financiering van de renteswaps wordt ingedekt. Daarmee werd door de negatieve rente over 2016 een voordeel behaald van 1,0 miljoen euro.
2. Het indekken van dagelijkse saldobalansen. Deze leningen waren tegen 0% begroot. Daarmee werd over 2016 een voordeel behaald van 0,4 miljoen euro.

Daarnaast werd op verstrekte geldleningen en kredietfaciliteiten 0,1 miljoen euro meer rente ontvangen dan geraamd. Aan investeringen kon daarentegen ruim 0,3 miljoen euro minder dan geraamd aan rente worden toegerekend.

De lasten waren circa 0,1 miljoen euro lager dan begroot. Dit verschil werd hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de kosten voor betalingsverkeer lager zijn uitgevallen dan geraamd.

Dividenden

De baten waren circa 0,6 miljoen euro hoger dan geraamd. Gemeente Utrecht bezit aandelen in de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Vitens NV. In 2016 ontvangen en verantwoorden wij de winstuitkeringen (dividenden) over de resultaten van het boekjaar 2015. Bij zowel BNG als Vitens is in dat boekjaar sprake geweest van een positieve resultaatontwikkeling. Daardoor werd van beide partijen een hoger dan geraamd dividend ontvangen: voor zowel BNG als Vitens leidde dat tot een voordeel van 0,3 miljoen euro. Van het totale voordeel van 0,6 miljoen euro was bij de bestuursrapportage reeds 0,5 miljoen euro gemeld.

Algemene stelposten

De lasten bedragen 9,9 miljoen euro minder dan begroot. Het voordelige verschil bestaat hoofdzakelijk uit een stelpost voor het inkomensdeel Wet Werk en Bijstand van 10,0 miljoen euro. Dit bedrag is bij Voorjaarsnota 2015 (paragraaf 2.2.3) gereserveerd ter financiële dekking van het verwachte nadelige effect van het nieuwe verdeelmodel voor verdeling van rijksmiddelen voor bijstandsuitkeringen. In 2016 wordt het nadelige verschil op bijstandsuitkeringen binnen het programma Werk en Inkomen financieel gedekt uit deze stelpost van 10 miljoen euro. Een voordelig verschil van 0,3 miljoen euro betreft een stelpost voor onvoorziene verhoging van loonkosten en werkgeverspremies in 2016. Een voordelig verschil van 0,3 miljoen euro betreft een reservering van budgetruimte voor extra kosten als gevolg van invoering van Vennootschapsbelasting. De reservering is conform besluit bij de Voorjaarsnota 2015 en op aangeven van de Provincie met ingang van 2016 ingesteld. In 2016 hebben wij bij de voorjaarsnota een nog te betalen post opgenomen voor een bedrag van 8,8 miljoen euro ter dekking van de eenmalige uitbetaling van vakantietoeslag in 2017, opgebouwd over de maanden juni tot en met december 2016. Hiertoe zijn wij verplicht als gevolg van gewijzigde regelgeving in de arbeidsvoorwaarden met betrekking tot de systematiek van vakantietoeslagen. Dit bedrag is aangevuld met 0,4 miljoen euro verschuldigde werkgeverslasten. Het totaal van 9,2 miljoen euro was in de begroting als stelpost opgenomen en vervolgens overgeheveld naar de balans voor dit doel. Een bedrag van 0,155 miljoen euro is betaald aan de BGHU voor nog niet eerder verrekende reservering vakantietoeslagen.

Stelpost onvoorzien

Het budget voor onvoorziene algemene kosten van 0,159 miljoen euro is in 2016 niet aangewend.

Stelpost budgetstructuur Leidsche Rijn

Op deze stelpost wordt een structureel budget opgebouwd ter bekostiging van de kapitaallasten van nieuwe voorzieningen in Leidsche Rijn. De opbouw van de stelpost houdt gelijke tred met de inwonerstoe name in Leidsche Rijn. Op het moment dat een nieuwe voorziening in gebruik wordt genomen, komt het benodigde budget ter beschikking. Doordat de opbouw van de stelpost (op basis van inwonerstoe name) tijdelijk achter blijft bij de aanwending ervan (voor in gebruik genomen maatschappelijke voorzieningen en openbare ruimte), is tot en met 2016 een nadelig verschil ontstaan van 2,557 miljoen euro. Met de nadelige verschillen is rekening gehouden in de reserve budgetstructuur Leidsche Rijn. Het verschil wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.

Algemene Ondersteuning

Wat heeft dat gekost?

	Nominale begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil actueel / realisatie
Baten				
Overhead organisaties	1.877	1.669	2.330	662
HRM, Facilitair	170	1.981	2.988	1.008
Advies en ondersteuning	40	40	800	760
Informatie – en procesmanagement	0	816	1.039	223
F&C, JZ, Inkoop	0	276	402	127
Ten behoeve van Raad	0	0	1	1
Totaal Baten	2.087	4.781	7.560	2.780
Lasten				
Overhead organisaties	1.877	1.468	2.129	-662
HRM, Facilitair	36.928	39.100	39.792	-693
Advies en ondersteuning	12.026	12.749	13.263	-514
Informatie – en procesmanagement	38.413	42.349	45.186	-2.838
F&C, JZ, Inkoop	11.610	12.119	12.700	-582
Ten behoeve van Raad	0	0	1	-1
Totaal Lasten	100.853	107.784	113.072	-5.288
Saldo baten en lasten	-98.766	-103.003	-105.512	-2.508
Mutaties reserves				
Toevoeging reserves	0	1.466	1.466	0
Onttrekking reserves	0	1.676	4.547	2.871
Saldo na mutaties reserves	-98.766	-102.793	-102.430	363

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hierna lichten wij per onderdeel de belangrijkste financiële ontwikkelingen toe.

Overhead organisaties

Dit betreft een administratieve toerekening van de lasten en baten van de overhead van de verschillende organisatieonderdelen aan de gemeentelijke programma's. Per saldo is dit nul.

HRM, Facilitaire Zaken

De baten van het onderdeel HRM en Facilitaire Zaken zijn 1,008 miljoen euro hoger dan begroot en de lasten zijn 0,693 miljoen euro hoger dan begroot.

Het voordeel op de baten is toe te schrijven aan een verschuiving in de realisatie tussen de baten en de lasten van 0,581 miljoen euro. Dit betreffen inkomsten uit dienstverlening die in de begroting niet op baten zijn verantwoord, maar als aftrek op de lasten zijn verwerkt. Verder waren er 0,393 miljoen euro niet begrote inkomsten vanwege extra facilitaire dienstverlening, boven op de standaard, aan de huurders Stads kantoor en door de doorbelasting van verbouwkosten aan derden. Het resterende verschil op de lasten van 0,034 miljoen euro is toe te schrijven aan incidentele voordelen.

Het nadelige resultaat op de lasten wordt veroorzaakt door bovengenoemde verschuiving tussen baten en lasten in de realisatie van 0,581 miljoen euro. Daarnaast zijn de lasten 0,183 miljoen euro hoger vanwege extra dienstverlening aan de huurders in het Stads kantoor en de lasten van verbouwkosten voor derden. Het resterende verschil op de lasten van 0,071 miljoen euro is toe te schrijven aan incidentele voordelen.

Advies en Ondersteuning

De baten van het onderdeel Advies en Ondersteuning zijn 0,760 miljoen euro hoger dan begroot en de lasten zijn 0,514 miljoen euro hoger dan begroot. Deze saldi zijn als volgt opgebouwd:

Extra inkomsten uit externe dienstverlening leverden 0,597 miljoen euro op. Deze leveringen zijn incidenteel en daarom niet begroot. Een voordeel van 0,053 miljoen euro is toe te schrijven aan niet begrote, incidentele baten. Verder betaalde het Europese subsidieprogramma Kansen voor West 0,110 miljoen euro aan subsidies uit ter dekking van de niet begrote programmakosten van 0,110 miljoen euro. De resterende kosten betreffen de cofinanciering van 0,065 miljoen euro. We stellen voor om dit bedrag te onttrekken aan de desbetreffende bestemmingsreserve.

Het restant van de hogere lasten is toe te schrijven aan een aantal factoren: Er stonden gelijke lasten tegenover de hogere baten van 0,597 miljoen euro en de opgelegde taakstelling op de bestuursadviseurs was nog niet ingevuld (tekort van 0,326 miljoen euro). Er is wel sprake van succesvolle detacheringen, maar dat leverde in 2016 nog niet genoeg op om de kosten van overbezetting te dekken. Er waren echter ook voordelen aan de lastenkant: een vergoeding van frictiekosten van 0,11 miljoen euro, een voordeel op de overheadkosten van 0,15 miljoen euro, een structurele plus in het budget van 0,08 miljoen euro, een overschot vanwege vacatures à 0,083 miljoen euro, een positief verschil op de begrote personele lasten van 0,1 miljoen euro en tenslotte een incidenteel voordeel van 0,061 miljoen euro.

Informatie- en procesmanagement

De baten van onderdeel Informatie- en Procesmanagement zijn 0,223 miljoen euro hoger dan begroot en de lasten zijn 2,838 miljoen euro hoger dan begroot.

Er zijn extra inkomsten gegenereerd van 0,12 miljoen euro doordat de inkomsten vanuit de dienstverlening voor de Grootchalige Basiskaart als negatieve lasten zijn begroot. Ook waren er niet begrote incidentele voordelen van 0,103 miljoen euro.

Niet begrote kosten met een omvang van 2,871 miljoen euro zijn toe te schrijven aan afschrijvingskosten van reeds afgeronde investeringen uit het ICT-investeringsprogramma. Deze worden gedekt uit een onttrekking aan de Vaste Activa Reserve van het ICT Investeringsprogramma. Deze dekking was niet opgenomen in de begroting omdat de omvang vooraf nog niet bekend was.

In de Voorjaarsnota 2014 zijn meerjarig middelen beschikbaar gesteld voor Datagedreven Sturing (in de jaren 2015 tot en met 2018 een budget van 2 miljoen euro per jaar). In jaarsnede 2016 is 0,275 miljoen euro van de beschikbare gestelde middelen nog niet uitgegeven. Deze middelen zijn reeds toegewezen aan doorlopende projecten.

Vanwege de focus op een aantal belangrijke dossiers, zoals het Vervangingsbesluit, het afronden van de vernieuwing ICT Stads kantoor en de doorontwikkeling van het selfserviceportaal zijn andere projecten op het gebied van digitale dienstverlening en samenwerking even uitgesteld of in een lager tempo uitgevoerd. Dit heeft een onderbesteding tot gevolg gehad van 0,603 miljoen euro.

Een overschrijding van 1,00 miljoen euro op het personeelsbudget wordt voornamelijk veroorzaakt door de salariskosten van overplaatsbare medewerkers bij Interne Bedrijven. Verder was er sprake van incidentele nadelen met een omvang van 0,110 miljoen euro en kostten de restpunten Stads kantoor 0,265 miljoen euro minder dan begroot.

F&C, JZ en Inkoop

De baten van het onderdeel F&C, JZ en Inkoop zijn 0,127 miljoen euro hoger dan begroot doordat deze als negatieve lasten zijn begroot.

De lasten zijn 0,582 miljoen euro hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door de Business Case Inkoop Professionalisering. In de Voorjaarsnota 2014 zijn hier meerjarig middelen voor beschikbaar gesteld. Het uitgavenpatroon loopt echter niet synchroon met de jaarschijven van de toegekende budgetten. Voor een bedrag van 0,661 miljoen euro is het budget pas volgend jaar beschikbaar. We stellen daarom voor om deze kosten ten laste van het budget 2017 te brengen.

Tegenover dit nadeel staat een niet begroot, positief resultaat op de lasten van 0,206 miljoen euro in verband met vacatureruimte, dat gedeeltelijk wegvalt door bovengenoemde verschuiving tussen de baten en lasten van 0,127 miljoen euro.

Paragrafen

Wendbaarheid en weerbaarheid

Inleiding

In deze paragraaf geven wij aan welke instrumenten wij gebruiken om de financiële positie van de gemeente in het oog te houden. Twee keer per jaar – bij de programmabegroting en bij de jaarstukken – behandelen we met behulp van kengetallen acht deelgebieden die van belang zijn om risico's tegemoet te treden. Het bewust omgaan met deze onderwerpen en het benutten van sturingsmogelijkheden om de financiële positie gunstig te beïnvloeden is in Utrecht al enige jaren een vanzelfsprekend proces.

Met ingang van de Programmabegroting 2016 is een vijftal verplichte financiële kengetallen geïntroduceerd op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (regeling 20-15-0000387198 van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties de dato 9 juli 2015). Het zijn cijfers die kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen kennen geen normering maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. In de Begroting 2016 hebben wij deze verplichte kengetallen voor het eerst opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Met ingang van de Programmabegroting 2017 hebben wij alle kengetallen logischerwijs samengebracht in de Utrechtse paragraaf 'Weerbaarheid en wendbaarheid', waar ze van samenhang en duiding worden voorzien.

Hierna bespreken wij eerst de maatstaven voor weerbaarheid en vervolgens die voor wendbaarheid.

Weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's. Over het algemeen zien we een positieve ontwikkeling en neemt de weerbaarheid toe. Belangrijke factor daarbij is het feit dat bij de grondexploitatie de grote onderhanden werk-positie met bijbehorende risico's sterk aan het afnemen is. Ook slagen we erin de overige risico's terug te dringen, wat tot uiting komt in een toegenomen weerstandsvermogen. Daarnaast zijn de omvangrijke bezuinigingsopdrachten van de afgelopen jaren nagenoeg allemaal gerealiseerd. Deze gunstige ontwikkelingen worden in enige mate getemperd door een lichte afname van bestemmingsreserves. De solvabiliteit is licht gestegen en blijft boven het landelijk gemiddelde. Hierna volgt een toelichting over de financiële weerbaarheid in Utrecht aan de hand van een viertal indicatoren.

Reservepositie, eigen vermogen

Ratio weerstandsvermogen

In paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' wordt uitgebreid ingegaan op het weerstandsvermogen. De ratio weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin wij in staat zijn om tijdelijk risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. De algemene reserve vormt de directe weerstandscapaciteit om risico's af te dekken. Daarnaast is sprake van indirect weerstandsvermogen in de vorm van onbenutte belastingcapaciteit en de post 'onvoorzien'.

Formule: (Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / 'benodigde weerstandscapaciteit)

Maatstaf

De maatstaf vloeit voort uit de nota 'Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018'. De ratio weerstandsvermogen wordt stabiel op 1,0 gehouden.

Tabel: Ratio weerstandsvermogen

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Ratio weerstandsvermogen	1,02	1,00	1,06

Stand van zaken

De ratio weerstandsvermogen van Utrecht was eind 2015 gelijk aan 1,02. In de Voorjaarsnota 2016 zijn er een aantal maatregelen getroffen waardoor deze stand is gestegen. Overeenkomstig de regels met betrekking tot het weerstandsvermogen is een kwart van het surplus aan beschikbare weerstandscapaciteit ingezet in het financiële beeld. Eind 2016 was het weerstandsvermogen weer gestegen tot 1,06 doordat de risico's in hun totaliteit zijn afgenomen. Daardoor is er 2,7 miljoen euro minder weerstandscapaciteit benodigd terwijl de beschikbare weerstandscapaciteit met slechts 0,52 miljoen euro is afgenomen ten opzichte van 2015.

Sturingsmogelijkheden

Door middel van actieve risicobeheersing bij het aangaan van financiële en juridische verbintenissen en in de werkprocessen en door zekerheden te stellen bij kredietverstrekking worden bestaande risico's verminderd en nieuwe zoveel mogelijk beperkt. Hiermee werken wij doorlopend aan een toereikend weerstandsvermogen zodat wij minder beroep hoeven doen op de algemene risicoreserve, hetgeen de weerbaarheid ten goede komt.

Relatieve omvang van de programmareserves

In bijlage 1 vindt u de stand van de reserves gespecificeerd.

Naast de algemene reserve zijn ook de programmareserves onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente en ligt hierin weerbaarheid besloten. De bestemming van programmareserves kan nog door de raad worden aangepast mocht dit nodig zijn; bijvoorbeeld om in te spelen op een financiële crisissituatie. Dat laatste geldt voor zover er nog geen contractuele verplichtingen zijn aangegaan. Reserves ter dekking van kapitaallasten zijn hiervan uitgezonderd. De totale omvang van de programmareserves fluctueert maar is in de regel voldoende groot zodat een vast bestanddeel ruimte biedt voor herbestemming.

Maatstaf

We volgen het verloop van de bestemmingsreserves in relatie tot het totaal van de jaarlasten. Bij een toename gaan we ervan uit dat ook de weerbaarheid die besloten ligt in de betreffende reserves toeneemt.

Formule: $\left[\frac{\text{totaal van de programmareserves begin jaar } t}{\text{totaal van de exploitatielasten jaar } t} \right] \times 100\%$

Tabel: Relatieve omvang programmareserves

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Programmareserves	304,5	252,8	267,8
Totaal lasten vóór bestemming	1.417	1.493	1.435
Relatieve omvang programmareserves	21,5%	16,9%	18,7%

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

De weerbaarheid in de vorm van programmareserves was op 1 januari 2016 afgenomen ten opzichte van 1 januari 2015. De belangrijkste oorzaak van de afname is het in uitvoering nemen van projecten uit de investeringsprogramma's Bereikbaarheid, Stedelijke ontwikkeling, Utrechtse Energie en Masterplan

onderwijs. In 2015 zijn gereserveerde middelen ingezet om tariefstijging bij riolering en reiniging te matigen.

Sturingsmogelijkheden

Omvangrijke programmareserves zijn gunstig voor de weerbaarheid maar anderzijds verkleinen ze de beleidsruimte. Met het oog op optimalisering van de sturingsruimte werken wij volgens de nota 'Reserves en voorzieningen 2014 - 2018'. Daarin is ervoor gekozen om zo weinig mogelijk begrotingsmiddelen vast te leggen in reserves. De spelregels zorgen voor een afweging bij het instellen van reserves en de omvang ervan.

Solvabiliteitsratio BBV

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (totale eigen vermogen einde jaar gedeeld door het totaal van de passiva einde jaar, uitgedrukt in %).

Maatstaf

Dit kengetal is bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Hoe hoger de ratio, des te gunstiger voor de financiële weerbaarheid.

Tabel: Solvabiliteitsratio

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Solvabiliteitsratio	32,5%	32,5%	33,3%

Stand van zaken

De gemiddelde solvabiliteitsratio in Nederland bedroeg in het jaar 2014: 31,9%. Utrecht scoorde in dat jaar met een solvabiliteitsratio van 33,4% iets beter dan gemiddeld. Deze informatie is op het internet te vinden in de website www.waarstaatjegemeente.nl onder het keuzemenu: Gemeentelijke financiën. Landelijke informatie van recentere jaren is helaas nog niet voorhanden.

Kengetal grondexploitaties (BBV)

Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties, inclusief 'slecht-weer-scenario's' wordt verwezen naar de peilstok grondexploitaties. Deze is te vinden op de website van de gemeente Utrecht op de pagina 'Begroten en verantwoorden' in hoofdstuk 3 van de tweede bestuursrapportage 2016. Peilstokken: <https://www.utrecht.nl/begroting>. MPSO: <http://utrecht.pcportal.nl/>

Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd ervan lang is. Hoe verder inkomsten in de toekomst liggen, des te meer rentekosten en risico's dit met zich meebrengt. Ieder jaar rapporteren wij bij de voorjaarsnota en bij de tweede bestuursrapportage over de actuele stand en prognoses in het MeerjarenPerspectief van de grondexploitaties Binnenstedelijk, Leidsche Rijn respectievelijk Stationsgebied. Daarin volgen wij de variabelen die van belang zijn voor de financiële resultaten: programma/projecten, planning, prijs, parameters, projectkosten en programmerisico's (de zes P's). Ook bevatten de peilstokken gevoeligheidsanalyse op basis van verschillende 'slecht weer'- scenario's.

Formule: [(niet in exploitatie genomen bouwgronden + bouwgronden in exploitatie) / totaal van de baten vóór bestemming, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Als maatstaf hanteren we de omvang van de onderhanden werken, vermeerderd met de niet in exploitatie genomen gronden, als absoluut bedrag ten opzichte van het totaal van de baten (vóór reserves). Hoe lager de

uitkomst, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een uitkomst van 10% of hoger beschouwen we als kwetsbaar.

Tabel: Kengetal grondexploitaties

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Peildatum:	31 dec. 2015	30 juni 2015	31 dec. 2016
NIEG bouwgronden	0	0	0
• Leidsche Rijn	23,3	41,1	34,0
• Stationsgebied	52,6	38,0	13,0
• Binnenstedelijk	26,2	23,9	8,4
Activa gronden in exploitatie	102,1	103,0	55,4
Totaal baten vóór bestemming	1.400	1.448	1.466
Relatieve omvang onderhanden werk	7,3%	7,1%	3,8 %

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Dit kengetal heeft eind 2016 een waarde van 3,8%. Daarmee daalt het voor het eerst in de afgelopen jaren onder de 5%, wat gunstig is voor de financiële weerbaarheid. Naarmate de uitvoeringsfase van plannen vordert en projecten kunnen worden opgeleverd en administratief afgesloten, neemt het relatieve aandeel onderhanden werken af en daarmee ook de financiële risico's. De kosten gaan uit vóór de baten. Met name bij de binnenstedelijk grondexploitaties worden in deze fase de baten gerealiseerd waarbij de kosten in eerdere jaren zijn gemaakt.

Leidsche Rijn

Ten opzichte van 2015 is het onderhanden werk met 10,7 miljoen euro toegenomen. Dit wordt als volgt verklaard: In 2016 is de discontovoet voor het bepalen van de huidige waarde van toekomstige uitgaven en inkomsten verlaagd van 4% naar 2% conform nieuwe regelgeving (Notitie grondexploitaties van de commissie BBV). Voor de grondexploitaties die in de resterende looptijd naar verhouding meer inkomsten verwachten dan uitgaven geeft dit een positief beeld. Dit is met name het geval in Leidsche Rijn. Bij de Voorjaarsnota 2016 hebben wij een voordelig effect van 26 miljoen euro aangewend om de opbrengst van het kantorenprogramma na 2026 af te boeken. Dit verhoogt de stand van het onderhanden werk met 26 miljoen euro. Ook zijn er 10,8 miljoen euro minder lasten en 2,1 miljoen euro minder baten gerealiseerd dan begroot.

Stationsgebied

Het onderhanden werk van het Stationsgebied is in 2016 in belangrijke mate afgenomen. Dit wordt vooral veroorzaakt door langere doorlooptijden van in uitvoering genomen werken waaronder Catharijnesingel Midden, Omgeving Kruisvaart en fietsenstalling De Knoop en Stationsplein Oost.

Binnenstedelijk

De grote afname van het Onderhanden Werk bij de binnenstedelijke grondexploitaties is voornamelijk te danken aan de opbrengsten die we in 2016 hebben ontvangen bij de lopende grondexploitaties Veemarkt (11 miljoen euro) en Gerrit Rietveldcollege (8 miljoen euro).

Sturingsmogelijkheden

Contractuele zekerheden beperken het risico op nog te ontvangen baten, maar 100% zekerheid is niet te geven. Aangezien kosten vóór de baten uitgaan streven we er doorlopend naar om kosten zo laat mogelijk te maken en baten zo spoedig mogelijk te realiseren, maar de sturingsruimte is beperkt. Bij onzekerheid over de mogelijkheid gemaakte kosten terug te verdienen verlagen we het begrote saldo van de betreffende grondexploitatie. Bij een negatieve grondexploitatie leidt dit automatisch tot een voorziening. Daarnaast zijn wij in staat risico's op te vangen door middel van ingebouwde financiële buffers.

Robuuste begroting

Structurele exploitatieruimte (BBV)

Dit kengetal is conform BBV-voorschrift toegevoegd. Het is van belang voor de beoordeling van de structurele ruimte om de lasten te blijven dragen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Maatstaf

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Tabel: Structurele exploitatieruimte

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Structurele exploitatieruimte	-0,53%	-3,30%	-0,74%

Stand van zaken

De structurele exploitatieruimte is ruimer dan aanvankelijk begroot maar licht afgenomen ten opzichte van 2015. Een belangrijke oorzaak is de realisatie in 2016 van een relatief grote hoeveelheid incidentele baten uit grondexploitatie.

Sturingsmogelijkheden

Met behulp van meerjarenplannen zetten wij de benodigde middelen voor omvangrijke projecten af tegen de gespaarde middelen in bestemmingsreserves. Door daarnaast te werken met kapitaallastenreserves voor de dekking van kapitaallasten gedurende de hele levensduur zorgen we ervoor dat investeringen van nu geen beslag leggen op toekomstige begrotingsmiddelen.

Stabiele begroting

Als gevolg van gewijzigde economische omstandigheden, kortingen in het gemeentefonds en herdefiniëring van gemeentelijke taken, waren wij de afgelopen jaren genoodzaakt tot structurele bezuinigingen. Het is altijd van groot belang dat deze taakstellingen zo snel mogelijk van concrete maatregelen worden voorzien.

Maatstaf

Als maatstaf gebruiken we het criterium dat voorkomende bezuinigingen bij de voorjaarsnota van realiseerbare maatregelen moeten zijn voorzien.

Stand van zaken

Voor de bezuiniging op arbeidsvoorwaarden zijn vier scenario's voor invulling voorgelegd aan de organisatie. Hieruit is na stemming een pakket aan maatregelen gekozen waarmee de taakstelling per 2017 wordt ingevuld. Bij de Voorjaarsnota 2016 zijn maatregelen genomen om de in te vullen taakstellingen en overschrijding op bedrijfsvoeringskosten bij Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling op te lossen. Een restantbedrag van circa 1,1 miljoen euro structureel wordt opgelost binnen het Ruimtelijk Domein. In de voorjaarsnota worden hiertoe enkele voorstellen gedaan. Daarmee zijn er geen niet ingevulde taakstellingen meer en voldoen we aan de maatstaf. De grondige voorbereiding op de decentralisaties in het sociaal domein heeft er toe geleid dat de betreffende taken zijn uitgevoerd en de financiële risico's zijn beheerst.

Sturingsmogelijkheden

Afgesproken bezuinigingen moeten tijdig worden gerealiseerd zodat de financiële resultaten niet onder druk komen.

Financieel evenwicht

Financieel evenwicht is één van de voornaamste criteria waarop de Provincie onze begroting beoordeelt. Tot 2014 was het criterium voor financieel evenwicht een 'sluitende begroting'. Dit houdt in dat de structurele lasten financieel gedekt zijn met structurele baten en dat de begroting over een periode van

vier jaar geen tekorten bevat. Sinds 2014 is het nieuwe landelijke gemeenschappelijk toezichtkader 'Kwestie van evenwicht' van kracht. Het nieuwe criterium is 'structureel en reëel evenwicht'. Dit houdt in dat de Provincie toetst op kwaliteit en plausibiliteit van de begroting en meerjarenraming, waarbij het realiteitsgehalte en de volledigheid van de geraamde baten en lasten worden getoetst.

Maatstaf

Onze maatstaf sluit aan bij de hiervoor genoemde toezichtcriteria van de Provincie Utrecht. Een begroting die voldoet aan de toetsingscriteria van de provincie leidt tot repressief toezicht. Dit houdt in dat wij de begroting direct kunnen uitvoeren zonder goedkeuring vooraf door de provincie.

Stand van zaken

De Begroting 2017-2020 is meerjarig in evenwicht. Op basis van de meerjarenbegroting 2016-2019 heeft de provincie besloten om de gemeente Utrecht te plaatsen onder terughoudend (repressief) toezicht. Dit betekent dat aan de provinciale toetsingscriteria voor financieel evenwicht is voldaan. Bij Voorjaarsnota 2016 hebben wij voor de jaren 2017-2020 een sluitend meerjarig beeld vastgesteld. Wij verwachten dan ook dit jaar aan de toetsingscriteria van de Provincie te voldoen.

Wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Ondanks een begrotingstotaal van ruim anderhalf miljard euro zijn de bestedingen slechts voor een relatief beperkt deel beïnvloedbaar. Belangrijke reden is de omvang van de wettelijke taken en een relatief klein eigen belastinggebied. De financiële wendbaarheid ontwikkelt zich gunstig in Utrecht als gevolg van het versneld wegwerken van achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. Met de lokale lasten bevindt Utrecht zich op een gunstige positie onder het landelijk gemiddelde. Samengaan met groei van de stad neemt weliswaar de schuldpositie en daarmee ook de rentelasten toe, maar deze blijven nog ruimschoots en meerjarig onder de gestelde maximum-normen. Hierna bespreken we vier onderwerpen die van belang zijn voor de financiële wendbaarheid. Hierna volgt een toelichting over de financiële wendbaarheid in Utrecht aan de hand van een viertal indicatoren.

Schuldpositie, vreemd vermogen

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering.

Leningen brengen meerjarige rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe lager die druk, hoe groter de vrije ruimte en dus hoe wendbaarder de begroting. In 2013 hebben wij onze liquiditeitsprognoses verder verbeterd en heeft uw gemeenteraad een viertal maatstaven voor schuldnormering vastgesteld, namelijk: schuldquote, rentedruk, renterisico en EMU-referentiewaarde. Het kengetal 'Netto schuldquote' is vanuit het BBV sinds de Begroting 2016 verplicht gesteld.

Netto schuldquote (BBV)

zie netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (BBV)

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (BBV)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van het volume van de eigen inkomsten. Als de inkomsten stijgen neemt de mogelijkheid om schulden af te lossen toe. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt de berekening van de netto schuldquote opgenomen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Netto schuld wordt gedefinieerd als het saldo van:

- lang- en kortlopende schulden en
- lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen.

Deze waarden zijn van de gemeentelijke balans af te lezen.

Formule netto schuldquote: [totaal van de financiële vaste activa gedeeld door totaal van de baten vóór bestemming, uitgedrukt in %].

Formule netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: [totaal van de financiële vaste activa met uitzondering van kapitaalverstrekkingen gedeeld door totaal van de baten vóór bestemming, uitgedrukt in %].

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Als maatstaf adviseert de VNG 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Wij hanteren in Utrecht de lagere maatstaf van 100% voor de netto schuldquote.

Tabel: Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Netto schuldquote	63 %	74 %	62%
Af: uitleenquote	-5 %	-4 %	-5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58 %	70 %	57%

Stand van zaken

Als gevolg van de groei van de stad wordt de komende jaren nog een financieringsbehoefte verwacht. Uitgaande van een stabiel blijvend begrotingstotaal zal dit leiden tot een oplopende schuldquote. Deze quote blijft vooralsnog binnen bovengenoemde norm van VNG (130%) en van Utrecht (100%).

Sturingsmogelijkheden

Door verkoop van overtollig geworden gemeentelijk eigendom wat gefinancierd is met vreemd vermogen, kunnen leningen afgelost worden en verbetert de schuldpositie. Bij toekomstige investeringsbeslissingen maakt het begrote effect op de netto schuldquote deel uit van de afwegingen.

Renterisico-norm

Op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken voor herfinanciering of in het geval renteherziening van toepassing is, lopen we renterisico. Door een goede spreiding van de leningenportefeuille houden wij de afhankelijkheid van de rentestand zo klein mogelijk.

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. In de Wet financiering decentrale overheden (fido) is bepaald dat gemeenten bij herfinanciering per jaar renterisico mogen lopen ter grootte van maximaal 20% van het begrotingstotaal aan lasten. In Utrecht hanteren wij een stringenter, interne norm die niet verbonden is aan het begrotingstotaal maar aan de omvang van de leningenportefeuille. Het daarbij geldende percentage is maximaal 10%.

Tabel: Renterisico-norm

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Langlopende leningen op 1 jan.	883	963	930
Aflossingen	5	55	55
Maatstaf Utrecht	< 88	< 96	<93

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

In Utrecht voldoen we ruimschoots aan de fido-norm van 20%. Ook voldoen we meerjarig aan de strengere Utrechtse maatstaf van 10%.

Sturingsmogelijkheden

Door een goede spreiding van de leningenportefeuille willen wij de afhankelijkheid van de rentestand op één bepaald moment zo klein mogelijk houden.

Rentedruk

Leningen aangaan brengt rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe groter de schulden, des te groter het deel van de begroting dat bestemd is voor rentelasten en hoe minder flexibel de begroting wordt. Formule: [rentedruk = netto rentelasten gedeeld door totaal van de lasten vóór bestemming, uitgedrukt in %].

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Een gangbare maatstaf bij grote gemeenten is 4% voor het aandeel van de rentelasten in de totale begroting.

Tabel: Rentedruk

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Netto rentelasten	22,226	27,261	23,087
Totaal lasten (vóór bestemming)	1.417	1.493	1.435
Aandeel rentelasten	1,6 %	1,8 %	1,6%

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Naast de huidige rentelasten op bestaande leningen, houden wij veiligheidshalve ook rekening met toekomstige stijging van de rente, herfinanciering en uitbreiding van de leningenportefeuille voor toekomstige investeringen. Met inbegrip van genoemde veiligheidsmarge voldoen wij ruimschoots aan de gangbare maatstaf voor gemeenten.

Sturingsmogelijkheden

Door enerzijds te sturen op het totaal van de externe financiering en anderzijds op beheersing van het renterisico door middel van spreiding van de leningenportefeuille, houden wij de rentedruk zo laag mogelijk.

EMU-referentiewaarde

In Europees verband stuurt het Rijk op beheersing van het begrotingstekort op 3,0 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hierbij was berekend dat 0,5% van dit EMU-saldo voor rekening komt van decentrale overheden. Op basis van dit laatste percentage werd op macroniveau een tekortnorm vastgesteld. Tot en met 2015 werd vanuit deze macronorm in de jaarlijkse Rijkscirculaires een doorrekening gemaakt naar een maximaal gemeentelijk tekort, de zogenoemde individuele referentiewaarde. In de decembercirculaire 2015 is de doorrekening naar individuele referentiewaarden echter losgelaten. Er wordt alleen nog een macronorm vastgesteld. Voor 2016 is die verlaagd naar maximaal 0,4% van het BBP. Deze aangepaste macronorm komt, verhoudingsgewijs benaderd, neer op een waarde voor de gemeente Utrecht van circa 56,5 miljoen euro. Met dit bedrag is in onderstaande tabel gerekend.

Berekeningswijze

De EMU-referentiewaarde is het relatieve aandeel van de gemeente Utrecht in het voor alle gemeenten gezamenlijk maximaal toegestane EMU-saldo. Dit bedrag hanteren we als indicatieve norm.

Tabel: EMU-referentiewaarde

Jaarverslag jaar 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
EMU-saldo: berekend tekort	85,0	59,0	32,6
Emu-saldo: berekend overschot	-	-	-
Uit macronorm afgeleide toegestane tekortruimte Utrecht	55,6	56,0	56,5

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

In 2016 lag het EMU-saldo binnen de toegestane tekortruimte.

Sturingsmogelijkheden

Bij het nemen van besluiten rondom nieuwe investeringen maken wij ook het effect op het EMU-saldo inzichtelijk om de uitkomst hiervan mee te laten wegen in de definitieve beslissing.

Bedrijfsvoering, flexibiliteit in personele contracten

Dit kengetal geeft een indicatie van het tempo waarin we bij financiële tegenwind terug kunnen naar lagere personele lasten. De manier waarop wij werken aan de organisatie is beschreven in paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wendbaarheid is een belangrijke doelstelling, zowel voor de werkprocessen, als voor de informatievoorziening en de inzetbaarheid van de medewerkers.

Maatstaf

Personele bezetting wordt uitgedrukt in aantal fulltime equivalent (fte). Het kengetal wordt bepaald aan de hand van het aandeel flexibele contracten inclusief inhuur in verhouding tot de totale personele bezetting. Voor de definities sluiten we aan bij het landelijk platform 'Vensters voor bedrijfsvoering'. We onderscheiden daarbij drie hoofdgroepen van personeel, naargelang de mate waarin financiële verplichtingen de begroting meer of minder flexibel maken: dienstverbanden en arbeidscontracten voor onbepaalde tijd respectievelijk dienstverbanden en contracten voor bepaalde tijd en tenslotte inhuur van derden. Deze laatste drie rekenen we tot de flexibele contracten.

Formule: $\frac{\text{som (fte met contracten voor bepaalde tijd + fte inhuur)}}{\text{som (fte met contracten voor onbepaalde tijd + fte met contracten voor bepaalde tijd)}}$, uitgedrukt in %]

Stand van zaken

Gemeten wordt inhuur en tijdelijke contracten als geheel. Door te investeren in brede inzetbaarheid van medewerkers met een dienstverband voor onbepaalde tijd, wordt het aantal inhuurkrachten minder.

Tabel: Relatieve aandeel flexibele contracten

Jaarverslag 2016	Verslag 2015	Begr. 2016	Verslag 2016
Peildatum:	31-12-2015	30-06-2016	31-12-2016
Relatief aandeel flexibele contracten inclusief inhuur:	18,6%	21,8%	21,0 %

Om de personele bezetting mee te laten bewegen met de benodigde capaciteit is flexibiliteit in de bedrijfsvoering nodig. Tegelijkertijd werken we actief aan de vermindering van externe inhuur. We hebben nieuwe vormen van flexibiliteit verkend door deze niet alleen af te meten aan de duur van de contracten maar door samenwerking met externe partijen en de flexibele inzet van medewerkers te bevorderen via innovaties in HRM-beleid. Een voorbeeld hiervan zijn de interne flex-pools. Met vaste contracten zijn de medewerkers flexibel inzetbaar. Ook door de vergroting van de interne mobiliteit zorgen we voor flexibiliteit in de bedrijfsvoering.

Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen

Toereikende onderhoudsbudgetten zorgen ervoor dat wij als gemeente financieel in staat zijn om onze kapitaalgoederen op een aanvaardbaar niveau te onderhouden. Waar sprake is van oplopend achterstallig onderhoud geeft dit op termijn extra herstelkosten die de financiële wendbaarheid kunnen beperken. Het onderhoud van de kapitaalgoederen op basis van de actuele meerjarig onderhoudsprogramma's lichten wij toe in de paragraaf 'Investerings en onderhoud kapitaalgoederen'. De meerjarige kadernota's betreffen de Nota Onderhoud 2015-2018 Maatschappelijk Vastgoed en het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed respectievelijk de nota Onderhoud Kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019 'Buiten gewoon op orde'.

Maatstaf

Als maatstaf hanteren we het criterium dat de bestaande budgetten voor de komende vier jaren toereikend zijn om de kapitaalgoederen op het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau te brengen of te houden conform de hiervoor genoemde kadernota's. Voor Utrechts vastgoed hanteren wij de NEN 2767 normering, score 3: redelijk. Voor de openbare ruimte streven we naar economisch rationeel beheer, waarbij we voorrang geven aan het wegwerken van de meest prioritaire achterstand. Uitgangspunt is dat het totaal van de achterstand niet toeneemt.

Stand van zaken

Vastgoed

In de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen/ Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2015-2018 die bij de Voorjaarsnota 2015 is vastgesteld, zijn wij uitgebreid ingegaan op het onderwerp meerjarig onderhoud. Van circa 30% van het gemeentelijk vastgoed zijn geactualiseerde meerjaren onderhoudsprognoses beschikbaar. Daar waar geen actuele begroting aanwezig zijn, is gerekend met normbedragen per m2 om de toereikendheid van budgetten te kunnen beoordelen. Eens in de vijf jaar doorlopen we de cyclus van actualisatie van de prognoses, jaarlijks voeren we onderhoud uit jaarplannen uit en actualiseren we de elementen die we uitvoeren. Op basis van de genoemde uitgangspunten verwachten we dat in de toekomst de onderhoudsmiddelen toereikend zijn. Echter starten we begin 2017 met een versnelling van de uit te voeren inspecties zodat we binnen 2 jaar alle meerjarenonderhoudsprognoses op deze wijze hebben geactualiseerd. Daarnaast is gebleken dat er bij nieuwe panden na enige jaren relatief veel bouwschades ontstaan of bouwkundige problemen aan het licht komen in verband met nieuwe bouwmethodes en/of architectonische keuzes. Ook zien we na 2018 een stijgende onderhoudsbehoefte ontstaan, met name in 2020.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Voor 2017 was incidenteel 4 miljoen euro minder beschikbaar door een terugbetaling van de eerder uitgevoerde onderhoudsimpuls uit 2009/2010. Een aantal dringend gewenste investeringen in de openbare ruimte zouden daardoor binnen het beschikbare budget niet worden uitgevoerd. Daarom heeft de gemeenteraad besloten een extra impuls van 3,7 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het gaat hierbij om het Domplein, beeldbepalend voor het gezicht van de historische binnenstad en onderhoudswerk aan de Vaartscherijnbrug en Vondelbrug. Mede met het oog op de komende opening van het NS-station Vaartsche Rijn was een snelle aanpak nodig. Daarom is een deel van de impuls van 1,4 miljoen euro al in 2016 gerealiseerd.

Sturingsmogelijkheden

Vastgoed

Zoals hiervoor al genoemd hebben we bij circa 30% van het gemeentelijk vastgoed geactualiseerde meerjaren onderhoudsprognoses. Daar waar geen actuele begroting aanwezig is, is gerekend met normbedragen per m2 om de toereikendheid van budgetten te kunnen beoordelen. Op basis hiervan verwachten wij het vastgoed op het door uw raad vastgesteld niveau te kunnen onderhouden. Voor de component duurzaamheid zetten wij middelen in uit het programma Utrecht Energie. Door onderhoudsplanningen goed op elkaar af te stemmen, slim aan te besteden en te kiezen voor duurzaamheid beogen wij de efficiënte inzet en optimale benutting van de beschikbare onderhoudsbudgetten nog verder te verbeteren.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Bij onze aanpak in de openbare ruimte staan veiligheid, bereikbaarheid van de stad en het economisch belang altijd voorop. Door technische beheersystemen en inspecties waarbij wordt gezien of nog wordt voldaan aan de normen van wet- en regelgeving weten we wanneer onderhoud noodzakelijk is. Wij continueren de aanpak in 2017 waarbij we achterstallig onderhoud wegwerken. Het actuele meerjaren onderhoudsprogramma staat beschreven in de nota Onderhoud Kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019: 'Buiten gewoon op orde'.

Belastingcapaciteit

Hoe hoger de lokale lasten, hoe minder mogelijkheden een gemeente heeft voor verdere verhoging, hetgeen van invloed is op de wendbaarheid van de begroting. We hanteren twee kengetallen die elk de positie weergeven van Utrecht ten opzichte van een gemiddelde.

Belastingcapaciteit (BBV, bron: circulaire gemeentefonds)

Het kengetal belastingcapaciteit is een wegens BBV verplicht kengetal. Het drukt de Utrechtse lasten uit in een percentage van het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Daarbij tellen kleine gemeenten even zwaar mee als grote omdat het uitgaat van het *ongewogen* landelijk gemiddelde.

Kengetal lokale lasten (bron: COELO)

Het kengetal lokale lasten vergelijkt de Utrechtse lokale lasten met die van de 36 grootste (100.000+)gemeenten. Met de uitkomst wordt een rangorde aangegeven van duur naar goedkoop. Bij dit kengetal tellen gemeenten met een groot aantal inwoners zwaarder mee omdat het uitgaat van het *gewogen* gemiddelde.

Tabel: Belastingcapaciteit en kengetal lokale lasten

Belastingcapaciteit Utrecht (BBV)	Verslag 2014	Verslag 2015	Verslag 2016	Begroting 2017
Onroerendezaakbelasting	227	233	236	234,68
Rioolheffing	227	231	234	220,22
Afvalstoffenheffing	253	240	243	248,50
Utrecht woonlasten meerpers. huish.	707	704	713	703,40
Landelijk gemiddelde	697	704	716	723
Belastingcapaciteit Utrecht (100% = op gemiddelde)	101,4%	100%	99,6%	97,3%
Kengetal lokale lasten (Bron: COELO)				
Plaats 36 grootste gemeenten (1 ^{ste} = duurste)	17^{de}	21ste	23ste	24ste

Bedragen zijn in duizenden euro's

Stand van zaken

De lokale lasten voor meerpersoonshuishoudens liggen in Utrecht in 2016 rond het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Utrecht is de afgelopen jaren met de hoogte van de lokale lasten in rangorde gedaald (= relatief minder duur) ten opzichte van de 36 grootste gemeenten.

Sturingsmogelijkheden

Het effect van een eventuele belastingverhoging op de wendbaarheid van de gemeentefinanciën is relatief beperkt. Gemeenten nemen na de decentralisatie van 2015 circa 30 procent van de totale overheidsuitgaven voor hun rekening, terwijl het aandeel lokale belastingen in de totale belastingopbrengst onder de drie procent ligt. Het aandeel van de lokale belastingen in de totale inkomsten van gemeenten bedroeg in 2016 5%.¹³ De mogelijkheid om de lasten te verhogen wordt deels bepaald door de landelijke macronorm voor onroerendezaakbelasting en deels door politiek inhoudelijke

¹³ Bron: Raad voor de financiële verhoudingen; rapport Eerst de politiek, dan de techniek; januari 2017.

afwegingen. Ook de mate waarin leges en retributies kostendekkend zijn kan een sturingsmogelijkheid zijn.

De afgelopen tijd zijn de mogelijkheden voor een herziening van de gemeentelijke belastingen nader onderzocht. Kern is het vergroten van het lokale heffingengebied via een verbreding van de OZB en de mogelijkheid van het invoeren van een ingezetenenheffing. Kleinere belastingen, zoals de hondenbelasting en de reclamebelasting, worden mogelijk afgeschaft. Na de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017 zal duidelijk worden of het nieuwe kabinet een wetsvoorstel zal indienen die de belastinghervorming aan het parlement voorlegt. De precariobelasting voor ondergrondse kabels en leidingen is afgeschaft. Gemeenten krijgen een overgangsperiode van tien jaar waarin ze de heffing kunnen afbouwen. Utrecht heft deze belasting niet vanwege privaatrechtelijke afspraken uit het verleden met de rechtsvoorgangers van de nutsbedrijven in de stad. Er worden daarom geen belastinginkomsten misgelopen als gevolg van deze wetswijziging. Ook is wetgeving in voorbereiding die het verplicht stelt om de maatstaf van heffing van de rioolheffing afhankelijk te maken van het gebruik. Dit is in Utrecht al het geval, waardoor ook deze wetswijziging geen gevolgen zal hebben voor de Utrechtse belastingpraktijk.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met (gewenste of ongewenste) gevolgen voor de gemeente. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het is een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen zijn er beschikbaar) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Aan de hand van deze grootheden bepalen wij het weerstandsvermogen.

Voordat we uitvoeriger ingaan op de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de verantwoording 2016:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{60,817}{57,570} = 1,06$$

Hieruit blijkt dat het weerstandsvermogen uitkomt op 1,06. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit is afgerond 3,2 miljoen euro. Ten opzichte van de stand bij de Begroting 2017 is de beschikbare weerstandscapaciteit gestegen met 1,2 miljoen euro en de benodigde weerstandscapaciteit gestegen met 0,17.

Verderop in deze paragraaf worden deze mutaties nader toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Verantwoording 2015	Begroting 2017	Verantwoording 2016
Totaal algemene reserves ^u	51.697	50.905	51.047
Stille reserves	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit (twee jaar)	9.004	8.028	9.134
Niet ingevulde begrotingsruimte (vier jaar)	0	0	0
Post onvoorzien (vier jaar)	636	636	636
Totaal	61.337	59.569	60.817

Bedragen zijn in duizenden euro's.

^u Deze bedragen sluiten niet aan op het bedrag dat in de balans staat opgenomen onder algemene reserve. Dit wordt veroorzaakt doordat in de beschikbare weerstandscapaciteit de algemene dekkingreserve niet meetelt. Voor meer informatie zie de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2015 – 2018.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die onze gemeente loopt. Om die te kunnen bepalen vindt regelmatig een risico-inventarisatie plaats. Hieruit zijn 47 risico's naar voren gekomen, waarvan één niet-financieel risico (Fraude). Voor een volledig overzicht verwijzen wij u naar de geheime bijlage die u bij deze verantwoording heeft ontvangen. In deze paragraaf treft u op hoofdlijnen de belangrijkste uitkomsten. Voor ieder risico wordt een minimale, verwachte en maximale financiële omvang bepaald. Deze inschatting is zoveel als mogelijk bepaald op objectieve gegevens.

Indien objectieve gegevens niet voorhanden zijn wordt uitgegaan van ervaringscijfers. Naast de financiële omvang wordt ook de waarschijnlijkheid waarmee risico's optreden bepaald. Dit percentage geeft de mate aan waarin de verwachte omvang van het risico meetelt voor de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen. De uitkomst van deze berekening betreft de bruto benodigde weerstandscapaciteit. Nadat het effect van alle beheersmaatregelen hiervan is afgetrokken ontstaat de netto benodigde weerstandscapaciteit. De netto benodigde weerstandscapaciteit wordt conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2015-2018 aangepast naar de gewenste mate van zekerheid. Deze is bepaald op 90%. De gewenste mate van zekerheid komt tot uiting in de risicosimulatie die wordt uitgevoerd. Deze risicosimulatie is gebaseerd op de Monte Carlo simulatietechniek die algemeen geaccepteerd is in zowel de profit als de non-profit sector. Hierbij wordt op een computer op basis van gegevens over de individuele risico's (minimale, verwachte en maximale omvang en waarschijnlijkheid) duizenden keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een grafiek waaruit is af te leiden wat de verwachte impact van de risico's is in een willekeurig jaar. Voor deze verantwoording leidt deze exercitie tot een bedrag van 57,5 miljoen euro.

Risicokaart

We delen de geïnventariseerde risico's in naar urgentie en omvang. Hierdoor ontstaat de onderstaande risicokaart waarin per risicoklasse het aantal risico's opgenomen staat. Dat doen we zowel voor de situatie vóór en na toepassing van beheersmaatregelen, respectievelijk bruto en netto. Daarom treft u hieronder twee risicokaarten.

		Bruto verwachte omvang						
Waarschijnlijkheid		Geen financiële gevolgen		< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000
	score	0	1	2	3	4	5	
	zeer klein	1	1	2	2	4	0	0
	klein	2	2	2	5	1	3	4
	50/50	3	0	3	1	4	1	2
	groot	4	0	3	0	0	0	2
	zeer groot	5	0	1	0	1	0	3

De bruto risicokaart geeft alle 47 risico's weer. De risico's rechtsonder zijn het meest urgent en omvangrijk. Deze risico's zijn terug te vinden in de geheime bijlage met een overzicht alle risico's. De netto risicokaart geeft dezelfde 47 risico's weer. In deze risicokaart zijn de risico's echter anders ingedeeld omdat het effect van de beheersmaatregelen hierin is meegenomen. Dit betekent dat er rechtsonder minder risico's staan dan in de bruto risicokaart. Financieel gezien telt de bruto risicokaart op tot een benodigde weerstandscapaciteit van 123,3 miljoen euro. Het effect van alle beheersmaatregelen, oftewel het verschil tussen de bruto en netto risicokaart is daarmee 65,8 miljoen euro (123,3-57,5). Dit bedrag kan gezien worden als profijt van het gevoerde risicomanagement en is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van de Begroting 2017.

		Netto verwachte omvang					
Waarschijnlijkheid	Score	0	1	2	3	4	5
		Geen financiële gevolgen	< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000
	zeer klein	1	2	2	4	0	0
	klein	2	3	2	5	1	3
	50/50	3	1	3	4	1	1
	groot	4	0	2	0	0	2
	zeer groot	5	0	2	0	1	2

Mutaties in risico's

Ten opzichte van de Begroting 2017 zijn de onderstaande risico's gemuteerd. De mutaties bestaan uit risico's die zijn gestegen, gedaald of vervallen. Daarnaast zorgen nieuwe risico's voor mutaties. Hiermee wordt tevens de verandering in de benodigde weerstandscapaciteit verklaard. Het gaat hier om mutaties bij benadering, omdat de bedragen afkomstig zijn uit een simulatie.

Risico	Mutatie benodigde weerstandscapaciteit
Stijgers	
1. Garantie geldleningen sportverenigingen	+140.000
2. Bekostigd aantal WsW plekken lager dan werkelijk aantal	+100.000
Dalers	
3. Geheim	-70.000
4. Geheim	-100.000
Nieuw	
5. Juridisch geschil taalaanbieder inburgering	+100.000
6. Onderwijsachterstandenbeleid (AOB)	+1.000.000
7. Belastingheffing op parkeerinkomsten	0
8. Baten combi vervoerskaarten	+200.000
9. Verzuim van personeel	0
10. Geheim	+150.000
Vervallen	
11. Saneringskosten Fruitlaan	-50.000
12. Vervangingsbesluit	-500.000
13. Geheim	-800.000
Totale mutatie in benodigde weerstandscapaciteit	+170.000

Bedragen zijn in euro's

Toelichting

1. Het risico is gestegen omdat in 2016 vier nieuwe garanties zijn afgegeven.
2. De omvang van het risico is gestegen. Het rijk heeft aangekondigd vanaf 2017 de verdeling van de Wsw middelen te wijzigen. De wijziging houdt in dat Utrecht niet alleen het rijksbudget gaat

ontvangen van de eigen inwoners die werken bij UW maar ook voor de groep Wsw medewerkers die bij UW werken en in een andere gemeente wonen. Er zijn meer mensen die in andere gemeenten wonen en bij UW werken dan omgekeerd (mensen die in Utrecht wonen en bij een ander sw-bedrijf werken).

3. Betreft een geheim risico.
4. Betreft een geheim risico.
5. Door een voor de gemeente positieve uitspraak van de rechter heeft de taalaanbieder een aanzienlijk bedrag alsnog moeten terugbetalen. Deze taalaanbieder gaat in hoger beroep. Bij een nadelige uitspraak kan dit ertoe leiden dat de gemeente een deel van het bedrag moet terugbetalen
6. Per 1 januari 2018 zullen de rijksmiddelen voor onderwijsachterstanden (OAB) afnemen. Er staat in elk geval een korting van 40 miljoen op het landelijke totale budget op de OCW begroting. Daarnaast wordt de nu nog aparte aanvullende uitkering voor de G37 opgeheven. Deze middelen worden toegevoegd aan het totaalbudget OAB. Verder wijzigt de indicator (gewicht leerling) op basis waarvan de middelen verdeeld worden. Duidelijk is dat de G4 minder rijksmiddelen zullen ontvangen. Nog niet duidelijk is hoe groot de afname zal zijn.
7. Op dit moment loopt een procedure bij de belastingrechter over de vraag of de Nederlandse gemeenten ter zake van het geven van gelegenheid tot parkeren op de openbare weg als overheid of als btw-ondernemer handelen. Een eendoordeel van de Hoge Raad kan nog enige tijd op zich laten wachten en zal waarschijnlijk op zijn vroegst in 2018 van kracht worden. Mocht door de Hoge Raad worden geoordeeld dat de Nederlandse gemeenten ter zake van het straatparkeren als btw-ondernemer handelen dan is over de parkeerbelasting btw verschuldigd en met betrekking tot de gerealiseerde winst is vennootschapsbelasting verschuldigd. Niet met terugwerkende kracht
8. De gemeente Utrecht voert een procedure bij het Gerechtshof Arnhem over de verschuldigdheid van btw ter zake van verkochte combivervoerskaarten. De gemeente stelt zich op het standpunt dat 6% btw is verschuldigd. Volgens de Belastingdienst en een uitspraak van Rechtbank Gelderland is 21% btw verschuldigd.
9. Personeel is het belangrijkste kapitaal van de gemeente Utrecht als organisatie. We hebben al onze mensen nodig om de opgave in de stad te realiseren. Een vitale en gezonde organisatie is van belang, verzuim is een risico. Verhoging van de werkdruk en inhuur van externen kan daar het gevolg van zijn.
10. Betreft een geheim risico.
11. Er is geen aanspraak gemaakt op de saneringskosten waardoor het risico vervalt.
12. Het vervangingsbesluit is genomen waardoor het risico vervalt.
13. Betreft een geheim risico.

Investerings en onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf gaan wij in op het afgelopen jaar gerealiseerde onderhoud aan de kapitaalgoederen en de gerealiseerde vervanging en uitbreiding van de kapitaalgoederenvoorraad. Het laatste deel van deze paragraaf heeft betrekking op afronding van gereedgekomen investeringsprojecten.

Er is een direct verband tussen uitgaven voor investeringen en het aantrekken van externe financiering. Het aangaan van externe financiering heeft zijn weerslag op de schuldpositie van de gemeente. Voor een nadere toelichting bij de financiering verwijzen wij u naar de gelijknamige paragraaf Financieringen.

Onderhoudsprogramma

Onderhoudslasten zijn uitgaven bedoeld om de kwaliteit van de kapitaalgoederen op peil te houden. Het betreft dagelijks- en kort cyclisch onderhoud. Onderhoudslasten maken deel uit van de exploitatie. Per programma hebben wij het afgelopen jaar de volgende onderhoudsuitgaven gedaan:

Onderhoudslasten (totalen per programma)	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Bereikbaarheid (onderdeel Parkeren)	611	1.075	819	256
Openbare Ruimte en Groen	20.806	18.434	18.574	-140
Openbare Ruimte en Groen – Riolerings	10.550	10.550	10.771	-16
Onderwijs	628	628	40	588
Maatschappelijke ondersteuning	250	250	250	0
Sport	3.490	3.490	4.417	-927
Vastgoed	8.404	9.037	7.600	1.437
Totaal onderhoudsprogramma's	44.739	43.669	42.471	1.198

Bedragen zijn in duizenden euro's

Hierna volgen toelichtingen bij de realisatie van bovengenoemde onderhoudsprogramma's

Bereikbaarheid

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Bereikbaarheid (onderdeel Parkeren)	611	1.075	819	256

Bedragen zijn in duizenden euro's

De onderhoudskosten van fietsstallingen en parkeergarages bedroegen 0,819 miljoen euro in 2016. De onderbesteding van 0,256 miljoen euro wordt veroorzaakt door gewijzigde plannen met betrekking tot het groot onderhoud van de parkeergarage Westraven. De onttrekking uit de reserve groot onderhoud is hierdoor lager.

Openbare Ruimte en Groen

Het programma Openbare Ruimte en Groen is voor het onderhoudsprogramma gesplitst in twee delen:

- Openbare ruimte en Groen exclusief rioleringen
- Onderdeel rioleringen.

Openbare ruimte en Groen exclusief rioleringen

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Openbare ruimte en groen exclusief rioleringen	20.806	18.434	18.574	-140

Bedragen zijn netto en in duizenden euro's

Goed onderhoud van de openbare ruimte is belangrijk omdat het de publieke ruimte betreft die directe invloed heeft op het gebruik, de aantrekkelijkheid, de bereikbaarheid en de veiligheid van het woon-, leef- en werkklimaat van de stad. Het bedrag dat de kapitaalgoederen vertegenwoordigen, loopt in de miljarden euro's. Beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen is daarom zowel vanuit het oogpunt van de gebruikers als vanuit financieel perspectief essentieel. We voeren daarom periodiek inspecties uit om de veiligheid voor gebruikers van de openbare ruimte te kunnen garanderen. Op basis van onder andere de inspecties voeren we het benodigde onderhoud uit.

Openbare ruimte en groen - onderdeel rioleringen

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Rioleringen	10.550	10.755	10.771	-16

Bedragen zijn in duizenden euro's

Conform het gemeentelijk beleid zetten we in op continu verbeteren op basis van beschikbare data. Om de gewenste effecten te realiseren moeten we meldingen, verstoppingen en storingen zo registreren en analyseren dat we daar de goede conclusies uit trekken. We hebben fors geïnvesteerd in een nieuw gemalenbesturingssysteem, zodat we centraal informatie beschikbaar hebben over het aantal en type storingen. We hebben ons baggerprogramma uitgevoerd conform programma.

Onderwijs

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Onderwijs	628	628	40	588

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voor het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is, is voor de lange termijn jaarlijks een budget van 0,3 miljoen euro beschikbaar. Overigens betreft dit niet de Multifunctionele Accommodaties; deze worden in het programma Vastgoed verantwoord. Daarnaast is een budget van 0,140 miljoen euro bestemd voor onderhoud aan lokalen voor Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE) en voor ouderlokalen. Voor verhuurde voormalige schoolgebouwen is een jaarlijks

onderhoudsbudget van 0,188 miljoen euro beschikbaar. In 2016 is aan onderwijsgebouwen onderhoud uitgevoerd voor in totaal 0,040 miljoen euro. In 2017 stellen wij een meerjaren onderhoudsplan op met de intentie om vanaf dan het onderhoud aan de eigen panden gestructureerd aan te pakken.

Maatschappelijke Ondersteuning

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Maatschappelijke ondersteuning	250	250	250	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Het onderhoudsbudget is ingezet voor het onderhoud van de welzijnspanden en voor het bevorderen van de functionaliteit in de sociale infrastructuur.

Sport

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Sport	3.490	3.490	4.417	-927

Bedragen zijn in duizenden euro's

Dit betreft de onderhoudslasten die in de reguliere exploitatie van het programma Sport zijn opgenomen voor binnen- en buitenaccommodaties en zwembaden. In de meerjarennota Kapitaalgoederen 2011-2014 is vastgesteld dat we vanaf 2011 werken met een onderhoudsreserve om schommelingen van de onderhoudsuitgaven over de jaren heen op te vangen.

In de zwembaden hebben we 0,894 miljoen euro meer uitgegeven aan onderhoud en energiebeperkende maatregelen. Bij de zwembaden Krommerijn en De Kwakel is het dak gerenoveerd en zijn zonnepanelen geplaatst, in zwembad Fletiomare is het badwatermonitoringssysteem geautomatiseerd en bij zwembad Den Hommel heeft regulier groot onderhoud plaats gevonden. Daarbij is een energieverbruik verbeterde luchtbehandelingsinstallatie (BAOBT) gerealiseerd.

De onderhoudslasten op de binnenaccommodaties waren 0,156 miljoen euro lager dan begroot. Hier staat tegenover dat voor onderhoud van de buitenaccommodaties 0,189 miljoen euro meer is uitgegeven. Het betreft hier onderhoud aan gebouwen en installaties op de sportparken.

Vastgoed

Onderhoudslasten	Programma- begroting 2016	Actuele begroting 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Vastgoed	8.404	9.037	7.600	1.437

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2016 is volop gewerkt aan het uitvoeren van het onderhoud. Zo is er hard gewerkt aan de multifunctionele accommodaties Sportcampus, 't Zand en de Weide Wereld. Een substantieel deel van in 2016 uitgevoerd onderhoud heeft betrekking op levensduur verlengende onderhoudsinvesteringen en wordt geactiveerd. Hierdoor is een bedrag van 1,7 miljoen euro niet ten laste van het onderhoudsbudget

gebracht, maar verantwoord onder de investeringen in kapitaalgoederen. Het gaat hierbij om de onderhoudsinvesteringen in Vredenburg 40, kindercluster De Weide Wereld en verbouwing Biltstraat 166.

Investerings

We onderscheiden vervangingsinvesteringen enerzijds en uitbreidingsinvesteringen anderzijds. In deze paragraaf geven we de hoofdlijnen weer. Voor een nadere specificatie van de investeringen per individueel project wordt verwezen naar de investeringsstaten.

Vervangingsinvesteringen houden de bestaande kwaliteit en functionaliteit van de kapitaalgoederenvoorraad op peil. Hierbij valt te denken aan renovatie, levensduurverlengend groot onderhoud en herbouw.

Vervangingsinvesteringen (totalen per programma)	Geautori-seerd t/m 2016	Programma-begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Bereikbaarheid (onderdeel Parkeren)	1.647	0	1.647	1.647	0
Openbare Ruimte en Groen (exclusief Rioleringen)	35.600	18.655	55.656	47.134	8.522
Openbare ruimte: rioleringen	0	11.900	11.900	11.997	-97
Onderwijs	48.843	-1.453	47.390	32.313	15.077
Sport	4.186	5.054	9.240	2.813	6.427
Vastgoed	11.372	5.280	16.652	7.174	9.478
Totaal vervangingsinvesteringen	101.648	39.436	142.485	103.078	39.407

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Hierna geven we per programma de realisaties weer met betrekking tot de vervangingsinvesteringen. Er is sprake van een uitbreidingsinvestering indien als gevolg van de investering het volume of de kwaliteit van de kapitaalgoederenvoorraad toeneemt.

Vervangingsinvesteringen (totalen per programma)	Geautori-seerd t/m 2016	Programma-begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2015	Restant ultimo 2016
Stedelijk ontwikkeling -					
Stationsgebied	49.150	0	49.150	19.347	29.803
Bereikbaarheid	480.855	15.200	496.055	347.937	148.118
Onderwijs	33.709	1.241	34.950	12.684	22.266
Cultuur	1.145	0	1.145	1.145	0
Sport	10.405	450	10.855	3.744	7.111
Vastgoed	3.800	5.340	9.140	2.352	6.788
Totaal uitbreidingsinvesteringen	579.064	22.231	601.295	387.209	214.086

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Hierna geven we per programma de realisaties weer met betrekking tot de uitbreidingsinvesteringen.

Stedelijke Ontwikkeling

Het programma Stedelijke Ontwikkeling omvat de investeringen in:

- Stationsgebied
- Leidsche Rijn
- Utrecht overig

De investeringen in het Stationsgebied zijn separaat opgenomen. De overige investeringen zijn opgenomen bij het betreffende programma waaronder de investering valt. Bijvoorbeeld scholen in Leidsche Rijn zijn ingedeeld bij het programma Onderwijs.

Stationsgebied

Algemene informatie

Doelstelling: Samen met partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

Beleidskader: Masterplan Stationsgebied

Inhoud: Hiervoor verwijzen wij naar het programma Stationsgebied

Soort investeringen: Investerings met een economische nut.

Vervangingsinvesteringen
niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geautori- seerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Bouw parkeergarage Jaarbeursplein	49.150	49.150	49.150	19.161	29.989
Restantkrediet Stads kantoor, onderdeel Stationsgebied	0	0	500	186	314
Totaal uitbreidingsinvesteringen	49.150	49.150	49.650	19.347	30.303

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Bouw parkeergarage Jaarbeursplein

De realisatie van de parkeergarage onder het Jaarbeursplein vordert gestaag na besluitvorming over het investeringskrediet begin 2015 en de gunning aan de aannemerscombinatie eind 2015. Na het inbrengen van de damwanden, het ontgraven van de bouwkuip en het plaatsen van een deel van de constructie in 2016 wordt dit jaar aangevangen met het aanbrengen van de vloeren en het dak. De realisatie vindt tot op heden plaats binnen de overeengekomen kaders. De realisatie van het bovenliggende plein maakt onderdeel uit van de grondexploitatie programma Stationsgebied.

Restantkrediet Stads kantoor, onderdeel Stationsgebied

Het totale restantkrediet Stenen en middelen Stads kantoor bedraagt 0,55 miljoen euro. Het structurele deel bedraagt 0,5 miljoen euro en incidentele deel 0,05 miljoen euro. Het resultaat op het incidentele restant krediet Stenen en middelen Stads kantoor bedraagt 0,05 miljoen euro positief. De nazorgfase voor het structurele en incidentele deel wordt in 2017 afgerond.

Leidsche Rijn

Algemene informatie stedelijke ontwikkeling Leidsche Rijn

Doelstelling: De voorzieningen afstemmen op de huidige en toekomstige bewoners van Leidsche Rijn.

Beleidskader: Referentiekader Voorzieningen Leidsche Rijn

Inhoud: In het Referentiekader Voorzieningen Leidsche Rijn zijn het ruimtebeslag, de investeringskosten en de hierbij behorende taakstellende budgetten voor de permanente voorzieningen in Leidsche Rijn vastgelegd.

De in uitvoering zijnde investeringsprojecten in Leidsche Rijn zijn opgenomen bij de betreffende beleidsprogramma's.

Bereikbaarheid

Algemene informatie

Doelstelling: Betreft alle doelstellingen binnen het programma Bereikbaarheid.

Beleidskader: 'Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016.

Inhoud: Hiervoor verwijzen we naar het programma Bereikbaarheid.

Soort investeringen: Investerings met een maatschappelijk en/ of economische nut.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Groot onderhoud P+R Westraven/ Kruisstraat	1.647	0	1.647	1.647	0
Totaal vervangingsinvesteringen	1.647	0	1.647	1.647	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting vervangingsinvesteringen

Het groot onderhoud P+R Westraven is in 2016 gereed gekomen. Het groot onderhoud Kruisstraat was eind al 2015 gerealiseerd.

Uitbreidingsinvesteringen

Projectnaam	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	Gewij- zigd in 2016	Actuele stand investerings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet
Projecten Fiets					
Hoofdfietsroutes, inclusief filelvrij aanvullend	24.446		24.446	22.221	2.225
Doorfietsroute (Amendement A 83)	1.000		1.000	621	379
Fietsverbinding Uithof- Nieuwegein (tussen de rails)	5.000		5.000	4.710	290
Herenroute Fietsroute	2.250		2.250	2.163	87
Dafne Schippersbrug	23.271		23.271	17.368	5.903
Moreelsebrug	6.500		6.500	5.500	1.000
Amendement 30 Fietspad Langs het Spoor	1.650		1.650	1.650	0

Projectnaam	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	Gewij- zigt in 2016	Actuele stand investerings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet
Invoering leenfietsen	4.111		4.111	379	3.732
Fietsparkeren binnenstad	8.097		8.097	3.698	4.399
Tijdelijke fietsenstalling Smakkelaarsveld	4.300		4.300	2.088	2.212
Fietsparkeren business case OVT	16.183		16.183	17.016	-833
Fietsparkeren business case OVT pilot	1.200		1.200	1.215	-15
Fietsparkeren business case OVT na pilot	0	3.500	3.500	23	3.477
Fietsparkeren Utrecht Centrum (Kruisvaartstalling en FRIS)	820		820	327	493
Verbeteren as van Berlage fietspaden op Egmondkade en van Hoornekade	3.833		3.833	2.179	1.654
Projecten Stationsgebied en Leidsche Rijn	7.000		7.000	6.993	7
Brommers naar de rijbaan	400	75	475	427	48
Doorfietsroute Oosterspoorbaan	1.500		1.500	1.230	270
Doorfietsroute Vechtroute fase 1 en 2	1.000		1.000	228	772
Doorfietsroute om de Oost/Tolsteegsingel-Maliesingel	1.500		1.500	1.276	224
Doorfietsroute om de Oost/ resterend deel	150		150	254	-104
Doorfietsroute langs spoor amsterdam	150		150	11	139
Hoofdfietsroute Elektronweg- Reactorweg			0	0	0
Doorfietsroute om de binnenstad Noord	50		50	32	18
Doorfietsroute Overvecht-Uithof	628		628	270	358
Doorfietsroute langs Vleutensebaan en ARK (BNT)			0	0	0
Kwaliteit Fietsroutes Station	2.500		2.500	1.962	538
Fietsimpuls	262		262	157	105
E-bike	175		175	105	70
Fiets- voetgangervoorzieningen Nachttegaalstaat- Reigerstraat	150		150	23	127
Fiets- voetgangervoorzieningen Biltstraat-Voorstraat				0	0
Actieplan voetgangers	1.000		1.000	194	806
Verplichte bijdrage projectmanagement Beter Benutten Vervolg	600		600	218	382
Subtotaal Fiets	119.726	3.575	123.301	94.538	28.763
Projecten Openbaar vervoer					
HOV LR (Z50, N40+N50)	15.063		15.063	7.105	7.958
HOV bestaande stad	14.009	-4.722	9.287	4.901	4.386
Dichterswijk Z90					
HOV bestaande stad Transwijk Z80	2.900	8.222	11.122	6.550	4.572

Projectnaam	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	Gewij- zigt in 2016	Actuele stand investerings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet
Randstadspoor	11.356		11.356	9.179	2.177
OV Overvecht, inclusief Jacobsstraat	3.000		3.000	3.198	-198
De Uithoflijn tram (onderbouw, randvoorw. projecten, Cranenborgh)	139.061		139.061	118.743	20.318
Dichtersbaan (Busbaan Kruisvaart)	18.000		18.000	9.478	8.522
Westtangent, inclusief Tangentlijn 10	18.000	-4.388	13.612	8.295	5.317
Studiekosten OV MIRT	85		85	27	58
Verkennen en benutten OV alternatieven USP en UC	700		700	881	-181
Directe fietsverb. tussen Station LRC en Industrieterrein Lage Weide	350		350	9	341
Fietsparkeervoorvzn station Overvecht aan de kant van Tuindorp	100		100	10	90
Fiets- (sternet) en voetgangersvoorz en K&R strook (OV knooppunt) station Zuilen	500		500	0	500
Fiets- (sternet) en voetgangersvoorzieningen (OV knooppunt) station Lunetten	500		500	0	500
Verbeteren fietsenstalling bij station Terwijde	100		100	24	76
Verbeteren BBH fiets en voetg.station Vleuten onder andere (fietspad Vleuterweide- station Vleuten)	800		800	0	800
Voorzieningen station Overvecht	830		830	0	830
Integrale aanpak Vondellaan	800		800	0	800
Bereikbaarheid station via Oosterkade en Westerkade (25%)	1.000		1.000	-119	1.119
Toegang trap/lift station Leidsche Rijn vanuit het busstation	870		870	0	870
handhaving taxikeurmerk	250		250	77	173
investeringen taxistandplaatsen	100		100	2	98
OV inframaatregelen nav Vervoersplan	0	200	200	171	29
Toegankelijke bushaltes	0	500	500	11	489
Subtotaal Openbaar vervoer	228.374	-188	228.186	168.542	59.644
Projecten Auto					
Bereikbaarheid Stationsgebied	20.020		20.020	6.041	13.979
Inpassing Nouw Leidsche Rijn Centrum	7.426		7.426	4.970	2.456
Risico Nadeelcompensatie en	500		500	155	345

Projectnaam	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	Gewij- zigt in 2016	Actuele stand investerings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet
planschade					
Invoering Parkeer Reizigers Informatiesysteem	1.840	-400	1.440	1.127	313
Wegnummer- en informatiesysteem	1.500		1.500	69	1.431
Groene golf Cartesiusweg		150	150	5	145
Knijpmaatregelen Monicabrug	7.480		7.480	7.480	0
Integrale aanpak NRU	5.100	10.000	15.100	5.491	9.609
Westelijke Stadboulevard (MUW)	1.200		1.200	808	392
Herinrichting 't Goylaan	6.129		6.129	4.126	2.003
Binnenstedelijke verbindingsweg Socrateslaan	150		150	5	145
Beneluxlaan Oost					
Planstudie ring Utrecht 2015 en 2016 (voorlopige raming)	678		678	607	71
Maatregelen alternatief knip Maarsseweweg	1.200		1.200	119	1.081
Oversteekbaarheid Eykmanlaan	150		150	108	42
Slimme kruisingen	600		600	360	240
Subtotaal Auto	53.973	9.750	63.723	31.471	32.252
Projecten Park & Ride					
P&R De Erven	211		211	211	0
Vorbereiding P&R Leidsche Rijn Centrum	450		450	234	216
Subtotaal Park & Ride	661	0	661	445	216
Projecten Duurzaam vervoer					
Slimme Routes Slimme Regelingen (doseran aan de randen van de stad)	400	200	600	585	15
Actieplan goederenvervoer	4.253		4.253	2.518	1.735
Stadsdistributie Stop & Drop	663		663	130	533
Laad- en losplaatsgebruik	68		68	30	38
Logistiek Ontkoppelpunt	620		620	75	545
Truckspotting	273		273	113	160
Actieplan schoon vervoer tot en met 2015	6.493	1.888	8.381	8.380	1
Elektrisch Vervoer (ASV) vanaf 2015		4.757	4.757	3.706	1.051
Schone bussen (ASV) vanaf 2015	2.000		2.000	2.038	-38
Milieuzones en subsidies (ASV) vanaf 2015	9.365	-5.672	3.693	2.414	1.279
Stimuleren deelgebruik auto's (ASV)	2.000	-1.193	807	305	502
Stimuleren Schoon Vrachtverkeer Euro 6	245	-245	0	0	0
Milieuzonering vracht (Milieuzonering en stedelijk gebied)	1.590		1.590	1.433	157

Projectnaam	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	Gewij- zigt in 2016	Actuele stand investerings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet
Actieplan De gebruiker centraal (voorheen Mobiliteitsmanagement, Communicatie en gedragscampagne)	6.120		6.120	6.088	32
De Gebruiker Centraal Vervolg 2016- 2017		2.001	2.001	357	1.644
Scholen aanpak		346	346	0	346
Spitsmijdende bedrijven		282	282	0	282
Publiekstrekkingen en evenementen	150		150	90	60
Pak het moment	70	27	97	42	55
Ontwikkeling reisadvies (DGC)	166		166	100	66
banden op spanning P&R locaties	100		100	84	16
Luchtmaatregelen groene buffer	542		542	601	-59
Meetnet Luchtkwaliteit	1.050		1.050	587	463
Afstemming RWS (schermen) en BRU (bussen)	250	-250	0		0
Eigen wagenpark (ASV) vanaf 2016	1.178	-678	500	19	481
Vervangen dieselaggregaten door aansluitpunten (ASV)	750		750	738	12
Gevoelige bestemmingen scholen	1.952		1.952	0	1.952
Monitoring en onderzoekskosten	8.750		8.750	6.478	2.272
Programmakosten en organisatiekosten NSL	1.293		1.293	1.122	171
Proof of concept	2.248		2.248	548	1.700
Subtotaal Duurzaam vervoer	52.589	1.463	54.052	38.581	15.471
Projecten Parkeren					
Parkeerplaats Mariaplaats	507		507	83	424
Uitbreiding betaald parkeren 2015	1.200		1.200	0	1.200
Subtotaal Parkeren	1.707	0	1.707	83	1.624
Projecten Wijken en Vervoersveiligheid					
Actieplan Verkeersveiligheid 2015-2020	1.250		1.250	181	1.069
Aanpak knelpunten verkeersveiligheid	4.918		4.918	4.609	309
Maatregelen verkeersveiligheid busbaan Vleuterweide	3.392		3.392	260	3.132
Maatregelen Kapteynlaan	700	500	1.200	1.225	-25
Onderhouden Utrechts Veiligheids Label (incl A37 behoud verkeerstuinen)	350		350	125	225
Hinderplanning 2012 en 2013	290		290	192	98
Amendement A40	750		750	728	22

Projectnaam	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	Gewij- zigt in 2016	Actuele stand investerings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet
Optimaliseren VRI's					
Aanpak VRI' inclusief kleine fysieke maatregelen	1.000		1.000	73	927
Economisch investeringsfonds	10.000		10.000	5.656	4.344
Verbreden de Meernbrug/ Meerndijk	1.175		1.175	1.175	0
Amsterdamsestraatweg		100	100	53	47
Subtotaal Wijken en Vervoersveiligheid	23.825	600	24.425	14.277	10.148
Totaal uitbreidingsinvesteringen	480.855	15.200	496.055	347.937	148.118

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting uitbreidingsinvesteringen

Het investeringsprogramma Bereikbaarheid betreft een meerjarenprogramma, dat jaarlijks gelijktijdig met de voorjaarsnota wordt aangeboden. In eerdere jaren heeft u voor diverse meerjarige projecten binnen de deelprogramma's fiets, Openbaar vervoer, auto, P+R, parkeren en duurzaam vervoer budgetten vrij gegeven. Autorisatie vragen wij niet op jaarlijkse basis, maar voor de voorbereiding en de uitvoering in hun geheel. Zo kunnen voorbereiding en uitvoering van projecten meerdere jaren bestrijken. Hierbij geldt dat voorafgaand aan de gunning van een project de autorisatie van het gehele resterende bedrag wordt gevraagd. Bij de realisatie is daarom sprake van afwijkingen op de jaarschijf in de actuele begroting. Deze lichten we toe in het jaarverslag bij het programma Bereikbaarheid. In de eerste bestuursrapportage rapporteren wij over de voortgang van grote projecten. De financiële voortgang van alle geautoriseerde en lopende projecten treft u aan in de investeringsstaat die als bijlage in de jaarstukken is toegevoegd.

Projecten en maatregelen fiets

In 2016 hebben we verder gewerkt aan maatregelen die het gebruik van fiets stimuleren. In 2016 is voor het gemeentelijke aandeel van de verlenging van de pilot fietsparkeren Jaarbeursplein met drie jaar een bedrag van 3,5 miljoen euro ter beschikking gesteld en voor het project Brommers op de rijbaan een aanvullend bedrag van 0,075 miljoen euro. Daarnaast zijn een aantal projecten afgerond in 2016: de Fietsverbinding Uithof- Nieuwegein (Tussen de rails), het fietspad langs het Spoor bij Leidsche Rijn, het Smakkelaarsveld, Fietsparkeren BC OVT en Fietsparkeren OVT pilot (Jaarbeursplein), de fietsprojecten Stationsgebied en Leidsche Rijn die gefinancierd werden vanuit FES 4 en het project brommers naar de rijbaan.

Er is in 2016 een bedrag van 20,836 miljoen euro uitgegeven, het totaal bedrag dat tot en met 2016 is uitgegeven bedraagt 94,538 miljoen euro. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 123,301 miljoen euro nog een bedrag van 28,763 miljoen euro.

Projecten Openbaar Vervoer

In 2016 hebben we gestaag verder gewerkt aan de ontwikkeling van de projecten en maatregelen openbaar vervoer. De autorisaties voor de projecten HOV Dichterwijk Z90, HOV Transwijk Z80 en Westtangent inclusief Tangentlijn 10 zijn in 2016 aangepast aan de actuele kostenramingen. Aanvullend zijn er in 2016 bedragen beschikbaar gesteld voor OV-inframaatregelen naar aanleiding van het vervoersplan van Q-buzz en het toegankelijk maken van bushaltes voor mensen met een beperking. Er is in 2016 een bedrag van 14,534 miljoen euro uitgegeven, het totaal bedrag dat tot en met 2016 is uitgegeven bedraagt 168,542 miljoen euro. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 228,186 miljoen euro nog een bedrag van 59,644 miljoen euro.

Projecten Auto

In 2016 hebben we verder gewerkt aan de voorbereiding van projecten om het autogebruik te reguleren en de bereikbaarheid te verbeteren. Er is met name gewerkt aan de voorbereiding van de Noordelijke Randweg Utrecht en de Westelijk Stadsboulevard. Daarnaast zijn 't Goylaan en de Vleutense baan afgerond. Financiële afwikkeling deze laatste projecten zal in 2017 plaats vinden. In verband met de toekenning van een deel van de provinciale subsidie is in 2016 voor de NRU een bedrag van 10 miljoen euro beschikbaar gesteld. Voor de Groene golf Cartesiusweg is een bedrag van 0,150 miljoen beschikbaar gesteld en het budget voor de invoering van het Parkeerreizigersstelsel is met 0,4 miljoen euro naar beneden bijgesteld. De projecten invoering Parkeerreizigersstelsel en de bijdrage vanuit FES4 aan knijpmaatregelen Monicabrug worden bij deze jaarrekening afgesloten. Er is in 2016 een bedrag van 11,263 miljoen euro uitgegeven. Het totaal bedrag dat tot en met 2016 is uitgegeven bedraagt 31,471 miljoen euro. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 63,723 miljoen euro nog een bedrag van 32,252 miljoen euro.

Projecten P+R

In 2016 heeft de financiële afwikkeling van de bijdrage van 0,211 miljoen euro aan P+R de Erven plaats gevonden. Dit project zal worden afgesloten bij de jaarrekening. Het totaal bedrag dat tot en met 2016 is uitgegeven bedraagt 0,445 miljoen euro. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 0,661 miljoen euro nog een bedrag van 0,216 miljoen euro.

Projecten Duurzaam vervoer

In 2016 hebben we de Actieplannen Schoon Vervoer, Goederenvervoer, de Gebruiker Centraal verder uitgevoerd en is er aanvullende autorisatie geregeld voor het Actieplan de Gebruiker Centraal, inclusief de bijdrage van Beter Benutten Vervolg. Deze projecten lopen in 2017 door. Daarnaast hebben we subsidies verleend in het kader van de milieuzone. In 2016 zijn projecten die met FES 4 middelen gesubsidieerd worden zoveel mogelijk afgerond. Dit betekent dat de projecten Schone bussen, gevoelige bestemmingen bij scholen, banden op spanning, Luchtmaatregelen NRU, programma- en organisatiekosten NSL, milieuzonering vracht en het oude Actieplan Schoon vervoer bij de jaarrekening 2016 worden afgesloten. Er is in 2016 een bedrag van 10,752 miljoen euro uitgegeven. Het totaal bedrag dat tot en met 2016 is uitgegeven bedraagt 38,581 miljoen euro. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 54,052 miljoen euro nog een bedrag van 15,471 miljoen euro.

Projecten Parkeren

Vanuit Bereikbaarheid wordt voor het opheffen van parkeerplaatsen aan de Mariaplaats jaarlijks een bijdrage van 0,053 miljoen euro aan de parkeerexploitatie geleverd. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 1,707 miljoen euro beschikbaar nog een bedrag van 1,624 miljoen euro.

Projecten Verkeersveiligheid en wijken

In 2016 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het programma Verkeersveiligheid. De werkzaamheden om de Kapteynlaan te verbeteren en de werkzaamheden aan de Meernbrug/Meerndijk en het op optimaliseren van VRI's op belangrijke kruispunten (amendement 2013/A40) zijn afgerond en deze projecten zullen worden afgesloten bij de jaarrekening 2016. Daarnaast hebben we werkzaamheden uitgevoerd die vanuit het Economisch investeringsfonds zijn gefinancierd. Er is in 2016 een bedrag van 5,746 miljoen euro uitgegeven. Het totaal bedrag dat tot en met 2016 is uitgegeven bedraagt 14,277 miljoen euro. Er resteert op het totaal geautoriseerde bedrag van 24,425 miljoen euro nog een bedrag van 10,148 miljoen euro.

Openbare ruimte en Groen

Algemene informatie

Doelstelling: De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel.

Beleidskader: Meerjarennota Onderhoud kapitaalgoederen Openbare Ruimte Buiten Gewoon op Orde 2016 - 2019.

Inhoud: We willen de technische staat van de openbare ruimte op orde houden om de functionaliteit te waarborgen, en tegelijkertijd een inrichtingskwaliteit leveren die past bij Utrecht. Dit willen wij bereiken door de technische staat en functionaliteit optimaal te waarborgen.

Soort investeringen: Het betreft vervangingsinvesteringen met maatschappelijk nut, exclusief begraafplaatsen.

In de nieuwe nota worden de bestaande beleidsvoornemens bij het groot onderhoud van de openbare ruimte bevestigd als zijnde de gewenste aanpak. In het kort komt dat neer op het streven naar economisch rationeel beheer, binnen de beperking opgelegd door de financiële middelen. In de uitvoering zijn een aantal wijzigingen aangebracht. De eerste is de introductie van PRIOR, het systeem om de investeringen te rangschikken op een volgorde van uitvoering. Daarnaast wordt de jaarplanning vervangen door een vierjarige planning. Dit geeft enerzijds meer flexibiliteit in de uitvoering, anderzijds biedt het de ontwikkelorganisaties inzicht in aanstaande veranderingen in de openbare ruimte waar rekening mee gehouden moet worden.

Openbare ruimte en Groen exclusief rioleringen

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Vervangingsinvesteringen		18.655	20.055	21.551	-1.496
Wal & Kluismuren	35.600	0	35.600	25.583	10.017
Totaal vervangingsinvesteringen	35.600	18.655	55.656	47.134	8.521

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting vervangingsinvesteringen

In 2016 hebben we uitgevoerd wat we ons in de begroting hadden voorgenomen. De in de voorjaarsnota beschikbaar gestelde incidentele impuls voor de leefomgeving, van 1,4 miljoen euro, is vormgegeven.

Werkzaamheden in de historische binnenstad, in de omgeving van het Domplein, en groot onderhoudswerkzaamheden aan de Vaartsche Rijnbrug en Vondelbrug hebben plaatsgevonden.

In verband met gunstige weersomstandigheden kon er tot het einde van december worden doorgewerkt aan grote projecten. Hierdoor is er vooruitgewerkt op de programmering van 2017. Projecten waarvan een doorlooptijd tot in het voorjaar van 2017 werd verwacht konden al in december worden afgerond. Het gaat hierbij vooral om het vervangen van asfalt en open verhardingen zoals de Isotopenweg, Paranadreef en diverse wegen in Leidsche Rijn. In totaal is voor 1,496 miljoen euro vooruitgewerkt.

Het herstel van de wal- en kluismuren is vanaf 2015 volop in uitvoering gekomen. Het project wal- en kluismuren is technisch, economisch en maatschappelijk een uitdagende opgave. De complexiteit hiervan heeft zijn impact op de voortgang/planning van de werkzaamheden en de ontwikkeling van de te maken kosten. Zoals toegezegd bij de 2^e Berap 2016 zal bij de Voorjaarsnota 2017 een herijking plaatsvinden van aanpak en de kostenraming van het hele project.

Uitbreidingsinvesteringen

Niet van toepassing.

Openbare ruimte en Groen - onderdeel rioleringen

Algemene informatie

Doelstelling: Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed.

Beleidskader: Plan gemeentelijke watertaken Utrecht 2016-2019

Inhoud: Ten opzichte van het vorige plan zijn er een aantal beleidswijzigingen. Het gaat om:

1. We dragen bij aan het vergroenen van de stad door het verbreden van de afkoppeldoelstelling. We zetten het budget niet alleen in voor het ontvlechten van afvalwater en hemelwatersystemen, maar ook voor het vervangen van niet functionele verharding door groen en/of oppervlaktewater. Hiermee bereik je hetzelfde effect (minder regenwater in het riool), het kost minder en de maatregel draagt tevens bij aan vermindering van hittestress in de stad en een aantrekkelijkere openbare ruimte.
2. We richten samen met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden een waterbank op. Deze bank biedt gemeente en Hoogheemraadschap de mogelijkheid om watercompensatie te realiseren daar waar het effect en de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit het grootst is.
3. Nieuw beleid voor het omgaan met lozingen uit de riolering op het oppervlaktewater. We gaan naar meer effectgericht beleid. Hiermee bereiken we hetzelfde effect, maar dan tegen lagere kosten. We nemen alleen nog maatregelen bij lozingen uit de riolering als deze leiden tot een zichtbare verbetering van het watersysteem of een aantoonbare vermindering van risico's voor de volksgezondheid of voor planten en dieren.
4. We zetten de financiële middelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit daar in waar we de grootste effecten kunnen realiseren. We investeren vooral in maatregelen als zichtbare waterkwaliteitsproblemen zich voordoen, zoals overmatig kroos en algen, vissterfte, botulisme, blauwalg en overmatig zwerfvuil.

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut

Vervangingsinvesteringen

	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Projecten					
Vervangingen riolering		11.900	11.900	11.997	-97
Totaal vervangingsinvesteringen		11.900	11.900	11.997	-97

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting vervangingsinvesteringen

Uitgevoerd in 2016 zijn de projecten in De Meern Zonstraat, Meentweg (ged.), Pr. Irenelaan, Pr. Beatrixlaan, Pr. Margrietlaan, Melkmeisjeslaan, Gouvernantelaan, Zeilmakerslaan, Stoelenmakerslaan en in Veldhuizen De Milan Viscontilaan (ged.) alle in verband met afkoppelen en grondwateroverlast. Verder zijn riolen vernieuwd in het Oppenheimplein, Pr. Irenelaan (Zuilen), De Wiericke, Nieuwravenstraat, P. Nieuwlandstraat en Patrimoniumstraat. In combinatie sloop/nieuwbouw en/of met herinrichting van straten zijn riolen vernieuwd in de Vechtensteinlaan, Queeckhovenplein, Boelesteinlaan, Goudesteinlaan, Weresteinlaan, Leidseweg, G.Borgesiuslaan, Verenigingstraat, Verenigingdwarsstraat, Schermerhornstraat. In de Trumanlaan, Peltlaan, Pearsonlaan, Auriolaan, Monnetlaan, Kapteynlaan, 't Goylaan, Zadelstraat en Choorstraat zijn de aansluitleidingen vernieuwd gelijktijdig met de reconstructie/herinrichting van de rijweg. Ook troffen we maatregelen om wateroverlast te voorkomen. Hiervoor wordt de bergingscapaciteit van het rioolstelsel vergroot. Zo is in de Rijnkade gestart met de realisatie van een bergbezinkbassin en zijn we gestart met de voorbereiding van het bergbezinkbassin in het Willemsplantsoen. We bouwen twee bassins in plaats vinden één bassin (Catharijnesingel). Ook koppelen we waar het mogelijk was verhard oppervlak af. Bij de projecten Queeckhovenplein en City Campus Max werd de afkoppeling van de nieuwbouw gerealiseerd. De renovatie van het rioolgemaal Lange Hagelstraat is gereed en de renovatie van het rioolgemaal Kardinaal de Jongweg is gestart en begin 2017 gereed. Ter compensatie van de financiering van deze twee noodzakelijke renovatieprojecten is er een lager aantal kilometers riolering vervangen dan de voorgenomen vijf kilometer. De uitgevoerde waterkwaliteitsmaatregelen in 2016 zijn vooral nog gebaseerd op de wijkwaterplannen. Komende jaren

baseren we ons op een onderzoek naar de waterkwaliteit in Utrecht op 92 locaties. Een aantal belangrijke maatregelen die in 2016 zijn uitgevoerd zijn de aanleg van het park de Groene Kop (Tuindorp), verbetering doorstroming Vecht zoompark, verbetering doorstroming Oudenrijnsingel en het aanbrengen van drijfwaterplanten en vegetatie-eilanden Stadsbuitengracht (Binnenstad).

Uitbreidingsinvesteringen

Niet van toepassing.

Onderwijs

Algemene informatie

Doelstelling: Versterken educatieve infrastructuur

Beleidskader: Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting en Masterplan Primair Onderwijs

Inhoud: Voorzien in adequate huisvesting voor het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs door middel van onderhoud, renovatie, vervangende nieuwbouw of uitbreiding.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Onderwijsprojecten	48.843	-1.453	47.390	32.313	15.077
Totaal vervangingsinvesteringen	48.843	-1.453	47.390	32.313	15.077

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voor een specificatie van de onderliggende projecten wordt verwezen naar de Investeringsstaat Onderwijs in de bijlage bij deze jaarstukken.

Van het totaal geautoriseerde budget voor vervangingsinvesteringen van 47,4 miljoen euro is inmiddels 32,3 miljoen euro uitgegeven. In het uitgegeven bedrag van 32,3 miljoen euro is begrepen een bedrag van 18,2 miljoen euro van het project vervangende nieuwbouw Gerrit Rietveldcollege en aangezien er diverse opleverpunten zijn die afgewikkeld dienen te worden met de aannemer kan het project bestuurlijk nog niet worden afgesloten. Van het restant budget van 15 miljoen euro zal volgens de planning in 2017 voor een bedrag van 13,8 miljoen euro worden opgeleverd en in gebruik genomen.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Onderwijsprojecten	33.709	1.241	34.950	12.684	22.266
Totaal uitbreidingsinvesteringen	33.709	1.241	34.950	12.684	22.266

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voor een specificatie van de onderliggende projecten wordt verwezen naar de Investeringsstaat Onderwijs in de bijlage bij deze jaarstukken.

Van het totaal geautoriseerde budget voor uitbreidingsinvesteringen van 35 miljoen euro is inmiddels 12,7 miljoen euro uitgegeven. In dit bedrag is begrepen het opleveren en administratief afsluiten van projecten in 2016 voor in totaal 3,6 miljoen euro. De afgeronde projecten betreffen: Ten Veldestraat 98, uitbreiding permanent vier lokalen Apollo 11 7e tot en met 10e groep; binnenklimaat bestaande gebouwen(3e tranche); Maliebaan 56, permanente uitbreiding 12e en 13e groep en één speellokaal; Notebomenlaan 400, uitbreiding permanent voor X11; Van Hoornekade 6, uitbreiding permanent tweede speellokaal; Torenpleinschool, Schoolstraat 7, uitbreiding tiende en elfde lokaal; Jazzsingel VVE-lokaal en Internationale school Tijdelijke huisvesting Grebbeberglaan. Van restant budget van 22,2 miljoen euro zal volgens de planning in 2017 voor een bedrag van 8,1 miljoen euro worden opgeleverd en in gebruik genomen, het restant van 14,1 miljoen euro heeft betrekking op lopende projecten Voorgezet Onderwijs als VMBO Vleuterweide en de Internationale school.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene informatie

Doelstelling: Visie is om te zorgen voor goede, toegankelijke en aantrekkelijke accommodaties als randvoorwaarde voor het Vernieuwend Welzijn.

Beleidskader: Meerjarennota kapitaalgoederen 2015 -2018 Maatschappelijk vastgoed en Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2016.

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie sober en doelmatig voor de welzijnsaccommodaties, deze moeten voorts voldoen aan de uitgangspunten voor toegankelijkheid (Agenda 22).

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen

Vervanging van buurthuis de Boeg aan de Tjalkstraat is in 2016 gerealiseerd. De verantwoording hierover is opgenomen bij het programma Vastgoed. Dit is inclusief een deelbudget van 0,130 euro wat begroot was binnen het programma Maatschappelijke ontwikkeling.

De volgende projecten uit het Meerjarenprogramma Utrechts Vastgoed (MPUV) zijn in voorbereiding:

- buurthuis de Boeg aan de Gambiadreef, inclusief jongerenhuiskamer (0,470 miljoen euro);
- frictiekosten functionele aanpassingen aan welzijnsaccommodaties (0,430 miljoen euro);
- nieuwbouw buurtcentrum de Bram, Teun de Jagerdreef (0,401 miljoen euro).

Voor genoemde projecten in voorbereiding zijn in 2016 geen kosten te verantwoorden.

Uitbreidingsinvesteringen

Recentelijk is gestart met de bouw van Leidsche Rijn Centrum. Welzijnsvoorzieningen zijn in voorbereiding. Voor welzijnsvoorzieningen in Leidsche Rijn stellen wij middelen beschikbaar conform het referentiekader Leidsche Rijn.

Volksgezondheid

Algemene informatie

Doelstelling: Visie is om te zorgen voor goede, toegankelijke en aantrekkelijke accommodaties.

Beleidskader: Meerjarennota kapitaalgoederen 2015 -2018 Maatschappelijk vastgoed en Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2014.

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie sober en doelmatig, deze moeten voorts voldoen aan de uitgangspunten voor toegankelijkheid (Agenda 22).

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen

niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen

niet van toepassing

Cultuur

Algemene informatie

Doelstelling: Productie/broedplaatsen en werkruimten.

Beleidskader: Nota Kapitaalgoederen 2011-2014 maatschappelijk vastgoed.

Inhoud: Het faciliteren van permanente werkruimten voor Utrechtse makers.

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut.

Vervangingsinvesteringen

Niet van toepassing.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Podium Hoge Woerd - theatertechniek	1.000	0	1.000	1.000	0
Broedplaatsen	145	0	145	145	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen	1.145	0	1.145	1.145	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Podium Hoge Woerd - Theatertechniek:

In 2015 is er een investeringssubsidie verleend aan Theater Kikker van 1,00 miljoen euro ter realisatie van de theatertechniek in Podium Hoge Woerd. In 2016 is deze investering volledig gerealiseerd en gereed gemeld.

Broedplaatsen

In 2014 is er een investeringssubsidie verleend van 0,145 miljoen euro aan stichting Werkruimte Kunstenaars voor de verduurzaming van het pand aan de Plompetorengracht 4. In 2016 is deze investering volledig gerealiseerd en gereed gemeld.

Sport

Algemene informatie

Doelstelling: Sportaccommodaties zijn goed bereikbaar voor de inwoners en het accommodatiebeleid is gericht op het terugdringen van wachtlijsten bij sportverenigingen. In Utrecht staat jouw talent centraal!

Beleidskader: Meerjarennota kapitaalgoederen Maatschappelijk vastgoed.

Inhoud: Vaststellen van de noodzaak van investeren in onderhoud, vervangen en uitbreiden van sportaccommodaties.

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Vervangingsinvesteringen Sport	4.186	5.054	9.240	2.813	6.427
Totaal vervangingsinvesteringen	4.186	5.054	9.240	2.813	6.427

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting vervangingsinvesteringen

De sporttechnische inrichting wordt jaarlijks geïnspecteerd en zo nodig vervangen. Er is een start gemaakt met de vervanging van de toplagen van de kunstgrasvelden Marco van Basten, Fletiomare, Nieuw Welgelegen en kunstgrasveld de Meern. Het knelpunt dat was ontstaan doordat in het verleden kunstgrasvelden met eenmalig geld zijn aangelegd waarbij geen budget voor vervanging beschikbaar was, is bij de Voorjaarsnota 2016 opgelost. Daarmee zijn de vervangingen van het huidig areaal aan kunstgrasvelden tot 2020 veilig gesteld. De vervanging van installaties, herinrichting en aanpassingen aan de norm van de zwembad Den Hommel is gereed. Het toiletgebouw Krommerijn is ook gereed. De vervangingen kunnen alleen tijdens zomersluiting plaats vinden.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Sportpark Fletiomare Oost	5.007	0	5.007	2.066	2.941
Sportpark Rijnvliet	2.698	0	2.698	1.155	1.543
Kleedkamers sportpark					
Maarschalkerweerd	0	450	450	450	0
Sportpark/sporthal Loevenhoutsedijk	2.700	0	2.700	73	2.627
Totaal uitbreidingsinvesteringen	10.405	450	10.855	3.744	7.111

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Toelichting uitbreidingsinvesteringen

In 2015 is gestart met de 2e fase van sportpark Rijnvliet met de aanleg van hockey kunstgrasvelden. Op sportpark Fletiomare Oost wordt nog een sportpaviljoen gerealiseerd. De realisatie van de kleedkamers op sportpark Maarschalkerweerd valt samen met de bouw van het totale sportpaviljoen.

Vastgoed

Algemene informatie

Doelstelling: Utrecht heeft voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

Beleidskader: Meerjarennota kapitaalgoederen 2015 -2018 Maatschappelijk vastgoed en Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV)

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie redelijk (conform NEN 2767) voor het gemeentelijk vastgoed.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Vervangingsinvesteringen Vastgoed	11.372	5.280	16.652	7.174	9.478
Totaal vervangingsinvesteringen	11.372	5.280	16.652	7.174	9.478

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting vervangingsinvesteringen

Voor een specificatie van de onderliggende projecten wordt verwezen naar de Investeringsstaat Vastgoed in de bijlage bij deze jaarstukken.

Van het totaal geautoriseerde budget voor vervangingsinvesteringen van 16,6 miljoen euro is inmiddels 7,2 miljoen euro uitgegeven. Inbegrepen in het geautoriseerde budget is het opleveren en administratief afsluiten van projecten eind 2016 voor in totaal 2,9 miljoen euro. De afgeronde projecten betreffen: UCK Domplein, Molen Rijn en Zon, De Stek en Buurthuis de Boeg Tjalkstraat. De geautoriseerde begrotingsbedragen zijn inclusief een budget van 0,130 miljoen euro wat voor Buurthuis de Boeg aan de Tjalkstraat onder het programma Maatschappelijke ondersteuning was begroot.

Het restant krediet is onder andere bestemd voor renovatiewerkzaamheden aan het Centraal Museum de Domtoren en forten de Gagel, daarnaast ook voor Vredenburg 40 en Mecklenburglaan 3-5 de Wilg en voor het plaatsen van zonnepanelen en duurzaamheidsprojecten.

Uitbreidingsinvesteringen

Projecten	Geauto- riseerd t/m 2016	Programma- begroting 2016	Actuele begroting t/m 2016	Realisatie t/m 2016	Restant ultimo 2016
Nazorgfase Stads Kantoor	1.000	0	1.000	355	645
Nazorgfase TivoliVredenburg	2.800	300	3.100	1.873	1.227
Geluid TivoliVredenburg	0	125	125		125
Bibliotheek met wijkbureau LR Centrum	0	4.915	4.915	124	4.791
Totaal uitbreidingsinvesteringen	3.800	5.340	9.140	2.352	6.788

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting uitbreidingsinvesteringen

Van het totaal geautoriseerde budget voor uitbreidingsinvesteringen van 9,1 miljoen euro is inmiddels 2,4 miljoen euro uitgegeven. In 2017 zullen de nazorgprojecten Stads Kantoor en TivoliVredenburg afgerond worden en Bibliotheek met Wijkbureau LR Centrum starten.

Af te sluiten investeringsprojecten

Investeringsprojecten die in 2016 fysiek gereed zijn gekomen, worden aan het eind van het jaar administratief afgesloten. Daarbij zetten we per project de door u geautoriseerde bedragen af tegen de daadwerkelijk gedane uitgaven. Hieruit blijkt of er een overschot of een tekort is op het betreffende project.

Indien er op een project een tekort of overschot is, dan wordt toegelicht hoe dit is ontstaan. In een separaat voorstel leggen we de dekking van het tekort danwel de besteding van het overschot aan u voor.

Uit het totaal van de af te sluiten investeringsbudgetten blijkt dat we voor 75,461 miljoen euro aan door uw gemeenteraad geautoriseerde investeringsprojecten administratief afsluiten. Voor deze projecten is in totaal 70,639 miljoen euro aan werkelijke uitgaven gedaan. Dit leidt per saldo tot een overschot aan kredieten van 4,822 miljoen euro. De financiële dekking van tekorten en bestemming van overschotten leggen wij aan u voor bij de Voorjaarsnota 2017.

Stedelijke Ontwikkeling

In het programma Stedelijke Ontwikkeling worden onderscheiden de investeringen in:

- Stationsgebied
- Leidsche Rijn
- Utrecht overig

In het Stationsgebied zijn eind 2016 geen af te sluiten investeringsprojecten.
De overige investeringen zijn opgenomen bij het betreffende programma waaronder de investering valt.
Bijvoorbeeld scholen in Leidsche Rijn zijn ingedeeld bij het programma Onderwijs.

Stationsgebied

Niet van toepassing.

Bereikbaarheid

Nr. Naam investeringsproject	Geautoriseerd bedrag	Gerealiseerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1. Fietsverbinding Uithof - Nieuwegein (tussen de rails)	5.000	4.710	290
2. Tijdelijke fietsenstalling Smakkelaarsveld	4.300	2.088	2.212
3. Projecten Stationsgebied en Leidsche Rijn	7.000	6.993	7
4. Brommers naar de rijbaan	475	427	48
5. Fietsparkeren business case Openbaar Vervoer Terminal (OVT)	16.183	17.016	-833
6. Fietsparkeren business case OVT pilot	1.200	1.215	-15
7. Amendement 30 Fietspad langs het spoor	1.650	1.650	0
8. Maatregelen Kapteynlaan	1.200	1.225	-25
9. Verbreden Meernbrug	1.175	1.175	0
10. Amendement 40 Optimalisatie VRI's	750	728	22
11. Invoering Parkeer Reizigers Informatiesysteem	1.440	1.126	314
12. Knijpmaatregelen Monicabrug	7.480	7.480	0
13. P&R De Erven	211	211	0
14. Slimme routes Slimme regelingen	600	585	15
15. Actieplan Schoon Vervoer tot en met 2015	8.380	8.380	0
16. Stimuleren Schoon Vracht Verkeer Euro 6	245	0	245
17. Afstemming RWS (schermen) en BRU (bussen)	250	0	250
18. Schone bussen (ASV)	2.000	2.038	-38
19. Milieuzone vracht tot en met eind 2014	1.590	1.433	157
20. Banden op spanning op P&R locaties	100	84	16
21. Luchtmaatregelen NRU groene buffer	542	601	-59
22. Gevoelige bestemmingen scholen	1.952	0	1.952
23. Programmamanagement en organisatiekosten	1.293	1.122	171
24. Groot onderhoud P+R Westraven/ Kruisstraat	1.647	1.647	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Investeringsprojecten die in 2016 fysiek gereed zijn gekomen, worden aan het eind van het jaar administratief afgesloten. Daarbij zetten we per project de door u geautoriseerde bedragen af tegen de daadwerkelijk gedane uitgaven. Hieruit blijkt of er een overschot of een tekort is op het betreffende project.

Indien er op een project een tekort of overschot is, dan wordt toegelicht hoe dit is ontstaan. In een separaat voorstel leggen we de dekking van het tekort danwel de besteding van het overschot aan u voor.

Uit het totaal van de af te sluiten investeringsbudgetten blijkt dat we voor 66,663 miljoen euro aan door uw gemeenteraad geautoriseerde investeringsprojecten administratief afsluiten. Voor deze projecten is in totaal 61,934 miljoen euro aan werkelijke uitgaven gedaan. Dit leidt dus tot een overschot van 4,729 miljoen euro, waarvan 2,631 miljoen euro bestaat uit gemeentelijke middelen. De financiële bestemming hiervan leggen we aan u voor bij de Voorjaarsnota 2017.

Hierna volgt per af te sluiten investeringsproject een toelichting op het financiële resultaat met verwijzing naar eerdere besluiten met betrekking tot investeringsbudgetten.

1. Fietsverbinding Uithof- Nieuwegein (tussen de rails)

Het project wordt administratief afgesloten met een voordeel van 0,290 miljoen euro op het samenwerkingsprogramma VERDER.

2. Tijdelijke fietsenstalling Smakkelaarsveld

De kosten zijn 2,212 lager dan begroot vanwege de gekozen uitvoeringsmethode. Op het Smakkelaarsveld zijn stallingsplaatsen geïntensiveerd. Op de Catharijnesingel zijn de stallingen op een bestaande brug geplaatst. Het middendeel is op een verhoogd maaiveld gebouwd wat is gemaakt met zand uit de Catharijnesingel. Deze constructie was aanzienlijk goedkoper dan de gebouwde constructie. Het overschot van 2,212 miljoen euro bestaat voor een bedrag van 0,595 miljoen euro uit Beter Benutten subsidie, die we zullen verrekenen met de provincie. Het project sluit hiermee af met een voordeel 1,617 miljoen euro.

3. Projecten Stationsgebied en Leidsche Rijn

In uw Raadsbesluit herprogrammering van FES-gelden (Fonds Economische Structuurversterking) uit 2015 zijn bijdragen aan Fietsprojecten in het Stationsgebied en in Leidsche Rijn geprogrammeerd. De bijdragen zijn conform het besluit verantwoord

4. Brommers naar de Rijbaan

Bij de Voorjaarsnota 2016 is aanvullend een bedrag van 0,075 miljoen euro voor Brommers naar de Rijbaan ter beschikking gesteld, waardoor het totale beschikbare budget 0,475 miljoen euro bedraagt. Het project BOR kunnen we afsluiten met een positief resultaat van 0,048 miljoen euro doordat we bij Vergunningverlening Toezicht en Handhaving lagere uurtarieven hebben gehanteerd dan oorspronkelijk was voorzien.

5. Fietsparkeren business case Openbaar Vervoer Terminal (OVT)

Bijdrage vanuit het programma Bereikbaarheid en Beter Benutten aan de business case OVT pilot. Doordat de fietsenstalling aan het Stationplein Oost duurder is uitgevallen, is door een budgetverschuiving een hogere bijdrage vanuit Beter Benutten gerealiseerd.

6. Fietsparkeren business case OVT pilot

Ondanks een kleine overschrijding van de kosten (0,015 miljoen euro), is er door extra inkomsten uit kaartverkoop en lagere uitgaven voor beheer en onderhoud, aanloop- en communicatiekosten een saldo aan gemeentelijke middelen van 0,302 miljoen euro.

7. Amendement 30 Fietspad langs het spoor

Het betreft de bijdrage vanuit het programma Bereikbaarheid aan de realisatie van dit project. De bijdrage vanuit FES-middelen en de gemeentelijke cofinanciering van 1 miljoen euro zijn conform afspraken geleverd en worden verantwoord in de SISA-bijlage bij de jaarrekening 2016.

8. Maatregelen Kapteynlaan

De Kapteynlaan is opgeleverd en voor het grootste gedeelte bekostigd uit rijkssubsidie Fonds Economische Structuurversterking (FES). Ondanks de kleine overschrijding op de begrote kosten, resteert met inbegrip van rijkssubsidie een positief saldo aan gemeentelijke middelen van 0,491 miljoen euro.

9. Verbreden Meernbrug

De bijdrage vanuit het programma Bereikbaarheid aan de Meernbrug en de Meerndijk is conform gemaakte afspraken geleverd.

10. Amendement 40 Optimalisatie verkeersregelininstallaties (VRI's)

Bij de Voorjaarnota 2013 hebben wij bij de uitvoering van het amendement 40 voor optimalisatie van verkeerslichten bij belangrijke kruispunten (2013/A40) een bedrag van 0,750 miljoen euro beschikbaar gesteld. Tot en met 2016 zijn verbeteringen uitgevoerd en daarmee is het totale bedrag bijna helemaal besteed. We stellen voor om het project einde 2016 af te sluiten.

11. Invoering Parkeer Reizigers Informatiesysteem

In 2016 is het Parkeer Reizigers Informatiesysteem opgeleverd. Na de gunstige aanbesteding is een bedrag van 0,4 miljoen euro ingezet voor verkeersveiligheid. Ook heeft een verschuiving plaatsgevonden, waardoor Beter Benutten middelen voor een bedrag van 0,380 miljoen euro zijn ingezet voor andere projecten. Door de lange doorlooptijd en een aantal onvoorziene kosten komen we bij het afsluiten van het project uiteindelijk een bedrag van 0,066 miljoen euro tekort op de gemeentelijke middelen.

12. Knijpmaatregelen Monicabrug

In het Raadsbesluit herprogrammering van FES-gelden uit 2015 is besloten de KNIP Monicabrug te vervangen door alternatieve maatregelen. De bijdrage vanuit rijksmiddelen Fonds Economische Structuurversterking (FES) voor deze maatregelen hebben wij conform beschikking ontvangen en bijgedragen aan het project bij POS.

13. P&R De Erven

Voor de uitbreiding van het aantal P&R plaatsen bij station Vleuterweide hebben wij in 2016 conform gemaakte afspraken een financiële bijdrage geleverd van 0,211 miljoen euro. Het project wordt administratief afgesloten.

14. Slimme routes Slimme regelingen

Bij de Voorjaarsnota 2016 hebben wij een aanvullend budget van 0,2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van het verkeersplan Slimme Routes , Slimme Regelingen, Slim Bestemmen. Van het totale budget van 0,6 miljoen euro resteert een bedrag van 0,015 miljoen euro aan gemeentelijke middelen.

15. Actieplan Schoon Vervoer tot 2015

In het MPB 2016 is het nieuwe actieplan Schoon Vervoer 2015-2020 vastgesteld. De resterende budgetten van het oude Actieplan vanaf 2015 zijn daarbij geherprogrammeerd binnen de projecten die onder het nieuwe actieplan Schoon Vervoer vallen (Elektrisch Vervoer, Milieuzones en subsidies en het Eigen Wagenpark), maar het oude budget is formeel nog niet afgesloten. Wij stellen voor de autorisatie voor de kosten van oude jaren af te sluiten,

16. Stimuleren Schoon Vracht Verkeer Euro 6

Het project is in het MPB 2016 opgeheven.

17. Afstemming RWS (schermen) en BRU (bussen)

Het project is in het MPB 2016 opgeheven.

18. Schone bussen (ASV)

In het Raadsbesluit herprogrammering van FES-gelden is besloten een bijdrage te leveren aan projecten van de provincie Utrecht ten behoeve van een snellere vervanging van EVV bussen in de stad. Daarnaast hebben wij een bijdrage geleverd aan een tweede meetserie met de Utrechtse Euro 6 Dieselbus. Dit leidt tot een overschrijding van 0,038 miljoen euro op de gemeentelijke bijdrage.

19. Milieuzone vracht tot en met eind 2014

Het betreft een eerder opgeleverd project. Alle milieuzones zijn opgenomen onder het project Milieuzones en subsidies als onderdeel van het Actieplan Schoon Vervoer. In verband met extra ontvangsten van leges blijft er per saldo een bedrag van 0,161 miljoen euro over op gemeentelijke middelen.

20. Banden op spanning op P&R locaties

Op dit project, dat voor een deel met Rijkssubsidie FES gedekt is, blijft een bedrag van 0,016 miljoen euro aan gemeentelijke middelen over.

21. Luchtmaatregelen NRU groene buffer

Vanuit de rijkssubsidie FES hebben wij een bijdrage ontvangen voor de bekostiging van een groene buffer bij de Zambeidreef. Doordat niet alle kosten aan de voorwaarden voldeden om ten laste van de rijkssubsidie FES te brengen doordat projectkosten uit voorgaande jaren voor Luchtmaatregelen NRU op dit project verantwoord zijn, sluiten we dit project af met een tekort van 0,098 miljoen euro op de gemeentelijke middelen.

22. Gevoelige bestemmingen scholen

De maatregel is onuitvoerbaar gebleven. Hierdoor hebben we op dit project 1,954 miljoen euro minder aan rijkssubsidie FES kunnen verantwoorden. Deze subsidie hebben we in 2016 aangewend voor andere projecten binnen het pakket van maatregelen vanuit het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) Hierdoor valt 1,954 miljoen euro aan gemeentelijke middelen vrij.

23. Fietsparkeren business case Openbaar Vervoer Terminal (OVT)

Dit project valt onder het NSL-pakket. Alle rijkssubsidie is in 2016 verantwoord. We stellen voor dit project af te sluiten met een tekort op de gemeentelijke bijdrage van 0,036 miljoen euro en een overschot van 0,207 miljoen euro op rijkssubsidie FES.

24. Groot onderhoud P+R Westraven/ Kruisstraat

Het groot onderhoud P+R Westraven is in 2016 opgeleverd. Het groot onderhoud Kruisstraat was eind al 2015 gerealiseerd.

Onderwijs

Nr	Naam investeringsproject	Geautoriseerd bedrag	Gerealiseerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1	Ten Veldestraat 98; uitbreiding permanent vier lokalen Apollo 11, 7e tot en met 10e groep)	802	819	-17
2	binnenklimaat bestaande gebouwen(3e tranche)	940	949	-9
3	Maliebaan 56; permanente uitbreiding 12e en 13e groep en één speellokaal	100	100	0
4	Notebomenlaan 400; uitbreiding permanent voor X11	405	262	143
5	Van Hoornekade 6; uitbreiding permanent tweede speellokaal	116	116	0
6	Torenpleinschool, Schoolstraat 7; uitbreiding 10e en 11e lokaal	393	377	16
7	Jazzsingel VVE-lokaal	191	146	45
8.	Internationale school Tijdelijke huisvesting Grebbeberglaan	800	800	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

4. Het overschot van 0,143 miljoen euro bij het project aan de Notebomenlaan 400 is het gevolg van het gunstiger uitvallen van de aanbesteding en het lager uitvallen van de bijkomende kosten.

Cultuur

Nr.	Naam investeringsproject	Geautoriseerd bedrag	Gerealiseerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1	Podium Hoge Woerd - Theatertechniek	1.000	1.000	0
2	Broedplaatsen	145	145	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

1. Met Raadsbesluit 2013-18 en bij de Voorjaarsnota 2014 is het investeringskrediet voor Castellum Hoge Woerd vastgesteld. Onderdeel van dit totale budget was het budget van 1,00 miljoen euro voor theatertechniek in het Podium Hoge Woerd. In 2016 is de investering in de theatertechniek van Podium Hoge Woerd volledig gerealiseerd.

2. Het investeringsbudget voor Broedplaatsen is vastgesteld met de nota kapitaalgoederen 2014-2018. Dit betreft een investeringssubsidie aan Stichting Werkruimte Kunstenaars voor de verduurzaming van het pand aan de Plompetorengracht. In 2016 is deze investering volledig gerealiseerd.

Sport

Nr.	Naam investeringsproject	Geautoriseerd bedrag	Gerealiseerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1	Vervanging installaties zwembad Den Hommel	724	810	-87
2	Krommerijn toiletgebouw	85	75	10
3	Vervanging top laag Fletiomare Oost	330	227	103

Bedragen zijn in duizenden euro's.

1. Vervanging installaties zwembad Den hommel. Het tekort was onvermijdelijk doordat noodzakelijke vervanging van zwembadroosters en herstelwerkzaamheden aan bufferkelders geen deel uitmaakten van de begrote kosten. Het tekort lossen wij binnen de exploitatie op.

2. Realiseren van nieuw opslaggebouw inclusief kindertoilet. Dank zij gunstige aanbesteding is ruim 10% van het krediet niet besteed.

3. Toplaag kunstgrasveld Fletiomare Oost. Het overschot is ontstaan door de aanwending van een garantiebedrag. Voor de invulling van het overblijvend krediet van 0,103 miljoen euro doen wij bij de voorjaarsnota een voorstel.

Vastgoed

Nr.	Naam investeringsproject	Geautoriseerd bedrag	Gerealiseerd bedrag	Overschot (+) of tekort (-)
1	UCK Domplein	1.692	1.733	-41
2	Molen Rijn en Zon	350	381	-31
3	De Stek	430	434	-4
4	Buurthuis de Boeg Tjalkstraat	295	331	-36

Bedragen zijn in duizenden euro's.

1. UCK Domplein, Betreft uitbreiding en verbouwing Domplein 4
2. Molen Rijn en Zon, betreft restauratie werkzaamheden
3. Verbouwing en aankoop grond ten behoeve van verslaafdenopvang de Stek
4. Buurthuis de boeg, het vervangen van een oud tijdelijk buurthuis door een nieuwe tijdelijke voorziening. De oude portocabins zijn verwijderd en afgevoerd en de oude fundering gesloopt. Het geautoriseerde bedrag van 0,295 miljoen euro is inclusief een budget van 0,130 miljoen euro wat voor dit project onder het programma Maatschappelijke ondersteuning was begroot.

Maatschappelijke Ondersteuning

De afsluiting van het project 'Vervanging buurthuiskamer de Boeg Tjalkstraat' wordt in zijn geheel verantwoord onder het programma Vastgoed. Dit is inclusief een budget van 0,130 miljoen euro wat binnen het programma Maatschappelijke ondersteuning was begroot.

Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie en het kasbeheer.

Algemeen

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Binnen het risicobeheer van gemeente Utrecht zijn de twee eerstgenoemde risico's het meest relevant.

Definitie van het begrip treasury:

Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie van de gemeente Utrecht is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet fido.

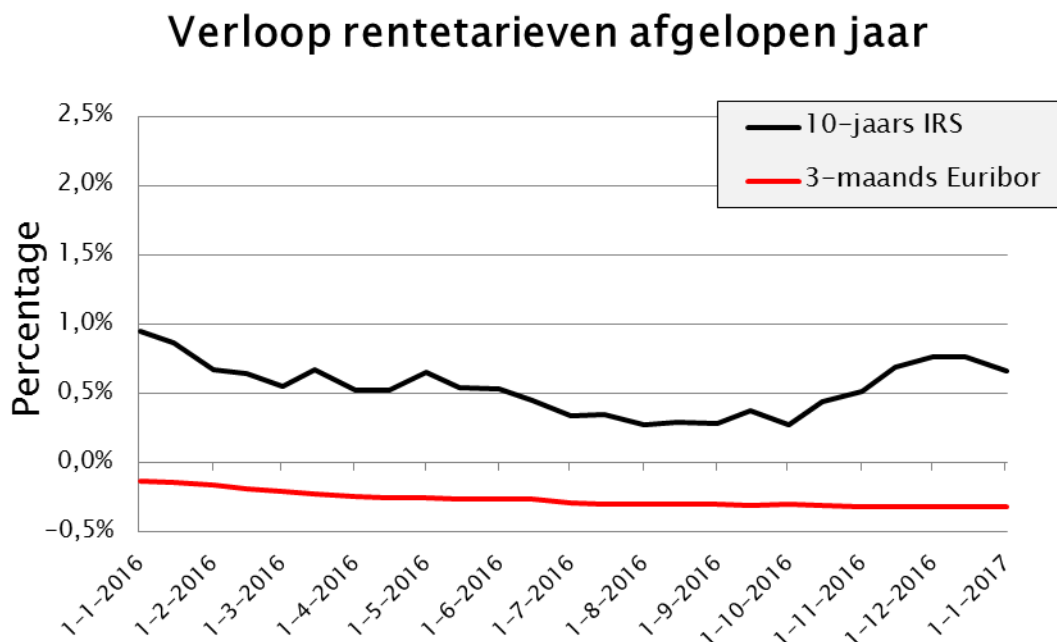
Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de *beschikbaarheid* van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de *aanwending* ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Ontwikkelingen

In het navolgende gaan wij in op renteontwikkelingen en op ontwikkelingen in relevante wettelijke kaders.

Rente-ontwikkelingen.

De ontwikkeling van de rente gedurende het afgelopen jaar kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Grafiek 1 Verloop rentetarieven over 2016.

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt bevond het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich gedurende geheel 2016 onder de 0%. Ofwel: een negatieve rente. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB probeert banken aan te sporen tot kredietverlening in de reële economie en te ontmoedigen dat zij gelden bij de ECB stallen. Om die reden hanteert de ECB voor dat laatste een negatieve rente. Medio maart 2016 heeft de ECB dit renteniveau voor de laatste keer vastgesteld op -0,4%. Deze maatregel draagt er aan bij dat de geldmarkttarieven eveneens negatief zijn. De gemeente Utrecht profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Door de negatieve rente krijgt de gemeente namelijk geld toe als zij kortlopend leent. Zie verder in deze paragraaf onder het kopje Saldobeheer. De lange rente (referentierente: 10-jaars IRS) heeft zich gedurende 2016 bewogen tussen de bandbreedte van 0,28% en 0,95%. Het oplopen van de lange rente gedurende de laatste twee maanden van 2016 hield vooral verband met de uitkomst van de Amerikaanse verkiezingen en de daarmee gepaard gaande inflatieverwachtingen. Desondanks was het renteniveau aan het eind van 2016 lager dan aan het begin van het jaar. Indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen gelden er liquiditeitsopslagen bovenop het IRS-tarief. Per eind december 2016 bedroeg deze opslag voor een 10-jaars lening circa 0,25 procentpunt.

Wettelijke ontwikkelingen

In het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn in 2016 enkele wijzigingen van kracht geworden die relevant zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke treasury. Deze wijzigingen vloeiden voort uit het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV dat in maart 2016 is vastgesteld. Zo is in maart 2016 de Notitie Grondexploitaties gepubliceerd. Hierin is onder andere een nieuwe berekeningswijze voorgeschreven voor de aan grondexploitaties toe te rekenen rente. Deze wijziging is in 2016 al van kracht geworden en heeft voor 2016 geleid tot een percentage van 1,63% (het omslagpercentage voor reguliere investeringen bedroeg 4%).

Ook is in 2016 een BBV-bepaling van kracht geworden dat in begrotingen voortaan ook geprognostiseerde balansen van het begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren moeten worden opgenomen. Deze verplichting is mede opgelegd met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo. Dit voorschrift is in de Programmabegroting 2017 voor het eerst toegepast. Daarnaast is in 2016 de Notitie rente 2017 gepubliceerd. De doelstelling van deze notitie is onder andere het bevorderen van een

eenduidige handelswijze door gemeenten met betrekking tot (interne) rente. Vanuit deze doelstelling schrijft de Notitie rente voor hoe gemeenten een intern omslagpercentage moeten berekenen en tevens op welke wijze deze berekeningen in begrotings- en jaarstukken moeten worden gepresenteerd. De Notitie rente treedt per 2018 in werking. Gezien deze ontwikkeling zal een eventuele verlaging van de omslagrente bij de Voorjaarsnota 2017 aan de orde komen.

Financiering en Schuldpositie

Schuldpositie en -definities

Voor gemeenten gelden wettelijke voorschriften rond een sluitende gemeentebegroting en is een negatief eigen vermogen niet toegestaan. Dit maakt dat gemeenten in de praktijk hoofdzakelijk lenen voor investeringen. Net als veel andere groeigemeenten in Nederland heeft Utrecht de afgelopen jaren flink in haar stad geïnvesteerd en heeft daar dus geld voor moeten lenen. Het lenen van geld leidt tot een schuldpositie. De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van en bij overheden, sterk toegenomen. In feite verplaatst de gemeente door te lenen de aanschafkosten van de investering naar de toekomstige gebruikers. De toekomstige aflossingen op en rentebetalingen over de lening moeten immers uit toekomstige inkomsten worden opgebracht. Hierdoor drukken de kosten op de toekomstige bewoners. Het zijn echter ook deze toekomstige bewoners die profijt hebben van de investering. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rente- en aflossingsbetalingen beslag leggen op toekomstige inkomsten van de gemeente. En hoe hoger de schulden, hoe meer rente- en aflossing op termijn betaald moeten worden. En hoe hoger dergelijke betalingen, hoe minder de gemeente uiteindelijk aan andere publieke voorzieningen kan besteden. Om de houdbaarheid van de gemeentefinanciën ook op de lange termijn te borgen beheersen we de schuld aan de hand van interne schuldnormeringen, waarover verderop in deze paragraaf meer.

Schulddefinities

Binnen gemeenteland worden verschillende schulddefinities gehanteerd. In dit verband kunnen worden genoemd:

- De bruto gevestigde schuld
Dit betreft het totaal van de aangetrokken korte en lange financiering.
- De netto gevestigde schuld
Dit is de bruto gevestigde schuld minus eventuele beleggingen.
- EMU-schuld
De EMU-schuld wordt gedefinieerd als het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de collectieve sector. Dit is de bruto gevestigde schuld onder aftrek van de leningen die van mede-overheden zijn opgenomen.
- Netto schuld
Dit betreft een door Vereniging Nederlandse Gemeenten ontwikkelde en onder BBV geformaliseerde indicator. De waarde is van de gemeentelijke balans af te lezen als het saldo van enerzijds lang- en kortlopende schulden en anderzijds lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen. Zie voor de opbouw van de netto schuld tabel 2.
Dit schuldbegrip maakt veelal onderdeel uit van de berekening van de zogenoemde netto schuldquote. Hierbij wordt de netto schuld uitgedrukt als aandeel van de inkomsten. Inkomsten bepalen immers in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit kengetal maakt onderdeel uit van onze interne schuldnormering (zie hierna tabel 4, kengetal 1).

Opgenomen financiering

Onze gemeentelijke leningschuld nam gedurende 2016 licht af. Het verloop van deze schuld kan vanuit de hierboven omschreven definities als volgt worden weergegeven:

Tabel 1 Verloop bruto gevestigde- en EMU-schuld over 2016

Soort	Restant hoofdsom per eind 2015	Nieuw opgenomen	Aflossing	Restant hoofdsom per eind 2016
Langlopende leningen	422,4	90,0	52,3	460,1
Langlopende renteswaps	508,0	-	55,0	453,0
Subtotaal lange leningen	930,4	90,0	107,3	913,1
Kortlopende leningen	143,5	3,0	-	146,5
Bruto gevestigde schuld	1.073,9	93,0	107,3	1.059,6
Waarvan opgenomen van mede-overheden	20,0	-	-	20,0
EMU-schuld	1.053,9	93,0	107,3	1.039,6

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Eind januari 2016 werd de in bovenstaande tabel vermelde nieuwe lange lening van 90 miljoen euro opgenomen, dit om een overschrijding van de kasgeldlimiet teniet te doen (zie ook hierna onder het kopje Kasgeldlimiet). De lening heeft een 9-jarige looptijd en kent een rente van circa 0,99%.

Op reguliere langlopende leningen is 52,3 miljoen euro afgelost. Daarvan heeft 2,3 miljoen euro betrekking op een post van WOM Lombok BV die na onderzoek geen betrekking bleek te hebben op een gemeentelijke schuldpositie. Met betrekking tot deze post was dus sprake van afboeking in plaats van aflossing. Deze afboeking heeft tot een voordeel geleid in het Programma Economie.

Afgezien reguliere aflossingen zijn gedurende 2016 geen mutaties geweest in de derivatenportefeuille. Conform voorschrift vanuit BBV is de derivatenportefeuille in de toelichting op de balans volledig gespecificeerd.

Per begin 2016 beschikte de gemeente nog over één belegging van 50 miljoen euro. Daarmee bedroeg de netto gevestigde schuld per begin 2016 1.023,9 miljoen euro. Deze belegging is in mei 2016 tot uitkering gekomen. Als gevolg daarvan was de netto gevestigde schuld per eind 2016 dus gelijk aan de bruto gevestigde schuld, te weten 1.059,6 miljoen euro.

Netto schuld

De opbouw en het verloop van de netto schuld over 2016 kan als volgt worden weergegeven:

Tabel 2 Verloop netto schuld over 2016

Soort	Stand per eind 2015	Mutatie 2016	Stand per eind 2016
Bruto gevestigde schuld	1.073,9	-14,3	1.059,6
Plus:			
Overige vaste en vlottende schulden cf. art. 46, 48 en 49 BBV	187,3	-18,4	168,9
Minus:			
Financiële activa en overige vorderingen cf. art. 36 lid d,e,f, 39, 40 en 40a BBV	-380,0	62,0	-318,1
Netto schuld	881,2	29,2	910,4

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Interne schuldnormering

Reeds begin 2014 hebben wij in een raadsbrief uiteengezet op welke wijze de gemeente Utrecht haar schuld wil beheersen en welke normeringen c.q. kengetallen daarbij in hun onderlinge samenhang worden gebruikt bij het beoordelen van de schuldpositie en schuldontwikkeling. Toegepast op de cijfers over 2016 geeft dit het volgende beeld:

Tabel 3 Schuldnormering 2016

Kengetal	Eenheid	Norm	Realisatie
1. Netto schuldquote = Netto schuld (1) / Baten voor bestemming (2)	%	100%	62%
2. Interne risiconorm = Netto aflossingen en renteherzieningen niet hoger dan 10% van de leningenportefeuille	miljoen euro	93,0	55,0
3. Netto rentelasten in % van de exploitatie	%	4,0%	1,6%
4. EMU-referentiewaarde (3)	miljoen euro	-56,5	32,6

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht in 2016 ruim binnen de eigen schuldnormen is gebleven.

(1) Circa 910 miljoen euro; zie tabel 2.

(2) De baten voor bestemming bedroegen over 2016 1.466 miljoen euro.

(3) Minteken = (geraamd) tekort.

Bij de Begroting 2016 werd nog een hogere netto schuldquote voorzien, te weten 73%. Die inschatting was gebaseerd op een netto schuld van 1.019 miljoen euro en een bedrag van 1.372 miljoen euro aan baten voor bestemming. In werkelijkheid is (in de teller) de netto schuld bijna 110 miljoen euro lager uitgevallen. Daarentegen waren (in de noemer) de baten voor bestemming juist circa 95 miljoen euro hoger. Dat levert in dit verhoudingsgetal procentueel een flinke afwijking op.

Interne rente

De gemeente Utrecht past een renteomslagmethodiek toe. Door middel van deze methodiek worden aan investeringen de gemiddelde rentekosten toegerekend die voortvloeien uit de opgenomen geldleningen en/of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd. Conform de begroting bedroeg het voor 2016 vastgestelde omslagpercentage 4%. De gemeente hanteert hierbij geen (egalisatie)reserve. Het saldo tussen de netto werkelijke rentelasten enerzijds en de aan activa toegerekende omslagrente wordt aangeduid als financieringsresultaat. Uit onderstaande tabel blijkt dat het financieringsresultaat over 2016 is uitgekomen op circa 30,6 miljoen euro. Dat was circa 1,3 miljoen euro hoger dan geraamd.

Tabel 4 Financieringsresultaat 2016

Omschrijving	Raming	Realisatie	Vershil
Rentelasten lange leningen	-25.919	-24.944	975
Rentelasten korte leningen	0	447	447
Rentebaten verstrekte geldleningen en lange beleggingen	1.318	1.410	92
Overige rentebaten	0	0	0
Saldo externe rentebaten en -lasten	-24.601	-23.087	1.514
Bedrijfsvoeringslasten	-400	-252	148
Interne rentetoerekening	54.325	53.979	-346
Financieringsresultaat	29.324	30.640	1.316

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Het voordeel kan in hoofdlijnen als volgt worden verklaard:

- De financieringsbehoefte viel in 2016 lager uit dan geraamd. Dit leidde tot circa 1,0 miljoen euro lagere rentelasten
- Vanwege de geldende negatieve korte rente vloeiden vanuit de kortlopende financiering geen rentelasten voort, maar per saldo juist rentebaten. Voordeel ruim 0,4 miljoen euro.

Risicobeheersing

Treasuryrisico's worden in het algemeen onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's, valutarisico's en beschikbaarheidsrisico's. Binnen de Utrechtse financieringssituatie zijn met name rente- en kredietrisico's relevant.

Renterisico

Renterisico's worden binnen de Wet fido onderscheiden in het renterisico van de vlottende schuld en het renterisico van de vaste schuld. Voor beide soorten geldt binnen de Wet fido een eigen norm:

Het renterisico van de vlottende schuld: kasgeldlimiet.

Behoudens bijzondere marktomstandigheden is kortlopende financiering goedkoper dan langlopende financiering, maar heeft als risico dat de rentelasten meer aan fluctuaties onderhevig zijn. Om die reden is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: de kasgeldlimiet. De limiet wordt uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal (8,5%). Zoals blijkt uit onderstaande tabel bedroeg de kasgeldlimiet van gemeente Utrecht voor het jaar 2016 circa 121 miljoen euro. In deze tabel is voorts de ontwikkeling van de kasgeldlimiet over 2016 weergegeven.

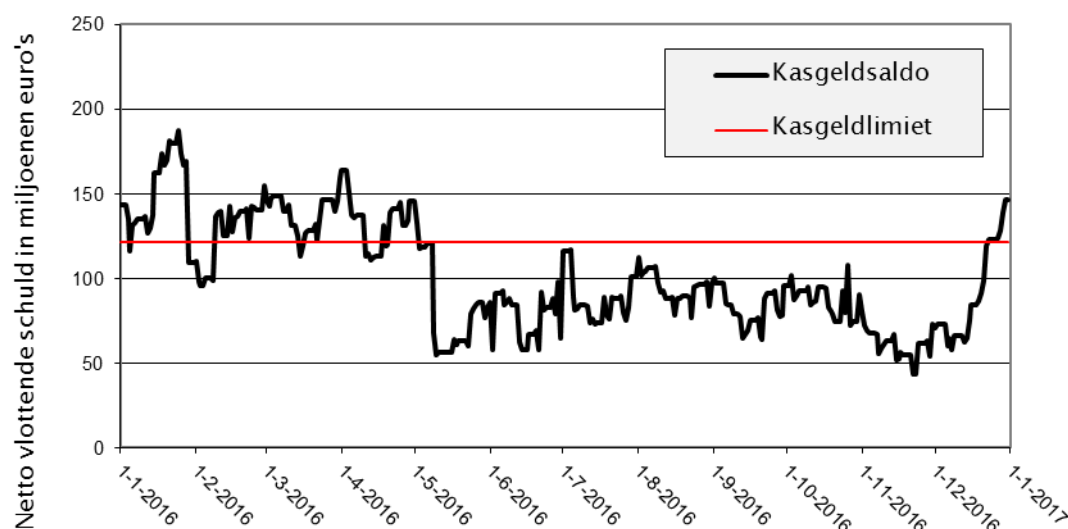
Tabel 5 Kasgeldlimiet 2016

Bepaling kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2016	1.426,3			
Percentage conform Wet Fido	8,5%			
Kasgeldlimiet 2016	121,2			
Omschrijving	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddelde positie netto vlottende schulden	127,6	130,5	109,1	77,0
Kasgeldlimiet	121,2	121,2	121,2	121,2
Overschrijding kasgeldlimiet	6,4	9,3		
of				
Ruimte onder kasgeldlimiet			12,1	44,2

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht haar kasgeldlimiet over de eerste twee kwartalen heeft overschreden. Dit valt volledig binnen de bepalingen van de Wet fido; uitgangspunt daarin is dat een gemeente niet méér dan twee kwartalen achtereen deze limiet overschrijdt. Teneinde deze overschrijding teniet te doen is eind januari 2016 een langlopende geldlening opgenomen van 90 miljoen euro (zie ook tabel 1). In terminologie van de Wet fido betekent dit dat korte in lange schuld is geconsolideerd. In combinatie met de geplande, in mei 2016 vrijgevallen belegging van 50 miljoen euro is daarmee de overschrijding opgelost.

Grafisch kan het verloop van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet gedurende 2016 als volgt worden weergegeven:

Grafiek 2 Verloop netto vlottende schuld ten opzichte van kasgeldlimiet over 2016.

Uit deze grafiek blijkt voorts dat de vlottende schuld vanaf medio december 2016 zeer sterk opliep. Op zich is dat een beeld dat zich jaarlijks voordoet omdat de gemeente in de laatste twee weken van het jaar geen Algemene Uitkering ontvangt (circa 50 miljoen euro) en er bovendien hogere salarissen en afdrachten betaald moeten worden. Het effect werd daarnaast versterkt doordat er tegen het eind van december voor circa 100 miljoen euro aan betalingen is gedaan op reguliere facturen.

Het renterisico van de vaste schuld: de renterisiconorm.

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan één jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Tabel 6 Renterisiconorm

Omschrijving	Bedrag
Bepaling renterisiconorm	
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2016	1.426,3
Percentage conform Wet Fido	20,0%
Renterisiconorm 2016	285,3
Renterisico 2016	
Aflossingen (1)	105,0
Renteherzieningen	0,0
Renterisico	105,0
Ruimte binnen de norm	170,3

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht met haar financiering in 2016 ruim binnen de wettelijke renterisiconorm is gebleven.

(1) Dit betreft de (bruto) aflossingen vanuit de opgenomen leningenportefeuille. Zoals hierna onder het kopje Beleggingen nader uiteengezet viel in 2016 echter ook een belegging vrij van 50 miljoen euro. Het netto-renterisico van de gemeente over 2016 bedroeg daarmee 55 miljoen euro. Deze laatste waarde is gebruikt ter bepaling van de interne renterisiconorm. Zie daartoe voorgaande tabel 3, onderdeel 2.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het directe risico dat wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente gedane uitzettingen (verstrekke geldleningen en beleggingen). Daarnaast is een kredietrisico verbonden aan gemeentelijke borgstellingen.

Beleggingen

Gemeente Utrecht hield vanaf 2006 een belegging van 50 miljoen euro aan bij de Rabobank. Deze post bereikte in mei 2016 haar contractuele einddatum en is toen door de Rabobank terugbetaald. Nieuwe beleggingen worden niet verwacht. Mocht de gemeente Utrecht over tijdelijk overtollige middelen gaan beschikken, dan mogen die alleen nog maar in 's Rijks Schatkist of bij mede-overheden worden uitgezet.

Verstrekke geldleningen

De gemeente Utrecht heeft uit hoofde van de publieke taak een aantal leningen verstrekt aan lokaal opererende organisaties. Op deze leningen loopt de gemeente kredietrisico. Zoals ook uit onderstaande tabel blijkt is in 2016 voor circa 1,1 miljoen euro aan nieuwe leningen verstrekt.

De restant hoofdsom van de verstrekke geldleningen bedroeg per eind 2016 circa 74,6 miljoen euro. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 7 Verloop verstrekke geldleningen 2016

Omschrijving	Restant hoofdsom per		Risicoprofiel
	31-12-2015	31-12-2016	
A Leningen waarvoor beleidsregels zijn vastgesteld			
Startersleningen uitbesteed via SVn	31.614	29.781	Laag
Restauratieleningen uitbesteed via URF/NRF	4.009	4.184	Laag
Leningen particuliere woningverbetering via SVn	762	762	Laag
Kredietbankleningen	637	481	Laag
B Leningen die in een ver verleden zijn verstrekt en die langzaam uitlopen			
Woningcorporatie KABU	45	1	Laag
Leningen Hoog Catharijne gekoppeld aan erfpachtsovereenkomsten	16.472	16.150	Laag
Diversen	26	19	Laag
C Overige leningen			
Stichting Nieuwe Regentesseschool	241	237	Laag
Stichting Stadsschouwburg	1.640	1.475	Middel
Stichting Bibliotheek	2.270	2.136	Laag
Stichting Energie Transitie	4.550	4.550	Laag
Stichting Verduurzaming gebouwde omgeving	80	64	Middel
Stichting Utrecht Natuurlijk	52	42	Laag
Huurders Stadskantoor (1):			
• Rijksgebouwendienst	4.784	3.971	Laag
• Victas (2)	182	151	Laag
D Kredietfaciliteiten			
Stichting Centraal Museum (3)	2.000	2.500	Middel

Omschrijving	Restant hoofdsom per		Risicoprofiel
	31-12-2015	31-12-2016	
Stichting Muziekpaleis (4)	6.800	5.150	Middel
E Nieuwe leningen 2016			
Stichting Energie Transitie (aanvulling)	0	1.000	Laag
SV Rivierwijkers	0	145	Laag
Subtotaal Financiële activa	76.164	72.799	
F Leningen met een bijzondere vorderingsstatus			
Ovast Rijnvliet BV	1.800	1.800	Hoog
Totaal	77.964	74.599	

Bedragen zijn in duizenden euro's.

(1) Dit betreft een vordering op huurders vanwege niet-terugvorderbare BTW. Deze compensatie is geregeld via de huurcontracten en heeft een looptijd van tien jaar.

(2) Lening wordt overgenomen door Arkin.

(3) Deze faciliteit is maximaal 4,7 miljoen euro.

(4) Deze faciliteit is maximaal 16 miljoen euro.

Voor de leningen met een hoog risicoprofiel zijn deels afzonderlijke risicovoorzieningen opgenomen of wordt deels rekening gehouden in het gemeentebrede risicomodel voor de bepaling van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen, te weten directe borgstellingen en achtervang.

Bij directe borgstellingen staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen.

Achtervang houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Door deze structuur kunnen instellingen die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen.

De huidige achtervangovereenkomst met het WSW heeft een looptijd tot en met eind 2019. Deze overeenkomst is van toepassing op de corporaties Mitros, Portaal, Bo-Ex, SSH en GroenWest. Voor enkele overige corporaties gelden specifieke achtervangovereenkomsten.

In 2016 zijn de volgende nieuwe borgstellingen verstrekt:

- Stichting de Bibliotheek Utrecht: 1,75 miljoen euro. Deze lening zal pas per begin 2018 worden gestort. Restantschuld per eind 2016 dus nog nihil
- St. Huisvesting SV Kampong: 0,75 miljoen euro
- St. Fletiomare Oost: netto 63.000 euro (bruto 125.000 euro; SWS staat voor 50% contraborg)
- KV Fiducia: netto 40.000 euro (bruto 80.000 euro; SWS staat voor 50% contraborg). Deze financiering zal eerst in 2017 aanvangen
- Zuilense Tennisclub (ZTC): netto 37.500 euro (bruto 75.000 euro; SWS staat voor 50% contraborg). Deze financiering zal eerst in 2017 aanvangen
- NRF Stichting Domplein: netto 0,23 miljoen euro (bruto 0,46 miljoen euro; NRF staat voor 50% mede borg).

De restant hoofdsom van de gewaarborgde geldleningen bedroeg per eind 2016 circa 522 miljoen euro. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 8 Verloop gewaarborgde geldleningen 2016

Omschrijving	Netto geborgd bedrag per	
	31-12-2015	31-12-2016
Directe borgstellingen		
Organisaties volkshuisvesting en monumenten	12.611	12.095
Maatschappelijke- en zorginstellingen	5.337	13.719
Sportorganisaties	3.198	3.401
Subtotaal directe borgstellingen	21.146	29.215
Achtervang in waarborgfondsen		
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (1)	504.998	492.188
Waarborgfonds Eigen Woningen (uitvoerder Nationale Hypotheekgarantie) (2)	nbn	nbn
Totaal	526.144	521.403

Bedragen zijn in duizenden euro's.

(1) Het totaal door WSW geborgde restrestant met betrekking tot Utrechtse corporaties bedroeg per eind 2016 circa 1,97 miljard euro. Voor zover er ooit een beroep op de achtervang zal worden gedaan dan dient de schadegemeente daarvan 25% op te vangen. Dit zou voor Utrecht leiden tot een bedrag van circa 492 miljoen euro, zoals in bovenstaande tabel vermeld. Rijk (50%) en alle overige gemeenten in Nederland (25%) dragen in zo'n geval de rest, dit overigens allemaal in de vorm van renteloze leningen aan het WSW.

(2) Gemeenten zijn per 1-1-2011 uit de WEW-achtervang getreden. Voor NHG-garanties die tot dat moment zijn afgegeven blijft de gemeente nog wel aanspreekbaar. Tot dat moment was voor een hoofdsom van circa 2 miljard euro aan NHG's binnen Utrecht afgegeven. Het WEW heeft geen informatie beschikbaar waaruit blijkt hoeveel daarvan per eind 2016 nog openstond.

Zowel WSW als WEW geven elk jaar een meerjarenprognose af met betrekking tot het mogelijke beroep op de achtervang. Gezien de eigen garantievermogens van beide fondsen wordt dat risico vooralsnog als nagenoeg nihil ingeschat.

Het bedrag aan directe borgstellingen is over 2016 met ruim 8,1 miljoen euro toegenomen. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door de in 2016 door UW Holding opgenomen lening van 9,1 miljoen euro.

Over het algemeen is het risicoprofiel van de direct gewaarborgde geldleningen laag. Per eind 2016 was bij de volgende borgstellingen sprake van een verhoogd risico:

	<u>Risico:</u>
NRF Revolving fund (restant hoofdsom 1,78 miljoen euro)	Hoog
NRF Monumentenzorg (restant hoofdsom 6,94 miljoen euro)	Middel
Stichting Rijnvliet (restant netto gewaarborgd 0,76 miljoen euro)	Hoog

Op grond van het Kader geldverstrekkingen dient per nieuw gewaarborgde geldlening een aparte risicovoorziening te worden ingericht, tenzij de betreffende post wordt meegenomen in het gemeentelijke risicomodel. Wij informeren u afzonderlijk indien het risicoprofiel van verstrekte leningen en van verstrekte waarborgen op leningen zich ongunstig ontwikkelt.

Voor verdere specificatie verwijzen wij naar de Staat van Gewaarborgde geldleningen (bijlage).

Beschikbaarheidsrisico

In het betalingsverkeercontract met haar huisbankier heeft de gemeente Utrecht een kredietfaciliteit van 80 miljoen euro afgesproken op de lopende rekening courant. Bovendien heeft de gemeente, vanwege haar overheidskredietwaardigheid, nagenoeg onbeperkte toegang tot zowel de geld- als de kapitaalmarkt. Het beschikbaarheidsrisico kwalificeren wij daarmee als nagenoeg nihil.

Kasmanagement

Het betalingsverkeer van Utrecht vindt volledig plaats vanuit Interne Bedrijven. Dit betreft het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen. ABN Amro Bank NV is huisbankier van de gemeente Utrecht. Naast ABN Amro heeft de gemeente betalingsverkeerrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank.

Saldobeheer

Vanuit het centrale beheer verzorgt Interne Bedrijven de gemeentelijke saldoregulatie. Saldoregulatie houdt in dat tekorten of overschotten in rekening courant worden aangevuld respectievelijk uitgezet en wel zodanig dat het gemeentelijke banksaldo zoveel mogelijk naar nul wordt gestuurd, dit rekening houdend met de wettelijke bepalingen inzake kasgeldlimiet en de Regeling Schatkistbankieren. In 2016 kwam dit hoofdzakelijk neer op indekking van tekortsaldi. Dergelijke acties vonden bijna dagelijks plaats op de geldmarkt. Gedurende 2016 zijn 332 kas- en daggeldtransacties gedaan met een totale hoofdsom van ruim 10,4 miljard euro. De rente op deze kortlopende leningen is gedurende geheel 2016 negatief geweest. Deze rente varieerde van -0,27 % per begin 2016 tot - 0,42 % per eind december. Een negatieve rente betekent dat de gemeente geld toe krijgt indien zij kortlopend geld leent. Het belang van kas- en daggeldtransacties is gelegen in het feit dat hierop gunstiger rentecondities van toepassing zijn dan wanneer tekortsaldi binnen de bovengenoemde kredietfaciliteit op de gemeentelijke bankrekening worden opgevangen. Met deze transacties worden veel rentekosten bespaard. Over 2016 bedroeg deze besparing 0,57 miljoen euro.

Schatkistbankieren

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Zoals ook uit onderstaande tabel naar voren komt bedroeg die drempel voor 2016 circa 5,6 miljoen euro. Deze drempel wordt berekend over het begrotingstotaal aan lasten. De rentevergoeding over in de Schatkist geplaatste geldmiddelen is minimaal of zelfs nihil. In deze regeling is wel bepaald dat een negatieve rente niet van toepassing zal zijn.

Ook geldt binnen het Schatkistbankieren een zogenoemde eerbiedigende werking voor beleggingen die al voor medio 2012 actief waren. Voor Utrecht betekende dit dat zij haar eerdergenoemde belegging bij de Rabobank van 50 miljoen euro, die in mei 2016 afliep, buiten de Schatkist mocht aanhouden.

Conform voorschrift vanuit BBV zijn in onderstaande tabel posities met betrekking tot Schatkistbankieren (benutting drempelbedrag) weergegeven.

Tabel 9 Schatkistbankieren 2016

Bepaling drempelbedrag				
Begrotingstotaal aan lasten conform Programmabegroting 2016		1.426,3		
Waarvan:			Relevant percentage	Opbouw drempelbedrag
	1 ^e schijf	500,0	0,75%	3,75
	2 ^e schijf	926,3	0,20%	1,85
Drempelbedrag 2016				5,60

Omschrijving	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1,25	1,10	0,70	1,07
Drempelbedrag	5,60	5,60	5,60	5,60
Overschrijding drempelbedrag of	0	0	0	0
Ruimte onder drempelbedrag	4,35	4,50	4,90	4,53

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Utrecht gedurende 2016 ruim binnen haar drempelbedrag heeft geopereerd. Gezien het feit dat gemeente Utrecht tegenwoordig vooral financiering opneemt zullen de gevolgen van het Schatkistbankieren voor de gemeente naar verwachting beperkt zijn. In een dergelijke situatie zal namelijk niet of nauwelijks sprake zijn van tijdelijk overtollige middelen.

Bedrijfsvoering

De Gemeente Utrecht speelt in op de vraagstukken en ontwikkelingen van de stad en levert producten en diensten voor de stad. De bedrijfsvoeringfuncties zorgen er met hun ondersteunende werkzaamheden voor dat het primaire proces deze producten en diensten zo optimaal mogelijk kan realiseren.

Algemeen

Utrecht blijft groeien met als uitdaging de stad voor iedereen leefbaar en gezond te houden. In 2016 hebben we hierop gefocust onder de noemers Healthy Urban Living en Inclusieve Stad. De Visitatiecommissie organisatievernieuwing constateerde in 2016 dat Utrecht er mooi voor staat. Onze eigen ['organisatiefoto'](#) in 'de staat van de organisatie' bevestigt dat beeld. Noodzakelijke vernieuwing is doorgevoerd, wordt geborgd en doorgezet. Dat is in grootstedelijk Nederland wel bijzonder. De gemeente Utrecht heeft in de crisisjaren die achter ons liggen, echt werk gemaakt van een grote transitie; Via B. De praktische uitvoering heeft vorm gekregen: de samenwerking is sterk verbeterd, zowel intern als ook met inwoners en organisaties in en buiten de stad, ze is wendbaarder geworden, innoveert haar manier van werken verder, is oplossingsgericht en werkt steeds meer opgavegericht.

Vraagstukken van de stad zijn ook de vraagstukken voor de organisatie. Hoe houden we iedereen aangehaakt op de vernieuwingen die in onze organisatie plaatsvinden? Hoe divers is de gemeentelijke organisatie? Hoe spreken we elkaar meer aan? En hoe blijven we leren in ons dagelijks werk, ook van elkaar? Wat we willen voor de stad, willen we ook voor onze medewerkers.

De stad groeit en de omvang van de organisatie blijft stabiel. Dit hebben we gerealiseerd door innovatiever en efficiënter te werken om de opgaven in en met de stad kunnen realiseren. Dat is een prestatie. En tegelijk voorzien we dat er spanning zal gaan ontstaan op de omvang van de organisatie in relatie tot de forse verdere groei van de stad en de uitdagingen die daarmee gepaard gaan voor onze medewerkers.

In 2016 hebben we een kwartiermaker slimme stad aangesteld om onze innovatiekracht naar een volgend niveau te tillen. De masterclassleergang voor alle Resultaatverantwoordelijke Managers (IRM), Concernmanagers en Directieraadleden met het thema 'Innovatie met Informatie' was hierin een belangrijke aanjager. En het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan de transitie van het ruimtelijk domein. Die vernieuwing volgt de sporen die met het programma Via B zijn uitgezet. Op een lerende en co-creërende wijze met veel ruimte voor inspraak en participatie van medewerkers. De ruimtelijke keten transformeert zich tot een netwerkorganisatie die zich met zijn omgeving verbindt.

Werken aan vernieuwing: Open en wendbaar

Zaakgericht Werken

2016 stond in het teken van het vervangingsbesluit. Na 650 jaar papieren archief is de stap gezet naar een archief waarin digitale documenten leidend zijn. Naast dat dit een randvoorwaarde is om tijd- en plaatsonafhankelijk te kunnen werken kan hiermee beter gewerkt worden aan transparantie en openheid van de gemeente Utrecht. Om dit te bereiken is digitaal dossierbeheer ingericht en zijn de bestaande digitale dossiers vanaf 1 januari 2013 op orde gebracht. Dossiers zijn en blijven hiermee op orde. In nauwe samenwerking met de gemeentearchivaris heeft dit ertoe geleid dat in december het gemeentebrede vervangingsbesluit is genomen. Van de 800 gemeentelijke processen zijn ruim 500 zaakgericht gemaakt. Met het zaakgericht maken van processen gaan we in 2017 verder. Bij het zaakgericht maken van processen worden gegevens volgens een vaste structuur verzameld wat een adequaat dossier garandeert. Zo ontstaat beter inzicht in de voortgang van het proces voor burgers en medewerkers.

Open data

De doelstelling voor het aantal gepubliceerde open datasets is ruimschoots gehaald. Eind 2016 staat de teller op [280 datasets](#) waar het de ambitie was er minimaal 100 te publiceren. Voor komend jaar ligt de focus minder op kwantitatieve normen. Automatisch publiceren van open data, van bronsysteem naar

Dataplatform zonder tussenkomst van handwerk, krijgt meer aandacht. Daarnaast wordt ingezet om open data bij de start van processen meteen te borgen. Als eerste Nederlandse gemeente is in Utrecht een informatiecommissaris ingesteld om te werken aan actieve transparantie van ons bestuur. Dit heeft geleid tot een plan van aanpak waar in 2016 een start mee gemaakt is. Speerpunten hierin zijn; doorzoekbaarheid: zoveel mogelijk toewerken naar het goed organiseren van data aan de voorkant (onder andere de website) en; herbruikbaarheid: data zoveel mogelijk publiceren in open data formaat.

Data gedreven sturing

In 2016 zijn per organisatieonderdeel gemiddeld meer dan twee pilotprojecten datagedreven sturing uitgewerkt. In het najaar is dit geëvalueerd. De constatering is dat veel winst is behaald in de vorm van snelle realisatie van pilots, meer verbinding tussen afdelingen, toenemen van inzicht in maatschappelijke opgaven, toegenomen aandacht voor privacy, meer samenwerking met andere gemeenten, enthousiasme en gedrevenheid bij medewerkers. In het leren van de strategische vaardigheid om meer te halen uit data, zijn we gegroeid van onbewust onbekwaam naar bewust (on)bekwaam. Het vinden en verkrijgen van data heeft doorgaans veel tijd gekost. Vaak wordt schaarse datascience-capaciteit ingezet voor het vinden en loskrijgen van data, ten koste van de tijd die beschikbaar is voor het oplossen van vraagstukken. Om de snelheid van uitvoering van dataprojecten te vergroten zal het datamanagement verder ontwikkeld worden. Om dit te ondersteunen is in 2016 gestart met de ontwikkeling van een databrigade, een multidisciplinair team met experts die organisatieonderdelen ondersteunen. Daarbij wordt gemeentebreed gewerkt aan de vindbaarheid, kwaliteit en duiding van data. Twee centrale punten voor de koers in 2017 en verder. Het eerste is de 'open benadering': het samen met de stad oppakken van maatschappelijke vraagstukken, hier data bij inzetten en met elkaar van betekenis voorzien. Dergelijke pilots komen voor - Volksgezondheid, meten van luchtkwaliteit – maar toch kan deze open benadering verder worden verstrekt. Ten tweede geven geïnterviewden aan dat de weg van pilot naar implementatie lang is. De vraag hoe je op basis van een succesvolle pilot bestaande routines (snel) kunt aanpassen, is de opgave waar elke grote, stabiele organisatie mee te maken heeft. Dit vereist een verbeterde aanpak waarbij de verbinding met Continu Verbeteren een logische is.

Wij zijn wendbaar

In een dynamische wereld wordt ook van de gemeente Utrecht gevraagd snel en adequaat te reageren op veranderende vraagstukken. Dat vraagt veel van de wendbaarheid en inzetbaarheid van onze medewerkers. Het gaat goed met onze wendbaarheid. In 2016 is de mobiliteit wederom fors toegenomen, van 19% in 2015 naar 27% in 2016. In vergelijking met vorige jaren is de interne mobiliteit (doorstroom) met 10% gelijk gebleven, en de instroom is van 4,6% naar 13,4% toegenomen. Hierbij is gebruik gemaakt van de bestaande ruimte tussen de formatie en de bezetting en hiermee is de omvang van de organisatie stabiel gebleven. De organisatie was in 2016 volop in beweging, vooral de transitie van het ruimtelijke domein en de opvang van de stroom vluchtelingen heeft een beroep gedaan op de wendbaarheid van onze organisatie en mobiliteit van onze medewerkers. De hoge mobiliteit en de inzet op Strategische Personeelsplanning stelt ons in staat om de organisatie organisch aan te passen aan de veranderingen zonder nieuwe overplaatsbaarheid van medewerkers te creëren. In 2016 nam het aantal overplaatsbare medewerkers af van 87 naar 32 medewerkers. Door sturing op de Strategische Personeelsplanning is de externe inhuur van capaciteit op inspanningsverplichting (nieuwe definitie) verder afgenomen en daarvoor in de plaats worden intern flexibele oplossingen gekozen. Zo is de inzet van Uflex in het afgelopen jaar toegenomen met 1%. De organisatie is wederom wendbaarder geworden.

Het verzuimpercentage is in 2016 gestegen ten opzichte van het verzuimcijfer over 2015; van 6,1% naar 6,5%. Een ontwikkeling die onze volle aandacht vraagt. We willen het verzuim in onze organisatie terugdringen. Er is veel werk te verrichten in de stad en de inzet van iedere medewerker is daarbij nodig. In 2017 voeren we een audit op verzuim uit en door gerichte aanpak bij met name de eenheden van de organisatie waar het verzuim te hoog is, wordt er gewerkt aan het terugdringen en voorkomen van verzuim. De wendbaarheid van onze organisatie en vernieuwing van onze manier van werken geven we ook vorm door andere vormen van samenwerking buiten de organisatie. De regionale samenwerking, de vorming van Stadsbedrijven en de ondersteuning van de BghU vragen hier ook om. Speerpunt in de regionale samenwerking is het onderling uitwisselen en inzetten van personeel met en bij onze U10-partners. In 2016 hebben we onze dienstverlening hier verder op ingericht om zowel de interne organisatie als externe partners zo optimaal mogelijk te ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn advies ten aanzien van inkoop, juridisch advies, ondersteuning bij ontwikkeling strategische visie, IPM en een

enkel voorbeeld van hulp uit de regio aan Utrecht, zoals bij de verduurzaming van de zwembaden. Dit continueren we in 2017.

Wij zijn een lerende organisatie

Leren en ontwikkelen waren in 2016 belangrijke bouwstenen om de wendbaarheid te versterken en de prestaties van de organisatie te verbeteren. De focus ligt op continu verbeteren, en een werkomgeving waarin leren in de dagelijkse praktijk centraal staat. Kennis kunnen vinden, ontwikkelen en toepassen wordt belangrijker. Dit betekent dat we onze leerprocessen zo inrichten dat medewerkers zelf aan zet zijn waarbij hun talenten centraal staan. Deze aanpak is toegepast bij de transitie van het ruimtelijke domein. Ook initiatieven als de Performance Cup (een experiment op het gebied van leren & ontwikkelen in de praktijk in de vorm van een competitie tussen zes teams van Aegon, ProRail en de gemeente Utrecht gebaseerd op kritische succesfactoren uit de professionele sportwereld), Urban Professional (een praktijkgerichte leergang gericht op een andere rolinvulling van de ambtenaar; een vakmens die in co-creatie en open interactie resultaten tot stand brengt, rolbewust denkt en verbindt door te schakelen tussen lange en korte termijn), het inzetten van overlegcoaches, het visitatieproces (jaarlijkse visitatie van de organisatie, in 2016 mede vormgegeven door middel van workshops waarin reflectie en leren centraal stond) en methodes als agile werken en scrum zijn voorbeelden uit 2016 waarin het leren in de dagelijkse praktijk centraal stond. We hebben veel energie gestoken in het versterken van interne en externe netwerken om ook zo kennis te delen en van elkaar te leren.

Wij verbeteren continu

We zijn gestart met een pilot om in kort overzichtelijke perioden te werken, de zogenaamde Agile methode. Op basis van de positieve ervaringen, is deze methode onderdeel geworden van de continue verbeter-aanpak en is deze ingezet bij verschillende ontwikkelingen. In 2016 is onderzocht hoe Continu Verbeteren en Datagedreven sturing elkaar kunnen versterken. Hiervoor is een pilot uitgevoerd binnen de keten rondom schuldienstverlening en de ketensamenwerking Utrecht Overvecht Noord Aardgasleiding vrij. De eerste conclusies zijn positief, beide methoden zijn ook na afloop van de pilot doorgezet, een pilot evaluatie volgt in het eerste kwartaal van 2017. Via diverse trainingen en ondersteuning bij het in de praktijk brengen van deze kennis hebben we verder gebouwd aan het vergroten van de Continu Verbeteren vaardigheden van onze managers en medewerkers. Continu verbeteradviseurs worden actief ingezet bij alle organisatieonderdelen, op het gebied van strategie, leiderschap, procesverbetering en operationeel management. Daarnaast worden ook activiteiten voor de RUD en de Stichtse Vecht uitgevoerd.

Wij dereguleren

Zowel extern (voor burgers, ondernemers, partners en bezoekers) als intern (voor collega's) zoeken we continu naar mogelijkheden om belemmerende regels te versimpelen of af te schaffen en administratieve lasten te verminderen. Extern is een flinke slag gemaakt met het project 'Beter Bestemmen' en met versimpelingen in de vergunningverlening. Intern hebben elf teams een vervolg gegeven aan het project 'Terug naar de bedoeling', waarbij de bedoeling van het werk nadrukkelijk in beeld is gekomen en belemmerende regels en procedures (tijdelijk) zijn versimpeld of aan de kant zijn gezet. Voorbeelden hiervan zijn de beoordelingscyclus, het declaratieproces, het registreren van verlof, het werken met het inkoopstelsel en het project 'Digivaardigheden'.

Wij stimuleren diversiteit in de organisatie

De gemeente Utrecht wil talent aantrekken en blijven werken aan een diverse samenstelling van ambtenaren die werken bij de gemeente. In 2016 is in dit licht het volgende gebeurd. De HR-medewerkers die zich bezighouden met werving en selectie hebben een training gevolgd bij Art1-MN over divers werven en selecteren en de rol van vooroordelen. Voor de start van een wervingsprocedure wordt standaard door HR het belang van divers samengestelde teams aan de orde gesteld. Hiermee wordt het bewustzijn over diversiteit bij de leidinggevendenden in onze organisatie vergroot. De proef Anoniem solliciteren heeft geleid tot een grotere bewustwording bij vacaturehouders ten aanzien van de diversiteit in de organisatie. De proef wordt in 2017 met negen maanden verlengd. In 2016 hebben we het volgende aanbod ontwikkeld waarvan gebruik kan worden gemaakt indien er meer culturele diversiteit in een team gewenst is:

- Het gebruik van extra kanalen om de vacature uit te zetten, zoals Art1-MN en Eigen Kracht
- Het inzetten van 'referral recruitment': biculturele collega's vragen om een vacature via hun eigen netwerken bekend te maken, bijvoorbeeld linked-in of biculturele verenigingen

- Het toevoegen van een biculturele collega aan de sollicitatiecommissie; bij voorkeur uit het eigen team, indien gewenst kan ook een beroep gedaan worden op andere biculturele collega's
- Pré-selectie: eerst wederzijds kennismaken, bijvoorbeeld d.m.v. een speeddate, alvorens tot sollicitatie en selectie over te gaan.

Bij de werving en selectie van stagiaires en trainees is er extra alertheid op ook het binnenhalen van jongeren met een biculturele achtergrond. Het heeft erin geresulteerd dat 30% van de geworven medewerkers een divers-culturele achtergrond heeft. In september is – in het kader van het Generatiepact – de Jongerenpool gestart: tien pas afgestudeerde mbo-ers en hbo-ers vormen gedurende een jaar een zelfstandig team die binnen de gemeente hun eigen werk organiseert en opdrachten acquireert.

Werken aan vernieuwing: Scherp en betrouwbaar

In 2016 is hard gewerkt aan Privacy. Vanaf 1 januari 2016 werd de 'meldplicht datalekken' actief. Via de meldingsprocedure zijn 22 zaken als mogelijk datalek aangemerkt. Na beoordeling van de feiten op basis van de criteria van de Autoriteit Persoonsgegevens zijn er zeven meldingen van een datalek gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens. In het register [datalekken](#) zijn deze op de website van de gemeente Utrecht gepubliceerd. Om datalekken te helpen voorkomen zijn binnen de organisatieonderdelen bewustwordingscampagnes uitgevoerd en zoals gepland informatiebeveiligingsplannen opgesteld. Daarin zijn de belangrijkste informatie risico's voor het organisatieonderdeel geïdentificeerd, en worden maatregelen getroffen om deze risico's te verminderen. De plannen worden beoordeeld door de externe auditor.

Uw gemeenteraad heeft in september 2016 een nieuwe Privacy Verordening vastgesteld. Deze verordening is afgestemd op de Europese wet Bescherming Persoonsgegevens (AVG) die op 1 januari 2018 in Utrecht ingevoerd moet zijn. Het beschrijft privacy principes van Utrecht zoals data minimalisatie, verplicht het uitvoeren van Privacy Impact Assessments (PIA) bij gegevensverzamelingen, evenals aanstelling van decentrale aanspreekpunten voor Privacy en Informatiebeveiliging bij organisatieonderdelen.

Wij blijven in control

Wij hebben in 2016 verder gewerkt aan de professionalisering van het financiële domein, juridische kwaliteitszorg en inkoopfunctie. Zo vereenvoudigden wij de financiële administratie door een aanzienlijke reductie van het rekeningschema vanaf 2017. Met het oog op een betere sturing werkten wij aan een standaardisatie en verbetering van onze managementinformatie. Verder zijn wij in 2016 gestart met een nieuwe reeks door eigen medewerkers gegeven vakinhoudelijke trainingen en hebben we de Uflex financiën verder uitgebreid zodat de financiële personele capaciteit gerichter en flexibeler kan worden ingezet. In 2017 starten wij een financial trainee programma in samenwerking met de G4. De nieuwe applicatie die het mogelijk maakt om de PenC-instrumenten beter en slimmer beschikbaar te maken voor de buitenwereld is in 2016 toegepast en verder uitgebouwd. Programmabegrotingen en jaarrekeningen van de afgelopen jaren zijn digitaal ontsloten. Dit geldt ook voor Het Meerjarenprogramma Stedelijke ontwikkeling. In de betreffende applicatie is over verschillende onderwerpen meer gedetailleerde of extra informatie opgenomen. Verder zijn de pilots buurt-budgetten in de wijken Lombok en Lunetten afgerond en geëvalueerd. De leerpunten uit de evaluatie nemen we mee in het vervolg dat wordt gegeven aan de pilot in Lunetten. In 2016 hebben wij 93,2% van de facturen binnen 30 dagen betaald. Naar aanleiding van raadsvragen (SV 2016-6) zijn wij afgestapt van de standaard betalingstermijn van 30 dagen. Vanaf maart 2016 is het betalingsproces zodanig aangepast dat facturen gelijk na volledige goedkeuring betaalbaar worden gesteld. Deze aanpassing heeft niet geleid tot een verhoging ten opzichte van de 30dagen-termijn, wel tot versnelling binnen de 30 dagen-termijn. Van de dagelijks verkregen inkoopfacturen hebben wij 35%, 64% oplopend tot 75% binnen respectievelijk zeven, veertien en 21 dagen betaald. Wij hebben de gevolgen van het vernieuwde Besluit begroten en verantwoorden (BBV) verwerkt in een begrotingswijziging die u gelijktijdig met de Programmabegroting 2017 heeft vastgesteld. Daarnaast heeft dit geleid tot een aanpassing van de Financiële verordening. In 2016 hebben wij ons verder voorbereid op de aangescherpte vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen. Aan de hand van de realisatiecijfers 2016 worden de clusters waar mogelijk belastingplicht aan de orde is nader getoetst. Wij verwachten dat de belastingplicht zich waarschijnlijk beperkt tot de activiteit bedrijfsafval. Tegelijkertijd blijven er nog onzekerheden bestaan over de uitleg van deze nieuwe wetgeving door de Belastingdienst.

Wij sturen scherp op de omvang van de organisatie en externe inhuur

De omvang van de organisatie (formatie) is in 2016 met 12 fte licht gegroeid naar 3.675 fte. Deze twaalf fte is een saldo van 60 fte krimp onder andere bij de bedrijfsvoeringsonderdelen (Interne bedrijven en BCS) en 72 fte groei onder andere door de toename van cliënten (bijstand, statushouders) bij Werk en Inkomen en bij Veiligheid vanwege radicalisering. De sturing op externe inhuur heeft op een paar plekken ook geleid tot het omzetten van externe inhuur naar interne formatie zoals bij Werk en Inkomen en VTH. Sinds 2016 hanteren we in Utrecht de volgende definitie van externe inhuur: 'de uitvoering tegen betaling van werkzaamheden onder dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid van een bij de Gemeente Utrecht in dienst zijnde opdrachtgever door een private organisatie met winstoogmerk door middel van het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen Utrecht en de daarbij ingezette personen aan te grondslag ligt' (= inhuur van capaciteit met een inspanningsverplichting). De externe inhuur bedroeg in 2016 37,3 miljoen euro (13% van de totale capaciteitskosten). Dit is iets lager dan het percentage externe inhuur bij vergelijkbare gemeentelijke organisaties.

Zoals toegezegd blijven we naast de inhuur van capaciteit met een inspanningsverplichting ook andere vormen van inhuur van capaciteit (meestal onderzoeks- en adviescapaciteit) monitoren. Dit om te kunnen vergelijken met voorgaande jaren. In 2016 is voor 25,0 miljoen euro ingehuurd voor capaciteit met een resultaatverplichting. Beide vormen van inhuur opgeteld zijn de kosten in 2016 stabiel gebleven ten opzicht van 2015.

Wij zijn duurzaam

In september 2015 is de Inkoopnota 2015-2019 vastgesteld met daarin centraal duurzaam inkopen, ruimte voor sociale ondernemingen en wijkinitiatieven, deregulering, regionale economie en innovatie. Met motie 125 'bij goede intenties horen scherpe doelen' hebben we in het najaar onze duurzaamheidsambities nader geconcretiseerd en zijn kansrijke productgroepen benoemd. In 2016 is een verdubbeling te zien in het aantal inkooptrajecten met verhoogde ambitie (niveau 2) ten opzichte van 2015. Het aantal aanbestedingen met de hoogste ambitie (niveau 3) is 8%, waaronder speeltoestellen (circulair materiaal), Cremerstraat (met duurzaam asfalt), bedrijfskleding (vervezeling oude uniformen) en vaccinatiekoelkasten (hergebruik materiaal >92%). Een forse stijging zien we bij de inzet van social return. Het gebruik van het inkoopstelsel is in alle organisatieonderdelen ingeburgerd, met name voor nieuwe contracten. Hierdoor hebben we meer inzicht in de benutting van raamcontracten en een betere detaillering van de inkoopuitgaven. In juli 2016 heeft de gemeente het Marktplaats Inhuur geïntroduceerd om de bemiddeling tussen vraag (van de organisatie) en het aanbod (van MKB en ZZP'ers) te intensiveren. Met Startup Utrecht is intensieve samenwerking gezocht en zijn kansrijk aanbestedingen voor 2017 verkend. In 2016 hebben we de driejaarlijkse benchmark Inkoop herhaald. Utrecht is landelijk koploper bij haar aanbestedingsondersteuning. De doorontwikkeling van het leveranciers- en contractmanagement was ten tijde van de meeting nog niet zichtbaar. Hier is in de 2e helft van 2016 een start mee gemaakt.

Doelstellingen bedrijfsvoering

Indicator	Doelstelling 2016	Resultaat 2016
Personeel		
Mobiliteit	We werken aan een grotere wendbaarheid van de medewerkers om hun kwaliteit te behouden en te bevorderen en daar in te zetten waar die het meest nodig is. Met mobiliteit meten we de in-, door en uitstroom. Doel: 10%	Resultaat 2016: 27%

Indicator	Doelstelling 2016	Resultaat 2016
Stages	De Gemeente Utrecht wil als werkgever kansen creëren voor jongeren. Dit doen we ook in de vorm van het aanbieden van stage- en werkervaringsplekken. Stagiairs brengen een binding met het onderwijs en zo blijft de organisatie ook op deze wijze op de hoogte van vernieuwingen in actuele kennis en ontwikkelingen. Door stageplaatsen aan te bieden beïnvloeden we bovendien ons imago als werkgever onder jongeren in positieve zin. Doel: minimaal 250 reguliere stageplaatsen.	Resultaat: 254 reguliere stageplaatsen
Verzuim	De hoogte van het verzuim blijft een aandachtspunt in Utrecht. We willen het verzuim met specifieke acties terug dringen, vooral bij de organisatie-eenheden waar het verzuim hoger is dan de gestelde norm. Doel: 5,8%	Resultaat: 6,5%
Organisatie		
Inhuur externen	Externe inhuur is: de uitvoering tegen betaling van werkzaamheden onder dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid van een bij de Gemeente Utrecht in dienst zijnde opdrachtgever door een private organisatie met winstoogmerk door middel van het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen Utrecht en de daarbij ingezette personen aan te grondslag ligt. Doel: 48 miljoen euro	37 miljoen euro conform definitie (13%)
Financiën		
Verplichtingen	Voor 80% van het aantal facturen leggen we verplichtingen vast in de administratie. (realisatie 2014: 69%)	Gemiddeld 78% van de facturen legden we in verplichtingen vast, 57% daarvan kent een verplichting in het inkoopstelsel (MUIS). We verwachten dat dit in 2017 zal stijgen in verband met toename tweede helft 2016.
Adequaat budgetbeheer	Maximaal 5% afwijking van de kosten per programma tussen het geprognoseerd resultaat (geraamd resultaat) bij de laatste Berap en de verantwoording.	De afwijking is voor alle programma's samen 4%. Zeven programma's hebben een afwijking die groter is dan 5%.

Indicator	Doelstelling 2016	Resultaat 2016
ICT		
Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	Beschikbaarheid 98%, de bedrijfs-kritische systemen zijn 24/7 beschikbaar voor gebruik met uitzondering van vooraf geplande onderhoudswerkzaamheden.	99% beschikbaar met uitzondering van vooraf geplande onderhoudswerkzaamheden.
Zaakgericht werken	De generieke voorzieningen zijn gerealiseerd. per 1 januari 2017. Alle processen die randvoorwaardelijk zijn voor 'Vervanging', zijn zaakgericht gemaakt. voor 1 januari 2017.	De generieke voorzieningen zijn gerealiseerd. Alle processen die randvoorwaardelijk zijn voor 'Vervanging', zijn zaakgericht gemaakt. in totaal zijn 500 van de 800 gemeentelijk processen zaakgericht gemaakt.
Open data	Minimaal 100 datasets eind 2016	280 datasets zijn in 2016 gepubliceerd.
Datagedreven sturing	Medio 2016 heeft elk organisatieonderdeel minimaal twee pilots op het gebied van datagedreven sturing uitgevoerd.	Gemiddeld zijn meer dan twee pilots per organisatieonderdeel uitgevoerd.
Juridische zaken		
Zorgvuldige Juridische procedure	In elke juridische procedure (bezwaar, beroep, hoger beroep) geldt dat maximaal 20% gegrond wordt verklaard.	Gegronnd bezwaar: 13% Gegronnd beroep: 13% Gegronnd hoger beroep: 14%
Verminderen beroepzaken	Tegen alle afgeronde bezwaarzaken wordt in maximaal 15% van de gevallen beroep aangetekend.	14%
Afhandelen klachten	Van alle ontvangen klachten, gaan jaarlijks maximaal 10% van de klagers naar de Nationale Ombudsman.	4%
Inkoop		
Naleving inkoopregels	Van de twintig facturen, zijn er bij minstens achttien geen afwijking in het gehele inkoopproces te melden	De controleaanpak is in 2016 gewijzigd op verzoek van de accountant. Het uitgevoerde onderzoek richt zich op het bestaan en de werking van cruciale controls in het proces. Deze controle laat zien dat het proces goed functioneert.

Indicator	Doelstelling 2016	Resultaat 2016
Plaatsingen Social return on Investment	Voor 2016 is het streven: 600 plaatsingen bij onze opdrachtnemers, waarvan 200 Wwb-ers. (realisatie 2014: 562 plaatsingen, waarvan 165 met een Wet werk en bijstand Wwb) achtergrond).	857 plaatsingen waarvan 196 personen uit de Participatiewet Dit is exclusief het aantal plaatsingen voortkomend uit contracten uit het sociale domein. De realisatie hiervan vormt onderdeel van 2017. Bij sociaal ondernemingen is voor 0,270 miljoen euro ingekocht, waarvan 0,070 miljoen euro bij de Social Impact Factory.
Circulair inkopen	In 2016 streven we naar een circulair aandeel van 5% van ons aanbestedings-volume, waarin een eis of wens ten aanzien van circulaire economie is opgenomen.	4% van het aanbesteed volume
Duurzaam inkopen	In 70% van de GWW (grond, weg- waterbouw) opdrachten > 0,200 miljoen euro gaan we werken met het ambitieweb. In 2016 besteden we tien opdrachten met een waarde >0,200 Miljon euro aan op ambitieniveau 3; en 20 opdrachten > 0,200 miljoen euro op ambitieniveau 2.	Conform motie 125 'bij goede intenties horen scherpe doelen' zijn de duurzaamheidsambities geconcretiseerd en zijn kansrijke productgroepen benoemd (GWW, Vastgoed, Energie, Voer-en vaartuigen, ICT, Afvalstromen en Facilitair). In 2016 voldeed: Niveau 1 (BASIS: 35 opdrachten volume van 28 miljoen euro) Niveau 2 (REDELIJK); dertien opdrachten (volume van 78 miljoen euro) Niveau 3 (VOORUITSREVENDE): vier opdrachten (volume van 6 miljoen euro). De systematiek van het ambitieweb is bij enkele prominente projecten toegepast. Eind 2016 hebben we onze ambities verhoogd met ondertekening van het MVI manifest.
Professionaliteit inkoopfunctie	3,3 in 2016. (realisatie 2013: 2,3)	De Inkoopbenchmark 2016 toont een variatie in inkoopvolwassenheid: grote professionaliteit bij de uitvoering en rechtmatigheid van het aanbestedingsproces (eindscore 3,5) en ontwikkel-potentie met betrekking tot leveranciers/contract-management en inbedding van inkoop in de business (2,5%).

Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen en waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. De verbonden partijen van de gemeente in 2017 komen hierna aan de orde. Het gemeentelijke beleid met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in de nota verbonden partijen, die in het najaar 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het beleggen van een publieke taak bij een andere organisatie heeft als gevolg dat geen directe democratische controle kan plaatsvinden door de gemeenteraad. Politiek-bestuurlijk ingrijpen geschiedt getrapt. Bovendien heeft de gemeente niet altijd een meerderheidsstem in de andere organisatie. Om het primaat van de gemeenteraad zoveel mogelijk te waarborgen wordt gekozen voor terughoudendheid, met name bij gemeenschappelijke regelingen. Hoofregel is dan ook 'nee, tenzij...' daar waar het om beleidsrijke onderwerpen gaat, die directe democratische legitimering vragen. Onderdeel van de nota is ook een nieuw afwegingskader. Bij het aangaan van een verbinding dient dit afwegingskader altijd vooraf aan ons college van B en W en/of de gemeenteraad te worden voorgelegd.

Gemeenschappelijke regelingen

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Doel: Het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.

Betrokkenen: Alle gemeenten in de provincie Utrecht.

Bestuurlijk belang: De AVU is een gemeenschappelijke regeling met een dagelijks en een algemeen bestuur. De gemeente Utrecht is in het dagelijks en het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder Openbare Ruimte en Groen. Utrecht heeft in het algemeen bestuur zeven van de 81 stemmen.

Financieel belang: In 2016 heeft de gemeente 6,3 miljoen euro (opbrengsten minus kosten) miljoen euro bijgedragen op basis van voorschotnota's. De definitieve afrekening volgt na het vaststellen van de Jaarstukken 2016.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,467 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,150 miljoen euro

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 12,4 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 12,2 miljoen euro (schatting). Het betreft hier met name kortlopende schulden.

Resultaat: Het verwachte resultaat per 31 december 2016 is 0,1 miljoen euro (schatting).

Ontwikkeling: In 2016 is de herziening van de gemeenschappelijke regeling in gang gezet. In 2017 wordt deze definitief aangepast.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Hoogheemraadschap (BGHU)

Doel: Efficiënt uitvoeren van het heffen van gemeentelijke belastingen, de wet waardering uitvoering onroerende zaken en het beheer en uitvoering van vastgoedinformatie.

Betrokkenen: Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Bunnik, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrechtse Heuvelrug en Zeist.

Bestuurlijk belang: De BghU is een bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van de wet gemeenschappelijke regelingen en heeft een bestuur. Alle deelnemers zijn vertegenwoordigd in het bestuur. De wethouder Financiën is lid van het bestuur. Besluiten worden genomen op basis van meerderheid van stemmen. Voor het vaststellen van de begroting is een meerderheid van driekwart van de stemmen nodig. De stemverhouding is gebaseerd op de rato van de financiële bijdrage per gemeente. De Gemeente Utrecht heeft in 2016 de 48,5% van de stemmen.

Financieel belang: In 2016 droeg de gemeente 7,575 miljoen euro bij.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,3 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,3 miljoen euro

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 3,4 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per

31 december 2016 is 3,4 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0,3 miljoen euro positief.

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Ontwikkeling: Geen

GGD regio Utrecht (GGDrU)

Doel: De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,2 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de Provincie Utrecht, waaronder de Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan verwoord in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.

Betrokkenen: 26 gemeenten in de Provincie Utrecht.

Bestuurlijk belang: De wethouder Volksgezondheid vertegenwoordigt de Gemeente Utrecht in het algemeen bestuur van de GGDrU. Er is sprake van verlengd openbaar bestuur. Alle deelnemers hebben invloed op datgene dat uitgevoerd wordt door de GGD regio Utrecht en bij afwijkingen dan wel investeringen regelen deelnemers goedkeuring via hun eigen gemeentebestuur.

Financieel belang: De GGDrU voert voor de Gemeente Utrecht (op basis van de Wet Publieke Gezondheid) enkele taken uit op het gebied van Volksgezondheid (infectieziektebestrijding, reizigerszorg, medische milieukunde, curatieve SOA en TBC-bestrijding). De verwachte uitgaven 2016 van de GGDrU voor de taakuitvoering ten behoeve van de Gemeente Utrecht bedraagt circa 1,67 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 2,9 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 2,9 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 12,7 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 12,7 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0.

Ontwikkeling: De GGDrU investeert in de basis op orde krijgen. Streven is de investering uit eigen middelen te financieren. Risico aanwezig op vraag richting deelnemende gemeenten om bijdrage in investering.

Het Utrechts Archief (HUA)

Doel: Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht, alsook een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek van en over Utrecht. Via digitale dienstverlening, studiezaal en publiekscentrum worden de archieven en collecties beschikbaar gesteld voor iedereen die op zoek is naar recht en bewijs, educatie en onderzoek en cultuurbeleving. Daarnaast dient Het Utrechts Archief als toezichthouder voor het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein en een aantal regionale overheden.

Betrokkenen: De minister van OCW en de Gemeente Utrecht in de gemeenschappelijke regeling. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling nodig. De regeling ligt op dit moment voor bij de Tweede en Eerste Kamer, na vaststelling zal deze naar verwachting in het voorjaar van 2017 in werking treden. In 2013 sloot HUA een dienstverleningsovereenkomst voor vijf jaar met de Provincie Utrecht. De Provincie levert een financiële bijdrage aan HUA voor het beheer en te beschikking stellen van de archieven van het provinciaal bestuur. Met de gemeente Nieuwegein bestaat een dienstverleningsovereenkomst voor de periode 2011-2020.

Bestuurlijk belang: In de voorliggende geactualiseerde regeling, bestaat het bestuur van HUA uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Namens de gemeente zitten de wethouder Publieksdienstverlening, Informatievoorziening, Archiefzaken (HUA) en de wethouder Cultuur in het algemeen bestuur. Twee leden van het algemeen bestuur worden aangewezen door de minister van OCW. Het dagelijks bestuur bestaat uit een lid van het algemeen bestuur namens de gemeente, een lid van het algemeen bestuur namens het Rijk en een lid van buiten de kring van het algemeen bestuur. De gedeputeerde Cultuur van de Provincie Utrecht is sinds 2014 als agendalid bij het bestuur betrokken.

Financieel belang: De Gemeente Utrecht draagt 2,8 miljoen euro bij in 2016.

Alle uit deze gemeenschappelijke regeling voortvloeiende kosten worden onder aftrek van inkomsten paritair door het bestuur van de gemeente en de minister gedragen. De gemeente Utrecht heeft HUA vanaf 2015 een structurele bezuiniging van 0,1 miljoen euro opgelegd. De gemeente en het ministerie van OCW hebben afgesproken dat de bezuiniging niet paritair bij het Rijk zal wordt doorgevoerd en dat de bezuiniging niet ten laste mag gaan van de digitale infrastructuur. Zodra in het project e-depot de

kosten van duurzaam en digitaal beheer bekend zijn, zal opnieuw naar de financiering worden gekeken. Tevens wordt op dat moment onderzocht op welke wijze de pariteit hersteld kan worden.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 2,69 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 2,55 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 1,15 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 1,16 miljoen euro.

De verschuiving op de balansposten E.V. en V.V. is gevolg van de invoering van de juiste toepassing van het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) bij HUA eind 2015.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0,07 miljoen euro nadelig.

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0,172 miljoen euro.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling uitgevoerd door een openbaar lichaam.

Ontwikkeling: In 2016 werkte HUA aan het bevorderen van het gebruik van de collectie en het in gereedheid brengen van de organisatie voor integraal beheer van de collectie en van toekomstig digitaal gevormd archief. Hiertoe werd een nieuwe website ontwikkeld met één zoekingang om alle bronnen te doorzoeken en extra functionaliteiten als de online filmcollectie. HUA voegde ruim een half miljoen digitale bestanden aan de verzameling toe en verhoogde de ambitie om het kwetsbaarste en meest geraadpleegde deel van de collectie te digitaliseren: in 2020 zal niet 10%, maar 20% van de collectie digitaal raadpleegbaar zijn. Ook ging de conservering, restauratie en digitalisering van het vooraanstaande middeleeuwse archief van het Domkapittel van start. In lijn met het overheidsbeleid om informatie vrij toegankelijk digitaal beschikbaar te stellen, werd de collectie van HUA zoveel mogelijk als open data beschikbaar gesteld aan de burger. De website www.hetutrechtsarchief.nl werd bijna 10 miljoen keer geraadpleegd en ook via social media werd de collectie miljoenen keren gedeeld en bekeken. Vanaf 1 januari 2017 werkt de gemeente Utrecht, als één van de eerste grote gemeenten, geheel digitaal en gebruikt digitale originelen. Archieftoezicht van HUA en de gemeente werkten in 2016 en voorgaande jaren nauw samen om te komen tot een digitale infrastructuur die aan alle voorwaarden voldoet en solide genoeg is om deze stap te kunnen zetten. In landelijk verband werkte HUA in het programma Digitale Taken Rijk in verschillende projecten mee aan de ontwikkeling van de gemeenschappelijke digitale infrastructuur (e-Depot) voor het beheer en toegankelijkheid van digitale archieven. Op het gebied van fysiek publieksbereik was het een recordjaar met bijna 35.000 bezoekers. Dit kwam met name door de succesvolle tentoonstelling Utrecht in beeld (F.F. van der Werf), de organisatie van een landelijke dag voor familiegeschiedenis en tentoonstelling De getekende stad. Voor De Getekende stad werd één van de zalen aangepast om een deel van de 20e-eeuwse tekeningen uit de collectie te kunnen tonen. Voor de verdere aanpassing van het Publiekscentrum werd een plan opgesteld waarmee de fondsenwerving van het project start kon gaan. De organisatieontwikkeling stond in 2016 in het teken van de klantgerichtheid, de vaststelling van de nieuwe projectmanagementmethode en het gezamenlijk opstellen van het nieuwe meerjarenbegroting met opleidingsplan.

Plassenschap Loosdrecht

Doel: Ontwikkeling en beheer van de Loosdrechtse plassen en de daarbij behorende terreinen en vaarwegen.

Betrokkenen: De Provincies Utrecht en Noord Holland en de gemeenten Utrecht, Stichtse Vecht en Wijdemeeren.

Bestuurlijk belang: Het Plassenschap is een gemeenschappelijke regeling met een algemeen en een dagelijks bestuur. De Gemeente Utrecht heeft twee leden in het algemeen bestuur dat achttien leden heeft. Het dagelijks bestuur heeft vijf leden, van elke organisatie één. De Gemeente Utrecht is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder Openbare ruimte en groen en de wethouder Verkeer en mobiliteit en in het dagelijks bestuur door de wethouder Openbare ruimte en groen.

Financieel belang: De gemeentelijke bijdrage in 2016 is 0,165 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,665 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,628 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 2,697 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 4,465 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0,136 miljoen euro voordelig.

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Gemeenschappelijke Regeling

Ontwikkeling: Het Plassenschap Loosdrecht is bezig met herstel en behoud van vaarwater door het vervangen van beschoeiing door en baggerwerkzaamheden. Deze activiteiten dragen bij om voor de

toekomst het recreatieve gebruik van de plassen de behouden en te verbeteren. De routebeheer taken van het plassenschap worden mogelijk in de toekomst ondergebracht bij een apart Routebureau.

Recreatieschap Stichtse Rijnlanden

Doel: Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.

Betrokkenen: Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden, Stichtse Vecht en Lopik.

Bestuurlijk belang: Het recreatieschap is een gemeenschappelijke regeling met een algemeen en een dagelijks bestuur. Elke deelnemer heeft twee leden in het algemeen bestuur, waarvan tenminste één van de leden een wethouder/gedeputeerde is. Elk lid heeft één stem. De Gemeente Utrecht heeft de wethouder Openbare ruimte en groen en wethouder Verkeer en mobiliteit in het algemeen bestuur. De wethouder Openbare ruimte en groen is lid van het dagelijks bestuur.

Financieel belang: De gemeente draagt 0,847 miljoen euro bij in 2016.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 2,356 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 2,332 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 6,273 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 7,223 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0,007 miljoen euro voordelig.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling.

Ontwikkeling: Op basis van een Ontwikkelplan worden investeringen gedaan in terreinen, deze investeringen moeten bijdragen aan meer recreatieve kwaliteit en tegelijkertijd de exploitatie van het terrein verbeteren. De routebeheertaken van het recreatieschap worden mogelijk in de toekomst ondergebracht bij een apart Routebureau. Met de Gemeente De Ronde Venen worden gesprekken opgestart om te verkennen of en onder welke voorwaarden deze gemeente na liquidatie van het Plassenschap Vinkeveen kan toetreden tot Recreatieschap Stichtse Groenlanden.

Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Doel: Het verlenen van milieuvergunningen en toezicht en handhaven van milieuregels.

Betrokkenen: Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht en tien andere gemeenten.

Bestuurlijk belang: De regionale uitvoeringsdienst is een gemeenschappelijke regeling en heeft een dagelijks en algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit twaalf leden. De Gemeente Utrecht is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder milieu.

Financieel belang: De gemeente heeft in 2016 1,2 miljoen euro bijgedragen.

Eigen vermogen: Het verwachte eigen vermogen per 1 januari 2017 is 1,9 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Het verwachte vreemd vermogen per 1 januari 2017 is 1,9 miljoen euro.

Resultaat: Het verwachte resultaat per 1 januari 2017 is 1 miljoen euro.

Standplaats: Utrecht.

Ontwikkeling: Over 2016 moet Utrecht 0,082 miljoen euro aan extra bijdrage betalen. Dit is extra ten opzichte van de bijdrage die bij de start van de RUD Utrecht is afgesproken voor Utrecht binnen de lumpsumafpraak.

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Doel: Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweerbijstand (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR).

Betrokkenen: Alle 26 gemeenten in de Provincie Utrecht. De politie Midden-Nederland is met een convenant verbonden aan de Veiligheidsregio.

Bestuurlijk belang: De Veiligheidsregio Utrecht is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Het betreft een collegeregelgeving waarbij de burgemeester zitting neemt in het dagelijks en algemeen Bestuur. De burgemeester is tevens voorzitter van beide gremia. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, het algemeen bestuur uit 26 leden.

Financieel belang: De bijdrage van de gemeente in 2016 is 23,9 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 6,587 miljoen euro. Het eigen vermogen per 31 december 2016 is 6,859 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 51,287 miljoen euro. Het vreemd vermogen per

31 december 2016 is 47,753 miljoen euro.

Resultaat: Het resultaat over 2016 is 1,746 miljoen euro.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: openbaar lichaam.

Ontwikkeling: In 2016 presenteerde de VRU een visie op het eigendom en beheer van alle repressieve huisvesting inclusief de financiering. Eind 2016 heeft het algemeen bestuur besloten dat de gemeente het eigendom en het onderhoud behoudt en dat de VRU hiervan gebruik maakt om niet. In 2017 wordt uitvoering gegeven aan dit besluit. In 2017 wordt een nieuwe, meerjarige taakuitvoeringsovereenkomst (TUO) aangegaan tussen de gemeente en de VRU. In deze TUO staan de afspraken over de taken die de VRU alleen voor de gemeente Utrecht uitvoert. Deze taken zijn geen onderdeel van de wettelijke taken van de VRU, noch van de niet-wettelijke taken die de VRU collectief voor alle gemeenten in de regio uitvoert.

Vennootschappen en coöporaties

BIRGIT

BIRGIT

Doel: De coöperatie BIRGIT heeft tot doel om voor Nederlandse gemeenten te voorzien in ICT-toepassingen ten behoeve van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. De coöperatie richt zich hierbij op het verwerven, (door)ontwikkelen, beheren en leveren van de voorzieningen.

Betrokkenen: De coöperatie BIRGIT is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, Den Haag en Utrecht (vanaf eind 2015). Het is de bedoeling dat meer gemeenten aansluiten.

Bestuurlijk belang: Het college van B en W van de gemeente Utrecht is vertegenwoordigd in de ledenvergadering en bepaald hoe de gemeente in de ledenvergadering stemt.

Financieel belang: De bijdrage van de gemeente Utrecht bedraagt 0,168 miljoen euro in 2016.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,048 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,048 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 is 0,551 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 0,551 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is nihil.

Standplaats: Rotterdam

Ontwikkeling: Ontwikkeling: De coöperatie BIRGIT verbetert een applicatie voor het distribueren van basisregistraties binnen de gemeenten. In 2016 is de applicatie geschikt gemaakt voor gebruik in Utrecht en gewerkt aan een viewer voor informatie uit basisregistraties op een kaart.

Coöperatie Wego4it U.A.

Doel: Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen, zorg en inburgering. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.

Betrokkenen: Gemeenten Utrecht, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

Bestuurlijk belang: Het hoogste bestuursorgaan van de coöperatie is de algemene deelnemersvergadering. In dit bestuursorgaan hebben alle vier de gemeenten een even grote stem. De Gemeente Utrecht is vertegenwoordigd door de wethouder Werk en Inkomen.

Financieel belang: Een jaarlijkse contributie conform de verdeelsleutel Wet werk en bijstand. In 2016 was de bijdrage 2,276 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 4,147 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 3,682 miljoen euro

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 7,709 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 14,785 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is een tekort van 0,466 miljoen euro.

Standplaats: Den Haag.

Juridische vorm: vereniging in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid

Ontwikkeling: Er waren in 2016 geen relevante ontwikkelingen.

GEM Kanaleneiland CV

Doel: Zorgdragen voor het in exploitatie brengen en (doen) ontwikkelen en realiseren casu quo renoveren van onroerende zaken in Centrumgebied Kanaleneiland.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht, Mitros Aska Beheer BV, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.

Bestuurlijk belang: De GEM Kanaleneiland CV is een commanditaire vennootschap, waar de zeggenschap gelijk is verdeeld over de vier samenwerkingspartners.

Financieel belang: Bij de start in 2008 is door iedere partij 1 miljoen euro bijgedragen. In 2015 was de bijdrage van de gemeente 0,12 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 4 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 4 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 5,753 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 3,785 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is nihil.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: rechtspersoon (commanditaire vennootschap).

Ontwikkeling: projecten hebben naar verwachting een voortgang tot uiterlijk 2020.

GEM Beheer BV Kanaleneiland

Doel: Doel van GEM Beheer BV Kanaleneiland is het deelnemen in of directie voeren over andere vennootschappen of deelnemingen. Kanaleneiland BV is beherend vennoot van GEM Kanaleneiland CV. Daardoor is zij hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van GEM Kanaleneiland CV.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht, Mitros Aska Beheer BV, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.

Bestuurlijk belang: De aandelen en de zeggenschap zijn gelijk verdeeld over de vier deelnemende partijen.

Financieel belang: De bijdrage van de gemeente is nihil.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,04 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,04 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 0,04 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 0,06 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is nihil.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid).

Ontwikkeling: onderliggende activiteiten van GEM Kanaleneiland CV hebben naar verwachting een voortgang tot uiterlijk 2020.

GEM Vleuterweide BV

Doel: Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.

Betrokkenen: GEM Vleuterweide Beheer CV.

Bestuurlijk belang: De GEM Vleuterweide Beheer CV is voor 100% aandeelhouder in GEM Vleuterweide Beheer BV. De helft van de aandelen GEM Vleuterweide CV is van Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. Alle aandelen in in Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht zijn in het bezit van de gemeente Utrecht.

Financieel belang: Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 20.000 gulden.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,481 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,481 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 0,292 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 3,394 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0.

Ontwikkeling: Geen wijzigingen ten opzichte van 2015.

GEM Vleuterweide CV

Doel: Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.

Betrokkenen: Vestam Vleuterweide BV Amsterdam, Ballast Nedam Vleuterweide BV Nieuwegein, ASR Vastgoedontwikkeling BV Utrecht, AM Deelnemingen Grondbedrijf BV Utrecht en Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. De wethouder grondzaken vertegenwoordigt de gemeente Utrecht in de

Algemene vergadering van Aandeelhouders van Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht.

Bestuurlijk belang: De gemeente Utrecht is voor 100% aandeelhouder in Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht.

Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht heeft de helft van de aandelen GEM Vleuterweide CV. De andere helft van de aandelen is verdeeld over de vier andere partijen, Geen van de partijen heeft meer dan 20% van de aandelen in bezit. Voor het nemen van besluiten moet 80% van de aandeelhouders voor zijn.

Financieel belang: Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 4.000.000 gulden. Aan de aandeelhouder Vleuten-De Meern Zelfstandig BV wordt naar verwachting een uitkering gedaan van 20 miljoen euro. Dit bedrag wordt vervolgens aan de gemeente uitgekeerd. Dit bedrag is opgenomen in de grondexploitatie Leidsche Rijn en is gemeld in de Bestuursrapportage Leidsche Rijn. Het bedrag is inmiddels volledig als voorlopige uitkering verwerkt.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 8,63 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 10,130 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 1,224 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 0,288 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 1,5 miljoen euro.

Ontwikkeling: Geen wijzigingen ten opzichte van 2015.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doel: De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.

Betrokkenen: Staat der Nederlanden, Provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang: De gemeente Utrecht bezit 1,37% van de aandelen. De helft van alle BNG aandelen is van de Staat der Nederlanden, de andere helft is van gemeenten, Provincies en een hoogheemraadschap.

Financieel belang: De gemeente ontving in 2016 een dividenduitkering over 2015 van 0,78 miljoen euro. De nominale waarde van de aandelenportefeuille is 1,9 miljoen euro. In de statuten is vastgelegd dat aandelen uitsluitend onderling tussen overheden verhandelbaar zijn tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen: Per eind 2015 bedroeg dit 4,2 miljard euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 4,0 miljard euro.

Vreemd vermogen: Per eind 2015 bedroeg dit 145,3 miljard euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 160 miljard euro.

Resultaat: Het gerapporteerde resultaat over het eerste halfjaar 2016 bedroeg 126 miljoen euro. Met betrekking tot het verwacht resultaat over het gehele boekjaar 2016 geeft de bank in haar halfjaarbericht aan dat het gezien de aanhoudende onzekerheden niet verantwoord is om daarover een uitspraak te doen.

Standplaats: Den Haag.

Juridische vorm: Naamloze (structuur)vennootschap.

Ontwikkeling: Er spelen een aantal zaken die van invloed kunnen zijn op de resultaatontwikkeling. Zo worden er hogere bedrijfslasten verwacht vanwege het moeten voldoen aan toenemende (Europese) wet- en regelgeving. Deze lasten liggen in de sfeer van toezichts- en rapportagekosten, IT-kosten en de inhuur van personeel. Deze lastenverhoging zal een structureel karakter hebben. Daarnaast is het zo dat, indien de rente aanhoudend laag blijft, dit een drukkend effect zal hebben op het renteresultaat. Tenslotte zullen mogelijk aanvullende debiteurenvoorzieningen moeten worden gevormd.

NV REMU-houdster

Doel: Het houden van aandelen in de REMU NV. De aandelen zijn verkocht aan Eneco, maar die verkoop is nog niet afgerond vanwege een mogelijke nabetaling na verkoop van Eneco.

Betrokkenen: Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht en Amersfoort.

Bestuurlijk belang: De Gemeente Utrecht bezit 47,5% van de aandelen. De wethouder van Financiën vertegenwoordigt de gemeente in Raad van Commissarissen.

Financieel belang: In 2016 had de gemeente geen bijdrage.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: niet bekend. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is niet bekend.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 niet bekend. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is niet bekend.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is niet bekend.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap.

Ontwikkeling: Met de gemeente Amersfoort sturen wij aan op een besluit over het al dan niet ontbinden van de NV. Er zal in 2017 een inschatting worden gemaakt of wij nog een juridisch houdbare vordering hebben op Eneco.

NV Vitens

Doel: Het maken, verkopen en leveren van drinkwater.

Betrokkenen: Vijf Provincies en meer dan honderd gemeenten.

Bestuurlijk belang: De Gemeente Utrecht heeft 3% van de aandelen. Omdat er veel aandeelhouders zijn, is de gemeente een groot aandeelhouder en heeft daardoor invloed. De wethouder van Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering. Daarnaast is er invloed door de commissie van aandeelhouders. De wethouder Financiën is één van de negen leden.

Financieel belang: De bijdrage van de gemeente is nihil.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 471,7 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 471,7 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 1,242 miljard euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 1,24 miljard euro miljoen euro.

Resultaat: Stand 31 december 2015: 55,4 miljoen euro. Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is niet bekend.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap.

Ontwikkeling: Door de invoering van de WACC (weighted average cost of capital) mag slechts een beperkter deel van de winst als dividend aan de gemeente worden uitgekeerd. Dit komt omdat er een relatie is gelegd tussen de omvang van het maximaal uit te keren dividend en de marktrente. Uiteraard ook in relatie tot de omvang van ons aandelenpakket.

NV Maatschappij tot Stadsherstel Utrecht

Doel: Instandhouding van monumentale gebouwen en complexen door aankoop, restauratie en exploitatie.

Betrokkenen: 155 private en institutionele aandeelhouders, waarbij 70% van de aandelen in bezit is van financiële instellingen (Jaarverslag 2015).

Bestuurlijk belang: De gemeente is één van de grotere aandeelhouders, maar heeft geen doorslaggevende stem. In de aandeelhoudersvergadering leggen directie en bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering. Nieuw beleid wordt voorgelegd aan de aandeelhouders.

Financieel belang: De Gemeente Utrecht bezit voor 0,9 miljoen euro aandelen en ontvangt daarover 5% dividend.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 9 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is circa 9 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 is 8 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is circa 8 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is naar verwachting vergelijkbaar met 2015; circa 0,9 miljoen euro. Definitieve cijfers volgen zo spoedig mogelijk en worden formeel gepresenteerd op de vergadering van aandeelhouders in mei 2017.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap.

Ontwikkeling: Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen te melden. Wel heeft de NV Stadherstel in 2016 in samenwerking met de Provincie Utrecht twee nieuwe woningen gerealiseerd in het poortgebouw van het Pausshuize aan de Kromme Nieuwe gracht. De NV heeft bij dit bijzondere project het poortgebouw in erfpacht gekregen. Vanwege de samenhang met het Pausshuize behoudt de provincie het eigendomsrecht.

Utrecht Vernieuwt BV

Doel: Doel is het als commanditaire vennoot deelnemen in commanditaire vennootschappen dan wel participeren in publiek-/private samenwerkingsverbanden met de herstructurering van de Gemeente Utrecht als doel.

Betrokkenen: De gemeente is voor 100% aandeelhouder in Utrecht Vernieuwt BV.

Bestuurlijk belang: Utrecht Vernieuwt BV participeert als commandiet (stille vennoot) in de commanditaire vennootschap GEM Kanaleneiland (CV).

Financieel belang: Uit de in 2015 geactualiseerde grondexploitatie blijkt dat de gehele gebiedsontwikkeling van het centrumgebied Kanaleneiland door zal lopen tot medio 2020.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,018 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 0,018 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 0 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 0 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is nihil.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: rechtspersoon (Besloten Vennootschap met beperkte aansprakelijkheid).

Ontwikkeling: De onderliggende activiteiten van GEM Kanaleneiland (CV) eindigen naar verwachting uiterlijk in 2020.

UW Holding BV

Doel: Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. De UW Holding is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht.

Bestuurlijk belang: De gemeente is de enige aandeelhouder. Wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente, op basis van een collegebesluit, in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: De gemeente heeft voor een bedrag van 3,9 miljoen euro aan garanties verstrekt in verband met bestaande leningen. Daarnaast heeft de gemeenteraad in mei 2015 ingestemd met een garantstelling voor een nieuw af te sluiten lening van 9,1 miljoen euro voor de renovatie en aanpassing van het pand aan de Niels Bohrweg.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 1,948 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 1,976 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 9,809 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 18,164 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is 0,028 miljoen euro.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: Besloten Vennootschap.

Ontwikkeling: Eind 2016 is de renovatie en aanpassing van het pand aan de Niels Bohrweg voltooid binnen het geraamde budget van 9,1 miljoen euro.

Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV

Doel: Economische ontwikkeling in de wijk Lombok stimuleren door panden te kopen, te herstellen en te verhuren of verkopen om een grotere diversiteit aan ondernemingen te bewerkstelligen.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht, Van Rossum Makelaars, Plegt- Vos, Rabobank en B0-ex.

Bestuurlijk belang: De gemeente bezit 95% van de aandelen. De wethouder economische zaken vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering. Het afdelingshoofd Economische zaken vertegenwoordigt de gemeente in de Raad van Commissarissen.

Financieel belang: Het financieel belang is 2,269 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 2,496 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 2,496 miljoen euro.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 2,831 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 2,831 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is nihil.

Standplaats: Utrecht.

Ontwikkeling: Alle panden in eigendom worden verhuurd.

CV Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Noord West

Doel: Het bevorderen van de stedelijke herstructurering in de wijk Noordwest in de gemeente Utrecht met het oog op verbetering van de leefbaarheid en de sociaaleconomische ontwikkeling in die wijk, alsmede het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, ontwikkelen, beheren, verbeteren, exploiteren en verhuren van onroerende zaken en rechten waaraan deze zijn onderworpen, en ten slotte al hetgeen met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het speerpunt van de WOM is gericht op verbeteren van de sociaaleconomische ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg.

Betrokkenen: Mitros en gemeente Utrecht.

Bestuurlijk belang: De wethouder Economische Zaken. In de raad van commissarissen hebben Mitros en de gemeente Utrecht elk één stem.

Financieel belang: Mitros en de gemeente Utrecht hebben elk 1,566 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de CV Mitros en de gemeente Utrecht hebben elk 0,009 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de BV.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 3,684 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is 3,684 miljoen euro

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 0,305 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is 0,305 miljoen euro.

Resultaat: Het verwacht resultaat per 31 december 2016 is nihil.

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: CV/BV.

Ontwikkeling: In 2016 heeft Mitros aangegeven zo snel mogelijk te willen stoppen met de WOM. De reden hiervoor is de veranderende wetgeving voor de woningcorporaties waardoor dit niet past bij de activiteiten van een corporatie. De gemeente heeft een project opgestart waarbij wordt uitgezocht of en hoe we verder kunnen met de WOM Noord West. In 2016 is het belangrijkste project de transitie van de winkels 211 tot en met 219 naar woningen. De WOM heeft de panden verworven in 2016 en kan de werkzaamheden in 2017 gaan uitvoeren. De woningen zullen dan weer verkocht worden. Hiermee wordt een bijdrage geleverd vanuit de WOM aan de ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging parkmanagement Papendorp

Doel: Onderhoud Openbare Ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.

Betrokkenen: De erfpachters die lid zijn van de vereniging.

Bestuurlijk belang: De gemeente is bijzonder lid en heeft 20 % van het stemrecht in de algemene ledenvergadering.

Financieel belang: de bijdrage in 2016 bedroeg 0,356 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,720 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is nog niet bekend.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015: 0,192 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is nog niet bekend.

Resultaat: Het verwachte resultaat per 31 december 2016 is 0,292 miljoen euro.

Ontwikkeling: De Jaarstukken van 2013, 2014 en 2015 zijn vastgesteld.

Vereniging parkmanagement De Wetering-Haarrijn

Doel: Onderhoud Openbare Ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.

Betrokkenen: De erfpachters die lid zijn van de vereniging.

Bestuurlijk belang: De gemeente is bijzonder lid en heeft 20 % van het stemrecht in de algemene ledenvergadering.

Financieel belang: De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage is 0,275 miljoen euro.

Eigen vermogen: Stand 31 december 2015: 0,325 miljoen euro. Het verwachte eigen vermogen per 31 december 2016 is nog niet bekend.

Vreemd vermogen: Stand 31 december 2015 0,03 miljoen euro. Het verwachte vreemd vermogen per 31 december 2016 is nog niet bekend.

Resultaat: Het verwachte resultaat per 31 december 2016 is 0,103 miljoen euro.

Ontwikkeling: Het onderhoudscontract is verlengd.

Grondbeleid

Doel van het grondbeleid

Het krachtenveld dat invloed uitoefent op de ontwikkeling van de stad wordt steeds complexer. Bestaande en toekomstige bewoners willen meer inspraak en ondernemers willen actiever betrokken worden. En natuurlijk hebben ontwikkelaars, beleggers en corporaties hun inbreng. Deze ingewikkelde mix van visies, belangen en competenties vraagt om een goede regisseur van het ontwikkelproces.

De gemeente wil haar sturing versterken, door vanuit een regierol partijen samen te brengen en meer aandacht te geven aan bijzondere ambities die externe partijen niet zelf oppakken.

Deze gewenste rol heeft in combinatie met een aanzienlijke ambitie met betrekking tot de voorgenomen bouwopgave in een (markttechnisch) veranderende omgeving geleid tot een herijking van het Grondbeleid. De complexiteit en omvang van de opgave vragen om een lokale overheid die zowel regisserend als uitvoerend kan handelen. Op locatieniveau wordt een afweging gemaakt ten aanzien van het in te zetten grondbeleid. Situationele omstandigheden bepalen mede deze keuze.

Eind 2011 is de Nota Grondbeleid 'Regie op goede gronden' voor bestuurlijke besluitvorming aangeboden. Begin 2012 is deze nota na een uitgebreide discussie in de Raad vastgesteld. De algemene beleidslijn wordt met het vaststellen van deze nieuwe nota: Regie voeren door te faciliteren waar het kan en te acteren waar het moet.

De basis houding van de gemeente Utrecht in het grondbeleid wordt daarbij:

1. Doe er alles aan om, in een regisserende of faciliterende rol, partijen te laten investeren, geef ook ruimte aan tijdelijke ontwikkelingen.
2. Investeer als gemeente actief, daar waar het echt nodig is om voor de stad essentiële ontwikkelingen op gang te brengen. Fasering is daarbij wel van belang, een gespreide ontwikkeling is goed voor de stad en goed voor het geld.

De inzet van de vormen van grondbeleid en grondbeleidsinstrumenten is gericht op het binnen de gestelde doelen van ruimtelijke ordening en beleidssectoren realiseren van de gewenste verandering van het grondgebruik voor verschillende functies:

- met de gewenste (ruimtelijke) kwaliteit en kwantiteit van het grondgebruik (stedenbouwkundig programma);
- tegen een verantwoorde kosten-kwaliteitverhouding van het grondgebruik;
- op de gewenste tijd en plaats;
- op een efficiënte wijze;
- met een financieel-economisch rendement.

De gemeente Utrecht kiest waar mogelijk voor een faciliterende rol en het sluiten van anterieure overeenkomsten om de gewenste regie te kunnen voeren. Dit sluit niet uit dat de gemeente in bepaalde situaties en op specifieke locaties kan overgaan tot het voeren van actief grondbeleid. In de Nota Grondbeleid worden de doelstellingen en uitgangspunten beschreven die de gemeente Utrecht hanteert wanneer gekozen wordt voor een actief grondbeleid. In 2016 is een nieuwe grondprijzenbrief vastgesteld en een nota grondbeleid is in de maak.

Instrumenten grondbeleid.

Het instrumentarium waarvan gebruik gemaakt kan worden bij het uitvoeren van het grondbeleid zijn, naast vrijwillige verwerving, onder meer voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal en erfpacht. Het beschikbare instrumentarium alsmede de bestuurlijke en ambtelijke bevoegdheden ten aanzien van de inzet van het instrumentarium staan beschreven in de Nota Grondbeleid en het bijbehorende Verwervings- en taxatieprotocol. Met ingang van februari 2015 is besloten tot het in het vervolg verkopen van grond voor projecten waarin wonen de hoofdfunctie vormt. Met dit besluit is de algemene beleidslijn uit de huidige Nota Grondbeleid aangepast.

Actuele Ontwikkelingen

Rapportage voortgang grondexploitatieprojecten

Het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) met daarin de voortgang van de lopende grondexploitaties maakt onderdeel uit van de Voorjaarsnota. Onderdeel van deze rapportages is een vertrouwelijke ++bijlage met gedetailleerde informatie per grondexploitatieproject. Bij de behandeling van de begroting wordt door middel van de peilstok actuele informatie vertrekt ten aanzien van de lopende grondexploitatieprojecten. Dit gebeurt aan de hand van de belangrijkste indicatoren, zoals de grondprijs, het aantal m2 kantoorruimte, de fasering van de woningmarkt (en evt. noodzakelijk geachte herprogrammering), de rente en de mogelijke impact van andere ontwikkelingen/politieke keuzes.

De inhoudelijke ontwikkelingen binnen Leidsche Rijn, Stationsgebied en bestaand stedelijk gebied worden in het Programma Stedelijke Ontwikkeling toegelicht.

Reserve grondexploitaties

Ten behoeve van de binnenstedelijke grondexploitaties is een reserve gevormd. De totale omvang van de reserve grondexploitatie per 31 december 2016 bedraagt 10,735 miljoen euro (voor B&D voorstellen en actualisering voorziening). De reserve Grondexploitaties is van voldoende omvang om de risico's in de lopende grondexploitaties op te vangen.

In het MPSO 2017 zijn alle lopende grondexploitaties geactualiseerd. De effecten van deze actualisatie en de conclusies ten aanzien van het verloop van de reserve worden gepresenteerd bij de Voorjaarsnota.

Voor de risico's die samenhangen met de grondexploitaties Leidsche Rijn en Stationsgebied is bij de bepaling van het gemeentebrede weerstandsvermogen rekening gehouden met het actuele risicoprofiel zoals is geschetst in de afzonderlijke hoofdstukken over Leidsche Rijn en het Stationsgebied. De effecten van de actualisatie 2016 worden gepresenteerd bij de Voorjaarsnota.

Voorziening grondexploitaties

Algemeen

Bij projecten met een negatieve grondexploitatie moeten we conform artikel 44 lid 1 BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voor het saldo een voorziening vormen. Deze voorziening wordt in eerste instantie gevormd vanuit de reserve grondexploitatie. Wanneer deze reserve niet toereikend is, komt de voorziening ten laste van de dienstreserve.

Binnenstedelijke grondexploitaties

Op basis van de BBV is een voorziening gevormd ter afdekking van het verwachte negatieve resultaat van lopende grondexploitaties. Per 31 januari 2016 (of begin 2017) is de stand van de voorziening 32,534 miljoen euro.

Leidsche Rijn

Het saldo van de grondexploitatie bedraagt eind 2016 (of begin 2017) 3,978 miljoen euro.

Stationsgebied

Het geprognosticeerd eindsaldo van de geactualiseerde grondexploitatie Stationsgebied (per 1 januari 2017) sluit, inclusief de gevormde risicovoorziening Stationsgebied, op nul.

Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat onze verantwoording over de lokale heffingen in 2016. Lokale heffingen bestaan uit belastingen en retributies. Bij de belastingen wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid. Tevens wordt de oninbaarheid beschreven alsmede de belastingdruk.

Belastingen

Belastingen zijn gedwongen bijdragen van de burger aan de gemeente. De opbrengsten komen in de algemene middelen van de gemeente, waardoor ze voor een uiteenlopend aantal doelen kunnen worden ingezet. Een uitzondering hierop vormen de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing. Dit zijn algemene belastingen, maar de opbrengsten mogen alleen ingezet worden om de kosten te dekken die de gemeente voor het rioolstelsel en het inzamelen van afvalstoffen maakt.

Een gemeente mag alleen de belastingen heffen die in de wet zijn opgenomen. In veel gevallen heeft de wetgever de bevoegdheid nader ingekaderd door de belastingplicht en de grondslagen en heffingsmaatstaven in de wettekst op te nemen. Voor zover de wetgever dat niet heeft gedaan resteert er voor de gemeenten nog een (beperkte) vrijheid om dat zelf in te vullen.

Overzicht tarieven en opbrengsten 2016

	Tarief 2016	nominale begroting	Opbrengst actuele begroting	realisatie
Onroerende-zaakbelastingen (*)(**)		90.246	92.796	91.190
• Eigendom woningen	0,1096%			
• Eigendom niet woningen	0,3241%			
• Gebruik niet-woningen	0,2618%			
Rioolheffing (**)		37.755	37.755	38.736
• Aansluitrecht	233,51			
• 0 – 50.000 m3	1,83			
• 50.001 – 100.000 m3	1,76			
• 100.001 – 150.000 m3	1,63			
• > 150.000 m3	1,48			
Afvalstoffenheffing (**)		28.701	28.701	28.936
• Eenpersoonshuishouden	205,05			
• Meerpersoonshuishouden	242,84			
Hondenbelasting (**)		561	569	549
• Per hond	72,84			
• Kennel	217,08			
Toeristenbelasting	5%	1.591	1.591	2.235
Precariobelasting	Diverse	562	562	552
Precariobelasting inname openbare grond (***)	Diverse	250	350	679
Totaal		185.099	187.757	189.673

Opbrengsten in duizenden euro's

(*) opbrengst onroerende-zaakbelastingen inclusief aandeel ondernemersfonds

(**) opbrengst ná kwijtschelding en oninbaar

(***) de precario inname openbare grond (IOG) was nog niet verantwoord in de paragraaf lokale heffingen. Dat is met ingang van de verantwoording 2016 wel het geval.

Toelichting op de tarieven en opbrengsten

Onroerende-zaakbelastingen

Alle eigenaren van woningen en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen onroerende-zaakbelasting. De grondslag van de belasting is de waarde van een woning of niet-woning. Deze waarde wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. De aanslagen 2016 zijn naar de waardepeildatum 1 januari 2015 vastgesteld.

Toelichting op verschil actuele begroting en realisatie

De opbrengsten OZB laten een nadeel zien van 1,606 miljoen euro. Uit het onderzoek naar een verschil in debiteurenstand tussen de BghU en Gemeente Utrecht is gebleken dat de BghU nog 0,446 miljoen euro moet afdragen aan de gemeente. Dit is in 2016 gebeurd. Op de oude belastingjaren is een nadelig resultaat gerealiseerd van 1,035 miljoen euro. Voornamelijk het gevolg van meer dan geraamde verminderingen in het belastingjaar 2015. Deze zijn het gevolg van bezwaar en beroepsprocedures en ambtshalve verminderingen van beschikkingen. De belastingopbrengst 2016 is 1,016 miljoen euro achtergebleven bij de begroting. Dit heeft zijn oorzaak in de opbrengst van de niet-woningen. Enerzijds is er sprake van een minder negatieve waardeontwikkeling dan begroot, anderzijds is er sprake van een lagere volumestijging dan geraamd.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft de wettelijke plicht om zorg te dragen voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

In 2016 kregen minder eenpersoonshuishoudens een aanslag. Daar staat tegenover dat het aantal meerpersoonshuishoudens die afvalstoffenheffing betaalden hoger lag dan begroot. De opbrengst 2016 bleef hierdoor 0,231 miljoen euro achter bij de begroting. Op oude jaren werd, voornamelijk als gevolg van minder kwijtschelding en oninbaar, een voordeel geboekt van 0,467 miljoen euro.

Rioolheffing

Alle eigenaren van een perceel dat is aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel betalen een vast bedrag aan rioolheffing. Daarnaast betalen gebruikers die meer dan 250 m³ water afvoeren een gebruikersbelasting afhankelijk van de afgevoerde hoeveelheid water.

De opbrengst van de rioolheffing wordt gebruikt om invulling te geven aan de volgende gemeentelijke zorgplichten en taken:

- een veilige inzameling en transport van afvalwater naar de zuivering, zonder risico's voor bewoners of het milieu (zorgplicht afvalwater)
- het zodanig opvangen en verwerken van hemelwater (regenwater), dat wateroverlast wordt voorkomen (zorgplicht hemelwater)
- het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast door te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte (zorgplicht grondwater)
- het samen met de waterschappen realiseren van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarlangs het goed wonen, werken en recreëren is.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

Het aantal eigenaren dat een aanslag rioolheffing kreeg (aansluitrecht) was hoger dan begroot. Het aantal kubieke meters grootverbruik waarover de gebruikersheffing werd berekend bleef iets achter bij de begroting. Hierdoor was de opbrengst 2016 1,300 miljoen euro hoger dan begroot. Uit oude jaren is een negatief resultaat gerealiseerd van 0,319 miljoen euro.

Hondenbelasting

De houder van een hond betaalt hondenbelasting. Het houden van blindengeleidehonden en andere honden met een specifieke functie is vrijgesteld van de belasting. De belasting geldt per hond. Kennels kunnen in aanmerking komen voor een apart kenneltarief, onafhankelijk van het aantal honden.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

Er werd voor minder honden een aanslag opgelegd.

Algemene toelichting

Ook in 2016 is een controle op hondenbezit uitgevoerd in een deel van de stad.

Toeristenbelasting

Personen van buiten de stad die in Utrecht overnachten in een hotel, B&B of een andere betaalde gelegenheid betalen toeristenbelasting. De belasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs en wordt door de logies biedende ondernemer ingehouden en aan de gemeente afgedragen.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

In 2016 was een toename te zien van de grondslag waarover de toeristenbelasting wordt berekend, als gevolg van een uitbreiding van het aantal belastingplichtigen en een gestegen omzet bij bestaande belastingplichtigen. Het resultaat voor 2016 komt daardoor 0,407 miljoen hoger uit dan begroot. Op oude jaren werd een voordelig resultaat van 0,222 miljoen euro gerealiseerd als gevolg van meer dan begrote inkomsten voor het vierde kwartaal van 2015.

Algemene toelichting

In 2016 zijn verdere stappen gezet om nieuwe overnachtingsconcepten op het gebied van short-stay en Airbnb onder de heffing van de toeristenbelasting te brengen. In 2017 zullen we dit continueren.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat bijvoorbeeld om uithangborden en terrassen.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

Het aantal objecten waarvoor precariobelasting werd geheven bleef iets achter bij de begroting. De precariobelasting voor inname openbare grond (onder meer bouwterreinen) is in de verantwoording 2016 voor het eerst in de paragraaf lokale heffingen opgenomen. Doordat de belasting werd opgelegd over een groter areaal dan begroot is de opbrengst hoger dan begroot.

Parkeerbelastingen

Parkeerbelastingen vormen een regulerende belasting. De belasting verbindt een prijs aan het parkeren in de stad op plaatsen waar de parkeerdruk hoog is. Op die manier wordt het parkeergedrag beïnvloed. Bewoners en bedrijven binnen het betaald parkeergebied kunnen in aanmerking komen voor een vergunning. Bezoekers van bewoners in het betaald parkeergebied kunnen tegen een gereduceerd tarief parkeren, als er bewonerskorting voor bezoek is aangevraagd. Voor deze korting geldt een maximum van 70 uur per kwartaal. Ook zijn er aparte vergunningen voor personen die om maatschappelijke redenen vaak parkeren in de stad, zoals mantelzorgers en kraamhulpen.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

De opbrengsten uit kort parkeren op straat zijn 8,1% hoger dan begroot. In 2016 is meer efficiency bereikt door het informatieverricht handhaven en de inzet van een data-analist. Deze efficiëncymaatregelen waren bij de voorjaarsnota vanaf 2017 voorzien maar de baten stijgen eerder en fors dan verwacht. De opbrengsten in verband met parkeervergunningen zijn 0,157 miljoen euro hoger dan begroot. Dit is een toename van 2,6% ten opzichte van de begroting, die komt mede door het informatieverricht handhaven. In 2016 zijn 913 meer naheffingen gerealiseerd. Dit is een toename van 2,3%, dit komt door een gerichtere inzet van handhaving naar de mate van betalingsbereidheid in een gebied.

Bedrijveninvesteringszone

Utrecht kent één bedrijveninvesteringszone; de BIZ Woonboulevard. Deze BIZ is een voortzetting van de BIZ die al in dit gebied bestond. Met ingang van het belastingjaar 2016 is de BIZ voor een periode van in beginsel vijf jaar aangegaan.

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

Bij de BIZ worden de inkomsten door middel van een subsidie weer aan de belastingbetalende ondernemers teruggegeven.

Kwijtschelding

Belastingplichtigen kunnen kwijtschelding krijgen voor hun belastingaanslagen. Kleine ondernemers kunnen ook kwijtschelding krijgen, maar alleen voor de belastingaanslagen die zij als privépersoon ontvangen. Bedrijven komen niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding is mogelijk voor de onroerende-zaakbelasting, de rioolheffing voor het eigenarengedeelte, de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting voor ten hoogste twee honden.

De normen voor kwijtschelding worden landelijk vastgesteld. Gemeenten mogen zelf kiezen of ze de bijstandsnorm op 90% of 100% stellen. De gemeente Utrecht kiest voor 100%, waarmee de meest ruime kwijtscheldingsnorm wordt gehanteerd.

Het kwijtscheldingsbeleid is door uw gemeenteraad op 13 december 2012 vastgesteld.

Als van tevoren duidelijk is dat kwijtschelding wordt verleend, wordt er overgegaan tot automatische kwijtschelding. De belastingplichtige hoeft dan geen aanvraag voor kwijtschelding te doen.

Belasting	nominaal	actueel	realisatie
Ozb	11	11	5
Rioolheffing	7	7	4
Afvalstoffenheffing (eenpersoons)	933	933	152
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	2.052	2.052	152
Hondenbelasting	79	79	9
Totaal	3.082	3.082	3.034

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op het verschil tussen de actuele begroting en realisatie

De onroerende-zaakbelastingen en de rioolheffingen worden geheven van eigenaren van woningen. Omdat de overwaarde van een woning meetelt bij de beoordeling van een verzoek om kwijtschelding, komen woningeigenaren minder snel in aanmerking voor kwijtschelding dan niet-woningeigenaren. In 2016 kwam geen enkele belastingplichtige voor de onroerende-zaakbelastingen in aanmerking voor kwijtschelding. Voor de rioolheffing betrof het slechts één belastingplichtige aan wie kwijtschelding werd verleend. Bij de afvalstoffenheffing kregen meer eenpersoonshuishoudens dan begroot kwijtschelding, terwijl het aantal meerpersoonshuishoudens juist lager was dan begroot. Het aantal honden waarvoor een aanslag is opgelegd, daalt licht. Als gevolg daarvan is ook het aantal kwijtscheldingen lager dan begroot.

Oninbaar

Van oninbaarheid is sprake als een belastingschuldige wel moet betalen, maar invordering op de gebruikelijke wijze in de praktijk niet (meer) mogelijk is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als de belastingschuldige failliet is gegaan of de belastingschuldige vertrokken is zonder dat de nieuwe verblijfplaats bij de invorderingsambtenaar bekend is. In onderstaand schema zijn de daadwerkelijk geboekte oninbare vorderingen opgenomen.

Belasting	begroot	realisatie
Ozb	580	1.576
Rioolheffing	117	416
Afvalstoffenheffing	115	371
Hondenbelasting	4	10
Toeristenbelasting	0	0
Precariobelasting	25	84
Parkeerbelasting	7	22
Totaal	848	2.479

Bedragen in duizenden euro's.

Belastingdruk

Bij de belastingdruk is uitgegaan van een woningwaarde van 0,212 miljoen euro wat ongeveer overeenstemt met de gemiddelde woningwaarde in Utrecht in het belastingtijdvak 2016.

	eigenaar		gebruiker	
	1 persoon	> 1 persoon	1 persoon	> 1 persoon
Ozb	232,35	232,35		
Rioolheffing	233,51	233,51		
Afvalstoffenheffing	205,05	242,84	205,05	242,84
Totaal	670,91	708,70	205,05	242,84

Eigenaren en gebruikers van niet woningen betalen onroerende-zaakbelastingen en rioolheffing.

Retributies

Het aanvragen van een paspoort of een rijbewijs of een vergunning om een dakkapel te bouwen en het sluiten van een huwelijk zijn voorbeelden van dienstverlening die aan individuele burgers wordt verleend. Met retributies kan de gemeente (een deel van) de kosten die gemaakt worden met de dienstverlening verhalen op de burger die om de dienstverlening vraagt.

Retributies zijn leges, gelden of rechten. De legesverordening is de meest algemene verordening. Hieronder vallen onder meer de aanvragen voor paspoorten en rijbewijzen en het sluiten van een huwelijk. De leges voor de aanvraag van een omgevingsvergunning is ondergebracht in een aparte verordening. Met de brug- schut- en havengelden en de marktgelden vraagt de gemeente een vergoeding voor de kosten van het bedienen van de bruggen en schutten, het gebruik van de havens en het mogelijk maken van de markten in de stad. De rechten begraafplaatsen zien op de kosten die de gemeentelijke begraafplaatsen oproepen.

De gemeentewet vereist dat de begrote opbrengsten van de retributies de begrote kosten niet overstijgen. Deze opbrengstlimiet geldt per verordening als geheel. Dat houdt in dat binnen een verordening sommige tarieven meer dan honderd procent kostendekkend mogen zijn, terwijl andere minder dan honderd procent kostendekkend zijn.

Kostendekkendheid

In het schema hierna is zijn de kosten en opbrengsten weergegeven. Ook is de kostendekkendheid weergegeven. Voor de toepassing van artikel 229 Gemeentewet is alleen de kostendekkendheid op begrotingsbasis van belang.

	2016 actueel begroot			2016 realisatie		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Algemeen (geen programma)						
Leges	1	1	100	1	1	100
Bewoners en bestuur						
Leges:						
• Huwelijk en partnerschap	1.005	472	47,0	1.326	499	37,7
• Reisdocumenten	4.736	4.173	88,1	4.461	4.380	98,2
• Rijbewijzen	1.241	1.030	83,90	1.176	1.069	90,9
• Uittreksels/afschriften (Basisregistratie personen, Burgerlijke stand en overig)	1.143	858	75,1	1.334	820	61,5
Bereikbaarheid						
Leges	471	207	44,1	427	153	35,9

	2016 actueel begroot			2016 realisatie		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Beheer openbare ruimte						
Leges:						
• Vergunningen openbare ruimte	829	829	100,0	880	961	109,2
• Evenementen	778	392	50,4	767	397	51,8
Veiligheid						
Leges:						
• Bibob	0	0	0	0	0	0
• Vergunning voetbalwedstrijd	18	14	77,8	26	19	73,1
• Horeca, gokken, prostitutie	563	353	62,7	726	332	45,7
Wonen en monumenten						
Leges:						
• Woonruimte zaken	417	253	60,8	420	346	82,4
•						
• Bestemmingsplannen	1903	499	26	419	1810	23
• Archeologie	61	60	98	46	38	82
Totaal Leges Wonen en monumenten	11.763	9.141	77,7	12.178	9.434	77,5
Leges omgevingsvergunningen	11.643	11.035	94,8	11.729	15.478	132,0
Beheer openbare Ruimte						
Begraafplaatsrechten	1.009	884	87,6	1.033	857	83,0
Brug-, schut- en havengelden	1.104	521	47,2	1.172	554	47,3
Marktgelden	697	697	100,0	617	603	97,7
Totaal	26.216	22.278	85	26.729	26.926	101

Toelichting op opbrengsten

Leges Bewoners en bestuur

Publiekszaken kent relatief veel dienstverlening waarvan het in rekening te brengen tarief aan een wettelijk maximum is gebonden, zoals de reisdocumenten (paspoorten) en de rijbewijzen. Het aanbieden van de dienstverlening tegen lagere kosten is beperkt doordat deze producten een minimaal aantal handelingen vereisen die worden voorgeschreven door wet- en regelgeving. Dat beperkt de mogelijkheid om op korte termijn grote kostenreducties te bewerkstelligen.

Leges bereikbaarheid

De daling van de baten komt met name voort uit lagere opbrengsten dan begroot bij de gehandicaptenparkeerkaarten (keuringen en aanleg nieuwe plaatsen). De lasten daarentegen zijn niet evenredig mee gedaald omdat extern ingehuurd is in verband met ziekte.

Leges Beheer openbare ruimte

Voor dit onderdeel is de totale kostendeckendheid jaarlijks circa 100%. In 2016 zijn er vooral extra opbrengsten ontvangen voor de leges voor Inneming Openbare Grond en voor het leggen van Kabels en Leidingen.

Leges Wonen en monumenten

Door het aantrekken van de economie is het bouwvolume toegenomen en daarmee ook het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen (WABO). Dit heeft in 2016 een extra legesopbrengst gegeneerd. Bij de 2e begrotingswijziging 2016 zijn de geraamde baten verhoogd naar 12,2 miljoen euro zodat er 3,3 miljoen euro meer is ontvangen dan bij de actuele begroting is geraamd. Deze

meeropbrengsten komt met name door dat er meer plannen met een bouwsom van 1 miljoen euro of meer zijn ingediend en de gemiddelde legesopbrengst van deze plannen hoger was dan begroot.

Woonruimte zaken

Sinds januari 2016 is de regelgeving voor het omzetten en splitsen van woningen aangepast. Toen bekend werd dat de regels in 2016 zouden worden aangescherpt, zijn in 2015 nog relatief veel vergunningaanvragen ingediend die voor extra inkomsten in het boekjaar 2016 hebben geleid.

Begraafplaatsrechten

Niet alle kosten die voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen worden gemaakt mogen op grond van wet- en regelgeving door begraafplaatsrechten worden verhaald. Het totaal van de inkomsten van de begraafrechten dekt 83% van de toerekenbare kosten. Het (landelijke) beeld laat een dalende trend zien in het aantal begravingen.

Brug-, schut- en havengelden

Bij de lasten van de brug-, schut- en havengelden zijn ook de kosten van het bedienen van de bruggen en sluizen binnen de diensturen meegenomen. De tarieven die daarmee samenhangen zijn met ingang van belastingjaar 2011 afgeschaft. Om deze kosten te dekken, dienen de tarieven opnieuw ingevoerd te worden. De mogelijkheid om kostendekkende tarieven in te voeren voor deze activiteiten is echter beperkt. Ter indicatie, voordat de tarieven werden afgeschaft, werd een kostendekkendheid bereikt van minder dan 10%. Als de kosten van het bedienen van de bruggen en sluizen binnen de diensturen niet meegenomen worden resteert een nagenoeg 100% kostendekkendheid.

Deel 2 Jaarrekening

Overzicht baten en lasten met toelichting

Overzicht baten en lasten

Op de volgende pagina's vindt u de overzichten van baten en lasten. In deze overzichten kunt u veel informatie vinden over de financiën van de gemeente in 2016. De tabel nominale Begroting 2016 geeft aan welke baten (= opbrengsten) en lasten (=kosten) uw gemeenteraad op 12 november 2015 geautoriseerd heeft voor 2016. De Programmabegroting 2016 was, conform de wettelijke bepalingen, sluitend. Dit komt tot uiting in het totaal van de kolom 'Begrote bijdrage algemene middelen'. Deze is nul, dat wil zeggen dat alle middelen van de gemeente volledig zijn ingezet in de diverse programma's, maar ook niet meer dan dat.

Per programma is aangegeven:

- De baten: de binnen het programma begrote opbrengsten
- De lasten: de binnen het programma begrote kosten
- Het saldo van baten en lasten: de baten min de lasten
- De begrote bijdrage uit de algemene middelen: de hoeveelheid geld die vanuit de algemene middelen aan het programma is toegevoegd
- Het totaalsaldo van baten en lasten: het saldo plus de begrote bijdrage uit de algemene middelen.
- De toevoegingen in de reserves: de hoeveelheid geld die in reserves wordt gedaan
- De onttrekkingen aan de reserves: de hoeveelheid geld die uit reserves wordt gehaald
- Het resultaat: het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten min de toevoegingen in de reserves plus de onttrekkingen uit de reserves.

De tabel actuele Begroting 2016 is gelijk aan de nominale begroting plus alle daarna door uw gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen. De actuele begroting is daarmee de meest recente door uw gemeenteraad goedgekeurde Programmabegroting 2016.

De tabel realisatie 2016 geeft aan welke baten en lasten gerealiseerd zijn in 2016. Het resultaat, dat wil zeggen nadat de onttrekkingen aan en stortingen in reserves hebben plaatsgevonden, bedraagt 71,8 miljoen euro voordelig. Een uitgebreide toelichting per programma op het behaalde resultaat is opgenomen in Deel 1 Jaarverslag, onder de programma's, hiervan is een samenvatting opgenomen in Deel 2 Jaarrekening, Overzicht baten en lasten met toelichting, onderdeel resultaat. De kostenoverschrijdingen in de Jaarstukken 2016 vallen binnen het kader begrotingsrechtmatigheid.

Nominale begroting 2016

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	7.192	36.397	-29.205	29.820	616	616	0	0
Stedelijke ontwikkeling	228.905	236.063	-7.158	-7.459	-14.617	300	14.917	0
Duurzaamheid	2.893	11.017	-8.124	8.165	41	41	0	0
Bereikbaarheid	40.391	50.707	-10.316	8.774	-1.542	12.471	14.012	0
Openbare ruimte en groen	88.194	149.996	-61.803	57.277	-4.526	4.000	8.526	0
Economie	0	12.713	-12.713	12.713	0	0	0	0
Werk en Inkomen	151.373	225.004	-73.631	73.631	0	0	0	0
Onderwijs	21.457	93.970	-72.513	67.106	-5.407	0	5.407	0
Maatschappelijke Ondersteuning	7.199	205.247	-198.049	198.034	-15	0	15	0
Jeugd	0	79.743	-79.743	79.743	0	0	0	0
Volksgezondheid	3.007	25.961	-22.954	22.629	-325	0	325	0
Veiligheid	433	43.742	-43.308	43.308	0	0	0	0
Cultuur	2	40.766	-40.764	40.660	-105	1.102	1.207	0
Sport	7.791	34.089	-26.299	24.464	-1.834	48	1.882	0
Gemeentelijk Vastgoed	29.527	22.700	6.827	-9.433	-2.605	0	2.605	0
Algemene middelen	781.715	34.649	747.066	-748.200	-1.133	4.137	5.271	0
Algemene Ondersteuning	2.087	100.853	-98.766	98.766	0	0	0	0
Totaal	1.372.166	1.403.616	-31.450	0	-31.450	22.716	54.166	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Actuele begroting 2016

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.258	38.814	-30.555	30.771	216	616	400	0
Stedelijke ontwikkeling	262.636	255.826	6.811	-28.505	-21.694	632	22.326	0
Duurzaamheid	271	13.652	-13.380	12.634	-747	41	788	0
Bereikbaarheid	61.634	80.248	-18.615	3.893	-14.722	16.184	30.906	0
Openbare ruimte en groen	88.890	149.919	-61.029	59.574	-1.455	7.121	8.576	0
Economie	0	14.404	-14.404	13.996	-408	0	408	0
Werk en Inkomen	156.207	231.294	-75.086	73.881	-1.205	0	1.205	0
Onderwijs	23.830	100.645	-76.815	71.808	-5.007	2.206	7.212	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.617	205.758	-194.141	192.050	-2.092	0	2.092	0
Jeugd	0	74.763	-74.763	74.763	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.803	26.846	-24.044	23.013	-1.030	0	1.030	0
Veiligheid	570	46.367	-45.798	45.697	-101	0	101	0
Cultuur	2	40.885	-40.883	40.800	-84	1.102	1.186	0
Sport	8.531	34.770	-26.239	25.790	-449	1.434	1.882	0
Gemeentelijk Vastgoed	30.841	21.887	8.954	-10.980	-2.025	1.400	3.425	0
Algemene middelen	786.699	49.556	737.143	-731.979	5.164	39.034	33.871	0
Algemene Ondersteuning	4.781	107.784	-103.003	102.793	-210	1.466	1.676	0
Totaal	1.447.570	1.493.418	-45.848	0	-45.848	71.236	117.084	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Realisatie 2016

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	9.585	38.447	-28.861	30.771	1.910	616	400	1.694
Stedelijke ontwikkeling	271.108	214.511	56.597	-28.505	28.093	632	18.619	46.080
Duurzaamheid	442	12.679	-12.238	12.634	396	41	788	1.143
Bereikbaarheid	59.189	73.049	-13.861	3.893	-9.968	16.184	26.806	653
Openbare ruimte en groen	89.971	150.389	-60.418	59.574	-844	7.121	8.595	630
Economie	2.749	13.990	-11.241	13.996	2.755	0	408	3.163
Werk en Inkomen	146.587	231.778	-85.191	73.881	-11.309	0	1.205	-10.104
Onderwijs	22.015	96.214	-74.199	71.808	-2.391	2.206	7.252	2.656
Maatschappelijke Ondersteuning	12.633	198.006	-185.373	192.050	6.676	0	1.265	7.941
Jeugd	449	70.600	-70.151	74.763	4.611	0	0	4.611
Volksgezondheid	2.954	26.789	-23.835	23.013	-822	0	1.030	208
Veiligheid	531	45.672	-45.140	45.697	556	0	101	657
Cultuur	783	44.153	-43.370	40.800	-2.570	1.100	1.214	-2.456
Sport	9.186	35.607	-26.421	25.790	-631	1.434	2.111	46
Gemeentelijk Vastgoed	25.765	28.298	-2.533	-10.980	-13.513	1.400	3.591	-11.322
Algemene middelen	804.707	41.672	763.035	-731.979	31.056	39.034	33.871	25.892
Algemene Ondersteuning	7.560	113.072	-105.512	102.793	-2.718	1.466	4.547	363
Totaal	1.466.214	1.434.927	31.287	0	31.287	71.234	111.802	71.855

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve.

Toelichting overzicht van baten en lasten

Resultaat

De gemeente Utrecht sluit het jaar 2016 af met een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van 71,855 miljoen euro. Een groot deel van dit per saldo voordelige resultaat is opgebouwd uit de voordelen op de programma's Stedelijke ontwikkeling en Algemene middelen. Ook op de programma's Bewoners en Bestuur, Duurzaamheid, Bereikbaarheid, Openbare ruimte en groen, Economie, Onderwijs, Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd, Volksgezondheid, Veiligheid, Sport en Algemene Ondersteuning is een positief resultaat behaald. Een nadeel werd behaald op de programma's Werk en Inkomen en Gemeentelijk Vastgoed. Beperkte nadeel is er op het programma Cultuur. Bij het raadsvoorstel van deze jaarstukken doen wij voorstellen voor de inzet van dit resultaat (de zogenaamde bestedings- en dekkingsvoorstellen).

Bewoners en Bestuur

Het programma Bewoners en Bestuur laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van 1,694 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- Op het initiatievenfonds is een positief resultaat van 0,8 miljoen euro ontstaan. Een deel van deze onderbesteding (0,5 miljoen euro) is al wel toegekend, maar de afrekening vindt pas volgend jaar plaats. Er zijn intussen enkele maatregelen genomen om de bekendheid en de toegankelijkheid van het fonds verder te vergroten.
- Het voordeel van 0,6 miljoen euro bij Publieksdienstverlening is met name het gevolg van het nog niet benutten van het budget voor een planning- en roostertool vanwege een juridische procedure.
- Bij Burgerzaken is er sprake van een hoger aantal aanvragen van reisdocumenten en rijbewijzen dan begroot. Ook zien we een hoger aantal baliehuwelijken en vaste-locatiehuwelijken dan geraamd. Echter, hogere aantallen verkochte producten betekenen ook hogere afdrachten aan Rijksleges en hogere personeelskosten. Dat leidt per saldo tot een nadeel van 0,3 miljoen euro.
- Op basis van de jaarlijkse doorrekening van de voorziening wethouderspensioenen heeft een niet begrote vrijval van 0,4 miljoen euro plaats gevonden. De voorziening bleek te hoog te zijn opgenomen.
- En tenslotte is er een voordeel van 0,2 miljoen euro toe te schrijven aan het feit dat de vergoedingen aan raadsleden lager uitvielen dan begroot omdat de bijdrage ZVW voor raadsleden intussen is vervallen.

Stedelijke Ontwikkeling

Het programma Stedelijke Ontwikkeling laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van 46.080 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

Binnenstedelijk

Het positieve resultaat op het onderdeel binnenstedelijk bedraagt 39,2 miljoen euro. Dit wordt vooral veroorzaakt door de positieve resultaten op de uitgiftes gemeentelijke eigendommen van 7,5 miljoen euro en op de conversies en bestemmingswijzigingen erfpachten van 16 miljoen euro. Op de binnenstedelijke grondexploitaties is een positief resultaat gerealiseerd van 12,7 miljoen euro. Meer informatie is te vinden in het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO). Er is een positief resultaat van 3,0 miljoen euro ontstaan bij het fonds woningbouwproductie, aangezien er nauwelijks projecten zijn uitgevoerd die worden gesubsidieerd.

Leidsche Rijn

Het resultaat van Leidsche Rijn is met 2,7 miljoen euro ongewijzigd.

Stationsgebied

Het resultaat op het onderdeel Stationsgebied sluit op 0,05 miljoen euro voordelig. Dit is opgebouwd uit het geprognosticeerd eindresultaat van de grondexploitatie en het resultaat op het incidenteel deel van het krediet stenen en middelen Stads Kantoor. Het resultaat op het incidentele restant krediet Stenen en middelen Stads Kantoor bedraagt 0,05 miljoen euro positief. Het geprognosticeerd eindsaldo van de geactualiseerde grondexploitatie (2022) sluit op nul. Voor een gedetailleerde toelichting op de

ontwikkeling van de meerjarig geraamde lasten en baten, verwijzen wij naar het Meerjarenprogramma Stedelijke Ontwikkeling 2017.

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Door het aantrekken van de economie is het bouwvolume toegenomen en daarmee ook het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen (WABO) en de inkomsten aan precario voor Inneming Openbare Grond. Dit heeft in 2016 een extra opbrengst gegenereerd van 3,7 miljoen euro.

Duurzaamheid

Het programma Duurzaamheid laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van 1,143 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- uitvoering van de vervanging van de apparatuur Griftpark start in 2017 (lasten 1,60 miljoen euro lager).
- de bijdrage aan het Prozeeterrein wacht op het definitieve saneringsrapport (lasten 0,40 miljoen euro lager).
- de driejaarlijkse monitoring binnen het gebiedsplan loopt door in 2017 (lasten 0,26 miljoen euro lager).
- de uitgaven voor de sanering van de Nedereindseplas zijn 0,28 miljoen euro hoger, dit hangt samen met strenge verantwoordingseisen van de uitgevoerde saneringswerkzaamheden.
- de sanering Akkrumeraklaan in Leidsche Rijn (lasten 0,73 miljoen euro hoger).
- extra uitgaven voor de Energieagenda 2016(0,19 miljoen euro hoger).
- problematiek van de Stadsverwarming (lasten 0,23 miljoen euro hoger).
- meer wettelijke taken voor luchtkwaliteit en geluid (0,16 miljoen euro hoger).
- doordat de DVO Castellum in 2016 is afgesloten met terugwerkende kracht per 1-1-2015 is een deel uit 2015 niet gedekt, daardoor zijn de lasten 0,13 miljoen euro hoger dan begroot.
- Greendeal; lagere besteding dan begroot (lasten 0,10 miljoen euro).
- door niet begrote ontvangen bijdragen voor het gebiedsplan is het resultaat 0,43 miljoen euro voordeliger.

Bereikbaarheid

Het programma Bereikbaarheid laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van 0,653 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- Op het budget voor de investeringsprojecten is, na verrekeningen van lasten met subsidies en begrote onttrekkingen uit de reserve Meerjaren Investeringsprojecten Bereikbaarheid, een positief saldo over van 0,83 miljoen euro.
- Op het project Dafne Schippersbrug/ Montessorischool is door de technische verwerking van een bijbehorende activareserve een nadeel ontstaan van 2,15 miljoen euro; hiertegenover staat op de balans een overschot voor hetzelfde bedrag.
- Op auto-en fiets parkeren is een voordelig saldo ontstaan van 2,00 miljoen euro, dit is grotendeels ontstaan door de stijging van de parkeerinkomsten door meer transacties, naheffingen en incidentele parkeervergunningen.

Openbare Ruimte en Groen

Het programma Openbare ruimte en Groen laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van bijna 0,630 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- In verband met gunstige weersomstandigheden kon er tot het einde van december worden doorgewerkt aan grote projecten. Hierdoor is er vooruit gewerkt op de programmering van 2017. Projecten waarvan een doorlooptijd tot in het voorjaar van 2017 werd verwacht konden al in december worden afgerond. Het gaat hierbij vooral om het vervangen van asfalt en open verhardingen zoals de Isotopenweg, Parandreef en diverse wegen in Leidsche Rijn. In totaal is voor bijna 1,5 miljoen euro (conform de bestaande gedragslijn) vooruit gewerkt, dit zorgt voor een even groot nadeel op de lasten.
- De incidentele impuls voor de leefomgeving, conform besluitvorming Voorjaarsnota 2016, van 1,4 miljoen euro is gedekt uit het vrijvallen van de WIA-voorziening. Als gevolg hiervan was er in 2016 geen dekking voor de WIA-lasten in 2016, het nadeel hiervan bedraagt 0,55 miljoen euro.
- Om de problemen met betrekking tot de wateroverlast in Lombok op adequate wijze op te lossen is, bij besluitvorming Voorjaarsnota 2016, 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld. Uitvoering zal starten in 2017, derhalve ontstaan hierdoor in 2016 minder lasten van 1,0 miljoen euro.

- Hogere baten van ruim 1,2 miljoen euro zijn door hogere opbrengsten uit de rioolheffing als gevolg van meer volume (betalers) en een lagere oninbaarheid van vorderingen dan bij de tariefopstelling 2016 rekening mee is gehouden. De structurele component van het voordeel op de baten is meegenomen bij de tariefopstelling 2017 en heeft geleid tot een substantiële verlaging van de rioolheffing in 2017.
- Een voordeel op de lasten van bijna 0,4 miljoen euro veroorzaakt door verschillen in de afwikkeling van opgelegde afvalstoffenheffingen voor de jaren 2012 tot en met 2015.

Economie

Het saldo van het programma Economie is 3.163 miljoen euro positief. Dit wordt verklaard door: De gemeente heeft een aandelenbelang in WOM Lombok BV voor 95%. Deze deelneming staat als bezitting op de gemeentelijke balans. Per eind 2016 had deze deelneming een boekwaarde van 2,2 miljoen euro. Aan de andere kant van de gemeentelijke balans was voor hetzelfde bedrag een schuld opgenomen ter dekking van de deelneming. Onderzoek in 2016 heeft uitgewezen dat de deelneming bekostigd is met Europese Urban subsidie gelden. Hiermee kan de schuld van de balans worden afgeboekt ten gunste van het resultaat. In 2016 is in totaal 1,0 miljoen euro minder verstrekt aan LEF subsidies in het kader van nieuwe werkgelegenheid.

Werk en Inkomen

Het saldo van het programma Werk en Inkomen is 10,104 miljoen euro negatief. Dit wordt verklaard door:

- De baten van de bijstand zijn per saldo 11,146 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten bij de overige BUIG-uitkeringen met de doorbelaste overhead zijn 1,575 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten van de bijzondere bijstand zijn 1,462 miljoen euro hoger dan begroot. Voor een bedrag van 0,950 miljoen euro wordt dit veroorzaakt door de extra instroom van statushouders. Voor deze extra kosten zijn Rijksmiddelen ter beschikking gesteld in het programma Algemene Middelen. Het genoemde tekort is exclusief deze Rijksmiddelen.
- De lasten van de U-pas zijn 0,861 miljoen euro hoger dan begroot.
- De lasten van de premiebijdrage aan de collectieve ziektekostenverzekering zijn 0,206 miljoen euro hoger dan begroot.
- De lasten van de pilot levensgebeurtenissen zijn 0,294 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten van de individuele inkomenstoelag zijn 0,440 miljoen euro hoger dan begroot.
- De doorbelaste overheadkosten zijn 0,268 miljoen euro hoger dan begroot.
- De lasten van de pilot levensgebeurtenissen zijn 0,294 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten op re-integratieactiviteiten in het ondersteuningsmodel zijn 1,019 miljoen euro lager dan begroot.
- De lasten voor Utrechtse Werktafel zijn 0,211 miljoen euro lager dan begroot.
- Een positieve uitspraak in de rechtszaak tegen een taalaanbieder heeft geleid tot 0,265 miljoen euro hogere baten.
- Gemeente Utrecht ontvangt als centrumgemeente de ESF subsidie van de pro-vso scholen, wat leidt tot 0,540 miljoen euro hogere baten en lasten.
- De subsidie ESF J3 is in 2017 vastgesteld. Deze subsidie was niet begroot. Dit leidt tot 0,633 miljoen euro hogere baten.
- Het huidige subsidietijdvak voor ESF Actieve Inclusie loopt van 2014 tot 2016 De daadwerkelijk te ontvangen subsidieopbrengst is afhankelijk van de subsidievaststelling in 2017. We hebben uit voorzichtigheid de te ontvangen subsidie 0,243 miljoen euro lager opgenomen dan begroot.
- Lagere lasten van 0,370 miljoen euro doordat er minder arbeidsplaatsen zijn gerealiseerd dan begroot.

Onderwijs

Het positieve resultaat van het programma Onderwijs is 2,656 miljoen euro.

Aan dit resultaat draagt de prestatiedoelstelling educatieve infrastructuur bij voor een bedrag van 1,6 miljoen euro. De baten zijn 0,6 miljoen euro hoger dan begroot door opbrengsten uit verhuur BSO/KDV, verhuurde schoolgebouwen en diverse andere opbrengsten. Verder heeft vertraging in de uitvoering van het Huisvestingsprogramma 2016 voor een bedrag van 0,7 miljoen euro bijgedragen aan het positieve resultaat. Eveneens een bijdrage aan het positieve resultaat voor een bedrag van 0,929

miljoen euro voor de projecten uit de Masterplannen en het plan Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting (M.P.O.H.V.) die nog in uitvoering zijn en waarvan 0,730 miljoen euro conform besluitvorming Programmabegroting 2017 te reserveren als onderdeel van de dekking plan M.P.O.H.V.. Echter hier tegenover staat dat de lasten voor een bedrag van 0,7 miljoen euro hoger zijn dan begroot door belastingen OZB als gevolg van bij de B.G.H.U ontstane vertraging bij het tijdig opleggen van aanslagen voor de in de afgelopen jaren (nieuw)opgeleverde en in gebruik genomen onderwijsvoorzieningen

Op de doelstelling kwalitatief goed onderwijs wordt een positief resultaat van 0,811 miljoen euro gerealiseerd (waarvan 0,640 miljoen euro op de subdoelstelling 0-12 jaar en 0,171 miljoen euro op de subdoelstelling 12-23 jaar). De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn diverse lagere lasten in combinatie met terugvorderingen op subsidies uit voorgaande jaren. Met ingang van 2018 en verder zal de druk op de gemeentelijke onderwijsmiddelen naar alle waarschijnlijkheid toenemen door aangekondigde bezuinigingen op de rijksmiddelen voor onderwijsachterstanden beleid en voortijdig schoolverlaten.

Op de doelstelling bibliotheek wordt een incidenteel positief resultaat van 0,219 miljoen euro gerealiseerd door diverse lagere lasten.

Maatschappelijke Ondersteuning

Het programma Maatschappelijke Ondersteuning heeft voor 2016 een positief resultaat van 7,941 miljoen euro. Het betreft een incidenteel overschot dat voor een deel kan worden verklaard door lagere lasten PGB van 5,5 miljoen euro. Hiervan heeft 2,5 miljoen euro betrekking op in 2016 terugontvangen PGB-budgetten 2015. Daarnaast is het extra budget dat bij de voorjaarsnota is bestemd voor de uitvoering van het actieplan sociale Woningbouw, nog niet besteed. Dit betreft een bedrag van 1,2 miljoen euro en zal in 2017 worden ingezet, zoals in de raadsbrief van 22 december 2016 is opgenomen. Verder zien we lagere lasten bij de individuele voorzieningen.

Jeugd

Op het programma Jeugd is een overschot gerealiseerd van 4,611 miljoen euro. Het betreft een incidenteel overschot dat met name is ontstaan op de landelijk ingekochte zorg (2,710 miljoen euro) en de PGB (3,274 miljoen euro). In 2016 is daarnaast een aanvullende subsidie aan het Buurteam verstrekt van 1,850 miljoen euro zodat het Buurteam de capaciteit kon aansluiten op de groeiende vraag. Zoals we bij de tweede bestuursrapportage en de commissiebrief van 19 januari 2016 al meldden, hebben we dit gedekt uit het overschot op de aanvullende zorg.

Hoewel we verwachten dat de kosten op de landelijk ingekochte zorg en PGB op hetzelfde niveau blijven als in 2016, zien we dat de vraag in de basiszorg toeneemt. De voor de cascade gewenste afname van de vraag in de aanvullende zorg zien we (nog) niet voldoende terug om hiermee ook de kortingen op de rijksmiddelen op te kunnen vangen.

Volksgezondheid

Het positieve resultaat op het programma Volksgezondheid bedraagt 0,208 miljoen euro en is in lijn met de begroting.

Veiligheid

Het voordelige resultaat op het programma Veiligheid bedraagt 0,657 miljoen euro.

De lasten op toezicht en handhaving zijn 0,509 miljoen euro lager dan begroot. Van het budget voor nachtelijke inzet, dat in de Voorjaarsnota 2016 beschikbaar is gesteld, is 0,2 miljoen euro incidenteel niet besteed. In verband met de werving van personeel en inpassing in de roosters is in eerste instantie gestart met beperkte inzet. Verder is er een voordeel op de aanbesteding van de kleding van de geüniformeerde (BOA-)diensten, en met vervanging van oude uniformen is terughoudend omgegaan. Tot slot was in 2014 en 2015 geld gereserveerd voor het Individueel Loopbaanbudget. De niet bestede gelden zijn in 2016 vrijgevallen.

De VRU-gerelateerde kosten (gemeentelijke bijdrage, kosten brandweerkazernes) zijn 0,322 miljoen euro lager dan begroot.

De lasten voor de aanpak van radicalisering zijn 0,188 miljoen euro hoger dan begroot. Dit betreft de kosten voor het landelijk congres, voor het onderzoek naar de lessen van alFitrah en voor ondersteuning bij de uitvoering van het Actieplan 'Utrecht zijn we samen'.

Cultuur

Het resultaat op het programma Cultuur is per saldo 2,456 miljoen euro negatief. Dit negatieve resultaat wordt voor het grootste deel veroorzaakt door:

- Een aanvullende subsidie aan TivoliVredenburg van 2,200 miljoen euro om het tekort over 2015 te dekken. Bij de Voorjaarsnota 2015 was reeds besloten om het verwachte tekort 2015 van TivoliVredenburg te compenseren en dit financieel af te dekken door 2,5 miljoen euro in reserve te storten. Uit de verantwoording 2015 van TivoliVredenburg is gebleken dat het negatief resultaat 2,2 miljoen euro bedroeg; een voordeel van 0,3 miljoen euro ten opzichte van de eerdere raming en het gereserveerde bedrag.
- Een overschrijding op het salarisbudget van in totaal 0,202 miljoen euro vanwege de inhuur van personeel in verband met langdurige ziekte en doorlopende salarislasten van uitvloeiend personeel.
- Doorlopende frictielasten van 0,054 miljoen euro als gevolg van de reorganisatie van Muziek Centrum Vredenburg in 2009.

Sport

Het positieve resultaat op het programma Sport bedraagt 0,046 miljoen euro. Het positieve resultaat wordt beïnvloed door:

- De lasten zijn gestegen met 0,8 miljoen euro. Wij hebben meer uitgegeven aan onderhoud op de zwembaden (0,9 miljoen euro). Bij zwembad Krommerijn en De Kwakel is het dak gerenoveerd en heeft bij zwembad Den Hommel regulier onderhoud plaatsgevonden.
- Verder is er een na-ijleffect geweest van de Tour de France 2015 (0,4 miljoen euro), die deels aan de Stichting Utrecht 2015 is doorbelast. Hier staat tegenover dat de kapitaallasten 0,7 miljoen euro lager zijn als gevolg van volledige afschrijving.
- De baten zijn gestegen met 0,7 miljoen euro. De doorbelasting aan de stichting Utrecht 2015 voor het na-ijleffect van de Tour de France bedraagt 0,2 miljoen euro. De baten bij de zwembaden en binnenaccommodaties zijn met 0,4 miljoen euro gestegen door respectievelijk meer lezwemmen en verhuur accommodaties aan onderwijsinstellingen.
- De hogere onttrekking uit de reserve vaste activa (0,2 miljoen euro) dient ter dekking van de hogere kapitaallasten van de nieuwe investeringen.

Vastgoed

Het resultaat op het programma Vastgoed bedraagt 11,322 miljoen euro negatief. Hiervan heeft 4,1 miljoen euro betrekking op de verkooptakstelling vastgoed die in programma Stedelijke Ontwikkeling gerealiseerd is. Daarnaast heeft er een afwaardering vanwege duurzame waardevermindering van 2,275 miljoen euro plaatsgevonden. De huurinkomsten zijn lager (2,3 miljoen euro) door een lagere index op de huurcontracten dan in de begroting meegenomen is. Er zijn hogere zakelijke lasten (0,6 miljoen euro), hogere lasten voor juridische ondersteuning, haalbaarheidsonderzoeken (0,7 miljoen euro) hogere kapitaallasten dan begroot (0,36 miljoen euro). De interne servicebaten zijn lager dan begroot (0,8 miljoen euro). De inkoopstaakstelling is voor een bedrag van 0,4 miljoen euro niet gerealiseerd. Er is een bedrag van 1,1 miljoen euro minder huurinkomsten door leegstand. Er is voor 1,437 miljoen euro minder aan planmatig onderhoud uitgevoerd.

Algemene Middelen

De Algemene Middelen sluiten het jaar 2016 af met een positief resultaat van 25.892 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is 17 miljoen euro hoger uitgevallen dan begroot. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de toelichting bij het programma Algemene middelen.
- Een reservering op stelpost voor het inkomensdeel Wet Werk en Bijstand van 10 miljoen euro dient ter financiële dekking van kosten binnen het programma Werk en Inkomen.
- Het resultaat op langlopende leningen en dividenden is per saldo 2 miljoen euro gunstiger dan begroot.

- Daarentegen is 1 miljoen euro minder OZB ontvangen op niet-woningen als gevolg van lagere volumeontwikkeling dan geraamd.
- Een negatieve stand op de stelpost voor frictiekosten in Leidsche Rijn van 2 miljoen euro over 2016 dient nog verrekend te worden met de frictiereserve conform het referentiekader LR.

Algemene Ondersteuning

Het programma Algemene Ondersteuning laat een voordelig totaalsaldo op de baten en de lasten zien van 0,363 miljoen euro. De belangrijkste oorzaken voor dit resultaat zijn als volgt:

- In de Voorjaarsnota 2014 zijn meerjarig middelen beschikbaar gesteld voor de Business Case Inkoop Professionalisering. Het uitgavenpatroon loopt echter niet synchroon met de jaarschijven van de toegekende budgetten. Voor een bedrag van 0,6 miljoen euro is het budget pas volgend jaar beschikbaar.
- Er zijn verschillende voordelen ontstaan op de personeelsbudgetten voor een totaalbedrag van 0,4 miljoen euro. Deze worden vooral veroorzaakt door vacatureruimte, lagere inschaling dan begroot en door een vergoeding van frictiekosten.
- Extra facilitaire dienstverlening leverde niet begrote inkomsten op van 0,3 miljoen euro.
- Het voordelige saldo van 0,3 miljoen euro op het gebied van Informatie- en Procesmanagement is toe te schrijven aan een saldo van de overschrijding op personeelslasten in verband met overplaatsbare medewerkers en een voordeel op de projectkosten, ontstaan door een focus op een aantal belangrijke dossiers, die leidde tot vertraging en uitstel van een andere projecten.

Hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten

Op verschillende programma's zijn de gerealiseerde lasten en baten hoger dan in de actuele begroting, zonder dat dit gevolgen heeft voor het resultaat. Dit is bijvoorbeeld het geval als een niet begrote rijksbijdrage ontvangen is, die vervolgens ook uitgegeven is. Het saldo van de lasten en baten is dan nul, maar de kosten en opbrengsten waren wel hoger dan geraamd. In deze paragraaf besteden we aandacht aan dergelijke verschillen. Naast rijksuitgaven kunnen deze ook hun oorzaak hebben in afrekeningen oude jaren dan wel omzetverhogende of -verlagende posten.

Bewoners en Bestuur

Voor de organisatie van het referendum over het associatieverdrag met Oekraïne hebben we incidentele baten (0,583 miljoen euro) uit het gemeentefonds ontvangen ter dekking van deel van de kosten die gemeenten hiervoor hebben moeten maken. De incidentele lasten voor het organiseren van dit referendum zijn 0,194 miljoen euro hoger dan de ontvangen baten.

Door de nieuwe systematiek waartoe is besloten in de verordening op de financiële bijdrage aan fracties worden bij Raadsorganen zowel de lasten als aan de baten met 0,4 miljoen euro verhoogd. In de verordening is vastgesteld dat indien de gemeente bij wijze van voorschot uitgaven doet voor een fractie deze in rekening worden gebracht (Artikel 4, lid 3). Bovengenoemd bedrag van 0,4 miljoen euro betreft de terugbetaling door de raadsfracties van de salariskosten van fractiemedewerkers, die de gemeente Utrecht gedurende het jaar heeft voorgesloten.

Stedelijke Ontwikkeling

Binnenstedelijk

- Ten behoeve van de ontwikkelingen in het Stationsgebied zijn er een aantal overeenkomsten gesloten met daarin de uitgifte van nieuwe erfpachtrechten. Binnen het erfpachtbeheer ontstaat hierdoor een structureel hogere opbrengst. Conform de verantwoordingsvoorschriften is de waarde van de uitgegeven gronden opgenomen op de balans. De hieraan verbonden jaarlijkse vermogenslasten zijn gelijk aan de opbrengsten waardoor het financiële resultaat per saldo ongewijzigd blijft. Voor 2016 hogere baten en lasten van 0,9 miljoen euro;
- Onderdeel van een conversie van erfpachtrechten voortvloeiende uit de herontwikkeling van het jaarbeursgebied is de aankoop van gronden en erfpachtrechten door de gemeente. Ook intern leidde dit tot een aanzienlijke verrekening van lasten. In totaal tot een hogere last van 8,9 miljoen euro. De bij de overeenkomst horende baten zijn hoger dan de lasten en dragen bij aan het positieve resultaat op de doelstelling.

Er is 3,111 miljoen euro minder onttrokken aan de reserve Stedelijke Herontwikkeling dan begroot, omdat een aantal projecten later wordt opgeleverd. Een reservering is vervallen en incidentele baten zijn ontvangen. Deze middelen zullen in de herprogrammering bij het MPSO 2017 meegenomen worden.

Duurzaamheid

De verstrekkingen van subsidies aan de woningcorporaties voor energiemaatregelen (lasten) worden gedekt uit eerder ontvangen ISV-subsidies (baten). Door minder aanvragen zijn in 2016 zowel de lasten als de baten 0,20 miljoen euro lager dan begroot.

Bereikbaarheid

Voor de meerjarige projecten van het programma Bereikbaarheid worden de lasten en baten per jaarschijf geraamd (het zogenaamde kasritme). De lasten worden gedekt door subsidiebat en door onttrekking uit de reserve Meerjaren Investerings Bereikbaarheid. Door vertraging of versnelling van projecten ontstaan er voordelige of nadelige afwijkingen van het kasritme. Per saldo zijn door vertragingen in 2016 de baten en de lasten (voor zover niet gedekt uit de reserve MIB) elk 4,26 miljoen euro lager.

Openbare Ruimte en Groen

De uitvoering van het project 'Programma schoon' (zwerfafval) wordt volledig gesubsidieerd. Van het totale budget van 0,700 miljoen euro is in 2016 0,321 miljoen euro uitgegeven. Hier staat een even groot bedrag aan subsidie tegenover. In 2017 zal dit project worden afgerond.

Economie

Incidentele baten. Op de balans was opgenomen een langlopende schuld in verband met de deelneming WOM Lombok BV ter waarde van 2,269 miljoen euro sinds 1999. Deze schuld is opgenomen wegens een theoretische mogelijkheid van terugvordering van verstrekte Europese Urban subsidiegelden. Deze subsidie is al in 2002 vastgesteld. Er is inmiddels geen verwachting meer dat deze subsidie na vijftien jaren herzien zal worden. Daarmee valt deze schuld vrij ten gunste van het rekeningresultaat. In 2016 is 0,449 miljoen euro aan vooruitontvangen Rijkssubsidie cofinanciering Pieken in de Delta opgenomen voor de uitvoeringslasten uitvoering economische agenda Utrecht 2012-2018.

Werk en Inkomen

De gemeente Utrecht ontvangt als centrumgemeente de ESF subsidie van de pro-vso scholen. Het doorbetalen van deze subsidie aan de scholen leidt tot 0,540 miljoen euro hogere lasten en baten.

Onderwijs

In 2016 is door gefaseerde uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid 2,344 miljoen euro conform de rijksregeling doorgeschoven naar 2017. Dit heeft geleid tot 2,344 miljoen euro lagere lasten en lagere baten.

Maatschappelijke Ondersteuning

Binnen het programma Maatschappelijke Ondersteuning is in 2016 geen sprake van hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten.

Jeugd

Binnen het programma Jeugd is in 2016 geen sprake van hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten.

Volksgezondheid

Binnen het programma Volksgezondheid is in 2016 geen sprake van hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten.

Veiligheid

Binnen het programma Veiligheid is in 2016 geen sprake van hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten.

Cultuur

In 2016 is een bedrag van 0,768 miljoen euro gerealiseerd aan (fonds)bijdragen voor de Kunstmanifestatie 'Public Works'. Deze middelen zijn ingezet voor de dekking van de lasten van 'Public Works'.

Sport

De lasten zijn gestegen met 0,8 miljoen euro. Wij hebben meer uitgegeven aan onderhoud op de zwembaden (0,9 miljoen euro). Bij zwembad Krommerijn en De Kwakel is het dak gerenoveerd en heeft bij zwembad Den Hommel regulier onderhoud plaatsgevonden. Verder is er een na-ijleffect geweest van de Tour de France 2015 (0,4 miljoen euro), die deels aan de Stichting Utrecht 2015 is doorbelast en als baten zijn opgenomen in de verantwoording. Hier staat tegenover dat de kapitaallasten 0,7 miljoen euro lager zijn als gevolg van volledige afschrijving.

De baten zijn gestegen met 0,7 miljoen euro. De doorbelasting aan de stichting Utrecht 2015 voor het na-ijleffect van de Tour de France bedraagt 0,2 miljoen euro. De baten bij de zwembaden en binnenaccommodaties zijn met 0,5 miljoen euro gestegen door respectievelijk meer leszwemmen en verhuur accommodaties aan onderwijsinstellingen.

Vastgoed

Binnen het programma Vastgoed is in 2016 geen sprake van hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten.

Algemene Middelen

Binnen het programma Algemene Middelen is in 2016 geen sprake van hogere of lagere lasten in verband met hogere of lagere baten.

Algemene Ondersteuning

Bij Advies en Ondersteuning leverden extra inkomsten uit externe dienstverlening 0,6 miljoen euro op. Hier stonden evenveel lasten tegenover.

Bij Facilitaire Zaken waren de lasten wegens extra dienstverlening aan de huurders in het Stads kantoor en de verbouwingskosten voor derden 0,2 miljoen euro hoger dan begroot. Deze werden gedekt door extra inkomsten.

Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten vanuit de realisatie 2016 gespecificeerd.

Uitgangspunten die bij het samenstellen van dit overzicht zijn gehanteerd zijn:

- alleen posten van materiële betekenis zijn opgenomen (minimaal 0,5 miljoen euro);
- posten als incidenteel worden aangemerkt indien sprake is van eenmalige baten en lasten;
- de resultaten van de lang(er)durende programma's niet als incidenteel zijn aangemerkt, zoals het programma Bereikbaarheid en de grondexploitaties (waaronder Stationsgebied en Leidsche Rijn).

De incidentele baten en lasten zijn verantwoord en verder toegelicht op de programma's. Via de bestedings- en dekkingsvoorstellen worden (onder andere) de incidentele baten en lasten verwerkt bij resultaatbestemming.

Programma	Omschrijving	Lasten	Baten
Bewoners en Bestuur			
	Organisatie van het referendum over het associatieverdrag met Oekraïne.	0,776	0,583
	Op basis van de jaarlijkse doorrekening van de voorziening wethouderspensioenen heeft een niet begrote vrijval plaats gevonden. De voorziening bleek te hoog te zijn opgenomen.		0,443
Duurzaamheid			
	Afkoopsom gebiedsplan door Jaarbeurs Utrecht (ontvangen 300.000, hiervan 5% bij POS en 95% bij M&M (285.000))		0,300
Stedelijke Ontwikkeling			
	Conversies en bestemmingswijzigingen erfpachten		16,1
	Uitgiftes gemeentelijke eigendommen		7,6
Openbare Ruimte en Groen			
	Incidentele impuls voor de leefomgeving, conform besluitvorming Voorjaarsnota 2016	1,400	
	Meeropbrengsten rioolheffing 2016 met name te verklaren als gevolg van meer volume (betalers) en een lagere oninbaarheid van vorderingen dan bij de tariefopstelling rekening mee is gehouden. De structurele component van het voordeel op de baten is meegenomen bij de tariefopstelling 2017 en heeft geleid tot een substantiële verlaging van de rioolheffing in 2017.		1,216
	Zambesipark: 1 ^{ste} project in realisatie NRU: Zambesidreef uit gebruik genomen en heringericht als park; vier termijnen totaal	0,403	
Economie			
	Vrijval langlopende schuld deelneming Wom Lombok bv		2,269
Werk en Inkomen			
	Positieve uitspraak in rechtszaak	-0,650	
	Sectorplan herstructureren sociale werkvoorziening	0,706	
	ESF J3		0,633
	ESF regio		0,500
Onderwijs			
	Subsidie UCK cultuurcampus Leidsche Rijn	0,230	

Programma	Omschrijving	Lasten	Baten
Maatschappelijke Ondersteuning			
	middelen vluchtelingen Voorjaarsnota 2016	1,000	1,000
Jeugd			
	Niet van toepassing		
Volksgezondheid			
	Niet van toepassing		
Veiligheid			
	Niet van toepassing		
Cultuur			
	Niet van toepassing		
Sport			
	Overname vorderingen Grand Départ Tour de France van de Stichting Utrecht 2015	0,228	0,228
Vastgoed			
	Afwaardering panden vanwege duurzame waardevermindering	2,275	
	Onderbesteding planmatig onderhoud	-1,437	
Algemene Middelen			
	Niet van toepassing		
Algemene Ondersteuning			
	Niet van toepassing		
Totaal		4.931	31.416

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Topinkomens

Op 1 januari 2013 is een nieuwe wet ingegaan: de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Overheid en Semi Overheid (WNT). Hiermee is de Wet Openbaarmaking Uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) komen te vervallen. Deze nieuwe wet bepaalt dat topfunctionarissen niet meer mogen verdienen dan de vastgestelde norm. Jaarlijks wordt dit bedrag vastgesteld in een ministeriële regeling.

Topfunctionarissen moeten altijd openbaar maken wat zij verdienen, of dit nu meer of minder is dan de norm. Deze openbaarmaking geschiedt door aangifte bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en publicatie in het financieel verslaggevingsdocument van de organisatie.

De Gemeente Utrecht heeft dit jaar gebruik gemaakt van de mogelijkheid die door de minister is geboden om nog niet te rapporteren over ingehuurd personeel. De Gemeente Utrecht heeft dan vier functionarissen waarvan het salaris openbaar gemaakt moet worden. Dat betreffen de griffier (mevrouw M. van Hall) en de gemeentesecretarissen (de heer M.R. Schurink , Mevrouw J.G. Manshanden, en Mevrouw G.G.H.M. Haanen).

Functie	Gemeentesecretaris GGHM Haanen	Gemeentesecretaris MR Schurink	Gemeentesecretaris JG Manshanden	Griffier M van Hall
Beloning	32.214	57.884	40.433	101.466
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	0	0	0	0
Voorzieningen ten behoefte van beloningen betaalbaar op termijn	3.857	5.559	5.233	13.821
Duur en omvang van het dienstverband in het verslagjaar	36 uur vanaf 01-10- 2016	36 uur tot 17-5- 2016	32 uur van 10-5 tot 1-10	36 uur hele jaar
Beloning in het voorgaande jaar (niet- topfunctionarissen)	0	128.953	0	35.204
Motivering voor de overschrijding van de maximale bezoldigingsnorm.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Balans en toelichting

Balans

Activa	Stand per 31-12-2015	Stand per 31-12-2016
Vaste activa	1.596.280	1.639.143
Immateriële vaste activa	0	8.738
• Bijdrage aan activa van derden	0	8.738
Materiële vaste activa	1.454.235	1.551.182
• Investerings met economisch nut overige	1.404.078	1.500.719
• Investerings met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven	50.157	46.645
• Investerings met maatschappelijk	0	3.818
Financiële vaste activa	142.045	79.223
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	6.231	6.217
• Leningen aan woningcorporaties	45	1
• Overige langlopende leningen	76.119	72.798
• Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	50.202	207
• Bijdrage aan activa van derden	9.448	0
Viottende activa	346.023	335.682
Vorraden	16.183	17.801
• Grond- en hulpstoffen	595	648
• Onderhanden werk	15.474	17.064
• Gereed product en handelsgoederen	114	89
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	161.877	131.571
• Vorderingen op openbare lichamen	69.364	78.340
• Rekening-courant met niet-financieel instellingen	0	1.965
• Overige vorderingen	92.513	51.266
Liquide middelen	1.696	5.592
• Kas	31	29
• Bank en Giro	1.665	5.563
Overlopende activa	166.267	180.718
• Overlopende activa	166.267	180.718
Totaal activa	1.942.303	1.974.825

Recht op verliescompensatie Vennootschapsbelasting	N.v.t	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Passiva	Stand per 31-12-2015	Stand per 31-12-2016
Vaste passiva	1.619.271	1.669.296
Eigen vermogen	625.842	657.130
• Algemene reserve	59.593	91.871
• Overige bestemmingsreserves	528.764	493.404
• Saldo van de rekening van baten en lasten	37.485	71.855
Voorzieningen	55.259	89.205
• Risicovoorziening	47.622	82.766
• Egalisatievoorziening	7.475	6.276
• Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	162	163
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	938.170	922.961
• Onderhandse leningen van openbare lichamen	20.000	20.000
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken	908.136	893.113
• Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	16	14
• Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	2.283	0
• Voor derden belegde gelden	792	823
• Waarborgsommen	6.943	9.011
Vlottende passiva	323.032	305.529
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	214.920	193.319
• Bank en giro	0	0
• Kasgeldleningen	143.500	146.500
• Overige kortlopende schulden	71.420	46.819
Overlopende passiva	108.112	112.210
• Overlopende passiva	108.112	112.210
Totaal passiva	1.942.303	1.974.825
Borgstellingen en garantstellingen	2.042.407	1.999.175

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd op grond van de aanschafwaarde, verminderd met ontvangsten van derden en afschrijvingen. De afschrijvingen vinden plaats volgens de annuïtaire en lineaire methode. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de vastgestelde tabellen. Investerings met Maatschappelijk nut met een aanschafwaarde van minder dan 5 miljoen euro worden niet geactiveerd.

Afschrijvingstabel

Materiele vaste activa (mva)			Nut	Gebruiksduur (jaren)
Gronden en Terreinen				
20010	Gronden en Terreinen	economisch	niet	n.v.t.
20020	Parkeerterreinen	economisch	Lineair	10
	25% van de cascowaarde ondergrondse			
20030	parkeergarage	economisch	niet	n.v.t.
20090	Gronden en terreinen Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.
Woonruimten				
21010	Woonruimten	economisch	Annuitair	40
21090	Woonruimten Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.
Bedrijfsgebouwen				
22010	Bedrijfsgebouwen (aankoop)	economisch	Annuitair	40
22020	Parkeergarages	economisch	Annuitair	40
	Bedrijfsgebouwen (restauratie, levensduurverlengend)			
22030	Bedrijfsgebouwen (restauratie, levensduurverlengend)	economisch	Annuitair	20
22040	Bedrijfsgebouwen (onderhoudsachtig)	economisch	Annuitair	10
22090	Bedrijfsgebouwen Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken				
	Aanleg, verbetering en aanpassing van wegen en			
23010	bruggen	maatschappelijk	Lineair	15
23020	Busbanen	maatschappelijk	Lineair	15
	Wegen, Bruggen, Busbanen, Lopende			
23090	Investeringen	maatschappelijk	niet	n.v.t.
23510	Aanleg, vervanging herstel riolen	economisch	Annuitair	40
23520	Aanleg en Inrichting sportterreinen	economisch	Annuitair	30
23530	Aanleg en Inrichting toplaag sportvelden	economisch	Annuitair	15
	Grond-, weg- en waterbouw Lopende			
23590	Investeringen	economisch	niet	n.v.t.
Vervoermiddelen				
24010	Vervoermiddelen (personen)	economisch	lineair	5
24020	Vervoermiddelen	economisch	lineair	8
24030	Vervoermiddelen	economisch	lineair	10
24040	Vervoermiddelen	economisch	lineair	15
24090	Vervoermiddelen Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.

Materiele vaste activa (mva)		Nut		Gebruiksduur (jaren)
Machines en installaties				
25010	Machines, gereedschappen, werktuigen etcetera	economisch	lineair	5
25020	Apparatuur Parkeren	economisch	lineair	7
25030	Installaties Parkeren	economisch	lineair	8
25040	Machines Installaties in gebouwen	economisch	Annuitair	10
25050	Gebouwgebonden Installaties in gebouwen	economisch	Annuitair	max 40
25090	Machines, gereedschappen, werktuigen Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.
26010	ICT grootschalig, hardware	economisch	Annuitair	7
26020	ICT kleinschalig, hardware	economisch	lineair	5
26090	ICT Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.
Onderdelen Hardware				
Basisdienstverlening/desktop				
26030	OS Werkplek	economisch	Annuitair	5
26031	ICT Apparatuur Infra Inpandig (zoals Thin Client, datacommunicatie en telecommunicatie)	economisch	Annuitair	7
26040	ICT machines (PC's, laptops, Servers en data-opslag)	economisch	Annuitair	5
Telefonie				
26050	Mobiele ICT apparatuur (telefoons en tablets)	economisch	Annuitair	3
26051	Overig telefonie	economisch	Annuitair	7
26060	Netwerken	economisch	Annuitair	7
26070	Verbindingen ICT-Infrastructuur lang (Netwerk Voorzieningen in en buiten pand tot aan Patchkast)	economisch	Annuitair	10
Aanvullend beveiliging				
26081	Aanpassen uitbreiden Firewall	economisch	Annuitair	5
26082	Netwerkauthenticatie	economisch	Annuitair	7
Overige materiele vaste activa				
26011	ICT grootschalig, software	economisch	Annuitair	7
26021	ICT kleinschalig, software	economisch	lineair	5
29010	Collectie Bibliotheek	economisch	niet	n.v.t.
29910	Overige mva met maatschappelijk nut	maatschappelijk	Lineair	15
29920	Overige mva met economisch nut Inventaris (bureaus stoelen, kasten)	economisch	lineair	10
29921	Inrichting van gebouwen alsmede voorzieningen in en aan gebouwen	economisch	Annuitair	10
29930	Overige mva met economisch nut (waaronder ondergrondse betonputten)	economisch	lineair	20
29940	Overige mva met economisch nut (waaronder casco vaartuigen)	economisch	Annuitair	40
29990	Ov MVA Lopende Investeringen (> 5 miljoen euro)	maatschappelijk	niet	n.v.t.
29991	Ov MVA Lopende Investeringen	economisch	niet	n.v.t.

Contractueel overeengekomen kasstromen met betrekking tot de afkoop van erfpachten worden gewaardeerd tegen een rentepercentage dat:

- voor de duur van de overeenkomst ongewijzigd blijft;
- gelijk is aan het omslagrentepercentage geldend in het jaar waarin de overeenkomst wordt gesloten.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen leningen, verstrekt aan derden (vooral woningbouwcorporaties), worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen, evenals effecten worden gewaardeerd tegen de kostprijs. Indien deze zaken duurzaam in waarde verminderen, wordt de waarde navenant aangepast.

Voorraden

De voorraad gereed product en handelsgoederen is gewaardeerd tegen marktprijzen. De onderhanden werken worden gewaardeerd tegen kostprijs en verminderd met de al ontvangen voorschotten. De kostprijs bestaat uit directe kosten en eventueel de aan het werk toe te rekenen indirecte kosten en interest. Voor winstneming op projecten wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de winsten pas genomen worden op het moment dat er voldoende zekerheid bestaat over het resultaat. Voor eventuele verwachte negatieve resultaten op projecten, verliesgevendende projecten, wordt zo nodig een voorziening getroffen. Indien lasten van een dergelijk project hoger zijn dan de baten per balansdatum, wordt de getroffen voorziening (deels) als waardecorrectie verantwoord onder de post voorraden. Tevens zijn alle in exploitatie genomen bouwgronden hieronder verantwoord.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen worden tegen de nominale waarde gewaardeerd, onder vermindering van de voorziening dubieuze debiteuren.

Uitzettingen

Hieronder worden de beleggingen verantwoord die, anders dan langlopende effecten, op korte termijn (korter dan een jaar) zijn om te zetten in liquide middelen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De posten worden verantwoord tegen de nominale waarde. Het betreft bedragen die betrekking hebben op de jaren volgend op dit verantwoordingsjaar, maar al in dit verantwoordingsjaar of de jaren daarvoor zijn voldaan; nog te ontvangen bedragen voor de jaren tot en met dit verantwoordingsjaar en overige overlopende activa.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves, evenals het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de, op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. Hier zijn tevens de van derden ontvangen (verplicht te besteden) bijdragen opgenomen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onder de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer. Opgenomen is het oorspronkelijk geleende bedrag minus de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Overlopende passiva

De posten worden verantwoord tegen de nominale waarde. Het betreft bedragen die betrekking hebben op de jaren volgend op dit verantwoordingsjaar, maar al in dit verantwoordingsjaar of de jaren daarvoor zijn ontvangen; nog te betalen bedragen voor de jaren tot en met dit verantwoordingsjaar en overige overlopende passiva.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Als gevolg van BBV-wijziging 2016 dienen de gemeentelijke bijdragen aan activa van derden met ingang van 2016 verantwoord te worden onder de immateriële vaste activa in plaats van onder de financiële vaste activa. Er is vanwege goed inzicht in de mutaties voor gekozen de volledige verloopstaat van deze bijdragen aan activa van derden onder de immateriële vaste activa op te nemen. Dit betekent dat u de balanswaarde per 31-12-2015 van ruim 9,4 miljoen euro nog onder de financiële vaste activa terug vindt.

Bijdrage aan activa van derden

- De gemeente kan bijdragen aan activa van derden activeren als:
- Er sprake is van een investering door een derde
- De investering bijdraagt aan de publieke taak
- De derde zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op de overeengekomen wijze
- Bij in gebreke blijven de bijdrage kan worden teruggevorderd of recht kan doen gelden op het betreffende activa.

De gemeente heeft aan derden de onderstaande investeringsbijdragen verstrekt:

Omschrijving	Stand 31-12-2015 (FVA)	Vermeer- dering	Bijdragen van derden	Afschrijving	Stand 31-12-2016 (IMVA)
	a	b	c	d	e = a+b-c-d
Museum Van Speelklok tot Pierement	230	0	0	46	184
Huis voor Amateurkunst	58	0	0	14	44
Werkruimten Draaiweg	63	0	0	13	50
Mil. Barak Fort Blauwkapel	90	0	0	23	67
Klein Geertekerkhof 6	29	0	0	7	22
Volkstuin Gageldijk	18	0	0	4	14
Peuteropvang / voor-scholen	587	0	0	117	470
Kinderopvang	357	0	0	49	308
Werkruimten Mariëndaalstraat	86	0	0	12	74
Aanpassing Stefanuskerk	2.517	0	0	214	2.303
Werkruimte Kokerloods	166	0	0	21	145
Loevenhoutsedijk en atelierwoningen	601	216	0	89	728
Nieuw Welgelegen	907	0	0	101	806
Atelierwoning Leidsche Rijn	717	0	0	67	650
Uitbreiding Iduna	199	0	0	17	182
Kleedkamers vv De Meern	141	0	0	4	137
SWK Lange Nieuwstraat 7	185	0	0	12	173
Geluidsinstallatie Maarschalkerveerd	36	0	0	5	31
Plompstorengracht 4 (SWK)	145	0	0	10	135
Cereol MFA	1.179	0	0	87	1.092
Sportief Openbare Ruimten	48	0	0	5	43
Polderpark Ruigenhoek	89	0	0	9	80
Podium Hoge Woerd/Theatertechniek	1.000	0	0	0	1.000
Totaal	9.448	216	0	926	8.738

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Materiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van het totaal van de investeringen met economisch én maatschappelijk nut weer.

Materiële vaste activa met economisch en maatschappelijk nut (Totaal)	Boek-waarde 31-12-2015	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des / investeringen	Boek-waarde 31-12-2016
	a	b	c	d	e = a-b-c+d
Gronden en terreinen	269.865	1.831	0	78.132	346.166
Bedrijfsgebouwen	928.187	21.084	176	32.061	938.988
Vervoermiddelen	6.642	2.170	0	793	5.265
Machines, apparaten en installaties	139.972	13.032	0	6.841	133.781
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	60.836	3.407	15.710	17.623	59.342
Overige materiële activa	48.733	6.298	20.665	45.870	67.640
Totaal	1.454.235	47.822	36.551	181.320	1.551.182

Bedragen zijn in duizenden euro's.

In 2016 is per saldo ruim 181 miljoen euro geïnvesteerd in materiële vaste activa. Daartegenover stonden ruim 47 miljoen euro aan afschrijvingen en ruim 36 miljoen euro aan bijdragen van derden. Van het totale bedrag aan afschrijvingen heeft een bedrag van 2,275 miljoen euro betrekking op extra afschrijvingen in verband met duurzame waardevermindering op de strategische aankoop van een negental panden aan de Hardebollenstraat. Op 9 juni 2016 heeft de gemeenteraad besloten om deze panden aan te kopen ter ondersteuning van het concentratiebeleid zoals omschreven in de beleidsnotitie (raam-)prostitutie 2015.

Per saldo namen de materiële vaste activa toe met ongeveer 97 miljoen euro.

Met ingang van 2014 is in de BBV een nieuwe bepaling opgenomen die voorschrijft dat in het geval dat investeringen die grotendeels worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, deze investeringen voortaan op de balans moeten worden opgenomen in een aparte categorie. De omschrijving daarvan is: investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. In onderstaande staatjes is de toestand van 31 december 2015 en het verloop daarvan in 2016 vertaald naar deze regelgeving. We onderscheiden een categorie 'Niet in heffing' en de nieuw voorgeschreven categorie 'in heffing'.

Het Totaalverloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut staat in onderstaand overzicht.

Materiële vaste activa met economisch nut (Totaal)	Boekwaarde 31-12-2015	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des / investeringen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	269.865	1.831	0	78.132	346.166
Bedrijfsgebouwen	928.187	21.084	176	32.061	938.988
Vervoermiddelen	6.642	2.170	0	793	5.265
Machines, apparaten en installaties	139.972	13.032	0	6.841	133.781
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	60.836	3.407	15.710	13.805	55.524
Overige materiële activa	48.733	6.298	20.665	45.870	67.640
Totaal	1.454.235	47.822	36.551	177.502	1.547.364

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Het overzicht investeringen met economisch nut bestaat uit twee delen.

Materiële vaste activa met economisch nut (niet in Heffing)	Boekwaarde 31-12-2015	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des / investeringen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	267.585	1.831	0	78.132	343.886
Bedrijfsgebouwen	922.082	20.770	176	31.077	932.213
Vervoermiddelen	2.548	751	0	35	1.832
Machines, apparaten en installaties	139.734	12.981	0	6.593	133.346
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	35.002	1.936	25	1.832	34.873
Overige materiële activa	37.127	4.808	20.665	42.915	54.569
Totaal	1.404.078	43.077	20.866	160.584	1.500.719

Bedragen zijn in duizenden euro's.

In de boekwaarde gronden en terreinen van 343,9 miljoen euro is ultimo 2016 een bedrag van 183,7 miljoen euro opgenomen voor in erfpacht uitgegeven gronden. Dit bedrag is in 2016 aanzienlijk gestegen doordat in het Stationsgebied een aantal percelen grond in erfpacht is uitgegeven. De bij de uitgiftes behorende gronden zijn, gewaardeerd tegen de uitgifteprijs, op de balans opgenomen voor een waarde van 79,1 miljoen euro.

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is opgenomen in onderstaand overzicht.

Materiële vaste activa met economisch nut (in Heffing)	Boekwaarde 31-12-2015	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des / investeringen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	2.280	0	0	0	2.280
Bedrijfsgebouwen	6.105	314	0	984	6.775
Vervoermiddelen	4.094	1.419	0	758	3.433
Machines, apparaten en installaties	238	51	0	248	435
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	25.834	1.471	15.685	11.973	20.651
Overige materiële activa	11.606	1.490	0	2.955	13.071
Totaal	50.157	4.745	15.685	16.918	46.645

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2016 (pag 20) heeft uw gemeenteraad besloten een tweetal investeringsprojecten met maatschappelijk nut te activeren. Het betreft de projecten 'Westelijke Stadsboulevard' en 'HOV Baan Dichterswijk (Z90)' behorende bij het investeringspakket van het programma Bereikbaarheid.

Het onderstaande staatje geeft de stand ultimo 2016 weer.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2015	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Des / investeringen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
Vervoermiddelen	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	0	0	0	3.818	3.818
Overige materiële activa	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	3.818	3.818

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De uitgaven van de grootste afgeronde projecten van 2016 (> 1 miljoen euro) worden hieronder gespecificeerd.

In 2016 afgeronde projecten	Bedrag
Uitgiftes in erfpacht in het Stationsgebied	79.128
Riolering 2016	11.997
Strategische aankoop Hardebollenstraat	5.884
Montessorischool Victor Hugoplantsoen	5.168
Hardwarematige infrastructuur ICT	3.304
Containers c.a. ten behoeve van afvalinzameling	2.691
Herinrichting Zwarte Woud 250	1.869
UCK Domplein 2	1.733

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Met betrekking tot nog lopende investeringsprojecten is voor ruim 85 miljoen euro geactiveerd. Zie onderstaande tabel voor een specificatie van de grootste lopende investeringsprojecten (> 1 miljoen euro).

Grootste uitgaven lopende investeringen	Bedrag
Jaarbeurspleingarage	19.161
Fietsenstalling Stationsplein Oost	19.050
KC Ibisdreef	6.630
Onder de Bogen- Eben Haezer	5.526
Kindercluster Teun de Jagerdreef	4.523
HOV Baan Dichterswijk (Z90)	3.180
Bouw/Renovatie sportaccommodaties	2.731
KC Gagel Noord	2.646
Implementatie Professional Portal	2.570
VMBO Vleuterweide	2.132
Nazorg Muziekpaleis	1.874
ICT-investeringen IB-Automatisering	1.534
Fietsenstalling Knoopkazerne/Kruisvaart	1.374
Korfbalveld Fiducia	1.263
Rijnvliet 2e fase	1.155
Vredenburg 40	1.014

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	6.231	6.217
Leningen aan woningbouwcorporaties	45	1
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	76.119	72.798
Uitzettingen met een rentetypische looptijd van > 1 jaar	50.202	207
Bijdrage aan activa van derden	9.448	0
Totaal	142.045	79.223

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De opbouw van de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen zijn als volgt.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
NV Bank Nederlandse Gemeenten	77	77
Vitens NV	36	36
GEM Vleuterweide CV	1.725	1.725
GEM Vleuterweide Beheer BV	9	9
Houdstermaatschappij Remu	47	47
Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok	2.283	2.269
Utrechtse Maatschappij voor Stadsherstel NV	920	920
Utrecht Vernieuwt	18	18
Coöperatie Wigo4it	25	25
Wijkontwikkelingsmaatschappij Kanaleneiland	1.000	1.000
UW Holding BV	91	91
Totaal	6.231	6.217

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Leningen woningbouwcorporaties

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
KABU	45	1
Totaal	45	1

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Overige langlopende leningen

De belangrijkste leningen zijn aan erfpacht gerelateerde leningen Hoog Catharijne, leningen verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en aan de Stichting Energie Transitie. Daarnaast lopen er enkele leningen aan diensten die in eerdere jaren geprivatiseerd zijn. In 2016 is een aanvullende lening van 1 miljoen euro verstrekt aan Stichting Energie Transitie en is een vordering van 0,145 miljoen euro ontstaan op SV Rivierwijkers. Voor een specificatie van alle verstrekte geldleningen wordt verwezen naar tabel, onderdeel Risicobeheersing, in de Financieringsparagraaf.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Per begin 2016 had de gemeente een langjarige belegging van 50 miljoen euro uitstaan bij de Rabobank. Deze belegging liep contractueel in mei 2016 af en is terugontvangen.

Bijdrage aan activa van derden

Als gevolg van BBV-wijziging 2016 dienen de gemeentelijke bijdragen aan activa van derden met ingang van 2016 volledig verantwoord te worden onder de immateriële vaste activa in plaats van onder de financiële vaste activa. Er is vanwege goed inzicht in de mutaties voor gekozen de volledige verloopstaat

van deze bijdragen aan activa van derden onder de immateriële vaste activa op te nemen. Dit betekent dat u de balanswaarde per 31-12-2015 van ruim 9,4 miljoen euro nu terug vindt onder de immateriële vaste activa.

Vlottende activa

Vorraden

Onderhanden werk

Het saldo onderhanden werk betreft de saldi van de lopende grondexploitaties, de gronden en panden die op korte termijn worden opgenomen in een grondexploitatie en de door derden gefinancierde investeringsprojecten. Jaarlijks wordt het verschil tussen de lasten en baten aan deze posten toegevoegd of onttrokken. Bij de afsluiting van de grondexploitatie of het project wordt het saldo als resultaat genomen. Met ingang van 2007 worden, conform de voorschriften BBV, de getroffen risicovoorzieningen, voor zover noodzakelijk, in mindering gebracht op het saldo van de betreffende grondexploitatie.

Alle binnenstedelijke grondexploitaties zijn afzonderlijk door de raad vastgesteld. Een aantal van deze projecten is winstgevend, waardoor het onderhanden werk per balansdatum een creditpositie kan zijn, indien op dat moment meer inkomsten dan uitgaven zijn gerealiseerd. Daarnaast is een aantal binnenstedelijke projecten verliesgevend, waardoor het saldo van het onderhanden werk voor deze projecten een debetpositie laat zien. Conform de BBV voorschriften wordt voor verliesgevende projecten een voorziening gevormd en indien per balansdatum meer uitgaven dan inkomsten zijn gerealiseerd, wordt dát deel van de voorziening ingezet om de waarde op de balans nihil te presenteren. De som van alle deelprojecten zoals hiervoor benoemd vormen het totaal saldo van het onderhanden werk aan de activazijde van de balans. In het geval dat het saldo van de winstgevende grondexploitaties per balansdatum groter is dan het saldo van de verliesgevende grondexploitaties (rekening houdend met het aanwenden van de voorziening), kan daardoor de uitkomst van de post onderhanden werk in dit geval een creditpositie op de balans geven. Dit is voor de binnenstedelijke grondexploitaties in het jaar 2016 het geval.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Grondexploitatie Leidsche Rijn	23.340	34.506
Grondexploitatie Stationsgebied	52.612	13.061
Grondexploitaties binnenstedelijk	32.436	18.992
Strategische verwerving / voorraadfunctie	0	0
Projecten overig	-29	359
Voorziening grondexploitatie Leidsche Rijn	-15.632	-13.397
Voorziening grondexploitatie Stationsgebied	-52.612	-13.061
Voorziening grondexploitatie binnenstedelijk	-24.641	-23.396
Totaal	15.474	17.064

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De geactiveerde uitgaven met betrekking tot de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en binnenstedelijke complexen.

Grondexploitaties	Boekwaarde 31-12-2015	Investe- ringen	Inkom- sten	Boekwaarde 31-12-2016	Voorzieningen verlies latend complex
	a	b	c	d = a+b-c	e
Leidsche Rijn	23.340	49.954	38.788	34.506	-13.397
Stationsgebied	52.612	52.372	91.923	13.061	-13.061

	Boekwaarde 31-12-2015	Investe- ringen	Inkom- sten	Boekwaarde 31-12-2016	Voorzieningen verlies latend complex
Grondexploitaties					
Binnenstedelijk					
Vrouwjuttestraat Zuidzijde	-23	6	0	-17	0
Veemarkt (Ontwikkeling Voordorp Zuid)	6.747	1.908	13.292	-4.637	0
Van Lieflandlaan	1.374	119	0	1.493	0
Duurstedelaan	650	98	0	748	0
Gerrit Rietveldcollege	2.684	4.166	9.125	-2.275	0
Schermerhornstraat	231	-3	1.021	-793	0
Victor Hugoplantsoen	-3.934	5.265	3.190	-1.859	0
Isothopenweg (Transferium Lage Weide)	73	10	0	83	0
Cereol	36	904	940	0	0
Kop van Lombok	-1.682	2.124	1.034	-592	0
Uitbreiding bedrijventerrein Overvecht	-495	-3	0	-498	0
Floridadreef	233	26	0	259	0
Oudenrijn West	-1.814	3.135	3.193	-1.872	0
Centrum Kwadrant Overvecht	10.815	492	0	11.307	-9.298
Camposdreef	274	33	0	307	-104
Rijnhuizenlaan	378	19	21	376	-32
BEFU-terrein	2.031	52	101	1.982	-1.982
Opaalweg / Amethystweg	344	41	0	385	-77
Ikea	-1.840	1.888	48	0	0
Kanaleneiland Centrum (As van Kanaleneiland)	6.720	941	3.969	3.692	-2.695
Hiëronymuserf (DELA terrein)	4.111	413	0	4.524	-2.106
Van Heukelomlob	105	116	0	221	-135
Centrumplan Vleuten (Kern Vleuten)	5.908	142	0	6.050	-6.050
Hart van De Meern (Centrumplan De Meern)	1.888	185	523	1.550	-917
Gemeentewerf Vleuten	175	216	391	0	0
Het Nieuwe Zandpad	1.074	792	0	1.866	0
Merwedekanaalzone Deelgebied 4	-1.712	712	0	-1.000	0
Overige	-1.915	365	758	-2.308	0
Totaal binnenstedelijk	32.436	24.162	37.606	18.992	-23.396

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Grondexploitaties

	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Verwacht exploitatieresultaat
	a	b	c
Leidsche Rijn	699.518	814.696	-13.397
Stationsgebied	241.219	174.838	-66.381
Binnenstedelijk	83.533	99.550	20.422

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Vooruitbetaalde kosten (op voorraden)

	Boek-waarde 31-12-2015	Inves- teringen	Desinves- teringen	Naar gronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2016
	a	b	c	d	e = a+b-c-d
Totaal strategische verwervingen	0	422	422	0	0
Totaal voorraadfunctie	0	3	3	0	0
Totaal anticiperende verwervingen	0	0	0	0	0
Totaal OHW niet grondexploitatie	-29	7.225	6.837	0	359
Totaal gronden niet in exploitatie	-29	7.650	7.262	0	359

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uitzettingen**Vorderingen op openbare lichamen**

Dit betreft met name de met de fiscus en het BTW-compensatiefonds te verrekenen BTW voor een bedrag van ruim 55 miljoen euro en vorderingen op de Provincie Utrecht (20,2 miljoen euro).

Rekening-courant met niet-financiële instellingen

Uitstaande gelden bij het Nationaal restauratiefonds ter gemeentelijke garantstelling voor leningen in de sfeer van particuliere woningverbetering en leningen voor gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Dit betreft het openstaande debiteurensaldo.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Bijstandsdebiteuren	35.332	42.261
Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	-26.242	-33.031
Overige debiteuren	95.161	51.362
Voorziening dubieuze overige debiteuren	-11.738	-9.326
Totaal	92.513	51.266

Bij de post overige debiteuren zien we een afname van ruim 44 miljoen euro. Binnen deze post is de debiteurenpositie van de te ontvangen belastingen via de BghU afgenomen van 20,3 miljoen euro naar 9,9 miljoen euro. Enerzijds is dit ontstaan doordat extra aandacht is gegeven aan de inning van oude vorderingen en anderzijds door de tijdige inning van de vorderingen in het belastingjaar zelf. De daling van 34 miljoen euro op overige debiteuren zit grotendeels in de afname van grote debiteuren posten.

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Liquide middelen

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen gemeenten overtollige middelen te beleggen in 's Rijks Schatkist. Dit met uitzondering van een drempelbedrag dat jaarlijks aan de hand van de begrotingsomvang wordt vastgesteld. Voor de Gemeente Utrecht bedroeg deze drempel voor 2016 circa 5,6 miljoen euro. De ruimte onder het drempelbedrag (in miljoenen euro's) luidde in 2016 als volgt:

Periode	Ruimte
Kwartaal 1	4,4
Kwartaal 2	4,5
Kwartaal 3	4,9
Kwartaal 4	4,5

Per ultimo 2016 is het saldo Schatkistbankieren nihil.

Overlopende activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Geldstromen onderweg	201	61
Vooruitbetaalde bedragen	6.480	9.892
Nog te ontvangen bedragen	157.651	169.365
Overige overlopende activa	1.935	1.400
Totaal	166.267	180.718

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Vooruitbetaalde bedragen

Deze 9,9 miljoen euro moet in de toekomstige jaren (ná 2016) nog ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het betreft voornamelijk kosten of termijnen die vooruit werden betaald zoals contractueel overeengekomen is. Van de stijging van deze post heeft 3,4 miljoen euro betrekking op investeringsbijdragen in depot ten behoeve van te ontwikkelen locaties.

Nog te ontvangen bedragen

Dit betreft posten die na balansdatum nog worden afgerekend, gefactureerd of verrekend. Ook hier geldt dat naast een aantal grote posten een veelvoud aan kleinere is verantwoord. De belangrijkste posten worden vermeld in onderstaande tabel.

Nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	Bedrag
Juridisch nog te leveren grond	114.120
achteraf te ontvangen canons Hoog Catharijne	5.966
Anterieure overeenkomst groep Haarzicht	7.000
Verwacht terug te ontvangen saldo niet bestede voorschotten PGB 2016 bij de SVB	3.772
Nog te ontvangen van andere overheden	32.489
Overige posten	6.018
Totaal	169.365

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Nog te ontvangen van andere overheden

Omschrijving	Saldo 31-12-2015	Toevoeging aan NTO	Daadwerkelijk ontvangen	Saldo NTO 31-12- 2016
	a	b	c	d = a+b-c
Kansen voor West	57	623	283	397
Subsidie Actieve Inclusie	665	281	0	946
Subsidie J3	1.339	0	1.339	0
Uitvoering Bbz voor regiogemeenten	73	27	0	100
Vangnetuitkering 2015 en 2016	5.684	16.889	0	22.573
Hieprikkers 2015	132	0	132	0
Vaccinatieprogr. hepatitis B en soacentrum- plan 2016	0	17	0	17
Efro subsidie Wijkeconomie Klein Ondernemerschap (WKO)	495	0	495	0
Restant subsidie LevensLustig Ondiep (LLO)	500	0	0	500
Subsidie Dutch Green Technology	144	0	144	0
Subsidie krachtwijken Kanaleneiland	200	0	0	200
Subsidie krachtwijken Overvecht	290	0	0	290
Connecting Citizenzers Ports 21	17	0	0	17
Deelgebruik auto	97	89	97	89
EFRO-subsidies Amelisweerd	480	-199	281	0
EU boosting Electricity	32	11	0	43
Midden Nederland Beter Benutten	-432	432	0	0
Provincie (vml. BRU) inzake HOV	9.715	3.339	8.754	4.300
Provincie afrekening E. Meijsterlaan	337	0	0	337
Provincie Utrecht project Stallingsvoorzieningen.	531	0	531	0
VERDER (vml. BRU)	1.592	1.650	562	2.680
Subsidie EYOF 2013	88	0	88	0
Totaal	22.036	23.159	12.706	32.489

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Omschrijving	Stand per 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2016
	a	b	c	d	e = a+b+c-d
Totaal algemene reserve	51.697	0	-650	0	51.047
Algemene dekkingsreserve	7.896	31.640	42.530	41.242	40.824
Totaal Algemene reserve	59.593	31.640	41.880	41.242	91.871
Bestemmingsreserves	528.764	5.845	25.897	67.102	493.404
Totaal reserves	588.357	37.485	67.777	108.344	585.275

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Bovengenoemde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn in overeenstemming met de door de gemeenteraad genomen besluiten.

Algemene reserves

De algemene reserves bestaat uit twee onderdelen; de algemene reserve en de algemene dekkingsreserve.

Algemene reserve

De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Algemene dekkingsreserve

De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor concernbrede reserveringen; onder andere van incidentele baten uit erfpachtconversies en resultaten uit de verkoop van gemeentelijk eigendom. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming. De rentebaten over een bedrag ter grootte van het saldo van de algemene dekkingsreserve, zijn structureel opgenomen in het programma Algemene Middelen bij de langlopende geldleningen.

Bestemmingsreserves

Programmarestores

Naam	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Bewoners en Bestuur	0	745
Stedelijke Ontwikkeling	76.248	71.366
Duurzaamheid	12.648	11.139
Bereikbaarheid	39.083	23.493
Openbare Ruimte en Groen	26.335	21.285
Economie	2.531	1.447
Werk en Inkomen	16.440	10.267
Onderwijs	32.356	27.694
Maatschappelijke ondersteuning	4.528	4.429
Volksgezondheid	178	178
Veiligheid	173	173
Cultuur	5.589	5.689
Sport	3.938	4.302
Vastgoed	7.806	4.998
Algemene Middelen en Onvoorzien	31.250	34.352
Algemene Ondersteuning	8.708	6.709
Reserves ten bate van vaste activa	260.953	265.138
Totaal bestemmingsreserves	528.764¹⁴	493.404

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voor een toelichting per programmareserve verwijzen wij u naar de financiële bijlagen.

14 Door nieuwe programma indeling wijken de totalen van programma Duurzaamheid, Economie en Werk en Inkomen af van de stand rekening 2015. Totaal reserves is ongewijzigd.

Voorzieningen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Risicovoorzieningen	47.622	82.766
Egalisatievoorzieningen	7.475	6.276
Van derden ontvangen bestemmingsbedragen	162	163
Totaal	55.259	89.205

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voor een toelichting per voorziening verwijzen wij u naar de financiële bijlagen.

Risicovoorzieningen

Risicovoorzieningen hebben betrekking op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten. De grootste voorzieningen per 31 december 2016 betreffen de Grondexploitaties, zie hiervoor onderstaande tabel:

Voorzieningen Grondexploitaties

Omschrijving	Op grond van waardebepaling per 31-12-2016	Waardecorrectie op Onderhanden Werk 31-12-2016	Niet benut op peildatum 31-12-2016
	a	b	c = a-b
Stationsgebied	79.442	13.061	66.381
Leidsche Rijn	13.397	13.397	0
Binnenstedelijk	32.534	23.396	9.138
Totaal	125.373	49.854	75.519

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Egalisatievoorzieningen

Onder deze noemer worden de voorzieningen verantwoord die zijn ingesteld om de lasten aan een aantal opeenvolgende jaren te kunnen toerekenen. Enkele grote egalisatievoorzieningen zijn:

- Grondbank 1,4 miljoen euro
- Wethouderspensioenen: 3,7 miljoen euro.

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen

Dit zijn gelden die nog niet zijn besteed maar die onder strikte voorwaarden zijn verkregen van derden, zoals rijks- of provinciale overheid. Ten opzichte van 2015 is dit bedrag vrijwel ongewijzigd.

Vaste schulden

Onderhandse leningen van openbare lichamen, binnenlandse banken en van overige binnenlandse sectoren.

Onderhandse leningen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
van openbare lichamen	20.000	20.000
van binnenlandse banken	908.136	893.113
van binnenlandse bedrijven	16	14
bij overige binnenlandse sectoren	2.283	0
Totaal	930.435	913.127

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De onderhandse leningen van openbare lichamen, van binnenlandse banken en van overige binnenlandse sectoren vormen samen de langlopende leningenportefeuille van de gemeente Utrecht en beslaat ultimo 2016 een totaal bedrag van 913,1 miljoen euro. Hierover was een rentelast verschuldigd van 24,9 miljoen euro.

Het bedrag aan onderhandse leningen bij overige binnenlandse sectoren staat per eind 2016 op nul. Dit betrof een post van WOM Lombok BV die na onderzoek geen betrekking bleek te hebben op een gemeentelijke schuldpositie. Met betrekking tot deze post was dus sprake van afboeking in plaats van aflossing. Deze afboeking heeft tot een voordeel geleid in het Programma Economie.

De langlopende leningenportefeuille bestaat uit enerzijds traditionele geldleningen en anderzijds uit renteswaps (derivaten). De feitelijke financiering onder de derivaten wordt opgenomen in de vorm van 3- en 6-maands leningen. Dit kan een verschuiving binnen de geldgeverscategorieën openbare lichamen en binnenlandse banken teweeg brengen.

Per saldo nam de schuld over 2016 met circa 17 miljoen euro af. Er werd een nieuwe lening van 90 miljoen euro aangetrokken en er werd contractueel ruim 107 miljoen euro afgelost.

Specificatie derivatenportefeuille.

Conform voorschrift vanuit BBV zijn in onderstaande tabel de belangrijkste kenmerken van de gemeentelijke derivatenportefeuille in beeld gebracht.

Specificatie derivatenportefeuille

Nr.	Tegen-partij	Credit-rating S&P/Moody's	Type derivaat			Loop-tijd in jaren	Rente %	Hoofdsommen	
				Start	Afloop			Oorspronkelijk	Restant eind 2016
1	BNG	AAA/Aaa	Swap Payer	2010	2060	50	3,560	130	130
2	BNG	AAA/Aaa	Swap Payer	2010	2016	6	2,780	50	0
3	Rabobank	A+/Aa2	Swap Payer	2010	2020	10	3,485	50	50
4	Rabobank	A+/Aa2	Swap Payer	2010	2019	9	3,479	50	50
5	Rabobank	A+/Aa2	Swap Payer	2011	2021	10	3,668	40	40
6	Rabobank	A+/Aa2	Swap Payer	2012	2042	30	3,814	40	40
7	Rabobank	A+/Aa2	Swap Payer	2013	2038	25	3,926	80	74
8	Rabobank	A+/Aa2	Swap Payer	2014	2039	25	4,064	75	69
Totaal								515	453

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Derivaten krijgen gedurende hun looptijd een marktwaarde. Deze waarde is afhankelijk van de contractrente ten opzichte van de marktrente en de restant-looptijd. Bovendien kunnen bij derivaten bijzondere contractsbepalingen aan de orde zijn. Beide aspecten zijn onderstaande tabel weergegeven.

Specificatie marktwaarden en bijzondere bepalingen

Nr.	Tegen-partij	Marktwaarde per 31-12-2016	Bijstort- verplichting (1)	Break clause (2)
1	BNG	-96,3	Neen	Neen
2	BNG	N.v.t. i.v.m. afloop	Neen	Neen
3	Rabobank	-7,2	Neen	Neen
4	Rabobank	-5,5	Neen	Neen
5	Rabobank	-6,8	Neen	Neen
6	Rabobank	-25,0	Neen	Ja, mutual per 7 juli 2023
7	Rabobank	-32,5	Neen	Ja, mutual per 7 juli 2024
8	Rabobank	-25,7	Neen	Ja, mutual per 7 juli 2025
Totaal		-199,0		

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

- (1) Een eventuele bijstortverplichting zou het karakter hebben van het tijdelijk storten van een depot. Een derivaat heeft aan het begin en aan het eind een waarde van nul. Een eventueel gestort bedrag wordt dus altijd terug ontvangen.
- (2) Een break clause is een recht om op een vooraf vastgesteld moment het swapcontract tegen marktwaarde af te rekenen. Mutual wil zeggen dat zowel gemeente als bank daarop te zijner tijd een beroep mogen doen.

De feitelijke indekking van de swaps vindt plaats door middel van 3- en 6-maands leningen. Conform wettelijke voorschriften hebben alle swaps een zogenoemde effectieve positie. Er zou sprake zijn van een niet-effectieve positie indien:

- een derivaat afgesloten wordt vóór het afsluiten van de lening;
- de waarde en looptijd van het derivaat niet overeenkomen met de hoogte van het bedrag en de looptijd van de lening.

Voor derden belegde gelden

De beleggingen voor derden betreft met name het Personeelsfonds ten bedrage van 0,8 miljoen euro.

Waarborgsommen

De waarborgsommen per 31 december 2016 betreffen:

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2015	boekwaarde 31-12-2016
Intentieovereenkomsten in Leidsche Rijn	4.241	3.851
Zekerstelling bij uitgifte van gronden	2.116	4.548
Overige waarborgen	586	612
Totaal	6.943	9.011

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Vlottende passiva**Netto vlottende schulden****Kasgeldleningen**

Naast de opgenomen daggeldleningen (30,0 miljoen euro) en de opgenomen kasgeldleningen (116,5 miljoen euro).

Overige kortlopende schulden

In 2015 stonden er 11.630 SAP crediteurenposten open voor een bedrag van 63,3 miljoen euro. In 2016 stonden 9.808 posten open voor een bedrag van 44,3 miljoen euro. Dit betekent een afname in posten van 1.822 voor een bedrag van 18,9 miljoen euro ten opzichte van 2015.

Overlopende passiva

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2015	boekwaarde 31-12-2016
Vooruit ontvangen bedragen	38.374	31.874
Nog te betalen bedragen	51.893	60.700
Geldstromen onderweg	1.034	642
Overige overlopende passiva	16.811	18.994
Totaal	108.112	112.210

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Dit betreft een groot aantal posten zoals investeringsbijdragen, subsidies et cetera.

Omschrijving	Bedrag
Vooruitontvangen andere overheden	24.659
Parkeergelden	1.598
Overig	5.617
Totaal	31.874

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Vooruit ontvangen andere overheden

Naam	Saldo 31-12-2015	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2016
	a	b	c	d = a+b-c
Woningbouwprojecten Senter Novem	935	0	0	935
RAP/SFBW subsidies	555	0	0	555
FES Fietsroutes LR	3.049	0	3.049	0
FES LRC fietsroute	373	0	184	189
FES 4	10.454	1.827	12.281	0
Food Smart Cities	40	0	20	20
Geluid Lessinglaan	97	0	43	54
ISV-subsidie	573	0	5	568
Erfgoedparels	613	0	56	557
Faunapassage Biltse rading	29	0	29	0
Ondiep	77	0	0	77
Vleermuiskasten	15	0	15	0
Zachte Landingsgelden Pieken	1.191	0	449	742
Norbruislane LMW	41	0	41	0
Subsidie 2016 Klimaatkamer H. Wynia	6	0	6	0
Bonus Begeleid Werken	83	0	83	0
Huishoudelijke Hulp Toelage	2.524	2.023	0	4.547
Bijdrage Kwaliteit Fietsroutes	83	0	83	0
DOR 2016	60	0	60	0
Kwalificatieplicht achttien jarigen	66	1.463	1.434	95
Bestuursakkoord OAB-VVE/ Verlengde Leertijd	1.386	18.673	17.715	2.344
Subsidie Rups II	20	0	20	0
Jam Today (EU project)	1	5	0	6
ASG (SENSE/SOA)	76	0	76	0
Proof of Concept (POC)	789	0	556	233
Uithof Dichtersbaan (bus)	8.211	1.787	1.451	8.547
Rijksmiddelen Laaggeletterdheid	426	841	426	841
Servicekosten huurders Stadskantoor	0	558	0	558

Naam	Saldo 31-12-2015	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12- 2016
	a	b	c	d = a+b-c
Automatiseringskosten 2017 en 2018		100	0	100
BRU	0			
Vastgoedbeurs ProVaDa	0	102	0	102
Intentieovereenkomst en anterieure overeenkomst ZUID West 2016	0	60	0	60
Noordelijk Randweg Utrecht	0	3.411	0	3.411
Aanpak woninginbraken	0	100	3	97
Pilot jongvolwassen en ISD	0	25	4	21
Totaal	31.773	30.975	38.089	24.659

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Nog te betalen bedragen

Een specificatie is opgenomen in onderstaande tabel. Het betreft in 2016 en voorgaande jaren aangegane verplichtingen en al uitgevoerde werken waarvan de factuur op balansdatum nog niet was ontvangen.

Nog te betalen bedragen

Omschrijving	Bedrag
Overlopende rente	12.835
Investerings	1.294
IKB/Vakantiegeld 2016	9.200
Kleine/vrijgevestigde aanbieders Jeugd	1.865
Kosten Hulp bij het huishouden	1.988
Ondernemersfonds Utrecht	1.238
Overige	32.280
Totaal	60.700

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Overige overlopende passiva

Deze posten worden na de balansdatum afgewikkeld. Onderstaand treft u een specificatie aan.

Omschrijving	Bedrag
Afdracht premies ABP en zorgverzekeringswet	2.765
Afdracht loonheffing	13.220
Overige	3.009
Totaal	18.994

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

Volgens het BBV moet in de toelichting op de balans een item worden opgenomen over de belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente in de toekomstige jaren is gebonden maar die niet uit de balans zelf blijken. Uit de balans blijken slechts die verplichtingen die per ultimo van het boekjaar zijn aangegaan, waar ook het werk al voor is gedaan maar waar nog geen factuur voor is ontvangen. Die

verplichtingen die al wel zijn aangegaan maar waar het werk nog niet voor is gedaan, bijvoorbeeld omdat het over een langlopend contract gaat, zijn niet opgenomen in de cijfers. U kunt dan denken aan onder andere lang lopende lease verplichtingen, langlopende geldleningen, grote investeringen en subsidieverplichtingen.

Dergelijke verplichtingen zijn in het bedrijfsleven onder andere relevant als een ondernemer zou willen stoppen met zijn onderneming. Bij de overheid zijn deze verplichtingen met name relevant bij het bepalen van de beleidsvrijheid van de gemeenteraad.

Aan dergelijke financiële verplichtingen wordt in Utrecht aandacht besteed bij de Begrotingsbehandeling, bij het opstellen van de risicoparagraaf en bij de paragraaf investeringen. Maar ook bijvoorbeeld als er een inkoopscan wordt gedaan. Verder is er in de financiële verordening (verordening ex artikel 212 gemeentewet) niets specifiek bepaald over de verslaggeving over deze verplichtingen.

Praktische voorbeelden zijn de langlopende financiële verplichtingen. Deze komen zowel terug in het investeringsoverzicht als in de begroting. Ook in het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) ziet men dergelijke verplichtingen terug. Een onderwerp als de Derivaten is opgenomen in de financieringsparagraaf.

Aangezien er voldoende andere plaatsen in de jaarstukken zijn waar deze punten terugkomen en het onderwerp ook op andere momenten in het jaar voldoende aan de orde komt, wordt ervoor gekozen om op deze plaats geen cijfermatige toelichting te geven.

Voor alle niet uit de balans blijkende verplichtingen geldt dat deze ofwel in de meerjarenbegroting zijn opgenomen, ofwel in de risicoparagraaf zijn benoemd. Daarmee is deze categorie afdoende in control.

Bijlagen

Reserves

Stand en verloop reserves

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Saldo per 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
		b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Algemene reserve	51.697	0	51.697	-650	0	51.047
Algemene dekkingsreserve	7.896	31.640	39.536	42.530	41.242	40.824
Totaal algemene reserve	59.593	31.640	91.233	41.880	41.242	91.871
Programmareserve Bewoners en Bestuur	0	129	129	616	0	745
Programmareserve Stedelijke Ontwikkeling	76.248	10.193	86.441	132	15.207	71.366
Programmareserve Duurzaamheid	12.648	-870	11.778	0	639	11.139
Programmareserve Bereikbaarheid	39.083	1.134	40.217	6.119	22.844	23.493
Programmareserve Openbare Ruimte en Groen	26.335	973	27.308	2.500	8.523	21.285
Programmareserve Economie	2.531	-1.352	1.179	0	-268	1.447
Programmareserve Werk en Inkomen	16.440	-900	15.539	0	5.272	10.267
Programmareserve Onderwijs	32.356	314	32.670	0	4.976	27.694
Maatschappelijke ondersteuning	4.528	-59	4.469	0	40	4.429
Programmareserve Volksgezondheid	178	0	178	0	0	178
Programmareserve Veiligheid	173	0	173	0	0	173
Programmareserve Cultuur	5.589	0	5.589	1.100	1.000	5.689
Programmareserve Sport	3.938	654	4.592	48	339	4.302
Programmareserve Vastgoed	7.806	289	8.095	-2.517	580	4.998
Algemene Middelen en onvoorzien	31.250	-2.863	28.387	4.000	-1.967	34.352
Algemene Ondersteuning	8.708	-1.796	6.912	-203	0	6.709
Totaal programmareserves	267.811	5.846	273.657	11.795	57.186	228.266
Totaal reserves ten bate van vaste activa	260.953	0	260.953	14.101	9.916	265.138
Totale reserve	588.357	37.485	625.843	67.777	108.344	585.275

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De toevoegingen en onttrekkingen sluiten niet volledig aan op de financiële tabellen in de programmateksten. Dit komt doordat dit overzicht uitgaat van de effecten op de balans en de financiële tabellen bij de 3^e W zijn gebaseerd op de exploitatierekening. Het verschil is vooral te zien bij de algemene reserve. Op de balans is een onttrekking aan de algemene reserve bij de algemene reserve Middelen te zien. Dit kan echter een onttrekking zijn ten gunste van een ander programma. In de exploitatie staat de onttrekking dan bij het betreffende programma. De mutaties uit de kolom 'B&D 2015' betreffen de administratieve verwerking van de geaccordeerde bestedings- en dekkingsvoorstellen van de Jaarstukken 2015.

Toelichting reserves

Algemene reserves

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Algemene reserve	51.697	0	51.697	-650	0	51.047
Algemene dekkingsreserve	7.896	31.640	39.536	42.530	41.242	40.824
Totaal	59.593	31.640	91.233	41.880	41.242	91.871

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Algemene reserve

De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bij de Voorjaarsnota 2016 (paragraaf 2.1.4) is de algemene reserve met 0,650 miljoen euro afgeroomd omdat de beschikbare weerstandscapaciteit de benodigde overtrof. Deze afroaming is conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018.

Algemene dekkingsreserve

De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor concernbrede reserveringen; onder andere van incidentele baten uit erfpachtconversies en resultaten uit de verkoop van gemeentelijk eigendom. Conform de dekkings- en bestedingsvoorstellen bij de Voorjaarsnota 2016 is een totaal bedrag van 31,640 miljoen euro in de algemene dekkingsreserve gestort. Dit bedrag bestaat uit:

- Storting van het nog te bestemmen resultaat over 2015 voor in totaal 23,820 miljoen euro.
- Storting van het resultaat op verkoop van gemeentelijk eigendom van 0,930 miljoen euro.
- Overheveling via de algemene dekkingsreserve van nog te besteden incidentele middelen uit 2015 naar de Begroting 2016 voor in totaal 7,763 miljoen euro.
- Onttrekking van 0,873 miljoen euro ter financiële dekking van grondsanering aan de Akkrumeraklaan.

De stortingen van in totaal 42,530 miljoen euro betreffen:

- Verevening van saldi over de jaren 2017 tot en met 2020 voor een bedrag van 35,548 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2016.
- Verevening voor een bedrag van 0,137 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2014.
- Verevening na versnelde investeringen in achterstallig onderhoud bij Stadsbedrijven voor een bedrag van 4,0 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2009.
- Overheveling via de algemene dekkingsreserve van nog te besteden incidentele middelen uit 2015 naar de Begroting 2016 voor in totaal 2,804 miljoen euro.
- Een storting van 0,041 miljoen euro in het kader van subsidie suppletie voor de Stichting Utrecht Natuurlijk.

De onttrekkingen van in totaal 41,242 miljoen euro betreffen:

- Aanwending van het nog te bestemmen resultaat over 2015 voor in totaal 23,820 miljoen euro
- Aanwending van overgehevelde nog te besteden incidentele middelen uit 2015 voor in totaal 10,567 miljoen euro.
- Verevening van saldi over de jaren 2016 tot en met 2019 voor een bedrag van 2,750 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2015.
- Voorbereidende kosten voor de 2e fase Jaarbeursplein voor een bedrag van 2,0 miljoen euro vooruitlopend op administratieve opening van de grondexploitatie.

- Verevening van saldi over de jaren 2015 tot en met 2018 voor een bedrag van 0,902 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2014.
- Financiële dekking van incidentele tekorten door vervangingsstop van administratieve ondersteuning voor een bedrag van 0,799 miljoen euro
- Kosten van doorlichting Plan- en VAT-kosten voor 0,346 miljoen euro.
- Verevening van de kosten voor Armoedebeleid in 2015 voor 0,331 miljoen euro.
- Verevening van saldi over de jaren 2014 tot en met 2017 voor een bedrag van 0,227 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2013.
- Onttrekking van 0,136 miljoen euro in het kader van subsidie suppletie voor de Bibliotheek.
- Onttrekking van 0,110 miljoen euro in het kader van subsidie suppletie voor de Stadsschouwburg.
- Onttrekking van 0,081 miljoen euro ten behoeve van het museum DoMunder.
- Storting van een rijksbijdrage voor beschermd wonen van 0,827 miljoen euro.

Programmareserve Bewoners en Bestuur

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Verkiezingen	0	129	129	616	0	745
Totaal	0	129	129	616	0	745

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Verkiezingen

Doel waarvoor deze reserve is ingesteld: egalisatie van kosten die met verkiezingen samenhangen. Voor verkiezingen is een structureel budget beschikbaar in de exploitatie. In een jaar waarin er geen verkiezingen zijn wordt dit budget gestort in de reserve. In een verkiezingsjaar wordt de reserve gebruikt om de eventuele extra kosten te dekken. In 2016 zijn er geen reguliere verkiezingen geweest en is het beschikbare budget hiervoor conform begroting gestort in de reserve. De stand van de reserve is 0,745 miljoen euro. In 2016 hebben we wel een referendum moeten organiseren over het associatieverdrag Oekraïne. Hiervoor hebben we incidenteel budget ontvangen uit het gemeentefonds ter dekking van deze kosten (zie toelichting incidentele baten en lasten).

Programmareserve Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	13.359	-166	13.193	0	0	13.193
Woonruimteonttrekkingsreserve	1.380	-255	1.125	0	0	1.125
Woonfonds	2.073	130	2.202	0	0	2.202
Project ruimtelijke informatie	45	-45	0	0	0	0
Utrechts restauratiefonds (URF)	5.077	38	5.115	370	85	5.400
Archeologisch museum Leidsche Rijn	1.220	-436	784	0	231	553
Krachtwijken	8.237	0	8.237	0	2.772	5.465
revolverend fonds woningrenovatie	762	0	762	0	0	762
Domplein 13	900	0	900	262	812	350
Grondexploitatie	5.896	10.458	16.354	0	5.618	10.735
Stedelijke herontwikkeling	17.531	469	18.000	0	2.541	15.459
Geluidswal	3.000	0	3.000	0	0	3.000
Taakstelling inkoop Leidsche Rijn	15.279	0	15.279	0	2.159	13.120
Taakstelling inkoop Stationsgebied	989	0	989	0	989	0
VA Muziekpaleis	500	0	500	-500	0	0
Totaal	76.248	10.193	86.441	132	15.207	71.366

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Stimuleringsfonds volkshuisvesting

Dit fonds is ingesteld in 1997 en heeft een revolverend karakter. Vanuit het stimuleringsfonds volkshuisvesting (SVn) worden starters leningen en laagrentende leningen verstrekt ter stimulering van de woningmarkt. Het fonds wordt gevoed uit de opbrengst van rente op uitstaande leningen na aftrek van beheerkosten. Verstrekte leningen staan verantwoord op de balans onder financiële activa – overige langlopende leningen. In 2016 wordt 0,213 miljoen euro onttrokken wegens hogere rentelasten uitstaande gelden en uitvoeringskosten SVn dan ontvangen rentebaten startersleningen en interne rente over het saldo van de reserve.

Woonruimteonttrekkingsreserve

Bij het onttrekken aan deze reservering worden compensatiebedragen in rekening gebracht. Deze gelden worden aangewend om nieuwe woonruimte te creëren, zoals via het project 'wonen boven winkels' en de subsidies 'projecten toevoegen woonruimte'. In 2016 is voor 0,451 miljoen euro aan subsidies verstrekt en 0,590 miljoen euro aan compensatiegelden ontvangen.

Woonfonds

Het woonfonds wordt ingezet voor bijzondere doelgroepen en initiatieven die extra woonvoorzieningen vragen en niet in het reguliere pakket zijn opgenomen. De stortingen en onttrekkingen aan dit fonds geschiedt door de afwikkeling van oude volkshuisvestingsregelingen, rentevergoedingen, saldi NRF en leges. In 2016 is 0,198 miljoen euro aan subsidies en lasten bekostigd uit deze reserve en de baten bedroegen 0,080 miljoen euro.

Project ruimtelijke informatie

Vervalt. Geen saldo in heel 2016.

Utrechts Restauratiefonds (URF)

Uit het Utrechts Restauratiefonds worden laagrentende leningen verstrekt ter ondersteuning aan particuliere eigenaren. Het Restauratiefonds richt zich op de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden. In 2016 is een storting gedaan van 0,020 miljoen euro als gevolg van de integratie van de kerkenregeling in het Utrechts Restauratiefonds. Daarnaast is er een storting gedaan van 0,350 miljoen euro conform besluit in de Voorjaarsnota 2016. In het kader van de vorming van de risicovoorziening DOMunder (raadsbesluit nr 62) is er 0,085 miljoen euro aan de reserve onttrokken.

Archeologisch museum Leidsche Rijn

Deze reserve is bestemd voor het realiseren van het cultuurcentrum Hoge Woerd; onder meer gericht op archeologische presentatie, educatie en cultuurhistorie en ter dekking van een deel van de toekomstige kapitaalslasten. Daarnaast worden uit deze reserve archeologische opgravingen in Leidsche Rijn betaald. Voor 2016 is er 0,211 miljoen euro onttrokken aan de reserve in het kader van de afronding van de inrichting van het museum Castellum Hoge Woerd. Ook is er 0,020 miljoen euro onttrokken voor archeologische opgravingen in Leidsche Rijn.

Krachtwijken

De reserve Krachtwijken is ingesteld bij de bestuursrapportage 2008. Op basis van de beschikbare financiële middelen (van rijk, provincie, corporaties en gemeente) worden uit deze reserve projecten ontwikkeld en uitgevoerd gericht op duurzame verbeteringen in de Utrechtse Krachtwijken. Voor de uitvoering van de wijkactieprogramma's 2016 was een onttrekking aan de reserve Krachtwijken nodig van 2,772 miljoen euro. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de afronding van het programma.

Revolverend fonds woningrenovatie

Het fonds is in het leven geroepen voor het verstrekken van zachte leningen aan eigenaar/bewoners die deelnemen aan gemeentelijke renovatieprojecten. In 2016 is het saldo van 0,762 miljoen euro niet gewijzigd. Uitvoering regeling via het SVn (Stichting Volkshuisvesting Nederland).

Domplein 2013

Deze reserve is bestemd voor een garantstelling van een Nationaal Restauratiefonds lening aan de Stichting Domplein 2013, als ook ter dekking voor een subsidie aan de Stichting Domplein 2013.

Conform raadsbesluit nummer 62 is er 0,812 miljoen euro onttrokken aan deze reserve en 0,162 miljoen euro toegevoegd.

Grondexploitatie

De reserve is ten behoeve van het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De noodzakelijke omvang wordt jaarlijks bij het opstellen van het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) bijgesteld. Daarbij wordt de volgende norm gehanteerd: de omvang van de reserve minus de omvang van de claims op de reserve is minimaal gelijk aan niet begrote negatieve financiële risico's in de grondexploitatieprojecten. In 2016 is er een bedrag van 5,618 miljoen euro onttrokken uit de reserve in verband met de jaarlijkse afdracht aan de algemene middelen (3,486 miljoen euro), promotie en acquisitie (0,080 miljoen euro), ter dekking van het product gebiedsmanagement (0,752 miljoen euro) en de aanpassing van de disconteringsvoet van 4% naar 2% (1,3 miljoen euro).

Stedelijke Herontwikkeling

Op 17 juli 2014 heeft de gemeenteraad de Integrale Programmering Stedelijke Herontwikkeling vastgesteld en de reserve Stedelijke Herontwikkeling ingesteld. Deze reserve bevat de resterende ISV middelen, de resterende middelen DSM en de resterende BWS en BLS gelden. Jaarlijks vindt een actualisering van de programmering plaats bij het MPSO en stelt de gemeenteraad de herprogrammering vast. Voor de uitvoering van de projecten uit de programmering is in 2016 2,5 miljoen euro aan de reserve onttrokken.

Geluidswal

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2005 is een bedrag beschikbaar gesteld van 5,5 miljoen euro ter gedeeltelijke dekking van de uitgaven van de geluidswal Woerden (Verlenging geluidswal Veldhuizen). In 2013 is deze reserve voor algemene gemeentebrede middelen verlaagd met 2,5 miljoen euro. In 2016 hebben zich geen mutaties voorgedaan.

Taakstelling inkoop Leidsche Rijn

In 2013 zijn de benodigde middelen voor de aan Leidsche Rijn opgelegde taakstelling in een bestemmingsreserve gestort. In 2016 is conform de planning over deze reserve beschikt ten gunste van de algemene gemeentebrede middelen.

Taakstelling inkoop Stationsgebied

Met de Programmabegroting 2013 is de uitwerking van de gemeentebrede besparing op inkoop door de gemeenteraad vastgesteld. Voor het Stationsgebied gaat het om een te besparen bedrag van 4,075 miljoen euro voor vier jaar (van 2013 tot en met 2016). Bij de bestedings -en dekkingsvoorstellen Verantwoording 2012 is voor de dekking van deze taakstelling een bedrag van 4,075 miljoen euro gestort in de nieuw ingestelde reserve taakstelling inkoop Projectorganisatie Stationsgebied. In 2016 is de laatste tranche van 0,989 miljoen euro onttrokken.

VA Muziekpaleis

Bij de Voorjaarsnota 2015 heeft de gemeenteraad 0,5 miljoen euro bestemd voor het oplossen van de geluidsoverdracht voor de TivoliVredenburg. Dit bedrag is gestort in deze vaste activa reserve. In 2016 is deze vaste activa reserve overgeheveld naar het programma Vastgoed.

Programmareserve Duurzaamheid

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voor- stellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Energiemaatregelen Utrechtse Scholen	185	0	185	0	0	185
Utrechtse Energie	6.833	-870	5.963	0	639	5.324
Leningen Utrechtse Energie	5.550	0	5.550	0	0	5.550
Stichting Heerlijk Wonen (PUE)	80	0	80	0	0	80
Totaal	12.648	-870	11.778	0	639	11.139

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Energiemaatregelen Utrechtse Scholen

Bij de berekening van de verwachte voordelen als gevolg van energiematregelen aan Utrechtse scholen in het kader van Utrechtse Energie is uitgegaan van bepaalde parameters (bijvoorbeeld verwachte toename van energiekosten). Met de schoolbesturen zijn overeenkomsten gesloten waarin hun aandeel in de investering is vastgelegd op basis van de verwachte besparingen. Als nadien zal blijken dat de verwachte besparing onvoldoende zijn behaald als gevolg van afwijkingen in de contractueel vastgelegde parameters, dan zijn wij als gemeente gehouden de schoolbesturen daarvoor financieel te compenseren.

Utrechtse Energie

De reserve is bestemd voor de uitvoering van het Programma Utrechtse Energie. De uitvoering van het programma is vertraagd op gang gekomen waarbij de overschotten in eerdere jaren in de Reserve Utrechtse Energie zijn gestort. In verband met uitvoering van het energieprogramma in 2016 is aan de reserve 0,639 miljoen euro onttrokken.

Leningen Utrechtse Energie

Vanuit de beschikbaar gestelde budgetten voor Utrechtse Energie is een renteloze lening van vijftien jaar verstrekt. Ter dekking van het risico en voor de rentelasten is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Stichting Heerlijk Wonen (PUE)

De reserve Stichting Heerlijk Wonen (SHW) betreft een bestemmingsreserve voor het risico op de afgegeven lening aan SHW. Deze lening is ten behoeve van de aanloopkosten in de eerste jaren van SHW. De lening zal in vijf gelijke jaarlijkse termijnen (0,016 miljoen euro) worden afgelost, voor het eerst in 2017.

Programmareserve Bereikbaarheid

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
MIP Bereikbaarheid	35.211	-1.471	33.740	6.119	22.440	17.418
Onderhoud parkeervoorzieningen	1.422	0	1.422	0	128	1.294
Parkeerexplootatie	2.160	2.605	4.765	0	-15	4.780
Fietsparkeren	290	0	290	0	290	0
Totaal	39.083	1.134	40.217	6.119	22.844	23.493

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Meerjarige investeringen Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit

Deze reserve (reserve MIB) wordt ingezet voor de uitvoering van de meerjarige investeringsplannen uit het programma Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit. De stortingen in 2016 bestaan uit het overschot op het kasritme van auto (7,116 miljoen euro), een terugstorting van eerder uitgenomen bijdragen van 1,453 miljoen euro conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2011 (verevening Bereikbaarheid), de

terugstorting van 0,485 miljoen euro op basis van besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2012 voor Park & Ride West en Noordoost en een negatieve storting van 3,458 miljoen euro in verband met de bijdrage vanuit de MIB-reserve voor de Montessori school als onderdeel van het project Dafne Schippersbrug. Deze is verrekend met de vaste activa reserve. Daarnaast is vanuit de Parkeerexploitatie een bijdrage van 0,523 miljoen euro geleverd aan de reserve conform besluitvorming bij de Programmabegroting 2010. De onttrekkingen van 22,440 miljoen euro bestaan uit bijdragen voor doorlopende investeringen Bereikbaarheid, bijdragen op basis van afspraken binnen het gemeenschappelijke Verder pakket en verplichte onttrekkingen op basis van besluitvorming bij de Voorjaarsnota. Ten behoeve van de dekking van de doorlopende investeringen bij Bereikbaarheid is een bedrag van 16,606 miljoen euro onttrokken voor projecten verkeersveiligheid (4,216 miljoen euro), Duurzaam vervoer (3,079 miljoen euro), OV (2,941 miljoen euro), Fiets (6,061 miljoen euro) en Park & Ride (0,211 miljoen euro). Ten behoeve van de dekking van projecten die gefinancierd worden vanuit het gezamenlijke Verder pakket is in 2016 een bedrag van 4,595 miljoen euro onttrokken. Het gaat in 2016 om onttrekkingen voor de projecten Hoofd fietsroutes (0,980 miljoen euro), Tussen de Rails (0,272 miljoen euro) diverse doorfietsroutes (0,091 miljoen euro), Invoering leenfietsen (0,024 miljoen euro) en de Dafne Schippersbrug (3,228 miljoen euro). Op basis van besluitvorming bij voorjaarsnota's zijn de volgende verplichte bedragen uit de reserve onttrokken (totaalbedrag 1,238 miljoen euro):

- 0,7 miljoen euro in verband met de inzet van P&R Hooggelegen ten behoeve van de structurele gemeente brede problematiek (Voorjaarsnota 2103);
- 0,065 miljoen euro Verrekening van incidentele baten Utrechts Veiligheidslabel (Voorjaarsnota 2014);
- 0,420 miljoen euro structureel gedurende twintig jaar ten behoeve van de fietsparkeerexploitatie (Voorjaarsnota 2015);
- 0,053 miljoen euro structureel ten behoeve van de parkeerexploitatie in verband met het opheffen van parkeerplekken op de Mariaplaats (Voorjaarsnota 2015).

Onderhoud parkeervoorzieningen

Voor het uitvoeren van groot onderhoud aan parkeergarages, transferia en fietsparkeervoorzieningen wordt een reserve aangehouden. In 2016 heeft er een onttrekking plaatsgevonden van 0,128 miljoen euro. Het resterend saldo van 1,294 miljoen euro is bestemd voor planmatig regulier onderhoud van parkeervoorzieningen.

Parkeerexploitatie

De reserve parkeerexploitatie is ingesteld om schommelingen in de jaarlijkse parkeerbaten en- lasten te kunnen opvangen. In 2016 heeft er een onttrekking plaatsgevonden van 0,243 miljoen euro vanwege intensivering fiets parkeren. Ook heeft een onttrekking van 0,032 miljoen euro plaatsgevonden in verband met het project Actieplan P+R. De toevoeging van het saldo reserve Fiets parkeren aan de reserve Parkeerexploitatie is als een negatieve onttrekking van -0,290 miljoen euro verwerkt. Per saldo is dus -0,015 miljoen euro onttrokken aan deze reserve.

Fietsparkeren

De reserve is bestemd voor de uitvoering van projecten in het kader van de intensivering van het beleid rondom meerjarige projecten fiets parkeren. In 2016 is het saldo van de reserve van Fiets parkeren (0,290 miljoen euro) toegevoegd aan de reserve parkeerexploitatie. Daardoor kan deze reserve vervallen.

Programmareserve Openbare Ruimte en Groen

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Egalisatiefonds rioleringen	3.187	1.618	4.805	0	0	4.805
Ophaaldienst	7.872	-956	6.916	0	523	6.393
Wal- en kluismuren	15.276	311	15.587	2.500	8.000	10.087
Totaal	26.335	973	27.308	2.500	8.523	21.285

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Egalisatiefonds rioleringen

Doel van de reserve is het opvangen van al te grote schommelingen in de tarieven voor de rioolheffing. Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2015 is besloten het voordelige resultaat van 2015 op de rioolheffing toe te voegen aan het egalisatiefonds riolering. In 2016 heeft er verder geen onttrekking aan of storting in deze reserve plaatsgevonden.

Ophaaldienst

Doel van de reserve is het opvangen van al te grote schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing. Bij het vaststellen van de Verantwoording 2015 is besloten het nadelige resultaat van 2015 op de afvalstoffenheffing te onttrekken aan deze reserve. In 2016 heeft er een onttrekking plaatsgevonden om het tarief voor de heffing met niet meer dan de index te laten stijgen.

Wal – en kluismuren

Het meerjarige project Wal- en Kluismuren heeft onvermijdelijke vertragingen in de uitvoering gekend. Dit heeft tot gevolg gehad dat het jaarlijkse budget niet volledig besteed kon worden. Daarom is besloten deze reserve te vormen, zodat het project volledig uitgevoerd kan worden. In 2016 was er geen exploitatiebudget meer voor dit project. Daarom heeft er in 2016 een onttrekking van 8,0 miljoen euro plaatsgevonden. Bij de Tweede Bestuursrapportage in 2016 is geconstateerd dat de voor 2016 geplande werkzaamheden vertraagd waren. Dit heeft geleid tot een storting in de reserve van 2,5 miljoen euro. Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2015 is besloten het voordelige exploitatieresultaat van 2015 in deze reserve te storten.

Programmareserve Economie

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voor- stellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Reserve cofinanciering Pieken	1.253	-546	707	0	0	707
Reserve cofinanciering Science Park	45	0	45	0	0	45
Project Wijk in bedrijf Utrecht	175	0	175	0	0	175
Toeristische stadspromotie REO	58	0	58	0	-268	326
Reserve Lokaal Economisch Fonds (LEF)	1.000	-806	194	0	0	194
Totaal	2.531	-1.352	1.179	0	-268	1.447

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Reserve cofinanciering Pieken

Met de cofinanciering bij de (rijks)subsidieregeling Pieken in de Delta worden economische innovatieprojecten ondersteund die de innovatieve concurrentiekracht van Utrecht versterken. De reserve wordt vanaf 2015 tot en met 2018 aangewend voor de uitvoering van de Economische Agenda Utrecht. In 2016 zijn er geen uitgaven gedaan van de reserve. Vanuit de cofinanciering Rijksmiddelen is 0,449 miljoen euro aan uitgaven 2016 bekostigd.

Reserve cofinanciering Science Park

Via deze reserve cofinanciering wordt het Utrecht Valorisation Centrum (UVC) ondersteund. Voor 2016 is de reserve uitgegeven aan de subsidie Utrecht Science Park (0,045 miljoen euro).

Project Wijk in bedrijf Utrecht

Dit project rust op 3 pijlers, waaronder activiteiten die te scharen zijn en resulteren in een bevordering van de wijk economie en het kleinschalig ondernemerschap. De concrete pijlers zijn 1. Vakmanschap. 2. Vestigingsklimaat. 3. Verbinding. Het grootste deel van het budget gaat op in de basisvoorziening, wijk in bedrijf en het straatmanagement voor schoon, heel, veilig en attractief ondernemers – en vestigingsklimaat en bevorderen samenwerking tussen ondernemers. Reserve tevens aangehouden in verband met cofinanciering EFRO project WKO. Voor 2016 zijn er geen uitgaven uit deze reserve bekostigd.

Toeristische Stadspromotie REO

De reserve is gekoppeld aan de inkomsten toeristenbelasting. De helft van deze inkomsten worden via Economische Zaken ingezet ter bevordering van het Toerisme en verbetering van de toeristische infrastructuur in Utrecht. Voor de besteding van de gelden uit de reserve zal het advies van de Utrechtse hoteliers worden gevraagd. In 2016 zijn geen uitgaven gedaan vanuit de reserve.

Reserve Lokaal Economisch Fonds (LEF)

Met de gelden van het Lokaal Economisch Fonds worden subsidies verstrekt voor nieuwe werkgelegenheid, leerwerk- en stageplaatsen in Utrecht. Er is in totaal 8 miljoen euro beschikbaar tot en met 2018. Nog niet beschikte subsidies worden tijdelijk in de reserve gestort. Er zijn onttrekkingen zodra de beschikkingen in een jaar het jaarlijks budget overschrijden.

Programmareserve Werk en Inkomen

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b c = a + b		d	e f = c + d - e	
Werk en inkomen	6.453	-900	5.553	0	0	5.553
Risicofonds WMO	5.272	0	5.272	0	5.272	0
Revolverend fonds Werk en Inkomen	4.714	0	4.714	0	0	4.714
Totaal	16.440	-900	15.539	0	5.272	10.267

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Werk en Inkomen

Conform het Masterplan worden overschotten op het Inkomensdeel Wet werk en bijstand (Wwb) aangewend voor voeding van de reserve Werk en inkomen. Dit ter dekking van eventuele toekomstige tekorten op het Inkomensdeel en van de kosten van overplaatsbaren bij Werk en inkomen.

Risicofonds Wmo

Het risicofonds Wmo is ingesteld bij de Beleidsvisie Wmo, prestatieveld 6 (gemeenteraad 26 mei 2011). Overschotten op de budgetten voor individuele Wmo-verstrekingen werden aangewend om mogelijke toekomstige tekorten op dit onderdeel op te vangen. In 2015 is besloten om het saldo toe te voegen aan het fonds Decentralisaties Sociaal Domein onder het programma Maatschappelijke Ondersteuning. In 2016 is deze toevoeging gedaan.

Revolverend Fonds Werk en Inkomen

Bij de kadernota Participatie en Inkomen is besloten een revolverend fonds in te stellen. Het fonds zetten we in voor de (incidentele) kosten van trajecten die leiden tot een aantoonbare besparing op de uitkering. Dit kan bijvoorbeeld de samenwerking met een uitzendbureau of een sociaal ondernemer zijn. Uit het Revolverend Fonds worden één contract en twee Social Impact Bonds gefinancierd.

Programmareserve Onderwijs

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voor- stellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Stroyenborchdreef brand	18	0	18	0	0	18
Overschrijdingsvergoeding	46	0	46	0	0	46
Masterplan voortgezet onderwijs	3.312	884	4.196	0	59	4.138
Masterplan primair onderwijs	3.120	-302	2.818	0	992	1.826
Huisvestingsprogramma	3.192	-578	2.614	0	0	2.614
Piekopvang onderwijs Leidsche Rijn	1.373	0	1.373	0	71	1.302
Meerjaren Perspectief Onderwijs						
Huisvesting	10.136	0	10.136	0	0	10.136
Voorschool	927	0	927	0	0	927
Onderhoud en kapitaallasten BSO	928	310	1.238	0	0	1.238
Nieuwbouw Centrale Bibliotheek	9.305	0	9.305	0	3.855	5.450
Totaal	32.356	314	32.670	0	4.976	27.694

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Stroyenborchdreef brand

Bij de Voorjaarsnota 2017 worden voorgesteld het restant van 0,018 miljoen euro vrij te laten vallen.

Overschrijdingsvergoeding

De reserve van 0,046 miljoen euro wordt ingezet voor langlopende huisvestingsknelpunten conform de Voortgangsrapportages van de Masterplannen.

Masterplan Voortgezet Onderwijs

We hebben 4,138 miljoen euro gereserveerd voor de 1^e inrichting van de school VMBO Vleuterweide en voor de 1^e inrichting van diverse andere scholen van voortgezet onderwijs. Conform dit Masterplan hebben we in 2016 0,059 miljoen euro onttrokken voor 1e inrichting onderwijsleerpakket en meubilair.

Masterplan Primair Onderwijs

We hebben 1,826 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het Masterplan Primair Onderwijs. Conform dit Masterplan hebben we in 2016 0,104 miljoen euro onttrokken voor de vorming van een reserve vaste activa investering project vervangende nieuwbouw OBS Overvecht aan de Teun de Jagerdreef 5 en 0,075 miljoen euro voor de vorming van een reserve vaste activa investering project één gymnastieklokaal Auris College/Gymzaal Santa Cruzdreef. Verder hebben wij een bedrag onttrokken van 0,185 miljoen euro voor de tijdelijke huisvesting en een bedrag van 0,628 miljoen euro als oplossing voor de bezuinigingstaakstelling 2016 zoals bij de Voorjaarsnota 2013 besloten.

Huisvestingsprogramma's

We hebben 2,614 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van eerdere jaren.

Piekopvang onderwijs Leidsche Rijn

We hebben 1,302 miljoen euro gereserveerd voor de Piekopvang in Leidsche Rijn. In 2016 hebben wij hiervoor een bedrag van 0,071 miljoen euro onttrokken.

Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting

We hebben 10,136 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting.

Voorschool

We hebben 0,927 miljoen euro gereserveerd voor uitbreiding en aanpassing van voorschoollocaties en ouderlokalen, en voor vergoeding voor gebruik van schoollokalen door de Voorscholen.

Onderhoud en kapitaallasten BSO

We hebben 1,238 miljoen euro gereserveerd voor het onderhoud en de kapitaallasten van de gedane investeringen BSO.

Nieuwbouw Centrale Bibliotheek

De reserve is bestemd voor de eenmalige kosten voor het betrekken van een nieuwe locatie voor de centrale bibliotheek. De reserve wordt benut om de incidentele kosten te dekken. In 2016 is in totaal 3,855 miljoen euro onttrokken aan de reserve. Dit bedrag bestaat uit een onttrekking van 3,215 miljoen euro, om de reserve naar beneden bij te stellen conform het bijgestelde financiële kader uit het coalitieakkoord, en een onttrekking van 0,640 miljoen euro ter dekking van een subsidie aan de bibliotheek.

Programmareserve Maatschappelijke Ondersteuning

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Leefbaarheid en Sociale samenhang	59	-59	0	0	0	0
Plan van aanpak MO	4.469	0	4.469	0	40	4.429
Totaal	4.528	-59	4.469	0	40	4.429

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Leefbaarheid en Sociale samenhang

Vervalt. Geen saldo in heel 2016.

Plan van Aanpak MO

In het college van B en W van 1 april 2008 is een geactualiseerde meerjarenbegroting van het PvA MO vastgesteld. Om de ambities van het college van B en W te kunnen uitvoeren zijn overschotten voor 2009 toegevoegd aan de reserve Plan van Aanpak MO. Hiermee wordt voldaan aan de financieringsafspraken met het Rijk dat de geormerkte OGGz-middelen voor deze doeleinden ingezet worden conform Collegebesluit van 27-01-2006, kenmerk 06.025267. De reserve wordt de komende jaren binnen deze doelstellingen ingezet. In 2016 heeft een onttrekking plaatsgevonden voor de begrote inzet voor het programma voorzorg.

Programmareserve Volksgezondheid

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voor- stellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Integrale huisvesting 0-19 jeugdgezondheid	178	0	178	0	0	178
Totaal	178	0	178	0	0	178

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Integrale huisvesting 0-19 jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen (consultatiebureaus) en de jeugdgezondheidszorg 4-18 jarigen (VG) zijn ondergebracht in verschillende panden. Voor de integratie van de Jeugdgezondheidszorg 0-18 jarigen is het noodzakelijk dat beide partijen zoveel mogelijk in dezelfde panden komen te werken. De reserve is hiervoor bestemd. JGZ heeft de reserve nodig om incidentele huisvestingskosten te dekken. De volgende activiteiten zijn bekend en worden gefinancierd uit de reserve: De inrichting van de nog te realiseren nieuwe CJG locatie Overvecht.

Programmareserve Veiligheid

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Projecten cameratoezicht	173	0	173	0	0	173
Totaal	173	0	173	0	0	173

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Projecten cameratoezicht

De gereserveerde ruimte is bestemd voor het verplaatsen van camera's en kabels in het Stationsgebied. In verband met de werkzaamheden worden deze tijdelijk verplaatst, en op een termijn van drie tot vijf jaar weer teruggeplaatst.

Programmareserve Cultuur

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Fonds Stadsverfraaiing	89	0	89	0	0	89
Cultuurconvenant	1.500	0	1.500	0	1.000	500
Utrechtse Cultuurlening	200	0	200	0	0	200
Fonds Broedplaatsen	701	0	701	0	0	701
TivoliVredenburg	3.100	0	3.100	1.100	0	4.200
Totaal	5.589	0	5.589	1.100	1.000	5.689

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Fonds Stadsverfraaiing

Sinds 1948 hebben wij middelen gereserveerd voor stadsverfraaiing. Deze middelen zijn bedoeld om kunstwerken in de openbare ruimte te kunnen plaatsen. Projecten duren gemiddeld genomen langer dan een jaar en zijn vaak gekoppeld aan stedenbouwkundige ontwikkelingen. Om flexibel met die ontwikkelingen te kunnen meebewegen is deze reserve ingesteld. Eind 2016 bedraagt de reservering 0,089 miljoen euro.

Cultuurconvenant

Bij de Voorjaarsnota 2012 is besloten om de collegeambities te halveren waardoor het cultuurbudget met 1 miljoen euro is afgenomen vanaf 2015. Om deze daling in budget voor de jaren 2015, 2016 en 2017 te compenseren is in 2012 besloten om 2,5 miljoen euro te storten in de reserve Cultuurconvenant. In 2016 is in dit kader 1,00 miljoen euro onttrokken uit de reserve.

Utrechtse Cultuurlening

Conform het raadsbesluit van 15 mei 2015 (kenmerk 14.010565) hebben wij 0,200 miljoen euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van de Utrechtse Cultuurlening

Fonds Broedplaatsen

Wij hebben 0,701 miljoen euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van het borgstellingsfonds Creatieve Broedplaatsen dat onder beheer is geplaatst van de Triodos bank (raadsbesluit 14.002504).

TivoliVredenburg

Wij hebben 4,2 miljoen euro gereserveerd om verwachte financiële tekorten van TivoliVredenburg te kunnen dekken. Bij de Voorjaarsnota 2015 is besloten om een bedrag van 1,1 miljoen euro te storten om de geraamde tekorten van TivoliVredenburg in 2015 en 2016 te kunnen dekken.

Programmareserve Sport

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Grasmat Zoudenbalch	576	0	576	48	0	625
Buitensport Leidsche Rijn	340	0	340	0	339	1
Nota kapitaalgoederen Sport	3.023	654	3.677	0	0	3.677
Totaal	3.938	654	4.592	48	339	4.302

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Grasmat sportpark Zoudenbalch

Wij reserveren voor de vervanging van de top laag als gevolg van zeer intensief gebruik van de velden op het complex Zoudenbalch. Jaarlijks wordt hiervoor 0,48 miljoen euro in de reserve gestopt. Hier staat tegenover dat de huurprijs op commerciële basis is.

Buitensport Leidsche Rijn

De reserve is destijds gevormd voor aanloopverliezen in de exploitatie van de sportaccommodaties in Leidsche Rijn. De huidige aanloopverliezen kunnen uit de reguliere exploitatie gedekt worden. In 2016 onttrekken we 0,340 miljoen euro voor uitvoering van de Voorjaarsnota 2013. De reserve is hiermee nihil geworden en kan worden opgeheven.

Nota kapitaal goederen Sport

De reservering is bestemd voor groot onderhoud aan de sportaccommodaties en is conform de nota kapitaalgoederen 2011- 2014 gevormd.

Programmareserve Vastgoed

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voor- stellen 2015	Stand 1-1- 2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Vaste Activa	150	2.517	2.667	-2.517	0	150
Staatsliedenbuurt	48	0	48	0	0	48
Nota Kapitaalgoederen	471	0	471	0	0	471
Groot Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed	843	0	843	0	0	843
Vastgoedbeheer	6.275	-2.228	4.047	0	580	3.467
Geactiveerde investeringen vastgoed	19	0	19	0	0	19
Totaal	7.806	289	8.095	-2.517	580	4.998

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Vaste Activa

De reserve vaste activa wordt gebruikt voor het genereren van dekking voor de kapitaallasten voortkomend uit gemeentelijke bijdragen voor de investeringen. In 2016 is een bedrag van 2,5 miljoen euro onttrokken voor de volgende investeringsprojecten.

Staatsliedenbuurt

Deze reservering is bestemd voor de uitvoering van het Project Staatsliedenbuurt.

Nota Kapitaalgoederen

De reservering is bestemd ter dekking van de kosten van het achterstallig onderhoud van Welzijnsaccommodaties.

Groot Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed

Reservering is bestemd voor groot onderhoud Multifunctionele accommodatie, zoals in de nota kapitaalgoederen 2012-2015 is aangegeven.

Vastgoedbeheer

De reserve dient ter dekking van bedrijfsrisico's (bijvoorbeeld onverwachte tekorten op de exploitatie en de ontwikkeling van panden/percelen) en tevens als egalisatie van het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille. De exploitatie per perceel is over de levensduur sluitend, maar er blijven faseringsverschillen per jaar. Vooral bij nieuw gebouwde accommodaties is er in het begin een tekort doordat de jaarlijkse huurstijging pas na een aantal jaren groot genoeg is om de (gelijk blijvende) kapitaallasten te dekken. De benodigde omvang en verloop van de reserve worden in het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) vastgesteld. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstig op te leveren grote accommodaties die in de beginjaren een faseringstekort opleveren. In 2016 is een bedrag van 2,2 miljoen euro onttrokken aan deze reserve ter dekking van het nadelig resultaat in 2015 op programma Vastgoed. Daarnaast is een begroot bedrag van 0,58 miljoen euro onttrokken ter dekking van het verwacht nadelige resultaat.

Geactiveerde investeringen Vastgoed

De reserve Geactiveerde Investerings Vastgoed wordt gebruikt voor het genereren van dekking voor de kapitaallasten voortkomend uit gemeentelijke bijdragen voor de investeringen. De B&D voorstellen op het gebied van de vaste activa reserves lopen via deze reserves en worden doorgeboekt naar de vaste activa module.

Programmareserve Algemene Middelen en Onvoorzien

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12- 2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Budgetstructuur Leidsche Rijn	21.142	-2.126	19.016	0	0	19.016
MCV / Muziekpaleis	499	0	499	0	54	445
Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling	957	0	957	0	285	672
Toeristische stadspromotie BCS	268	0	268	0	268	0
Bijdrage Tour de France	589	-589	0	0	0	0
Decentralisatie Sociaal Domein	7.405	0	7.405	4.000	-2.572	13.977
MCV Frictiekosten 2009	392	-148	243	0	0	243
Totaal	31.250	-2.863	28.387	4.000	-1.967	34.352

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Budgetstructuur Leidsche Rijn

Het saldo van de reserve Budgetstructuur Leidsche Rijn is in 2016 gedaald met 2,125 miljoen euro. Deze reserve is ingesteld in 1997 en is bestemd voor het opvangen van frictiekosten bij de realisatie van voorzieningen in Leidsche Rijn. Dit betreft vooral de kosten van tijdelijke voorzieningen, eerste inrichting van scholen en het verevenen van tijdelijke tekorten op de stelpost Budgetstructuur Leidsche Rijn. In 2016 is conform bestedings- en dekkingsvoorstel, voor een bedrag van 0,851 miljoen euro aan kapitaallasten onttrokken ter dekking van de in 2015 opgeleverde voorzieningen. Daarnaast zijn eveneens conform dekkings- en bestedingsvoorstel, de incidentele tekorten uit 2016 voor een totaal bedrag van 1,274 miljoen euro verrekend met de reserve.

MCV / Muziekpaleis

De bestemmingsreserve Muziekcentrum Vredenburg / Muziekpaleis is in 2012 ingesteld ter dekking van het opheffen van Muziekcentrum Vredenburg en van knelpunten bij de realisatie van het Muziekpaleis. In 2016 is 0,054 miljoen euro met dit doel onttrokken aan de reserve. Er resteert eind 2016 nog een saldo van 0,445 miljoen euro.

Gezondheid ruimtelijke ontwikkelingen

De bestemmingsreserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkelingen is in 2012 ingesteld ten behoeve van intensivering op het terrein van gezondheid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Conform besluit bij de programmabegroting zijn de gemaakte kosten van advisering voor een bedrag van 0,285 miljoen euro ten laste van de reserve.

Toeristische stadspromotie BCS

Dit budget is ondergebracht bij programma Economie.

Bijdrage Tour de France

Deze reserve is vervallen. In heel 2016 is het saldo 0.

Decentralisatie Sociaal Domein

Deze reserve Decentralisaties sociaal domein is in 2014 ingesteld. Hij dient ter financiële dekking van de risico's voor de in- en uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bij de Voorjaarsnota 2016 zijn de risico's voor de Jeugdwet en de Wmo geïnventariseerd, geactualiseerd en geclusterd. Voor bepaling van de omvang is aangesloten bij de systematiek van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen. Op basis daarvan is de benodigde omvang vastgesteld op 18 miljoen euro; 13 miljoen euro ter afdekking van de berekende risico's en 5 miljoen euro voor innovatie.

Het saldo van de reserve is eind 2016 14 miljoen euro. In 2017 zal nog een storting van 4 miljoen euro plaatsvinden, zoals vastgelegd in het coalitie akkoord 2014-2018. Daarmee komt de omvang op het berekende bedrag van 18 miljoen euro.

MCV Frictiekosten 2009

De reserve MCV frictiekosten 2009 is bestemd voor de financiële dekking van de kosten als gevolg van een reorganisatie uit 2009. In 2016 heeft er geen onttrekking plaatsgevonden.

Programmareserve Algemene Ondersteuning

Omschrijving	Stand 31-12- 2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Europese subsidies	2.444	-248	2.196	0	0	2.196
ICT Investeringsprogramma	6.264	-1.548	4.716	-203	0	4.514
Totaal	8.708	-1.796	6.912	-203	0	6.709

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Europese subsidies

De uitvoering van de Europese subsidieprogramma's loopt over de jaargrenzen heen. Door het instellen van een reserve kunnen de schommelingen in uitgaven en inkomsten worden ondervangen. De verwerking van het dekkingsvoorstel 2015 à 0,248 miljoen euro betreft het cofinancieringsdeel van de gemeente Utrecht voor het Europese Subsidie-programma 'Kansen voor West'.

ICT Investeringsprogramma

In de Voorjaarsnota 2011 zijn er voor het meerjarige ICT Investeringsprogramma incidentele en structurele budgetten toegekend. Omdat de uitvoering van de projecten in het kader van dit programma niet altijd synchroon loopt met de jaarsnedes van de toegekende budgetten, is er een reserve ICT

Investerings ingesteld. Zo kunnen schommelingen in de uitgaven en inkomsten opgevangen worden. Op basis van het dekkingsvoorstel bij de Jaarstukken 2015 is 1,548 miljoen euro aan de reserve ICT Investeringsprogramma onttrokken wegens de overschrijding op de projectbudgetten. In voorgaande jaren zijn de overschotten op projectbudgetten in deze reserve gestort.

De onttrekking van 0,203 miljoen euro in 2016 heeft betrekking op de overboeking van dit bedrag naar de Vaste Activa Reserve in verband met de gereedmelding en activering van het project Digitale Handtekening uit het ICT Investeringsprogramma.

Reserves ten bate van vaste activa

Omschrijving	Stand 31-12-2015	B&D voorstellen 2015	Stand 1-1-2016	Toevoe- ging 2016	Onttrek- king 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c = a + b	d	e	f = c + d - e
Vaste Activa	260.953	0	260.953	14.101	9.916	265.138
Totaal	260.953	0	260.953	14.101	9.916	265.138

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Als een vast actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Instelling van een activareserve of toevoegingen daaraan vinden plaats op basis van een raadsbesluit bij de vaststelling of een wijziging van de begroting. Aan de reserve wordt vervolgens jaarlijks onttrokken om de bijbehorende afschrijvingslast te dekken. Kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. De rentevergoeding op deze reserve wordt ingezet om de rentelast te dekken.

Overzicht van structurele onttrekkingen en stortingen in de reserves

Bij de opstelling van dit overzicht is gekeken naar de Begrotingsmutaties van het jaar 2016. Voor zover de mutatie verder gaat dan de nu lopende meerjarenperiode is, per programma, de storting of onttrekking als structureel aangemerkt. Hierbij zijn de bestedings- en dekkingsvoorstellen van het jaar 2015 buiten beschouwing gelaten.

Bij de onttrekkingen aan reserves ten bate van vaste activa is beoordeeld of de onttrekking wordt aangewend ten behoeve van afschrijving op een actief. Dit leidt tot het volgende overzicht.

Omschrijving	Onttrekking 2016	Storting 2016
Stedelijk Ontwikkeling	2.159	0
Reserve ten bate van vaste activa	9.916	0
Totaal	12.075	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voorzieningen

Stand en verloop voorzieningen

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Stedelijke ontwikkeling	35.951	40.588	258	76.282
Bereikbaarheid	101	8	0	109
Openbare ruimte en Groen	5.233	136	3.768	1.602
Werk en Inkomen	1.491	250	341	1.400
Algemene Ondersteuning	4.847	0	1.473	3.374
Totaal risicovoorzieningen	47.623	40.983	5.839	82.766
Bewoners en Bestuur	4.071	190	456	3.805
Bereikbaarheid	167	0	10	157
Openbare ruimte en Groen	2.217	67	482	1.802
Volksgesondheid	742	0	463	280
Algemene Ondersteuning	278	0	46	232
Totaal Egalisatievoorzieningen	7.475	257	1.457	6.276
Duurzaamheid	162	1	0	163
Openbare ruimte en Groen	0	15.515	15.515	0
Totaal van derden ontvangen bestemmingsbedragen	162	15.516	15.515	163
Totaal voorzieningen	55.259	56.756	22.811	89.205

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Overzicht Voorzieningen Bruto

Omschrijving	Stand 31-12-2015	Stand 31-12-2016
Totaal staat voorzieningen (netto BBV)	55.259	89.205
Voorzieningen in mindering op activa:		
Onderhanden werk ten behoeve van grondexploitatie	92.885	49.854
Overige vorderingen, voorziening dubieuze debiteuren	37.980	42.357
Voorzieningen bruto	186.124	181.416

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Toelichting voorzieningen

Programmavoorziening Bewoners en Bestuur

Egalisatievoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Wethouderspensioenen	3.919	190	442	3.667
Wachtgelden oud - wethouders	152	0	13	139
Totaal	4.071	190	456	3.805

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Wethouderspensioenen

Conform de programmabegroting wordt er jaarlijks 0,190 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening voor Wethouderspensioenen om de voorziening op peil te houden. Berekening door de afdeling IB-HRM liet echter zien dat de voorziening te hoog was opgenomen. Wijzigingen in de rekenrente en franchise eind 2016 leidden tot een lagere contante waarde berekening, waardoor er 0,442 miljoen euro kon vrijvallen.

Wachtgelden oud-wethouders

De onttrekking van 0,013 miljoen euro aan de voorziening Wachtgelden oud-wethouders heeft betrekking op de wachtgelduitkering aan twee oud-wethouders in de eerste maanden van 2016.

Programmavoorziening Stedelijke Ontwikkeling

Risicovoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Negatieve grondexploitaties	9.121	275	258	9.138
Risicovoorziening	26.830	39.551	0	66.381
Garantstelling Stichting Damplein 2013	0	762	0	762
Totaal	35.951	40.588	258	76.282

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voorziening Negatieve Grondexploitaties

De voorziening negatieve grondexploitaties is bedoeld om te verwachten negatieve resultaten op grondexploitaties op te kunnen vangen. Ter dekking van het negatief resultaat op de grondexploitatie Centrumplan De Meern is er een bijdrage ter hoogte van 0,275 miljoen euro vanuit het programma bereikbaarheid toegevoegd aan de voorziening negatieve grondexploitatie. Om de risicovoorziening op het, voor het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling, benodigde niveau te brengen is een onttrekking aan de voorziening negatieve grondexploitaties gedaan van 1.503 miljoen euro. Ter afdekking van verliesgevend exploitaties op onderhanden werk is een mutatie van 1.245 miljoen euro gemaakt.

Risicovoorziening Stationsgebied

Eind 2016 bedroeg de stand van de risicovoorziening Stationsgebied 66,4 miljoen euro. Deze voorziening is ingesteld bij de start van de grondexploitatie Stationsgebied om het geprognosticeerd tekort op de

grondexploitatie Stationsgebied op te vangen. De gemeentelijke bijdragen voor de grondexploitatie worden in deze voorziening gestort. Voor een gedetailleerde toelichting op de ontwikkeling van dit saldo verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling 2017, dat gelijktijdig met deze verantwoording voorligt. In 2016 is een bedrag van 39,6 miljoen euro toegevoegd aan de risicovoorziening vanuit de voorziening onderhanden werk. Deze administratieve verwerking is conform de voorschriften BBV.

Voorziening garantstelling Stichting Dimplein 2013

Ten behoeve van de garantstelling op de NRF lening aan Stichting Dimplein 2013 is er een risicovoorziening gevormd van 0,762 miljoen euro.

Programmavoorziening Duurzaamheid

Voorziening van derden ontvangen bestemmingsbedragen

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Bodemsanering Griftpark	4	0	0	4
Bodemsanering	9	0	0	9
AMEV milieuprijs	57	1	0	58
Verkeerslawaaï stad	92	0	0	92
Totaal	162	1	0	163

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Bodemsanering Griftpark

De voorziening wordt gebruikt voor de nazorg Griftpark.

Bodemsanering

De voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten die zijn voorzien in de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma. In 2016 hebben geen mutaties in deze voorziening plaatsgevonden.

Amev Milieuprijs

In 1976 is door de gemeenteraad een schenking aanvaard van 0,045 miljoen euro. Aan de voorziening wordt jaarlijks rente toegerekend. In 2016 is rente toegevoegd aan de voorziening

Verkeerslawaaï stad

De kosten van de werkzaamheden Geluid worden gedekt uit deze voorziening . De voorziening dient te worden aangehouden daar definitieve vaststelling over de lopende jaren nog zal plaatsvinden en daarmee finale afrekening van de verstrekte bijdragen (terugbetalingsverplichting) in het kader van bovengenoemd (project)financieringsprogramma).

Programmavoorziening Bereikbaarheid

Risicovoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Voorziening btw combikaarten P+R	101	8	0	109
Totaal	101	8	0	109

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Egalisatievoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Onderhoud Grifthoek	167	0	10	157
Totaal	167	0	10	157

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Risicovoorziening

Voorziening btw combikaarten P+R

Betreft een voorziening voor het risico van een naheffingsaanslag 2015 in verband met 6% afgedragen btw voor de combikaarten bij de P+R's. In 2016 is 0,008 miljoen euro toegevoegd aan deze voorziening vanwege meer verkochte combikaarten bij de P+R's.

Egalisatievoorziening

Onderhoud Grifthoek

Betreft een éénmalige afkoop van het onderhoud voor een duur van 20 jaar door eigenaren van parkeerplaatsen in de Grifthoek garage, volledige betaling/storting in 2006 van 0,237 miljoen euro. De jaarlijkse onttrekking ten behoeve van onderhoud garage is 0,010 miljoen euro. In 2016 is 0,010 miljoen euro onttrokken van deze voorziening.

Programmavoorziening Openbare Ruimte en Groen

Risicovoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Voormalig personeel (FPU-wachtgeld)	4.063	50	2.861	1.252
Voorziening frictie contourenschets SW	803	0	553	250
Gederfde opbrengst doorb.huisv.kst.Leegstand	231	0	231	0
Risicovoorziening ICT	136	86	122	100
Totaal	5.233	136	3.768	1.602

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Egalisatievoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Voorziening Grondbank	1.907	0	482	1.425
Groot onderhoud begraafplaatsen	309	67	0	377
Totaal	2.217	67	482	1.802

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voorziening van derden ontvangen bestemmingsbedragen

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
GRP investeringen	0	15.515	15.515	0
Totaal	0	15.515	15.515	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Risicovoorziening**Voormalig personeel Stadsbedrijven**

Conform de huidige BBV-regelgeving is in 2010 een voorziening gevormd in verband met toegezegde en contractueel vastgelegde uitkeringen aan voormalig personeel betreffende:

- met vervroegd pensioen gaan;
- reorganisatie of disfunctioneren (wachtgeld, overplaatsbaar, non actief).

Er is sprake van een niet jaarlijks vergelijkbaar volume gedurende een tijdsperiode van vier jaar vanaf ultimo 2012. In 2016 is een bedrag van 1,484 miljoen euro vrijgevallen conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2016. Dit betrof het deel van de voorziening, dat diende als dekking van de WIA-uitkeringen eigen risicodragers. De onttrekking van 0,577 miljoen euro betreft in 2016 gerealiseerde uitgaven in verband met voormalig personeel. De rest van het bedrag betreft de jaarlijkse actualisatie van de voorziening.

Frictie Contourenschets Stadsbedrijven

Gezien de verwachte kosten samenhangend met de uitvoering van de Contourenschets Stap voor Stap Beter van voorheen Stadswerken is bij de vaststelling van de Verantwoording 2012 een voorziening gevormd. In 2016 is 0,381 miljoen euro onttrokken. De rest van het bedrag betreft de jaarlijkse actualisatie van de voorziening.

Leegstand huisvesting Stadsbedrijven

In verband met vertrek van een aantal organisatieonderdelen was leegstand ontstaan in de gebouwen van Stadswerken. Conform wet BBV is in 2013 een voorziening gevormd voor de duur van de verwachte leegstand. In 2016 is besloten de locatie van Stadsbedrijven aan de Koploperstraat op te heffen. Eind 2016 is de leegstand opgeheven door de komst van medewerkers van de locatie Koploperstraat naar de Tractieweg. De voorziening is daarom geheel vrijgevallen in 2016.

Risicovoorziening ICT Stadsbedrijven

In 2014 is een voorziening gevormd om de in 2014 ontstane ICT-problemen op te kunnen lossen. Ultimo 2016 zijn de nog lopende ICT-problemen geïnventariseerd. Op basis van deze inventarisatie is de voorziening geactualiseerd.

Egalisatievoorziening**Grondbank Stadsbedrijven**

Bij de instelling van de Grondbank is met het college van B en W afgesproken dat er een kostendekkende exploitatie gevoerd zal worden. Risico's worden binnen de exploitatie van de Grondbank opgevangen. Om hieraan te kunnen voldoen is een voorziening ingesteld.

Risico's zijn:

- Veranderende wetgeving (zwaardere milieueisen)
- Grond kan niet meer gebruikt worden op basis van de bodemkwaliteitskaart, maar moet eerst opgeslagen en gekeurd worden (wijziging gemeente beleid). Inname gaat op basis van info van de bodemkwaliteitskaart. De kwaliteit volgens de bodemkwaliteitskaart blijkt niet altijd overeen te stemmen met de werkelijkheid
- De verwerking kan mogelijk, tijdens het traject van ontgraven tot definitief toepassen, leiden tot risico's (meestal door verschillen in uitslagen van keuringen). Als gevolg hiervan dienen extra kosten te worden gemaakt
- Risico met betrekking tot afname grond.

De onttrekking uit de voorziening 2016 is deels te verklaren door een nadelig resultaat in 2016 door de ontmanteling van drie depots. De rest van het bedrag betreft de jaarlijkse actualisatie van de voorziening.

Groot onderhoud Begraafplaatsen Stadsbedrijven

Conform Collegebesluit 2013 en conform Wet BBV is een voorziening groot onderhoud begraafplaatsen ingesteld. In 2016 is het bedrag dat in de tariefopstelling 2016 is opgenomen is gestort in de voorziening.

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen

Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) investeringen Stadswerken

De storting in 2016 van 15,515 miljoen euro in de spaarvoorziening betreft voor het grootste deel dekking voor begrote vervangingsinvesteringen rioleringen 2016 en daarnaast een bedrag voor het versneld afschrijven van in 2013 geactiveerde vaste activa van riolering. Dit is bepaald in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan. De onttrekking van 15,515 miljoen euro is conform dit plan aangewend.

Programmavoorziening Werk en Inkomen

Risicovoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Entreegeld vordering coöperaties	25	0	0	25
Reorganisatie personele kosten W&I	241	0	241	0
Deelneming in UW Holding BV	91	0	0	91
Correctie BCF	884	0	100	784
Garantstelling lening renovatie Niels Bohrweg	250	250	0	500
Totaal	1.491	250	341	1.400

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Entreegeld vordering coöperatie Wigo4it

Op 7 september 2007 is de Coöperatie Wigo4it (uitgesloten aansprakelijkheid) opgericht. Volgens de statuten dienen de deelnemers een entreegeld te betalen van 0,025 miljoen euro. Bij uittreding wordt dit entreegeld verrekend met de uittredingsvergoeding als gevolg van het afwikkelen van verplichtingen van de coöperatie. Daarom wordt de vordering op nihil gewaardeerd.

Reorganisatie personele kosten WI

Voor de kosten van flankerend beleid voor overplaatsbare medewerkers is gemeentebreed een voorziening gevormd. Bij de vorming van die voorziening zijn de kosten voor Werk en Inkomen niet meegenomen. Met de voorziening 'reorganisatie personele kosten' sluit Werk en Inkomen aan bij het gemeentebrede beleid. In 2016 is er een bedrag van 0,241 miljoen euro ten laste van de voorziening gebracht. Hiermee is de voorziening volledig benut.

Deelneming in UW Holding BV D

De Gemeente Utrecht is 100% aandeelhouder in UW Holding BV. Bij een eventuele opheffing van de BV kan een uitkering volgen. Maar de kans erop wordt klein geacht. De deelneming wordt op nihil gewaardeerd.

Voorziening Correctie BTW Compensatiefonds (BCF)

In 2014 is een suppletie aangifte in het kader van de BCF ingediend ter hoogte van 3,535 miljoen euro. Over de jaren 2009 tot en met 2013 zijn op basis van voortschrijdend inzicht alsnog onderdelen van de uitgaven met betrekking tot re-integratie als compensabel aangemerkt. De Belastingdienst heeft in 2016 nog geen oordeel gegeven over deze aangifte. Daarom blijft de voorziening gehandhaafd.

Garantstelling lening renovatie Niels Bohrweg

De gemeenteraad heeft in mei 2015 ingestemd met een garantstelling voor een lening van 9,1 miljoen euro voor de renovatie en aanpassing van het pand van UW Holding aan de Niels Bohrweg. De lening is in twee tranches opgenomen, namelijk 4,6 miljoen euro per 1 februari 2016 en 4,5 miljoen euro per 1 september 2016. Eind 2016 is de renovatie en aanpassing voltooid binnen het geraamde budget van 9,1 miljoen euro. De voorziening is ter dekking van de risico's die de gemeente loopt en is in 2015 en 2016 gevormd (0,25 miljoen euro in beide jaren).

Programmavoorziening Volksgezondheid

Egalisatievoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Frictiekosten Personeel	742	0	463	280
Totaal	742	0	463	280

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Frictiekosten Personeel

De voorziening is het gevolg van ons besluit om de taken van het Jeugdadviessteam en het Opvoedbureau per 1 januari 2015 en de taken van Weerbaarheid per 1 september 2015 te beëindigen. In 2016 bedraagt de onttrekking 0,463 miljoen euro. Hiermee komt de stand van de voorziening op 0,279 miljoen euro hetgeen toereikend is voor de nog te verwachte lasten

Programmavoorziening Algemene ondersteuning

Risicovoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Voorziening frictiekosten	4.847	0	1.473	3.374
Totaal	4.847	0	1.473	3.374

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Egalisatievoorziening

Omschrijving	Stand 1-1-2016	Toevoeging 2016	Onttrekking 2016	Stand 31-12-2016
	a	b	c	d = a + b - c
Pensioenfonds Bijz. Kleuteronderwijs	99	0	45	54
Liquidatiefonds Interimdienst	1	0	0	1
Stichting Pensioenfonds Ozebi	0	0	1	-2
Liquidatiefonds VldM	28	0	0	28
Liquidatiefonds woonruimte zaken	150	0	0	150
Totaal	278	0	46	232

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Risicovoorziening

Friciekosten

De voorziening is bestemd voor de frictiekosten in het kader van de reorganisatie 2013. Deze voorziening is gevormd om de frictiekosten van sociaal flankerend beleid HRM die voortvloeien uit de transities op te vangen. Posten die ten laste van de voorziening gebracht worden zijn vooraf getoetst door een commissie. Voor de toets geldt een normatief kader. In 2016 is 1,473 miljoen euro ten laste van de voorziening gebracht. Hiermee komt de stand van de voorziening op 3,374 miljoen euro hetgeen toereikend is voor de nog te verwachten lasten.

Egalisatievoorziening

Liquidatiefondsen/pensioenfondsen

Onttrekkingen aan de liquidatiefondsen betreffen betalingen van pensioenen en wachtgeld aan de deelnemers van deze fondsen. Het restant is bestemd voor de verwachte, toekomstige betalingen aan deze deelnemers. In 2016 hebben alleen betalingen van 0,045 miljoen euro aan de deelnemers van het Pensioenfonds bijzonder Kleuteronderwijs en van 0,001 miljoen euro aan de deelnemers van de Stichting Pensioenfonds Ozebi plaatsgevonden.

Borgstellingen

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening		Netto geborgd bedrag	
			31-12-2015	31-12-2016	31-12-2015	31-12-2016
Totalen Bo-Ex	369.596	25	369.596	369.596	92.399	92.399
Totalen Portaal	467.548	25	457.802	446.906	114.451	111.727
Totalen Mitros	798.552	25	754.348	729.339	188.587	182.335
Totalen SSHU	270.379	25	269.057	263.373	67.264	65.843
Totalen Groenwest (voorheen GroenRandWonen)	77.232	25	77.218	68.200	19.305	17.050
Totalen woningbouwvereniging Utrecht	3.560	25	2.301	2.158	575	540
Totalen Lekstede (voorheen Bouwvereniging Volksbelang Vianen)	10.000	25	10.000	10.000	2.500	2.500
Totalen Vestia groep (voorheen SGBB)	31.289	25	30.967	30.943	7.742	7.736
Totalen Habion	22.992	25	21.446	21.297	5.362	5.324
Totalen Woonzorg	16.503	25	15.256	14.938	3.814	3.735
Provides (voorheen IJsselsteinse Woningbouwvereniging)	12.000	25	12.000	12.000	3.000	3.000
Subtotaal WSW	2.079.651		2.019.991	1.968.750	504.998	492.188
Totalen Stichting Den Bouwacker	1.405	100	115	35	115	35
Stichting Tijdelijk Wonen - Archimedeslaan 2e fase	1.300	100	144	0	144	0
NRF Revolving fund	3.151	100	1.804	1.778	1.804	1.778
NRF Particuliere woningverbetering	2.763	100	1.478	1.345	1.478	1.345
NRF Monumentenzorg	10.405	100	7.253	6.939	7.253	6.939
NRF Stichting Domplein	900	100	862	837	862	837
NRF Stichting Domplein	460	50	0	459	0	230
Stichting Tussenvoorziening	1.000	100	955	932	955	932
Subtotaal diversen REO / volkshuisvesting en monumenten	21.384		12.611	12.325	12.611	12.095

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaARBorgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening		Netto geborgd bedrag	
			31-12-2015	31-12-2016	31-12-2015	31-12-2016
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	381	100	191	183	191	183
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	318	100	159	152	159	152
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	104	100	52	50	52	50
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	816	100	424	408	424	408
UW Holding BV (UW-bedrijven)	2.500	100	2.167	2.000	2.167	2.000
UW Holding BV (UW-bedrijven)	9.100	100	0	9.100	0	9.100
Stichting YOUKÉ Sterke Jeugd (voorheen Trajectum Novum)	1.134	100	851	794	851	794
Stichting Axion Continu (voorheen Stichting Continu)	544	100	69	47	69	47
Stichting Vecht en IJssel (voorheen SHBU)	2.573	100	804	643	804	643
Kinderdagverblijf 'De Poppenzolder'	70	100	24	9	24	9
Stichting Vecht en IJssel voorheen SHBU)	113	100	6	0	6	0
Stichting Moviera (voorheen Vieja / Stichting Vrouwenopvang Utrecht)	817	100	201	160	201	160
Stichting Woon-Zorgcentra De Rijnhoven (waaronder Stichting De Zonnewijzer)	2.618	100	389	172	389	172
Stichting de Bibliotheek Utrecht (leningstorting in 2018)	1.750	100	0	0	0	0
Subtotaal (gezondheids)zorginstellingen	22.839		5.337	13.719	5.337	13.719
Stichting Tafeltennis Promotie	136	100	32	27	32	27
Tennisvereniging ULTC-Iduna	79	100	38	35	38	35
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	45	100	10	8	10	8
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	34	100	7	6	7	6
Tennisvereniging ULTC-Iduna	125	100	61	56	61	56
Stichting Financieel Beheer Kampong Hockey	272	100	38	30	38	30
Stichting Financieel Beheer Kampong Hockey	340	100	133	125	133	125
Sportvereniging Kampong Hockey	69	100	19	0	19	0
Sportvereniging Kampong Hockey	69	100	19	0	19	0
Stichting de Noordpunt	125	100	33	25	33	25
De Meern Voetbalvereniging	200	100	144	136	144	136
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	225	100	153	144	153	144
Korfbalvereniging HKC	28	100	7	0	7	0

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaARBorgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening		Netto geborgd bedrag	
			31-12-2015	31-12-2016	31-12-2015	31-12-2016
Stichting Kampong Hockey	125	100	8	1	8	1
MHC Fletiomare	200	100	134	124	134	124
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	100	100	70	66	70	66
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	100	100	60	47	60	47
Tennisvereniging ULTC-Iduna	180	50	50	40	25	20
Utrechtse Kano Club	38	100	31	30	31	30
MHC Fletiomare	175	100	144	138	144	138
SV Kampong (hoofdbestuur)	138	100	32	15	32	15
LTC Vleuten-De Meern	180	100	120	108	120	108
LTC Vleuten-De Meern	250	100	166	156	166	156
Stichting Kampong Voetbal	38	100	28	0	28	0
Utrechtse Rugby Club	250	50	218	210	109	105
Utrecht Disaster	100	50	71	60	36	30
Paardensportaccomodaties	125	100	92	0	92	0
De Meern Voetbalvereniging	100	100	86	81	86	81
Stichting Kampong Hockey	90	100	67	0	67	0
Tennisvereniging ULTC-Iduna	280	50	232	224	116	112
Stichting Kampong Cricket	25	100	20	0	20	0
Stichting Kampong Hockey	175	100	144	0	144	0
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	830	63	830	802	522	505
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	440	63	440	411	277	258
Stichting Spovo / Sporting '70	425	50	425	397	213	198
Stichting Wilhelminagroep (zie toelichting)	90	50	10	4	5	2
Stichting Huisvesting SV Kampong	750	100	0	750	0	750
Stichting Fletiomare Oost	125	50	0	125	0	63
KV Fiducia (leningstorting in 2017)	80	50	0	0	0	0
Zuilense Tennisclub (ZTC; leningstorting in 2017)	75	50	0	0	0	0
Subtotaal Sport	7.230		4.172	4.381	3.198	3.401
TOTAAL BORGSTELLINGEN	2.131.104		2.042.111	1.999.175	526.144	521.403

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening		Netto geborgd bedrag	
			31-12-2015	31-12-2016	31-12-2015	31-12-2016
WAARVAN:						
Indirecte borgstelling (achtervang WSW)			2.019.991	1.968.750	504.998	492.188
Directe borgstellingen			22.120	30.425	21.146	29.215

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Toelichting bij de staat van borgstellingen Jaarstukken 2016

- Bij de borgstellingen die lopen via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is een risicopercantage opgenomen van 25%. Dit percentage heeft betrekking op het potentiële achtervangrisico dat de gemeente maximaal loopt. Vanwege de rond het WSW geldende zekerheidsstructuur is de kans dat de gemeente daadwerkelijk op haar achtervang wordt aangesproken beperkt. Een dergelijke aanspraak zou overigens tijdelijk zijn en in de vorm van een renteloze lening aan het WSW. Om die reden is dit risico in het gemeentebrede risicomodel gewaardeerd op 5%.
- De gemeente vervult ook een achtervangfunctie bij de NHG-borgstellingen die tot 2011 door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) zijn afgegeven aan woningeigenaren in de gemeente Utrecht (vanaf dat jaar staat alleen het Rijk borg). Het WEW is slechts in staat informatie te verschaffen over de waarde van de oorspronkelijk gewaarborgde schulden, maar niet over de daarvan nog openstaande restschulden en ook niet over de door de betrokken woningeigenaren opgebouwde kapitaaldekking (dit verlaagt het risico op een mogelijke restschuld). Van de vele kredietverstrekkers ontvangt de gemeente fragmentarisch informatie. Deze borgstellingen zijn daarom niet meer in de staat opgenomen.
- Bij sommige borgstellingen wordt het risico gedeeld met andere partijen zoals de Stichting Waarborgfonds Sport. In dat geval staat de gemeente slechts naar rato borg. Dergelijke gevallen zijn in de staat zichtbaar indien het netto geborgde bedrag lager is dan de omvang van de betreffende lening.
- In de staat zijn alle waarden zoveel mogelijk bijgewerkt aan de had van informatie zoals uitgevraagd bij de betrokken partijen en zoals ontvangen van de betrokken geldgevers. Op grond hiervan kan in sommige gevallen de stand per eind 2015 afwijken van die zoals weergegeven in de jaarrekening 2015 en in de Begroting 2017.
- De direct geborgde leningen worden meestal lineair afgelost en soms annuïtair afgelost. Aflossingsvrije leningen worden niet geborgd.
- In 2016 zijn nieuwe leningen (mede)geborgd met betrekking tot Stichting Domplein, Stichting de Bibliotheek Utrecht, Stichting Huisvesting SV Kampong, Stichting Fletiomare Oost, KV Fiducia en Zuilense Tennisclub (ZTC).
- De lening met betrekking tot Stichting de Bibliotheek Utrecht zal pas in 2018 worden gestort.
- De leningen met betrekking tot KV Fiducia en Zuilense Tennisclub zullen in 2017 worden gestort.
- Eind 2015 is een borgstelling verleend aan Stichting Wilhelminagroep voor maximaal 90.000 euro. Dit is in de vorm van een kredietfaciliteit. Op deze faciliteit is in 2016 nog maar beperkt beroep gedaan. Dit betekent dat het leningbedrag van deze post, en dus ook het netto geborgde deel daarvan, de komende jaren kan oplopen.

Bijlage verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

Departement

Nummer

Specifieke
uitkering
Juridische
grondslag
Ontvanger

Indicatoren

OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: D1 / 01 € 1.433.964	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicatornummer: D1 / 02 € 65.981	
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016 - 2021 Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contact gemeenten	Besteding (jaar T)	Besteding aan contactschool (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			Aard controle R Indicatornummer: D1A / 01	Aard controle R Indicatornummer: D1A / 02	Aard controle R Indicatornummer: D1A / 03
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 11.448.524	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 4.298.142	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 1.967.849
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen
			Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 07
OCW	D10	(Volwassenen) Onderwijs 2015-2017 Participatiewet Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's
			Aard controle R Indicatornummer: D10 / 01 € 2.739.450	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 02 € 1.423.333	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 03 € 901.435
			Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)	
			Aard controle R Indicatornummer: D10 / 06 € 684.863	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 07	

Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i> € 1.386.048 Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>		
Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch) <i>Aard controle nvt</i> <i>Indicatornummer: D10 / 04</i> € 2.324.768	Ten minste 50% besteed aan roc's ja/nee (automatisch) <i>Aard controle nvt</i> <i>Indicatornummer: D10 / 05</i> ja	

Departementen

Nummer

Specifieke
uitkering
Juridische
grondslag
Ontvanger

Indicatoren

I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 03
			1 4500002308 (FES 4) Kopie beschikingsnummer	€ 15.425.773 Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	€ 11.062.336 Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 07	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 08	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 09
			1 4500002308 (FES 4) Kopie beschikingsnummer	€ 31.000.000 Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T)	€ 41.510.220 Cumulatief teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 11	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 12	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 13
			1 4500002308 (FES 4)	€ 1.939.825	
I&M	E12	Nieuwe Sleutel Projecten (NSP) Wet Ruimtelijke Ordening Besluit Ruimtelijke Ordening Gemeenten	Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: E12 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E12 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E12 / 03
			1.635.447,00	€ 109.360.167	Nee
I&M	E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee
			Afspraak	Realisatie	
			Aard controle R Indicatornummer: E26 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E26 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E26 / 03
			1	1	Ja

Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E11B / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E11B / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E11B / 06</i>
€ 134.456	€ 277.074	
Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E11B / 10</i>		
€ 614.728		
Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E11B / 14</i>		
Ja		
Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde projecten afpraak Alleen in te vullen na afloop project	Aantal gerealiseerde projecten realisatie Alleen in te vullen na afloop project
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E12 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E12 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E12 / 06</i>

Departementen:

Nummer

Specifieke
uitkering
Juridische
grondslag
Ontvanger

Indicatoren

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03
			1 817F4841	€ 89.068	
			2 80F52F11	€ 110.217	€ 249.263
			3 80F52F13	€ 1.100.872	€ 6.014.628
			4 80F925E8	€ 106.502	€ 220.145
			5 80F927C2	€ 304.461	€ 370.575
			6 80F52F0D	€ 207.777	€ 255.146
			7 81A28327	€ 2.753.459	€ 2.800.530
			8 80E5E233	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08
			1 817F4841	€ 89.068	€ 5.293
			2 80F52F11	€ 460.000	€ 665.706
			3 80F52F13	€ 3.920.000	€ 19.247.272
			4 80F925E8	€ 130.000	€ 254.485
			5 80F927C2	€ 1.500.000	€ 769.088
			6 80F52F0D	€ 937.211	€ 1.150.876
			7 81A28327	€ 2.753.459	€ 2.800.530
			8 80E5E233	€ 22.446	€ 0
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeen- tedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03
			€ 139.604.970	€ 4.535.537	€ 5.738.148
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09
			€ 1.296.853	€ 121.760	€ 13.351

Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 04</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 05</i>	
Toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 09</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 10</i>	
	Nee	
	Ja	
	Ja	
	Ja	
	Ja	
	Ja	
	Ja	
	Nee	
	Nee	
Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
€ 58.377	€ 286.842	€ 2.807
Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>
€ 241.540	€ 0	Ja

Departementen

Nummer

Specifieke
uitkering
Juridische
grondslag
Ontvanger

Indicatoren

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeen- tedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rnh) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rnh) (exclusief <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>
			€ 791.208	€ 365.244	€ 46.662
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	€ 0	€ 0	Ja
			Besteding (jaar T)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H1 / 01</i> € 917.598		

Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
€ 400.486	€ 254.444	€ 0

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Nog niet afgegeven!

Externe subsidieprogramma's

Bij het vorm en inhoud geven aan onze ambities werken wij samen met andere (overheids-) organisaties. Met de Economic Board Utrecht hebben we gewerkt aan een verder samenwerking richting Europa op de thema's Groen, Gezond en Slim. Ook met andere organisaties in de stad werken we samen aan Europese aanvragen, onder andere met organisaties als RIVM, Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht, Hogeschool voor Kunsten Utrecht, Utrecht Sustainability Institute. Binnen de aanvragen betrekken we belangrijke stakeholders in de stad om onze gezamenlijke ambities te versterken. Wij richten ons voor het realiseren van onze programma's actief tot andere overheden, de provincie, het Rijk of Europa. Op die manier halen wij, naast extra financiële middelen, ook kennis en ervaring naar de stad. Ook dragen de samenwerkingsnetwerken bij aan het profileren van Utrecht op (inter)nationaal niveau.

Europese Subsidieverwerving

De gemeente Utrecht wil optimaal gebruik maken van Europese subsidiemogelijkheden ter ondersteuning van de stedelijke prioritaire beleidsdoelstellingen. De Europese regelingen kennen veelal een eigen structuur en systematiek en vragen specifieke kennis en aandacht. Om subsidiemogelijkheden optimaal te benutten, is dus kennis van de verschillende Europese regelingen en de verbinding aan relevante Utrechtse projecten, noodzakelijk. Voor Europese subsidies is internationale samenwerking over het algemeen een voorwaarde. Het hebben van een goed internationaal netwerk is van groot belang om zelf de nodige partners te vinden, maar ook om door anderen voor deelname aan subsidieprojecten benaderd te worden. Om richting te geven aan de subsidieverwerving werken wij met prioriteitsdossiers. Deze komen tot stand door bestuurlijke keuzes, subsidiemogelijkheden en de gemeentelijke (uitvoerings)programma's met elkaar te verbinden. Vertaald naar de belangrijkste Europese mogelijkheden richten we ons op dit moment op de volgende onderwerpen:

- Jobs, growth and investment
- Climate action, environment, and resource efficiency
- Secure, clean and efficient energy
- Healthy Urban Living
- Green and integrated transport
- Inclusive, innovative and reflective cities
- Protecting freedom and security of citizens.

Intern is met het Gebiedsteam gekeken naar aanknopingspunten voor subsidies in de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Innovatieve oplossingen en investeringen in onze prioritaire ontwikkelgebieden kunnen soms als pilotproject onderdeel zijn van Europese subsidieaanvragen.

Europese subsidies

In de Europese begrotingsperiode 2014-2020 zet de Europese Commissie het geld nog sterker dan voorheen in ten behoeve van de Europese beleidsdoelstellingen slimme groei (kennis, innovatie en onderwijs), duurzame groei (zuiniger met hulpbronnen) en groei voor iedereen (arbeidsparticipatie, onderwijs en armoedebestrijding). De structuur van de subsidieprogramma's is gewijzigd. Er zijn minder subsidieprogramma's door bundeling van bestaande Europese subsidie- en/of onderzoeksprogramma's. Ook is gezocht naar vereenvoudiging in de verantwoording en harmonisatie van voorwaarden van de verschillende Europese subsidieregelingen. Om het Europese geld effectiever in te zetten ontwikkelt de Europese Commissie ook andere financieringsconcepten (financial engineering). We volgen deze ontwikkelingen nauwlettend om te zien welke voor mogelijkheden dit biedt. Samenwerking tussen partijen, bijvoorbeeld tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en/of maatschappelijke organisaties, is in de periode 2014-2020 nog belangrijker om succesvol te zijn met Europese subsidies. Dit sluit ook aan bij onze visie op de (regie) rol van de gemeente. We spelen hierop in door versterkt in te zetten op samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen, de Economic Board Utrecht, culturele instellingen en stakeholders in de stad.

Europees programma	Titel	Stand van Zaken	Subsidiebedrag voor Utrecht
Urban Innovative Action	Utrecht-Refugee Launch Pad (U-RLP)	Goedgekeurd	€ 2.800.000
Horizon2020-SCC03-2016	Naturvation	Goedgekeurd	€ 100.000
Horizon2020-CIRC-01-2016	PlastiCircle	Goedgekeurd	€556.500
AMIF	CITIES-GroW	Goedgekeurd	€ 20.000
Interreg Europe	School Chance	Goedgekeurd	€ 266.000
Horizon2020-SSC01-2016	InTrinCity	Afgewezen	€ 7.000.000
		(nieuwe aanvraag in ontwikkeling)	
Horizon2020-SCC02-2016	ACQUA	Afgewezen	€ 4.500.000
		(nieuwe aanvraag in ontwikkeling)	
EASI 2015	STIMULUS	Afgewezen	€ 805.000
InterregNWE VB	SOIL	Afgewezen	€ 860.000
Erasmusplus	YUPP	Afgewezen	€ 81.000
Interreg Europe	DDI	Afgewezen	€ 155.000
Interreg Europe	InnDest	Afgewezen	€ 165.000
Interreg Europe	BECE	Afgewezen	€ 72.500
H2020-Transport-MfG4.5	NICEMobility	Afgewezen	0 ¹⁾
H2020-Transport-MfG4.5	C-SUNNY	Afgewezen	0 ¹⁾
H2020-Transport-MfG4.5	IMPULSE	Afgewezen	0 ¹⁾
ESF Actieve Inclusie	Actieve inclusie arbeidsmarktregio Utrecht	In besluitvorming	€ 2.700.000

Dit betreft zogenaamde "two-stage" aanvragen waarbij in de eerste fase alleen een totaalbudget moet worden aangegeven zonder specificatie van budget per partner. Deze aanvragen zijn niet uitgenodigd om een uitgebreide aanvraag voor de tweede fase in te dienen.

Kansen voor West

Activiteiten 2016

In 2016 is het laatste project van het oude Kansen voor West programma (2007-2013) afgerond en zijn de eerste aanvragen binnen het nieuwe programma Kansen voor West II (2014-2020) ontvangen.

Kansen voor West I – Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2007-2013

Het laatste EFRO project uit de periode 2007-2013 rondde in 2016 af. Hiermee is dit programma ten einde gekomen. Voor de stad Utrecht was een budget begroot van 21,6 miljoen Euro, deels (13,1 miljoen euro) voor een stedelijk programma en deels (8,5 miljoen euro) in de vorm van een indicatief aandeel van het regionale programma. Met Kansen voor West I zijn projecten gesteund die bijdragen aan economische structuurversterking van de stad binnen de programmaprioriteiten 1 (kennis, innovatie en ondernemerschap) en drie (attractieve steden). Onderstaande tabel geeft de Utrechtse realisatie van het programma weer:

Kansen voor West Stad Utrecht (2007-2013)	EFRO	Begroot
21U.001 - Partners in Nieuw Ondernemerschap	66.668,80	
21U.002 - Proefinstallatie Nereda technologie rwzi Utrecht	985.973,85	
21U.003 - FEE-U, Fonds Energietransitie EFRO utrecht	1.250.000,00	
23U.001 - Revitalisatie Flora's Hof Lichte Gaard	800.000,00	
23U.002 - Aanpak Openbare Ruimte	242.674,56	
23U.003 - Zingende Toren	247.133,00	
23U.004 - Kunstfactor	398.000,00	
23U.005 - Emissie vrije Bierboot	194.900,00	
23U.006 - Trajectum Lumen	1.057.261,43	
23U.007 - De Wissel	330.000,00	
23U.008 - Wijkeconomie en Kleinschalig Ondernemerschap	1.826.062,00	
23U.009 - Designer Café	343.718,48	
23U.010 - Creatieve Industrie Jan Jongerius	1.249.616,00	
23U.011 - De Nieuwe Bouwloods	400.000,00	
23U.012 - Bedrijventerrein Overvecht	263.357,49	
23U.013 - Aanleg 1e fase Parkpergola - Leidsche Rijn Park	800.000,00	
23U.014 - Upgrading havenbekkens Lage Weide	1.719.518,69	
23U.015 - Beeldende kunsttentoonstelling 'Call of the Mall'	400.000,00	
23U.016 - Emmaus Overvecht	95.482,04	
24Z.001 - Technische Bijstand	400.000,00	
	13.070.366,34	13.093.000,00

Kansen voor West Stad Utrecht gelabeld (2007-2013)	EFRO	
21X.002 - Dutch Game Garden 2010-2015	1.564.735,73	
21X.003 - Life Science Incubator Utrecht	2.828.581,00	
21T.001 - Protospace Utrecht	238.590,90	
21T.002 - Mijn Bedrijf 2.0 (zie memo 22 december 2010)	374.775,32	
21T.003 - Utrecht Science Park	419.669,00	
21T.005 - Business Case Utrecht Sustainability Institute (USI)	496.726,00	
21T.006 - Utrecht Innoveert: The Next Step	1.643.662,00	
22X.001 - Versterken cultureel toeristische waarde landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen	600.900,44	
	8.167.640,39	8.505.000,00
Stad Utrecht, EFRO 2007-2013	21.238.006,73	21.598.000,00

Op basis van bovenstaande tabel lijkt er sprake van een onderbesteding van 359.993,27. Bij het programmeren van de middelen is echter zo'n 10% meer EFRO toegekend dan was begroot. In enkele gevallen bleken bij de eindrapportages van projecten kosten niet subsidiabel te zijn of bleken projecten niet in staat de toegekende middelen volledig te benutten. Dit leidde in een aantal gevallen tot een lagere subsidievaststelling. De Managementautoriteit bereidt namens de G4P4 de eindafrekening met de Europese Commissie voor. Er wordt afgerekend op programmaniveau. Over- en onderbesteding van de verschillende partners kunnen daarbij tegen elkaar worden weggestreept. Voor de gemeente Utrecht betekent dit dat de overgebleven budgetruimte wordt weggestreept tegen een overcommitting op projecten ten laste van het budget van de provincie Utrecht. Netto blijft er op het totale budget van zowel gemeente als provincie Utrecht zo'n 0,149 miljoen euro over. Dit is 0,69% van het totale EFRO budget. Niet bestede middelen vervallen terug aan de Europese Commissie. De totale puzzel voor het gehele Kansen voor West 1 programma wordt begin 2017 door de Managementautoriteit voorgelegd.

Kansen voor West II - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2014-2020

De opzet van Kansen voor West II is grotendeels gelijk aan het eerdere Kansen voor West programma, al is een lager subsidiebudget beschikbaar en zijn de programmaprioriteiten gewijzigd. Ook nieuw is dat de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht via een stedelijk programmadeel invulling kunnen geven aan geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling. Het biedt de G-4 steden een mogelijkheid om middelen uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) te combineren met geld uit het EFRO. Daarmee is voorzien in een integrale aanpak voor stedelijke uitdagingen. Iedere stad geeft zelf invulling aan dit stedelijk programmadeel. Voor Utrecht is het Stedelijk Uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht' leidend. Voor de gemeente Utrecht is voor de periode 2014-2020 een bedrag van 6,4 miljoen euro uit het EFRO beschikbaar en 1,6 miljoen euro uit het ESF. De middelen worden ingezet voor projecten gericht op versterken van het vestigingsklimaat en aanwezig arbeidspotentieel in een afgebakend programmagebied. Inzet geschiedt op basis van het Stedelijk Uitvoeringsplan Kansen voor Utrecht. Binnen het stedelijk programma is 1.188.005,- euro beschikbaar aan het project 'Leerwerkplaatsen Zorg-Welzijn', een samenwerkingsproject van ROC Midden-Nederland en Mbo Utrecht. Het project past binnen de programmaprioriteit Arbeidspotentieel van het Stedelijk Uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht'. Hiermee is 18% van het stedelijk EFRO budget gecommitteerd. Een tweede grote subsidieaanvraag van ruim 1,2 miljoen euro is ingediend binnen de pijler Vestigingsklimaat, maar deze bevindt zich nog in de beoordelingsprocedure. Naast EFRO middelen, zijn er voor de stad ook ESF middelen beschikbaar die aanvullend op de EFRO middelen kunnen worden ingezet. In 2016 hebben we via een kaderaanvraag een bedrag van € 795.000,- aangevraagd bij het Agentschap SZW. Naast dit stedelijke programma, zijn ook EFRO-middelen beschikbaar voor projecten gericht op innovatie en koolstofarme economie. Vooral (samenwerkingsverbanden van) bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen kunnen hier aanspraak op maken. De voor deze prioriteiten beschikbare middelen worden ingezet in aansluiting op de regionale economische agenda van de Economic Board Utrecht. Stad en provincie beslissen samen over inzet van deze middelen indien het om Utrechtse projecten gaat. In 2016 zijn vier aanvragen ingediend ten laste van dit budget. Eén aanvraag, Smart Solar Charging van Utrecht Sustainability Institute, heeft de volledige besluitvormingsprocedure doorlopen en is beschikbaar. Van de overige aanvragen is er één teruggetrokken, één afgewezen en één aanvraag is nog in behandeling. Met diverse initiatieven worden verkennende gesprekken gevoerd, veelal in nauwe samenwerking met collega's van de Provincie Utrecht en de Economic Board Utrecht.

Investeringsstaten

Investeringsstaat Stedelijke Ontwikkeling

Onderdeel Stationsgebied

Projectinformatie	Begrotingsinformatie		Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Geautori-seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investerings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali-seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali-seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali-seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project

Vervangingsinvesteringen:
n.v.t.

Uitbreidingsinvesteringen

Bouw parkeergarage Jaarbeursplein	49.150		49.150		2.282	16.879	19.161	29.989	2018	Het project is in uitvoering
Restant krediet Stads Kantoor, onderdeel Stationsgebied	500		500	2016	0	186	186	314	2017	Betreft nazorg Stads Kantoor
Totaal uitbreidingsinvesteringen	49.650	0	49.650		2.282	17.065	19.347	30.303		

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Investeringsstaat Bereikbaarheid

Projectinformatie				Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie				Toelichting	
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autori- satie	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project

Vervangingsinvesteringen

Groot onderhoud P+R Westraven/ Kruisstraat	Parkeren	Verv.	Econ. Nut	2014	1.647	0	1647	2014	1.268	379	1.647	0	2016	Groot onderhoud Westraven is eind 2016 gerealiseerd. Afsluiten bij jaarrekening 2016
Subtotaal vervangingsinvesteringen					1.647	0	1.647		1.268	379	1.647	0		

Uitbreidingsinvesteringen

Hoofd fietsroutes, inclusief filevrij aanvullend	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2011/2014	24.446		24.446	2010	19.951	3.205	23.156	1.290	2017	
Doorfietsroute (Amendement A 83)	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2014	1.000		1.000	2014	308	313	621	379	2017	
Fietsverbinding Uithof-Nieuwegein (tussen de rails)	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2010	5.000		5.000	2010	4.437	273	4.710	290	2015	Financiële afwikkeling in 2016. Afsluiten bij verantwoording 2016
Herenroute Fietsroute	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2012	2.250		2.250	2012	2.006	157	2.163	87	2017	
Dafne Schippersbrug	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2013	23.271		23.271	2005	11.797	5.571	17.368	5.903	2017	

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autori- satie	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project
Rabo Fietsbrug POS	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2014	6.500		6.500	2014	5.500	0	5.500	1.000	2023
Amendement 30 Fietspad Langs het Spoor	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2014	1.650		1.650	2014	650	1.000	1.650	0	2016 Afsluiten bij verantwoording 2016
Invoering leenfietsen	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2012/2014	4.111		4.111	2012	355	24	379	3.732	2017
Fietsparkeren binnenstad	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2010/2014	8.097		8.097	2010	2.612	1.086	3.698	4.399	2023
Tijdelijke fietsenstalling Smakkelaarsveld	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2013	4.300		4.300	2013	1.301	803	2.104	2.196	2016 Afsluiten bij verantwoording 2016
Fietsparkeren business case OVT	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2013	16.183		16.183	2013	13.883	2.138	17.016	-833	2016 Afsluiten bij verantwoording 2016
Fietsparkeren business case OVT pilot	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2013	1.200		1.200	2013	944	271	1.215	-15	2016 Afsluiten bij verantwoording 2016
Fietsparkeren business case OVT na pilot	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2016	0	3.500	3.500	2016	0	23	23	3.477	2019
Fietsparkeren Utrecht Centrum (Kruisvaartstalling en FRIS)	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	820		820	2015	0	327	327	493	2017
Verbeteren as van Berlage fietspaden op Egmondkade en van Hoornekade	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	3.833		3.833	2015	893	1.286	2.179	1.654	2017
Projecten Stationsgebied en Leidsche Rijn	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	7.000		7.000	2014	6.993	0	6.993	7	2016 Afsluiten bij verantwoording 2016
Brommers naar de rijbaan	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	400	75	475	2015	54	373	427	48	2016 Afsluiten bij verantwoording 2016
Doorfietsroute Oosterspoorbaan	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.500		1.500	2015	363	867	1.230	270	2017

Projectinformatie			Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie	Geautori-seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
Doorfietsroute Vechtroute fase 1 en 2	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.000		1.000	2015	88	140	228	772	2017	
Doorfietsroute om de Oost/Tolsteegsingel-Maliesingel	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.500		1.500	2015		1.276	1.276	224	2020	
Doorfietsroute om de Oost/ resterend deel	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	150		150	2015	0	254	254	-104	2020	Voorbereiding van dit project loopt voor op de planning. Aanvullende autorisatie is geregeld in de PB 2017
Doorfietsroute langs spoor amsterdam	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2016	150		150	2016	0	11	11	139	2020	
Hoofdfietsroute Elektronweg-Reactorweg	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.				0	2016		0	0	0	2020	
Doorfietsroute om de binnenstad Noord	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	50		50	2015		32	32	18	2017	
Doorfietsroute Overvecht-Uithof	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	628		628	2015		270	270	358	2017	
Doorfietsroute langs Vleutensebaan en ARK (BNT)	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.				0			0	0	0		
Kwaliteit Fietsroutes Station	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2014	2.500		2.500	2014	1.455	507	1.962	538	2017	
Fietsimpuls	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	262		262	2015	0	157	157	105	2017	
E-bike	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	175		175	2015	0	105	105	70	2017	
Fiets- voetgangervoorzieningen Nachtegaalstaat- Reigerstraat	Fiets	Uitbr. A	Maatsch.	2015	150		150	2016		23	23	127	2020	

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autori- satie	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
Fiets- voetgangervoorzieningen Biltstraat-Voorstraat	Fiets	Uitbr. A Maatsch.							0	0	0			
Actieplan voetgangers	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2015		1.000		1.000	2015		194	194	806	2020	
Verplichte bijdrage projectmanagement Beter Benutten Vervolg	Fiets	Uitbr. A Maatsch.	2015		600		600	2015	68	150	218	382	2018	
Subtotaal Fiets	Fiets				119.726	3.575	123.301		73.658	20.836	95.489	27.812		
HOV LR (Z50, N40+N50)	OV	Uitbr. A Maatsch.	2002 / 2011		15.063		15.063	2002	4.431	2.674	7.105	7.958	2017	
HOV bestaande stad Dichterswijk Z90	OV	Uitbr. A Maatsch.	2005		14.009	-4.722	9.287	2005	1.704	3.197	4.901	4.386	2020	Project wordt geactiveerd obv besluitvorming bij VJN 2016
HOV bestaande stad Transwijk Z80	OV	Uitbr. A Maatsch.	2011 / 2014		2.900	8.222	11.122	2011	4.753	1.797	6.550	4.572	2019	
Randstadspoor	OV	Uitbr. A Maatsch.	2002		11.356		11.356	2003	8.620	559	9.179	2.177	2017	
OV Overvecht, inclusief Jacobsstraat	OV	Uitbr. A Maatsch.	2011		3.000		3.000	2010	2.763	435	3.198	-198	2017	
De Uithoflijn tram (onderbouw, randvoorw. projecten, Cranenborgh)	OV	Uitbr. A Maatsch.	2006 / 2014		139.061		139.061	2006	115.065	3.678	118.743	20.318	2018	
Dichtersbaan (Busbaan Kruisvaart)	OV	Uitbr. A Maatsch.	2013		18.000		18.000	2013	8.447	1.031	9.478	8.522	2017	
Westtangent, inclusief Tangentlijn 10	OV	Uitbr. A Maatsch.	2010 / 2013		18.000	-4.388	13.612		8.111	184	8.295	5.317	2017	
Studiekosten OV MIRT	OV	Uitbr. A Maatsch.	2015		85		85	2015	20	7	27	58	2016	

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie	Geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen 1e Berap 2016	Actuele stand investerings-krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gerealiseerde uitgaven in 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings-krediet	Verwacht jaar van oplevering project
Verkennen en benutten OV alternatieven USP en UC	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	700		700	2015	45	836	881	-181	2018 Kasritme loopt iets voor, aanvullende autorisatie geregeld in PB 2017
Directe fietsverb. tussen Station LRC en Industrierrein Lage Weide	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	350		350	2015	9	0	9	341	2020
Fietsparkeervoorvzn station Overvecht aan de kant van Tuindorp	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	100		100	2015	0	10	10	90	2020
Fiets- (sternet) en voetgangersvoorz en K&R strook (OV knooppunt) station Zuilen	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	500		500	2015	0	0	0	500	2020
Fiets- (sternet) en voetgangersvoorzieningen (OV knooppunt) station Lunetten	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	500		500	2015	0	0	0	500	2020
Verbeteren fietsenstalling bij station Terwijde	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	100		100	2015	0	24	24	76	2020
Verbeteren BBH fiets en voetg.station Vleuten o.a. (fietspad Vleuterweide-station Vleuten)	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	800		800	2015	0	0	0	800	2020
Voorzieningen station Overvecht	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	830		830	2015	0	0	0	830	2020
Integrale aanpak Vondellaan	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2014	800		800	2014	0	0	0	800	2020
Bereikbaarheid station via Oosterkade en Westerkade	OV	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.000		1.000	2015	15	-134	-119	1.119	2020

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autori- satie	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project

(25%)

Toegang trap/lift station Leidsche Rijn vanuit het busstation	OV	Uitbr. A Maatsch.	2015	870			870	2015	0	0	0	870	2020
handhaving taxikeurmerk	OV	Uitbr. A Maatsch.	2015	250			250	2015	23	54	77	173	2019
investeringen taxistandplaatsen	OV	Uitbr. A Maatsch.	2015	100			100	2015	2	0	2	98	2017
OV inframeetregelen nav Vervoersplan	OV	Uitbr. A Maatsch.	2016	0	200	200			0	171	171	29	2017
Toegankelijke bushaltes	OV	Uitbr. A Maatsch.	2016	0	500	500			0	11	11	489	2017
Subtotaal Openbaar vervoer	OV				228.374	-188	228.186	42.259	154.008	14.534	168.542	59.644	
Bereikbaarheid Stationsgebied	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2006	20.020			20.020	2006	6.041		6.041	13.979	2017
Inpassing Nouw Leidsche Rijn Centrum	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2013	7.426			7.426	2014	772	4.198	4.970	2.456	2018
Risico Nadeelcompensatie en planschade	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2008	500			500	2008	137	18	155	345	2020
Invoering Parkeer Reizigers Informatiesysteem	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2013 /2014	1.840	-400	1.440	1.440	2013	767	360	1.127	313	2016
Wegnummer- en informatiesysteem	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2011	1.500			1.500	2011	24	45	69	1.431	2017
Groene golf Cartesiusweg	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2016			150	150	2016	0	5	5	145	2017
Knijpmaatregelen Monicabrug	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2012	7.480			7.480	2013	7.480	0	7.480	0	2016
Integrale aanpak NRU	Auto	Uitbr. A Maatsch.	2012	5.100	10.000	15.100	15.100	2012	3.902	1.589	5.491	9.609	2020

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie	Geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen 1e Berap 2016	Actuele stand investerings-krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gerealiseerde uitgaven in 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investerings-krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
Westelijke Stadboulevard (MUW)	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2016	1.200		1.200	2015		808	808	392	2019	Project wordt geactiveerd obv besluitvorming bij VJN 2016
Herinrichting 't Goylaan	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2015	6.129		6.129	2015	717	3.409	4.126	2.003	2016	Financiële afronding in 2017
Binnenstedelijke verbindingsweg Socrateslaan Beneluxlaan Oost	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2016	150		150	2015		5	5	145	2020	
Planstudie ring Utrecht 2015 en 2016 (voorlopige raming)	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2015	678		678	2015	355	252	607	71	2017	
Maatregelen alternatief knip Maarssenseweg	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.200		1.200	2015	13	106	119	1.081	2017	
Oversteekbaarheid Eykmanlaan	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2016	150		150	2016		108	108	42	2017	
Slimme kruisingen	Auto	Uitbr. A	Maatsch.	2015	600		600	2015		360	360	240	2017	
Subtotaal Auto	Auto				53.973	9.750	63.723		20.208	11.263	31.471	32.252		
P&R De Erven	P&R	Uitbr. A	Maatsch.	2013	211		211	2012	0	211	211	0	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Vorbereiding P&R Leidsche Rijn Centrum	P&R	Uitbr. A	Maatsch.	2011	450		450	2011	234	0	234	216	2017	Bijdrage aan BNT in 2017. Autorisatie vindt daar plaats
Subtotaal Park & Ride	P&R				661	0	661		234	211	445	216		
Slimme Routes Slimme	Duurz	Uitbr. A	Maatsch.	2013	400	200	600	2013	179	406	585	15	2016	Afsluiten bij

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie	Geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen 1e Berap 2016	Actuele stand investeringskrediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gerealiseerde uitgaven in 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investeringskrediet	Verwacht jaar van oplevering project	
Regelingen (dosereren aan de randen van de stad)	verv												jaarrekening 2016	
Actieplan goederenvervoer	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2011	4.253		4.253	2011	2.176	342	2.518	1.735	2018	
Stadsdistributie Stop & Drop	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2015	663		663	2015	44	86	130	533	2017	
Laad- en losplaatsgebruik	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2015	68		68	2015		30	30	38	2017	
Logistiek Ontkoppelpunt	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2015	620		620	2015		75	75	545	2017	
Truckspotting	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2015	273		273	2015		113	113	160	2017	
Actieplan schoon vervoer t/m 2015	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2011 / 2014	6.493	1.888	8.381	2011	8.380	0	8.380	1	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Elektrisch Vervoer (ASV) vanaf 2015	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2016		4.757	4.757	2016	1.855	1.851	3.706	1.051	2020	
Schone bussen (ASV) vanaf 2015	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2016	2.000		2.000	2016	0	2.038	2.038	-38	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Milieuzones en subsidies (ASV) vanaf 2015	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2013	9.365	-5.672	3.693	2016	1.675	739	2.414	1.279	2020	
Stimuleren deelgebruik auto's (ASV)	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2015	2.000	-1.193	807	2013	205	100	305	502	2020	
Stimuleren Schoon Vrachtwagenverkeer Euro 6	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2013	302	-245	57	2016					2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Milieuzonering vracht (Milieuzonering en stedelijk gebied)	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2007/ 2014	1.590		1.590	2013	1.433	0	1.433	157	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Actieplan De gebruiker centraal (voorheen	Duurz verv	Uitbr. A Maatsch.		2010	6.120		6.120	2010	4.030	2.058	6.088	32	2017	

Projectinformatie		Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	-----Sub- catego- rie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autori- satie	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project
Mobiliteitsmanagement, Communicatie en gedragscampagne)													
De Gebruiker Centraal Vervolg 2016- 2017	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2016		2.001	2.001	2016	0	357	357	1.644	2017
Scholen aanpak	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2016		346	346	2016		0	0	346	2017
Spitsmijdende bedrijven	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2016		282	282	2016		0	0	282	2017
Publiekstrekken en evenementen	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2015	150		150	2016	0	90	90	60	2017
Pak het moment	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2015	70	27	97	2016	0	42	42	55	2017
Ontwikkeling reisadvies (DGC)	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2015	166		166	2016	0	100	100	66	2017
banden op spanning P&R locaties	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2012	100		100	2012	69	15	84	16	2016 Afsluiten bij jaarrekening 2016
Luchtmaatregelen groene buffer	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2012	542		542	2012	185	416	601	-59	2016 Afsluiten bij jaarrekening 2016
Meetnet Luchtkwaliteit	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2013 / 2014	1.050		1.050	2010	506	81	587	463	2018
Afstemming RWS (schermen) en BRU (bussen)	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2014	250	-250	0	2016				0	2016 Afsluiten bij jaarrekening 2016
Eigen wagenpark (ASV) vanaf 2016	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2010	1.178	-678	500	2016	0	19	19	481	2020
Vervangen dieselaggregaten door aansluitpunten (ASV)	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2016	750		750	2016		738	738	12	2017
Gevoelige bestemmingen scholen	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2016	1.952		1.952	2016		0	0	1.952	2016 Afsluiten bij jaarrekening 2016

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie	Geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen 1e Berap 2016	Actuele stand investeringskrediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gerealiseerde uitgaven in 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investeringskrediet	Verwacht jaar van oplevering project
Monitoring en onderzoekskosten	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2012	8.750		8.750	2012	6.009	469	6.478	2.272	2020
Programmamakosten en organisatiekosten NSL	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2014	1.293		1.293	2013	1.083	39	1.122	171	2016
Proof of concept	Duurz verv	Uitbr. A	Maatsch.	2015	2.248		2.248	2015		548	548	1.700	2017
Subtotaal Duurzaam vervoer	Duurz verv				52.646	1.463	54.109		27.829	10.752	38.581	15.471	
Parkeerplaats Mariaplaats	Parker en	Uitbr. A	Econ.	2014	507		507	2014	30	53	83	424	compensatiebijdrage ivm het opheffen van straatparkeerplaatsen op de Mariaplaats (dekking is voor max. 10 jr.) In 2016 wordt een bedrag van 0,53 mln onttrokken.
Uitbreiding betaald parkeren 2015	Parker en	Uitbr. A	Econ.	2015	1.200		1.200				0	1.200	Project wordt doorgeschoven naar 2017
Subtotaal Parkeren	Parker en				1.707	0	1.707		30	53	83	1.624	
Actieplan Verkeersveiligheid 2015-2020	wijk veilig	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.250		1.250	2016	0	181	181	1.069	2020
Aanpak knelpunten verkeersveiligheid	wijk veilig	Uitbr. A	Maatsch.	2012	4.918		4.918	2012	3.676	933	4.609	309	2017
Maatregelen verkeersveiligheid	wijk	Uitbr. A	Maatsch.	2015	3.392		3.392	2015		260	260	3.132	2017

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Sub-categorie (alleen M&M)	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autori- satie	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
busbaan Vleuterweide	veiligh													
Maatregelen Kapteynlaan	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2015	700	500	1.200	2016	172	1.054	1.225	-25	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Onderhouden Utrechts Veiligheids Label (incl A37 behoud verkeerstuinen)	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2012 / 2014	350		350	2013	110	15	125	225	2017	
Hinderplanning 2012 en 2013	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2013	290		290	2013	185	7	192	98	2017	
Amendement A40 Optimaliseren VRI's	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2013	750		750	2013	532	196	728	22	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Aanpak VRI' inclusief kleine fysieke maatregelen	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2013	1.000		1.000	2015	45	28	73	927	2019	
Economisch investeringsfonds	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2012	10.000		10.000	2010	2.912	2.744	5.656	4.344	2020	
Verbreden de Meernbrug/ Meerndijk	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2015	1.175		1.175	2014	900	275	1.175	0	2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
Amsterdamsestraatweg	wijk veiligh	Uitbr. A	Maatsch.	2016		100	100	2016	0	53	53	47	2018	Budget beschikbaar gesteld bij VJN 2016
Subtotaal Wijken en Vervoersveiligheid	wijk veiligh				23.825	600	24.425	22.153	8.532	5.746	14.277	10.148		
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen					480.912	15.200	496.112		284.499	63.395	348.888	147.167		
Totaal investeringen					482.559	15.200	497.759		285.767	63.774	350.535	147.167		

Bedragen zijn in duizenden euro's

Investeringsstaat Openbare Ruimte en Groen

Projectinformatie		Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Maatsch. Econ. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie investe- rings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen 1e Berap 2016	Actuele stand investerings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen Beheer Openbare ruimte	Maatsch.	VJN 2016: + 1,4 mln	18.655	1.400	20.055			21.551	21.551	-1.496	In verband met gunstige weersomstandig-heden en grootschalig onderhoud aan wegen is er vooruitgewerkt op de programmering 2017.
Wal & Kluismuren	Maatsch.	VJN 2009/nom. Begr. 2010	35.600		35.600		20.010	5.573	25.583	10.017	Herijking van de aanpak en kostenraming van het hele project bij voorjaarsnota 2017
Riolering	Econ.		11.900		11.900			11.997	11.997	-97	Investeringen rioleringen 2016 zijn nagenoeg conform begroting uitgevoerd, het restant betreft investeringen waar bijdragen van derden tegenover staan.
Totaal vervangingsinvesteringen			66.155	1.400	67.555		20.010	39.121	59.131	8.424	

Uitbreidingsinvesteringen: n.v.t.

Bedragen zijn in duizenden euro's

Investeringsstaat Onderwijs

Projectinformatie			Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie				Toelichting	
Projectnaam	Verv./ Uitbr.	Maatsch. / Econ. nut	Besluit en jaar van autorisatie investe- rings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project

Vervangingsinvesteringen

vervangende nieuwbouw Gerrit Rietveldcollege	Verv.	Econ.	2013-14	18.357		18.357	18.249		18.249	108	2015	De oplevering van het gebouw liep vertraging op maar op 7 januari 2015 ging de school open. Er zijn echter nog diverse opleverpunten die afgewikkeld dienen te worden met de aannemer voor het project bestuurlijk te kunnen afsluiten.
vervangende nieuwbouw OBS Overvecht aan de Teun de Jagerdreef 5	Verv.	Econ.	2013-14	7.980		7.980	1.240	3.282	4.522	3.458	2017	
stand alone gymzaal Marco Pololaan	Verv.	Econ.	2015-07	510	493	1.003	0		0	1.003	2017	
KC Gagel Noord	Verv.	Econ.	2013-14	7.327		7.327	282	2.364	2.646	4.681	2017	
KC Ibisdreef	Verv.	Econ.	2013-14	8.368		8.368	574	6.056	6.630	1.738	2017	
GYMZAAL Noordoost(Tuindorp)(Wevelaan)	Verv.	Econ.	2013-14	866	-866	0	0		0	0	-	
nieuwbouw gymzaal Rijnhuizenlaan 2/Renovatie Ridderlaan	Verv.	Econ.	2013-14	528	-528	0	0		0	0	-	
nieuwbouw Boadreef 2; aanpassing Slotlaan tbv Auris College	Verv.	Econ.	2013-14	1.000		1.000	2		2	998	2017	

Projectinformatie			Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie				Toelichting	
Projectnaam	Verv./ Uitbr.	Maatsch. / Econ. nut	Besluit en jaar van autorisatie investerings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project
1 gymnastieklokaal Auris College/Gymzaal Santa Cruzdreef	Verv.	Econ.	2013-14	1.144		1.144	18	21	39	1.105	2017
GYMZAAL Maria van Reedestraat	Verv.	Econ.	2013-14	552	-552	0	0		0	0	-
Bisschopsplein 8; vervangende nieuwbouw De Piramide, locatie Bisschopsplein 8	Verv.	Econ.	PB 2016	120		120	0		0	120	2019
Blauwe Vogelweg 11; vervangende nieuwbouw vso-deel(tijdelijk omzetten naar permanent)	Verv.	Econ.	PB 2016	141		141	0		0	141	2019
Lanslaan 12 + Attleeplants. 39; vervangende nieuwbouw so-zmlk op locatie Lanslaan (inclusief 2 gymzalen)	Verv.	Econ.	PB 2016	316		316	0		0	316	2019
Nolenslaan 33a; renovatie De Fakkel	Verv.	Econ.	PB 2016	95		95	0		0	95	2019
Opzoomerstr 1/Joan Roëllstr 12; bouwvoorbereiding: vervangende nieuwbouw	Verv.	Econ.	PB 2016	134		134	0		0	134	2018
Winklerlaan 79; vervangende nieuwbouw SO Fier	Verv.	Econ.	PB 2016	159		159	0		0	159	2018
Zwarte Woud 211(De Passie); vervangende nieuwbouw	Verv.	Econ.	PB 2016	508		508	0	225	225	283	2019
Cremerstraat 378; renovatie gymzaal (inclusief deels sloop)	Verv.	Econ.	PB 2016	738		738	0		0	738	2017
Subtotaal vervangingsinvesteringen				48.843	-1.453	47.390	20.365	11.948	32.313	15.077	
Uitbreidingsinvesteringen											

Projectinformatie			Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie				Toelichting		
Projectnaam	Verv./ Uitbr.	Maatsch. / Econ. nut	Besluit en jaar van autorisatie investerings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
SCHOOL Mytyschool A. de Ranitz Blauwe Vogelweg 11	Uitbr.	Econ.	2013-14	1.107		1.107	85		85	1.022	2017	
Zwevende lok N-O	Uitbr.	Econ.	2013-14	125	-125	0	0		0	0	-	
extra lokalen Montessorischool Oog in Al (fietsbrug)	Uitbr.	Econ.	2013-14	374		374	193		374	0	2017	
De Koekoek, Koekoeksplein 2A; uitbreiding 3 lokalen intern	Uitbr.	Econ.	2015-07	400		400	0		0	400	2017	
OBS Tuindorp, prof. Van Bemmelenlaan 34; uitbreiding lokalen intern	Uitbr.	Econ.	2015-07	400		400	0		0	400	2017	
Ten Veldestraat 98; uitbreiding permanent 4 lokalen Apollo 11 7e tot en met 10e groep)	Uitbr.	Econ.	PB 2016	802		802	0	819	819	-17	2016	opgeleverd 2016
OPDC (Utrechtse school)	Uitbr.	Econ.	2015-07	2.462		2.462	288	4	292	2.170	2017	
Internationale school	Uitbr.	Econ.	2015-07	379		379	0		0	379	2020	
binnenklimaat bestaande gebouwen(4e tot en met 7e tranche)	Uitbr.	Econ.	2015-07	1.600		1.600			0	1.600	2017/2019	
binnenklimaat bestaande gebouwen(3e tranche)	Uitbr.	Econ.	2015-07	940		940	431	518	949	-9	2016	opgeleverd 2016
VMBO Vleuterweide	Uitbr.	Econ.		15.716		15.716	1.085	1.047	2.132	13.584	2018	
16 kl Leidsche Rijn Centrum plus 5 kl Eben Haezer	Uitbr.	Econ.		7.778		7.778	0	5.526	5.526	2.252	2017	
Beethovenplein 2; uitbreiding permanent (zolder): 1 groepsruimte	Uitbr.	Econ.	PB 2016	189		189	0		0	189	2017	
Handelstraat 51/E. Meijsterlaan; uitbreiding permanent 3 lokalen	Uitbr.	Econ.	PB 2016	373	425	798	0	706	706	92	2017	
Maliebaan 56; permanente uitbreiding 12e en 13e groep en één speellokaal	Uitbr.	Econ.	PB 2016	100		100	0	100	100	0	2016	opgeleverd 2016
Notebomenlaan 400; uitbreiding	Uitbr.	Econ.	PB 2016	405		405	0	262	262	143	2016	opgeleverd 2016

Projectinformatie			Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Verv./ Uitbr.	Maatsch. / Econ. nut	Besluit en jaar van autorisatie investerings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
permanent voor X11												
Rosweydelaan 1; uitbreiding tijdelijk 1 lokaal: Beatrixschool	Uitbr.	Econ.	PB 2016	50	-50	0	0		0	0	-	
Van Hoornekade 6; uitbreiding permanent tweede speellokaal	Uitbr.	Econ.	PB 2016	116		116	0	116	116	0	2016	opgeleverd 2016
Torenpleinschool, Schoolstraat 7; uitbreiding 10e en 11e lokaal	Uitbr.	Econ.	2015-07	393		393	305	72	377	16	2016	opgeleverd 2016
Jazzsingel VVE-lokaal	Uitbr.	Econ.	VJN 2016	0	191	191	0	146	146	45	2016	opgeleverd 2016
Internationale school Tijdelijke huisvesting Grebbeberglaan	Uitbr.	Econ.	VJN 2016	0	800	800	0	800	800	0	2016	opgeleverd 2016
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen				33.709	1.241	34.950	2.387	10.116	12.684	22.266		
Totaal investeringen				82.552	-212	82.340	22.752	22.064	44.997	37.343		

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Investeringsstaat Maatschappelijke Ondersteuning

Geen investeringen van toepassing

Investeringsstaat Cultuur

Projectinformatie			Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Uitbr./ Verv.	Maatsch. / Econ. nut	Jaar van autorisatie investeringskrediet	Geautoriseerde uitgaven t/m Begr jaar 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand investeringskrediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gerealiseerde uitgaven in jaar 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2016	Restant van het actuele investeringskrediet	Verwacht jaar van oplevering project	

Uitbreidingsinvesteringen

Podium Hoge Woerd - theatertechniek	Uitbr.	Econ.	2013	1.000	0	1.000	2015	1.000	0	1.000	0	2016	In 2015 is er een investeringssubsidie verleend aan Theater Kikker van 1.000 ter realisatie van de theatertechniek in Podium Hoge Woerd. In 2016 is deze investering volledig gerealiseerd en gereed gemeld.
Broedplaatsen	Uitbr.	Econ.	begr. 2013 en VJN 2014	145	0	145	2014	145	0	145	0	2016	Dit betreft een investerings-subsidie aan Stichting Werk-ruimte Kunstenaars voor de verduurzaming van het pand aan de Plompetorengracht. In 2016 is deze investering volledig gerealiseerd en gereed gemeld.
Totaal uitbreidingsinvesteringen				1.145	0	1.145		1.145	0	1.145	0		

Vervangingsinvesteringen: n.v.t.

Bedragen zijn in duizenden euro's

Investeringsstaat Sport

Projectinformatie		Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie					Toelichting	
Projectnaam	Verv. / Uitbr.	Econ. / Maatsch. nut	Besluit en Jaar van autorisatie investeringskrediet	Geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen 1e Berap 2016	Actuele stand investeringskrediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m jaar 2015	Gerealiseerde uitgaven in 2016	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investeringskrediet	Verwacht jaar van oplevering project

Vervangingsinvesteringen

Werkzaamheden UCK 2 Domplein	Verv.	Econ.	2011	1.692		1.692	2011	1.687	46	1.733	-41	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Restauratie fort en De Gagel	Verv.	Econ.	2013	1.520		1.520		362	206	568	952	2017	Onderdeel van plan fort en
Renovatie Centraal Museum en Depot/Dakvlakken	Verv.	Econ.	2013	2.493		2.493	2014	1.449	-405	1.044	1.449	2019	
De Stek (Verslaafdenopvang) en spoorse voorzieningen	Verv.	Econ.	2013	430		430		194	240	434	-4	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Molen Rijn en Zon	Verv.	Econ.	2015	350		350	2014	152	229	381	-31	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Energiebesparende maatregelen	Verv.	Econ.	2014	1.320		1.320	2014	91	550	641	679		Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
Mecklenburglaan 3-5 de Wilg	Verv.	Econ.	2016	0	1.200	1.200		0	59	59	1.141		
Bilstraat 166	Verv.	Econ.	2016	0	550	550		0	205	205	345		
MFA de Dreef	Verv.	Econ.	2016	0	100	100		0	0	0	100		
Buurthuis de Boeg, Tjalkstraat	Verv.	Econ.	2016	130	165	295		31	300	331	-36	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Vredenburg 40	Verv.	Econ.	2016		1.200	1.200		0	1.014	1.014	186		
Tivoli de Helling	Verv.	Econ.	2015	525		525	2015	36	-57	-21	546	2017	
Zonnepanelen	Verv.	Econ.	2014	930		930		92	0	92	838		

Projectinformatie		Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Verv. / Uitbr.	Econ. / Maatsch. nut	Besluit en Jaar van autorisatie investe- rings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
Bandbreedte Duurzaamheidsmaatregelen	Verv.	Econ.	2015	1.000	-300	700		0		0	700		
Toekomst stadhuis	Verv.	Econ.	2014	982		982		394	68	462	520	2017	Project nog niet afgerond
Restauratie Domtoren	Verv.	Econ.	2016	0	2.365	2.365		0	231	231	2.134		
Subtotaal vervangingsinvesteringen				11.372	5.280	16.652		4.488	2.686	7.174	9.478		
Uitbreidingsinvesteringen													
Nazorgfase Stads Kantoor	Uitbr.	Econ.	2015	1.000	0	1.000	2015	21	334	355	645	2016	Project is in uitvoering
Nazorgfase TivoliVredenburg	Uitbr.	Econ.	2015	2.800	300	3.100	2015	729	1.144	1.873	1.227	2017	Projecten nazorgfase zijn in uitvoering volgens plan van aanpak.
Geluid TivoliVredenburg	Uitbr.	Econ.	2015		125	125		0	0	0	125		
Bibliotheek met wijkbureau Leidsche Rijn Centrum	Uitbr.	Econ.	2016		4.915	4.915	2016	0	124	124	4.791		
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen				3.800	5.340	9.140		750	1.602	2.352	6.788		
Totaal investeringen				15.172	10.620	25.792		5.238	4.288	9.526	16.266		
Bedragen zijn in duizenden euro's													

Investeringsstaat Vastgoed

Projectinformatie			Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie				Toelichting		
Projectnaam	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie investe- rings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	

Vervangingsinvesteringen

Werkzaamheden UCK 2 Domplein	Verv.	Econ.	2011	1.692		1.692	2011	1.687	46	1.733	-41	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Restauratie fort en De Gagel	Verv.	Econ.	2013	1.520		1.520		362	206	568	952	2017	Onderdeel van plan fort en
Renovatie Centraal Museum en Depot/Dakvlakken	Verv.	Econ.	2013	2.493		2.493	2014	1.449	-405	1.044	1.449	2019	
De Stek (Verslaafdenopvang) en spoorse voorzieningen	Verv.	Econ.	2013	430		430		194	240	434	-4	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Molen Rijn en Zon	Verv.	Econ.	2015	350		350	2014	152	229	381	-31	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Energiebesparende maatregelen	Verv.	Econ.	2014	1.320		1.320	2014	91	550	641	679		Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
Mecklenburglaan 3-5 de Wilg	Verv.	Econ.	2016	0	1.200	1.200		0	59	59	1.141		
Bilstraat 166	Verv.	Econ.	2016	0	550	550		0	205	205	345		
MFA de Dreef	Verv.	Econ.	2016	0	100	100		0	0	0	100		
Buurthuis de Boeg, Tjalkstraat	Verv.	Econ.	2016	130	165	295		31	300	331	-36	2016	Project is opgeleverd en afgesloten
Vredenburg 40	Verv.	Econ.	2016		1.200	1.200		0	1.014	1.014	186		
Tivoli de Helling	Verv.	Econ.	2015	525		525	2015	36	-57	-21	546	2017	
Zonnepanelen	Verv.	Econ.	2014	930		930		92	0	92	838		
Bandbreedte	Verv.	Econ.	2015	1.000	-300	700		0		0	700		
Duurzaamheidsmaatregelen													

Projectinformatie			Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie					Toelichting		
Projectnaam	Verv./ Uitbr.	Econ. / Maatsch. Nut	Besluit en Jaar van autorisatie investe- rings- krediet	Geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzi- gingen 1e Berap 2016	Actuele stand investe- rings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m jaar 2015	Gereali- seerde uitgaven in 2016	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2016	Restant van het actuele investe- rings- krediet	Verwacht jaar van oplevering project	
Toekomst stadhuis	Verv.	Econ.	2014	982		982		394	68	462	520	2017	Project nog niet afgerond
Restauratie Domtoren	Verv.	Econ.	2016	0	2.365	2.365		0	231	231	2.134		

Subtotaal vervangingsinvesteringen				11.372	5.280	16.652		4.488	2.686	7.174	9.478		

Uitbreidingsinvesteringen

Nazorgfase Stads Kantoor	Uitbr.	Econ.	2015	1.000	0	1.000	2015	21	334	355	645	2016	Project is in uitvoering
Nazorgfase TivoliVredenburg	Uitbr.	Econ.	2015	2.800	300	3.100	2015	729	1.144	1.873	1.227	2017	Projecten nazorgfase zijn in uitvoering volgens plan van aanpak.
Geluid TivoliVredenburg	Uitbr.	Econ.	2015		125	125		0	0	0	125		
Bibliotheek met wijkbureau	Uitbr.	Econ.	2016			4.915	2016			124	4.791		
Leidsche Rijn Centrum					4.915			0	124				

Subtotaal uitbreidingsinvesteringen				3.800	5.340	9.140		750	1.602	2.352	6.788		

Totaal investeringen				15.172	10.620	25.792		5.238	4.288	9.526	16.266		

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidies

Subsidiestaat Bewoners en Bestuur

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma Bewoners en Bestuur					
	Utrecht4GlobalGoals	Voorlichting voor particuliere initiatieven over de Millenniumdoelen	75	81	6
	Economic Board Utrecht	Convenantbijdrage aan Economic Board Utrecht	0	334	334
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.1 Samenwerken en beïnvloeden			75	415	340
	Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	186	177	-9
	Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	2.700	2.685	-15
Totaal Prestatiedoelstelling 3.1.1 Bewoners betrekken			2.886	2.862	-24
Totaal programma Bewoners en Bestuur			2.961	3.277	316

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Stedelijke Ontwikkeling

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Stedelijke Ontwikkeling	Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	115	110	-5
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.1 Initiëren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen			115	110	-5
	Initiatieven uit samenleving	Aansluiten bij initiatieven uit de samenleving	500	12	-488
	Gebiedsontwikkeling nieuwe stijl	Kennisontwikkeling, netwerk en experimenten (gebiedsontwikkeling nieuwe stijl)	200	0	-200
	Krachtwijken	Wijkactieplannen	0	1.373	1373
	Stedelijke herontwikkeling overig	Stedelijke herontwikkeling overig	0	450	450
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.2 Investeren in stedelijke herontwikkeling mede door ondersteuning van (nieuwe) partijen			700	1.835	1.135
	Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	1.200	401	-799
	Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	100	124	24
	Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging, informatiepunt studentenhuysvesting	98	95	-3
Totaal Prestatiedoelstelling 2.2.1 Huisvesting bijzondere doelgroepen			1.398	620	-778
	Erfgoed	Ondersteuning organisatie Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	48	48	0
	Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	50	50	0
Totaal Prestatiedoelstelling 4.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden			98	98	0
Totaal programma Stedelijke Ontwikkeling			2.311	2.663	352

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Duurzaamheid

Prestatie-doelstelling	Subsidie-doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Duurzaamheid					
	Energie Impuls	Stimuleringsmaatregel voor ondernemers voor het opstellen van een businesscase voor energiebesparing	61	4	-57
	Energiefonds Utrecht	Subsidie aan het Energiefonds Utrecht zodat zij financiële ondersteuning kunnen bieden in de vorm van leningen, garantstellingen en participaties	183	184	1
	Vouchers energieadviezen bewoners	Vergoeding van 220 euro voor burgers die naar aanleiding van een energieadvies een energiemaatregel laten uitvoeren	35	15	-20
	Collectieve zonne-energieprojecten	Het financieel ondersteunen van initiatieven van particulieren, collectieven en/of verenigingen voor het plaatsen van zonne-energie installaties	200	149	-51
	Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stichting Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke, laagdrempelige locaties, talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur, milieu en groen in de stad Utrecht	3.055	3.055	0
	Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	42	47	5
	Vogelopvang	Bijdrage aan exploitatie vogelopvang	22	37	15
	Maatschappelijk Vastgoed	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	300	124	-176
	Fonds Energieke Initiatieven	Inwoners stimuleren met initiatieven in de stad om de CO2 uitstoot te verminderen door energie te besparen of duurzame energie op te wekken	80	54	-26
	Zonneboilerprojecten	Het financieel ondersteunen van initiatieven van de aanschaf en plaatsing van een zonneboiler voor huurders en eigenaren van woningen in Utrecht.	50	5	-45
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Uitvoeringsprogramma			4.028	3.674	-354
Totaal programma Duurzaamheid			4.028	3.674	-354

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidie staat Bereikbaarheid

Prestatie-doelstelling	Subsidie-doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Bereikbaarheid					
	Duurzame stadsdistributie innovatie en onderzoek	Procesinnovatie duurzaam goederenvervoer en haalbaarheidsonderzoek duurzaam goederenvervoer	25	17	-8
	Schoon vervoer 2015	Stimuleringsregeling voor het stimuleren van elektrisch vervoer	400	400	0
	Subsidie bedrijven	Stimuleringssubsidie voor de sloop en/ of vervanging van vervuilende voertuigen	0	9	9
	Subsidie bewoners	Stimuleringssubsidie voor de sloop en/ of vervanging van vervuilende voertuigen	0	3	3
	De Gebruiker Centraal	Stimulering gebruik fiets	0	106	106
	Deelgebruik auto testrijders	Stimuleren deelgebruik auto door testrijders	0	40	40
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet-fysieke maatregelen die bijdragen aan een duurzaam			425	575	150
Totaal programma Bereikbaarheid			425	575	150

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidie staat Openbare Ruimte en Groen

Prestatie-doelstelling	Subsidie-doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Openbare Ruimte en Groen					
	Groene daken	Verminderen van CO2 emissie door energiebesparing , voorkomen van wateroverlast, verbetering luchtkwaliteit en woonkwaliteit	40	49	9
Totaal Prestatiedoelstelling 2.2.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving			40	49	9
Totaal programma Openbare Ruimte en Groen			40	49	9

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Economie

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Economie					
	Stimuleren bedrijven (BSBB)	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing	100	0	-100
	Utrecht Science Park	Exploitatie subsidie Utrecht Science Park	50	51	1
	BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (bedrijf Investerings Zone)	135	157	22
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Bevorderen van de (fysieke) economische structuur			285	208	-77
	Marketing, promotie en informatievoorziening	Ondersteuning toeristische activiteiten en evenementen	180	80	-100
Totaal Prestatiedoelstelling 1.2.1 Verhogen bekendheid van de stad			180	80	-100
	Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad	6.567	6.471	-96
	Lokaal Economisch Fonds	Subsidie voor nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerwerkplekken	1.900	1.073	-827
	Economic Board Utrecht	Faciliteren Startups	90	180	90
Totaal Prestatiedoelstelling 1.3.1 Bevorderen van de werkgelegenheid			8.557	7.724	-833
Totaal programma Economie			9.022	8.012	-1.010

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Werk en Inkomen

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Werk en Inkomen					
	Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid	Het ondersteunen van mensen richting werk en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt	195	195	0
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Inzet werkgelegenheidsoffensief			195	195	0
	Activering jongeren	Stimuleren eigen kracht en activering van kwetsbare jongeren	87	88	1
	Stimuleren maatschappelijke participatie en re-integratie	Dienstverlening voor ex-gedetineerden	70	40	-30
	Bestrijding Jeugdwerkloosheid	Werkgeversinstrumenten Regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid	318	173	-145
	Loonkostensubsidie	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen	1.400	301	-1099
	Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap	Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap	0	38	38
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.1 Re-integratie			1.875	640	-1.235
	Wet Sociale werkvoorziening	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	17.877	17.506	-371
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.2 Sociale Werkvoorziening			17.877	17.506	-371
	Armoedebestrijding	Ondersteuning van activiteiten die participatie bevorderen en activiteiten aangaande inkomensondersteuning	140	140	0
Totaal Prestatiedoelstelling 3.2.1 Armoedebestrijding			140	140	0
Totaal programma Werk en Inkomen			20.087	18.481	-1.606

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Onderwijs

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma Onderwijs					
	Voorschoolse Educatie & Peuterspeelzaalwerk	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie & Peuterspeelzaalwerk.	11.539	12.046	507
	Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12	4.729	4.662	-67
	Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12.	600	600	0
	Schoolmaatschappelijk werk PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1.176	1.176	0
	Leerlingenbegeleiding PO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 0-12	1.000	1.000	0
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school	86	85	-1
	Conciërges PO	Leerlingen en personeel voelen zich veilig in en rondom de school	270	269	-1
	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 0-12	1.207	1.199	-8
	Uitvoerende Combinatiefuncties Cultuur	Organisatie en uitvoering van culturele activiteiten op het terrein van talentontwikkeling in samenhang met het programma op (brede) scholen	135	142	7
	Uitvoerende Combinatiefuncties Sport	Organisatie en uitvoering van talentontwikkeling op het terrein van sport, in samenhang met het programma op de (brede) scholen	810	882	72

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
	Burgerschap	Vredeseducatie	25	25	0
	Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven.	1.283	1.195	-88
	Cultuureducatie onderwijs (UCK)/amateurkunsteducatie	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven.	1.600	1.830	230
	Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	30	22	-8
	Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	200	200	0
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.1 Voorbereiden van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school			24.690	25.333	643
	OPDC De Utrechtse School	Het realiseren van de beoogde effecten cfm de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12-23	738	739	1
	Schoolmaatschappelijk werk VO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	738	738	0
	Leerlingbegeleiding VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12-23	48	48	0
	Brede School VO – talentontwikkeling en sport op school	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23. Dit door middel van de organisatie en uitvoering van activiteiten mbt talentontwikkeling.	618	585	-33
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen VO	Leerlingen ondersteunen bij het doorlopen van hun schoolloopbaan	100	100	0

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
	Combinatiefuncties uitvoerend VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23.	260	235	-25
	Coördinatie loopbaan oriëntatie VO naar MBO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	150	150	0
	Burgerschap	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	55	29	-26
	RMC / VSV	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	2.333	2.275	-58
	Onderwijsimpuls voor kwaliteit en excellentie	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht.	1.140	1.147	7
	Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23	80	80	0
Totaal Prestatiedoelstelling 2.2.1 Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen			6.260	6.126	-134
	Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden	11.459	11.459	0
Totaal Prestatiedoelstelling 3.1.1 Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen			11.459	11.459	0
Totaal programma Onderwijs			42.409	42.918	509

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Maatschappelijke Ondersteuning

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma Maatschappelijke Ondersteuning					
	Laaggeletterdheid	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	871	771	-100
	Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland	268	268	0
	Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit	201	279	78
	Informele zorg en mantelzorgers	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	3.262	3.802	540
	Sociale prestaties en Dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal	4.598	5.126	528
	Belangenbehartiging en Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	4.058	3.672	-386
	Accommodaties maatschappelijke activiteiten	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid	622	1.039	417
	Sociaal makelaarschap	Ondersteunen en faciliteren van bewoners-initiatieven middels sociaal makelaarschap als ondersteuning van de betrokken stad op drie (oplopende) niveaus. "Behoud" wanneer sprake is van een hoog potentieel van zelforganisatie	7.152	7.255	103
	Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	354	454	100
	Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen	791	822	31
	Versnelling Overvecht Aanpak	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	0	292	292

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
	Sociale Problematiek				
	SIF Challenge	Challenge Social impact	0	100	100
	Versterken sociale basis	Versterken sociale basis	400	226	-174
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund			22.577	24.106	1.529
	Buurtteams Sociaal	Oprichting, doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg	14.861	15.863	1002
	Clientondersteuning	Faciliteren en organiseren van cliëntondersteuning. Positioneren van het maatschappelijk werk in de wijken als een spilfunctie in de aanpak van sociaal kwetsbaren	3.876	3.941	65
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.2 Een stadsdekkend goed functionerend netwerk van sociale basiszorg			18.737	19.804	1.067
	Innovatiemiddelen opvang en beschermd wonen	Stimuleren van innovatie en versterking van de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners die nu gebruik maken van opvang en beschermd wonen.	1.439	1.276	-163
	Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikadres, bij familie of via de informele netwerken.	295	179	-116
	Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	3.412	4.566	1.154
	Maatschappelijke opvang	Voortzetten van en voortbouwen op bestaand beleid gericht op preventie en duurzaam herstel uitgaande van participatie en eigen kracht van sociaal kwetsbaren door tijdelijke intensieve acties	0	582	582
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.4 Effectieve uitvoering van taken als centrumgemeente			5.146	6.603	1.457
Totaal programma Maatschappelijke Ondersteuning			46.460	50.513	4.053

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Jeugd

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Jeugd					
	Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	1.660	1.849	189
	Kinder- en jongerenwerk	Meidenwerk, circus, jeugdverenigingen	112	110	-2
	BSO+	Pilot BSO+	0	79	79
	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	0	61	61
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund			1.772	2.099	327
	Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	14.850	14.959	109
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.2 Een stedelijk dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin			14.850	14.959	109
	Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroei problemen voor jongeren	566	566	0
	Zwerfjongeren	Preventie en duurzaam herstel uitgaande van participatie en eigen kracht van zwerfjongeren door tijdelijke intensieve acties	968	949	-19
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.3 Aanvullende jeugdhulp			1.534	1.515	-19
Totaal programma Jeugd			18.156	18.573	417

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidie staat Volksgezondheid

Prestatie-doelstelling	Subsidie-doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma Volksgezondheid					
	Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming	1.354	1.452	98
	WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie ten behoeve van een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in Utrecht	181	241	60
	Heroïneverstrekking en spuitomruil Opsporing, Vroegsignalering en Toeleiding OGGZ	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuit hulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1.435	1.361	-74
	Prostitutie	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de prostituees door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit de prostitutie	986	876	-110
	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	0	90	90
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn			3.956	4.020	64
Totaal programma Volksgezondheid			3.956	4.020	64

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Veiligheid

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma Veiligheid					
	Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief	2.180	2.298	118
	Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.100	1.100	0
	Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	71	71	0
	Versnelling Overvecht Veiligheid	Versnelling Overvecht Veiligheid	0	70	70
Totaal Prestatiedoelstelling 1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen en het regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem			3.351	3.539	188
	Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	161	160	-1
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.1 Uitvoeren van activiteiten gericht op het Voorkomen van incidenten en verstoring van de openbare orde			161	160	-1
Totaal programma Veiligheid			3.512	3.699	187

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Cultuur

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma Cultuur					
	Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	32.374	34.411	2037
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.2 Productie en programmering			32.374	34.411	2.037
	Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	4.638	4.375	-263
Totaal Prestatiedoelstelling 1.2.1 Participatie			4.638	4.375	-263
	Internationalisering	Het bevorderen van internationale uitwisseling en samenwerking	1.550	1.667	117
Totaal Prestatiedoelstelling 1.3.1 Internationalisering			1.550	1.667	117
Totaal programma Cultuur			38.562	40.453	1.891

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidiestaat Sport

Prestatie- doelstelling	Subsidie- doelstelling	Omschrijving Subsidiedoelstelling	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Programma Sport					
	Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	319	470	151
Totaal Prestatiedoelstelling 1.1.1 Plannen en ontwikkelen van zes kwalitatief goede basisvoorzieningen			319	470	151
	Tuinen en Parken	Volkstuinen	160	163	3
Totaal Prestatiedoelstelling 1.3.1 Realiseren en renoveren van velden en de mogelijkheden benutten voor aanleg van nieuwe ondergronden			160	163	3
	Ondersteuning management verenigingen	Ondersteuning en stimulering verenigingen en management van verenigingen	635	762	127
	SSV leden met functiebeperking	Subsidie Sportverenigingen (leden met een functiebeperking)	40	42	2
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.1 Stimuleren en ondersteunen van vernieuwende concepten binnen sportverenigingen en sportinfrastructuur			675	804	129
	Sportstimulering jeugd	Grotere sportdeelname van kinderen	790	793	3
	Buurtsportcoaches 2e tranche	Grotere sportdeelname	144	161	17
Totaal Prestatiedoelstelling 2.1.2 Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname van de jeugd			934	954	20
	Sporten voor mensen met een beperking	Vergroten van de sport- en beweegparticipatie van inwoners met een beperking	61	55	-6
Totaal Prestatiedoelstelling 2.2.1 Faciliteren en ondersteunen van initiatieven voor een breder sportaanbod voor mensen met een beperking			61	55	-6
	Topsport	Ondersteunen en stimuleren topsportevenementen en top- en breedtesport	220	232	12
	Sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren top- en breedtesportevenementen	183	173	-10
Totaal Prestatiedoelstelling 3.1.1 Behouden en uitbreiden van (top)sportevenementen, ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalenten en vestiging talentencentra			403	405	2
Totaal programma Sport			2.552	2.851	299

Bedragen zijn in duizenden euro's

Subsidieverantwoording per doelstelling en ontvanger

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
Volksfeesten			177
		Carnavals Federatie Utrecht	3
		Het Utrechts Oranje Comité	38
		Stichting 4 mei Comité Utrecht	17
		Stichting Bevrijdingsfestival	55
		Stichting Sint Maarten Utrecht	4
		Stichting Stadsontspanning Utrecht	60
Initiatievenfonds			2.686
		afdeling EHBO Haarrijn van de Koninklijke Vereniging EHBO	3
		Alevitische Culturele Vereniging	1
		Basisschool De Kameleon	1
		Beheergroep Muntplein	1
		Beheervereniging De Vrijmarkt	1
		Bewonerscommissie Lochemseberg	1
		Bewonersorganisatie Jan Simon Jansen	1
		Bewonersvereniging Rijkstraatweg\Zandweg	2
		Bewonersvereniging Nijenrode	1
		Bewonersvereniging Cremerstraat	2
		Bewonersvereniging De Componist	2
		Bewonersvereniging Eiland 6	1
		Bewonersvereniging Het Kleine Wijk	4
		Bezoekadres Manege 'De Voornruiters'	3
		Sportpark Rijnvliet 7 3545 EA Utrecht	
		Buurtcomité Nova Zembla	2
		Buurtcommissie De Bongerd-Zuid	1
		Buurthuis de Uithoek	3
		Buurtpreventie 2e Atjehstraat	1
		Buurtsportvereniging Het Alternatief	8
		Buurtvereniging Ezelsdijk	1
		Buurtvereniging Hoogelanden	3
		Collegium Studiosorum Veritas	1
		Coöperatieve Vereniging Power by	2
		DC1 II High Stichting	3
		De Binnenstadskrant	32
		Diversmarkt de Waag	1
		Eden Holding BV	5
		Energie-U	3
		Het Comité Julianapark	12
		Het Nederlandse Rode Kruis	3
		Historische Vereniging	11
		Humanitas afdeling Utrecht-Stad	17
		Huurdersvereniging Kersenboomgaard	3
		Huurdersvereniging Maasplein	11
		IJsclub Siberia	6
		IMC Weekendschool	30
		Islamitische Stichting Lombok	4

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Islamitische Stichting Nederland	2
		Jonge Utrechters	6
		Kinderboerderij Nieuw Rotsoord	20
		Kopersvereniging Zwarte Woud	2
		Lister Noord Oost	1
		Maliebaan Promenade	7
		Muziekvereniging De Bazuin	5
		MVR (stichting Molukse Vrouwen Raad)	5
		Ondernemersvereniging Hart van de Straatweg	16
		Ondernemersvereniging Leidsche Rijn	3
		Ondernemersvereniging Puur Oost	1
		Ondernemersvereniging Winkelcentrum	6
		Ondernemersvereniging Winkelcentrum Lunetten	1
		Open Monumentendag Utrecht	2
		Openbare Basisschool Oog in Al	10
		Oranje- en Wijkvereniging Oog in Al	5
		Oranje Stichting Wilhelmina	17
		Platform Marokkaanse Jongeren Utrecht	10
		Puck grafisch Ontwerp	8
		Resto van Harte Utrecht	2
		RijnWaarde	3
		Rode Kruis Utrecht	7
		School voor Speciaal Onderwijs	1
		Sociaal Cultureel Centrum De Schalm	18
		Sportvereniging D.V.S.U.	1
		Sportvereniging Vechtzoom	20
		St. Jongerentheater LINK	2
		StadsPodiumUtrecht	17
		Starters4Communities BV	10
		Stichting Het Wilde Westen	1
		Stichting 4 en 5 mei Leidsche Rijn	4
		Stichting Actieve Jongeren Utrecht	7
		Stichting Ambulante Dagbesteding	9
		Stichting Appelkaartconcerten	4
		Stichting Atlas Cultureel Centrum	15
		Stichting Avondvierdaagse Oog in Al	1
		Stichting BE4YOU2	2
		Stichting Beheergroep Schimmelplein	13
		Stichting Bewoners Overleg Lunetten	11
		Stichting Bewonersplatform	4
		Stichting Boerderij De Hoef	8
		Stichting Buren voor Buren Nederland	1
		Stichting Buurt Mobiel	30
		Stichting Buurtcomité Tuindorp-Oost	4
		Stichting Buurkrant De Noordwester	11
		Stichting Buurttuin De Zandloper	8
		Stichting Buurttuin Johanniterveld	4
		Stichting Cartesius Museum	4
		Stichting Centrum voor Emancipatie	4
		Stichting Centrummanagement Utrecht	23
		Stichting Cerga	2
		Stichting Cultura Artes	8

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Cultuur 19	34
		Stichting Cultuur in Oost	1
		Stichting Dag van het Wilhelminapark	3
		Stichting De Buurtcamping Utrecht	20
		Stichting De Derde Brug	2
		Stichting De Eettafel Van	5
		Stichting De Halve van de Haar	15
		Stichting De Kidsclub	2
		Stichting De Klanksteen	3
		Stichting de Kracht van Zuilen	6
		Stichting De Overkant	5
		Stichting de Sterremolen	1
		Stichting De Tuinen van Tolsteeg	5
		Stichting De VIPbus	22
		Stichting De Votulastkrant	3
		Stichting De Vrienden van Speeltuin De Vikingpark	4
		Stichting De Wending	50
		Stichting De Yard	21
		Stichting DeDeelkelder	20
		Stichting Dharma	1
		Stichting Dierenweide Abstede	7
		Stichting Dierenweide De Kraal	6
		Stichting Dierenweide De Watertoren	2
		Stichting Drakenbootfestival	4
		Stichting Duurzame Week	11
		Stichting eet mee!	24
		Stichting Elinkwijk's Belang	1
		Stichting Erfgoedprogrammering	4
		Stichting Erfgoedprogrammering Castellum Hoge Woerd	4
		Stichting Exploitatie Boerderij De Hoef	16
		Stichting Fanfare van het Vuur	8
		Stichting Federatie Asha	1
		Stichting Geertebuurt	4
		Stichting Gemeenschap Zuilen Oranje	20
		Stichting Go4Media	8
		Stichting Grafisch Lyceum	4
		Stichting Granny's Finest	15
		Stichting H.I.K.	5
		Stichting Helihinder Utrecht	1
		Stichting het Utrechts Platform	6
		Levensbeschouwing & Religie	
		Stichting Het Vogelnest	16
		Stichting IBB-Fest	3
		Stichting Ichthus Zomerkampen Utrecht	2
		Stichting in Beeld	4
		Stichting In de 3 Krone	5
		Stichting Internationale vrijwilligersprojecten	1
		Stichting Johannes Hospitium	4
		Stichting Jongerencentrum ULU	5
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	2
		Stichting Kadefestival	1

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Kindercentra Midden	18
		Stichting KinderVakantieWeek De Meern	3
		Stichting Koningskinderen	4
		Stichting Kopa	5
		Stichting Krommerijnpark	3
		Stichting Kunstlicht op Straat	25
		Stichting Lacumaj	4
		Stichting Le Guess Who	5
		Stichting Leaders of Today	2
		Stichting Leefbare Breedstraatbuurt	8
		Stichting Leger des Heils	6
		STICHTING LEIDSCHERIJNSPORTIEF	20
		Stichting Lekker Landgoed	18
		Stichting Lombok Anders	16
		Stichting Maanzaad	8
		Stichting Marem Zorg	2
		Stichting MEKAAR Prepaid Card	2
		Stichting ME'KAAR Prepaid Card	3
		Stichting Milieucentrum Utrecht	22
		Stichting Milieugroep Zuilen	3
		Stichting Mira Media	38
		Stichting Mo' Move	7
		Stichting MoHuKa	2
		Stichting Move - Verzamel je kracht	23
		Stichting MOWAD	2
		Stichting Museum van Zuilen	24
		Stichting Muziek in De Meern	3
		Stichting Nederland Cares	2
		Stichting Nederlands Rozekorenfestival	4
		Stichting Nieuw Rotsoord	11
		Stichting Nul op de Meter Experience Utrecht	10
		Stichting NUT	15
		Stichting Oostkrant	7
		Stichting Openbaar Primair	2
		Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	20
		Stichting Overvecht Zuid voor het	20
		Stichting Overvecht Zuid voor het Katholieke Onderwijs	20
		Stichting Peer	14
		Stichting ProRuil	2
		Stichting Ruimte voor de Buurt	15
		Stichting Schakelraad	14
		Stichting SeniorenStudent	13
		Stichting Serve the City Utrecht	5
		Stichting Sharing Arts Society	10
		Stichting Sint Maarten Utrecht	1
		Stichting Speelgoedbank	4
		Stichting Stadsontspanning Utrecht	7
		Stichting Straatplezier Oudwijk-	1
		Stichting Strafrechtswinkel Utrecht	1
		Stichting Taekrosa	9
		Stichting Tagmat	6
		Stichting the Outsiders	7

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Touchée	3
		Stichting Transgender Crossdressing	3
		Stichting Trost	4
		Stichting U in de Wijk Producties	28
		Stichting Ubuntuhuis	25
		Stichting Uget2gether	10
		Stichting UPLR	15
		stichting Utrecht aan de Nijl	3
		Stichting Utrecht Genderdivers	7
		Stichting VanHarte	4
		Stichting VanHarte / Resto VanHarte	2
		Stichting Vecht en IJssel	5
		Stichting Verzamelkunst	5
		Stichting Verzet de Zinnen	10
		Stichting Volksbuurtmuseum Wijk C	2
		Stichting VOORUIT - HART VOOR	4
		Stichting Vooruit Hart voor Zuid Oost	4
		Stichting Voorveldse Polder	2
		Stichting Vrienden Leidsche Rijn Park	8
		Stichting Vrienden van de Dominicus	1
		Stichting Vrienden van het Maximapark	10
		Stichting Vrienden van het Máximapark	2
		Stichting Vrienden van Het Utrechts Archief	7
		Stichting Vrouwentiathlon	4
		Stichting Waterwinmarkt	3
		Stichting WELZAAM VLEUTEN DE MEERN	4
		Stichting Welzijn Saffier	4
		Stichting Wereldweide	18
		Stichting Wijk & Co.	14
		Stichting Wijk C Komitee	1
		Stichting Wijkfeest Witte vrouwen	3
		Stichting Wijkkrant Aanzet	13
		Stichting Wijkkrant Tuindorp-Oost	1
		Stichting Wijkspeeltuin De Boog	6
		Stichting Wishing Well West	25
		Stichting Zimihc	8
		Stichting Zuidbus	7
		Stichting Zuilen en Vecht	20
		Theaterwerkgroep de Musketon	3
		Turkse Ondernemers Vereniging	10
		U.K.V. De Halter	2
		UKV De Halter	4
		Unity BV	10
		Utrechts Monumentenfonds	6
		Utrechtsche Studenten Roeivereniging Triton	3
		Uw Holding BV	5
		Vakantie Ontspanning Vleuten Haarzu	4
		Vereniging Activiteitengroep	1
		Vereniging De Cultureel Mandaeers	2
		Vereniging De Kersentuin	12
		Vereniging de Woerd	1
		Vereniging Dos Holland Stichtse Boys	2
		Combinatie	

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Vereniging GVW Utrecht	1
		Vereniging Hockeyclub Rijnvliet	10
		Vereniging IJsclub Siberia	17
		Vereniging Ladyfit	2
		Vereniging Majella Wonen	2
		Vereniging Maliekwartier	3
		Vereniging Molenerf De Ster	24
		Vereniging Nisbo Utrecht	3
		Vereniging Ons Binnenhof	2
		Vereniging Stadsdorp Wolvenburg	2
		Vereniging Steunfonds Orca	1
		Vereniging Trecho	3
		Vereniging Tuindorps Belang	5
		Vereniging van Amateurtuinders	4
		Vereniging van BANS-Bewoners	1
		Vereniging van Surinaamse Ouderen 'Moria'	7
		Vereniging Zuilen samen sterk	2
		Vleutense Winkeliers Ondernemers	2
		Vooruit-Hart voor Zuid-Oost!	4
		Vrijwillige Brandweervereniging	1
		Werkgroep Pandhof Sinte Marie	1
		Wielingenplein comité	1
		Wijk- en Oranjevereniging	21
		Wijk- en Oranjevereniging T.U.G. Wittevrouwen	1
		Wijkkrant Wittevrouwen	3
		Wijkraad Noordwest	1
		Winkeliersvereniging Groot	5
		Winkeliersvereniging Groot Winkelcentrum	12
		Kanaleneiland	
		Winkeliersvereniging Handelstraat	3
		Winkeliersvereniging LOMBOK	10
		Winkeliersvereniging Smaragdplein	6
		Woongroep Langerak	1
		Woongroep Terwijde	2
		Zij actief de Meern	2
		Zorgcoöperatie Leidsche Rijn / Vleuten de-Meern	10
		Zuilens Fanfare Corps	1
		Zuilense tennisclub	1
		Particulieren	683
		Jeugd Stichting 'Tamount'	2
	Utrecht4GlobalGoals		80
		No Slackin	4
		Stichting Duurzame Week	2
		Stichting Fairtrade Gemeente	2
		Stichting Fairtrade Gemeente Utrecht	2
		Stichting Jongerentheater Link	4
		Stichting Milieucentrum Utrecht	26
		Stichting Nacht van de Fooi	2
		Stichting Oikos	2
		Stichting Utrecht University Model	1
		Stichting Vriendschapsband	34
		StoereVrouwen	2

Bewoners en Bestuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
Economic Board Utrecht			334
		Stichting Economic Board Utrecht	334
Totaal Bewoners en Bestuur			3.277

Stedelijke Ontwikkeling	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
Erfgoed			48
		Kerken Kijken Utrecht	24
		Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	24
Ruimtelijke plannen			110
		Stichting Architectuurcentrum Aorta	110
Toevoegen Woonruimte			401
		Caron Real Estate and Development BV	30
		Classic Property Fund BV	38
		Collective Pensionfund BV	21
		Maatschap Oudewater Vastgoed	23
		Nijenoord VC	50
		Particulieren	240
Initiatieven uit samenleving			12
		Stichting Architectuurcentrum Aorta	12
Krachtwijken			1.373
		DOK 030	15
		Jeugdvereniging Geuzenwijk	3
		Ondernemersvereniging Hart voor de Straatweg	7
		Starters4CommunitiesBV	15
		Stichting 'ME'KAAR'	52
		Stichting 3Generatiecentrum Utrecht	23
		Stichting Buren voor Buren	3
		Stichting Buurt Mobiel	10
		Stichting Doenja Dienstverlening	51
		Stichting Fabula Vera	16
		Stichting G Actief	3
		Stichting Harten voor Sport	40
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	780
		Stichting Kunstkasteel Zuilen	2
		Stichting Maatschappelijke Projecten	17
		Hooggraven (MPH)	
		Stichting MoHuKa	22
		Stichting Move - Verzamel je kracht	4
		Stichting PCOU	14
		Stichting Protestants Christelijk	2
		Stichting U in de Wijk Producties	47
		Stichting Utrechts Centrum	30
		Stichting VOORUIT - HART VOOR ZUID-OOST	3
		Stichting Wijk & co.	120
		Stichting Zimihc	28
		Stichting Zinaplatform	3
		Utrechtse Sportvereniging Elinkwijk	13
		Vereniging Dart Club Utrecht	5
		Vereniging Sport Utrecht	40
		Winkeliersvereniging Rokade	1
		Particulieren	5

Politie Keurmerk Veilig Wonen	124
Particulieren	124
Doelgroepen	95
Vereniging De Utrechtse Bundeling	83
VIDIUS studentenunie	12
Ondersteuning exploitatie Stichting Domplein	50
Stichting Domplein 2013	50
Stedelijke herontwikkeling overig	450
De Utrechtse Rijwiel Fabriek BV	200
Den Engh Holding BV	250
Totaal Stedelijke Ontwikkeling	2.663

Bereikbaarheid	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend *
			€ 1.000
	Duurzame stadsdistributie innovatie en onderzoek		17
		Studio Rapides	17
	Subsidie bedrijven		9
		DHL International BV	3
		Veronica Verkeersschool	6
	Subsidie bewoners		3
		Particulieren	3
	De Gebruiker Centraal		106
		Stichting Harten voor Sport	106
	Deelgebruik auto testrijders		40
		Stichting Natuur en Milieu	40
	Schoon vervoer		400
		Aburing Consultancy	1
		Auto Muntstad BV	36
		Azap beheer BV	1
		Beumer Makelaardij BV	1
		Bouwbedrijf Kok BV	1
		Broekman United	1
		Climbing Elephant BV	1
		Coöperatieve Rabobank U.A.	1
		De Willibrord Stichting voor RK/PC Voortgezet	1
		Onderwijs voor Utrecht en Omstreken	
		Dolmans Continuity BV	1
		DVB MEDIA V.O.F.	1
		F. Koopmans Holding BV	1
		Fotografie Rene Bouwman	1
		Het Oude Tolhuys	2
		I.B.C. Cycling Consultancy	1
		IG&H Consulting BV	1
		Jaarbeurs	1
		KIJKENbijWouter	1
		M. Alderlieste Holding BV	1
		montage/onderhoudsbedrijf r vd schaft	1
		Nonoiz BV	105
		Offices For You	2
		OKU Business Partners BV	3
		Oostrum Holding BV	1
		Patisserie Bond&Smolders BV	1
		Philhold BV	1
		Profoss Nederland BV	2

Bereikbaarheid	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Promedico ICT BV	16
		Provide Consulting BV	2
		rabobank	1
		Rien Goes Consultancy	1
		SAVE Holding De Bilt BV	84
		Spare Rib Express Utrecht	2
		Spek Schildersbedrijf	1
		Stichting Werkwartier Fort Blauwkapel	2
		Taco Thom Beheer BV	1
		Terberg Leasing BV	50
		Utrecht Promotions	1
		Utrecht Victoria Hotel CV	2
		Van Putten Deuren BV	1
		VIP response BV	1
		Waltmann Bedrijfshuisvesting BV.	1
		Wenes Beheer BV	2
		Windunie Groep BV.	2
		Particulieren	65
		Filmclub Maarssen VOF	3
Totaal Bereikbaarheid			575

Duurzaamheid	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Utrecht duurzaam en groen		3.055
		Stichting Utrecht Natuurlijk	3.055
	Dierenweides		47
		Stichting Dierenweide De Meern	3
		Stichting Dierenweide De Watertoren	8
		Stichting Dierenweide Haarzuilens	3
		Stichting DierenWeide Vleuten (DWV)	3
		Stichting Park Oog in Al	8
		Stichting Zuilen en Vecht	22
	Vogelopvang		38
		Stichting Vogelopvang Utrecht	38
	Maatschappelijk vastgoed		124
		Bureau Protestantse Gemeente	12
		Gemeente Utrecht, UVO	26
		Gemeente Utrecht, UVO	12
		Stichting Altrecht	8
		Stichting MBO Utrecht	14
		Vereniging van Amateurs tuinders	22
		Particulieren	30
	Energie impuls		4
		Stichting Protestants Christlijk Onderwijs Utrecht	4
	Energiefonds Utrecht		183
		Stichting Energie Transitie Utrecht	183
	Vouchers energieadviezen bewoners		15
		Particulieren	15
	Fonds Energieke initiatieven		53

Duurzaamheid	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Dutopia Advies	10
		Vereniging Sport Utrecht	27
		Particulieren	16
	Collectieve Zonne-energieprojecten		149
		Energie-U	55
		Natuur en Milieufederatie Utrecht	15
		Stichting Emmaus Haarzuilens	14
		Stichting Technotrend	18
		Stichting verduurzaming gebouwde omgeving Utrecht	20
		Vereniging van Eigenaars Flatgebouw Beneluxlaan 2 tot en met 6 en Van Weerden Poelmanlaan 2 tot en met 204 te Utrecht	3
		VvE Gildeveste	6
		Particulieren	19
	Zonneboiler-projecten		5
		Particulieren	5
Totaal Duurzaamheid			3.673

Openbare Ruimte en Groen	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Groene daken en gevels		49
		Stichting interconfessioneel Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie regio Utrecht	7
		Particulieren	42
Totaal Openbare ruimte en groen			49

Economie	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Marketing, promotie en informatie-voorziening		81
		Historische Vereniging Vleuten, De Meern	3
		Stichting Museum Sterrenwacht Sonnenborgh	78
	Ondernemersfonds Utrecht		6.471
		Stichting Ondernemersfonds Utrecht	6.471
	Lokaal Economisch Fonds		1.073
		Aldem Makelaardij BV	1
		Aldem Makelaardij BV	1
		Bee Innovations	6
		Boekzorg BV	44
		Damen Horeca Exploitatie BV	3
		Demeneer V.O.F.	1
		Edutainment Games V.O.F.	21
		EResults BV	1
		GBBO V.O.F.	4
		Heart Glass	1
		HetMarketingmeisje	28

Economie	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Holland Startup BV	138
		I-did slow fashion BV	2
		I-did slow fashion BV	3
		In 't Wapen van Haarzuylen BV	8
		INTK BV	40
		Lancelot BV	8
		MainXS BV	4
		MOORGEN	1
		Moorgen V.O.F.	1
		MTVTD BV	40
		Nederland Werksaam Coöperatie U.A.	8
		NTrans Technologies BV	1
		One Society Apps	7
		One Society Apps V.O.F.	43
		Otimum Administratie & Advies BV	14
		Schaal Plus BV	32
		Specialisterren BV	14
		Stichting Bouwloods Utrecht	28
		Stichting Buurtteamorganisatie Utrecht	15
		Stichting Fabula Vera	3
		Stichting Moestuin Projecten	19
		Stichting Protospace	175
		Stichting Social Impact Factory	8
		Stichting The Youth Company	3
		Stichting Uget2gether	2
		Stichting Utrecht Community (UCo)	129
		Stichting WerksaamBeter	20
		SupplierDNA BV	11
		Tentech BV	48
		Trunkrs BV	34
		United Wardrobe BV	36
		UVB Bouw BV	4
		Vergelijkgroep	3
		Vergelijkgroep BV	12
		Vicancy BV	17
		We Are Media V.O.F.	2
		We Seek Trouble V.O.F.	1
		Yanuk Eethuis	4
		Yellow Lime	4
		Zorgwacht BV	1
		Particulieren	1
		Het Muzieklokaal Utrecht C.V.	26
	Utrecht Science Park		51
		Stichting Utrecht Science Park	51
	Economic Board Utrecht		180
		Stichting Economic Board Utrecht	180
	BIZ Woonboulevard		157
		Stichting Kantorenpark Rijnsweerd	17
		Vereniging BIZ Woonboulevard	140
Totaal Economie			8.012

Werk en Inkomen	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Stimuleren maatschappelijke participatie en re-integratie		40
		Act Factory Utrecht BV	40
	Bestrijding Jeugdwerkloosheid		174
		A. Agterberg BV	3
		Ad de Goey Autoschadespecialisten BV	2
		Agri-Com Handelsonderneming	1
		Bast Techniek BV	6
		Bast Techniek BV	3
		Berenschot BV	2
		Berenschot BV	7
		Calco Group BV	10
		Caring Fieldmarketing BV	4
		Containerterminal Utrecht BV	1
		CPD Caring BV	2
		CTU BV	1
		De Fietsenwinkel Utrecht BV	1
		Easy ZZP BV	2
		Experius	1
		Experius BV	2
		Eyelight BV	2
		Frisse Blikken ondernemen met Talent	1
		Frisse Blikken ondernemen met talent BV	4
		Gebr. O. & M. Brouwer V.O.F.	3
		Gemeente Lopik	1
		Gemeente Nieuwegein	5
		Gemeente Stichtse Vecht	2
		GHR Advies en Administratie BV	1
		H. Schoonderwoerd Heftrucks BV	1
		Handbalvereniging Celeritas	2
		HMKVN BV	1
		INTK BV	3
		JK	2
		Jonge Honden 4 CV	1
		Keurslagerij Ben Kamphuis V.O.F.	1
		Keypoint Consultancy	1
		Koel- en Vrieshuis Klaas de Jong	1
		Kwalitaria Groeneweg	3
		Langkamp Technology BV	1
		Lasbedrijf De Rooij BV	1
		Orchard Finance Consultants BV	3
		Pijnacker Infra BV	2
		Pleinshoppen BV	1
		Plinten & Profielen Centrale BV	4
		QBtec	8
		Qompetence BV	1
		Quoratio Salarisspecialisten BV	4
		Quoratio Zorgadministrateurs BV	6
		Rob Peetoom Hair + Make-up Utrecht V.O.F.	3
		Rob Peetoom Metamorfose Utrecht V.O.F.	3
		Sandenburg Business Partners BV	1
		Soap Treatment Store Utrecht	3
		Sogyo Information Engineering BV	10

Werk en Inkomen	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Solid Professionals Interim B.V.	3
		Solid Professionals Interim BV	1
		Stichting Kringloop Centrum Utrecht	1
		Stichting Praktijkopleiding	2
		Supermarkt Exploitatie Boon BV	1
		SV Geinoord Nieuwegein	4
		Theo Pouw BV	5
		Theo Pouw BV	2
		Timing Uitzendteam BV	7
		Van den Pol Elektrotechniek BV	2
		Van Os Veehouderij V.O.F.	1
		Van Pas Makelaars BV	1
		Van Velsen Trappenfabriek BV	2
		Velegro BV	2
		Yama Products BV	1
		YourShopNetwork BV	2
		Particulieren	7
Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid			195
		Stichting Champs on Stage	30
		Stichting NUOVO	30
		Stichting Social Impact Factory	75
		Vereniging Jinc.	60
Armoedebestrijding			140
		Stichting De Tussenvoorziening	50
		Stichting Leergeld Utrecht	50
		Stichting Stiltecentrum Hoog Catharijne	40
Loonkostensubsidie			301
		Stichting Kringloop Centrum Utrecht	6
		Particulieren	4
		Albert Heijn BV	6
		Bentstaal BV	3
		Biga Groep BV	5
		De Utrechtse Rijwiel Fabriek BV	2
		Den Engh Holding BV	2
		A.B.S. All Brake Systems BV	3
		Flora Nova Hoveniers- en Groenvoorzieningen B.V.	2
		Omega Soesterberg Spa en Wellness BV	2
		Omega SPA en Wellness BV	3
		Parpetro BV	2
		Sodexo BV	1
		Stichting De Goede Winkel	4
		U- Stal BV	8
		UW Traject BV (LKS)	247
Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap			38
		Pozitive	38
Activering jongeren			88
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	88
Sociale werkvoorziening			17.506
		UW Bedrijven	17.506
Totaal Werk en inkomen			18.481

Onderwijs	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Internationale Schakelklassen		80
		NUOVO stichting Utrecht	80
	OPDC De Utrechtse School		739
		Stichting SWV Utrecht/Stichtse Vecht VO	739
	Schoolmaatschappelijk werk VO		738
		Stichting Lokalis	738
	Leerlingbegeleiding VO		48
		Stichting SWV Utrecht/Stichtse Vecht VO	48
	Voorschoolse Educatie & Peuterspeelzaalwerk		12.046
		Faculteit Sociale Wetenschappen	114
		Ludens	37
		Stichting CED-Groep	49
		Stichting de Bibliotheek Utrecht	123
		Stichting Openbaar Primair	70
		Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht	27
		Stichting Samenwerkingsverband	98
		Stichting Samenwerkingsverband Sterk VO	12
		Stichting Spelenderwijs Utrecht	11.516
	Versterken van taal		4.662
		Katholieke Scholenstichting Utrecht	1.281
		Stichting Harten voor Sport	6
		Stichting Islamitisch Onderwijs	203
		Stichting Noor	174
		Stichting Openbaar Primair	1.428
		Stichting Overvecht Zuid voor het Katholiek Onderwijs	100
		Stichting PCOU	50
		Stichting Protestants Christelijk	1.419
	Taalschool		600
		Stichting PCOU	600
	Bibliotheek Utrecht		11.459
		Stichting de Bibliotheek Utrecht	11.459
	Schoolmaatschappelijk werk PO		1.176
		Stichting Lokalis	1.176
	Overgang PO - VO		200
		Stichting SWV Utrecht/Stichtse Vecht VO	200
	Leerlingbegeleiding PO		1.000
		Coöperatie De Vrije School	10
		Katholieke Scholenstichting Utrecht	209
		Schoolvereniging 'Agatha Snellen'	7
		Stichting Driestar educatief	3
		Stichting Hindoe Onderwijs	2
		Stichting Islamitisch Onderwijs	12
		Stichting Monton	12
		Stichting Nederlands Instituut voor katholieke kerkmuziek	2
		Stichting Noor	6
		Stichting Openbaar Primair	333
		Stichting Overvecht Zuid voor het Katholiek Onderwijs	23
		Stichting Protestants Christelijk	252

Onderwijs	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting RK Basisscholen Vleuten	106
		Stichting voor Freinet-Onderwijs in	8
		Utrechtse Schoolvereniging	8
		Vereniging Gereformeerd Primair	6
		Onderwijs West Nederland	
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen PO		85
		Stichting U Centraal	85
	Conciërges PO		269
		Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	6
		Katholieke Scholenstichting Utrecht	78
		Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek	6
		Schoolvereniging Agatha Snellen	6
		SPO Utrecht	87
		Stichting RK Basisscholen Vleuten, De Meern, Haarzuilens	26
		Stichting Hindoe Onderwijs	6
		Stichting Noor	6
		Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Utrecht	39
		Stichting voor Freinetonderwijs in Utrecht	6
	Combinatiefuncties onderwijs, brede talentontwikkeling en brede Scholen		1.199
		Katholieke Scholenstichting Utrecht	227
		Stichting Islamitisch Onderwijs	20
		Stichting Noor	14
		Stichting Openbaar Primair	91
		Stichting Primair Onderwijs Utrecht	551
		Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Utrecht	296
	Uitvoerende Combinatiefuncties Cultuur		142
		Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	19
		Utrechts Centrum voor de Kunsten	71
		Het Filiaal	24
		Stichting Het Wilde Westen	28
	Brede School VO – talentontwikkeling en sport op		585
		NUOVO stichting Utrecht	246
		Stichting SWV Utrecht/Stichtse Vecht VO	39
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	59
		Stichting Wellant	55
		Willibrord Stichting	186
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen VO		100
		Stichting U Centraal	100
	Combinatiefuncties uitvoerend VO		235
		NUOVO stichting Utrecht	130
		Stichting Wellant	29
		Willibrord Stichting	76
	Coördinatie loopbaan oriëntatie VO naar MBO		150
		Stichting SWV Utrecht/Stichtse Vecht VO	150

Onderwijs	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
Uitvoerende Combinatiefuncties Sport			883
		Katholieke Scholenstichting Utrecht	5
		PM-dance	37
		Stichting Circus Diedom	20
		Stichting Harten voor Sport	20
		Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	10
		Stichting Skatepark Utrecht	16
		Stichting Sport en Samenleven Utrecht	370
		Stichting Sport en Samenleving	6
		Vereniging Sport Utrecht	39
		Stichting Japanse en Koreaanse Krijgskunst	41
		Voetbal Vereniging Hoograven	26
		Your Move In Nae Do Kwan V.O.F.	34
		Harry van Schaik 'Active-Involved'	25
		SportPoels	16
		Ladyfit sportvereniging	16
		AV Phoenix	34
		Omni Zwaluwen Utrecht 1911	41
		S.V. P.V.D.V.	16
		Kentalis het Rotsoord	17
		De Kleine Prins	18
		Mixed Hockey Club Fletiomare	30
		Music and Sports BV	16
		Basketball vereniging de Cangeroes Utrecht	20
		Particulieren	6
Burgerschap VO			29
		Stichting Vredeseducatie	15
		Vereniging C.O.C. Midden-Nederland	10
		Willibrord Stichting	4
RMC / VSV			2.275
		Gemeente Nieuwegein	348
		Gemeente Woerden	342
		Gemeente Zeist	343
		Social Impact Factory Utrecht BV	40
		Stichting Grafisch Lyceum	15
		Stichting MBO Utrecht	144
		Stichting Nimeto Utrecht	10
		Stichting ROC Midden Nederland	629
		Stichting Samenwerkingsverband	118
		Stichting Wellant	17
		Universiteit Utrecht	1
		Vereniging Jinc.	41
		Stichting Samenwerkingsverband Utrecht	166
		Nimeto Utrecht	14
		Stichting Grafisch Lyceum Utrecht	22
		Wellantcollege MBO Houten	24
Onderwijsimpuls voor kwaliteit en excellentie			1.147
		NUOVO Scholengroep	25
		Stichting Mira Media	67
		Stichting NUOVO	709

Onderwijs	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Technotrend	50
		Stichting U - centraal	35
		Stichting Vrijwilligerscentrale	30
		Vereniging Nationale Jeugdraad	5
		Willibrord Stichting	228
	Burgerschap PO		25
		Stichting Vredeseducatie	25
	Cultuureducatie (onderwijs)		1.195
		Agatha Snellenschool	4
		Basisschool De Beiaard	4
		de Passie, St. Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	9
		Educatis	4
		GPOWN (gbs De Wissel)	2
		Katholieke Scholenstichting Utrecht (KSU)	104
		NUOVO	57
		R.K. basisschool Drie Koningen	10
		Schoolvereniging Agatha Snellen	3
		SPO Utrecht	13
		Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, De Meern, Haarzuilens	1
		Stichting Primair Onderwijs Utrecht	6
		Stichting Coördinatie Cultuureducatie Utrecht	150
		Stichting Hindoe Onderwijs Nederland	6
		Stichting Islamitisch Onderwijs	4
		Stichting Koninklijke Auris Groep	6
		Stichting Monton	12
		Stichting Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek (NIKK) Kathedrale Koorschool	8
		Stichting Noor	5
		Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	6
		Stichting Overvecht Zuid voor het	8
		Stichting Overvecht Zuid voor het Katholiek Onderwijs	8
		Stichting Primair Onderwijs Utrecht	2
		Stichting Primair Onderwijs Utrecht	244
		Stichting Primair Openbaar Utrecht	2
		Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Utrecht	224
		Stichting R.K. basisscholen Vleuten/ De Meern/ Haarzuilens	16
		Stichting R.K. basisscholen Vleuten-De Meern en Haarzuilens	11
		Stichting R.K. Basisscholen Vleuten,	5
		Stichting voor Freinetonderwijs in Utrecht	9
		Stichting Wellant	6
		t Rotsoord SO	2
		Willibrord Stichting	135
		Kentalis het Rotsoord	4
		Stichting Islamitisch Onderwijs Utrecht	9

Onderwijs	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting R.K. Basisscholen Vleuten-De Meern en Haarzuilen	5
		St rk BS Vleuten De Meern Haarzuilens	12
		de Passie, Stichting Evangelisch Bijbelgetrouw Onde	10
		SOZKO	7
		GPO-WN	4
		NUOVO Stichting openbaar VO Utrecht	51
		St. RK Basisscholen Vleuten, De Meern, Haarzuilen	8
	Cultuureducatie (UCK)		1.830
		Utrechts Centrum voor de Kunsten	1.830
	Verkeersexamen in de wijken		22
		Vereniging Veilig Verkeer Nederland	22
Totaal Onderwijs			42.918

Maatschappelijke Ondersteuning	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * * € 1.000
	Voorkomen huiselijk geweld		179
		Stichting Dagopvang Utrecht	7
		Stichting Victas	40
		Universitair Medisch Centrum	131
	Innovatiemiddelen opvang en beschermd wonen		1.276
		Herstel op Poten	4
		Lister	255
		Moviera	167
		Stichting Leger des Heils W&G Midden Nederland	329
		Steunpunt GGZ Utrecht	83
		Stichting De Tussenvoorziening	177
		Stichting Kwintes	130
		Stichting Moviera	101
		Stichting Umah-hai	20
		Stichting Zin in Utrecht	10
	Accommodaties maatschappelijke activiteiten		1.039
		3 Generatie Centrum	7
		Sociaal Cultureel Centrum De Schalm	44
		Stichting 'De Boeg'	9
		Stichting 'ME'KAAR'	70
		Stichting Buurthuis Stella Maris	37
		Stichting Buurtpastoraat Utrecht	50
		Stichting C.O.V.	8
		Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	35
		Stichting De Nieuwe Jutter	41
		Stichting Doenja Dienstverlening	21
		Stichting Geertebuurt	7
		Stichting Happy Gift	21
		Stichting Jongerencentrum ULU	34
		Stichting Nieuw Rotsoord	94
		Stichting Podium Oost	117
		Stichting Ruimte voor de Buurt	39
		Stichting Speelruimte Noordse Park	60

Maatschappelijke Ondersteuning	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Speeltuin voorheen De Pan	27
		Stichting Speelvoorziening de Torteltuin	34
		Stichting Sportspeeltuin Abstede	78
		Stichting Vrienden van De Roef	23
		Stichting Welzijn Saffier	25
		Stichting Wijk & co.	4
		V.V. De Meern	151
		Vereniging Zuilen samen sterk	4
	Sociaal makelaarschap		7.255
		Stichting 'ME'KAAR'	1.753
		Stichting 'VOORUIT - HART VOOR ZUID OOST'	1.054
		Stichting Al Amal	45
		Stichting Buurtpastoraat Utrecht	25
		Stichting Buurttuin De Zandloper	30
		Stichting Doenja Dienstverlening	1.884
		Stichting Omzien	30
		Stichting VOORUIT - HART VOOR	76
		Stichting WELZAAM VLEUTEN DE	76
		Stichting WELZAAM VLEUTEN DE MEERN	639
		Stichting Wijk & Co	76
		Stichting Wijk & Co.	1.520
		Stichting Wishing Well West	47
	Kinder- en jongerenwerk MO		454
		Clubgebouw VV De Meern	2
		Sociaal Cultureel Centrum De Schalm	9
		Stichting Doenja Dienstverlening	35
		Stichting Harten voor Sport	11
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	179
		Stichting Scouting Utrecht	188
		Stichting Scouting Zuilen	29
	Stimulering vrijwilligerswerk		822
		Stichting de Utrechtse Uitdaging	30
		Stichting Gilde Utrecht	97
		Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	2
		Stichting Vrijwilligerscentrale	663
		Utrecht Cares	30
	Meldingen stigmatisering en discriminatie		268
		Stichting Art.1 Midden Nederland	268
	Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit		279
		COC Midden-Nederland	30
		Connecting Differences	12
		Stichting Art.1 Midden Nederland	60
		Stichting De Overkant	30
		Stichting eet mee!	3
		Stichting Federatie Asha	2
		Stichting New Dutch Connections	3
		Stichting Samenwerkingsverband	6
		Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders	20
		Stichting Theater AanZ	5
		Stichting UPLR	10

Maatschappelijke Ondersteuning	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Villa Vrede	3
		Utrechtse Kringen	3
		IDTV Film & Video Productions BV	15
		Particulieren	79
	Maatschappelijke opvang		582
		Stichting Wegloophuis	223
		Stichting Dagopvang Utrecht	166
		Stichting Exodus Utrecht	152
		Stichting Victas	40
	Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen		4.566
		Het Nederlandse Rode Kruis	30
		Social Impact Factory	18
		Socius Plan Einstein BV	388
		Stichting 'Elim'	10
		Stichting A.S.K.V. \ steunpunt	48
		Stichting De Tussenvoorziening	440
		Stichting Harten voor Sport	17
		Stichting Internationale Vredesbrigades	18
		Nedeland	
		Stichting Lauw Recht	395
		Stichting LauwRecht	1
		Stichting Lauw-Recht	12
		Stichting Leger des Heils Welzijns-	117
		Stichting Noodopvang Dakloze	615
		Vreemdelingen Ut	
		Stichting Noodopvang Dakloze	640
		Vreemdelingen Utrecht	
		Stichting Pharos Expertisecentrum	8
		Stichting Respect Education	21
		Stichting Seguro	227
		Stichting Taal doet meer	18
		Stichting Vluchtelingenwerk	1.186
		Stichting Vluchtelingkinderen	24
		Stichting Welkom in Utrecht	132
		VluchtelingenWerk Midden-Nederland	202
	Informele zorg en mantelzorgers		3.802
		AxionContinu	502
		Handjehelpen	42
		Het Nederlandse Rode Kruis	30
		Hollandsch-Welvaren	63
		Humanitas Utrecht	57
		HUMANITAS, Nederlandse vereniging	35
		Stichting Telefonische Hulpdienst Utrecht	335
		Stichting Boogh	40
		Stichting Handjehelpen	336
		Stichting Herstelwerk	25
		Stichting HiP	20
		Stichting Hospice Utrecht	50
		Stichting MeeleefGezin	18
		Stichting Odensehuis Andante	47
		Stichting Omzien	24
		Stichting Present Utrecht	80
		Stichting Steunpunt GGz, Utrecht	244

Maatschappelijke Ondersteuning	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Telefonische Hulpdienst	19
		Stichting Thuis Sterven Utrecht	40
		Stichting U Centraal	1.700
		U Centraal	26
		Verbonden	45
		Verbonden met BV	25
		Sociale prestatie en dagondersteuning	5.126
		3Generatiecentrum	7
		Al Amal	33
		AxionContinu	312
		Bartholomeus Gasthuis	42
		Boerderij De Hoef	30
		Care&Culture	34
		Coöperatieve Vereniging Power by Peers	40
		Coöperatieve Vereniging Power by Peers U.A.	60
		Lister	55
		Lister Utrecht Hogelanden	3
		Social Impact Factory Utrecht BV	40
		Stichting Cultureel Centrum De Schalm	9
		Stichting Leger des Heils W&G Midden Nederland	34
		Stichting 'ME'KAAR'	60
		Stichting Abrona	35
		Stichting Attifa Zorg	50
		Stichting Boogh	280
		Stichting De Nieuwe Jutter	11
		Stichting De Tussenvoorziening	440
		Stichting De Wending	31
		Stichting De Wilg	912
		Stichting Doenja Dienstverlening	32
		Stichting Formule 1	15
		Stichting Herstelwerk	253
		Stichting Inaya Zorg	350
		Stichting Karma Zorg	15
		Stichting Nieuw Rotsoord	13
		Stichting Podium Oost	14
		Stichting Reinaerde	110
		Stichting Steunpunt GGz, Utrecht	45
		Stichting VanHarte	27
		Stichting Vooruit, Hart voor Zuid Oost!	65
		Stichting WIJ 3.0	1.376
		Stichting Wijk & Co.	70
		Stichting Wishingwellwest	42
		Stichting Woon-zorgcentra De Rijnhoven	20
		Stut Theater	61
		Vecht en IJssel	78
		Vereniging Het Werktuig	25
		Belangenbehartiging en informatievoorziening	3.672
		Clara Boschloo Stichting	5
		COSBO-Stad-Utrecht	180
		Stichting BOOM	63
		Stichting Buurtpastoraat Utrecht	25

Maatschappelijke Ondersteuning	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Financieel Beheer	70
		Stichting G.O.U.D.	169
		Stichting Harten voor Sport	17
		Stichting Speel-o-theek Tuf-Tuf	8
		Stichting Stedelijk Overleg	207
		Stichting U Centraal	2.925
		Vereniging Rechtswinkel Utrecht	4
	Laaggeletterdheid		771
		Stichting Prago	113
		Stichting Taal doet meer	477
		Stichting Volksuniversiteit Utrecht	131
		Stichting Vrijwilligerscentrale	50
	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek		293
		Stichting Al Amal	34
		Stichting Buurtteamorganisatie	116
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	93
		Stichting Taal doet meer	36
		Stichting Wijk & Co.	13
	Buurtteams Sociaal		15.864
		Stichting Buurtteamorganisatie	14.977
		Stichting Buurtteamorganisatie Sociaal Utrecht	887
	Clientondersteuning		3.941
		Stichting Save the Children Nederland	15
		Stichting U Centraal	3.926
	SIF Challenge		100
		GoOV BV	75
		Stichting Buurt Mobiel	25
	Versterken sociale basis		226
		DOENJA Dienstverlening	3
		Stichting De Nieuwe Jutter	5
		Stichting Harten voor Sport	52
		Stichting Mo' Move	3
		Stichting WELZAAM VLEUTEN DE MEERN	3
		Stichting WIJ 3.0	100
		Stichting Wijk & Co.	3
		Stichting Wishing Well West	5
		Utrechtse Basketballvereniging	5
		Vereniging Sport Utrecht	50
	Totaal Maatschappelijke ondersteuning		50.513

Jeugd	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Ambulant jongerenwerk		1.849
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	1.817
		Stichting Tussen Thuis	32
	Buurtteams jeugd en gezin		14.960
		Stichting Lokalis	14.960
	Jeugdhulp		566
		Stichting U Centraal	566
	Zwerfjongeren		949
		Stichting U Centraal	949
	BSO+		79

Jeugd	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Partou BV	16
		Stichting Ludens	62
	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien		62
		Stichting Buurteamorganisatie	62
	Kinder- en jongerenwerk		110
		Stichting Circus Diedom	40
		Stichting Don Bosco Spirit	18
		Stichting Vreedzaam	12
		Stichting Youth for Christ	40
Totaal Jeugd			18.573

Volksgezondheid	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie		1.452
		Direct Message	90
		Stichting Family Care - Voorkom!	53
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	13
		Stichting Victas	1.296
	WMO collectieve GGZ preventie		241
		Indigo Midden Nederland B.V.	175
		Stichting Steunpunt GGz, Utrecht	66
	Heroïneverstrekking en spuitomruil Opsporing, Vroegsignalering en Toeleiding OGGZ		1.361
		GGD regio Utrecht	119
		Stichting Victas	1.242
	Versnelling Overvecht Gezonde wijk		90
		Stichting Harten voor Sport	70
		Stichting Overvecht Gezond!	20
	Prostitutie		876
		Stichting Barka	14
		Stichting De Tussenvoorziening	760
		Stichting U Centraal	34
		Stichting Victas	68
Totaal Volksgezondheid			4.020

Veiligheid	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Jongerenwerk en veiligheid		2.298
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	2.298
	Buurteams jeugd en gezin		1.100
		Stichting Lokalis	1.100
	Hulpverlening bij ongevallen en rampen		160
		het Nederlandse Rode Kruis afdeling Utrecht	65
		Stichting Slachtofferhulp Nederland	70
		Utrechtse Reddingsbrigade	25
	Versnelling Overvecht Veiligheid		70
		Stichting Jongerenwerk Utrecht	70
	Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid		71
		Stichting Halt - Utrecht	71
Totaal Veiligheid			3.699

Cultuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Cultuurparticipatie		4.375
		A Capella koor Close Focus	3
		A DO RE	1
		Big Band Utrecht	3
		Binnenstadskoor Zangria	3
		Bon Ton	3
		Cantatori del Duomo	3
		De Coöperatie	152
		De Ondiepse Kanaries	3
		De Steegzangers	2
		De Vrijstaat	202
		Fanfare de Tegenwind	3
		Fluitkoor Tutti Flutti	3
		Folkloristische Dansgroep 'Dospovo'	3
		Gemengd koor Nootabene	3
		Gemengde zangvereniging Stem des Volks	3
		Gospelkoor Rejoice	3
		Harmonieorkest Vleuten	7
		Hartkoor Utrecht	2
		Jazzalike Bigband	3
		Kamerkoor 4bij4	3
		Kamerkoor Amor Vincit	2
		Kamerkoor Lamusa	3
		Kamerkoor Nescio	1
		kamerkoor Quasi Niente	3
		Kamerkoor Sjanton	3
		Kamerorkest Trajectum	3
		Legendary Music Stichting	3
		Leidsche Rijn Koor	3
		Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst	3
		Muziekvereniging De Bazuin	4
		Popkoor Hoge Noot	3
		Popkoor Koffer	3
		Popkoor Zuilen	3
		RTV Utrecht	689
		SChola Davidica Utrecht	3
		smartlappenkoor Hopeloos	3
		Smartlappentheaterkoor Nooit Meer Eenzaam	1
		Soulkoor the brand new bags	3
		Stichting Het Klein Kollektief / Cantaba	3
		Stichting Orkest van Utrecht	3
		Stadhuiskoor Utrecht	2
		Starlight Boulevard	3
		Stichting Turquaze	3
		Stichting Amuze	3
		Stichting Braziliaans koor Zumba!	3
		Stichting Concerto Cherise	3
		Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	202
		Stichting Cultuurpromotie Utrecht	1.279
		Stichting Div-a-Jazz	3

Cultuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Domstad Jeugdorkest	9
		Stichting Eerste Steen	3
		Stichting Het Wilde Westen	202
		Stichting Jeugdcultuurfonds Utrecht	76
		Stichting Kamerkoor JIP	3
		Stichting Kamerorkest Pulcinella	3
		Stichting Klein Operakoor Wilhelminapark	3
		Stichting Koor Zingen voor je Leven Utrecht	1
		Stichting KOSMU	27
		Stichting Kunstlicht op Straat	30
		Stichting LEF Utrecht	1
		Stichting Oversized	3
		Stichting Pionier Utrecht	1
		Stichting Rood Noot	101
		Stichting Ruis	51
		Stichting Sesar Jeugdtheatergroep	5
		Stichting Springtide	2
		Stichting Theater Oogst	3
		Stichting Theatergroep Roerend Goed	3
		Stichting Utrechts Centrum voor de Kunsten - UCK	258
		Stichting Utrechts Operakoor	3
		Stichting Vinger in je Oor	3
		Stichting vocaal ensemble Pangaea	2
		Stichting Zimihc	801
		Stichting Zingen Is Leuk Toch	3
		Stichts Vrouwenkoor	3
		Strijkorkest Zoroaster	3
		Theatergroep Zonder Helden	2
		USDV U Dance	3
		Utrecht Gospel Choir	3
		Utrechts Kamerkoor	3
		Utrechts Sprookjestheater Lang en Gelukkig	3
		Utrechtse Christ. Muziekvereniging de Bazuin	9
		Utrechtse Oratorium Vereniging	3
		Venus Vocaal Ensemble Utrechtse Studenten	3
		Vereniging van Amateur	6
		Beeldende Kunstbeoefening Artivaria	
		Verenigd Utrechts Symfonie Orkest	2
		Vereniging Cantate Zus & Zo	3
		Vereniging Close Harmony Koor	3
		Vereniging Dance 2.0	3
		Vereniging Decibelle	3
		Vereniging Het Utrechts Jazz Orkest	3
		Vereniging Het Utrechts Morris Team	1
		Vereniging Intra Mintra	2
		Vereniging Kamerkoor Decamerone	2
		Vereniging Kamerkoor Sforzato	3
		Vereniging Paleiskoor	1
		Vereniging Popkoor Hoge Noot	3
		Vereniging Trajecti Voces	3

Cultuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Vereniging Utrechts Morris Team	1
		Vereniging Utrechts Vocaal Ensemble	3
		Vereniging Waar het Asfalt Ophoudt	3
		Vocaal Ensemble Multiple Voice	3
		Vocal Group Utrecht	3
		VOÏSZ	2
		Volksdansvereniging Tarantella	3
		vrouwenkoor Malaika	2
		Wereldmuziekkoor Sophie's Voice	3
		Wijkorkest De Noord-Ooster	3
		Wim Egz Ensemble	3
		Zangvereniging Het Sterrenkoor	3
		zangvereniging 't Akkoord	5
		Zangvereniging 't Verzetje	2
		Zwingin	3
		Particulieren	21
	Internationalisering		1.667
		Centraal Museum Utrecht	50
		Het Huis Utrecht	58
		Stichting Centraal Museum	750
		Stichting Cultuurpromotie Utrecht	220
		Stichting Het Literatuurhuis	10
		Stichting Nederlands Film Festival	210
		Stichting Nederlands Filmfestival	40
		Stichting ZimiHC	330
	Productie en programmering		34.411
		Carambolas Films	4
		De Helling	318
		De Parel van Zuilen V.O.F.	4
		De Taalstudio	4
		ENSHA	3
		FOTODOK	76
		George & Eran Producties	4
		Gitaarensemble Camerata	2
		Harmonieorkest Vleuten	15
		Het Huis Utrecht	79
		Hofman Cafe BV	3
		Holland Baroque Society	31
		Louis Hartlooper Stichting	5
		Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst	4
		Museum Oud Amelisweerd	10
		Museum Speelklok	717
		Muziekvereniging De Bazuin	3
		Nederlands Volksbuurtmuseum	120
		Podium Hoge Woerd	657
		Popwaarts	4
		Portal Collao	7
		SPRING Performing Arts Festival	354
		Stadsschouwburg Utrecht	2
		Stichting Abrikoos	10
		Stichting Afrovibes	4
		Stichting Ancore	20

Cultuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting ArtWorlds	4
		Stichting Babastiki	3
		Stichting BAK, basis voor	475
		Stichting CafeTheaterFestival	16
		Stichting Cantiago	2
		Stichting Casco	121
		Stichting Centraal Museum	7.161
		Stichting Cie	28
		WordtVervolgd/CieToBeContinued	
		Stichting Circus Treurdier	8
		Stichting Collegium Musicum Traiectum	1
		Stichting Concertzender	25
		Stichting Culture Connection	4
		Stichting Culturele Evenementen Nicolaikerkerk	15
		Stichting Cultuur 19	212
		Stichting Curtains-Up	3
		Stichting Danstheater Rúm	4
		Stichting de Coöperatie	4
		Stichting de Cultuurbrigade	6
		Stichting De Dansers	76
		Stichting de Nederlandse Bachvereniging	33
		Stichting De Nieuwe Philharmonie Utrecht	10
		Stichting De Vechtclub	9
		Stichting De Verlichting	4
		Stichting De Warme Winkel	101
		Stichting Domstad Jeugdorkest	21
		Stichting Dutch Harp Festival	25
		Stichting Educatieve Concerten	3
		Stichting Ekko	296
		Stichting ENBK	8
		Stichting Ensemble Illustre	1
		Stichting Evenementen/Festivals	8
		Stichting Fabuloka Producties	2
		Stichting Fanfare van het Vuur	4
		Stichting Filmtheater 't Hoogt	381
		Stichting Gaudeamus Muziekweek	253
		Stichting Het Filiaal	400
		Stichting Het Huis	22
		Stichting Het Literatuurhuis	227
		Stichting Het Nationale Toneel	4
		Stichting Holland Animation Film Festival	78
		Stichting Impakt	181
		Stichting Insomnio	61
		Stichting Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht	51
		Stichting Jeugdtheaterhuis de Berenkuil	53
		Stichting Kapitaal	54
		Stichting Klein Operakoor	3
		Stichting Koffie & Kaas	1
		stichting Kunstbikken	23
		Stichting Kunstkasteel Zuilen	4
		Stichting Kunstorkest	1
		Stichting Le Guess Who	91

Cultuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Le Pavillon	1
		Stichting Liszt Concours	39
		Stichting Liz	4
		Stichting Ludwig	2
		Stichting Mimic	5
		Stichting Moderne Dans en Beweging	10
		Stichting Muntmeesters	4
		Stichting MUSA	4
		Stichting Museum Oud-Amelisweerd	4
		Stichting Muziek in De Meern	3
		Stichting Muziekhuis Utrecht	76
		Stichting Nederlands Film Festival	449
		Stichting Nederlands Kamerkoor	25
		Stichting Nederlands Strijkers Gilde	2
		Stichting Nederlands Studenten Kamerkoor	2
		Stichting NUT	126
		Stichting ODD Continent	4
		Stichting Opgedoekt	2
		Stichting Organisatie Oude Muziek	411
		Stichting PerpetuumM	20
		Stichting Pieterskerkconcerten	7
		Stichting Pluk de Nacht	8
		Stichting Poorvi	4
		Stichting Rasa	723
		Stichting Room with a view	101
		Stichting Rosa Ensemble	101
		Stichting Sharing Arts Society	4
		Stichting Sophia	49
		Stichting Spin Off	4
		Stichting Stadsschouwburg Utrecht	6.273
		Stichting Storm	221
		Stichting Stuim	81
		Stichting Stut Theater	285
		Stichting SWK Kunsthuisvesting	183
		Stichting Symbiosis	10
		Stichting The Bucketlist Festival	4
		Stichting Theater Kikker	747
		Stichting Theater Tweekant	3
		Stichting Theatercollectief Zonder Mouwen	20
		Stichting Theatergroep 7Volt	4
		Stichting Theatergroep Aluin	126
		Stichting Theatergroep Dox	248
		Stichting TivoliVredenburg	10.035
		Stichting Utrecht String Quartet	21
		Stichting Utrecht Verdicht!	11
		Stichting Utrechtse Aarde	3
		Stichting Utrechtse Klokkenspel	8
		Stichting Vers Vermaak	10
		Stichting Volksbuurtmuseum Wijk C	4
		Stichting Voor de wind	5
		Stichting Werftheater Activiteiten	6
		Stichting Windkracht 11	11

Cultuur	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Wish!	2
		Stichting Z25.org	7
		Stichting Zaterdagmiddagmuziek	15
		Stichting Zaterdagmiddagmuziek Domkerk	13
		Stichting Zimihc	10
		StuKaFest Utrecht	1
		The Bakery	13
		Theater Utrecht	505
		Trajecti Voces	3
		U Jazz	2
		Universiteit Utrecht Centrale Publieksdienst	4
		Utrechts Universiteitsfonds	10
		Utrechtsch Studenten Corps	2
		Utrechtse Chr. Muziekvereniging de Bazuin	1
		Utrechtse Studenten Big Band	2
		Vereniging B.I.T.O.N.	1
		Vereniging Genootschap Kunstliefde	47
		Vereniging Kamorkeor Lamusa	2
		Vereniging Starlight Boulevard	1
		Vereniging Syphax	1
		Vereniging Utrechtsch Studenten Concert	2
		Vereniging Venus Vocaal Ensemble	3
		Volle Zaal Producties	3
		Wichers	2
		Wijkorkest De Noord-Ooster	4
		Wittink	3
		Zangria	3
		Stichting Firma Media	17
		Muziekhuis Loev.dijk	110
		Particulieren	80
Totaal Cultuur			40.453

Sport	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
	Sportstimulering jeugd		793
		Duosport	25
		Hellas Utrecht	19
		Schaatsvereniging Utrecht	1
		Stichting De Hoogstraat Revalidatie	2
		Stichting Harten voor Sport	716
		Stichting Jeugdsportfonds Utrecht	30
	Basisvoorzieningen		469
		Inline Skaterhockey Utrecht Disaster	4
		Krachtsportvereniging Olympia	4
		Sportcentrum Oudenrijn Beheer BV	120
		Sports & Businesscampus	200
		Stichting Skatepark Utrecht	30
		Stichting tot Behoud en Exploitatie	22
		Sportschool	
		Vereniging Ladyfit	60
		Vereniging Sport Utrecht	30
	Buurtsportcoaches 2e tranche		161
		Stichting Harten voor Sport	60

Sport	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Stichting Life Goals	16
		Vereniging Sport Utrecht	10
		stichting Leger des Heils W&G Midden Nederland	20
		Koninklijke Nederlandse Voetbalbond	20
		Stichting de Rading	20
		Bodysports BV	5
		Stichting Mee Utrecht, Gooi & Vecht	10
	Ondersteuning management verenigingen		762
		Vereniging Sport Utrecht	762
	Sporten voor mensen met een beperking		55
		Fysiotherapie Marco Polo	10
		Harten voor Sport	1
		Stichting Didit	2
		Stichting Fighting 4 Power	10
		Stichting Harten voor Sport	10
		Stichting Overvecht Gezond	9
		Stichting Revalidatiecentrum	9
		Particulieren	5
	Topsport		232
		Hellas Utrecht	5
		Music and Sports B.V.	10
		Schaatsvereniging Utrecht	6
		Stichting UtrechTrent	30
		UZSC	6
		Vereniging Sport Utrecht	174
	Sportevenementen		173
		Amazone Utrecht Basketball	3
		Atletiek Vereniging Phoenix	3
		Christelijke Omni Vereniging D.E.S.T.O.	1
		Events4Sports	3
		Handbalvereniging HV Leidsche Rijn	1
		K.N.S.R.B.	4
		LR & PC De Voornruiters Utrecht	3
		PM-dance	1
		Roei vereniging 'Triton'	3
		Spinn Events BV	3
		Stichting CPRT	3
		Stichting De ronde van de Maliebaan	30
		Stichting Duurzaam Sporten, Gezond Ontspannen	1
		Stichting Studenten Faciliteiten	1
		Stichting Utrecht Marathon	30
		Stichting UtrechTrent	3
		Stichting Welzijn Allochtonen Rond	1
		Stichting Wielerpromotie Midden	30
		Tafeltennisvereniging SVE	1
		U.K.V. De Halter	13
		U-Track	1
		Utrechtse Studenten Hockey Club	1
		Utrechtse Studentendansvereniging U Dance	3
		Vereniging Sport Utrecht	20

Sport	Subsidiedoelstelling	Aanvrager	Subsidie verleend * € 1.000
		Zeloo Sports BV	8
		Particulieren	4
	SSV leden met functiebeperking		42
		COV DESTO	1
		Door Vriendschap Sterk Utrecht (DVSU)	2
		Hart Vooruit Vleuten-De Meern	2
		Harttrimgroep M.H.A.M.	1
		Hellas Utrecht	1
		Judoclub Barberio	3
		MHC Fletiomare	1
		PM-dance	1
		S.O.B. '87	1
		Schaakclub Oud Zuylen	1
		Scorpions Wheelchair Rugby Club Utrecht	1
		Sportclub Antilope	2
		Stichting Ariane de Ranitz	3
		Stichting Blauwe Vogel '74	3
		Stichting De Hoogstraat Revalidatie	3
		Stichting Lucht door Water	1
		Sv Faja Lobi KDS	1
		SV Kampong Hockey	3
		U.W.V. Het Stadion	3
		Utrechtse Sportstichting Samen Verder	2
		V.A.Z.: 'Mobie Duck'	3
		Voetbalvereniging Jaffa	1
		Zwemlust-den Hommel	1
		Zwemvereniging Utrecht	1
	Tuinen en parken		163
		Algemeen Verbond van Volkstuinders	163
Totaal Sport			2.851
Eindtotaal			199.758

Subsidieverantwoording per ontvanger

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
3 Generatie Centrum	7
3Generatiecentrum	7
A Capella koor Close Focus	3
A DO RE	1
A. Agterberg B.V.	3
A.B.S. All Brake Systems BV	3
Aburing Consultancy	1
Ad de Goey Autoschadespecialisten BV	2
afdeling EHBO Haarrijn van de Koninklijke Vereniging EHBO	3
Agatha Snellenschool	4
Agri-Com Handelonderneming	1
Al Amal	33
Albert Heijn BV	6
Aldem Makelaardij BV	1
Aldem Makelaardij BV	1
Alevitische Culturele Vereniging	1
Algemeen Verbond van Volkstuinders	163
Amazone Utrecht Basketball	3
Atletiek Vereniging Phoenix	3
Auto Muntstad BV	36
AV Phoenix	34
AxionContinu	814
Azap beheer BV	1
Bartholomeus Gasthuis	42
Basisschool De Beiaard	4
Basisschool De Kameleon	1
Basketball vereniging de Cangeroes Utrecht	20
Bast Techniek BV	6
Bast Techniek BV	3
Bee Innovations	6
Beheergroep Muntplein	1
Beheervereniging De Vrijmarkt	1
Bentstaal BV	3
Berenschot BV	2
Berenschot BV	7
Beumer Makelaardij BV	1
Bewonerscomm. Lochemseberg	1
Bewonersorg. Jan Simon Jansen	1
Bewonersver. Rijksstraatweg\Zandweg	2
Bewonersvereniging Nijenrode	1
Bewonersvereniging Cremerstraat	2
Bewonersvereniging De Componist	2
Bewonersvereniging Eiland 6	1
Bewonersvereniging Het Kleine Wijk	4
Bezoekadres Manege 'De Voornruiters' Sportpark Rijnvliet 7 3545 EA Utrecht	3
Big Band Utrecht	3
Biga Groep BV	5

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
binnenstadskoor Zangria	3
Bodysports BV	5
Boekzorg BV	44
Boerderij De Hoef	30
Bon Ton	3
Bouwbedrijf Kok BV.	1
Broekman United	1
Bureau Protestantse Gemeente	12
Buurtcomite Nova Zembra	2
Buurtcommissie De Bongerd-Zuid	1
Buurthuis de Uithoek	3
Buurtpreventie 2e Atjehstraat	1
Buurtsportvereniging Het Alternatief	8
Buurtvereniging Ezelsdijk	1
Buurtvereniging Hoogelanden	3
Calco Group BV	10
Cantatori del Duomo	3
Carambolas Films	4
Care&Culture	34
Caring Fieldmarketing BV	4
Carnavals Federatie Utrecht	3
Caron Real Estate and Development bv	30
Centraal Museum Utrecht	50
Christelijke Omni Vereniging D.E.S.T.O.	1
Clara Boschloo Stichting	5
Classic Property Fund BV	38
Climbing Elephant BV.	1
Clubgebouw VV De Meern	2
COC Midden-Nederland	30
Collective Pensionfund B.V.	21
Collegium Studiosorum Veritas	1
Connecting Differences	12
Containerterminal Utrecht BV.	1
Coöperatie De Vrije School	10
Coöperatieve Rabobank U.A.	1
Coöperatieve Vereniging Power by	2
Coöperatieve Vereniging Power by Peers	40
Coöperatieve Vereniging Power by Peers U.A.	60
COSBO-Stad-Utrecht	180
COV DESTO	1
CPD Caring B.V.	2
CTU bv	1
Damen Horeca Exploitatie BV.	3
DC1 II High Stichting	3
De Binnenstadskrant	32
De Coöperatie	152
De Fietsenwinkel Utrecht BV	1
De Helling	318
De Kleine Prins	18
De Ondiepse Kanaries	3
De Parel van Zuilen V.O.F.	4
de Passie, St. Evangelisch Bijbelgetrouw Onde	10

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
de Passie, St. Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	9
De Steegzangers	2
De Taalstudio	4
De Utrechtse Rijwiel Fabriek BV	202
De Vrijstaat	202
De Willibrord Stichting voor RK/PC Voortgezet Onderwijs voor Utrecht en Omstreken	1
Demeneer V.O.F.	1
Den Engh Holding BV	252
DHL International BV	3
Direct Message	90
Diversmarkt de Waag	1
DOENJA Dienstverlening	3
DOK 030	15
Dolmans Continuity BV	1
Door Vriendschap Sterk Utrecht (DVSU)	2
Duosport	25
Dutopia Advies	10
DVB MEDIA vof	1
Easy ZZP BV	2
Eden Holding BV	5
Educatis	4
Edutainment Games V.O.F.	21
Energie-U	58
ENSHA	3
eResults BV	1
Events4Sports	3
Experius	1
Experius BV	2
Eyelight BV.	2
F. Koopmans Holding BV	1
Faculteit Sociale Wetenschappen	114
Fanfare de Tegenwind	3
Filmclub Maarssen VOF	3
Flora Nova Hoveniers- en Groenvoorzieningen BV	2
Fluitkoor Tutti Flutti	3
Folkloristische Dansgroep 'Dospovo'	3
FOTODOK	76
Fotografie Rene Bouwman	1
Frisse Blikken ondernemen met Talent	1
Frisse Blikken ondernemen met talent BV	4
Fysiotherapie Marco Polo	10
GBBO V.O.F.	4
Gebr. O. & M. Brouwer V.O.F.	3
Gemeente Lopik	1
Gemeente Nieuwegein	352
Gemeente Stichtse Vecht	2
Gemeente Utrecht UVO	26
Gemeente utrecht, UVO	12
Gemeente Woerden	342

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Gemeente Zeist	343
Gemengd koor Nootabene	3
Gemengde zangvereniging Stem des Volks	3
George & Eran Producties	4
Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	6
GGD regio Utrecht	119
GHR Advies en Administratie BV	1
Gitaarensemble Camerata	2
GoOV BV	75
Gospelkoor Rejoice	3
GPO-WN	4
GPOWN (gbs De Wissel)	2
H. Schoonderwoerd Heftrucks BV	1
Handbalvereniging Celeritas	2
Handbalvereniging HV Leidsche Rijn	1
Handjehelpen	42
Harmonieorkest Vleuten	23
Harry van Schaik 'Active-Involved'	25
Hart Vooruit Vleuten De Meern	2
Harten voor Sport	1
Hartkoor Utrecht	2
Harttrimgroep M.H.A.M.	1
Heart Glass	1
Hellas Utrecht	25
Herstel op Poten	4
Het Comitee Julianapark	12
Het Filiaal	24
Het Huis Utrecht	137
Het Muzieklokaal Utrecht CV	26
Het Nederlandse Rode Kruis	63
het Nederlandse Rode Kruis afdeling Utrecht	65
Het Oude Tolhuys	2
Het Utrechts Oranje Comite	38
HetMarketingmeisje	28
Historische Vereniging	11
Historische Vereniging Vleuten, De Meern	3
HMKVN BV	1
Hofman Cafe BV	3
Holland Baroque Society	31
Holland Startup BV	138
Hollandsch-Welvaren	63
Humanitas afd. Utrecht-Stad	17
Humanitas Utrecht	57
HUMANITAS, Nederlandse vereniging	35
Huurdersvereniging Kersenboomgaard	3
Huurdersvereniging Maasplein	11
I.B.C. Cycling Consultancy	1
i-did slow fashion BV	2
i-did slow fashion BV	3
IDTV Film & Video Productions BV	15
IG&H Consulting BV	1
IJsclub Siberia	6

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
IMC Weekendschool	30
in 't Wapen van Haarzuylen BV	8
Indigo Midden Nederland BV	175
Inline Skaterhockey Utrecht Disaster	4
INTK BV	43
Islamitische Stichting Lombok	4
Islamitische Stichting Nederland	2
Jaarbeurs	1
Jazzalike Bigband	3
Jeugd Stichting 'Tamount	2
Jeugdvereniging Geuzenwijk	3
JK	2
Jonge Honden 4 CV	1
Jonge Utrechters	6
Judoclub Barberio	3
K.N.S.R.B.	4
Kamerkoor 4bij4	3
Kamerkoor Amor Vincit	2
Kamerkoor Lamusa	3
Kamerkoor Nescio	1
kamerkoor Quasi Niente	3
Kamerkoor Sjanton	3
Kamerorkest Trajectum	3
Katholieke Scholenstichting Utrecht	1.801
Katholieke Scholenstichting Utrecht (KSU)	104
Kentalis het Rotsoord	21
Kerken Kijken Utrecht	24
Keurslagerij Ben Kamphuis V.O.F.	1
Keypoint Consultancy	1
KIJKENbijWouter	1
Kinderboerderij Nieuw Rotsoord	20
Koel- en Vrieshuis Klaas de Jong	1
Koninklijke Nederlandse Voetbalbond	20
Kopersvereniging Zwarte Woud	2
Krachtsportvereniging Olympia	4
Kwalitaria Groeneweg	3
Ladyfit sportvereniging	16
Lancelot BV	8
Langkamp Technology BV	1
Lasbedrijf De Rooij BV	1
Legendary Music Stichting	3
Leidsche Rijn Koor	3
Lister	310
Lister Noord Oost	1
Lister Utrecht Hogelanden	3
Louis Hartlooper Stichting	5
LR & PC De Voornruiters Utrecht	3
Ludens	37
M. Alderlieste Holding BV	1
Maatschap Oudewater Vastgoed	23
Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst	7
MainXS BV	4

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Maliebaan Promenade	7
MHC Fletiomare	1
Mixed Hockey Club Fletiomare	30
montage/onderhoudsbedrijf r v d schaft	1
MOORGEN	1
Moorgen V.O.F.	1
Moviera	167
MTVTD BV	40
Museum Oud Amelisweerd	10
Museum Speelklok	717
Music and Sports BV	10
Music and Sports BV	16
Muziekhuis Loev.dijk	110
Muziekvereniging De Bazuin	12
MVR (stichting Molukse Vrouwen Raad)	5
Natuur en Milieufederatie Utrecht	15
Nederland Werksaam Cooperatie U.A.	8
Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek	6
Nederlands Volksbuurtmuseum	120
Nijenoord CV	50
Nimeto Utrecht	14
No Slackin	4
Nonoiz BV	105
NTrans Technologies BV	1
NUOVO	57
NUOVO Scholengroep	25
NUOVO stichting Utrecht	456
NUOVO Stichting openbaar VO Utrecht	51
Offices For You	2
OKU Business Partners bv	3
Omega Soesterberg Spa en Wellness BV	2
Omega SPA en Wellness BV	3
Omni Zwaluwen Utrecht 1911	41
Ondernemersvereniging Hart van de Straatweg	16
Ondernemersvereniging Hart voor de Straatweg	7
Ondernemersvereniging Leidsche Rijn	3
Ondernemersvereniging Puur Oost	1
Ondernemersvereniging Winkelcentrum	6
Ondernemersvereniging Winkelcentrum Lunetten	1
One Society Apps	7
One Society Apps V.O.F.	43
Oostrum Holding BV	1
Open Monumentendag Utrecht	2
Openbare Basisschool Oog in Al	10
Oranje- en Wijkvereniging Oog in Al	5
Oranje Stichting Wilhelmina	17
Orchard Finance Consultants BV	3
Otimum Administratie & Advies BV	14
Parpetro BV	2
Particulieren	1.453
Partou BV	16
Patisserie Bond&Smolders BV	1

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Philhold BV	1
Pijnacker Infra BV	2
Platform Marokkaanse Jongeren Utrecht	10
Pleinshoppen BV	1
Plinten & Profielen Centrale BV	4
PM-dance	40
Podium Hoge Woerd	657
Popkoor Hoge Noot	3
Popkoor Koffer	3
Popkoor Zuilen	3
Popwaarts	4
Portal Collao	7
Pozitive	38
Profoss Nederland BV	2
Promedico ICT BV	16
Provide Consulting BV	2
Puck grafisch Ontwerp	8
QBtec	8
Qompetence BV	1
Quoratio Salarisspecialisten BV	4
Quoratio Zorgadministrateurs BV	6
R.K. basisschool Drie Koningen	10
rabobank	1
Resto van Harte Utrecht	2
Rien Goes Consultancy	1
RijnWaarde	3
Rob Peetoom Hair + Make-up Utrecht V.O.F.	3
Rob Peetoom Metamorfose Utrecht V.O.F.	3
Rode Kruis Utrecht	7
Roeivereniging 'Triton'	3
RTV Utrecht	689
S.O.B. '87	1
S.V. P.V.D.V.	16
Sandenburg Business Partners BV	1
SAVE Holding De Bilt BV	84
Schaakclub Oud Zuilen	1
Schaal Plus BV	32
Schaatsvereniging Utrecht	7
SChola Davidica Utrecht	3
School voor Speciaal Onderwijs	1
Schoolvereniging 'Agatha Snellen'	7
Schoolvereniging 'Agatha Snellen'	9
Scorpions Wheelchair Rugby Club Utrecht	1
smartlappenkoor Hopeloos	3
Smartlappentheaterkoor Nooit Meer Eenzaam	1
Soap Treatment Store Utrecht	3
Sociaal Cultureel Centrum De Schalm	72
Social Impact Factory	18
Social Impact Factory Utrecht BV	119
Socius Plan Einstein BV	388
Sodexo BV	1
Sogyo Information Engineering BV	10

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Solid Professionals Interim BV	3
Solid Professionals Interim BV	1
soulkoor the brand new bags	3
SOZKO	7
Spare Rib Express Utrecht	2
Specialisterren BV	14
Spek Schildersbedrijf	1
Spinn Events B.V	3
SPO Utrecht	100
Sportcentrum Oudenrijn Beheer BV	120
Sportclub Antilope	2
SportPoels	16
Sports & Businesscampus	200
Sportvereniging D.V.S.U.	1
Sportvereniging Vechtzoom	20
SPRING Performing Arts Festival	354
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten de Meern en Haarzu	5
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, De Meern, Haarzuilens	26
Stichting R.K. BS Vleuten De Meern Haarzuilens	12
Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht	24
Stichting Cultureel Centrum De Schalm	9
Stichting Het Klein Kollektief / Cantaba	3
Stichting Jongerentheater LINK	2
Stichting Leger des Heils W&G Midden Nederland	363
Stichting Orkest van Utrecht	3
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, De Meern, Haarzuilens	1
Stichting R.K. Basisscholen Vleuten, De Meern, Haarzu	8
Stichting SWV Utrecht/Stichtse Vecht VO	1.175
Stichting Telefonische Hulpdienst Utrecht	335
Stadhuiskoor Utrecht	2
StadsPodiumUtrecht	17
Stadsschouwburg Utrecht	2
Starlight Boulevard	3
Starters4Communities B.V.	25
Steunpunt GGZ Utrecht	83
Stichting Energie Transitie Utrecht	183
Stichting Het Wilde Westen	28
Stichting Leger des Heils W&G Midden Nederland	20
Stichting Turquaze	3
Stichting Wegloophuis	223
Stichting Het Wilde Westen	1
Stichting Primair Onderwijs Utrecht	6
Stichting 'De Boeg'	9
Stichting 'Elim'	10
Stichting 'ME'KAAR'	1.935
Stichting 'VOORUIT - HART VOOR ZUID OOST'	1.054
Stichting 3Generatiecentrum Utrecht	23
Stichting 4 en 5 mei Leidsche Rijn	4
Stichting 4 mei Comite Utrecht	17
Stichting A.S.K.V. \ steunpunt	48
Stichting Abrikoos	10
Stichting Abrona	35

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Actieve Jongeren Utrecht	7
Stichting Afrovibes	4
Stichting Al Amal	80
Stichting Altrecht	8
Stichting Ambulante Dagbesteding	9
Stichting Amuze	3
Stichting Ancore	20
Stichting Appeltaartconcerten	4
Stichting Architectuurcentrum Aorta	122
Stichting Ariane de Ranitz	3
Stichting Art.1 Midden Nederland	327
Stichting ArtWorlds	4
Stichting Atlas Cultureel Centrum	15
Stichting Attifa Zorg	50
Stichting Avondvierdaagse Oog in Al	1
Stichting Babastiki	3
Stichting BAK, basis voor	475
Stichting Barka	14
Stichting BE4YOU2	2
Stichting Beheergroep Schimmelplein	13
Stichting Bevrijdingsfestival	55
Stichting Bewoners Overleg Lunetten	11
Stichting Bewonersplatform	4
Stichting Blauwe Vogel '74	3
Stichting Boerderij De Hoef	8
Stichting Boogh	320
Stichting BOOM	63
Stichting Bouwloods Utrecht	28
Stichting Braziliaans koor Zumba!	3
Stichting Buren voor Buren	3
Stichting Buren voor Buren Nederland	1
Stichting Buurt Mobiel	65
Stichting Buurtcomité Tuindorp-Oost	4
Stichting Buurthuis Stella Maris	37
Stichting Buurtkrant De Noordwester	11
Stichting Buurtpastoraat Utrecht	100
Stichting Buurteamorganisatie	15.155
Stichting Buurteamorganisatie Sociaal Utrecht	887
Stichting Buurteamorganisatie Utrecht	15
Stichting Buurttuin De Zandloper	38
Stichting Buurttuin Johanniterveld	4
Stichting C.O.V.	8
Stichting CafeTheaterFestival	16
Stichting Santiago	2
Stichting Cartesius Museum	4
Stichting Casco	121
Stichting CED-Groep	49
Stichting Centraal Museum	7.911
Stichting Centrum voor Emancipatie	4
Stichting Centrummanagement Utrecht	23
Stichting Cerga	2
Stichting Champs on Stage	30

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Cie WordtVervolgD/CieToBeContinued	28
Stichting Circus Diedom	60
Stichting Circus Treurdier	8
Stichting Collegium Musicum Traiectum	1
Stichting Concerto Cherise	3
Stichting Concertzender	25
Stichting Coördinatie Cultuureducatie Utrecht	150
Stichting CPRT	3
Stichting Cultura Artes	8
Stichting Culture Connection	4
Stichting Culturele Evenementen Nicolaikerk	15
Stichting Cultuur 19	246
Stichting Cultuur in Oost	1
Stichting Cultuurhuis Kanaleneiland	256
Stichting Cultuurpromotie Utrecht	1.499
Stichting Curtains-Up	3
Stichting Dag van het Wilhelminapark	3
Stichting Dagopvang Utrecht	174
Stichting Danstheater Rúm	4
Stichting de Bibliotheek Utrecht	11.582
Stichting De Buurtcamping Utrecht	20
Stichting de Coöperatie	4
Stichting de Cultuurbrigade	6
Stichting De Dansers	76
Stichting De Derde Brug	2
Stichting De Eettafel Van	5
Stichting De Goede Winkel	4
Stichting De Halve van de Haar	15
Stichting De Hoogstraat Revalidatie	5
Stichting De Kidsclub	2
Stichting De Klanksteen	3
Stichting de Kracht van Zuilen	6
Stichting de Nederlandse Bachvereniging	33
Stichting De Nieuwe Jutter	57
Stichting De Nieuwe Philharmonie Utrecht	10
Stichting De Overkant	35
Stichting de Rading	20
Stichting De ronde van de Maliebaan	30
Stichting de Sterremolen	1
Stichting De Tuinen van Tolsteeg	5
Stichting De Tussenvoorziening	1.867
Stichting de Utrechtse Uitdaging	30
Stichting De Vechtclub	9
Stichting De Verlichting	4
Stichting De VIPbus	22
Stichting De Votulastkrant	3
Stichting De Vrienden van Speeltuin De Vikingpark	4
Stichting De Warme Winkel	101
Stichting De Wending	81
Stichting De Wilg	912
Stichting De Yard	21
Stichting DeDeelkelder	20

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Dharma	1
Stichting Didit	2
Stichting Dierenweide Abstede	7
Stichting Dierenweide De Kraal	6
Stichting Dierenweide De Meern	3
Stichting Dierenweide De Watertoren	10
Stichting Dierenweide Haarzuilens	3
Stichting DierenWeide Vleuten (DWV)	3
Stichting Div-a-Jazz	3
Stichting Doenja Dienstverlening	2.022
Stichting Dimplein 2013	50
Stichting Domstad Jeugdorkest	30
Stichting Don Bosco Spirit	18
Stichting Drakenbootfestival	4
Stichting Driestar educatief	3
Stichting Dutch Harp Festival	25
Stichting Duurzaam Sporten, Gezond Ontspannen	1
Stichting Duurzame Week	13
Stichting Economic Board Utrecht	514
Stichting Educatieve Concerten	3
Stichting Eerste Steen	3
Stichting eet mee!	26
Stichting Ekko	296
Stichting Elinkwijk's Belang	1
Stichting Emmaus Haarzuilens	14
Stichting ENBK	8
Stichting Ensemble Illustre	1
Stichting Erfgoedprogrammering	4
Stichting Erfgoedprogrammering Castellum Hoge Woerd	4
Stichting Evenementen/Festivals	8
Stichting Exodus Utrecht	152
Stichting Exploitatie Boerderij De Hoef	16
Stichting Fabula Vera	19
Stichting Fabuloka Producties	2
Stichting Fairtrade Gemeente	2
Stichting Fairtrade Gemeente Utrecht	2
Stichting Family Care - Voorkom!	53
Stichting Fanfare van het Vuur	12
Stichting Federatie Asha	2
Stichting Fighting 4 Power	10
Stichting Filmtheater 't Hoogt	381
Stichting Financieel Beheer	70
Stichting Firma Media	17
Stichting Formule 1	15
Stichting G Actief	3
Stichting G.O.U.D.	169
Stichting Gaudeamus Muziekweek	253
Stichting Geertebuurt	11
Stichting Gemeenschap Zuilen Oranje	20
Stichting Gilde Utrecht	97
Stichting Go4Media	8
Stichting Grafisch Lyceum	19

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Grafisch Lyceum Utrecht	22
Stichting Granny's Finest	15
Stichting H.I.K.	5
Stichting Halt - Utrecht	71
Stichting Handjehelpen	336
Stichting Happy Gift	21
Stichting Harten voor Sport	1.125
Stichting Helihinder Utrecht	1
Stichting Herstelwerk	278
Stichting Het Filiaal	400
Stichting Het Huis	22
Stichting Het Literatuurhuis	237
Stichting Het Nationale Toneel	4
Stichting het Utrechts Platform Levensbeschouwing & Religie	6
Stichting Het Vogelnest	16
Stichting Het Wilde Westen	202
Stichting Hindoe Onderwijs	9
Stichting Hindoe Onderwijs Nederland	6
Stichting HiP	20
Stichting Holland Animation Film Festival	78
Stichting Hospice Utrecht	50
Stichting IBB-Fest	3
Stichting Ichthus Zomerkampen Utrecht	2
Stichting Impakt	181
Stichting in Beeld	4
Stichting In de 3 Krone	5
Stichting Inaya Zorg	350
Stichting Insomnio	61
Stichting interconfessioneel Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie regio Utrecht	7
Stichting Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht	51
Stichting Internationale Vredesbrigades Nedeland	18
Stichting Internationale vrijwilligersprojecten	1
Stichting Islamitisch Onderwijs	239
Stichting Islamitisch Onderwijs Utrecht	9
Stichting Japanse en Koreaanse Krijgskunst	41
Stichting Jeugdcultuurfonds Utrecht	76
Stichting Jeugdsportfonds Utrecht	30
Stichting Jeugdtheaterhuis de Berenkuil	53
Stichting Johannes Hospitium	4
Stichting Jongerencentrum ULU	39
Stichting Jongerentheater Link	4
Stichting Jongerenwerk Utrecht	5.399
Stichting Kadefestival	1
Stichting Kamerkoor JIP	3
Stichting Kamerorkest Pulcinella	3
Stichting Kantorenpark Rijnsweerd	17
Stichting Kapitaal	54
Stichting Karma Zorg	15
Stichting Kindercentra Midden	18
Stichting KinderVakantieWeek De Meern	3
Stichting Klein Operakoor	3
Stichting Klein Operakoor Wilhelminapark	3

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Koffie & Kaas	1
Stichting Koningskinderen	4
Stichting Koninklijke Auris Groep	6
Stichting Koor Zingen voor je Leven Utrecht	1
Stichting Kopa	5
Stichting KOSMU	27
Stichting Kringloop Centrum Utrecht	7
Stichting Krommerijnpark	3
stichting Kunstbikken	23
Stichting Kunstkasteel Zuilen	6
Stichting Kunstlicht op Straat	55
Stichting Kunstorkest	1
Stichting Kwintes	130
Stichting Lacumaj	4
Stichting Lauw Recht	395
Stichting LauwRecht	1
Stichting Lauw-Recht	12
Stichting Le Guess Who	95
Stichting Le Pavillon	1
Stichting Leaders of Today	2
Stichting Leefbare Breedstraatbuurt	8
Stichting Leergeld Utrecht	50
Stichting LEF Utrecht	1
Stichting Leger des Heils	6
Stichting Leger des Heils Welzijns-	117
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	2
STICHTING LEIDSCHERIJNSPORTIEF	20
Stichting Lekker Landgoed	18
Stichting Life Goals	16
Stichting Liszt Concours	39
Stichting Liz	4
Stichting Lokalis	17.974
Stichting Lombok Anders	16
Stichting Lucht door Water	1
Stichting Ludens	62
Stichting Ludwig	2
Stichting Maanzaad	8
Stichting Maatschappelijke Projecten Hooggraven (MPH)	17
Stichting Marem Zorg	2
Stichting MBO Utrecht	159
Stichting Mee Utrecht, Gooi & Vecht	10
Stichting MeeleefGezin	18
Stichting MEKAAR Prepaid Card	2
Stichting ME'KAAR Prepaid Card	3
Stichting Milieucentrum Utrecht	48
Stichting Milieugroep Zuilen	3
Stichting Mimic	5
Stichting Mira Media	104
Stichting Mo' Move	9
Stichting Moderne Dans en Beweging	10
Stichting Moestuin Projecten	19
Stichting MoHuKa	24

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Monton	25
Stichting Move - Verzamel je kracht	26
Stichting Moviera	101
Stichting MOWAD	2
Stichting Muntmeesters	4
Stichting MUSA	4
Stichting Museum Oud-Amelisweerd	4
Stichting Museum Sterrenwacht Sonnenborgh	78
Stichting Museum van Zuilen	24
Stichting Muziek in De Meern	5
Stichting Muziekhuis Utrecht	76
Stichting Nacht van de Fooi	2
Stichting Natuur en Milieu	40
Stichting Nederland Cares	2
Stichting Nederlands Film Festival	659
Stichting Nederlands Filmfestival	40
Stichting Nederlands Instituut voor katholieke kerkmuziek	2
Stichting Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek (NIKK) Kathedrale Koorschool	8
Stichting Nederlands Kamerkoor	25
Stichting Nederlands Rozekorenfestival	4
Stichting Nederlands Strijkers Gilde	2
Stichting Nederlands Studenten Kamerkoor	2
Stichting New Dutch Connections	3
Stichting Nieuw Rotsoord	118
Stichting Nimeto Utrecht	10
Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Ut	615
Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht	640
Stichting Noor	206
Stichting Nul op de Meter Experience Utrecht	10
Stichting NUOVO	739
Stichting NUT	141
Stichting ODD Continent	4
Stichting Odensehuis Andante	47
Stichting Oikos	2
Stichting Omzien	53
Stichting Ondernemersfonds Utrecht	6.471
Stichting Oostkrant	7
Stichting Openbaar Primair	1.923
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht	36
Stichting Opgedoekt	2
Stichting Organisatie Oude Muziek	411
Stichting Oversized	3
Stichting Overvecht Gezond	9
Stichting Overvecht Gezond!	20
Stichting Overvecht Zuid voor het	28
Stichting Overvecht Zuid voor het Katholiek Onderwijs	132
Stichting Overvecht Zuid voor het Katholieke Onderwijs	20
Stichting Park Oog in Al	8
Stichting PCOU	664
Stichting Peer	14
Stichting PerpetuumM	20

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Pharos Expertisecentrum	8
Stichting Pieterskerkconcerten	7
Stichting Pionier Utrecht	1
Stichting Pluk de Nacht	8
Stichting Podium Oost	131
Stichting Poorvi	4
Stichting Prago	113
Stichting Praktijkopleiding	2
Stichting Present Utrecht	80
Stichting Primair Onderwijs Utrecht	2
Stichting Primair Onderwijs Utrecht	795
Stichting Primair Openbaar Utrecht	2
Stichting ProRuil	2
Stichting Protestant Christelijk Onderwijs Utrecht	559
Stichting Protestants Christelijk	1.674
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht	31
Stichting Protospace	175
Stichting R.K.basisscholen Vleuten/ De Meern/ Haarzuilens	16
Stichting Rasa	723
Stichting Reinaerde	110
Stichting Respect Education	21
Stichting Revalidatiecentrum	9
Stichting RK Basisscholen Vleuten	106
Stichting rk basisscholen Vleuten de Meern en Haarzuilens	11
Stichting RK Basisscholen Vleuten,	5
Stichting ROC Midden Nederland	629
Stichting Rood Noot	101
Stichting Room with a view	101
Stichting Rosa Ensemble	101
Stichting Ruimte voor de Buurt	54
Stichting Ruis	51
Stichting Samenwerkingsverband	222
Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders	20
Stichting Samenwerkingsverband Sterk VO	12
Stichting Samenwerkingsverband Utrecht	166
Stichting Save the Children Nederland	15
Stichting Schakelraad	14
Stichting Scouting Utrecht	188
Stichting Scouting Zuilen	29
Stichting Seguro	227
Stichting SeniorenStudent	13
Stichting Serve the City Utrecht	5
Stichting Sesar Jeugdtheatergroep	5
Stichting Sharing Arts Society	14
Stichting Sint Maarten Utrecht	5
Stichting Skatepark Utrecht	46
Stichting Slachtofferhulp Nederland	70
Stichting Social Impact Factory	83
Stichting Sophia	49
Stichting Speelgoedbank	4
Stichting Speel-o-theek Tuf-Tuf	8
Stichting Speelruimte Noordse Park	60

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Speeltuin voorheen De Pan	27
Stichting Speelvoorziening de Torteltuין	34
Stichting Spelenderwijs Utrecht	11.516
Stichting Spin Off	4
Stichting Sport en Samenleven Utrecht	370
Stichting Sport en Samenleving	6
Stichting Sportspeeltuin Abstede	78
Stichting Springtide	2
Stichting Stadsontspanning Utrecht	67
Stichting Stadsschouwburg Utrecht	6.273
Stichting Stedelijk Overleg	207
Stichting Steunpunt GGz, Utrecht	355
Stichting Stiltecentrum Hoog Catharijne	40
Stichting Storm	221
Stichting Straatplezier Oudwijk-	1
Stichting Strafrechtswinkel Utrecht	1
Stichting Studenten Faciliteiten	1
Stichting Stuim	81
Stichting Stut Theater	285
Stichting SWK Kunsthuisvesting	183
Stichting Symbiosis	10
Stichting Taal doet meer	531
Stichting Taekrosa	9
Stichting Tagmat	6
Stichting Technotrend	68
Stichting Telefonische Hulpdienst	19
Stichting The Bucketlist Festival	4
Stichting the Outsiders	7
Stichting The Youth Company	3
Stichting Theater AanZ	5
Stichting Theater Kikker	747
Stichting Theater Oogst	3
Stichting Theater Tweekant	3
Stichting Theatercollectief Zonder Mouwen	20
Stichting Theatergroep 7Volt	4
Stichting Theatergroep Aluin	126
Stichting Theatergroep Dox	248
Stichting Theatergroep Roerend Goed	3
Stichting Thuis Sterven Utrecht	40
Stichting TivoliVredenburg	10.035
Stichting tot Behoud en Exploitatie Sportschool	22
Stichting Touchée	3
Stichting Transgender Crossdressing	3
Stichting TrosT	4
Stichting Tussen Thuis	32
Stichting U - centraal	35
Stichting U Centraal	10.285
Stichting U in de Wijk Producties	74
Stichting Ubuntuhuis	25
Stichting Uget2gether	12
Stichting Umah-hai	20
Stichting UPLR	25

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
stichting Utrecht aan de Nijl	3
Stichting Utrecht Community (UCo)	129
Stichting Utrecht Genderdivers	7
Stichting Utrecht Marathon	30
Stichting Utrecht Natuurlijk	3.055
Stichting Utrecht Science Park	51
Stichting Utrecht String Quartet	21
Stichting Utrecht University Model	1
Stichting Utrecht Verdicht!	11
Stichting UtrechTrent	33
Stichting Utrechts Centrum	30
Stichting Utrechts Centrum voor de Kunsten - UCK	258
Stichting Utrechts Operakoor	3
Stichting Utrechtse Aarde	3
Stichting Utrechtse Klokkenspel	8
Stichting VanHarte	31
Stichting VanHarte / Resto VanHarte	2
Stichting Vecht en IJssel	5
Stichting verduurzaming gebouwde omgeving Utrecht	20
Stichting Vers Vermaak	10
Stichting Verzamelkunst	5
Stichting Verzet de Zinnen	10
Stichting Victas	2.687
Stichting Villa Vrede	3
Stichting Vinger in je Oor	3
Stichting Vluchtelingenwerk	1.186
Stichting Vluchtelingkinderen	24
Stichting vocaal ensemble Pangaea	2
Stichting Vogelopvang Utrecht	38
Stichting Volksbuurtmuseum Wijk C	6
Stichting Volksuniversiteit Utrecht	131
Stichting Voor de wind	5
Stichting voor Freinet-Onderwijs in	8
Stichting voor Freinetonderwijs in utrecht	16
Stichting VOORUIT - HART VOOR	80
Stichting VOORUIT - HART VOOR ZUID-OOST	3
Stichting Vooruit Hart voor Zuid Oost	4
Stichting Vooruit, Hart voor Zuid Oost!	65
Stichting Voorveldse Polder	2
Stichting Vredeseducatie	40
Stichting Vreedzaam	12
Stichting Vrienden Leidsche Rijn Park	8
Stichting Vrienden van de Dominicus	1
Stichting Vrienden van De Roef	23
Stichting Vrienden van het Maximapark	10
Stichting Vrienden van het Máximapark	2
Stichting Vrienden van Het Utrechts Archief	7
Stichting Vriendschapsband	34
Stichting Vrijwilligerscentrale	743
Stichting Vrouwentriathlon	4
Stichting Waterwinmarkt	3
Stichting Welkom in Utrecht	132

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Stichting Wellant	107
Stichting WELZAAM VLEUTEN DE	76
Stichting WELZAAM VLEUTEN DE MEERN	645
Stichting Welzijn Allochtonen Rond	1
Stichting Welzijn Saffier	29
Stichting Wereldweide	18
Stichting Werftheater Activiteiten	6
Stichting WerksaamBeter	20
Stichting Werkwartier Fort Blauwkapel	2
Stichting Wielerpromotie Midden	30
Stichting WIJ 3.0	1.476
Stichting Wijk & Co	76
Stichting Wijk & co.	1.743
Stichting Wijk C Komitee	1
Stichting Wijkfeest Wittevrouwen	3
Stichting Wijkkrant Aanzet	13
Stichting Wijkkrant Tuindorp-Oost	1
Stichting Wijkspeeltuin De Boog	6
Stichting Windkracht 11	11
Stichting Wish!	2
Stichting Wishing Well West	76
Stichting Wishingwellwest	42
Stichting Woon-zorgcentra De Rijnhoven	20
Stichting Youth for Christ	40
Stichting Z25.org	7
Stichting Zaterdagmiddagmuziek	15
Stichting Zaterdagmiddagmuziek Domkerk	13
Stichting Zimihc	1.176
Stichting Zin in Utrecht	10
Stichting Zinaplatform	3
Stichting Zingen Is Leuk Toch	3
Stichting Zuidbus	7
Stichting Zuilen en Vecht	42
Stichts Vrouwenkoor	3
StoereVrouwen	2
Strijkorkest Zoroaster	3
Studio Rapides	17
StuKaFest Utrecht	1
Stut Theater	61
Supermarkt Exploitatie Boon BV	1
SupplierDNA BV	11
sv Faja Lobi KDS	1
SV Geinoord Nieuwegein	4
SV Kampong Hockey	3
t Rotsoord SO	2
Taco Thom Beheer BV	1
Tafeltennisvereniging SVE	1
Tentech BV	48
Terberg Leasing BV	50
The Bakery	13
Theater Utrecht	505
Theatergroep Zonder Helden	2

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Theaterwerkgroep de Musketon	3
Theo Pouw BV	5
Theo Pouw BV	2
Timing Uitzendteam BV	7
Trajecti Voces	3
Trunkrs BV	34
Turkse Ondernemers Vereniging	10
U Centraal	26
U Jazz	2
U- Stal BV	8
U.K.V. De Halter	15
U.W.V. Het Stadion	3
UKV De Halter	4
United Wardrobe BV	36
Unity BV	10
Universitair Medisch Centrum	131
Universiteit Utrecht	1
Universiteit Utrecht Centrale Publieksdienst	4
USDV U Dance	3
U-Track	1
Utrecht Cares	30
Utrecht Gospel Choir	3
Utrecht Promotions	1
Utrecht Victoria Hotel CV	2
Utrechts Centrum voor de Kunsten	1.901
Utrechts Kamerkoor	3
Utrechts Monumentenfonds	6
Utrechts Sprookjestheater Lang en Gelukkig	3
Utrechts Universiteitsfonds	10
Utrechtsch Studenten Corps	2
Utrechtsche Studenten Roei Vereniging Triton	3
Utrechtse Basketballvereniging	5
Utrechtse Christelijke Muziekvereniging de Bazuin	1
Utrechtse Christelijke Muziekvereniging de Bazuin	9
Utrechtse Kringen	3
Utrechtse Oratorium Vereniging	3
Utrechtse Reddingsbrigade	25
Utrechtse Schoolvereniging	8
Utrechtse Sportstichting Samen Verder	2
Utrechtse Sportvereniging Elinkwijk	13
Utrechtse Studenten Big Band	2
Utrechtse Studenten Hockey Club	1
Utrechtse Studentendansvereniging U Dance	3
UVB Bouw BV	4
UW Bedrijven	17.506
Uw Holding BV	5
UW Traject BV (LKS)	247
UZSC	6
V.A.Z. : 'Mobie Duck'	3
V.V. De Meern	151
Vakantie Ontspanning Vleuten Haarzuilens	4
Van den Pol Elektrotechniek BV	2

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Van Os Veehouderij V.O.F.	1
Van Pas Makelaars BV	1
Van Putten Deuren BV	1
Van Velsen Trappenfabriek BV	2
Vecht en IJssel	78
Velegro BV	2
Venus Vocaal Ensemble Utrechtse Studenten	3
Vereniging van Amateur Beeldende Kunstbeoefening Artivaria	6
Verbonden	45
Verbonden met BV	25
Verenigd Utrechts Symfonie Orkest	2
Vereniging Activiteitengroep	1
Vereniging B.I.T.O.N.	1
Vereniging BIZ Woonboulevard	140
Vereniging C.O.C. Midden-Nederland	10
Vereniging Cantate Zus & Zo	3
Vereniging Close Harmony Koor	3
Vereniging Dance 2.0	3
Vereniging Dart Club Utrecht	5
Vereniging De Cultureel Mandaeers	2
Vereniging De Kersentuin	12
Vereniging De Utrechtse Bundeling	83
Vereniging de Woerd	1
Vereniging Decibelle	3
Vereniging Dos Holland Stichtse Boys Combinatie	2
Vereniging Genootschap Kunstliefde	47
Vereniging Gereformeerd Primair Onderwijs West Nederland	6
Vereniging GVV Utrecht	1
Vereniging Het Utrechts Jazz Orkest	3
Vereniging Het Utrechts Morris Team	1
Vereniging Het Werktuig	25
Vereniging Hockeyclub Rijnvliet	10
Vereniging IJclub Siberia	17
Vereniging Intra Mintra	2
Vereniging Jinc.	101
Vereniging Kamerkoor Decamerone	2
Vereniging Kamerkoor Lamusa	2
Vereniging Kamerkoor Sforzato	3
Vereniging Ladyfit	62
Vereniging Majella Wonen	2
Vereniging Maliekwartier	3
Vereniging Molenerf De Ster	24
Vereniging Nationale Jeugdraad	5
Vereniging Nisbo Utrecht	3
Vereniging Ons Binnenhof	2
Vereniging Paleiskoor	1
Vereniging Popkoor Hoge Noot	3
Vereniging Rechtswinkel Utrecht	4
Vereniging Sport Utrecht	1.152
Vereniging Stadsdorp Wolvenburg	2
Vereniging Starlight Boulevard	1
Vereniging Steunfonds Orca	1

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Vereniging Syphax	1
Vereniging Trajecti Voces	3
Vereniging Trecho	3
Vereniging Tuindorps Belang	5
Vereniging Utrechts Morris Team	1
Vereniging Utrechts Vocaal Ensemble	3
Vereniging Utrechtsch Studenten Concert	2
Vereniging van Amateurtuinders	26
Vereniging van BANS-Bewoners	1
Vereniging van Eigenaars Flatgebouw Beneluxlaan 2 tot en met 6 en Van Weerden Poelmanlaan 2 tot en met 204 te Utrecht	3
Vereniging van Surinaamse Ouderen 'Moria'	7
Vereniging Veilig Verkeer Nederland	22
Vereniging Venus Vocaal Ensemble	3
Vereniging Waar het Asfalt Ophoudt	3
Vereniging Zuilen samen sterk	6
Vergelijkgroep	3
Vergelijkgroep BV	12
Veronica Verkeersschool	6
Vicancy BV	17
VIDIUS studentenunie	12
VIP response BV	1
Vleutense Winkeliers Ondernemers	2
VluchtelingenWerk Midden-Nederland	202
Vocaal Ensemble Multiple Voice	3
Vocal Group Utrecht	3
Voetbal Vereniging Hoograven	26
Voetbalvereniging Jaffa	1
VOÏSZ	2
Volksdansvereniging Tarantella	3
Volle Zaal Producties	3
Vooruit-Hart voor Zuid-Oost!	4
Vrijwillige Brandweervereniging	1
vrouwenkoor Malaika	2
VvE Gildeveste	6
Waltmann Bedrijfshuisvesting BV	1
We Are Media V.O.F.	2
We Seek Trouble V.O.F.	1
Wellantcollege MBO Houten	24
Wenes Beheer BV	2
Wereldmuziekkor Sophie's Voice	3
Werkgroep Pandhof Sinte Marie	1
Wichers	2
Wielingenplein comite	1
Wijk- en Oranjevereniging	21
Wijk- en Oranjevereniging T.U.G. Wittevrouwen	1
Wijkkrant Wittevrouwen	3
Wijkorkest De Noord-Ooster	7
Wijkraad Noordwest	1
Willibrord Stichting	629
Wim Egz Ensemble	3
Windunie Groep BV	2

Subsidieontvanger	Verleende subsidie * € 1,000
Winkeliersvereniging Groot	5
Winkeliersvereniging Groot Winkelcentrum Kanaleneiland	12
Winkeliersvereniging Handelstraat	3
Winkeliersvereniging LOMBOK	10
Winkeliersvereniging Rokade	1
Winkeliersvereniging Smaragdplein	6
Wittink	3
Woongroep Langerak	1
Woongroep Terwijde	2
Yama Products BV	1
Yanuk Eethuis	4
Yellow Lime	4
Your Move In Nae Do Kwan V.O.F.	34
YourShopNetwork BV	2
Zangria	3
Zangvereniging Het Sterrenkoor	3
zangvereniging 't Akkoord	5
Zangvereniging 't Verzetje	2
Zeloo Sports BV	8
Zij actief de Meern	2
Zorgcoöperatie Leidsche Rijn / Vleuten de-Meern	10
Zorgwacht BV	1
Zuilens Fanfare Corps	1
Zuilense tennisclub	1
Zwemlust-den Hommel	1
Zwemvereniging Utrecht	1
Zwingin	3
Totaal	199.828

Uitvoering raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken

U heeft op 25 oktober 2011 (briefnummer 11.085451) een brief van ons ontvangen met betrekking tot de stand van zaken van de uitvoering van raadsbesluiten die genomen zijn op basis van rapporten van de Rekenkamer Utrecht tussen 2007 en 2011. Deze rapportage wordt jaarlijks in de Verantwoording worden geactualiseerd. De reeds afgeronde besluiten zullen niet opnieuw in deze rapportage worden opgenomen.

Titel	Nr	Tekst	Planning/ Stand van Zaken
1. Rekenkameronderzoek lessen in ongenoegen. Een onderzoek naar de klachtenbehandeling in de gemeente Utrecht (2014)	1.7.	Na implementatie van het verbeterde herontwerp het functioneren van het interne en externe klachtrecht opnieuw te evalueren.	In 2016 is een evaluatie onderzoek gedaan naar de tevredenheid van klagers over de klachtbehandeling. In januari 2017 wordt de uitkomst ambtelijk besproken en zullen concrete verbeteracties worden geformuleerd. Afgerond.
2. Rekenkameronderzoek 'Een paleis voor de muziek. Een onderzoek naar de bouw en exploitatie van Muziekpaleis TivoliVredenburg'.(2016)	2.1.	TivoliVredenburg te verzoeken een plan te maken om de benutting van het Muziekpaleis sterk te verbeteren. TivoliVredenburg tevens te verzoeken alternatieve scenario's op te stellen om in meerjarig perspectief tot een structureel sluitende exploitatie te komen, uitgaande van de subsidiebedragen voor TivoliVredenburg die voor de komende jaren zijn geraamd. TivoliVredenburg ook te vragen om een analyse van kansen en risico's verbonden aan die scenario's.	Bij de Voorjaarsnota 2016 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over een voorstel voor stichting Tivoli/Vredenburg, voor de periode 2017-2020. Het voorstel was gebaseerd op: • een advies van een Onderzoeks- en AdviesTeam, onder voorzitterschap van mw. Gehrels; • aanvraag van stichting Tivoli/Vredenburg voor periode 2017-2020. Binnen het advies en het voorstel is aandacht besteed aan meerdere scenario's. Daaruit hebben college van B en W en gemeenteraad een keuze gemaakt. Op basis van de besluitvorming van de gemeenteraad heeft de stichting haar meerjarenplan voor 2017-2020 geactualiseerd (oktober 2016), waarin aandacht is besteed aan risico's verbonden aan het gekozen scenario. Afgerond.
	2.2.	Een second opinion uit te laten voeren op dit plan en over deze scenario's door een terzake deskundig extern bureau.	Scenario's zijn door externe commissie (OAT), onder voorzitterschap van mw. Gehrels beoordeeld, voorbereid en beoordeeld. Afgerond.
	2.3.	In samenspraak met de raad deze scenario's op hun cultuurpolitieke en financiële aspecten te beoordelen. Daarbij cultuurpolitieke doelstellingen en financiële	Integrale beleidsvoorbereiding en besluitvorming heeft plaatsgevonden bij de Voorjaarsnota 2016. Afgerond.

Titel	Nr	Tekst	Planning/ Stand van Zaken
3. Rekenkameronderzoek 'Hulp bij maatwerk. Een onderzoek naar de hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo 2015' (2016)		randvoorwaarden in samenhang af te wegen en op basis daarvan te besluiten over de gewenste omvang van de subsidie voor TivoliVredenburg voor de Cultuurnotaperiode 2017-2020.	
	2.4.	Na uitvoering van deze aanbevelingen de onderlinge verhoudingen tussen de gemeente en TivoliVredenburg in het kader van de subsidierelatie beter af te stemmen op het gekozen bestuursmodel van TivoliVredenburg en daarbij dan te zorgen voor een rolinvulling die past bij de code cultural governance.	Op basis van de besluitvorming en bij de beoordeling van de subsidieaanvraag 2017, van stichting Tivoli/Vredenburg, zijn tussen stichting en gemeente nieuwe afspraken gemaakt over de subsidierelatie. Conform de wens van de gemeenteraad is overgegaan naar een subsidieverhouding die geldt voor alle overige culturele instellingen, die zijn opgenomen in de cultuurnota, met de gebruikelijke afspraken over jaarplannen en jaarstukken en ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Afgerond.
	2.6.	De raad over de uitvoering van bovenstaande besluiten te informeren.	Zie bovenstaand. Afgerond.
	3.1.	Meer maatwerk toe te passen bij het beoordelen van aanvragen om hulp door meer rekening te houden met verschillen in de persoonlijke situatie van klanten.	Voortgangsrapportage voor de zomer 2017
	3.2.	De informatievoorziening aan nieuwe en bestaande klanten te verbeteren.	Voortgangsrapportage voor de zomer 2017
	3.3.	Te zorgen voor meer duidelijkheid waar klanten ondersteuning kunnen krijgen wanneer zij problemen ervaren rond de hulp bij het huishouden.	Voortgangsrapportage voor de zomer 2017
	3.4.	Het toezicht op de kwaliteit van geleverde hulp bij het huishouden te verbeteren.	Voortgangsrapportage voor de zomer 2017
	3.5.	Informatie uit het klantenbestand diepgaander te analyseren om tot betere begrotingen te komen en tot meer inzicht in het niet (langer) gebruik maken van de hulp bij het huishouden.	Voortgangsrapportage voor de zomer 2017
	3.6.	Klanten tijdig helderheid te geven over het al dan niet voortbestaan van de HHT-regeling vanaf 2017 en eventuele alternatieven daarvoor.	Afgerond

Interbestuurlijk toezicht

Op 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) in werking getreden. Deze wet heeft als doel om de horizontale verantwoording tussen de gemeenteraad en ons college van B en W te versterken en de verticale toezichtdruk door de Provincie en het Rijk te verminderen. Het uitgangspunt van de wet is dat lokale overheden zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van hun wettelijke (medebewinds)taken. Daarbij geldt nadrukkelijk dat het toezicht op de uitvoering van die taken primair berust bij het eigen horizontale toezichtorgaan: de gemeenteraad.

Integrale verantwoording

Voorheen vulde het college van B en W zijn actieve informatieplicht in door gedurende het jaar verantwoording af te leggen over de prestaties op de gemeentelijke medebewindstaken. Om de horizontale verantwoording te versterken is deze werkwijze veranderd en legt het college van B en W jaarlijks bij de jaarstukken verantwoording af. Door de verantwoording te integreren in de jaarstukken ontstaat er een integraal beeld over het presteren van de gemeente.

Toezihtindicatoren (KPI's)

Bijgaande verantwoording is gebaseerd op door de VNG en de Provincie Utrecht opgestelde eenduidige toezichtindicatoren (KPI's). De toezichtindicatoren geven op hoofdlijnen weer hoe de gemeente presteert op de uitvoering van haar wettelijke medebewindstaken. Deze indicatoren zijn in eerste instantie bedoeld om de gemeenteraad te ondersteunen. Daarnaast stelt het instrument de Provincie en het Rijk in staat om het toezicht wat meer op afstand te plaatsen en soberder uit te voeren. Het idee is dat zodra de gegevens openbaar beschikbaar zijn de verticale toezichthouders deze niet nogmaals uitvragen bij de gemeente.

Toeziht door de Provincie

De nieuwe wet stelt dat het verticale toezicht volgt op het horizontale toezicht en dat zij zo veel als mogelijk gebruik maakt van de informatie die al beschikbaar is vanuit de horizontale verantwoording. Mede om deze reden ontvangt de Provincie de informatie na vaststelling door de gemeenteraad.

Archiefwet 1995

Toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie is essentieel voor goed bestuur. Het op orde zijn van de digitale en papieren informatiehuishouding en archivering bij de overheid is een voorwaarde om alle andere taken goed te kunnen uitoefenen. Wanneer dit niet op orde is, schaadt het de bedrijfsvoering en staat het een deugdelijke verantwoording naar de samenleving in de weg.

Toezihtinformatie

De verantwoording is gebaseerd op het jaarlijkse inspectieverslag van Het Utrechts Archief (HUA), de eigen interne verbetercyclus en op elf toezichtindicatoren (zgn. KPI's) die in samenspraak met HUA en de Provincie Utrecht zijn ontwikkeld op basis van de VNG-handreiking.

Verantwoording

Het jaar 2016 stond bij de gemeente Utrecht voor wat betreft de informatievoorziening vrijwel geheel in het teken van het afronden van de laatste fase naar volledig digitaal informatie- en archiefbeheer. De inhuizing in het Stadskantoor in oktober 2014 vormde in dat opzicht al een mijlpaal, maar er bleef nog een onderdeel over: het vaststellen van een besluit tot vervanging. Eind 2016 heeft het college dit besluit genomen, na een gezamenlijke inspanning van alle betrokken partijen door middel van het programma Utrecht Integraal Digitaal (UID). Het besluit betekent dat documenten alleen nog maar digitaal gearchiveerd worden. Papier documenten die bij de gemeente binnenkomen worden gescand en vervolgens vernietigd. Niet het papieren exemplaar, maar de digitale variant ervan geldt dan dus als 'archiefstuk'.

Jaarverslag gemeentearchivaris

In zijn jaarverslag constateert de gemeentearchivaris dat de gemeente in 2016 kon overgaan tot het vervangingsbesluit nadat er integraal verbeterlagen op het informatiebeheer waren doorgevoerd. Ondanks dit resultaat ziet hij nog wel verbeterpunten. Daarom heeft hij in zijn jaarverslag tevens een aantal aanbevelingen genoemd om de kwaliteit van het informatiebeheer verder te verhogen. Eén aandachtspunt is de afronding van de papieren archieven, dat was ondergebracht in het project Archiefbewerking dat begin 2016 werd afgerond. Doel van dit project was de bewerking van alle papieren archiefbestanden die voor overbrenging naar de archiefbewaarplaats van HUA in aanmerking komen. In de eindfase van dit project is echter gebleken dat er nog verschillende tekortkomingen niet waren opgelost en dat er archiefbestanden alsnog voor bewaring – en dus bewerking voor overbrenging – moesten worden geselecteerd. Er wordt daarom momenteel door Interne bedrijven- afdeling formatievoorzieningen gewerkt aan een analyse met bijbehorende kostenopgaaf, en een nieuw plan van aanpak, dat niet alleen voorziet in de afronding van de bewerking van alle archieven die deel uitmaakten van het eerder genoemde project, maar ook in de selectie en bewerking van alle andere nog bij de gemeente aanwezige papieren archiefbestanden.

De Utrechtse verbetercyclus en de toezichtindicatoren

Halfjaarlijks wordt door het interne Kennis- en Kwaliteitscentrum Documentaire Informatie (KKCD) per organisatieonderdeel de stand van zaken van het informatiebeheer gemonitord en getoetst aan de Utrechtse normen en doelstellingen. De monitor vindt plaats op basis van het Utrechtse Kwaliteitssysteem Documentaire Informatie. De uitkomsten van de monitor worden in een scoretabel per kwaliteitsaspect per organisatieonderdeel vastgelegd. Daarnaast worden de uitkomsten tevens voor de gemeente als totaal vastgelegd (toezichtindicatoren). De voornaamste conclusie van de monitor in 2016 was dat alle organisatie onderdelen zich in staat achten om afscheid te nemen van de papieren archivering en volledig over te stappen naar digitaal beheer van alle (documentaire) informatie. Uit de monitor kwam ook een aantal aandachtspunten naar voren waarvan de belangrijkste de benodigde aandacht voor "opleidingen en informatiebewustwording" is. Goed informatie- en archiefbeheer kan niet enkel worden gerealiseerd door het implementeren van ondersteunende systemen. Iedereen die binnen de organisatie met informatie werkt moet leren hoe daarmee moet worden omgegaan in relatie tot het opslaan, het terugvinden en het beoordelen op aspecten van volledigheid en betrouwbaarheid. Dit vraagt om goede uitleg aan en opleiding van degenen die binnen de organisatie op diverse wijzen werken met informatie. Om dit te bereiken is een centraal Opleidingsplan opgesteld waarbij ieder organisatieonderdeel wordt geholpen bij het in kaart brengen en uitvoeren van de eigen opleidingsbehoeften.

Conclusie

In 2016 heeft de gemeente een duidelijk resultaat bereikt; de grootscheepse verandering van papier naar digitaal. Hiermee neemt de gemeente Utrecht als een van de eerste grote Nederlandse gemeenten volledig afscheid van papier. Dit besluit betekent niet dat de gemeente niets meer op papier verstuurt. Bewoners zullen altijd nog informatie op papier ontvangen waar dat nog nodig blijft.

MONUMENTENWET 1988

Het primaire risico van onvoldoende uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de monumentenwet is het teloorgaan van onroerend cultureel erfgoed: cultuurhistorie, archeologie en monumenten. Een adequate vergunningverlening en handhaving, de behartiging van het erfgoedbelang in bestemmingsplannen, handhaving van de bestemmingsplannen, het goed functioneren van de Commissie voor Welstand en Monumenten en van de advisering in het kader van de archeologische monumentenzorg zijn voorwaarden voor een goede taakuitoefening. Daarnaast zijn voorlichting en advisering over instandhouding belangrijke aspecten van het erfgoedbeleid. Deze verantwoording geeft zicht op hoe de gemeente omgaat met monumenten binnen haar grenzen en bevat informatie over omgevingsvergunningen voor beschermde gebouwde monumenten en (omgevings)vergunningen voor versterking van archeologische waarden.

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie bestaat uit een overzicht van in 2016 aangevraagde en afgehandelde aanvragen omgevingsvergunning voor beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten. De VTH-organisatie is de formele behandelaar van de vergunningaanvragen. De vergunningen worden geregistreerd door de VTH-

organisatie. Tevens zijn vergunningen verleend voor activiteiten op locaties waarvoor volgens de gemeentelijke archeologische waardenkaart een vergunningplicht geldt op grond van de gemeentelijke Archeologieverordening en waar een onderzoeksverplichting aan is gekoppeld. De verlening of weigering van een vergunning voor wijziging van een archeologisch rijksmonument is een bevoegdheid van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De gemeente is adviseur en legt ontwerp- en definitieve besluiten van de Minister ter inzage en stuurt eventuele zienswijzen van belanghebbenden door aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De toezichtinformatie bestaat uit de aan de Minister (in casu de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) uitgebrachte adviezen.

Verantwoording

De verlening of weigering van een vergunning voor gebouwde monumenten is een bevoegdheid van het college. In geval van (gedeeltelijke) sloop, reconstructie en herbestemming van rijksmonumenten wordt advies gevraagd aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De kaders hiervoor zijn de Monumentenwet 1988, de Monumentenverordening Utrecht 2010 en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het daarbij behorende BOR (Besluit omgevingsrecht). Naast behandeling van aanvragen om omgevingsvergunning en advisering van eigenaren levert de afdeling Erfgoed- op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening - cultuurhistorische informatie ten behoeve van de cultuurhistorische paragraaf in bestemmings-plannen en wordt geadviseerd bij ruimtelijke ingrepen.

Gebouwde monumenten

Wij hebben 155 deelzaken omgevingsvergunning beschermd monument afgehandeld, inclusief overlopende aanvragen uit 2014, waarvan 77 voor Rijksmonumenten en 78 voor gemeentelijke monumenten. Daarnaast is vanuit het oogpunt van zorgvuldig beheer en instandhouding geadviseerd over vergunningsvrije wijzigingen bij beschermde monumenten. Over 20 projecten in een beschermd stadsgezicht heeft de Commissie voor Welstand en Monumenten de afdeling Erfgoed geconsulteerd ten behoeve van de afhandeling van een aanvraag om omgevings-vergunning. In 26 gevallen is de (indicatie) omgevingsvergunning geweigerd of na overleg door de aanvrager ingetrokken omdat de monumentwaarden teveel verstoord zouden worden.

Bij de behandelde vergunningaanvragen is de inbreng per vergunningaanvraag vanuit Erfgoed aan VTH (casemanager) opgesteld op basis van de expertise van adviseurs onze afdeling Erfgoed, restauratiedeskundigen en bouwhistorici en het advies van de Commissie voor Welstand en Monumenten. In alle gevallen is steeds een zorgvuldige belangenafweging gemaakt tussen het eigenaarsbelang en behoud van monumentwaarden. Het belang van een goede bestemming en gebruik is daarbij nadrukkelijk betrokken. Behoud door ontwikkeling is ook in de gemeente Utrecht een belangrijke factor bij de instandhouding van gebouwd erfgoed, evenals het stimuleren van verduurzaming van monumenten. In het kader van duurzaamheid worden subsidies verleend voor DuMo-adviezen. Naast leningen voor restauratie van gemeentelijke monumenten uit het Utrechts Restauratiefonds kan voor rijks- en gemeentelijke monumenten een lening verstrekt worden voor energiebesparingsmaatregelen.

Archeologie

Wij hebben 25 Programma's van eisen getoetst en 21 vergunningaanvragen in behandeling genomen voor grondverstorende activiteiten op locaties die op de gemeentelijke archeologische waardenkaart als archeologisch waardevol zijn aangegeven, of waarvoor een hoge verwachting van archeologische waarden geldt. 14 Archeologievergunningen zijn afgehandeld. Er zijn 35 archeologische vooronderzoeken uitgevoerd en wij hebben adviezen uitgebracht over archeologische aspecten op diverse locaties. Tijdens uitvoering van werkzaamheden worden waarnemingen en zo nodig noodonderzoeken naar archeologische waarden gedaan. Archeologische vondsten worden opgeslagen in ons gemeentelijk archeologisch depot. Van archeologische onderzoeken in eigen beheer worden basis-rapportages opgesteld.

Conclusie

De taak is met inzet van de aanwezig restauratietechnische- en bouwhistorische en archeologische kennis inhoudelijk en procedureel goed uitgevoerd.

Gevolg Begroting 2017 / 2018

In 2017 /2018 moet de aansluiting van de processen op de omgevingswet voorbereid worden.

Activiteitenbesluit milieubeheer en provinciale milieuverordening

De gemeente controleert jaarlijks de bedrijven met een hoger risico op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieuschade en –hinder. Bedrijven met een lager risico worden minder frequent gecontroleerd of alleen als er sprake is van een melding. Tijdens de reguliere controles handhaven wij op het aspect energiebesparing. De zwaardere categorie milieubedrijven wordt sinds 1 juli 2014 gecontroleerd door de RUD-Utrecht en de Omgevingsdienst Noorzeekanaalgebied. De Omgevingsdienst Noorzeekanaalgebied controleert de twee bedrijven die onder het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO) vallen. De gemeente is het bevoegd gezag.

Op grond van de Wet milieubeheer wijzen Provincies stiltegebieden grondwaterbeschermingsgebieden aan en stellen regels op ter bescherming van de stilte en de grondwaterkwaliteit in deze gebieden. Deze regels zijn opgenomen in de Provinciale milieuverordening (PMV).

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie bestaat uit de Handreiking handhavingsstrategie Openbare en bebouwde ruimte (college van B en W 30 oktober 2009) en de vastgestelde handhavingstrategieën, handhaafinstructies en beleidsregels, Handhavingsprogramma Openbare en bebouwde omgeving 2015 (college van B en W 10 februari 2015) en Handhavingsverslag 2014 (college van B en W 10 januari 2015).

Verantwoording

Bedrijven en instellingen worden zoveel mogelijk integraal bezocht. Naast de milieuregelgeving wordt ook toezicht gehouden op de naleving van regelgeving op het gebied van bouw, gebruik en brandveiligheid. Hierbij wordt onder andere ook samengewerkt met de Veiligheidsregio Utrecht en het waterschap De Stichtse Rijnlanden.

Inrichtingen in dit gebied zijn in kaart gebracht en beoordeeld op bedreiging voor grondwaterbescherming. De activiteiten die de bedrijven uitvoeren zijn bekend. In Utrecht is slechts één klein gebied, in het Noorderpark tegen de grens met De Bilt, waar grondwaterbescherming geldt. Er zijn twee bedrijven die deels binnen het grondwaterbeschermingsgebied zijn gevestigd. Eén bedrijf zit in zijn geheel in het grondwaterbeschermingsgebied. De bedrijven worden conform de vastgestelde frequentie in het handhavingsstrategie bezocht. De landelijke regelgeving voor de opslag van vloeibare brandstoffen in bovengrondse tanks is veranderd. Veel bedrijven hebben één of meerdere bovengrondse tanks voor de opslag van brandstof of minerale olieproducten. Vanaf 1 januari 2015 moet voor een tank (inclusief de afleverinstallatie) een certificaat zijn afgegeven. Voor bestaande olietanks (tot 150 m3) geldt een overgangsregeling ten aanzien van periodieke keuringen. Bij reguliere bedrijfscontroles informeren wij de bedrijven over wijziging in de regelgeving.

Geen periodieke milieucontroles ondergrondse tanks. Bij een aantal bedrijven in Utrecht zijn ondergrondse tanks aanwezig die niet meer in gebruik zijn. Deze tanks horen te zijn verwijderd of anders op een verantwoorde wijze buiten gebruik te zijn gesteld. Nog aanwezige ondergrondse tanks kunnen bodemverontreiniging veroorzaken, maar ook de uitvoering van bouwactiviteiten vertragen.

Conclusie

Er vindt geringe bedrijvigheid plaats binnen het grondwaterbeschermingsgebied. De activiteiten vormen geen gevaar voor het grondwater. In 2015 hebben wij vanwege gewijzigde regelgeving extra aandacht besteed aan bovengrondse tanks bij bedrijven. Met garagebedrijven hebben wij een plein georganiseerd en ideeën uitgewerkt om de naleving van de milieuregelgeving te verbeteren.

Het toezicht bij complexe bedrijven is uitgevoerd door de Regionale Omgevingsdienst Utrecht en de Omgevingsdienst Noordzee kanaalgebied. Het aantal saneringen en grondtoepassingen, waarop de Regionale Omgevingsdienst Utrecht toezicht heeft gehouden, is toegenomen. Bij de Regionale Omgevingsdienst Utrecht is een hoger aantal vergunning aanvragen ingediend dan begroot daarnaast zijn kosten per vergunning gestegen in verband met overdracht van zwaardere bedrijven van provincie naar gemeente. De kosten zullen het bedrag van de lumpsum waarschijnlijk overschrijden.

Wet Milieubeheer

De gemeente kent ten aanzien van het stedelijk waterbeheer drie zorgplichten. Het gaat om de zorgplichten voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, de doelmatige inzameling van overtollig afvloeiend hemelwater en voor het toepassen van doelmatige maatregelen in openbaar gebied om structurele grondwateroverlast te voorkomen of te beperken. De wijze waarop de gemeente Utrecht deze zorgplichten beleidsmatig invult is vastgelegd in het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019, vastgesteld op 25 juni 2015 door de Utrechtse gemeenteraad. Via de jaarlijkse gemeentelijke programmabegroting en jaarlijkse gemeentelijke verantwoording legt de gemeente verantwoording af over de wijze waarop jaarlijks invulling wordt gegeven aan onze zorgplichten.

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie is gebaseerd op het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019, zoals vastgesteld door de Utrechtse gemeenteraad op 25 juni 2015.

Verantwoording

Het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019 beschrijft de invulling van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook de wijze van beheer van het oppervlaktewater dat in beheer is van de gemeente Utrecht wordt beschreven, omdat het oppervlaktewater een belangrijke bijdrage levert aan de afvoer en verwerking van hemelwater en het reguleren van de grondwaterstand. Het plan voldoet aan de wettelijke eisen aan een gemeentelijk rioleringsplan, zoals vastgelegd in artikel 4.22 van de Wet Milieubeheer. De Wet Milieubeheer vereist betrokkenheid van Gedeputeerde Staten en de bevoegde waterbeheerders en zuiveringsbeheerders. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en Rijkswaterstaat zijn de bevoegde gezagen met betrekking tot waterkwantiteit en waterkwaliteit in de gemeente. Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is tevens de beheerder van de vier rioolwaterzuiveringen in de gemeente Utrecht. Deze partijen en de Provincie Utrecht zijn betrokken bij de totstandkoming van dit plan.

In 2016 hebben er geen beleidsmatige wijzigingen op het Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019 plaatsgevonden.

Conclusie

In 2016 zijn de ons opgedragen zorgplichten conform de wet milieubeheer uitgevoerd.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Een vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstelsel kan alleen effectief zijn als de kwaliteit van de uitvoering op orde is. De gemeente, welke belast is met de uitvoering van vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken, wil om deze reden bij de uitvoering voldoen aan een zeker basis kwaliteitsniveau. Via deze verantwoording geven wij u nader inzicht in het kwaliteitsniveau van de uitvoering van het stelsel over 2016.

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie bestaat uit de Handreiking handhavingstrategie Openbare en bebouwde ruimte en de vastgestelde handhavingstrategieën, handhaafinstructies en beleidsregels, handhavingprogramma openbare en bebouwde omgeving 2016 en het handhavingverslag 2016.

Verantwoording

De gemeente Utrecht voert haar handhaving programmatisch en conform de handhavingstrategieën uit. Het handhavingverslag en het handhavingprogramma openbare en bebouwde omgeving 2016 hebben wij vastgesteld.

Wij hebben ontwikkelingen in de bebouwde leefomgeving (private kwaliteitsborging, nieuwe Omgevingswet, wet VTH) gemonitord en nieuwe wet- en regelgeving geïmplementeerd.

Wij hebben de VTH verordening voor de omgevingsdienst, de beleidsnotitie kwaliteit VTH, de algemene handhavingstrategie inclusief landelijke handhavingstrategie en het vergunningenplan voorbereid. Deze

stukken worden begin 2017 vastgesteld. De strategieën voor huisvesting, bestaande bouw, horeca, seksinrichtingen, milieubedrijven en bodem worden daarop volgend in 2017 geactualiseerd.

Conclusie

Alle Wabo-vergunningaanvragen zijn geheel overeenkomstig de prestatiedoelstelling integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen getoetst. De bouwtechnische toetsen gebeurden geprioriteerd aan de hand van het vastgestelde toetsprotocol 'SUPER'; waarbij veiligheid en gezondheid de hoogste prioriteit kregen. De overige toetsen gebeurden integraal. Deze werkwijze heeft geresulteerd in 12 gegronde bezwaren op een totaal van 2.415 beschikkingen, ofwel 0,49%. Daarmee is ruimschoots voldaan aan de doelstelling voor 2016, te weten <1%.

Het aantal verzoeken om vooroverleg is, conform de trend in de afgelopen jaren, verder toegenomen met circa 10% ten opzichte van 2015 en bedraagt 2.770. Het aantal ingediende bezwaren op verleende vergunningen is ten opzichte van 2015 met de helft afgenomen en bedraagt 40. Alle aanvragen zijn digitaal gepubliceerd. In 2016 zijn slechts vier vergunningen van rechtswege verleend omdat zij niet binnen de wettelijke termijn zijn afgehandeld. Alle overige aanvragen (vrijwel 100%) zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

We hebben programmatisch en conform de handhavingsstrategieën toezicht gehouden op de naleving van vergunningen bij de oprichting, asbestverwijdering en sloop of wijziging van gebouwen en op de Milieu wet- en regelgeving bij bedrijven, de kwaliteit en het gebruik van bestaande gebouwen en terreinen. Tevens hebben wij opgetreden tegen woonfraude en het illegaal onttrekken van zelfstandige woonruimtes.

Wij hebben de aanpak van huisjesmelkers versterkt door het laten vaststellen van een beleidsregel over de toepassing van nieuwe instrumenten voor de Woningwet. In 2016 hebben wij gerealiseerd: het instellen van een meldpunt voor huisjesmelkers, samenwerking en informatiedeling met andere gemeenten en organisaties, inzet van het Huurteam en de inbedding van de aanpak in 'de aanpak ondermijnende criminaliteit'.

Wet ruimtelijke ordening

Bestemmingsplannen en beheersverordeningen bepalen wat er binnen een gemeente met de ruimte mag gebeuren. Idealiter is er voor het hele gemeentelijke grondgebied een bestemmingsplan of beheersverordening beschikbaar. Op die manier weten burgers en bedrijven waar ze aan toe zijn. Daarnaast moeten bestemmingsplannen en beheersverordeningen actueel zijn, dat wil zeggen jonger dan 10 jaar. Als ze ouder zijn kan dit negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting. Deze paragraaf biedt de gemeenteraad inzicht in de dekking, de voortgang over de actualisering en handhaving van de bestemmingsplannen en beheersverordeningen.

Toezichtinformatie

De toezichtinformatie is gebaseerd op de genomen ruimtelijke besluiten in 2015, inclusief een overzicht van vigerende bestemmingsplannen die ouder zijn dan tien jaar.

De toezichtinformatie bestaat uit de Handreiking handhavingsstrategie Openbare en bebouwde ruimte en de vastgestelde handhavingstrategieën, handhaafinstructies en beleidsregels, Handhavingsprogramma openbare en bebouwde omgeving 2016 en Handhavingsverslag 2016.

Verantwoording

Het toezicht op bestemmingsplannen is niet in een afzonderlijk verantwoordingsartikel te vinden maar dit is meegenomen bij een aantal speerpunten in het handhavingsprogramma. De risicoanalyse heeft zijn beslag in de verschillende handhavingsstrategieën (onder andere horeca, seks-inrichtingen, bedrijven en instellingen, bestaande bouw). De beschikbare capaciteit hiervoor wordt enerzijds gebiedsgericht ingezet om de leefbaarheid te verbeteren en verdere achteruitgang tegen te gaan. Zo is er een aanpak van de Amsterdamsestraatweg en de Kanaalstraat. Hier wordt sterk ingezet op het tegengaan van ongewenste gebruikswijzigingen van het bestemmingplan (prostitutie, gokken, beluizen, coffeeshops, publieke dienstverlening etcetera). In het handhavingsprogramma is ook aangegeven dat alle klachten en

meldingen van burgers worden opgepakt. Het komt met enige regelmaat voor dat er meldingen zijn die worden opgelost door de overtreding op het bestemmingsplan ongedaan te maken. Voorts zijn de onderdelen Barpanden en splitsen onderdelen waar de handhaving van het bestemmingsplan een grote rol speelt. Het betreft hier aanpak in het kader van veiligheid en leefbaarheid. Hoewel niet expliciet benoemd staan er dus diverse acties op dit gebied in het handhavingprogramma. Begin 2017 zullen wij de handhavingstrategie bestaande bouw vaststellen waarin de werkwijze wordt geëxpliciteerd.

Conclusie

Wij hebben toegezien op de kwaliteit en het gebruik van woningen en gebouwen. Daarbij hebben we actief ingezet op het opsporen van illegaal gebruik. Meldingen van een foutieve registratie zijn op het adres ter plekke onderzocht. Vervolgens is het mogelijk om de fout te legaliseren of afspraken te maken met de eigenaar om de fout te herstellen. Lukt dit niet, dan volgt uiteindelijk handhavend optreden. Wij hebben gecontroleerd of panden waarvoor een gedoogbeschikking is afgegeven, nog altijd worden bewoond. Daarnaast zijn, op basis van meldingen van burgers of gebouweigenaren en gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie, leegstaande bedrijfspanden onderzocht op illegale bewoning. Bij constatering daarvan is, afhankelijk van de risico's, conform het beleid opgetreden.

Resultaten

Vooruitlopend op het handavingsverslag 2016 kunnen wij de volgende resultaten geven voor WABO en RO.

Asbest, sloop en bouw(hinder)

- Alle asbestdaken moeten in 2024 gesaneerd zijn. De eigenaren zijn hiervoor verantwoordelijk. In 2016 hebben we een inventarisatie gemaakt van alle asbestdaken in Utrecht.
- Wij hebben alle meldingen afgehandeld en de verhoogde inzet op sloop- en asbestwerkzaamheden gecontinueerd.
- Wij houden toezicht bij de meest risicovolle objecten hierdoor hebben wij hebben 15% van de omgevingsvergunningen (kleine bouwplannen met een laag risico) alleen bij oplevering gecontroleerd op wet- en regelgeving.
- Wij hebben de Toolbox Bouwhinder in gebruik genomen en bouwplannen getoetst op Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie tijdens de bouw.
- Procesbegeleiding is ingezet bij 36 bouwprojecten waarbij er hinder voor de omgeving te verwachten was.
- De kwaliteitsmonitor is gereed, de actualisatie van slechte panden is gaande.
- Wij hebben meerdere geluidmeters tegelijkertijd ingezet in de Voorstraat naar aanleiding van klachten om een objectief beeld van (geluids)overlast te krijgen. Dit heeft gezorgd voor concrete handavingsinzet van THBO op enkele locaties. Tevens is hierdoor de afdeling VTH THOR voorzien van extra informatie om de overlast van mensen op en rond de Voorstraat effectiever te kunnen aanpakken.

Milieu wet- en regelgeving

- Het plein voor garagehouders heeft geleid tot een verbetering van de onderlinge communicatie.
- Wij hebben ontwikkelingen in de bebouwde leefomgeving (private kwaliteitsborging, nieuwe Omgevingswet, Wet VTH en Natuurwet) gemonitord.
- Wij hebben lozingen van vet op het schoonwaterriool van marktkramen aangepakt .
- Houtrookoverlast: we hebben bij het ministerie aangekaart dat er een leemte is in de wetgeving.
- Een deel van de toezichttaken milieu wordt voor de gemeente uitgevoerd door de RUD-Utrecht. De RUD-Utrecht controleert de zwaardere milieubedrijven, waaronder bijvoorbeeld de bedrijven die onder het BEVI vallen (Besluit Externe Veiligheid Bedrijven) en de bedrijven die voorheen onder bevoegd gezag van de Provincie Utrecht vielen. De uitvoering van het milieutoezicht op bodemsaneringen van verontreinigde grond, grondverzet en ketenbeheer gebeurt ook door de RUD-Utrecht.

Woonfraude en illegaal gebruik

- Wij hebben 42 kleinere Verenigingen van Eigenaren (VVE's) geactiveerd. We hielpen deze VVE's bv. met het opstellen van meerjaren onderhoudsplannen. Daarbij stimuleerden we maatregelen voor veilige installaties (APK), energiebesparing en de aanschaf van zonnepanelen.
- Wij hebben actief toegezien op de kwaliteit en het gebruik van woningen en gebouwen. Hierbij hebben wij alle meldingen opgepakt en verschillende projecten in dit domein uitgevoerd.
- Alle meldingen over omgezette woningen (kamerverhuur) zijn opgepakt.
- Om wildgroei en overlast van vakantieverhuur en Short stay (verhuur voor een periode van een week tot 6 maanden) te voorkomen, wordt nieuw beleid gevormd. Wij zijn daarbij aangesloten met betrekking tot handhaafbaarheid.
- Wij hebben in samenwerking met de corporaties toezicht gehouden op legale bewoning van de sociale woningvoorraad.
- Het toezicht en de handhaving in de wijk Lombok is geïntensiveerd. Een aantal hotspots (gebieden met veel overlast) in de stad, waaronder de Amsterdamsestraatweg, blijven onder verhoogd toezicht staan.

Huisvestingswet (Inclusief huisvesting statushouders)

Als asielzoekers in een opvangcentrum een verblijfsvergunning ontvangen, gaan ze op zoek naar eigen woonruimte. Gemeenten moeten hen passende woonruimte aanbieden. Het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) voert de gesprekken met asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben ontvangen en stelt aan de hand daarvan een informatieprofiel op. Het COA heeft veertien dagen de tijd om op basis van dit profiel een vergunninghouder aan een gemeente te koppelen. Vervolgens hebben gemeenten gemiddeld twaalf weken de tijd om woonruimte te vinden en de verhuizing te regelen. Het Rijk legt op basis van de Huisvestingswet aan gemeenten kwantitatieve taakstellingen op voor de huisvesting van verblijfsgerechtigden (asielzoekers met een verblijfsvergunning). De aantallen zijn gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. Elk half jaar krijgt de gemeente een taakstelling opgelegd. In deze jaarstukken geven wij u inzicht in het al dan niet behalen van deze taakstelling.

Verantwoording

De gemeente Utrecht had op 1 januari 2016 een achterstand in de taakstelling van 13 personen. De Taakstelling van 2016 was 393 personen (1e half jaar) en 452 personen (2e halfjaar) én de achterstand van dertien personen. Dat betekende een opgave van in totaal 858 personen. Utrecht heeft 650 personen gehuisvest in 2016, waardoor een achterstand van 208 personen is opgetreden. Deze achterstand zal in de loop van 2017 moeten worden ingehaald.

Wijken

Binnenstad

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Binnenstad

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Binnenstad. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardig, gastvrije openbare ruimte.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Herinrichting Mariaplaats.	Met het verplaatsen van het toiletgebouw van de Mariaplaats naar het Moreelsepark is de herinrichting van de Mariaplaats afgerond in 2016. Aanvullend op dit werk hebben de partijen rond Mariaplaats en Mariahoek onderzocht of de groene ruimtes hier beter konden worden vormgegeven. Als gemeente hebben wij ons hierbij aangesloten. In 2016 zijn de plannen opgesteld, besproken en deels uitgevoerd. In 2017 wordt de aanpak van deze groene ruimte afgerond.	Ja.
3.2	Herinrichting Twijnstraat/Nicolaasstraat.	In 2016 is de herinrichting van de Twijnstraat en Nicolaasstraat volgens planning uitgevoerd en afgerond. De wens om een deel van de parkeerplaatsen te verplaatsen van de openbare ruimte naar parkeergarages is niet binnen het project gerealiseerd, maar krijgt binnen de pilot openbare ruimte binnenstad een vervolg.	Ja.
3.3	Herinrichting Lange Nieuwstraat.	Samen met de samenwerkende partijen in de Lange Nieuwstraat (het Catharijneconvent, het Universiteitsmuseum, het Bewonersoverleg Nieuwstraat, de Ondernemersvereniging Nieuwstraat, de Salvatorparochie en de kunstorganisaties CASCO, FOTODOK en BAK) is gewerkt aan het ontwerpen van de herinrichting van de Lange Nieuwstraat. In de zomer zijn metingen uitgevoerd om de overlast door trillingen en hoge snelheden te onderzoeken. Alle informatie voor het opstellen van een goed en gedragen ontwerp in 2017 is nu beschikbaar.	Nee, vanwege extra onderzoek.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardig, gastvrije openbare ruimte.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.4	Herinrichting Wester- en Oosterkade.	In 2016 zijn drie bijeenkomsten geweest met bewoners en ondernemers van de Wester- en Oosterkade. In de eerste is besproken wat verbeterd moet worden en wat er moet blijven. In de tweede bijeenkomst zijn de eerste ideeschetsen voor de herinrichting besproken met deze bewoners en ondernemers. In de derde bijeenkomst zijn we dieper ingegaan op de typering van de kades, het autoparkeren en de inpassing van fietsroutes. In 2017 gaan we verder met het opstellen van het concept Programma van Eisen voor de nieuwe inrichting.	Ja.
3.5	Herinrichting Oudkerkhof.	Samen met de ondernemers is de herinrichting van het Oudkerkhof voorbereid en is een unaniem voorstel voorgelegd aan het college van B en W. In mei 2016 stemden wij in met een herinrichting die aansluit bij dit voorstel en meer ruimte voor voetgangers maakt. In overleg met de ondernemers is een geschikt moment voor de uitvoering van de herinrichting gekozen.	Nee, op verzoek van de ondernemers verschoven naar eerste kwartaal 2017.
3.6	Verbetering Domplein.	In juni is in de Voorjaarsnota 2016 besloten tot een extra impuls in de openbare ruimte van het Domplein. Het resultaat is een aantrekkelijk Domplein, dat beeldbepalend is voor het gezicht van de historische binnenstad. De uitvoering is eind oktober gestart. Inmiddels is de eerste fase afgerond. De werkzaamheden duren nog tot halverwege 2017.	Ja.
3.7	Uitvoering van de 18 projecten uit het wijkgroenplan en wijkwaterplan.	1. Bomen Speeltuin de Kleine Dom – Het laatste deel van dit deelproject is afgeblazen door onduidelijkheid over de plannen voor een kinderdagverblijf met buitenruimte in de speeltuin. Als compensatie is er een moestuinproject voor de kinderen geweest. 2. Wolvenstraat - Plantenbak gerenoveerd en door bewoners beplant. Nu in zelfbeheer. 3. Vrouwe Justitiaplein - Extra plantvakken gecreëerd bij Rechthuys. 4. Beplanting Karmelietenhof – Het project is gedeeltelijk uitgevoerd: verbeteren beplanting in borders, plaatsen speelelementen, verticuteren gazon. 5. Vergroenen Pastoor van Nuenenstraat – Dit deelproject is vervallen omdat er vanuit de wijkopzichter al een ander initiatief gaande was. 6. Vervangen bloembakken Willemstraat – in overleg met de aanvrager is gekozen voor het coaten van de bestaande bakken. In het voorjaar van 2016 is de nieuwe beplanting aangebracht. 7. Herinrichting buurttuin wijk C – In 2015 is het ontwerp gemaakt en er is een saneringsplan opgesteld. Realisatie is uitgevoerd in 2016. Omdat er asbest werd gevonden duurde de realisatie langer dan verwacht. Het project is naar tevredenheid afgerond en wordt feestelijk geopend in 2017. 8. Abraham Dolehof - Plantvak is opgeknapt en plantwerkzaamheden in binnenterrein zijn uitgevoerd met uitzondering van het watertappunt.	1. Nee. 2. Ja. 3. Ja. 4. Ja. 5. Niet van toepassing, project is vervallen. 6. Ja. 7. Ja, met inachtneming van de onverwachte asbestverontreiniging. 8. Ja.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardig, gastvrije openbare ruimte.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
		9. Eligensteeg - Aanwezige plantvakken zijn ingeplant met nieuwe beplanting.	9. Ja.
		10. Eligenhof/Vrouwjuttenthof - Bamboe splitsen/verplanten.	10. Ja.
		11. Vervangen plantenbakken Reguliersteeg – Met de bewoners is een plan gemaakt voor het vervangen van de bakken door kleine boompjes. Bij de uitvoering bleken er onverwacht kabels en leidingen te liggen die boomplant onmogelijk maken. Er wordt nu overlegd over een alternatief.	11. Nee.
		12. Boom in Domstraat - Is gecombineerd met project herinrichting Domstraat.	12. Ja.
		13. Talud Wittevrouwenkade - Talud opgeknapt door heesters te rooien en kruidachtigen in te zaaien. Er is een geslaagde bollenplantactie met bewoners geweest in het najaar.	13. Ja.
		14. Lucasbolwerk - Aanplant van twee extra linden en aanplant bloembollen.	
		15. Eligenhof herinrichten - In 2015 is het ontwerp gemaakt en er is een saneringsplan opgesteld. In 2016 is het plan gerealiseerd; diverse plantvakken, muurschildering en pergola, nieuwe schuttingen die uitkomen op de tuin en een watervoorziening. Het project is eind 2016 opgeleverd met een plantdag.	14. Ja. 15. Ja.
		16 en 17. Geurende struiken en notenbomen - Aanplant in de Binnenstad waar mogelijk.	
		18. Wijkwaterplan - de vergroening van de singel is in uitvoering gegaan. In het voorjaar is dit met een feestelijke startbijeenkomst met bewoners, waterschap (hoogheemraad) en gemeente gevierd.	16/17. Ja, maar met beperkingen. 18. Ja.
		Mosselkratten en bollen met zaden van drijfwaterplanten te water gelaten. In de maanden daarna zijn drijvende vegetatie-eilanden geplaatst en zijn de oevers ingeplant. Het plaatsen van de drijvende vegetatie-eilanden duurde helaas wat langer dan gepland, waardoor de planten in 2016 niet meer tot volle groei konden komen. Begin november is een bijeenkomst gehouden met alle vrijwilligers, die zich inzetten voor het schoonhouden en het onderhoud van oevers en vegetatie-eilanden.	
3.8	Nieuwe functie Tivoli-complex (Oudegracht 245).	Als voorbereiding op de tender hebben wij het bestemmingsplan 'Herontwikkeling Oudegracht 245, Binnenstad' voor vaststelling doorgestuurd aan de Raad.	Ja.
3.9	Herontwikkeling oude postkantoor Neude.	In 2016 hebben wij het startdocument voor de herontwikkeling van het voormalig postkantoor tot bibliotheek, horeca en winkels vastgesteld. Er is met ontwikkelaar ASR een intentieovereenkomst gesloten over de plankosten. Op 8 december is de gemeenteraad akkoord gegaan. Daarna is de terinzagelegging gestart en kunnen zienswijzen worden ingediend. Ook is de anterieure overeenkomst getekend.	Ja.
3.10	Herontwikkeling Altrechtterrein/Woudagebouw (Lange Nieuwstraat 89).	Woudagebouw (Fase 1): voor de transformatie tot 58 middeldure huurappartementen van het zogenaamde Woudagebouw aan de Lange Nieuwstraat is in 2015 een vergunning aangevraagd. Deze is in 2016 verleend. Er is beroep aangetekend. Een zitting wordt	Nee, vertraagd door bezwaar.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardig, gastvrije openbare ruimte.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
	voorbereid. Bleijenburg/Overtuinen (Fase 2): In nauwe samenwerking met ontwikkelaar VORM en Altrecht wordt gewerkt aan een stedenbouwkundig programma van eisen voor het plangebied Bleijenburg/Overtuinen. Het gaat om sloop en nieuwbouw van het bestaande gebouw Bleijenburg, nieuwbouw aan de Vrouwjuttenhof (Overtuinen) en om meer openbare ruimte. Afgelopen jaar zijn diverse buurtbijeenkomsten georganiseerd waarbij een delegatie van omwonenden nauw is betrokken bij de bouwplanontwikkeling. Eind 2016 lag er draagvlak voor de voorgestelde ontwikkeling tot acht stadswoningen. Begin 2017 hopen we ook consensus te bereiken over de contouren voor gebouw Bleijenburg. In de nabije toekomst zullen ook andere panden van het Altrechtcomplex voor herontwikkeling beschikbaar komen. Dit geldt als eerste voor het gebouw aan de Lange Nieuwstraat. Na een verkooptraject is ontwikkelaar VORM eind 2016 geselecteerd als potentiële koper.	Ja.
3.11 Binnenstad Schoon en heel.	De kwaliteit van schoon in de Binnenstad is op hetzelfde niveau als vorig jaar. Het werken in ploegendiensten is succesvol en daarom blijven we dat doen.	Ja.
3.12 Zakken van de straat: andere vormen van vuil inzamelen.	In Wijk C en Hooch Boulandt zijn ondergrondse inzamelpunten aangelegd. De uitwerking van het onderzoek naar alternatieven voor zakken in de andere buurten van de Binnenstad is in 2016 niet afgerond en duurt langer. Hier is op dit moment nog geen concrete planning voor.	Deels.
3.13 Restauratie wal- en kluismuren.	Door noodkap van vijf bomen is opnieuw gekeken naar de staat van de bomen en de daarbij mogelijke werkmethode. De start van de werkzaamheden is daardoor met een paar weken vertraagd. Stand van zaken per rak (= ruimte tussen twee bruggen): Oudegracht: - Rak 1 Oost (tussen Zandbrug en Jacobibrug): was voor twee derde klaar in 2016; inmiddels is de bouwkuip gemaakt door het plaatsen van damwand om het laatste stuk af te maken. - Rak 3 West (tussen Viebrug en Jansbrug): het resterende stuk wordt begin 2017 afgemaakt; omdat het te smal is voor de doorvaart kon daar in het vaarseizoen niet aan worden gewerkt. - Rak 10 West (tussen Gaardbrug en Hamburgerbrug) en rak 11 West (tussen Hamburgerbrug en Weesbrug): in de eerste helft van 2017 wordt de bouwkuip gezet en worden buispalen voorgeboord. - Rak 15 (Bijlhouwersbrug en Vollersbrug) West: bij wooncomplex de Boog en verder is	Vertraging werkzaamheden in rak 1 en 3. Door de hoeveelheid materieel die nodig is voor een veilige uitvoering, wordt de doorvaart belemmerd. Daarom kon een deel van de werkzaamheden pas na het vaarseizoen worden uitgevoerd. Rak 15 van de Oudegracht-Westzijde heeft vertraging

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardig, gastvrije openbare ruimte.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
	de bouwkuip geplaatst en worden buispalen voorgeboord en geplaatst. Door de ondergrond is het boren lastig en zijn de werkzaamheden vertraagd. Twijnstraat aan de werf (Rak 15 Oost) wordt afgemaakt nadat twee bomen zijn gekapt. Herplant bomen Twijnstraat aan de werf wordt eerste kwartaal 2017 gerealiseerd. Kromme Nieuwegracht: • Rak 21 (tussen Pausdam en Hieronymusplantsoen): als voorloper op dit werk is in 2016 gestart met baggeren van de Kromme Nieuwegracht. In januari 2017 start het herstel van de kademuren. • Rak 17 tot en met 20 (tussen de Pausdam en de Magdalenabrug): de werkzaamheden starten in februari 2017. Bij alle rakkdelen waar we aan het werk gaan en zijn informeren we bewoners en ondernemers uitgebreid. Kijk voor actuele informatie op: www.utrecht.nl/werven.	opgelopen door onverwachte uitvoeringsproblemen.
3.14 Herinrichting Zadelstraat.	De herinrichting van de Zadelstraat is in het voorjaar van 2016 uitgevoerd en voor de zomer opgeleverd.	Ja.
3.15 Toiletvoorzieningen Binnenstad.	In 2016 is budget vrijgegeven voor toiletvoorzieningen in de parken en voor uriliften in de Binnenstad. De voorbereidingen voor het realiseren van die voorzieningen zijn in 2016 gestart; uitvoering zal plaatsvinden in 2017/2018.	Ja.
3.16 Nieuwe invulling Staffhorstpand (Vredenburg 40).	In 2016 is het pand geheel gerenoveerd en zijn de voorbereidingen voor het vestigen van de Social Impact Factory gestart.	Ja.
3.17 Tussenevaluatie van het Ontwikkelingskader Horeca.	Met verschillende belanghebbenden zoals Koninklijke Horeca Nederland afdeling Utrecht, verschillende wijkraden – waaronder wijkraad Binnenstad – en individuele ondernemers en initiatiefnemers hebben we de wens voor aanpassing van het horecakader besproken. Dit heeft eind 2016 geleid tot een brief aan de raadscommissie over de aanpassingsrichtingen voor het Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2012.	Ja.
3.18 Herontwikkeling gevangenis Wolvenplein.	Het tijdelijk beheer van het complex door 'Bewaakt en bewoond' is gecontinueerd door het Rijk. Daarnaast is in 2016 gewerkt aan een conceptonderzoeksovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf voor het opstellen van een visie in 2017.	Ja.
3.19 Herontwikkeling EKP-terrein (Kruisvaartterrein).	In december 2015 hebben wij met ontwikkelaar ASR een intentieovereenkomst over de plankosten gesloten voor de herontwikkeling van het voormalige expeditieknooppunt. In januari 2016 is het startdocument vastgesteld, een buurtbijeenkomst gehouden en is een klankbordgroep georganiseerd. In 2017 wordt een Stedenbouwkundig Programma van Eisen opgesteld en aangeboden aan college van B en W en de gemeenteraad.	Ja
3.20 Ontwikkeling de Kade.	Er is voor de ontwikkeling van project De Kade een bestemmingsplanprocedure opgestart.	Het project is afgebroken

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardig, gastvrije openbare ruimte.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
		In principe verliep het project volgens planning. Op het laatste moment trok een van de partners zich helaas terug uit het project, waardoor het project stil kwam te liggen en de bestemmingsplanprocedure is ingetrokken.	omdat een van de partners zich terug trok.
3.21	Renovatie Hoog Catharijne inclusief Entreegebouw, Catharijneknoop, plinten Hoog Catharijne en Voorzetgebouw .	De renovatie van Hoog Catharijne heeft grote voortgang geboekt. De parkeergarage is geopend en de gebouwen zijn uit de steigers.	Ja.
3.22	Stationsplein Oost (noordelijk deel) plus onderliggende fietsenstalling en aangrenzende vastgoedontwikkelingen (Noordgebouw en Zuidgebouw).	Nadat de bussen op 2 juli 2016 verhuisd waren naar de Jaarbeurskant kon het nog ontbrekende deel van de eerste helft van het Stationsplein gebouwd worden. De contouren van het plein zijn zichtbaar, de bouw van het Paviljoen is begonnen.	Ja.
3.23	Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-banen.	Op 2 juli 2016 zijn alle bussen verhuisd van de centrumzijde naar de Jaarbeurskant. De bijbehorende HOV-banen zijn gereed. Met het vertrekken van de bussen kon de Moreelsebrug afgebouwd worden en is er gestart met de voorbereidingen voor de aanleg van de bus/trambaan.	Ja.
3.24	Openbaar Vervoer (OV)-terminal.	Op 7 december 2016 is het Station door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, ProRail, NS en Gemeente gezamenlijk onder veel belangstelling geopend.	Ja.
3.25	Moreelsebrug.	Op 16 december is met leerlingen van basisschool de Puntenburg de Moreelsebrug geopend. Utrecht heeft er een extra verbinding over de sporen bij.	Ja.
3.26	Herinrichting Croeselaan.	Het ontwerp van de Croeselaan is verder uitgewerkt. Met de bouw van de inrit van de parkeergarage is in 2016 begonnen.	Ja.
3.27	Jaarbeursplein inclusief Centrumboulevard, parkeergarage en Jaarbeurspleingebouw en WTC.	De bouw van de parkeergarage heeft haar diepste punt bereikt in 2016. Daarna kon er echt gebouwd worden. Het voormalige kantoorgebouw Leeuwensteijn is gesloopt en de contouren van het nieuwe WTC zijn zichtbaar geworden.	Ja.
3.28	Knoopkazerne en omgeving.	De transformatie van Rijkskantoor de Knoop is in 2016 van start gegaan.	Ja.
3.29	Bioscoop Jaarbeursterrein.	Kinopolis Jaarbeurs is open. Woensdag 14 december opende de bioscoop met de eerste zes zalen.	Ja.
3.30	Herinrichting Catharijnesingel.	Het deel van de singel voor TivoliVredenburg is voor de zomer van 2016 geopend. Direct was zichtbaar hoe de terrassen aan het water zorgen voor een prettige verblijfsplek.	Ja.
Wijkambitie 2: Zet de veiligheids-aanpak voort in de Binnenstad.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Aanpak overlast	Uit de derde meting in 2014 bleek al dat overlast ten opzichte van eerdere metingen	Ja.

Wijkambitie 2: Zet de veiligheids-aanpak voort in de Binnenstad.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
	Breedstraatbuurt.	aanzienlijk was gedaald. Politie, Toezicht en Handhaving en Victas melden dat dit beeld evenals in 2015 ook in 2016 gelijk is gebleven.	
4.2	Terugdringen overlast drugsverslaafden.	Ten opzichte van voorgaande jaren is het beeld ongewijzigd. Er is weliswaar nog enigszins sprake van drugsoverlast, maar het staat niet meer op de eerste plaats van de overlastfeiten.	Ja.
4.3	Aanpak autokraak parkeergarages.	Het aantal autokraken in 2016 ligt voor de binnenstad op hetzelfde niveau als in 2015. De aanpak met de parkeergarages wordt in 2017 geïntensiveerd.	Ja.
4.4	Uitvoering Toezichtarrangement Stationsgebied.	In het voorjaar van 2016 is een nieuw Toezichtarrangement 2016-2021 ondertekend. De samenwerking tussen de partners verloopt uitstekend. Er zijn geen knelpunten op het gebied van Veiligheid.	Ja.
4.5	Veilig Uitgaan.	Begin 2016 is het convenant Veilig Uitgaan 2016-2021 ondertekend. Er is invulling gegeven aan het jaarprogramma Veilig Uitgaan. Bijzonderheden: er zijn afscheidingshekken geplaatst bij twee horecagelegenheden op de Nobelstraat, waardoor uitgaanspubliek en overig verkeer in de nachtelijke uren beter gescheiden worden. Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor het vervangen van een aantal mobiele plaskruizen door uriliften.	Ja.
4.6	Terugdringen overlast rond zorgvoorzieningen zuidelijke Binnenstad.	De diverse instanties die in de Zuidelijke Binnenstad actief zijn (Catharijnehuis, Victas, Altrecht en Leger des Heils) weten elkaar goed te vinden. In november is door een aantal zorgvoorzieningen een open dag gehouden. Dit om de buurtbewoners kennis te laten maken met het werk van deze instellingen. Het aantal overlastmeldingen bij de politie is afgenomen.	Ja.
4.7	Versterken Veilig Ondernemen.	Er zijn zeven preventietrainingen aan ondernemers uit de binnenstad gegeven. De preventietrainingen bestonden uit hoe te handelen bij een overval of winkeldiefstal met vormen van agressie en hinderlijk gedrag. Ondernemers zijn enthousiast over deze trainingen.	Ja.
4.8	Mogelijke verhuizing Catharijnehuis (dagopvang dak- en thuislozen).	De dagopvang wordt voorts nog op de huidige locatie voortgezet, omdat een méér geschikte locatie niet is gevonden. Er zijn maatregelen genomen om de dagopvang op de huidige locatie te verbeteren. Het gaat dan zowel om het verbeteren van de leefbaarheid en verminderen van de overlast in de omgeving, als om het verbeteren van de begeleiding van de bezoekers.	Nee, het zoekproces duurde langer dan gepland en heeft uiteindelijk niet geleid tot verhuizing.
4.9	Intensiveren aanpak woninginbraak en fietsdiefstal.	Door middel van voorlichting, tekstkarren, Waaks en wijkberichten is geïnvesteerd op het terugdringen van woninginbraak. Desondanks is het aantal woninginbraken in 2016 ten opzichte van 2015 toegenomen. Uit analyse blijkt dat het vooral om insluipingen bij studentenwoningen gaat. In 2017 gaan we extra investeren in voorlichting aan studenten. Ook het aantal fietsdiefstallen is gestegen; om het aantal fietsdiefstallen naar beneden te	Ja, maar de extra inzet heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd; daarom in 2017 extra en nog meer specifieke inzet.

Wijkambitie 2: Zet de veiligheids-aanpak voort in de Binnenstad.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016? brengen wordt een Plan van Aanpak opgesteld.	Verliep het project volgens planning?
Wijkambitie 3: Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1 Actieplan Utrecht fietst!	De uitvoering van het actieplan (2015-2020) is in volle gang. De Herenroute is geëvalueerd. In 2017 worden de markeringspinnen verwijderd en de bestrating vervangen. Op het Lucas Bolwerk zijn fietsenrekken geplaatst. Er zijn 100 plekken bij gekomen. De plannen voor de Predikherenstraat zijn gemaakt en worden in 2017 uitgevoerd. Stalling Laag Catharijne is overgenomen door de gemeente en op 1 december heropend. Nu eerste 24 uur gratis stallen.	Ja.
5.2 Actieplan Voetganger.	Op 18 mei 2016 heeft het Stadsgesprek Voetganger plaatsgevonden. Zo'n 60 bewoners, bezoekers, ondernemers en belangenorganisaties gingen samen in gesprek over het uitbreiden van het voetgangersgebied in de binnenstad. Tijdens het stadsgesprek is gesproken over waar het voetgangersgebied uitgebreid kan worden en hoe het voetgangersklimaat kan worden verbeterd in Utrecht. Als vervolg op het stadsgesprek komt in 2017 een voorstel over uitbreiding van het voetgangersgebied. De gesprekken hierover met bewoners, ondernemers en belangenorganisaties zijn begin 2017.	Ja.
5.3 Actieplan Goederenvervoer.	In 2016 zijn de stop&drop-plaatsen gerealiseerd. In 2017 gaan we voor uitbreiding van het aantal stop & dropplekken, zodat er een netwerk ontstaat in de hele binnenstad.	Nee, de vertraging door bezwaren tegen de oorspronkelijke locatie.
5.4 Winkelwandelgebied: afsluiting en bevoorrading.	Het realisatieplan voor afsluiting van het winkelwandelgebied is gereed en geaccordeerd. Uitvoering vindt plaats in de eerste helft van 2017.	Ja.
5.5 Handhavingsprogramma 2016.	Naast reguliere inzet van Handhaving is er extra aandacht in de Binnenstad voor: • Aslast: controles vonden maandelijks meerdere malen plaats op verschillende tijdstippen. • Fietsen in voetgangersgebied: boa's zorgden voor handhaving tijdens de normale surveillance en incidenteel werden acties gehouden op overlastplekken. • Fietsparkeeroverlast: op gevaarlijk gestalde fietsen is dagelijks gehandhaafd. Op diverse plekken staan fietsen hinderlijk gestald en ontstaat er een wildgroei, hier wordt door Toezicht en Handhaving niet op gehandhaafd. • Uitstallingen: Hierop wordt niet op gehandhaafd, totdat duidelijk is welke aanpak er gewenst is. Bij excessen zijn de winkeliers aangesproken en hebben zij hun uitstalling aangepast. • Nachtdienst: Iedere donderdag- en vrijdagnacht heeft Toezicht en Handhaving met	Ja, het gaat om permanente inzet.

vier personen nachtdienst gedraaid in het VBO-gebied (Verblijfsontzeggingsgebied Breedstraatbuurt) en park Lepelenburg (en overigens ook in de kop van Lombok).

- Stationsgebied: Iedere werkdag vanaf 7 uur handhaving op gevaarlijk gestalde fietsen. In het Station zelf extra aandacht voor zakkenrollerij.
- Dagelijkse parkeerhandhaving in zowel de Binnenstad als in het Stationsgebied.
- Horecahandhaving inclusief terrassen: toezicht en handhaving bij (geprioriteerde) horecabedrijven op drank- en horeca- en exploitatievergunningen. Handhaving terrassen alleen bij excessen en niet vergunde situaties. Controles van leeftijdsgrenzen bij het verstrekken van alcohol bij horeca en de supermarkten. Handhaving op horecaklachten, met name geluidsoverlast. Twee horecabedrijven hebben een tijdelijke sluiting van twee weken opgelegd gekregen wegens geweldsincidenten die de ondernemers waren aan te rekenen.

Leidsche Rijn

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Leidsche Rijn

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richtten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Leidsche Rijn. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#)

Wijkambitie 1: Verbetering van voorzieningen en activiteiten in de wijk.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Foodmarket Leidsche Rijn Centrum.	De Jumbo Foodmarkt wordt gebouwd. Verwachte oplevering is eind 2017.	Ja.
3.2	Bibliotheek en kantoor wijkbureau Leidsche Rijn.	In 2016 is gewerkt aan de planvoorbereiding. Start bouw in 2017 en verwachte oplevering in 2018.	Ja.
3.3	Culturele voorziening Leidsche Rijn Centrum.	In 2016 zijn diverse (culturele) evenementen en festivals georganiseerd op het Berlijnplein in aanloop naar de realisatie van een culturele voorziening.	Ja.
3.4	Twee basisscholen Leidsche Rijn Centrum.	Het gebouw 'Onder de Bogen' is eind 2016 opgeleverd.	Ja.
3.5	Speeltuin Hoge Weide.	De Stichting de Hoef (gaat als zelfstandige organisatie de speeltuin beheren) hebben samen met gemeente (Maatschappelijke Ontwikkeling, Bureau19 en wijkbureau) en de omwonenden een inrichtingsplan gemaakt. De aanleg is in 2017	Ja.
3.6	Kinderdagverblijf Hoge Weide.	De bouw is gestart. In najaar 2017 verhuist het kinderdagverblijf van de tijdelijke locatie aan Kruidenlaan naar de nieuwe locatie aan de Vanilleweg.	Ja.
3.7	Stimuleringsubsidie zondagvoetbal.	Het aantal F-teams op zondag is gegroeid. Helaas is het niet gelukt ook een E-competitie te starten. Verder hebben we signalen dat in Leidsche Rijn/Vleuten de Meern de wachtlijsten voetbal nu beperkt zijn.	Ja. Wel zorgen over de voortzetting zondag-competitie de komende jaren.
3.8	Hockeyvelden op Sportpark Rijnvliet.	Twee hockeyvelden zijn aangelegd en hierop is HC Rijnvliet gestart met ruim 300 leden. Verwachting is dat het derde veld binnen twee jaar nodig is en aangelegd wordt.	Ja.

Wijkambitie 2: Verbetering van sociale samenhang en leefbaarheid.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Gezonde wijkaanpak.	De Gezonde Wijk heeft een nieuwe stap gezet met ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst. Thema's als complexe scheidingen, leefstijl, zelfmanagement en financiering van preventie, innovatie en samenwerking zijn in gezamenlijkheid door partijen rond zorg, welzijn en preventie opgepakt.	Ja.
4.2	Verbeteren leefbaarheid in gebied tussen Utrechtseweg, Vleutensebaan en Parkzichtlaan.	De uitbreiding van de tijdelijke speelplek aan de noordkant van de Kandinskystraat (op braakliggend terrein) heeft in 2016 zijn vruchten afgeworpen. Dit ontlast de speelplek tussen de Utrechtseweg en de Kandinskystraat. De braakliggende kavel naast de tijdelijke speelplek is schoongemaakt en veilig omheind. Er was veel minder overlast in de buurt. Bewoners melden dat ze nu tevreden zijn en benadrukken dat er een definitieve speeloplossing moet komen. De sociaal makelorganisatie ondersteunt bewoners en kinderen. Positief was het kindermediaproject met interviews met buurtbewoners, ouderen en bewoners van Lister en Reinaerde.	Ja. Aandachtpunten: onderzoek naar een nieuwe speelplek en het veilig maken van een braakliggende kavel
4.3	Meer speelvoorzieningen voor oudere kinderen in Parkwijk.	In 2015 kwamen er op drie speelplekken en in 2016 op drie speelplekken speelaanbod voor de oudere kinderen (6 –12 jaar) in Parkwijk.	Ja.
4.4	Meer voorzieningen en activiteiten voor jongeren.	Diverse organisaties organiseerden jongerenactiviteiten met en voor de doelgroep 12+. KLUB19 organiseerde onder andere met jongeren de Grote Prijs van Leidsche Rijn en de DJ masterclass Battle of the Beats. Harten voor Sport bood Streetsport aan en sportvereniging V.V. De Meern kreeg een bijdrage voor het project Trainerskracht.	Ja.
4.5	Actieplan Schoonvervoer.	In 2016 kwamen er elf openbare laadpalen (stedelijk 66). Waardoor er nu 23 palen zijn in deze wijk. Het aantal unieke elektrische auto's aan en de afname van stroom van deze oplaadpalen is in 2016 verdubbeld ten opzichte van 2015. Waardoor er in 2016 535.000 kilometers 'schoon' gereden werd vanuit Leidsche Rijn.	Ja.
4.6	Actieplan Goederenvervoer.	Wij stimuleren en faciliteren bedrijven voor een efficiënte bevoorrading van bedrijven en van pakketbezorging aan huis. Wij onderzochten het aantal bewegingen rondom E-commerce (pakketbezorging aan huis) en de verwachte groei om hierin meer inzicht te krijgen Eind 2015/begin 2016 zijn tellingen gedaan naar aantal busjes in Terwijde West.	Ja.
4.7	Meer stage- en leerplekken voor jongeren.	Wij hebben bedrijven en ondernemers actief geïnformeerd over mogelijkheden om met LEF subsidies meer stage- en leerplekken te creëren.	Ja.
4.8	Nauwe samenwerking voor schoon winkelcentrum.	Wij hebben in de overleggen, in kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen, met het winkelcentrum Parkwijk regelmatig gesproken over het schoonhouden van het centrum. Helaas zijn maar enkele winkeliers bij dit overleg. Wij hebben de openbare ruimte rondom het centrum extra gemonitord en extra schoongemaakt op de zaterdagen. Het binnenterrein van het winkelcentrum maakt een private partij schoon.	Ged. Hogere norm is haalbaar door afstemming met alle winkeliers van het winkelcentrum en nadere afstemming tussen schoonmaak-acties van private partij en gemeente.

Wijkambitie 2: Verbetering van sociale samenhang en leefbaarheid.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
Wijkambitie 3: Verbetering van be- reikbaarheid, verkeer en parkeren.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Doortrekken fietsboulevard Leidsche Rijn Centrum.	De fietsboulevard is grotendeels gerealiseerd in Leidsche Rijn Centrum. Ter plaatse van de bouwput van het kernwinkelgebied is nog een tijdelijke omleiding.	Ja.
5.2	Onderzoeken extra fietsdoorsteken naar winkelcentrum Terwijde.	Er zijn meerdere fietsdoorsteken vanaf de Jazzsingel aangelegd.	Ja.
5.3	Onderzoek naar financiële haalbaarheid tijdelijke fietsroute Sportpark Rijnvliet.	Het tijdelijke fietspad is eind november 2016 open gegaan.	Ja.
5.4	Verbeteren verkeersveiligheid Fred Raymonpad.	Dit is een onderdeel van het Actieplan Verkeersveiligheid. Het lopende programma verkeersveiligheid is, op verzoek van de gemeenteraad, tegen het licht gehouden: doen we de juiste dingen? pakken we de belangrijkste knelpunten aan? treffen we de juiste maatregelen? In het voorjaar van 2017 nemen we een besluit en informeren wij de gemeenteraad. Dan wordt helder de aanpak voor het Fred Raymonpad.	Nee.
5.5	Afronding wegen voor doorgaand verkeer bij Leidsche Rijn Centrum.	De Stadsbaan met Stadsbaantunnel ging december 2015 open en de Vleutensebaan eind 2016.	Ja.
5.6	Fiets- en wandelbrug Oog in Al.	Het was niet verantwoord om de bouw te versnellen en de Dafne Schippersbrug eind 2016 te openen. De leuning, de aanvaarbeveiliging, het gaaswerk en de verlichting zijn pas begin 2017 af. Ook komt er een stroeve slijtlaag op het brugdek, zodra de temperatuur ruim boven het vriespunt is. De planning blijft afhankelijk van de weersomstandigheden.	Nee. De opening is vertraagd en staat gepland voor het 1 ^e kwartaal 2017.
5.7	Fiets- en wandelbrug langs spoor bij Leidsche Rijn Centrum.	Eind 2016 ging de Vleutensebaan langs het centrum open voor auto's en fietsers. Er komt geen wandelpad langs; geen prettige looproute. Het wandelpad vanaf de gele Hogeweidebrug komt 2 ^e kwartaal 2017 door Leidsche Rijn Centrum.	Ja.
5.8	Busbaan Leidsche Rijn Centrum.	Eind 2016 ging het belangrijkste deel van de busbaan open en rijden de bussen er over. De baan heeft nog een tijdelijke vormgeving. Het busstation Leidsche Rijn wordt in 2017 aangelegd.	Ja.

Noordoost

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Noordoost

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Noordoost. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#)

Wijkambitie 1: Verkeer en parkeren.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Herinrichting Kapteynlaan.	Werkzaamheden zijn afgerond.	Ja.
3.2	Koekoekstraat inrichten als fietsstraat.	Werkzaamheden zijn afgerond.	Ja.
3.3	Herinrichting Alex. Numankade/ Jan van Galenstraat.	Geen resultaten bereikt. Vooralsnog geen financiën beschikbaar.	Nee.
3.4	Onderzoek naar haalbaarheid fietspad langs de Talmalaan.	Het gebied Lauwerecht-Noord wordt komende jaren getransformeerd. Als gemeente willen we een kader maken voor de gewenste openbare ruimte in dit gebied. Een fietspad langs de Talmalaan in het gebied Lauwerecht-Noord wordt hierin meegenomen. Financiering hiervoor wordt gezocht bij de partijen die in dat gebied gaan ontwikkelen.	Ja.
3.5	Onderzoek naar haalbaarheid herinrichting Adelaarstraat, W. van Noortstraat, A. Matthaeuslaan, P. Nieuwlandstraat.	Projectleider aangesteld en projectgroep samengesteld. In december heeft Project Start Up plaatsgevonden.	Ja.
3.6	Plaatsing fietsenrekken op verzoek van bewoners.	In 2016 zijn 71 extra fietsparkeerplekken gerealiseerd.	Ja.
3.7	Opheffen parkeerplaatsen voor fietsparkeren.	Er zijn in Noordoost drie parkeerplaatsen opgeheven voor het plaatsen van fietsenrekken; twee in Wittevrouwen en één in de Zeeheldenbuurt.	Ja.
3.8	Weesfietsenacties.	In 2016 zijn in totaal 778 fietsen verwijderd. Daarvan zijn negen opgehaald door de eigenaar en 742 verkocht.	Ja.
3.9	Onderzoek naar mogelijkheden om buurtfietsenstalling te	Er is wel een pand bekeken, maar zonder resultaat.	Nee.

Wijkambitie 1: Verkeer en parkeren.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.10	realiseren aan de Biltstraat. Onderzoek naar structurele oplossing tekort fietsenstalling station Overvecht, Tuindorpszijde.	Er is een rapportage gemaakt over mogelijkheden voor uitbreiding fietsparkeerplaatsen bij Station Overvecht, Tuindorpszijde. Er zijn twee varianten uitgewerkt. Begin 2017 nemen wij een besluit over welke variant uitgewerkt wordt.	Ja.
Wijkambitie 2: Wonen, welzijn en zorg.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Netwerken verbreden, onderhouden en verstevigen.	Er zijn nieuwe contacten gelegd en het netwerk is uitgebreid. We maken gebruik van elkaars communicatiemiddelen om te informeren en te verbinden.	Ja.
4.2	Ondersteuning vrijwilligers.	Ongeveer een vijfde deel van het Initiatievenfonds is in 2016 besteed aan de financiële ondersteuning van actieve bewonersgroepen voor zelfbeheer, organisatieactiviteiten, communicatie.	Ja.
4.3	Netwerk Wonen-Welzijn-Zorg onderhouden en verstevigen.	Er is twee maal per jaar overleg tussen Buurtteam - Wijk&Co - Wijkbureau.	Ja.
4.4	Netwerken rond kwetsbaren en ouderen.	Samen Noordoost draait naar tevredenheid. Netwerk is gewaardeerd en verbindingen zijn gelegd. Er is een tijdelijke huiskamer ingericht in zorgcentrum Tuindorp-Oost van Careyn aan de Winklerlaan 365.	Ja.
4.5	Geschikt wonen voor senioren.	De wijkraad Noordoost heeft een initiatief gestart, om de vele ouderen in Tuindorp-Oost te ondersteunen bij het zoeken/vinden van een kleinere woning in de buurt.	Ja.
4.6	Aanpak jeugdgroepen.	Er waren in 2016 geen jeugdgroepen in Noordoost die in aanmerking kwamen voor gerichte specifieke inzet (shortlisten), wel was er op verschillende locaties in de wijk sprake van jeugdoverlast. Er is inzet geweest om deze overlast te beperken door Jongerenwerk, Toezicht en Handhaving en Politie. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met bewoners en op basis daarvan zijn maatregelen getroffen. Dat betreft zowel fysieke maatregelen als het uitdelen van boetes. Er is een bijeenkomst georganiseerd voor omgaan met hangjongeren die door bezoekers van de bijeenkomst zeer is gewaardeerd.	Ja.
4.7	Aanpak woninginbraak.	Op basis van de voorlopige cijfers kunnen we concluderen dat het aantal woninginbraken in 2016 zich heeft gestabiliseerd op het niveau van 2015. Er zijn verschillende activiteiten ondernomen om het aantal woninginbraken te beperken en te voorkomen: communicatie gericht op bewustwording inbraakpreventie, voorlichting op maat over woningveiligheid, faciliteren en stimuleren van buurtalentgroepen op social media en acties onder studenten over inbraakpreventie.	Ja.

Wijkambitie 3: Openbare ruimte en duurzaamheid.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Uitbreiding netwerk zelfbeheerders.	in 2016 heeft Stadsbedrijven twintig plantenbakken, twee plantvakken en vijf geveltuinen aangelegd, die in zelfbeheer door bewoners worden onderhouden.	Ja.
5.2	Bewonersinitiatief 'make over' Gasthuismolenbrug.	De bewoners zijn samen met Utrechtse kunstenaars hun verbeelding verder aan het vormgeven. Vanuit de gemeente is een bijdrage beschikbaar voor de basisvariant van de bewoners. In het 2 ^e kwartaal 2017 zullen hiervan de eerste resultaten in de openbare ruimte zichtbaar zijn, door allerlei zaken die in de afgelopen jaren buiten het ontwerp zijn toegevoegd te verwijderen en de architectuur van de brug weer zichtbaar te krijgen.	Ja.
5.3	Biltse Faunapassage.	Afgelopen jaar is een Historic Impact Assessment uitgevoerd in verband met de mogelijke nominatie van de Hollandse Waterlinie in relatie tot een bovengronds ecoduct. De conclusie is dat een verdiepte passage zal worden aangelegd, die nu samen met de passage onder de Utrechtseweg in onderzoek is. Begin 2017 zal die precies worden vastgesteld, zodat realisatie in 2017/2018 mogelijk kan zijn	Nee, door het onderzoek en alternatieven is het ruim een jaar vertraagd.
5.4	Bewonersinitiatief 'Vrienden van de Regenboog'.	In 2016 is geen actie ondernomen.	Ja.
5.5	Herinrichting Biltstraat.	Ondernemers van de Biltstraat hebben diverse activiteiten ondernomen om aandacht te vragen voor de wens om de hele Biltstraat her in te richten. In dat verband zijn ze onder meer een onderzoek gestart naar de ervaringen en wensen van ondernemers en bezoekers van de Biltstraat.	Ja.
5.6	Programma Utrechtse Energie.	De uitrol van de Slimme meter door Stedin is gestart eind 2016 in Noordoost en wordt gevolgd door de SLIM WONEN inloopbijeenkomsten. Door de planning van Stedin vallen de SLIM WONEN inloopbijeenkomsten in Noordoost niet in 2016 maar in 2017. De eerste is op 20 maart gepland. De invulling van de bijeenkomst gebeurt in afstemming met het wijkbureau, de netwerken en initiatieven in de wijk. We willen vooral aansluiten bij actuele acties /projecten in het gebied voor het vergroten van de leefbaarheid (duurzaam, gezond en veilig Wonen).	Nee.
Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.1	Masterplan Talmalaan.	Lauwerecht 7a, 7b en Schermerhornstraat zijn in uitvoering. Het gebied aan de oostzijde van de Talmalaan is door Mitros aangehouden.	Ja.
6.2	Woningbouw op het voormalige terrein van Gerrit Rietveld College.	Conform de afspraken met de ontwikkelaar is de bouw van de woningen in juli gestart.	Ja.
6.3	Woningbouw Van Lieflandlaan.	Wij hebben de buurt actief bij de ontwikkelingen betrokken. Drie partijen werden uitgekozen om plannen aan te dragen, waaruit de bewoners voor het LieflandPARK kozen. Wij hebben de	Ja.

Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.4	Kwaliteitsverbetering Winkelcentrum de Gaard en omgeving.	ontwikkeling gegund aan het winnende team. Zij gaan het plan verder ontwikkelen. De bestemmingsplanprocedure is in voorbereiding. In 2016 is de bouwaanvraag en het bestemmingsplan opgesteld. De vaststelling van het bestemmingsplan staat gepland voor begin februari 2017. Het bestemmingsplan is een vertaling van het eerdere raadsbesluit van 2015. In 2016 is er ook een vervolg gegeven aan de klankbordgroep met een contactgroep voor bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie (BVLC). Deze is vooral gericht op de voorbereiding van de uitvoering en informeren over de lopende activiteiten. Het opstellen van de reactienota naar aanleiding van de zienswijzen en de bestuurlijke besluitvorming heeft meer tijd gekost dan gepland. Dit heeft circa twee maanden vertraging opgeleverd	Nee.
6.5	Zorgcentrum Tuindorp-Oost.	Bestemmingsplan gaat begin 2017 in procedure.	Ja.
6.6	Groene Kop.	In 2016 is na een ingewikkeld planproces de bodem in het parkgebied gesaneerd door aanwezige bodemverontreiniging af te voeren. Hiervoor was de nieuwe hoofdroute voor het park al aangelegd. Na de zomer van 2016 is gestart met de uitvoering van het grondwerk voor het nieuwe 'waterpark'. De nieuwe structuur is eind december goed zichtbaar en vormt de basis voor de fase van verdere inrichting met elementen als bruggen, vlonders en toekomstige locatie voor de Jongerenontmoetingsplaats (JOP). De herplant van de knotwilgen heeft plaatsgevonden met oorspronkelijk materiaal uit het gebied (wilgenstaken).	Ja.
6.7	Herontwikkeling Veemarktterrein.	In 2016 zijn er 272 woningen opgeleverd. Daarin zitten 56 zorgwoningen van Axion en 50 studenteneenheden. In totaal staan er eind 2016 ongeveer 407 van de uiteindelijke 730 woningen.	Ja.

Noordwest

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Noordwest

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Noordwest. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Jeugd en Veiligheid.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Wijkveiligheidsprogramma Noordwest, onderdeel gericht op jeugd.	De overlast van groepen is over de gehele linie afgenomen. We zien echter wel bij specifieke plekken Zuilen dynamiek die leidt tot overlast, bijvoorbeeld winkelcentrum Rokade.	Ja.
3.2	Extra jongerenactiviteiten, coaching en Veilige Vindplaats.	Jongeren hebben diverse activiteiten zelf uitgevoerd. Daarnaast zijn er specifiek activiteiten voor en door meiden georganiseerd onder andere . in de jongerenruimte van De Speler.	Ja.
3.3	Extra inzet aanpak jeugdgroepen.	De preventieve aanpak en bijbehorende maatregelen zijn goed op elkaar afgestemd. Iedere groep vraagt weer om maatwerk. Individuele jongeren krijgen, afgestemd met partners, individueel aanbod.	Ja.
3.4	Jobmatch.	Jongeren zijn begeleid naar stageplek of een bijbaan.	Ja.
3.5	Handhavingsprogramma 2016, onderdeel gericht op jeugd.	De overlastlocaties zijn samen met partners goed in beeld gebracht. Samen met partners is een passende inzet afgesproken.	Ja.
Wijkambitie 2: Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Uitwerking Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg.	Het ontwerp bestemmingsplan is besproken met belanghebbende en andere wijkbewoners. Vervolgens is deze aan het einde van het jaar vastgesteld en zijn aanvullende randvoorwaarden voor transformatie opgesteld. Er zijn vergunningen verleend voor transformatie van winkel naar wonen. De vastgoedregisseur vervult een actieve rol bij een warme verbinding tussen potentiële ondernemers, pandeigenaren en gemeente. In het kader van Opgeroimde straatweg is overbodig straatmeubilair verwijderd. We hebben met vele belanghebbenden en betrokken geparticipeerd op verschillende manieren over de inrichting van de straat richting 30 kilometer per uur.	Ja.
4.2	Proces- en communicatiekosten	Wij werken nauw samen met ondernemers, bewoners en pandeigenaren. Deze partijen	Ja.

Wijkambitie 2: Integratie aanpak van de Amsterdamsestraatweg.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
	Integrale toekomstvisie Amsterdamsestraatweg.	hebben gezamenlijk een Straatmakersborrel georganiseerd. Samen met de ondernemers hebben wij een gezamenlijke agenda opgesteld. Er zijn vloggers ingesteld om op een andere manier de straatweg te belichten.	
4.3	Maatregelen ter verbetering van de Amsterdamsestraatweg.	Voor twee pleintjes is er uitgebreid geparticipeerd met belanghebbenden en zijn de definitieve ontwerpen vastgesteld.	Ja.
4.4	Wijkveiligheidsprogramma 2016 Noordwest, onderdeel Amsterdamsestraatweg.	Er is zijn collectieve sluitingstijden ingevoerd voor een beperkt stuk van de Amsterdamsestraatweg. Er zijn integrale controle acties uitgevoerd. De pilot met de overlasttelefoon is uitgevoerd.	Ja.
4.5	Ontwikkeling Stationsgebied en Knijp Monicabrug.	Er zijn diverse metingen uitgevoerd, ook op het zuidelijke deel van de Amsterdamsestraatweg. Er zijn diverse momenten geweest waarop deze uitkomsten met verschillende mensen van verschillende groepen zijn besproken.	Ja.
4.6	Dagelijks beheer Wijkonderhoud en service.	De inzet van de straatveger en andere gemeentelijke medewerkers leidt tot een schone straat en de directe omgeving.	Ja.
Wijkambitie 3: Verbetering van openbare ruimte, groen en verkeer.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Stedelijk programma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, onderdeel Oudenoord.	Het ontwikkelkader voor de Oudenoord Nijenoord is opgesteld. Hierbij heeft de wijkraad een actieve rol gehad door vele bewoners te bevragen over het gebied. Daarnaast zijn de diverse bouwplannen aan de Oudenoord weer een fase verder in het bouwproces.	Ja.
5.2	Programma Stedelijk beheer, onderdeel groen.	De beschoeiing van de Vecht is verbeterd.	Ja.
5.3	Programma Jeugd, onderdeel wijkspeleruimteplan.	Het 'vijfpleinenplan' is gerealiseerd en volop in gebruik. Er zijn initiatieven ontplooid om te gaan moestuinieren door volwassenen en kinderen van de aangelegen basisschool.	Ja.
5.4	Dagelijks beheer Wijkonderhoud en service.	De straten van de buurten waar wordt gerenoveerd is, zijn intensief schoon, heel en veilig gehouden.	Ja.
5.5	Verbeteren verkeersveiligheid.	De locaties van de projectgebieden aan de Marnixlaan, Van Egmondkade en Van Hoornekade zijn uitgevoerd.	Ja.
5.6	Flexibele straat- en herstellploeg.	De inzet wordt actief en snel gepleegd naar aanleiding van signalen van bewoners en ondernemers, waaronder de buurten in Ondiep en de omgeving van de Amsterdamsestraatweg. Dit zorgt voor snel herstel.	Ja.

Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.1	Pedagogisch klimaat.		
6.1	Pedagogisch klimaat.	De samenwerking tussen partners is steeds sterker waardoor we toewerken naar aan een gedeeld gezond pedagogisch klimaat met de uitgangspunten van de Vreedzame wijk. Op diverse scholen zijn activiteiten geïnitieerd waarbij ouders zijn betrokken.	Ja.
6.1.1	Onderwijs: activiteiten brede school en ouderparticipatie.		Ja.
6.1.2	Extra activiteiten brede school en ouderparticipatie.	In de ouderlokalen zijn diverse activiteiten door ouders georganiseerd.	Ja.
6.1.3	Buurtteams.	De buurtteams versterken het netwerk in de wijk door betere contacten met de wijkwelzijnsorganisaties en buurtgroepen.	Ja.
6.1.4	Opvoedingsondersteuning.	De sociaal makelaar ondersteunt bij eerste vragen en verwijst actief door naar de Jeugdgezondheidszorg.	Ja.
6.1.5	Meedoen op straat.	In Noordwest heeft op diverse pleinen de SpeelMeebus gestaan om samen met ouders en kinderen spelactiviteiten te organiseren.	Ja.
6.1.6	Jeugdopbouwwerk.	De extra inzet in speeltuinen zorgt in een enkele speeltuin voor meer vrijwilligers die activiteiten voor kinderen en volwassenen organiseren. Het proces richting verzelfstandiging van de speeltuinen loopt stapsgewijs.	Ja.
6.1.7	Ontwikkeling culturele focus van bewoners.	Er zijn door bewoners en ondernemers diverse culturele activiteiten, festivals en bijeenkomsten georganiseerd.	Ja.
6.2	Gezondheid: integrale gebieds-aanpak gezondheidsachter-standen.		
6.2	Gezondheid: integrale gebieds-aanpak gezondheidsachter-standen.	Partners in de wijk nemen steeds meer zelf initiatief om gezondheidsvraagstukken op te lossen. Een voorbeeld is de samenwerking (Victorproject) tussen mantelzorgers, apotheek en huisartsen.	Ja.
6.2.1	Jeugdgezondheidszorg.	De samenwerking in de wijk met bewonersgroepen en professionals is verstevigd. Hierdoor is nog meer maatwerk op het vlak van preventie en voorlichting geboden.	Ja.
6.2.2	Gezonde wijkaanpak.	De versterking van het netwerk gaat steeds beter.	Ja.
6.2.3	Jongeren op gezond gewicht.	Scholen hebben diverse activiteiten georganiseerd om het gebruik van suiker te beperken. Hierbij is ook samenwerking gezocht met de Jeugdgezondheidszorg , huisartsen en wijktelevisie.	Ja.
6.2.4	Extra inzet van beweegmakelaar voor de jeugd.	De beweegmakelaar stimuleert veel kinderen om te gaan sporten. De ontwikkeling van de buurtsportclub om het laagdrempelig bewegen te stimuleren, heeft zich doorgezet.	Ja.
6.3	Initiatieven, participatie en armoede.		
6.3	Initiatieven, participatie en armoede.	We, wijkbureau, wijkwelzijnsorganisatie, corporatie, buurtteam en voedselbank en Stichting Lezen en Schrijven, hebben de wijkgericht aanpak van armoede verder ontwikkeld. Onder	Ja.

Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
		andere. door gesprekken met ervaringsdeskundigen en initiatiefnemers verbeteren we de voorzieningen die er zijn.	
6.3.1	Bewonersinitiatieven.	Diverse activiteiten op het vlak van verbinden van diverse groepen bewoners.	Ja.
6.3.2	Extra interne ondersteuning.	Deze is naar behoren verricht.	Ja.
6.3.3	Initiatieven voor sociaal ondernemers in Ondiep en Zuilen-oost.	Onder andere inzet van stichting Move en activiteiten van Starters voor communities.	Ja.
6.3.4	Aanpak armoede, wijkgerichte initiatieven en activiteiten.	De wijkraad, wijkbureau, partners in de wijk, bewoners en ervaringsdeskundigen hebben richting bepaald voor de aanpak. Er zijn diverse avonden georganiseerd over het onderwerp armoede. Daarnaast zijn er diverse initiatieven ontplooid.	Ja.
6.3.5	Programma-gebiedscommunicatie Ondiep en Zuilen-oost.	Diverse vormen van wijk/buurtcommunicatie zijn ondersteund. Bijvoorbeeld De Noordwester en ZoisZuilen.	Ja.
Gebieds- een buurtaanpakken.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.1	Programma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling: Spoorzone/2e Daalsedijk.	Er zijn veel voorbereidingen gepleegd voor het opstellen van een bestemmingsplan voor het eerste deelgebied. De klankbordgroep heeft een aantal keer over de ontwikkelingen gesproken. Enkele panden in het gebied zijn betrokken door creatieve ondernemers.	Ja.
7.2	Buurtaanpak diverse buurten.	Op diverse plekken in de wijk is op buurtniveau met een maatwerk aanpak gewerkt aan verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid.	Ja.

Oost

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Oost

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Oost. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren en waar mogelijk de negatieve aspecten ervan beheersen.		Verliep het project volgens planning?
3.1	Verbeteren van alternatieve fietsroutes.	Ja.
3.2	Verbeteren van de luchtkwaliteit.	Niet van toepassing.
3.3	Voldoende fietsparkeermogelijkheden.	Niet van toepassing.
Wijkambitie 2: De gewaardeerde karaktertrekken van de wijk behouden en waar mogelijke versterken.		Verliep het project volgens planning?
4.1	Drukbezochte gebieden, zoals winkelstraten en parken, schoon en heel houden.	Ja.

Wijkambitie 2: De gewaardeerde karaktertrekken van de wijk behouden en waar mogelijke versterken.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.2	Meer groen en minder asfalt rond het Malieblad. Verbeteren fietscomfort.	belangrijke rol bij het schoonhouden van het park spelen de vrijwilligers van Stichting Wilhelminapark die wekelijks helpen met het verwijderen van zwerfvuil en bezoekers van het park aanspreken op het opruimen van hun eigen rommel. In winkelstraten hebben wij naast het regulier onderhoud, extra ingezet op piekmomenten. Het ontwerp voor herinrichten van het Malieblad is gereed; als het volgens dit ontwerp wordt ingericht, komt er minder asfalt en meer groen op het Malieblad. We wachten met de uitvoering tot de ontwikkelingen op de Maliebaan (met betrekking tot herinrichting) duidelijk zijn.	Ja.
Wijkambitie 3: Het huidige veiligheidsniveau minstens behouden en zo mogelijk verbeteren.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Verminderen van het aantal woninginbraken, auto-inbraken en fietsdiefstal door voorlichting, huisbezoeken en schouwen.	Tijdens UIT-markt studenten voorlichting gegeven over veilig uitgaan, fietsdiefstallen en woninginbraak. Groot aantal studenten is bereikt met prijsvraag studenten voor beste tip tegen woninginbraak. Babbeltrustraining georganiseerd in Podium Oost. Veiligheidscheck uitgevoerd. samen met het CCV* bij ondernemers op de Nachtegaalstraat en Burgemeester Reigerstraat. Graveeracties georganiseerd in kader van fietsendiefstal op Burgemeester Reigerstraat en op het IBB-Hof. Start voorlichtingsteam Voorkom Autokraak bij de Kruisstraat, Maliebaan, Maliestraat. * <i>Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)</i>	Ja, desondanks zien we het afgelopen jaar wel een toename in het aantal woninginbraken, auto-inbraken en fietsendiefstallen.
5.2	Voortzetten alcoholaanpak Oost. Het alcoholgebruik in Oost behoort tot het hoogste van de stad. Er is maatschappelijk draagvlak om daar verandering in te brengen.	Gezamenlijke leeftijdscontrole-actie door THBO (handhaving bebouwde omgeving) en THOR (handhaving openbare ruimte) op plekken in de openbare ruimte waar jeugd is te vinden en bij verkooppunten. Daarnaast is er voorlichting gegeven aan jeugd, training aan docenten, waren er spreekuren op schoollocaties door Victas en hebben jeugdverpleegkundigen het probleem onder de aandacht gebracht op scholen	Ja, de vraag is wel of dit voldoende is. In 2017 wordt in overleg met betrokken partners bekeken hoe we dit onderwerp verder kunnen brengen
5.3	Deelname bewoners veiligheidsprojecten.	Werving van deelnemers burgernet en whatsapp-groepen door inzet tekstkarren. Bijeenkomst omgaan met hangjongeren georganiseerd voor bewoners.	Ja.

Overvecht

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Overvecht

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Overvecht. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Vergroten van kansen voor de jeugd, ook op het gebied van werk.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Extra schoolmaatschappelijk werk en jeugdmaatschappelijk werk.	De inzet van Schoolmaatschappelijk werk is in 2016 geïntegreerd binnen het aanbod van Buurtteam Jeugd & Gezin, daarmee zijn gezinnen bereikt. De beoogde inzet van intensivering Schoolmaatschappelijk werk Overvecht was volgens planning.	Ja.
3.2	Extra 'outreaching' hulpverlening voor jeugd en ouders.	De inzet van gezinshulpverlening is in 2016 geïntegreerd binnen het aanbod van buurtteam jeugd en gezin, daardoor zijn leerlingen en ouders bereikt. De aanpak is integraal, de hulpvragers en de aard van de hulpvragen zijn erg divers	Ja.
3.3.	Aanpak multi probleem gezinnen.	De inzet van hulpverlening is in 2016 geïntegreerd binnen het aanbod van Buurtteam Sociaal, daardoor zijn gezinnen bereikt. De problematiek van de gezinnen bestond uit opvoedingsproblematiek, schulden, werkloosheid, psychiatrie en sociaal isolement. Geen afwijkingen van de beoogde inzet van Aanpak multiprobleemgezinnen (Multiprobleemgezinnen)/Casemanagement Multiprobleemgezinnen Overvecht 2016.	Ja.
3.4	Extra 'Speel mee' en speeltuinwerk.	Met Speel Mee heeft Wijk&co vreedzame speelplekken in de wijk georganiseerd. Er is extra aandacht besteed aan het vergroten van het eigenaarschap van ouders en kinderen bij het pedagogisch speelklimaat in de speeltuinen en op de openbare speelplaatsen. Ook was Wijk&co door Speel Mee op een leuke manier present in de wijk, konden bewoners ze aanspreken en pakten ze signalen op. Ze zijn extra aanwezig geweest op de Apollo-Centaurus- Atlasdreef (ACA), Stroyenborch- Schooneggen- Scharlakendreef (SSS), Ivoordreef en Haifa-Ankaradreef. Met ondersteuning van de sociaal makelaars zijn er verschillende activiteiten georganiseerd, maar het blijft voor kinderen en ouders moeilijk onder andere. door storend gedrag van (andere) kinderen. Begeleiding blijft daardoor nodig.	Ja.
3.5	Brede school: ontwikkeling en	Project is eind 2014 gestart. Het geprogrammeerde bedrag van 2015 is gedeeltelijk	Nee, vertraagd en

Wijkambitie 1: Vergroten van kansen voor de jeugd, ook op het gebied van werk.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
	vernieuwing.	doorgeschoven naar 2016 omdat de uitvoerende organisaties (scholen) met 'schooljaren' in plaats van 'kalender jaren' programmeren en de opstart nogal wat tijd kostte.	uitgesmeerd over twee schooljaren
3.6	Brede school: talentontwikkeling	Volgens planning in schooljaar 2015/2016 uitgevoerd.	Ja.
3.7	Brede school: ouderbetrokkenheid.	Volgens planning in schooljaar 2015/2016 uitgevoerd.	Ja.
3.8	Jobmatch	In 2016 heeft JoU twee JobCoaches ingezet. De JobCoaches zichtbaar en herkenbaar aanwezig in de wijk met het doel om informatie en advies te geven aan jongeren over mogelijkheden op het gebied van werk- en stageplekken	Ja.
3.9	Vergroten werkkansen voor jeugd.	In 2015 is gestart met het project Stagestraat in het Groot Winkelcentrum met twaalf werklozen uit Overvecht. Zij kunnen hierdoor een half jaar werkervaring opdoen en de ondernemers hebben een half jaar extra capaciteit. Vanwege het succes, het aanbod en de vraag is dit project verder voortgezet in 2016 in het Groot Winkelcentrum. Er wordt nog steeds geprobeerd om dit project voor te dragen voor een Europese EFRO subsidie aanvraag. Daarnaast is het project Pizzabakker gestart. Jongeren worden opgeleid als pizzabakker (met een baangarantie).	Ja. Stagestraat wordt vanwege succes via Versnellingsplan voortgezet in 2017 in de kleine Winkelcentra en het bedrijventerrein van Overvecht.
3.10	Impuls vreedzame wijk.	Dit project is in 2015 afgerond. De reguliere aanpak Vreedzame wijk gaat gewoon door.	Niet van toepassing.
Wijkambitie 2: Investeren in werk, gezondheid, activering en ontmoeting.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Bevorderen ondernemerschap.	Om het ondernemerschap in Overvecht te bevorderen hebben vier ondernemers DOK030 opgericht. Dit is een servicepunt voor ondernemers en bewoners waar ze terecht kunnen voor advies, netwerken en ontmoeting. DOK030 raakt steeds bekender in de wijk. Ondernemers en bewoners weten de Pretoriadreef te vinden met een ondernemersvraag of om te netwerken. De flexplekken en het gratis inloopspreekuur lopen nog niet zoals verwacht. Het verhuren van ruimtes loopt goed. DOK030 ontwikkelt aan de hand van de vraag uit de wijk nieuwe producten in samenwerking met verschillende partners uit de wijk, zoals het Pizzabakker project met baangarantie. Zij zijn ook betrokken bij de focusgroep Werk & Ondernemerschap van het Versnellingsplan. DOK 030 is verder in 2016 doorgezet en zal begin 2017 worden afgerond. Daarna gaat DOK 030 zelfstandig door.	Ja.
4.2	Doe mee centrum de Gagel en 'participeren kun je leren'.	In 2016 zijn, door samenwerking tussen Wijk&Co, de gemeente en de woningbouwcorporaties, de financiën tot eind 2017 geregeld. En is de inzet van de gastvrouw gecontinueerd.	Ja.
4.3	Wij 3.0.	In 2016 is Wij 3.0 verhuisd naar de Strooij. Alle projecten vanuit Wij 3.0 zijn uitgevoerd. Digiwijs (voorheen Computerwijk) heeft zich gericht op het geven van meer en een flexibeler	Ja.

Wijkambitie 2: Investeren in werk, gezondheid, activering en ontmoeting.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.4	Buurtgerichte gezondheidsbevordering.	aanbod van cursussen en digivaardiger maken van de bewoners. Wij 3.0 heeft zich ook gericht op het bereiken van nieuwe jongeren om deze te activeren met het perspectief van werk of opleiding, dit in nauwe samenwerking met diverse partijen (buurtteams, Jou). Professionals werken samen in het platform Gezonde Wijk aan preventie. De focus is verbreed naar jeugd. De inzet van Harten voor Sport samen met de eerstelijns op bewegen in samenhang met voeding en ontspanning is verder ontwikkeld en wordt nu vanuit de versnelling mogelijk gemaakt. Een fotografieproject met kwetsbare mensen heeft geleid tot een tentoonstelling. Door het middel van fotografie en in een groep verbreden zij hun blik en krijgen meer grip. Het brengt het denken over positieve gezondheid verder.	Ja.
4.5	Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).	Ook rond jeugd hebben beweegmakelaars van Harten voor Sport de samenwerking verbreedt naar voeding en ontspannen en hebben zij meer ruimte om aan te sluiten bij eigen initiatieven uit de wijk en bij individuele vragen. Er is daarnaast met partners een keuzehulp ontwikkeld waarbij samenwerking, verwijzingslijnen en gezamenlijke visie zijn doorontwikkeld.	Ja.
4.6	Beweegmakelaar volwassenen en beweegactiviteiten.	Harten voor Sport heeft in 2016 meer kunnen doen dan was gepland. De vitaliteitsmakelaar, de inzet vanuit Volksgezondheid voor de beweegmakelaar heeft hier ook aan bijgedragen.	Ja.
4.7	Jeugdsport en verenigingsondersteuning.	In 2016 heeft de VSU vijf sportverenigingen in Overvecht ondersteund. Synergo en tafeltennisvereniging SVE zijn ondersteund bij het ontwikkelen van vrijwilligersbeleid en zijn op een actieve wijze aan de slag gegaan met werving en behouden van vrijwilligers. Zwemvereniging Utrecht is gestart met de ontwikkeling tot een vreedzame sportvereniging, het hele jeugdkader is hierin getraind. Dit proces loopt door in 2017. VV de Dreef is aan de slag gegaan met het vergroten van ouderbetrokkenheid door middel van een wekelijkse activiteit voor ouders in samenwerking met Stichting Al Amal. Dit loopt door in 2017. Tot slot is gymnastiekvereniging Sport Vereent ondersteund bij het ontwikkelen van een beleidsplan gefocust op versterking van de interne organisatie.	Ja.
4.8	Activering door middel van taal en digivaardigheid.	Er is een forse toename van cursisten in Overvecht. Buurtteams leiden actief toe naar taalwegwijzer bibliotheek. Buurtteam Overvecht centrum heeft dit heel actief opgepakt.	Ja.
4.9	Initiatief cultuurhuis ZIMIHC Stefanus.	In 2016 is de verbouwing van het cultuurhuis afgerond en opgeleverd. Dit werd gevierd met een feestelijke opening om de nieuwe horeca keuken, nieuwe vloer en verwarming in gebruik te nemen.	Ja.
4.10	Project Voedseltuin Gagelsteede.	In 2016 een financiële bijdrage gegeven met als doel om het op termijn zelfstandig te laten draaien.	Ja.

Wijkambitie 3: Verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Jongerenwerk.	In 2016 zijn we een nieuwe subsidierelatie aangegaan met Stichting JoU voor de uitvoering van het jongerenwerk voor de jaren 2016 tot en met 2019. We hebben voortgebouwd op de ingeslagen weg en werkwijze en een stevige positie van het jongerenwerk binnen het Gewoon Opgroeien gecontinueerd. Het afgelopen jaar heeft het jongerenwerk een onderzoek afgerond onder ouders, waarbij 197 enquêtes onder ouders zijn afgenomen. Ouders zijn tevreden en waarderen het jongerenwerk met het cijfer 8 gemiddeld.	Ja.
5.2			
5.3	Sociale Wijkontwikkeling.		Ja.
5.4	Verbeteren van de woonomgeving en openbare ruimte.	De sociaal makelaars van Wijk&co hebben wijkbewoners ondersteund bij goede ideeën. De mate van ondersteuning was afhankelijk van de mate waarin de initiatieven bijdragen aan het versterken van eigen kracht, activering, netwerkvorming en leefbaarheid in de wijk. Hun prioriteit lag bij bewonersinitiatieven met een open karakter waarbij de activiteiten gericht waren op het versterken van de zelf- en samenredzaamheid van anderen, het collectief of de wijk. Voorbeelden van ondersteunde bewonersinitiatieven zijn: Facebook groep van de Apollo-Centaurus- Atlasdreef (ACA), Aerobic voor meiden en vrouwen, zomerfeest dierenweide en ontmoeting voor vrouwen 40+ Fatiha (sleutelfiguur in de wijk). Opknappen openbare ruimte rond de nieuwe gymzaal Pagodedreef. Herinrichtingsplan is afgestemd met de omwonenden. Begin 2017 wordt gestart met de uitvoering. Opknappen openbare ruimte rondom nieuwe gymzaal St. Cruzdreef. De bouw van de gymzaal is vertraagd. Daarom zal ook de planvorming voor de openbare ruimte pas in 2017 starten.	Project vertraagd doordat planning van de gymzaal vertraagd is.
5.5	Schoon, heel & veilig.	In 2016 hebben we 1 fte extra ingezet voor het schoonhouden rond tien hoog flats. Deze inzet was nodig vanwege de extreme hoeveelheden zwerfafval elke dag weer.	Ja.
5.6	Inzet Utrecht maken we samen.	In 2016 is geen gebruik gemaakt van het extra budget. Dit budget wordt nu in 2017 ingezet.	Nee.
5.7	Project Springlevende wijk in Vulcanusdreef.	In de Vulcanusdreef zijn vier woningen beschikbaar gesteld aan studenten met als doel dat deze studenten zich acht uur per week inzetten voor het verbeteren van de leefbaarheid en contacten tussen de bewoners in deze flat. Deze samenwerking met bewoners gaat door het opbouwen van onderling vertrouwen steeds beter. Het plan is verlengd tot eerste half jaar 2017, waarbij de goed werkende initiatieven worden overgedragen aan de bewoners. Het project wordt uit budget Ruimte voor nieuwe initiatieven betaald (zie 6.9)	Ja.
Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.1	Voormalig ziekenhuis St. Antonius.	Zomer 2016 is ontwikkelaar Timpaan begonnen met de sloop van het voormalige ziekenhuis. Tot die tijd hebben er tijdelijk studenten gewoond. Eind 2016 is de verkoop van de woningen van de tweede fase begonnen. In 2017 worden hiervan de eerste woningen opgeleverd.	Ja.
6.2	Baggeren en vervangen	Dit project is afgerond in 2015.	Niet van toepassing

Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.3	beschoeiing Vechtdijk. Herinrichting Vechtdijk.	In 2015 is een ontwerp na inspraak aangepast en gereed gemaakt voor uitvoering. Gelet op de vele reacties en adviezen is in 2016 het ontwerp nog eens kritisch onderzocht. In verband met breedte van de dijk en veel wensen en randvoorwaarden is een ander ontwerp niet mogelijk. Na inloopbijeenkomst in december 2016 is het bestaande ontwerp aangepast en worden extra parkeervakken gerealiseerd, op drie plekken haaksparkeren toegestaan en een strook van 50 cm grasbetonklinkers aangelegd van Fort aan de Klop tot bruggetje bij het Zandpad. Hierdoor is er meer ruimte om elkaar te passeren. Uitvoering start voorjaar 2017.	Ja.
6.4	Wijkgroenplan Overvecht.	Het wijkgroenplan is in 2016 uitgevoerd.	Ja, grotendeels wel.
6.5	Aanpak (instroom) sociaal kwetsbare bewoners.	Naar aanleiding van een incident verkenning in 2015 is een werkconferentie georganiseerd. De aanbevelingen en actiepunten uit deze werkconferentie zijn in 2016 uitgezet en hebben het volgende opgeleverd: zorgelijke signalen worden eerder herkend. Op grond van zorgelijke signalen wordt eerder de samenwerking gezocht met relevante partners in de wijk. Partijen werken meer vanuit een gedeeld belang waarbij aandacht is voor sociaal kwetsbare bewoners maar ook voor de direct omwonenden. In geval van dreigende maatschappelijke onrust wordt de gebiedsmanager veiligheid ingeschakeld om de regie te voeren. De aanpak van ondermijnende criminaliteit is opgenomen in het versnellingsplan.	Ja.
6.6	Wijkring en 30 km gebieden.	Het project is afgerond. Stadswerken gaat het beheer overnemen	Ja.
6.7	Programma- en gebiedscommunicatie.	In 2016 is de focus vooral gelegd op het borgen van de bestaande netwerken, het onderbrengen van de partnerbijeenkomsten en het taalevent bij Echt Overvecht. De werkzaamheden van de Wijde Blik zijn hiermee afgerond.	Ja.
6.8	Werk budgetten en sociale wijkversterking	Voorstelling Niet meer zonder jou van Zina. Was een aanvraag voor Initiatievenfonds maar paste hier niet in door de criteria. Vechtzoom Overvecht, meerjarige bijdrage om de sportvereniging de Vechtzoom opnieuw te ontwikkelen vanuit de wijk zelf en met ondersteuning vanuit Brug8 Drukken van ansichtkaarten met informatie over Overvecht (activiteit van de Brede school)	Ja.
6.9	Ruimte voor nieuwe initiatieven.	Springlevende Wijk/Academie van de Stad: In samenwerking met MITros zijn vier woningen In Vulcanusdreef beschikbaar gesteld aan studenten met als doel dat deze studenten zich acht uur per week inzetten voor maatschappelijke projecten in de wijk om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid en ontwikkeling van de wijk. Plan is verlengd tot eerste half jaar 2017. UCK Muziekroute 2016; Kinderen krijgen de mogelijkheid om via school muziek te maken om te ontdekken of ze hiervoor talent hebben. Project wordt op alle lagere scholen in	Ja.

Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.10	Toekomstvisie groot winkelcentrum.	Overvecht aangeboden (is schooljaar). De uitgangspunten voor de zogenaamde NPD-strook (voormalige Nederlandse Pakketdienst) zijn vertaald in een Stedenbouwkundig Programma van Eisen. Hierover vindt begin 2017 besluitvorming plaats. In de voorselectie van geïnteresseerde ontwikkelaars zijn voor de kavel voor studentenwoningen drie ontwikkelaars geselecteerd en voor de kavels met senioren/starters woningen vijf ontwikkelaars. Deze selectie heeft plaats gevonden samen met vertegenwoordigers uit de drie doelgroepen. Over de aanpak van de openbare ruimte zijn bijeenkomsten met belanghebbenden geweest om inhoud en prioriteiten af te stemmen. Met de Coöperatieve vereniging van Eigenaren van het winkelcentrum is een Intentie Overeenkomst gesloten om hun plannen voor verbeteringen van het winkelcentrum te ondersteunen.	Ja.
6.11	Nieuwe locatie prostitutiezone.	In november 2016 is het Bestemmingsplan voor de nieuwe locatie voor de prostitutie 'Het nieuwe Zandpad' onherroepelijk geworden doordat de Raad van State de bezwaren van omwonenden ongegrond heeft verklaard. Het bestemmingsplan maakt uitvoering van het nieuwe prostitutiebeleid mogelijk. Het nieuwe beleid houdt in dat de gemeente ernaar streeft om de raamprostitutie te concentreren op één locatie, namelijk op de locatie Het Nieuwe Zandpad. Uit een openbare tender was vastgoedontwikkelaar Beja uit Hoogeveen geselecteerd als partij die de grond huurt en hierop maximaal 162 werkruimten voor raamprostitutie bouwt (of laat bouwen) en dit financiert. Doordat deze niet door de Bibop procedure is gekomen moet het proces weer opnieuw worden gestart. In de zomer van 2016 zijn zes boten van de voormalige prostitutiezone weggesleept naar een nieuwe bestemming. Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht heeft de afspraak met de eigenaren, met uitzondering van één eigenaar, dat alle boten weg moeten zijn in het voorjaar 2017.	Vertraagd vanwege procedures en opnieuw zoeken naar bouwer van de werkruimten.
6.12	Verbetering Noordelijke Randweg Utrecht (NRU).	In 2016 is intensief samengewerkt met de adviesgroep Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) waarin bewoners en ondernemers meedenken over de plannen voor de NRU. In mei 2016 heeft het college van B en W, mede op verzoek van de adviesgroep, een definitieve keuze over de afkoppeling van de Moldaudreef uitgesteld. Deze keuze wordt tegelijkertijd met de keuze over de ligging van de NRU bij de pleinen genomen. Dit besluit stond gepland voor 2016, maar vindt als gevolg van extra onderzoek plaats in 2017.	Besluitvorming is vertraagd, geplande start uitvoering is ongewijzigd.
6.13	Actieplan verkeersveiligheid 2015-2020.	De kruising Carnegiedreef, Parandreef en Kasia dreef is medio 2016 heringericht. Volgens planning worden in het laatste kwartaal van 2017 diverse projecten uitgevoerd om de verkeersveiligheid in Overvecht te verbeteren. Al blijven alle fysieke aanpassingen geheel afhankelijk van het gedrag van bewoners. Die hebben de grootste invloed op de verkeersveiligheid en dat gedrag is zeer moeilijk te veranderen.	Ja.

Gebieds- en buurtaanpakken.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.1 Spoorzone.		
7.1.1 Camera Obscuradreef.	Mitros is gestart met de eerste proef voor de nul op-de-meter woningen. Deze worden een lange periode gemonitord om te onderzoeken of hier ook bij de andere woningen mee gestart kan worden.	Nee.
7.1.2 Mariakwartier.	Project is afgerond. Openbare ruimte moet nog worden overgedragen aan Stadswerken	Niet van toepassing.
7.1.3 Kindercluster Teun de Jagerdreef.	Het bestemmingsplan is 11/9/2014 onherroepelijk geworden. Oplevering van het gebouw staat voor 2 ^e kwartaal van 2017 gepland.	Ja.
7.1.4 Stationsgebied station Overvecht.	Het Voorlopig Ontwerp voor de eerste fase is in januari 2016 aan de buurt gepresenteerd. De circa 40 aanwezigen hebben positief gereageerd op het ontwerp. De gemaakte opmerkingen zijn zoveel mogelijk verwerkt in het ontwerp. Verkeerskundigen van de gemeente hebben het afgelopen jaar gewerkt om de (ruimtelijke) gevolgen van Station Overvecht als Openbaar Vervoers-knooppunt duidelijk te maken. Het voorstel is om het Voorlopig Ontwerp voor de eerste fase, het stationsplein, verder uit te werken en tot realisatie te brengen. Hierover is begin 2017 bestuurlijke besluitvorming. Uitvoering kan dan in najaar 2017 starten. De herinrichting van de eerste fase betreft het gebied tussen spoor en Tiberdreef. De (kleine) busjes die nu op het voorplein bufferen worden verplaatst naar de Tiberdreef. Hierdoor kan een autoluw stationsplein worden ingericht met veel ruimte voor voet, fiets(parkeren), groen en verblijven. De (kleine) busjes die nu op het voorplein (aan de Aidadreef) staan te wachten, worden verplaatst naar de Tiberdreef. Het plein wordt ingericht als een verblijfsplein waar de auto te gast is. Een kiss en ride en voorrij-route over het plein blijft aanwezig. Ook worden er circa 140 extra fietsparkeerplekken gemaakt	Nee, is vertraagd
7.2 De Gagel.		
7.2.1 Kindercluster Ibisdreef.	Het Bestemmingsplan is op 11/9/14 onherroepelijk geworden. Oplevering van het gebouw heeft plaats gevonden in december 2016.	Ja.
7.2.2 Kindercluster Gagel Noord/Beiroetdreef.	De nieuwbouw is eind augustus 2016 gestart. Tijdens de bouw is vertraging ontstaan waardoor de ingebruikname nu gepland staat voor oktober 2017. Het kindercluster Gagel Noord gaat gebruik maken van de nieuwe gymzaal aan de Pagodedreef. De gymzaal is in december 2016 opgeleverd.	Nee, vertraagt tot oktober 2017
7.2.3 Flats THEMA dreven.	In 2016 is Portaal begonnen met de plannen voor de renovatie van de St. Maartendreef . De renovatie van de flats van Mitros is vanaf 2019 gepland. wij gaan de openbare ruimte rondom de flats en tussen de flats en park de Gagel aanpakken. De nieuwe speeltoestellen zijn in 2016 geplaatst. De laatste werkzaamheden aan paden vindt begin 2017 plaats.	Ja.

Gebieds- en buurtaanpakken.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.2.4 Flats KwaZeGa dreven.	Dit project is in 2015 opgeleverd	Niet van toepassing.
7.2.5 Ivoordreef.	Over het startdocument heeft medio 2016 besluitvorming plaats gevonden. In 2017 wordt de planvorming samen met Bo-ex verder opgepakt.	Ja.

Vleuten-De Meern

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Vleuten- De Meern

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Vleuten-De Meern. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Realiseren van 30 km/u-maatregelen op de route Wilhelminalaan, Bottensteinweg, Pastoor Ohlleen en Hindersteinlaan.	Voor de herinrichting van de Wilhelminalaan is in 2016 voor bewoners drie maal een informatieavond gehouden. Er zijn op de derde avond twee varianten gepresenteerd.	Ja.
3.2	Onderzoek naar alternatieve maatregelen Maarssenseweg.	In 2016 is het ontwerp voor de rotonde op de kruising Maarssenseweg- Thematerweg – Schoolstraat uitgewerkt. Ook zijn voorstellen ontworpen voor de maatregelen op de Schoolstraat. De ontwerpen zijn besproken met omwonenden en met de wijkraad.	Ja.
3.3	Onderzoek ontsluitende route Sparrendaal.	De aansluiting van de Sparrendaal ligt binnen het onderzoeksgebied van de studie naar de busbaan. In februari 2016 heeft het college van B en W het Voorlopig Ontwerp van de busbaan ter hoogte van het winkelcentrum genomen. 2016 is gebruikt om het Voorlopig Ontwerp verder uit te werken en om de benodigde planologische procedure te voor te bereiden.	Ja.
3.4	Haalbaarheidsonderzoek varianten verkeerstromen centrum Vleuterweide.	Zie 3.3.	Ja.
3.5	Onderzoek doorstroming rondweg Vleuten.	In 2016 is de kruising Stroomrugbaan – Sporesingel – Utrechtse Heuvelrug gereconstrueerd. In deze reconstructie is ook een nieuwe verkeersregeling (verkeerslichten) in gebruik genomen.	Ja.

Wijkambitie 2: Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Locatieonderzoek huiskamerproject De Meern.	Betrokken partijen hebben besloten dat de huidige locatie (Meerndijk 126, naast Azotod) voor het huiskamerproject het meest geschikt is. Voor permanent gebruik moet er een bestemmingswijziging plaatsvinden. Er wordt gewerkt aan een projectbesluit of postzegelbestemmingsplan. Begin 2017 wordt een aanvraag ingediend. De procedure moet worden doorlopen voordat de gedoogbeschikking is geëindigd (november 2017).	Ja.
4.2	Extra inzet jongerenwerk De Meern en Veldhuizen.	In 2016 extra inzet jongerenwerk uitgevoerd.	Ja.
4.3.	Extra inzet activiteiten voor jongeren.	In 2016 organiseerde diverse organisaties jongerenactiviteiten met en voor de doelgroep 12+. KLUB19 organiseerde onder andere met jongeren de Grote Prijs van Leidsche Rijn en de DJ masterclass Battle of the Beats. Harten voor Sport bood Streetsport aan en sportvereniging V.V. De Meern kreeg een bijdrage voor het project Trainerskracht.	Ja.
4.4	Gezondheidscentrum Vleuten.	2016: Gemeente en zorgaanbieders leggen de laatste hand aan een overeenkomst. Er wordt gewerkt aan een bouwvelop. Daarbij is een oplossing voor het parkeren een belangrijke opgave.	Ja.
4.5	Begraafplaats Hamlaan.	In 2016 hebben er gesprekken plaatsgevonden met een initiatiefnemer. Het heeft echter niet geleid tot een financieel haalbaar plan voor een begraafplaats aan de Hamlaan. Een volgende stap is om te kijken hoe deze locatie een invulling kan krijgen.	Ja.
4.6	Parkbos.	Het Parkbos is in 2016 gerealiseerd.	Ja.
4.7	Aanleg fiets- en wandelpad door gebied 'De Rivier'.	In 2016 is de omgevingsvergunning voor een gewijzigd ontwerp van het fietspad verleend. Het bestek is gereed en klaar voor aanbesteding.	Ja.
4.8	Vmbo-school De Erven in Vleuterweide.	In 2016 is het Voorlopig Ontwerp voor de school (800 leerlingen en twee gymzalen) afgerond en er is een start gemaakt met de uitwerking van het Definitief Ontwerp. In december is voor omwonenden een informatieavond gehouden over het Voorlopig Ontwerp en het ontwerp van het omliggende gebied, parkeren en verkeer is gepresenteerd.	Ja.
4.9	Klim- en bouldercentrum.	Realisatie is vertraagd. Opening wordt medio 2017 verwacht.	Vertraging van circa een half jaar
4.10	Indoor skydivecentrum.	Realisatie fase. Opening februari 2017. Conform planning.	Ja.
4.11	Stimulering zondagvoetbal.	Het aantal F-teams op zondag is gegroeid. Het is niet gelukt ook een E-competitie te starten. Verder zijn er signalen dat in Leidsche Rijn/Vleuten de Meern de wachtlijsten voetbal nu beperkt zijn. Wel zijn er zorgen over de voortzetting zondagcompetitie de komende jaren.	Ja.

Wijkambitie 2: Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.12	Woonvoorziening Heem 2.	Stichting de Heem realiseerde in 2015 in Rijnenburg aan de Heijcopperkade een tijdelijke woonvoorziening met beschermde opvang voor ongeveer twintig plaatsen. Er is geen beheergroep opgericht om afspraken over omgevingsbeheer en veiligheid te monitoren. Omwonenden hadden hier geen behoefte aan. Wel zijn omwonenden periodiek uitgenodigd om klachten of wensen te bespreken. Deze bijeenkomsten hebben geen bijzondere klachten opgeleverd. De Heem heeft een telefoonnummer ter beschikking gesteld dat zeven dagen per week bereikbaar is voor het melden van eventuele incidenten.	Ja.
Wijkambitie 3: Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij meervoudig gebruik van de openbaren ruimte.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Vreedzame Wijk.	Vreedzame wijk Vleuterweide heeft een succesvolle bijeenkomst gehad met leerlingen van de Kinderraad. Thema dit jaar was; samen spelen op het Gezonde Schoolplein. De stuurgroep heeft voorbereidingen getroffen voor uitrol naar Veldhuizen en heeft een platformbijeenkomst gepland voor voorjaar 2017: thema school en de veranderende samenleving. Ook zijn er diverse trainingen Vreedzaam gegeven.	Ja.
5.2	Versterken van buurtnetwerken.	In 2016 zijn bestaande en nieuwe buurtnetwerken versterkt vooral door bewoners zelf. Er zijn bij Welzaam ruim 100 buurtinitiatieven bekend. De helft van deze netwerken/initiatieven is ondersteund. Rondom veiligheid, leefbaarheid en vreedzame ontwikkeling zijn de netwerken versterkt. Eind 2016 werd het project BuurtRijk gestart dat zich richt op het versterken van de ontmoeting tussen bewoners, op interculturaliteit, diversiteit en dialoog.	Ja.
5.3	Versterken van de participatie en vrijwillige inzet van bewoners.	In 2016 heeft Welzaam onder andere vanuit contacten met de Buurtteams, bewoners naar vrijwillige inzet geleid. Welzaam ondersteunde 160 vrijwilligers die actief zijn in de diverse diensten van Welzaam. Ruim 600 bewoners zijn actief ondersteund en/of doorverwezen naar contacten en participatie in de wijk.	Ja.
5.4	Versterken van netwerken rond kwetsbaren en ouderen.	Jongeren deden mee met participatieprojecten van Stichting MOVE. Er werden tien werkervaringsplaatsen/stageplaatsen aangeboden binnen Welzaam. De vrijwilligers van Welzaam hielpen ongeveer 400 bewoners die (buren)hulp nodig hadden. Welzaam werkt samen met Taal doet Meer aan het verminderen van laaggeletterdheid in de wijk. In 2016 zijn twee huiskamers van de stad geopend. De Buurtkamer in Vleuten is uitgebreid met een extra dagdeel. Het netwerk Samen in de Stad Vleuten en De Meern organiseerden bijeenkomsten Meedoen naar Vermogen en de acties Ik ben Verbonden. Eind 2016 is er in Haarzuilens een huiskamer initiatief gestart. Het netwerk van en voor 'bijzondere' bewoners (bewoners met een licht	Ja.

Wijkambitie 3: Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij meervoudig gebruik van de openbare ruimte.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.5	Versterken van ondernemend sociaal (zelf)beheer.	verstandelijke beperking of niet aangeboren hersenletsel of met een psychiatrische achtergrond) is versterkt. Met de buurtteams werd de pilot 'versterken buurtnetwerken' opgepakt. Eind 2016 zijn in de gemeentelijke buurtcentra drie gebruikersraden opgericht. Het aantal activiteiten in de centra nam toe, evenals de bezettingsgraad. Ook in de speeltuinen is het aantal activiteiten voor en door kinderen en bewoners toegenomen. Welzaam participeerde in de stedelijke ontwikkeling 'Speelruimte maken wij samen' waarbij het doel is om speeltuinen door bewoners te laten overnemen in zelfbeheer.	Ja.
5.6	Digitale wijk.	Wijkconnect werd verder ontwikkeld als digitale marktplaats en informatiebron voor de buurt. In ieder buurtcentrum is een basisaanbod gerealiseerd aan digitale cursussen, inloopspreekuren en workshops in samenwerking met Mira Media en Digiwijs. Er zijn diverse buurtwhatsappgroepen opgericht. Het digitaal sociaal makelen is verder versterkt.	Ja.
5.7	Wijkgroenplan en wijkwaterplan.	In 2016 is gestart met de uitvoering van de meeste groenprojecten. De Houtwerf heeft plantvakken en boomspiegelbeplanting gekregen, er zijn bomen geplant op de Utrechtse Heuvelrug, op de Vedergraslaan, langs de passiebloemweg, de Rietgraslaan en de Paradijstuinlaan. Er zijn geveltuinen gerealiseerd aan de Bokkeduinen en het Leersumseveld en aan de Woerdlaan. Komend jaar worden er onder andere vanuit het project 'meer ecologie in Vleuten de Meern' op diverse locaties struiken aangeplant, wordt er langs de Utrechtse Heuvelrug gevarieerde oeverbeplanting aangebracht en komen er bomen langs de Trompetbloemlaan en de Zilverschoonlaan. Het wijkgroenplan wordt in 2017 afgerond.	Ja.
5.9	Gezonde wijkaanpak.	De Gezonde Wijk heeft een nieuwe stap gezet door ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst. Thema's als complexe scheidingen, leefstijl, zelfmanagement en financiering van preventie, innovatie en samenwerking zijn in gezamenlijkheid door partijen rond zorg, welzijn en preventie opgepakt.	Ja.
Complexe projecten en trajecten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.1	Woningbouw Haarzicht.	In 2016 is het eerder bereikte principeakkoord verder uitgewerkt tot een anterieure overeenkomst. Het Stedenbouwkundig Plan (SP) lag ter inzage. Het SP, de inspraaknota en de anterieure overeenkomst zijn bijna afgerond. Bestuurlijke besluitvorming moet nog plaatsvinden (2017). Het bestemmingsplan en het exploitatieplan worden opgesteld.	Ja.
6.2.1	Herinrichting Meerndijk.	Begin 2016 is een verkeersveiligheidsaudit uitgevoerd. De audit gaf voorkeur aan het model	Planning vertraagd

Complexe projecten en trajecten.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.2.2 Ontwikkeling Schmiemanterrein – Noordwest kwadrant Hart van De Meern.	met fietsstroken met enkele aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn verwerkt in het functioneel ontwerp (FO). Tevens is een 3D animatie gemaakt voor dit voorliggend profiel. Medio 2016 was het Definitief Ontwerp gereed. Daarna is gewerkt aan de technische details van het ontwerp (verlichting, waterafvoer). Met de Marekerk zijn afspraken gemaakt over de inrichting van de kerktuin. De aanbesteding is voorbereid voor de opdracht om een fontein aan te leggen. Er is een procedure gestart voor de aanvraag van aan archeologievergunning en een kapvergunning. Voor het Noordwest kwadrant is in 2016 gewerkt aan een bestemmingsplan, dat begin 2017 ter inzage wordt gelegd. Voor het gedeelte van de Bon-groep wordt de bouw van 60 voornamelijk grondgebonden woningen mogelijk gemaakt en nog enkele woningen aan het nieuwe Dorpsplein. Tevens is in het bestemmingsplan de locatie van het aannemersbedrijf Scholtens meegenomen. Op deze locatie wordt de bouw van zes á zeven grondgebonden woningen mogelijk gemaakt. Dit maakt het tevens mogelijk om vanuit het gebied een langzaam verkeersverbinding naar de Zandweg te realiseren. In 2016 is gestart met de voorbereiding van de verplaatsing van de Jongerenontmoetingsplaats (JOP) van het Noordwest-kwadrant naar het parkeerterrein in het Zuidoost-kwadrant. Er is een voorlopig ontwerp dat in december tijdens een inloopbijeenkomst aan de wijk is gepresenteerd.	door extra onderzoek Het realiseren van het Dorpsplein heeft een vertraging van enkele maanden. De uitvoering vindt gefaseerd plaats in 2017
Gebiedsaanpakken: Maximapark en strandzone Haarrijn.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.1.1 Publiek – private samenwerking.	De vormgeving van de Parkorganisatie hebben wij in april bekrachtigd. Hierover is de raadscommissie op 19 april per brief over geïnformeerd. De Parkorganisatie werkt conform de vormgeving aan de jaarplannen voor 2017.	Ja.
7.1.2 Sportpaviljoen Fletiomare Oost.	Start bouw in juli 2016. Verwachte opening in 2017.	Ja.
7.1.3 Nieuwbouw kerk Alendorperweg.	De kerken hebben verder gewerkt aan de voorbereiding van de bouwwerkzaamheden. De bouw start in 2017.	Ja.
7.1.4 Nieuwbouw Tempel Hoge Woerd.	De stichting heeft nog niet voldoende donaties ontvangen om te kunnen starten.	Vertraagd

West

Resultaten wijkactieprogramma 2016 West

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richtten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van West. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#)

Wijkambitie 1: Versterken van de civil society en betrokken burgerschap.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1 Versterken samenwerking.	We hebben in 2016 op verschillende manieren gewerkt aan het bevorderen van samenwerking tussen professionals onderling en ook met bewoners. De werkerslunch met gemeentelijke collega's is ook in 2016 georganiseerd. Meer aandacht is gegeven aan de onderlinge contacten/netwerkonderdeel. In 2016 hebben we ook een start gemaakt met het organiseren van themalunches met professionals van partnerorganisaties in de wijk. Er hebben er drie plaatsgevonden. Omdat de onderwerpen verwant zijn aan de onderwerpen van het tweejaarlijkse netwerkoeverleg 'Wonen, zorg en welzijn' is gekozen om dit laatste netwerkoeverleg op te laten gaan in de themalunch. Naast de vaste bespreekmomenten met bewoners(groepen)/ondernemers vond in 2016 regelmatig bilateraal overleg plaats met stakeholders in de wijk. Het bondgenotenoverleg (netwerkoeverleg gericht op signaleren en voorkomen radicalisering) kwam een keer bij elkaar.	Ja.
3.2 Pilot budgetmonitoring.	In de eerste helft van 2016 is er door een groep bewoners samen met een bureau uit Amsterdam en een aantal medewerkers van de gemeente Utrecht hard gewerkt om meer inzicht te krijgen in de budgetten die de gemeente besteedt in de buurt Lombok. De bewonerswerkgroep heeft zich geconcentreerd op een aantal thema's, maar is er niet in geslaagd om precies uit te vinden hoeveel geld er aan die thema's besteed wordt. Het belangrijkste verkregen inzicht is dat bij één thema vaak veel verschillende partijen en budgetten betrokken zijn die meestal op stedelijk niveau spelen. Er zijn geen voorstellen uitgekomen voor aanpassingen in de begroting van de gemeente. Of de gekozen thema's een vervolg krijgen, zal nog moeten blijken.	Ja, zij het dat het eindresultaat mogelijk niet volgens verwachting was.

Wijkambitie 1: Versterken van de civil society en betrokken burgerschap.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.3	Podium West.	Ook in 2016 is er weer een succesvolle bijeenkomst geweest van heel veel initiatiefnemers uit de wijk die elkaar vertelden over hun initiatief. Het was enthousiasmerend en veel onderlinge contacten zijn gelegd of verstevigd.	Ja.
3.4	Ondersteuning initiatiefnemers	In 2016 hebben we diverse initiatiefnemers ondersteund. Enkele voorbeelden: • In 2016 is een nieuwe vorm van wijkoverleg gestart met de Vriendinnen van Cartesius als trekker. Elk kwartaal is er een inloop bijeenkomst waar iedereen die in het gebied Werkspoorkwartier actief is zijn /haar plannen kan toelichten. Dit was zo'n succes dat we deze communicatievorm doorzetten in 2017 • Wij hebben het besluit genomen om grond te leveren in de Vlampijpzone aan het Hof van Cartesius. In 2017 zal het Hof van start gaan met het realiseren van fase 1, circulaire werkunits voor stratende ondernemers. • Op het Herderplein is een project gehonoreerd om naailessen mogelijk te maken door subsidie te verstrekken voor naaimachines. • Bewoners uit Oog in Al hebben het idee opgevat om een welkomstfeest te organiseren voor de nieuwe bewoners van het AZC. Uit het Initiatievenfonds hebben wij hier een bijdrage aan verstrekt. • Majellawonen: De Tussenvoorziening en Portaal zijn samen Majella Wonen gestart. Een vorm van wonen waar vragende en dragende bewoners als burensamenwonen. Het Initiatievenfonds is ingezet om gezamenlijke bewonersactiviteiten mogelijk te maken.	Ja.
Wijkambitie 2: Aansluiting met de Binnenstad verbeteren en het Westplein organisch ontwikkelen.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Kader opstellen voor initiatieven	Niet meer van toepassing. Eind 2015 al aangepast.	Nee, er is voor gekozen om geen kader vast te stellen.
4.2	Ondersteuning organische gebiedsontwikkeling.	In 2016 is vanuit wijkbureau het initiatief genomen voor overleg tussen gemeente (projectorganisatie) en het bewonersinitiatief Ontwikkelgroep Lombok Centraal. Dit naar aanleiding van een aanvraag van de ontwikkelgroep voor het Initiatievenfonds. Met een bijdrage uit Initiatievenfonds en in opdracht van Ontwikkelgroep Lombok Centraal is een alternatief plan voor Westplein/Lombokplein verder uitgewerkt als inbreng voor de structuurvisie voor Het Nieuwe Centrum. Eind 2016 is daar een vervolg aan gegeven. Dat moet in 2017 tot keuzes leiden. De relatie met ontwikkeling visie Kanaalstraat is daarbij een belangrijk thema.	Ja.

Wijkambitie 2: Aansluiting met de Binnenstad verbeteren en het Westplein organisch ontwikkelen.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.3	Faciliteren van nieuwe initiatieven en ruimte geven aan organische Gebiedsontwikkeling.	Aanvragen van onder andere Makelaars van de Tussentijd zijn, voor zover mogelijk, gehonoreerd.	Ja.
Wijkambitie 3: Versterken Kanaalstraat en Damstraat.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Visie Kanaalstraat / Damstraat.	Om verschillende redenen is het van belang dat er een breed gedragen toekomstvisie komt voor de Kanaalstraat en de Damstraat. Om tot die toekomstvisie te komen zijn we begonnen met een brede bijeenkomst voor bewoners, ondernemers, belanghebbenden en belangstellenden. We hebben een procesgroep opgezet die het visievormingsproces bewaakt. We steken veel energie in het betrekken van doelgroepen die anders niet bereikt worden, zoals jongeren en ouderen met een migratieachtergrond. Een actieve werkgroep verdiepte zich eind 2016 en begin 2017 in verschillende omgevingsfactoren en maatschappelijke ontwikkelingen. Het is de bedoeling dat oude discussies niet herhaald worden, maar door een nieuwe benadering meer diepgang krijgen, waardoor ook minder voor de hand liggende herinrichtingsvoorstellen naar boven kunnen komen. Voorjaar 2017 zal het visievormingstraject worden afgerond.	Ja.
5.2	Bedrijvigheid versterken.	Met name in relatie tot verminderen van winkelleegstand is regelmatig gesproken met de beleggers, verhuurders en makelaars om winkelpanden gevuld te krijgen. Voorbeelden hiervan zijn het Groeneweg Middenterrein en de Kop van Lombok.	Ja.
5.3	Rustiger maken verkeersbeeld.	In 2016 hebben we drempels gerealiseerd in de Kanaalstraat en de Laan van Nieuw Guinea. Bovendien is de maximumsnelheid verlaagd van 50 km/u naar 30 km/u. En zijn aan beide zijden van deze straten fietsstroken aangelegd in rood asfalt. Dit heeft geleid tot een rustiger straatbeeld. In 2017 zullen we onderzoeken of er nog meer maatregelen genomen kunnen worden, bijvoorbeeld voor dubbel parkeren en fout parkeren.	Ja.
5.4	Aanpak bedrijfsafval en vervuiling.	Vanwege de hoge vervuilingsgraad door zwerfafval maken wij sinds een jaar of twee extra schoon in de Kanaalstraat en omgeving. Zowel in het weekend als doordeweeks maken we haast continu schoon. Voor 2017 willen we deze inzet structureel opnemen in onze werkplanning. Een aantal winkeliers heeft geen inpassende opslagmogelijkheid voor hun afval. In 2016 hebben we geïnventariseerd om welke bedrijven het gaat. In 2017 gaan we in gesprek met deze winkeliers om te bezien of hier verandering in kan worden gebracht.	Ja.
5.5	Verbeteren handhaving.	In 2016 hebben we de handhaving in de Kanaalstraat geïntensiveerd, zowel op het gebied van de openbare ruimte als op het gebied van de bedrijven. In de openbare ruimte gaat het om uitstallingen, fout en dubbel parkeren, milieuovertredingen en fiscale naheffingen.	Ja.

Wijkambitie 3: Versterken Kanaalstraat en Damstraat.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.6	Veiligheid versterken.	Bij de bedrijven gaat het met name om de omgang met bedrijfsafval dat vaak langdurig op straat staat. Bij een inventarisatie zijn diverse overtredingen geconstateerd waartegen is opgetreden. Er zijn verschillende verkeershandhavingsacties geweest op de Kanaalstraat. Ook is er een camera verplaatst naar de hoek Javastraat – Kanaalstraat omdat daar klachten waren over overlast. Zie verder bij 7.2.5.	Ja.
Complexe projecten: aanpak verkeersknelpunten.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.1	Stadsboulevard en doorgaand verkeer.	In 2016 zijn inloopbijeenkomsten gehouden over de vormgeving van de westelijke stadsboulevard. Het 'fris alternatief' dat door bewoners is aangedragen hebben we als volwaardige variant aan het planvormingsproces toegevoegd.	Ja.
6.2	Snelheidsremmende maatregelen Kanaalstraat en Laan van Nieuw Guinea.	Er zijn drempels aangelegd in de Kanaalstraat en de Laan van Nieuw Guinea. Ook is een rode 'fietsloper' aan beide zijden van deze straten aangelegd. Mogelijk worden in 2017 nog enkele drempels toegevoegd. Tevens is begonnen aan een lange termijn visie voor de Kanaalstraat.	Ja.
6.3	Doorgaande fietsroutes.	De fietsroute langs de Leidseweg en de Keulsekade zijn klaar. De planvorming voor de fietsroute langs de Cremerstraat is gereed.	Ja.
6.4	Fietsparkeren.	Er ligt geen uitgewerkte planning voor het uitbreiden van fietsparkeergelegenheid in de wijk. We spelen in op initiatieven uit de buurt. Daarbij komen we zoveel mogelijk aan verzoeken tegemoet, mits de situatie in de straat plaatsing van fietsenrekken mogelijk maakt en er voldoende draagvlak bestaat.	Niet van toepassing.
Gebieds- en buurtaanpakken.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.1	Halve Maan-Noord		
7.1.1	Verbeteren woonkwaliteit.	Mede in het kader van de buurtaanpak is vastgesteld dat de Mitros-woningen in de Halve Maan Noord dringend toe waren /zijn aan ingrijpende verbeteringen: betere isolatie, aanleg centrale verwarming en mechanische ventilatie. Deze renovatie is in 2016 voortgezet. In 2017 begint Mitros aan het derde en laatste deel van de wijk. Het draagvlak onder bewoners voor de ingrepen is tijdens het proces sterk gegroeid.	Ja.
7.1.2	Aanpak winkelstrip Herderplein.	De winkelstrip op het Herderplein maakt een verloederde indruk. De winkels worden verhuurd door Mitros. In enkele panden zit welzijnswerk (JoU en Me'kaar). Er is een plan ontwikkeld voor een sterke verbeterde uitstraling. Gemeente, Mitros en ondernemersfonds zouden de kosten daarvan dragen. De ondernemers moesten akkoord gaan met een geringe verhoging	Nee.

Gebieds- en buurtaanpakken.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.1.3 Aanpak buitenruimte.	van hun elektriciteitsrekening. Helaas bleek dat niet voor alle ondernemers haalbaar. Daarom is het plan geannuleerd. Verschillende acties voor de buitenruimte zijn: • Mitros werkt aan de binnentuinen en de tuinen op Mitros grond voor de flats. • Er is een plan opgesteld voor vergroening rond het Herderplein, uitvoering binnenkort. • In 2016 is het onderzoek gestart naar mogelijkheden voor een opknapbeurt voor het kunstwerk/asfaltplein op het Herderplein. • Enkele verkeersdrempels rond het Herderplein zijn opgehoogd om de effectiviteit van de drempels te vergroten. • Er is met bewoners een start gemaakt met de uitwerking van plannen voor een herinrichting van de Johan Wagenaarkade (Amsterdam Rijn Kanaalzone).	Ja.
7.1.4 Aanpak sociale problematiek en gezondheidsproblemen.	In 2016 hebben de buurtteams Sociaal en Jeugd en Gezin aan veel cliënten in de Halve Maan Noord hulp gegeven vooral op de gebieden van schuldproblematiek en psychosociale problemen.	Ja.
7.1.5 Vergroten bewonersbetrokkenheid.	In de Halve Maan Noord zijn bewoners de laatste tijd vooral bezig geweest met de aanpak van hun woningen. Wijkwelzijnsorganisatie Me'kaar heeft in 2016 veel kleine eerste initiatieven ondersteund voor gezamenlijke activiteiten, zoals kinderactiviteiten, eetgroepen en een pleinfoest.	Ja.
7.1.6 Verbeteren veiligheid.	Er is extra verlichting geplaatst op het achterpad tussen de Herderlaan en Lessinglaan. Dit in samenwerking met woningcorporatie Mitros. Ook is er een bijdrage geleverd aan de gevelverlichting aan de voorkant van de winkels aan het Herdeplein. Mitros heeft een groot deel van het groot onderhoud afgerond waarbij de woningen zijn voorzien van goed hang- en sluitwerk dat voldoet aan de eisen van het Politie Keurmerk Veilig Wonen.	Ja.
7.2 Lombok en 'Verdomhoekje'		
7.2.1 Verbeteren woningkwaliteit.	In Lombok is al jaren een discussie gaande tussen Bo-ex en bewoners van complex 507 over gewenste woningrenovatie. In de discussie was een impasse ontstaan die in de loop van 2016 is opgelost. In het Verdomhoekje is een samenwerking tot stand gebracht tussen Mitros, bewoners en gemeente over de aanpak van de sociale problemen in de buurt. In de discussie is ook gekeken naar het beheer van de binnenterreinen binnen de bouwblokken, en zelfs naar toevoeging van woningen.	Ja.
7.2.2 Aanpak problemen achter de voordeur.	Zowel in Lombok als in het Verdomhoekje zijn buurtteams actief. Alle mensen die zich aanmelden krijgen hulp op maat aangeboden. Problemen van cliënten zijn vooral: psychiatrie, schulden en behoefte aan praktische hulp. Buurtteam West heeft in 2016 verschillende	Ja.

Gebieds- en buurtaanpakken.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.2.3 Tegengaan omzetting woonhuizen naar studentenhuizen.	initiatieven ontplooid zoals een pleisterplaats in het buurthuis, een fitdag, ondersteuning bij digitale vragen, belastingaangifte, overstap naar andere ziektekostenverzekering enzovoort. In 2016 heeft de gemeenteraad besloten dat woningsplitsing en omzetting alleen nog worden toegestaan als uit een leefbaarheidstoets blijkt dat er kwalitatief goede woningen ontstaan en er geen onevenredige aantasting van het woon- en leefmilieu plaatsvindt	Ja.
7.2.4 Maatwerk in afstemming inrichting, gebruik en beheer.	• In Lombok is vanwege de grote druk op de openbare ruimte steeds erg behoedzaam omgegaan met mogelijke ingrepen in de buitenruimte. • In het Verdomhoekje hebben we in het vroege voorjaar van 2016 diverse gesprekken gevoerd met wijkbewoners over de aanpak van de overlastgevende jongetjes in de buurt. Door de geplaatste spoorvoorzieningen in de buurt van de Daalsetunnel was de voetbalkooi daar erg klein geworden. Deze voetbalkooi is nu vervangen. In april is de nieuwe kooi in het Verdomhoekje feestelijk geopend.	Ja.
7.2.5 Verbeteren veiligheid.	• Vanwege de toename van meldingen met betrekking tot drugs- en jeugdoverlast in Lombok is vanaf maart het toezicht vanuit politie en gemeente (THOR) geïntensiveerd. Dit heeft naast de verhoging van zichtbaarheid op straat ook geresulteerd in verschillende handhavingsacties op thema's als drugs, jeugd en verkeersoverlast. In 2016 zijn we gestart met de zogenoemde groepsscan met betrekking tot jongeren op straat en is een overlastgevende jeugdgroep aangewezen. De ouders van de leden van de groep zijn per brief geïnformeerd. Naast de extra maatregelen is in 2016 plan van aanpak met maatregelen voor 2017 en 2018 gemaakt. • In het Verdomhoekje is gestart met een mediation traject om de bewoners en ondernemers meer verantwoordelijk te maken voor de leefbaarheid en veiligheid in de openbare ruimte. Met alle ondernemers en bewoners zijn gesprekken gevoerd.	Ja.

Zuid

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Zuid

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Zuid. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift.	Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1 Buurtaanpak Rietveldbuurt.	Bo-Ex voert groot onderhoud uit aan de 388 woningen in dit complex. De helft daarvan is in 2016 opgeleverd; Bo-Ex heeft de openbare ruimte binnen het complex eveneens opgeknapt, deels met een bijdrage uit het budget Reserve Stedelijke Herontwikkeling. De mogelijkheid om met behulp van onder andere dit budget ook de stoepen rond het complex op te knappen is in onderzoek. De sociale partners en de corporatie stemmen regelmatig hun activiteiten in het gebied met elkaar af. In opdracht van B0-Ex houdt het buurtpastoraat een vinger aan de pols bij de meest kwetsbare bewoners.	Ja.
3.2 Buurtaanpak Oudegeinlaan.	Portaal werkt aan nieuwbouwplannen. Inmiddels is het complex dat als eerste gesloopt zal worden vrijwel helemaal tijdelijk verhuurd. Studenten van Academie van de Stad, Springlevend, hebben in opdracht van Veiligheid en Portaal samen met Stichting JoU en Vooruit extra ingezet op sociale activiteiten om het in deze spannende tijd vooral voor jongeren en kinderen een beetje prettig te houden op straat.	Sloop/nieuwbouwproces is vertraagd.
3.3 Buurtaanpak Huize de Geerlaan.	In eerdere jaren zijn de woningen en de openbare ruimte opgeknapt. Ondersteund door Stichting JoU en een kleine bijdrage uit het krachtwijkenbudget houdt een bewoner de speelgarage open (een door Portaal ter beschikking gestelde ruimte). Ook stelt Portaal een ruimte met keuken ter beschikking die met name vrouwen gebruiken voor sociale activiteiten.	Ja.
3.4 Bokkenbuurt en Eindpunt.	In de Bokkenbuurt is buurthuis 't Bokkie gesloten. Door veel partijen is inzet gepleegd om de zalen in het voormalige woonzorgcentrum aan de Saffierlaan om te toveren tot activiteitencentrum voor de buurt.	Ja.

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.5	Gezondheid.	De bewoners van 't Eindpunt zijn huis aan huis uitgenodigd om hun mening te geven over de aanpak van de A12 en de hoogte van de toekomstige geluidsschermen. In 2016 is opnieuw door gemeente en partners ingezet op het creëren en onderhouden van een netwerk, dat focust op een integrale aanpak om overgewicht bij kinderen te voorkomen en waar mogelijk en nodig ook met begeleiding te verminderen. Door dit netwerk zijn verschillende activiteiten opgezet.	Ja.
3.6	SamenHoograven.	In 2016 is gewerkt aan de verduurzaming van SamenHoograven. Een groep actieve bewoners, heeft activiteiten georganiseerd voor de ouders uit de wijk en de samenwerkingspartners. SamenHoograven is bekend bij de ouders uit de wijk. Ze kunnen terecht voor hulpvragen of een vriendschappelijk huisbezoek. Het 'matchen' van actieve wijkbewoners aan ouders is een speerpunt voor 2017	Ja.
3.7	Sport in de wijk.	Harten voor Sport heeft in 2016 gezorgd voor kennismakingslessen, fittesten, pauzesport, sportdagen, beweegmaatjes, beweegloket, jeugdsportfonds, sportmix op het Cruijffcourt en voorlichtingen rondom sport, voeding en vitaliteit. Hierbij werkt Harten voor Sport samen met de verschillende sociale wijkpartners en het basisonderwijs in de wijk.	Ja.
3.8	Gezondheidscentrum.	In 2016 is een financieel haalbaar plan ontwikkeld, een aanvraag bouwvergunning wordt in het eerste kwartaal van 2017 voorbereid. Dat is iets later dan de door ons genoemde termijn.	Iets vertraagd.
3.9	Vreedzame wijk en Brede School.	Alle basisscholen in Hoograven hanteren de 'vreedzaam' methode. Vrijwel alle medewerkers van organisaties die in de buurt met kinderen werken zijn geschoold. Het toepassen van dit gedrag in de openbare ruimte vraagt nadere aandacht. De Brede School heeft extra ingezet op leesbevordering door de ontwikkeling van een schoolbibliotheek, de ontwikkeling van een cultuurplan, het stimuleren van doelgroepkinderen om zich aan te melden voor (Brede School)culturele activiteiten en versterking van de ouderbetrokkenheid.	Ja.
3.10	Speeltuin de Kameleon.	In het kader van de verzelfstandiging van de speeltuinen heeft de stichting een beheerplan voorgelegd. De vorm en mate waarin de Stichting het beheer op zich kan en wil gaan nemen is nog onderwerp van gesprek.	Ja.
3.11	Maatschappelijk initiatief onder dak.	Het beleidskader is vastgesteld. Inmiddels is op basis daarvan 't Bokkie gesloten.	Ja.
3.12	Stages en werk.	De geplande activiteiten zijn in 2016 niet uitgevoerd, Brug naar Werk of een vergelijkbare aanpak wordt wél voorbereid voor 2017.	Nee.
3.13	De buurtteams.	De focus bij de buurtteams is gericht op het bieden van volwaardige basiszorg en snelle generalistische ondersteuning. Zo kan de noodzaak van dure specialistische zorg vaak voorkomen worden. Daarbij hebben de buurtteams ingezet op vernieuwing van het werkveld. Er is extra ingezet op het leggen van verbindingen met de relevante netwerken en	Ja.

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.14	Veiligheid.	initiatieven in de buurt . Daar liggen de kansen om te voorkomen dat er een zorgvraag ontstaat en de mogelijkheden voor laagdrempeliger ondersteuning. In 2016 is op verschillende manieren geïnvesteerd in versterking van de samenwerking met bewoners en ondernemers op veiligheid; de samenwerking met de woningcorporaties is voortgezet. De persoonsgerichte aanpak is versterkt: met name bij hardnekkig criminele jongeren wordt geprobeerd om het patroon te doorbreken met een combinatie van straf, zorg, begeleiding en overige interventies. Afgelopen jaar is er volop gebruik gemaakt van informatie-gestuurd werken. In het Handhavingsoverleg zijn twee wekelijks de cijfers besproken, de hot spots bepaald zodat er gericht ingezet kon worden op de criminaliteit.	Ja.
3.15	Ontwikkelingen en initiatieven in Rotsoord.	De Trip is in 2016 opgeleverd, ook het Pastoe pand is getransformeerd (HKU en creatieve bedrijven); voor Vicona is deze bestemmingsplanprocedure ingezet; voor Briljantlaan 9 is de aanpassing van het bestemmingsplan voorbereid. Voor een hotelontwikkeling op de locatie van de voormalige Citroëngarage is gewerkt aan randvoorwaarden. Er is gewerkt aan een plan voor de inrichting van de openbare ruimte in heel Rotsoord. De partijen 'Groen Rotsoord' werken in overleg met Maatschappelijke Ontwikkeling, Ruimte en wijkbureau aan een gezamenlijk toekomstplan voor het groene gebied. Het initiatief Rotsoordbrug wacht op meer duidelijkheid omtrent de mogelijkheden van crowdfunding en draagvlak.	Ja.
3.16	Woningbouwplannen Befu, Neerlandia, Duurstedelaan, Hooft Graaflandstraat, Jan van Arkelstraat en Pagelaan.	De herontwikkeling van Befuterrein en Pagelaan zijn mede afhankelijk van de besluiten over de geluidsschermen langs de A12; de laatste fase Neerlandia en de Jan van Arkelstraat zijn in uitvoering; De plannen Duurstedelaan zijn aan de buurt gepresenteerd: zowel het voormalige schoolgebouw als de woningen die door ontwikkelaar AM worden ontwikkeld staan in de verkoop. De verbouw van de Hooft Graaflandstraat is gereed.	Ja.
3.17	Geluidsmaatregelen A12.	In 2016 zijn bewoners van het meest zuidelijke deel van oograven huis aan huis geïnformeerd over de plannen A27/A12 en in het bijzonder over de mogelijke keuzes met betrekking tot de geluidsschermen. In Hoograven is een georganiseerde inspraakreactie ontstaan. Tracébesluit is vastgesteld eind 2016.	Ja.
Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Optimaliseren gebruik de Musketon.	Wij hebben besloten te onderzoeken hoe te komen tot een nieuwe uitstraling en inrichting van het gebouw. Ook de gebruikersraad is aan het nadenken over de Musketon net als de werkgroep Musketon vanuit het project 'Budgetmonitoring Lunetten'. Vanuit het wijkbureau zorgen we voor de verbinding tussen de verschillende groepen.	Ja.
4.2	Beheer Speeltuin Fort Luna.	Vooruit, Ludens en een aantal actieve bewoners hebben gewerkt aan een integraal beheermodel van de speeltuin passend bij het karakter van de speeltuin en de buurt.	Ja.

Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.3	Pilot Budgetmonitoring.	De pilot is door een externe organisatie geëvalueerd en wij hebben besloten de pilot voort te zetten. Er is een start gemaakt met het vervolg waarbij er een kerngroep is en een aantal werkgroepen die zich met specifieke onderwerpen bezig houden. De werkgroepen hebben als thema: visie op Lunetten; Musketon / winkelcentrum; Beatrixpark; Wonen en Sociaal; Inclusie. Iedere werkgroep heeft een verkenning gedaan en heeft aan de kerngroep het doel en plan voor 2017 gepresenteerd..	Ja.
4.4	Onderhoud aan woningen en binnenterreinen.	Onderhoud woningen is uitgevoerd. Onderhoud binnenterreinen loopt nog.	Gedeeltelijk.
4.5	Ontwikkeling A27/A12.	Voortdurende zorg voor leefbaarheid en gezondheid blijft gewaarborgd.	Ja.
4.6	Zorg voor aandachtsgroepen.	Lister, Altrecht en Victas zijn inmiddels gestart met de 'proeftuin GGZ' gestart.	Nee.
4.7	Initiatief Lunetten Wil Wel .	Om werkzaamheden kracht bij te zetten, heeft Lunetten Wil Wel subsidie gekregen.	Ja.
Wijkambitie 3: Schone en groene wijk.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Verbeteren groenstructuur.	In 2016 is het gebied tussen de Musketon en het winkelcentrum groen ingericht. De 't Goylaan is als stadsboulevard ingericht met een groene middenberm met 112 nieuwe bomen. De ecologische aanpak van de spoordriehoek en de herinrichting van de voormalige bouwweg langs de Opaalweg zijn uitgesteld naar voorjaar 2017.	Deels.
5.2	Schoon.	Het afvalscheidingsdepot in Lunetten is in bedrijf; het nieuwe inzamelen functioneert nu.	Deels.

Zuidwest

Resultaten wijkactieprogramma 2016 Zuidwest

In de Utrechtse wijken werkt de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan zeer uiteenlopende projecten. De meeste projecten waren aan het begin van het jaar (2016) bekend, andere startten pas in de loop van het jaar op basis vanuit de vraag vanuit de wijk.

Het afgelopen jaar verkenden we in samenspraak met vele partijen, waaronder de wijkraden, hoe de wijkparticipatie vernieuwd kan worden. Hierbij richten we ons op het nog beter aansluiten bij de vraag en het bereiken van een gemêleerde groep bewoners. Ook passen we nieuwe participatie-instrumenten toe. Dit proces vormt onder meer de opmaat naar hernieuwde wijkambities, met een actuele (en meer flexibele) inbreng vanuit wijken en buurten in de gemeentelijke cyclus van programmeren, begroten en verantwoorden. In het kader van dit traject ligt het voor de hand dat de verantwoording er volgend jaar anders uit zal zien. In de onderstaande verantwoording staat wat we hebben gedaan in 2016. Achtergrondinformatie staat in het wijkactieprogramma 2016 van Zuidwest. De wijkactieprogramma's 2016 staan [hier](#).

Wijkambitie 1: Vreedzame Kinderzone Kanaleneiland.		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
3.1	Vreedzame wijk 2.0.	De vreedzame wijk methodiek is in 2016 verder uitgewerkt waarbij vooral de nadruk lag op ouderparticipatie.	Ja.
3.2	Jongeren Op Gezond Gewicht.	Scholen zijn ondersteund bij het behalen van het gezonde schoolvignet en water drinken op school en er zijn nieuwe watertappunten gerealiseerd.	Ja.
3.3	Schoolmaatschappelijk werk.	Schoolmaatschappelijk werk is uitgevoerd in alle scholen in Zuidwest. Is opgegaan in buurtteam.	Ja.
3.4	Vrijtijdbesteding.	De werkmethode Verdien-Een-Tien (VET) gericht op het vergroten van ouderbetrokkenheid en het aanspreken van kinderen op gedrag via sport en spel is uitgevoerd op locaties in Kanaleneiland en Transwijk (Doenja).	Ja.
3.5	Jongerenwerk.	Bevorderen sociale veiligheid en welzijn en ontwikkeling van jongeren via verschillende activiteiten voor en door jongeren en begeleiding van jongeren, is uitgevoerd volgens contractafspraken met JoU.	Ja.
3.6	Tiener Veilige Vindplaats.	Uitvoering van reguliere jeugd- en tienerwerk via de methode Veilige Vindplaats met extra (middag)aanbod voor tieners en doorgeleiding naar hulpverlening in Kanaleneiland.	Ja.
3.7	Aanpak woonoverlast.	Gerichte hulpverlening (casemanagement) aan multi problem gezinnen in Kanaleneiland.	Ja.
3.8	Cultuurhuis Kanaleneiland.	Het wijkcultuurprogramma is volgens de gemaakte meerjarenafspraken door het Cultuurhuis Kanaleneiland uitgevoerd.	Ja.
3.9	Alcohol- en drugsprogramma.	Voorlichting in het kader van alcohol- en drugspreventie.	Ja.
3.10	Programma seksuele gezondheid en relaties.	Onder andere algemene voorlichting op alle MBO's en specifieke voorlichting hoog-risicomeiden en werkbezoeken. Het aanbieden van gratis spreekuren, gratis en anonieme anticonceptie en soa-testen. Verstrekken van hepatitis B vaccinaties voor sekswerkers Europalaan en voorlichting bezoekers Europalaan. Het opstellen van een programma voor opvoedingsondersteuning seksualiteit samen met afdeling jeugd.	Ja.

Wijkambitie 2: Leren, werken en wijk economie		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
4.1	Keurmerk Veilig Ondernemen.	Uitvoering van aan keurmerk gerelateerde activiteiten in diverse winkelgebieden en bedrijventerreinen in Zuidwest (veiligheid en leefbaarheid).	Ja.
4.2	Werkgelegenheidsoffensief.	(Stedelijke) Ondersteuning van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Verschillende activiteiten (bijeenkomsten met werkgevers onder andere .) uitgevoerd door Werk en Inkomen en Economische Zaken.	Ja.
4.3	Toeleiding naar werk.	De jobcoach inzet van JoU heeft conform de uitgangspunten plaatsgevonden op begeleiding en toeleiding naar werk voor jongeren uit de doelgroep 14-18 jaar en de groep 18+.	ja
4.4	Vechtclub XL.	Bedrijfsverzamelgebouw voor startende en gevestigde zelfstandige ondernemers in voormalig OPG complex. Particulier initiatief.	Niet van toepassing
4.5	De Pionier.	Bedrijfsverzamelgebouw voor startende en gevestigde zelfstandige ondernemers in voormalig ROC Grebbeberglaan. Initiatief van Mitros.	Niet van toepassing
Wijkambitie 3: Buurtaanpakken Zuidwest (Rivierenwijk, Dichterswijk en Kanaleneiland Noord).		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.1	Rivierenwijk.		
5.1	Rivierenwijk Centraal.	Een met de buurt afgestemde gezamenlijk inzet gericht op meer verbinding tussen de mensen onderling in Rivierenwijk. Extra aandacht voor specifieke plekken in de wijk (Amerhof en Maasplein) .	Ja.
5.1.1	Wij zijn de wijk.	Buurtinitiatief van het Grafisch Lyceum waarbij leerlingen, wijkbewoners en ondernemers samen (kunst)projecten realiseren gericht op verbetering van de leefbaarheid.	Ja.
5.1.2	ZZP-netwerk DIRK.	Organisatie van en voor ZZP'ers in Rivieren- en Dichterswijk die diverse activiteiten en bijeenkomsten organiseert (ondersteuning en informatie uitwisselen).	Ja.
5.1.3	Jongeren en sport.	Wijkbewoners organiseerden sportactiviteiten voor jongeren in buurthuis de nieuwe Jutter.	Ja.
5.1.4	De Nieuwe Jutter.	Buurthuis in zelfbeheer waar activiteiten door en voor bewoners zijn uitgevoerd.	Ja.
5.1.5	Goede bureclub.	Actief netwerk van buurtbewoners en ZZP'ers.	Ja.
5.1.6	Samen.	Ouderen met een hulpvraag zijn met elkaar in contact gebracht.	Ja.
5.2	Dichterswijk.		
5.2	Dichterswijk verdicht.	Vanuit het perspectief van bewoners en ondernemers in samenhang kijken naar verschillende fysieke ontwikkelingen in de het gebied.	Ja.
5.2.1	Woningbouw Kruisvaart.	Er ligt een nieuw initiatief woningbouwplan met een intensiever programma.	De planontwikkeling duurt langer dan oorspronkelijk gepland.

Wijkambitie 3: Buurtaanpakken Zuidwest (Rivierenwijk, Dichterswijk en Kanaleneiland Noord).		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
5.2.2	Moreelsebrug.	Aanleg van een verbinding tussen Dichterswijk en binnenstad over het stationsgebied voor fietsers en voetgangers. Is gerealiseerd.	Ja.
5.2.3	Station Vaartsche Rijn.	Het nieuwe buurttreinstation is gerealiseerd en in gebruik.	Ja. (Daadwerkelijke opening later dan gepland.)
5.2.4	Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)Zuidradiaal.	Uitvoering van het eerste deel (Z80) is begonnen.	Ja.
5.2.5	Ringpark Dichterswijk.	Er is een brugverbinding aangelegd over de Kruisvaart.	Ja.
5.2.6	Buurttuin de Boog.	De buurttuin is verzelfstandigd.	Ja.
5.3	Kanaleneiland Noord.		
5.3	Kanaleneiland Noord.	Een samenhangende en gerichte buurtaanpak met een goede balans tussen fysieke en sociale aspecten.	Ja.
5.3.1	Kanaleneiland Noord Noord herinrichting Pearsonlaan.	De openbare ruimte is heringericht en officieel geopend.	Ja.
5.3.2	Kanaleneiland Noord Noord Spaaklaan.	Woningen in blok 6 en 7 zijn gerenoveerd. De herinrichting van de Spaaklaan is voorbereid.	Ja.
5.3.3	Kanaleneiland Noord Noord overig sociaal bezit Mitros.	De voorbereiding van de renovatie van de blokken 1, 2, 3 en 8 zijn voorbereid, evenals de herinrichting van de openbare ruimte daarbij.	Ja.
5.3.4	Deelgebied 4 en 5 Kanaleneiland Centrum.	In ontwikkeling. Nieuwbouw van circa 235 woningen langs de Churchilllaan. Renovatie flats in middengebied zijn voorbereid (woningbouw).	Ja.
5.3.5	Deelgebied 6 Kanaleneiland Centrum.	Parkeerplaatsen rond het winkelcentrum zijn verkocht.	Ja.
5.3.6	Ziekenhuisterrein Oudenrijn.	In ontwikkeling. Eengezinswoningen zijn gerealiseerd. Woontoren met studentenhuysvesting start op korte termijn. Evenals het resterende deel van de herontwikkeling met woningbouw.	Ja.
5.3.7	3-Generatiecentrum.	Programma en exploitatie van dit bewonerscentrum in zelfbeheer in Kanaleneiland Noord is uitgevoerd met bijdrage van de gemeente en van verhuurder Mitros.	Ja.
5.3.8	Resto Van Harte.	Particulier initiatief voor eten en ontmoeten, versterken sociale binding en een plek voor individuele bewoners in de wijk (in het 3-Generatiecentrum).	Ja.
5.3.9	Horeca ARK-zone.	In ontwikkeling. Particulier initiatief om in de voormalige woonhuizen bij de Prins Clausbrug buurthoreca tot ontwikkeling te brengen.	Ja.

Complexe projecten en trajecten		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
6.1	Busbaan Transwijk.	Vorbereidende werkzaamheden voor de aanleg zijn uitgevoerd (informatie- en inspraakbijeenkomsten, klankbordgroep). Uitvoering is gestart in 2017.	Ja.
6.2	Reitdiepstraat 2 ^e fase.	Geen.	Nee.
6.3	Kanaleneiland schoon.	Onder regie van Stadsbedrijven zijn openbare ruimten en buitenruimten van Portaal en Mitros (gevel tot gevel aanpak) schoongehouden in Kanaleneiland Noord en Zuid.	Niet van toepassing.
6.4	Gebiedscommunicatie Kanaleneiland.	Middelen/opdrachten zijn verstrekt aan wijktelevisie U in de Wijk (afbouw naar verzelfstandiging).	Niet van toepassing.
6.5	Bewonersinitiatieven.	Vanuit het Initiatievenfonds zijn diverse bewonersinitiatieven in Zuidwest ondersteund/gerealiseerd.	Niet van toepassing.
6.6	Jutfaseweg 205.	Inmiddels opgeleverd.	Ja.
6.7	Jutfaseweg 223.	Inmiddels opgeleverd.	Ja.
6.8	Tien stratenplan Transwijk.	Activiteiten voor en door bewoners(organisaties) in Transwijk. Naast individuele bewoners uit de tien straten nemen zorginstellingen, ROC's en anderen actief deel. Particulier initiatief.	
6.9	Verkeerstuin Transwijk.	Particulier initiatief van individuele betrokkenen en gebruikers/partijen in Park Transwijk om de verkeerstuin opnieuw te openen. Dit is in ontwikkeling.	Niet van toepassing.
6.10	Food for good.	Op locatie in Park Transwijk zijn in samenwerking tussen verschillende partijen op particulier initiatief stadslandbouw bedreven waaraan tevens dagbesteding is gekoppeld. Nauwe samenwerking met de verkeerstuin.	Niet van toepassing.
Gebiedsaanpakken		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.1	Kanaleneiland Zuid.	Uitvoering van het door de raad vastgestelde gebiedsplan 'Vooruit in Kanaleneiland Zuid' en het zuidelijk deel van het centrumgebied Kanaleneiland.	Ja.
7.1.1	Deelgebied 3 Kanaleneiland Centrum.	Woningbouw is gerealiseerd en opgeleverd.	Ja.
7.1.2	Stanleylaan Zuid.	Herinrichting woonomgeving / buitenruimte. Eerst financiële middelen vinden.	Nee.
7.1.3	Stanleylaan Zuid.	Renovatie woningen.	Ja.
7.1.4	Krachtstation.	Realisatie van jongerenhuisvesting, bedrijven en wijkfuncties in het voormalig ROC gebouw aan de Amerikalaan. Particulier initiatief. Op 15 december 2016 officieel opgeleverd.	Ja.
7.2	Merwedekanaalzone/woonboulevard.	Realisatie van de vastgestelde visie Meerwedekanaalzone en revitalisering woonboulevard.	Ja.
7.2.1	Twogether.	Nieuwbouw/starterswoningen zijn opgeleverd.	Ja.
7.2.2	Wilhelminawerf.	Nieuwbouw woningen en haven in voorbereiding.	Ja.
7.2.3	Defensierterrein.	Vorbereidende werkzaamheden voor nieuwbouw / nieuwe wijk in gang (onder andere sanering).	Ja.

Gebiedsaanpakken		Welke resultaten zijn bereikt in 2016?	Verliep het project volgens planning?
7.2.4	Jongeriuscomplex.	Renovatie kantoorpand in voorbereiding.	Ja.
7.2.5	Vliegend Hertlaan 1.	Nieuwbouw van studenteneenheden in voorbereiding.	Ja.
7.2.6	Woonboulevard openbare ruimte.	In ontwikkeling.	Ja.
7.2.7	Ontsluitingsweg woonboulevard.	Is gerealiseerd (bij IKEA) en 12 oktober 2016 opgeleverd.	Ja.
7.2.8	MeerMerwede.	Particulier initiatief waarbij in samenwerking met eigenaren van onroerend goed, ontwikkelaars en gemeente is gekeken naar tijdelijke en definitieve herontwikkeling. In ontwikkeling.	Ja.

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven; stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt ook het Gemeentefonds, en andersom.
Actuele begroting	De laatst door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Dit betreft de nominale begroting plus alle door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. Deze wordt geacht de waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening van lasten en baten.
Algemene dekkingsreserves	Reserves waarvan de renteopbrengst wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.
Algemene reserves	Alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves. Tot de algemene reserves worden gerekend de algemene reserve in enge zin, de algemene dekkingsreserves, de reserve grondexploitaties en de dienstbedrijfsreserves.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds door het Rijk aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Balans	Overzicht van activa en passiva (bezittingen en schulden) van een organisatie op een bepaald moment.
Baten	De aanduiding volgens de comptabiliteitsvoorschriften voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	In dit stelsel worden uitgaven en inkomsten toegerekend aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt en de baten ontstaan. Dit maakt het mogelijk om de integrale kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie en leidt daarmee tot een doelmatiger beheer.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de ramingen tijdens het begrotingsjaar; een dergelijk besluit wordt door de gemeenteraad genomen.
Bestuursrapportage	De eerste bestuursrapportage is onderdeel van de voorjaarsnota. De tweede bestuursrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting uitgebracht. Hierin wordt tussentijdse verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en worden nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd. Op basis van deze informatie kan tussentijds worden bijgestuurd en vindt bijstelling plaats van de lopende begroting.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestedingsrichting heeft gegeven.
BTW-Compensatiefonds	Sinds 2003 geldt voor de gemeenten een BTW-regime. Het BTW-compensatiefonds is ingesteld om de verschillen tussen de verlaging van de programmabegroting en die van het Gemeentefonds te egaliseren, opdat de invoering van het BTW-regime budgettair neutraal verloopt.
Budgettair neutraal	Een beleidswijziging die de uitkomst van de programmabegroting per saldo niet beïnvloedt.
Besluit Begroten en verantwoorden (BBV)	Wettelijke voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en –jaarstukken.
Controleverklaring	Schriftelijke mededeling van de accountant waarin deze een oordeel geeft over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de (financiële) verantwoording.

Begrip	Omschrijving
Creditrating	Een creditrating is een oordeel over de kredietwaardigheid van bedrijven, financiële instellingen of overheden. De rating wordt uitgedrukt op een schaal van AAA (top kredietwaardig) naar D (faillissement). Deze oordelen worden afgegeven door internationaal erkende ratingbureaus als Standard en Poor's (S&P) en Moody'
Decentralisatie	Het overdragen van meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar lagere overheden. Concreet kan dit leiden tot overheveling van taken (en de daartoe benodigde middelen) van de centrale overheid naar andere overheden.
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de burger worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en afvalinzameling); de mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een maximale hoeveelheid prestaties wordt geleverd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op verbetering van bedrijfsvoering.
Egalisatievoorzieningen	Voorzieningen die samenhangen met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening, van lasten en baten.
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld (kort) en kapitaal (lang) voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geleend. Daardoor kunnen tijdelijk overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- en kapitaalmarkt wordt dit glad gestreken.
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Bij derden valt te denken aan sportverenigingen of welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling zal de gemeente de resterende schuld dienen af te lossen.
Gemeentefonds	Landelijk fonds onder beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerend.
Interbestuurlijk Toezicht	Komt voort uit de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) en heeft als doel om de horizontale verantwoording, van gemeentelijke medebewindstaken, tussen de gemeenteraad en het college van B en W te versterken en de verticale toezichtdruk door de Provincie en het Rijk te verminderen.
Integratie-uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging van gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Investering	De aanschaf of de productie van een kapitaalgoed.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. De jaarrekening geeft een analyse van de afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.

Begrip	Omschrijving
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programma- en paragraaf verantwoording
Kapitaalgoed	Duurzaam productiemiddel, dat nodig is om de aan de burgers te leveren diensten en goederen, te produceren. Daarbij gaat het om een productiemiddel dat meerdere jaren meegaat en veelal veel waarde heeft.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn de exploitatiekosten van vaste activa. Deze volgen de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en nemen de rentekosten af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
(kortlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (looptijd korter dan een jaar).
(langlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (looptijd langer dan een jaar).
Leges	Heffing op een publiekrechtelijke grondslag voor een gemeentelijk goed of een gemeentelijke dienst (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges bouwvergunningen). Het totaal van de gemeentelijke leges mag niet meer dan kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht daarin wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Nationale Hypotheekgarantie (NHG)	De Nationale Hypotheek Garantie (NHG) is een garantie op hypotheek tot 245.000 euro. Met de NHG leent u veilig. Is bij verkoop van uw woning de opbrengst onvoldoende om uw hypotheek af te lossen? Dan neemt de NHG de restschuld van u over. Ook krijgt u korting op uw hypotheekrente.
Nominale begroting	De raming van lasten en baten die is opgenomen in het boekwerk van de programmabegroting. Behandeling en vaststelling vinden plaats tijdens de begrotingsbehandeling in november.
Nominale compensatie	De compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Normeringssystematiek	Ook wel bekend als 'samen de trap of, samen de trap af'. Volgens deze systematiek is de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gekoppeld aan de omvang van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Als de relevante rijksuitgaven stijgen, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds toe; dalen de rijksuitgaven, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds af.
Omslagrente	De rekenrente die de Centrale Treasury gebruikt voor het berekenen van de rentelasten over de gedane investeringen. Deze rente is onderdeel van de kapitaallasten en wordt doorberekend aan de diensten.
Payer Swap	Een swap is een financieel product waarbij renteverplichtingen worden geruild ter bescherming tegen renterisico's. Indien daarbij een variabele renteverplichting wordt geruild voor een te betalen vaste rente is sprake van een payer swap. Met een payer swap dekt men zich in tegen een rentestijging.

Begrip	Omschrijving
Precariobelasting	Recht voor het gebruik van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degene die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water heeft of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de verwachte lasten en baten, opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De programmabegroting is opgebouwd uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, die op hoofdlijnen inzicht geven in het voorgestane beleid en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en de daarop volgende drie jaren. De programmabegroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
Overzicht van lasten en baten	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten. De programmabegroting is opgebouwd uit het jaarverslag en de jaarrekening. De programmaverantwoording dient ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Reserve grondexploitatie	Het weerstandsvermogen dat dient als buffer voor de risico's die worden gelopen bij grondexploitaties.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Daarom behoren ze tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Risicomodel	Overzicht van risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten (deze laatste worden gedekt door de algemene reserve en/of bedrijfsreserves).
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten dienen door structurele opbrengsten te worden gedekt.
Subsidie	Overdracht van de gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen.
Technische wijziging	Een wijziging van de begroting die ofwel beleidsarm is of een administratieve verwerking van een al genomen besluit.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat het treasurystatuut regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie over de treasury.
Verantwoording	Zie programmaverantwoording.
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	Project dat tot doel heeft de verantwoordings- en controle-informatie van de gemeente aan het Rijk te stroomlijnen en te vereenvoudigen/verminderen. Per specifieke uitkering is geen aparte controleverklaring meer vereist. Volstaan kan worden met de jaarrekening, met daarbij gevoegd een bijlage met een aantal gegevens per specifieke uitkering.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorziening	Verplichting met een voorwaardelijk karakter. Deze wordt op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze wordt getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich al heeft voorgedaan. Een voorziening moet dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichting. Voorzieningen worden onderscheiden in risico- en egalisatievoorzieningen.

Begrip	Omschrijving
Weerstandsvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen).